Co

146 Ropert

BIJDRAGEN

Tot

TAAL , LAND- EN VOLKENKUNDE

VH

NEDERLANDSCH-INDIE ,

UITGEGEVEN DooR HET

Koninklijk Instituut voor de Taal -, Land - Volkenkunde van Nederlandseh-[ndie

ZEYEAdk YCLUREPKS_

HFKRK akkl.

(DEKL LYi(DAR OEAEELE Rekra)

4#oott+

’SGRAVENHAUB MARTINUS NIJHOFF. 907, BHJDRAGEN

TOT

TAAL , LAND- EN VOLKENKUNDE

Ueen

NEDERLANDSCH-INDIE Men

MaeanahuaienHeen #lt Lda annagi ~Kp L

BIJ DRAGEN

TOT DE

TAAL , LAND- EN VOLKENKUNDE

NEDERLA NDSCH-INDIE

UITOEGEVEN DOOR BET

KONMELIJE INSTITUUT VOOR DE TAAL- _ LAND- EN VOLKENKUNDE VAN NEDERLANDSCH-INDIE

ZEVENDE VOLGREEKS

Derde DEEL.

(DEEL LVI DER GEHEELE REEKS}:

6x3

8-OBAVENHACE _

MARTINU8 NDJHoFF 1907 CORPUS DIPLOMATICUM

NEERLANDO-INDICUM;

VERZAMELING FaD Politieke contraeten rerdere Verdrager door d Nederlanders in bet Oosten gesloten , vad Privilegebrieven , aan ben verleend , 0nz. ,

UITCEGEVEN EN TOEGELICET

DOOR

Mr. JrE HEERES , Hoogkoeraar 4 Biesunivaraitait Lido:

eerSte DEEL

(1596 -1850) DEC 2 1 /925 INHOUD:

Bbdeijdo II IIXI 1-551

INLuomxa DOOUMNTEN_HET’ AANEANOBEL

Compagaic pam]Forre 1594-1598. I, Bantam_ Juli 1506 1 October 1596 5 _

Oud Compagnic 1698 1600 . Bauda_ 18 Meart 1599 Ambop. September 1800 VI. Ambon _ 9 Juni1801 VH Bali_ 7 Juli 1801 VILI Petapi: 10 November 1801

11-12 12_ 19 18_14

1516

C. Nistbe Brabonbacks Compagnie 1599 1600 . IX: Atjeb_ Decamber 1800

Oosb-Indische Compagnie 1600 1602. Bande _ Mei 1802 XL, Juni

Amslaram

Generak Nedalandoche Geocbroyearde Ooal Indische Compagnie 1602 1800 . XIL , Bantam 1808 XITI, Kost van Malnbaar; 1l Norembar 1804 80 _ 31 XIY Ambon_ Februari 1805 81–88 543 25 Februeri 1805 38 Xvi Maart 35_ 38 XVI: Bende. 18 Juli 1805 38 _ IMTL Djobor: 17 Mei 1606 TNHOU

Bledsijde

XIX Kust FaD Koromandul: Aogustue 1808 XX Djobor. 28 September 1806 47_ XXI Atjeh. 17 Jauuari 1607 48 XXII Molukken. 26 Mei Kuet Malabaar: 18 October 1608 2 Kust van Koromandel: 90 Norember 1808 Bautam_ Fubruer 1809 548 Ambon. Meart XXVIL 26 April XXVTII Molukken_ Juli 61 Ambon_ 0 Augnstus 65 2 Banda_ Jepan. XXXIL Borbeo; EWestkust 78 _ E October 1809 IXXI Molukken_ 10 December 1609 75 XXXV Kust Fen Koromendel: Maart 1610 78 81, 548 XXXV: Ceilou. 18 April 1810 XXXVL: Kugt Koromandel. 24 April 1610 54+ XIXVIT" Kust Malabaar. 1610 544-546 XXXVIII; Djakatra. Januari 1821 85 XXXIX Molukken_ Meart 1611 XL 95 Jepan _ Augustus 94 XLI Ceilon _ Mei 1812 95 XLII Molakken: ? Deccmbcr 16[2 99-*100 XLIII* Kost ven Koromaudel. 12 December 1812. 100 104, 546 XLIV Boeton. enueri 1613. 104 108 XLV Molukken. Janwar 1813 108 _ -110 XLVI Maart 110 112 XLVIL Augustus 112_I15 XLVLL: Bocton. 115-117 XLIX. Djakatra 21 Decewber 1614 117_110 Solor- Timorgroep_ Maart 1818 119 121, 547 LI. Bende_ 8 Mei 1816 122 124 LI", Kuat Koromandel: Aogustos 1818. 547_548 LII Djaketra. 8 October 16816 124-125 LIII. Anbon. 18 November 125-127 LIT . Banda 80 April 1817 127_130 LV, Ambon. 16 Mei 180 132 INBOUD

Bladzijde LVI: Japeu: 8eptenber 1817 133 LVII Bauda_ 25 Juni () 1618 133-*195 LVIIL: Anbie Juli 135- -188 LIX: Solor-eu Timor-groep: September 618* 188 142 LX, Lmbou_ 19 . 20 November en 28 De- cember 1618 142 145 LXL Djakatra. 19 Jenuari 1818 145 *147 LXII. Februari 147*-140 LXIIL Bantem 1+9- 161 LIIV. Maatt 151–153 LXV. Kust vau Koromandel, 25 Juli 1819 154_155 LXTI, Amhol; Joli 1820 [55- 156 LXVII Djambi. 158 *158. 548 LXVIII: Kust ven Koromandel: 28 Auguetue 1820* 158_-Ir0 LXIX. Banda_ Meart 1821 160-_161 LXX Mei 182__170 LXXL Aqubou_ Juni 170-172 LXXI Jepab. 621 172_174 LXXIIL. Djembi: 25 October 182] 174_176 LXIIV Awbon: 15 Februari 1822 175_177 LXXV 14 Jeuveri 1829 177-179 LXXVL Bauide _ 28 Mei 179_182 LXXVIL 3 Juni 182 _ 183 LXXVIII Perzib 21 November 188- 191 LXXIX Bolor- en Timor-groep: 22 Januari 824. 192 193, 548 650 LXXX_ Kust Koromaudel, 19 Augustus 198 195 LXXXI Cbiue_ Auguatua 1824 195 *107 LXXIL Molukken* 12 Norember 108 20u LXXXIII. Randa. 23 December 200_ 203 LXXXIV Molokke: 17 Juni 1625 208-*205 LIXXT. Koet Fau Malebasr. 8 Jenueri1626 205- 208 LXXXL: Ambop: Juli 1828 209_210 LXXXVII: Molutten* December 1826 211 213 LXXXVIII. Jepau_ 1627 219 214 LXXXIX Cbine-

Formosa . October [828 214-.217 XC Ambou. 22 Octuber 1628 8. 217-*225 XCL: Molukkeu Ambon. Augustue 1828* 225 229 XCIL Kust veu Koromandel. 1+ November 230_ 281 MHOUD-

Bladeyde XCIL: Kuat vau Korolandel: 1l December 1 629 281 284 XCIV. Februeri 1 630 234 235 XCV_ 1080 ? 235 _ 287 XCVI Formoea- Chine _ 19 Pebruari 1890 987 239 XCVIL: Molukkeo Ambon_ Meart 939- 241 XCVILL Kust ran Koromaudel: 2] Augustus 1890_ 241–2+8 XCIX Formoga- Chiui. Decomber 248-244 C. Kuet vepKoromandel_ 1890 ? 245- 246 Perzie: Februari 1891 248 250 CII Kuet Koromandel. 1881 250 251 CIII 251–252 CIR . Ambon. 90 Norember 262 954 Perzie_ Norember Decet ber 632. 254 256, 550 CV. Bint-Helena. 15 April 1833 256 257 CVIL Ambop_ 17 Juwi 258- 281 CVIII. Perzie. Aogustus September 833 281 282 CIX Awbon_ Mei 1684 282 288 OX_ Beogaleu: 1834 P 288 287 CXI- Augustua 1835 288- 289 CXII Bandjermasin September 1635 270 e7] CXIL Formoea _ Decewber 272 275 CXIV: Februari 1886 275 27 8 CXV Burel: 1888 ? 278- 279 CXV". Perzic: Februari-Meart 550 55] CXVI: Beugaled_ 16 Septomher 1636 280_ 281 CXVIL 282_ 284 CXVIII Siem September 1838 284- 285 CXIX . Bengalen . October November 1886 285 289 CXX Kugt Fan Koromandel: 27 November 1836 289- 290 CXXI Djumbi December 1838 291-294 CXXII: eogurla- Bijapoer. Meert 1897 294 207 CXXI_ Lmbon_ Jupi 837 297 808 CXXIV Mateagar. '28 Juni 1837 803 806 CXXV Paude_ December 806- 308 CXXVI Ceilon. Mei 1888 808 816 CXXVII, Molukken Aobou: 20 Judi 1898 816 924 CXXVIII Bengalen . 17 Juli 038 , 8. k. 325- 932

Op bldz

"arkeerd: Kuat

Malelar" DYEOUD _

Rladzijde

CXXIX Kust Koromandel: Novembcr Decamber 1630 832 895 CXXX Ambou 16 Mei1640 985-4396 CXXII Kust Koromandel October 1840 337__888" CXXXII Japan. Norember 1040 838__ 939 CXXXIH Bengaleo_ Januari 1041 839 842 CXKXIV . Qoe_ 28 Maart 1841 842 3843 CXXXV. Jepad _ 11' Mei 3844 CXXXVL Atjeh_*Sumatra Weatkust: 1641 845 -847, 551 CXXXVII Palembang* Jupi 1841 347-*848 CXXXVIL Meleka* 15 Aogustus 849- 858 CXXXIX Jepad: Auguatue 1841 856- 858 CXL Veugurla Bijepoer: December 1841 858- 880 CXLL_ Mauritius *Madageskar: 8 Maert 1042 880 962 CILIL Kuet vad Koromandel: 13 April 888 88+ CXLIIL Malake. 11 ' Juli 1642 884 880 CXLIV. Ambon. 20 Augustua 1842 388 988 CXLV Formosa* 368 87 0 CILVL Perzie, October 87 0-380 CXLVII. Peleml beng: 20 October 980_888 CXLVIII, Formoi_ T64e 886 888 CXLIX Burat. November _ 8 December 1642 888- -800 Bengelen. Norember 1642 990_80 1 Kuet vad Malebear; Maart 1849 892 894 CLIL: Kuat vid Koromandel: 17 Maart 1849 894 . 400 CLIII Melaka_ 18 Meart

1643 400 *408 CLIV Kust van Koromaudel. April 18+8. 408- 405 CLV Kust ven Malebear: 12 Mei 1848 405 407 CLVI: Diuobi Juli 1048 407* 412 CLVL: Kratau. Auguetue 1848 412- 414 CLFIIL Malaka_ October 1843 414 417 CLIX_ Kust Koromendcl. November 1848 417 419 CLI. Jepan_ December 16843 419- 422 CLXL Molukken- Ambon April 1644 422 424 CLXIL Kugt Koromandel. Juni Juli 1044 424 420 CLXILI: 18 September 428 429 CLXIV Coa Ceilon _ 10 Novenber 1844 429-4487 CLXV . Malaka_ aqueri 1645 487 _439 CLXVI. Formosa Janueri 439__441 THOUDE

Bledzijde CLXVAL Ceilon _ 10 Janperi 1845 441 447 CLXVIII 9 Maart _ Mei 1845 447-*451 CLXIX Kust van Koromandel. 19* 20 Meart 1845 452-455 CLIX; Juni 1845 455_457 CLIXL: Bantao_ 19 September 1645 457 _ 458 CLXXIL: Ceilon _ 458 _ 480 CLXXIIL Solor- 'Timor-grocp_ 22 Jequari 1648 480- 488 CLXXIV Banda Februeri 1646 403- 489 CLXXV Solor- Timor-groep: 22 Februari 1846 489- 471 CLXXVI: Kust Koromandel. Meart of April en 24 Mei 1848 472 __ 474 CLXXVIL Baoda_ Mei 1648 47 5 481 CLXXTII_ Malbe_ 17 September 1848 481-483 CLIXIX- Mataro _ 488 485 CLXXX Kuat Yan Koromaudel: December 1848 Janueri 1847 486-*489 CLIXXL Perzie* Meart 1847 48U 500 CLIXXM Kuet van Koromsudel: 19 Beptember] 847 501 505 CLXIXIIL Bengeleu: 10 Februeti 1848 505- 506 CLXXXIV Molukken_ Mei 1848 507 508 CLXXXV Kust Koromandel_Ceilon_ 12-18 Februeri 1649 508 *518 CLXXXVI Kuat "aD Koromaudel: 27 April 1840 514 CLXIXVIL. Ceilou* Auguetus 1840 515 -519 CLXXXFIIL Surat. 19 September 520_ 528 CLXXXIX Atjeb - Sumatra 8 Weatkust. Norember 1649 528_ 592 CXC: Kust van Koromandel. December 1649 582 538 CXCI: Aoboo Auguetus 1850 538 597 _ CKCIL Meleka Atjeb _ 15 Auguetus 1850 538- 541 RroISTEE YAX OERAA DPLEKODE #EZEEN 552 558 ReGIETTe YAN PERSOONBNA MEN 557_ 567 RroIsTFR Fan PLAATBRAKEN 568 582 LuMT TaRFENTOE YRIIKDE WOOEDEN VITDEUKKINGEN 583–586.

Eed ijet der cOntntan locu[a Orde gerepgacbikt_ OpRenomen het blot der Geheule uitgeru

woragu INLEIDING. INLEIDING.

archiered der Ooet-Indische Compagnie welke beruaten het Algemcen Rijkearchiet ' Graveuhege _ bevinden zich eenige folianten welke daar den wandel bekend staa n 4l8 de Contractboeked_ Bet ziju vijf io Betal Fier ef komstig Compeguie'& Kamer Amsterdem Co0 FAu de Kamer Middelburg of Zeeland_ vier eeratgenoemde lijvige archiefuummers vormen den grondelag dezer uitgare politieke contracten _ tractaten enz. door Nederlandera het Ooaten gcsloten _ VOOI rooget altbans betrelt bet grootate deel de geachiedenis onzer Oobt- [udieche Compaguie van 1802 eenige herer voorgaugera Het dcukbceld ecner dergelijke publicatie niet bet eerat bij mij Berczen uocb het groote nut voorbet eerst door mij gevoeld #BU Cebe

bijeeobrenging onzer Ludiscbe #codiracteny = om bier den terw tc gebruiken welke reeds Foorkomt de oudste orereeukomst door Nederlander in bet Oosten gesloten , die 740 Juli 1508 wet Bantam gedert 266 zeor iu gebruik gekomed det C bij de tech- niache term geworden_ 1843 atelde de miuister vap Kolouien Cordar uijo Op bet Algemoen Eijkearohief ook nog unwesig eon band welk bavat indices of regiatera OP Contraotboekon der Kamor Amatordam onder 4o2 titeL Reguter Indioche cpntrodun op ‘de boecen veo do Kamior Amatordem tekat bedoeld debelaende in ’t korte de FOOTDEBmele eaecken vooranhraven Eclnlen Vartanden A. begrepan’ orte inhoud der canenolan locna gorngwohikt; @ in do collootie - Nodorburgh Lroatal qudlan ondcc don titel _ Begistar oP & erbaln conrocl 1598 1874 1874_1742. Gaen drie beeft Fdor mijo uitgave beteekenia nunat db Contrictboakon Kelcan beb wij DiUt bopuald eigenlijte orarbedromatar bilateralen eurd moai QED ook op privilegiebrievon artnnd 4oor Dartemche vorten Yoricado o8k vurklaringun inbogitouming , door do 0.1 uicgerprokon Vd” ; dooumudted dus unleterelen Boto kom hiorop ILonir io de leter CevAn RemeAHA toeliohting _ TAlAcdKD bunubolud (blde XXVII) aprare Raeda dadolijk oonJtiltcr ik hier contractean quivor- privutrechtolijken sard wbecR RDA unkulo ook iu du Temchillendn Conlruotbookon roOIfomen door LiD opgenomen Crenmin TurUED komatan Europe gealoten rredeatrcieten Portugal Bpanje XVI

JhMETDIRO

Baud eene poging in bet Ferk 0m te geraken tot #eene nauxkeurige lijat Pa@ allc eilanden plaatsen zonder onderacheid_ die gc echt konded wordcn middellijk o oumiddelijk onder os oppergezag onder onzen staatkundigen iuvloed staab #, Hem tocb bad getroffen ade ongekerheid _ waarin men (aan hct Departement Kolobieu) rerkeerde ten opzichte der gtenzen Fan OD8 Ooat-Ludisch gebied der regtcn rolke verechillende deelen dat gebied [oue?] tockramed _ Deze - ongckerheid #B9 gebleken zaker pijolijk gevoeld toep eukcle jareu geleden _ #dOor bet Britech-Indieche beatuur beile opgeve gcvraagd (werd) ep onder Nederlandechen iurloed ataande natien gtammen hoofded in deb Ooeteracheu Arcbipel”_ cebe Praa8 waerop de Nederlandech- Indieche regoering zich cen voudige weelde va d antroord bad moeten ontzeggen ~omdel deartoe diet gtest Ikab/ Baud meende _ “dat het piet aanging in (cene dergelijke) onzekerheid te blijven * gelastte een epecieal onderzock hier tc lande a0#ezige koloniale archieven m Dit vond plaata edoor ecu VCr- tround ambtensr ondcr de oumiddellijke leiding F80 den Miniatera onaa achijut zich bepaald bcbben tot wel bet Depertement zelf Ce beacheiden hed piet 6.%. tot de Contractboekeu zich te hebben uitgestrekt Fet brcht dan ok Fel ~bijzonderheden het licht trent oLze regten” Wear tevenb Ba0 den d0g een #ICCI groot getel leemten waarid alleou Iudie voorzieD komi worden “_ Een achrijren deu Qourerocur-Gencrael 780 Norem- ber 1848 met leat ,

bovenbedoelde lijet te doen vervaardigcu met vermeldiug”de stellige gronden waarop (de) beachouwing (om trent onze rechtcd) elk gevel ateun _ atellige erkenning bij de tractatou (met Eugeland) Fen 1814 of 1824 , vrocger daad verkelijk bezit geldige kontrcten met de betrokkeu iblaudsche hoofdene rerd ccrat der Juli 1848 beantroord De Gourerneur-Oeuera] rerontscholdigde den langen duur tugachen FI2A8 beacheid met het gebrek aan uoodige gegeens: “Ware alles wat” de boitenbe zittinged bctreft YIOESCI Diel YBD ZoO Feinig belang gcacht_ det daD bet der moeite weardig niet echijut gekeurd tc]bebbeon _ OW nAI kenrig te conataterelt wearuit die bezittingen eigenlijk beatasn (enz) rere veld niet z00 onbebouwd gelaten dan

uitcer hior Goltatain’a artikel Felonial Politik in Gide 1879 bldz 272. Vgl, ook Philalochbee Jaan Chrttian Baud (’s-Grarenbage 81198 MC 1869), bldz. 60; P Mijor _ Jecn Chretian Eoud peschetet Utrecht Kemiuk, 1678h bldz JALEIDINQ _

A

bedoelde teak rceds sinds lang zijn ten uitvoer gelegd”. Vau regulteat Oor doel 780 beleng , blijkt echter nict, WAL 548 men door het Op lest Y#D Baud hier te lende op tour gezette ouderzoek Iela wijeer gemorden toen near aanleiding Pan Hvcrell # interpellalie Tveede Kamer deu 15 Februeri 1850 Fomo trenl de witvoering Fa0 e04. 80 l” aliuea dcr Oroudwet~_ Pahud bet Lagerhuis overlegde eedige ~Mededeeliugen betreffende Overzoeeche Bezittingeu bct Rijk,” kOD daarin bet ced ender worden medegedceld omtrent de verhouding tuaschen het Nederlendech-ludiech Gouveruemcut verechillende deelen der Buitenbezittingen Op grond der contracten , gesloten Fe2 eerate jared der 178 eepw af tot het midden der 198 , Mear metr dan dit geriakte niet in ’t licht der openbaarheid ran deze poging van Baud 80 wien overigens de beoefenared ouzer koloniale Bc-schiedeuis zoovecl dank verachuldigd ziju Trouwcns_ het bij dit historisch ouderzoek hem Diet te doen geweest ae bistoriographie mct ceue nicuwe bijdrage Ret- rijken_ Zijn doel daarmed doel toenmaals hooge Inbe ectueele koloniale politiek : het vaststellen onzer rechten den Oost-Indische eilandenzee Hij had daarbij de contracten voodig, omdat Foorzoover zij Yoor OMS waren rechtstitels. Zijn onderzoek bepaelde xich deu Ook tot dcn Melcischen Archipel: Deze beperking lag blijkbaar ook in brdoeling de heeren Boudewijnge van Boeat toen zij bij het bewerken [ndu-Nedorlandoche Welgeving er over dachten, ven “de 66r 1855 geslolen orereen] komsteu ? eeue opguve docu nlaa9t de lijst vall die_ #hatyan “ingevolge het voor-chrift art. van het geeringe-rcglement mededeeling gedaau a80 de Staten-Geueraal” een plan YaAITanI zij0m ecn straks nOg eyeu ean te roeren motief noodc afstand deder.

Verslag dr Hanblingen uun Staten Qencraal gedurende sitttng = 1nO TaU bldz. 285. Bgkagen , bldz. xxvi, De discusaio de Treado Kamer or0r dit urtikel vinder bldz. 358 (Keucheninn” Handelingen Regecring dr Stalen Genrraal bulrefende Reglament hatbtkid wyerim nnNederlandsch-Indu (Utrecht Kowink _ 1857) Niet belang oulblooc roor Onb doel deerin word movgoduuld over Ainen 7ho arcikel van het Londensch trecteet Fen /824. Inleiding OP deol III (Haarlem Hita#un Van Dorp _ 1879). Op bldz 456_ wordt lijet cnntcrcren aed ett 1866 Ecelted: Vgl ook Buuda-wijnaa EoarmGien Jnundach Tarae Do Tijdupiegel , 1896 I, bldz. 310 _ Engyclopalie tn Medeclnndech Indv _ oldz 884 XVIII

INLEIDINO.

Ereneens werd deze locale begrenzing gewenscht door den oud-minister Waal , LoeII deze de wenschelijkheid bepleitte eeder uitgave der Iudische coutractev_ Trouwena Feuschte tevene ceue het Foorloopige beperking tot die erecukomsteu welke Beslotcu waren #Ma regeeringereglement” Qok had Fooral het 0o8 den practischen kaut wau Ceu dergelijke uitga ve spreett hij v8n beboelte ~meuig btenaar sludeeretike Z00 handleiding Ook hij ziet cuutrecten iu d cerate plaats wcder de rechtatitels_ daw ig het de rede dat “oor dergelijke nitgave Fooral geweuacht werden de overeenkomsten , geeloten met” ndische vorsten volken# den Archipel wel in de laatste decenuien_ ’Toch Jaat hij dearnevens rimte VOOI edlie anlderc opvattiog: Immers “gaarne deu Tater ouze historische keonis verrijkt (zien} door cen vervolg over cei} vroeger tijd vak,= Ik onderlijnde de woorden”studeerender ~hiatorischev in deze zinanede Wee] door hem gebruikt_ WeBt hij ziju eigeu denkbeeld over ecue coutracteu-uitgave stelde tegevover dat Vahl Cem auder die ccue dergelijke publicatie #ilde uit cen gescbied- kundig oogpuut_ ed &e overdregen of overeeukomsteu door de Wutul het Oosteu geslotew beschoumde vooral als historiach materiaal. De uanm ven dieu ander woemt de Wanl uiet _ hij spreekt alleen FaM hem als YRII ~leil ouzer beste scnrijvers ouer koloniale ekett _ Deze wilde “volledige”, tegelijk “toegelichte verzameling orer Tuimer tijdvak” . Niet alleen due de contracteu beschoued rechtetitels mnar ook zoovele &ls mijlpalen op deu weg _ duor Neder-

ObkF Indiache tnduCLeT Nicte Te8*8 ganleekaningbn VI (’~ Oravonbage _ Nijhof . [388), bldz 202 noot gehcole noob Waal luidt eldus: Zou rerdionatelijt werk zin _ erzameling rerecringareglement [ndieche vorulud volken” gealoten Kanaa medegedeelde verdrugen” (zelijk nem -overeenkomaten” (gelijk het opachritt der beacheideu Forbelert) , kontrnclen” (gclijk in Indic (uGU geijkte CMGMi xoned0 4locrc 10te0 Gebruiklijke rogeeringatoelichtingen duirCiLD rerleggiug gever: Menig ambrenar atugeotende hecft Loon hundleiding behoeftu: Ik #tel onzer deate achrjvera cterFolcs niale zocen uman gedncbt beefe. Hr ongelukkig wilde hij meer rolled tegehchte verzumeling ITMT ruimer ejjdvak Zulk muer willen heeft dikwijla het oaugtonds

nuleige doun naleten Men begiune mBA Lele teta gomakl Zate; uudel ovor rraIteeut heel stuk lndleche geacbiodenia dua. Guarue ZICD loter DElXA Jilidloradhe kennis verrijkt door rervolg otar Froeger tijdvak". IELADMAC

lend iu de ontwikkeliug zijuer koloniale macht in het Oosten afgelegd_ Want ou els zoodenig bebben die coutrecteu rerdere tractaten belang - #arID toch Fare #orden eamengebracht 68n1 punt ol niet gewengchte resultatell VAD het optredleu der onzed de vercbillende deelen het Oosten: bleef mij dau obckemal Waat} "a0 deu door De Waal bedoelden hiatoricue , wect ik dat Mr: J. vau der Chijs , landarchivaris Rata vid, een sortgelijk plan jaren geleden hceft opgerat: Het bleek mij toen ik rbor geruimen tijd met hom Ovcr mijue uitgave VEH1 gednchten wisgelde Ook bij leatstgenoemden geschiedkuudige 19 het bij het plan ge bleven"anl een uitgave onzer Indische coulracten over geheel deu luur ons zijn in Indie ew geheel de locale uitgestrektheid WIZCT kolouialc; betrekkingen het Ooeten Kwam tot dezen tijd wiels. Zij is zeker niet uitgebleven wit gebrek belengstelling. Ven het eerate oogenblik dat WEm behoefte heeft gevoeld de ge gchiedeuis Nederlandsch Ooatindie te schrijven tot op den huidigeu dap zijo contricten dfr gesloten , begchound behoorende tot het weest belengrijke historische materiaal, Begin ende Vuorlgangk, het bekende verzamelwerk het midden der zeventiende eevw z0oR#i Valentijn' folianten eerste jaren der achttiende zijn andere uitga ven uit Cumpagnie s tijd niet te sprekeu dHAIvau be wijzen: (oen 50er jareu der 19" eus gouuep werd met eerJle Pogugeu het Oud-Kolouiaal archief atelsel matig ouderzockeu belaug der historic weu Mr. venl Dijk daartoe werd] #in commissie gestelc Ida , toen rerd reedg dadelijk door hem JLAn overeeu komaten met Iudishe voraten volkeren bijzondere nandacht geschouken_ Jhr: Mr: Jonge volgde (1862 enz:) in zijo Opkomst het Nederlansch gezag in Oost-Indie dit voorbeeld bewust dad

OIT briofwisseliog gebruikte hij DBn Corpus diplomaticum door GUICYuD d 0ze uiecavo aaMenyn trenden titel nebner TCOm den onderiitel nade Outcle Mr; # Ureedelo Leveneeclela Vl Dijk diens pareleten Very Nrerland & Erorgale btrekkingen Rorro {mneterduj Scheltema 1862) bldz. Vgl: Nerlnd"g prOeagE8 etturanger Botneo zijD andoru #tudiun jaren Laten anILeT Retchein grrolyd prorgate betrekkingan Janota mnaluruain Sctlaul [458} T e logten AA4T 4 Gof von Carpeatonia 187} IFLEIDING

on bewust _ zoowe toen hij geheel onze koloniale geschiedepis in het Ooaten behandelde_ toen hij zich (met 1810) beperkte Java, Mr. Filet deed Iiet anders toen hij zijn aradeqisch prvefechrift over da Vorsteulanden bewerkte; Mr: J_ van der Chija niet toen bij over Djakatra OrEr Baude schreef: Voor de verdere Buiteubezittingen bandeldcd Tiele schrijver dezer iu hunne Bovwstofen niet audera VOOI Ceilon deed evenzoo D' W Geer ; Kuur Japan eweneena Nachod Foor China alreder avenzoo Groeneveldt: i} vele enderen met stilzwijgen voorbij: Het niet te

verwonderen_ dat 779RT z00 duidelijt , bij bc- handeling der locale geschiedenis Yaw onze betrekkiugen met Ver- schillende deeleu bot Ooaten , bleek de uvodzakclijkheid _ om het diplomaticke decl dier biatorie niet tc vorwaarlovzen zoomit al8 rugultatet ven de “nict gemone diplomatieke fijnheid” 9oma ook, bothcid der onzen _ zoals die belichaamd zijn geworden overeenkomsten met Inlandgche voraten rolkereu het is wiet verwouderen _ dat meer den eeug gedacht geworden eam een pitg# ve dier verdrageu orer geheel den tijdduur geheel uitgestrektheid vab Nederlands mogendheid iu het Oosten _ enmin_ dat op de wenschelijkheid eener dergelijke publicatie werd gerezen. Fene volledige uiteenzetting” #de verhouding der Iolandsche staatjes tot het Gouernement” zegt Mr; L F.C van den Berg . eerst mogelijk zijn algebeele openbear- meking der bierbedoelde contracten rooral der oudste _ vergezeld VAHI noodige historische toclicbting: Zoodauige opcu baarmaking becit WOg gteedy niet plaeta gchad , hoc wenschelijk het ook zoude zijo det die wcrt hand geuomeu. Tal Fau quaesties zouden immer daardoor vorden opgehelderd den pep_ nestriid tuaschen Immink en den hect Moresco over de Neder- landsch-Indische Rechterlijke organisatie Iulendache zelf- besturel werd het nut 7Bu de openbearmaking der contractuu uit- drukkelijk implicite duidelijk in bet licht geateld Waarop stecds afgestuit verwezenlijking va D dergelijke planuen ? Omdat men Filde “volledigheid r omidat deze niet te

De mrhouding Voralen Jaua Ned. Indische Regeerirg (’s-Ori- venhege 1895} Vreede. P- > bldz dezn Bijdrugcn Lin (1904}, bldz. De Indighu Gids November 1802 April Joli 1903 _ roorel Tuli 1904 bldz. 542 INLEIDINQ

XII

bereiken ‘Loowel de #een onzer beste schrijvers orer koloniele zaken # De Wae]_ de beeren Boudewijnge en Van Aoest , die door bunne daarvoOr #in bet werk geetelde pogingen ” al spoedig zagen _ det bet bedoelde rorerzicht nimoler rolledig zoude runued ziju r der Cbiju, die mij Faarscbuwde_ dat ik hooit contrecleu door de 0.1. C gealoten zoude kuuued beuadercu lieteu dearom buune Fournemeds vared_ Gedurende mijue werkzaem- heid het Oud- Kolonianl archief wa 8 mij dit ellee netuurlijk eteneedg voldoende gebleken Maer deze wetenschep heeft mij miju plan niet doen opgeven beeft mij echter #el doen zien det ik mij beperken had mijn zucht naar volledigheid ” _ Welke grenzet ik dasraon beb gesteld _ z8] ik btrks uilcenzetted_ Een andere eiscb door Waal 8 bistoricus geateld , Ya? det t geven verzameliug #tocgelicht- dicude wordeu. Fed desideratum waarmode het volkomen ccna beu _ contracten uit gercu gehesl all # rUm oubewerkt materiaal _ zonder toelichting , zouder verklerende aanteekeningen leck mij niet jwiate Mijze Fan handelen Hier ecbter de groote moeilijkheid, Niet elleen Ferklarende nanteekeningen met behulp van ellerlei gedrukte werked voorlichting YBI vakgeuooteu_ %ou hierin Ccu

hecl eiud komen z0u het tijd koaten_ Moar toelichtiug , geschiedeais van elk document_ z00 grootere bezweren met zich medbrengen immera deze zoude niet altijd , ze][8 dikwijls niet _ te putten ziju uit gedrukte Ferken _ z0u dikrijle elechte geren ziju ni omstandig , tijdroovend onderzoek a rchieven zelven_ Dit bezwaar FOOr mij onoverkomelijk zijn gereest _ indien het niet reed8 FOOI eed deel Rere overwonned gee eest _ vg6r ik met de uitgave begon D’ P. Tiele beate beoefenaar onzer toloniale historie dien ooit bebben gebad Loesterde bet plau te geven een geechiedenis FaD Nederlanders buited Europe aldus volgend bet voorbeeld Z1jn8 grootvaders den boog ccrar Kampen _ Daartoe heeft hij aangelegd ccue verzameling &8/.teckeniugen uit bet Oud-Koloniesl erchicf: Bczig met de uitgave . der Boutsbofer Dootie ge-rhicdani & Nedalandors 6n Maleiachan Archipel , beperkte hij zich niet tot het ingien excerpeeren de archiefstukken be-treflende die deelen Vuzer mogendheid in het Ooaten Mbat magkte

Vgl Aene operye dor reoda eldera gedrukte contrclen Encyclopaeli N [bldz, 617

den tijd der Lal

INLEIDEO

hij ertracten ok uit de documeuten , welke Vhn belaug ” #aten Foot geschiedenis der Nederlaudere Azie Australie Airika daar-buiten gelegen: Die eauteckeuingen kwamed ne Tiele 8 betreurden dood iu miju bezit. heb hct VOOrbecld hem gevolgd CIL het makev dier notities voortgezet , voorzoover het excerpcereu tijdroovend werd toch stecds MA M WF keurig aangeteekend Saar het een ander_ Roor hovengenoemd doel FaIl belang, rinden zoodat ik zonder zelf een nader onderzoek te doen_ ertracten zoude kuunep laten maken, Deze santeekeningeu YOOI een docl van rijdere strelkivg gemaakt , leverdcn vele bourstollen “oor de historische telichting voor ’ de contracteu eu verdere 0Yereenkomgten enz.

grondsleg dau Your deze publicatie ziju de Contractboekeu bovengenoerd_ Het eerate dearvan (dat trou wens Rout dit doel Men ditgave eerste plaats belavg heeft) behoort tothet archief der Kamer Amsterdem. Het folio-menuecript dat op eerate bladzijde der contracten het korte opachrift draagt “Contract Boeck Compagnie” Dear baud Jater is vernicuwd_ ontbreckt de oorsproukelijke rugtitel _ tenzij de tegeu woordige daarran Eclx afechrift “Iractatet met verchilleude ludische Vorsten Firmeng Caulls dour dezelve rerleent sedert 586 1662 N”l* A8II deu eigenlijken iuhoud gaat Voura [een bladzijdeu tellend “Register desea boecks _ vcrvatlenidc elle frmans ceulls eu specialijck coutracteu met verscheijdeu coningeu prTuceu potentateu Orienteu Bengegaen beslotcn ecufC eude d gecommittecrdeus Yen Fegen Geueraelc Nederlandache G’octroijeerde Oostiudiecho

Compegnie ter audere zijde aeuveuck uemeude met het jaer 1596 den jare 1862_ Dit register van dezelide hand bet laatste gedeelte der coutracten VAn deel alphabetisch gehoudeu Amboijna ende oude erhorige comptoiren~”Anboijne met deu aenkleren ” _ Aclin; Arracan _ Bantam Batavija opt’ eijlendt (4) aceatr Bouton Banda _ Bengale (Bewgala}, Kasapr Cormandell Combodia Eugellsen

nummer doelt Berie Contrectboeken Kamer ATDAtAruM deolen. De overige deelen besehrijt ik luter naurmare ik ze tot grond- eleg mijnor publicatie T”g: De drie Aatate conrder zijn een anderehano dan de overige geachreven Begint Fomi dit decl ijuer nitgev6 VOOr Begint met Octobor 1686 TMT zoowcl dit concraol [640 privaatrechteliiken aard dLIOI Jcor niet oPELDOmCL nArtuculen verdragh Jnagchen d’Eogelsse Ooatindische-Compagwie IXLEIDINQ

TIIIT

Formos_ Jambij Mattaram Maccebeaf _ Malecca Moluccos _ Ma - gelanes Mogha _ Martapoure Mallaabar _ Madagascar Persia Palinbangh_ Quinam Solor Tijolor _ Sijam en Pattanij _ Seijlon Surtta Weytcust, Wingurle Goa - Dau Folget do coutracten zelren . chrouologiech gcordend met enkole kleine vergiesingen op 780 bladzijden _ waarvap die Augustus 1650 besleau 519 pegina ’8 Het zijn natuurlijk elle copieeu vermoedelijk allc door dezelfde hend geechreven- Blijkbaar hebben Bewindhebbers der 0.L.C. reed? Juatste jaren der 174e eeu # behoefte gevoeld _ afschriften der coutracten een gc- heel verzamelen, Wel #erdel verder onder de brieven rpporten euz: _ wclke geregeld met de retourachepen Batavja elders maar verichillendle Kamers werdeu gezonden ook de contracten (somg origineli) opgenomen . Fel worden ook dikwijla a8u - getroffen het Dagh-Rgistergehouden int Casleel Batavia menr_ hetzij dam dat vap Rbrell verloren geg98l _ hetzij ter wille van het gemak in de radpleging, bet contractboek werd eangelegd_ Het eerste deel daarvru niect alleen slordig gecopieerd _ maat ook hooget onvolledig: Hoe 44d dit laatote voor het doel dezer publi- ttie zoo bedeukelijke gebrek nu tegemoet te komien Ook hierbij rees Dr: Tiele & handschriftelijk materiaa] mij den =eg. Deze geleerde had eene lijet aangelegd in gedrukte #erken bekend gemaakte documeuten betreffende onze koloniale geschiedenis _ daaronder nntuurlijk ook de hier en daar reeds gepubliceerde coutracten . Feu aanual boeken #arem soor dit docL reed? door hem bewerkt; een ander aantel werden door mij nog voor dit doeL nagegaan_ Deze arbeid bracht een belnngrijk vaordecl _ hij deed zien welk eene mnasgu gcgevene OYCI de geschiedeuis der Nederlanders iu Oost en West

anden; edelluijdeu tonturivry’ Aauudn don 21” Novembur 1049 Londen ocBloten Door mij OPECDOMUD Det dit stuk verzeild geraakt Contrectanboek onzer Fordt verklegrd door toevoeging: COn4 uhier Bata nijt Suracta toegesonden int jaer 1654 Vgl @icr Lezi Oyenankomul Wilson , Ladgcr 8t0ord dbondest Longmans

Gnen}, 250 [Contrict aoueGnan de Magelaenae (ende] Ooaltjindiache Comp Hogende Heeren Ainten (Jenerae [uijtgeaproken”_ October 1609. Donr opge otan Docam Jber [851 Fa o udatte_ IOm punt Lerug, UMtLaAT volgeudo deelen elgeincono toelichting Rluf den inboud politieke contnictan tracttet TIY

CLEIDINO_

(en duaronder uptal coutracteu) reede gepubliceerd dikwijle uitgaved Taai meu piet ternaul wernood zoude zoekeh) Deze vogat gevocgd bij trquwens Eleinere welke Hooykaas Roperlorivm met verrolgen daarop Hartmann oplererde gef cene welkome eanrulling op de Contractboeken dcr Kamer Amsterdam Fooral op deel hetwell wel bet minet rolledige Dit i8 reeds dadelijk geroeld , toen #erden gecopicerd de contracten 1682 Reeds Contrackt Bouk” p”_ diende mcn weder tc beginneu met 1858. Het rolgeude dum Cr dat eigculijk moctcu 944Fel- Bcu met 1889 brengt YCCI terug tot 1623 terwijl fat loopeu moeat 1884 tot 1701 , er nOg heeft Ven eenige Froegere joren _ Ferat bij (1701_-1742) komt e tot rust. Coutractboek Amsterdam III lererde mij dus Kaet eenig materleeL Joot het eerate deel dezer uitgave Ook deed de foliant _ #elke door ziju eigeuaardigen baud ae0 ieder_ die eenigszius tehuis is iv bet Oud-Koloniael archief , dadelijk doct zicu _ dat bij hecft beboord a8@ de Kamer Zecleud. Hij dragt deu dict Bebeel juisteu rugtitel: #Coutriclcu met Iude. Vorten etc, ven A” 1858 1778” _ dezel buudel ziju rerschillende Crame- lingen smengebonden_ allen gecopieerd tuascheu 1789 eu ` 1773 _ ele iu 1778 #Cuntractev met deu Tbcuver a8ugegeau ” (1858- 1789) ; “Diverse Cauls_ andere Privilegie Oescbriften _ door d’ E Compeguie succcseive Vorstendom Tansjoer geobtiueerd (1858 -1778); Contraclen met den Koning ven Candia eangegaan” (1849 1886) Eeuige Cupias Contracteu met den Tausjou wer AEn- Bgaa @~ (167 6 1691); Coutracten mct den Trevancoor Neijk Madure aangeg48u # (1 838 789) ; Verzameling ved alle Coutracted met Privilegie-geschrifteu vaw de Inlandsche Vorsten Begenten ; zedert 1812 tot . 1773, ter Kuste Chorwaudelr welke Jaetate collectie registers nict wedegerekeud 287 bladzijded bedreagt. Dit Coutrectboek Zeeland is du8 minder den van bet Con- tractboek Aogterdum een doorloopend geheel. Het beataet uit cenige aperte collectics_ komgt in patrin vermoedelijk bijeengebonden Later Lom die deelen L8ruk nuuriuLC voor volgond deol JuzUT uicgito door mij wordon gobruikt [aler KOm ik DOg op ziju herkomat terug Over deran Vry-haer” kuat Maduru zio AD Valentijn , Cevlor bldz. 164. Zoo apreekt den Mp tatemte bedoelende de voitt dit rik INLBIDING

XIT

komt dng meer orereen met cene udere verzameling wearwit putte _ behooreude tot het archief der kemer Amaterdam. Dit zijn Overgekomen brieven pepiercn uit Indie : eene reusachtige rij

rohieren grootete Bchat sa0 Oud-Koloniaal archiel . die in bijua volledige reeks bevatten de briered vad dou- Yerheur deperaal Raden , Oeuerale Miseives met 4la bijlagen bewijstukken ceu gruot aantal brieren #an 4an bestuurdera der verchillende Nederlandeche bezittingcu in bet Oosten_ groot @ntal mpporten riczen andere docnmenten cnz waaronder natuurlijk ok vele #contncten nog CCa reer den algemeenen techniechen term gebroiken niet alleen copie maar ook verechillende zelig originali_ Registers maren meeate deelen het raadplegen gemakkelijk a] zijn dearvan rerloren gegaa0 _ Deze registera zijn Foor mijo doel gebeel doorloopeu deze wijze ziju alweder eenige contracted ontdekt_ vali eldery oubekend_ Verder kwamen mij ook toevallig 78@ dergelijke documenten banded terwijl ik, vroeger latcr #oor audere docleilded in bet Oud-Kolouiaal archief werkte: Dau leverde ccn eukele particuliere verzamelivg mij ceuige stukked. Het spreekt wel Vad zelf det 66k op deze wijze nog Iliet de volledige volledigheid werd bercikt. Daarvoor zou noodig ziju een stelselmatige bestudeeriug bet grootste deel van het Oud-Koloniaul archicl:. Dit decd niet bicr warcu dit opzicht boven bedoelde greuzen welke ik mecude te moeten stellen aab miju zuchl ner volledigheid eerder deed ik dit omdet bij iedere uitzetting Fa [greuzen gaandeweg bij mijn onderzoek Dear contracten be- reikt _ Oog8t minder werd - aan vulling uit gedrokte werken ga beel wat_ uit bet Contractboek Aneterdam III voegde reeds witder berende @H D bet bekende die uit het Contractboek ’Lcelaud leverde elweder minder wieu w8 _ die uit de Overgekomen brieven papieren Bal weinig , odet bijna al de daarin opgenomen

Contracthoeken der Kamer Amelerdai behooren dourtoe netuurlijk ook Mannt wordan het Rijkearohief atoeds OoD ufzondorlijk bij elkaar behoorcnd gehecl beschouwd Hot bleek zelf duidelijk #ant mij zijn kort geleden Iaat In bet Aanhangaal to namen eeuiga ~conlnutan bozond gowordod do tijdruimte ILEFOUAm mijo LorYMA duel loopt I deel volgoud Tudu Conituten Usattan lleen datum kende zonilet metr heb ik niet genoemd TtIT

INLEIDITA _

contracteu reeds voorkwamen Coii der apdere door mij gerand-pleegde verzamelingen_ Fen andere grens door mij geateld _ deze , dat ik mij bij mijn regelmatig onderzoek in de oud-koloniele archieven bepaalde bij die Den Ileeg niet ook gin8 zuekcn te Ratavia _ Wol heb ik een enkele Freng inlichtingen deze aangelegenheid mij ver- oorloofd herr Moresco had naat aanleiding daarvan de welwillendheid mij verschafen eenige lijsten contracten _ vuorkomende in de zich oP Lands Archief berindende ’erzamelingen. Deze lijeten _ gevoegd bij Fal Vad der Chijs [nrenlaris Land Arckief Balavia (Batavia Landedrukkerij 1882) mij dasromtrent had geleerd deden mij a] spoedig zieu _ det de mocite cu rogten HV cen dergelijk onderzock verbonden niet eveuredig zouded zijn a8v searde cukele Tnaar nict vele Foudsteu

Felke deer ongetwijfeld zouden ziju gedaan _ Nog apderc beperkiugen had ik mij tc getroosteu het dau tegen mijn ziu deze publicatie iu overzienbaren tijd mogelijk Maken_ hiermede kom Ik p tle wijze Fan uitgaef , QP de regeleu die ik dearvoor heb gerolgd eu die ik dnarvoor had ue te Jated_ Heteerzte deel YeD het Contractbock der Keier Amsterdam_ donr mij dan grondalag gebruikt voor dit mijo eerste deel _ eeu uet geschreven Mnar zeer slordig afgeechreven copie Soma zuu men bijua betwijfelen copiibt het Nederlaudsch WBn den teket heeft begrepen In elk geral , die tekat is uiet altijd oubedorven terwijl de spelling der Foorden de liefelijkete anarchie heerscht. Met het og hierop heb ik gemeend mij de vrije hand mocten voorbehouden bij het afdrukken den tckat Contractboek Amsterdam verban hiermede . met het afdrukken die contracten welke ik verder in haudechrift aautrof gebruikte in z00_ verre ik niet een of andered vasteu regel daarbij heb gcvolgd De inter- punctie door mij zelf dikwijla aangebracht of ge wijzigd_ Faer vnor het recht begrip mij noodig scheen: Iudien echter ook ma0 ie geringate FTpps Voor tsijfel bestond_ hcb ik dit stceds of andere wijze aBpgegereu_ Besliat AAu te wijzet schrijffouten

“ZZie bldz bet Zeak-regibter; Caul’a Contracten Firnad Tot mijo Jeed - Toten zijn _ cooti cuml helft de dooumenten drukfouten blijven guLRD opzichte spelliug ij en Dezalfde redem welke seo OOrzurGu dat deel Bidmgen bet jaartal 1907 in pleats 1805 tieclblad drange rerhinderde mij dikwils en bomp goruimed tijd echtercen de poodigo cOrg de correctio besleden: INLEIDINQ

IXYII

relke verbeteriug bepaaldelijk behoefden zijn doot mij aengebracht; IRar elweder viet zonder G4erschuwen_ indien mij dit uoodig voorkwam. Een enkele meal wiet ik met den tekst geen #eg Qok dit is steede door mij Bangegeven. Zoo heb ik beproefd altijd een bruikbere Jeziug te levered ed mij dearbij mecr (rachtu te stelleu het etaudpunt va W den gebruiker vau bet bock, dic ceu leesbercn gemakkelijk hentcCrcu teket noodig heeft dan oP het slnd- puut vau deu critischeu bekijker vam tekatuitgaveu dic mcent dat bniten publicatics MaAT vast modcl 4U eenmaal geen heil is te vinden: Eeu eenigzins Anderen wCg docg ik in ten opzichte vau die stnkkc welke ik ontleende gedrukte rerkeii (Jeze nam ik steed letter- lijk over zo0n /8 ik ze vond_ Meende ik mij ten upzichte daarvau eetie opmerkiug rijziging moeten veroorluven den deed in noten_ Mear hiermede ben ik ten Janzien der reeds gedrukte documenteu zeer spaatzanm geweest: Het Coutractbock Ameterdam dan grondsleg van dit mijn cerste deel. Dedaarin afgeschreven documenten dan zijn allen elordige copieen; Men misschien zeggen dat ik nu had moelen zoeken _ het Oud-Koloniaa] erchief of elders geen originalie of betere afschriften 4a0 wezig warell om die den voor bovenbedoelde iu de plaats te stellen Ik deed dit niet : alweder een beperking bij mijn arbeid _ mij node moest Inten welgevallen _ xir die mij uoudzakelijk

voorkwam “ilde de uitgave tot utend komen_ Alleen WHLUUCCI mij tevellig een beter exemplaar dan dat va n1 Contrct- btek handell kwam heb ik het natuurlijk gaarmt opgenomei ik heb dau tclkeus gewaerschn=d_

Kleine onbelengrijke YeFlanten bij twee WCGI rerachillendu lezicgcn heb niet pangereren De rpelling eigenu teti Vcum plaatsnam 64(moeilijk heid. Om toch ecnige uniformiteit duurin brunged heb ik mij veelal gehouden de epolling 300e Is ik die aantrot bepaulde Jreeked Eocye peadie Naderlandach-[odie_ Hunter Garettezr Vooral begin dit echter WICt steeds gclukt Jezelde uden die mij de correctio betocilijktu Een CIKOIL mar_ ook de tekat een inlendyche of rreemde Europeeuche taa] orargebleven HILAI dien dao alecbee oP ik de ithna toore machig dut ik oedigermate iuhoud Maderlandacher dien vreC,dun tekat zelf kon rergelijken de Japanache puB 90n1 1803 16H1 heb ik alleen in het Yederlandach opeenolen OkAt- cenkomat OP mbon gealolen Maart [1805 tok hee Spaanach bet Bandeach couenct Moi 162(ook in hut Muleiech Trouwont getal - dergolijke teralun rrcemdu diu mij bekend ziju geworden Rumne IXIN

INLEIDIRQ

Wat de toelichtiug der contracten betreft zij is VAn tweeerlei aard QOEen geef ellerlei eantee keziugen verLlariugen va [J Foorden bewijeplaatsen b0Z. Boveu ieder verdrug &ef i io eune korte historieche uiteenzetting de redeneu waarum wep tot het guiten daarvau overg1ug ed de omstandighedet waarouder dit geschiedde terwijl ik het leatste deeL dezcr 4ilgar’ cane Toelichting” hoop geven Yau algemeencn aard omtreut den inhond der coutracteu de autoritciten relke zc sloted Clt- E Wat de aanteekeningen . fuz- noten betreft heb gemeend mij hierbij moeteu stellen op het gtandpuut den gebruiker _ 206 dat deze oumiddelijk de verklaring in kort vond aapgegevel: , die bij noodig heeft , Steeds beb ik bewijsplas tsen brou literatuur dearbij genoemd_ zoodat bem middelen tot coutrble rekent hij haar #euechelijk dict outbreken_ Steeda gf ik bij #Omt - kcur daarbij beknopte #erked eucyclopaedieu aau niet uit- gebreide uitgeven _ dje Four den gebruiker reeda daarom minder geschikt zouden ziju omdat zij veelal minder gemakkelijk hem nadpleging ten dienate sln_ Bestond bij mij twijfel omtrent of ander punt dan heb ik gezorgd _ van dien twijlel te doen blijkeu verklaring FBI vreemde nemen _ uitdrukkingen enz- VOOI mij een zeer lastig dcel YaII miju arbeid . kwem toch dearbij dikwijls op mij gehecl onbekeude_ of onvoldocnd bekende terreineu moest bij andereu om hulp aankloppen_ Nooit nerd mij die bijataud onthouden , ment wijl Z00 dikwijls stcunen moeat Op anderew beb %jk gemeend_ mij hierbij te moeten beperten tot de meest eell- “oudige verklaring , zonder door een meer uitroerige een schijo YAp retenl 480 nemen_ det ik uiet bezit: Om schiju VBD geleerdheid veriijded _ menigeen misschion sober zijn geweeat

enkulu erkluring beb ik uog geplantat in de Lijat vap eonig” vrcomde Tuotdun uitdrukkingen” (bldz: 583 lncuc? daaatteer mijo epijt DEMOBM eect tocn dit deel redr bijne gedrutt dat de uitgave in deeler 1881) Matar gevolgd duor Ewoodo doeleu (1895 1687}. Dior ccuLCr steeda iedero Fijging naar Hunter door wjj gecontroloerd geworden dour @odere gegerune VroaR ik niet det ik door het Rebrik beratu editie dwealwegen buu gebrucbb: Yule Burnoll - Habuot.Jobbot gebruikte ik de Cereau 4itgato (1886}. Lweel e alechta gedeel Itelijk gepublioeerd FMm ik begon dnken; Hotson- Jobbon bob ik voel gobrulkt juial bet F7oot antal bevijuplaa (sun bij elk wooru nitdrukking _ Ki4Ir FLD door mij konden orded geread pleegd gccoutrolaerd INLRIDING

XIIX

mieschien bij wmmigen wel den schijn onretenachappelijkheid hieren daar op mij hebben geleden Van de korte historische uiteenzettingen moet men ook Wliet meer verwechten den ik dearmede heb bedoeld: Een uitvoerig geschied- kundig relaas”kon natuurlijk niet Op mijn Yer liggen ik zou dad moeten hebben geschreven onze Oobtereche Eolouiale geschiedenis iu naar geheel , Het Wa9 mij wet die Jummiere overzichten alleen doeu OQ den gebruiker te orientecren _ Natuurlijk dat dit bij bet tepe coutruct uitgabreider moeut worden dan bij ccn ander 4um: het meerdcre mindere gewicht verdrag HOm: ook meerdere of mindere bekendheid de gebenrteniasen sprke kwamen dan Mfet omdat meer of minder ge- mnakkelijk enkele woordeu te zeggen viel . #at ik te zeggen had dit verechil in omvang ia wiet een gebrel 180 6euheid in den opzet vad mijne uitgave maar Ferd door mij noodzakelijk geacht: Bchalve mijo cigen korte uiteeuzetting gaf ik bronuen en literatuur WAICI dc reeds gepubliccerde in mijue oogeut voldocude volledigheid cn betrourbaerheid_ dau beperkte ik mij tot het mededecleu dearveu om voudigc redeu det deze den gebraiker gemakkelijker dieuate ataan dan de slechts in de archieven aanwezige onuitgegevene Dik wijla echter hcb ook laatate miju toerlucht moeten Wemen Ook hicrbij men groot vcrechil in omFeng ook iu belang aantreffen eangcgcvcd Begcveds alleen reeds oDzC meerdere of mindere kennis die wij hebben omtrent of euder geschiedkundig feit , omtrent den loop van zaken eeh of auder deel Fan het Oosten noopte mij ook hier verechillende be- handeling: Onze weerdere mindere renuig Dit brengt mij nog op een andere moeilijkheid die had tc overweged_ Ofechoon veel onbekends door mij thana gepuliceerd Fa8 toch eed aantal der coutracten dit geldt vodral voor de periode van 1598 1650 reeda vrocger uitgegeven moest ook dcze

Vooral noemde ik die bronnonpublienties Daracellende Arbelcen Toe Taautoten ondurzour 14Ilzlen of ander Funt DodTap mogulijk bebbun #Iengevat opgaFe door Dewerrary gobruikte bronnen literaluur Eco lijet Inect door mij gobruikto werken gef Ik duel: ik kon daatout nortr de titela eear tor LLDECTOD. Vonreoover

togundeel niet uitdrukkelijk aangegeven berllaten onuitggoren bronnen NJRFnjae ik varrije alle hoe Oud-Foloniaal archief Orerenhage_ XII

INLEIDINA.

the ue n0g weder publiceeren Ik heb gemeeud wel mueten doen: Het kwem mIj #OUI _ del wij thena verdrgeu elz: een0 uitgare moesteu vereenigen zonder den gebruiker te verwijzeu [Iaa1 wat reeds elders zoovele verechillende boek rerkeu mocht erspreid zijo. Buiteudien bez# abt roor de volgende pcriodetl mluder egeu omdat #a(haar betreft veel Witider gepu- bliceerd Mocht moest ziehier ceul a@dcre YI848 ook 8a4[L achiften tug”cheti meer minder belaugrijk ? Hierontrent heb Miet spoedig cen besluit kuinen komed_ Ik heb @I Over gedacht , de minder belugrijke contracten waut die ziju er zonder tmijfel hiet hun Geheel Heen Inant daarvau glechts den inhond het kort weer te geven_ Maar tenl slotte ben ik toch dit denkheeld teruggekomen beeparing plaatsruimte zou z00 bleek mij gering ziju om} te wettiget het bedenkelijke; dat altijd eeli keuze ligt waarbij subjectieve meening aub- jectief uordeel z0o u groote kunetl speleu Buitendien - ook kleiuighedeu oogeuschijnlijk onbelaugrijke bepalingen derge- lijke overeeukomsten blijken som? de moeite het opueuleu wuard ook a/ ziju zij uiet wat toch dikwijla het geral i9 geweest , geworden CCD brou VOOI Dicuwo ouderhaudeliugcd met nicuwe overeeukometeu haar gevolg: Ik besloot daarom geeue keuze docn 4AT elle contracten _ enz_ die eantrof te nemem; alleeu indiet VIOL - gere overeen komaten Later onverauiderd Ferden) heruieuwd_ liet ik alleeu dle bevestigings- en heruieuningsclaugule afdrukken: documenten heb ik in chronologische volgorde geplaatst _ volgorde tus zoonls die iu hoofdlzaek duur de Coufractboeken Amsterd#m Waj @augeg4VCD . all het slot mijner geheele uitgnve ik een lijot opuemen coutrictetl lacale rangschikking- Vovrloopig verwijs ik “BAr het Registcr veu plantsuamen it dit deel waar mel vette cijfera zijn a8Ogegevem die blndzijien 4WLI de uxmet voorkomen der landen strden elz 7d @TYOO eeu of ender contract, geldt. Veze uaInell komen Qatuurlijk niet ultijd ereem) met het opschrift boven ieder docuilenl dit uaemt steeds zooveel moge-

Valentijo houdt onievcel I70 ; de Dogh Rrgislers loovch 4eclte OrCT de [7” Nct Bouwstofen nOg Alechta tot 1650 Kort inhoudsopgaren Jcdar rantinet bcbi ik Juunoar MnTET het wenschelijke Jannui tricten orettuigen ouk duatoi #0E- gelaten Bldz. 588 IVLEIDIN

IIXI

lijk bet adminiatraticl ouderduel bestuure fdeeliug , #aarloc dic Luded Umt bchoordeu wclkc dc overecukomat betrekking beeft Nict strikt was dit atceds vol houden alleen reeda niet _ omdet adminiatratieve indeeling bet Nederlandech-Indie Fan de degeu

der 0.L.C. (betzij den direct gebied zellbeaturende rijkeu _ Interessenphire of enkel handelaterrein) niet steeds gelijk iz gebleved_ mij YOOr de coutrcten tot 1811 iu drie deelen van geveer denzelfden omvang geven. Het schijnt oppervlakkig wel _ dat 00g eem werde deel mee zel gemoeid gaa[I omdat eerste deel slechle otur halve eeur loopt vad de vier te behau- deleu belve eeuwen_ ter wijl V#D de vier Coutractboeken der Kamer Ameterdamn het eeryte deerin Dog uiet gehecl gepubliceerd Maer zo0a/a ik reeda opmerkte in dit eerste deel is heel opgenomeu uit archiefatukken buiten de Contractboeken en uit gedrukte werkeu Yaot de jareu 1650 steeda tinder wordeu Coll - trcl bocken ziju steeds nauwkeuriger bijgehoudeu. Bij het laatste der drie deelev hoop ik dau tc geveu eene Alge- WCCue toclichting eu een loale volgorde geraugechikte lijst VBIL dour mij gepubliceerde contracten Teu slotte eed woord hertelijken dank allen welke deze uitga ve mogelijk bebbeu gemaakt c mij dearbij hebbeu geholpeu_ Dat niettegetslaande zouveler bijatand vele feilen miju arbcid brekkig hebben gelaten ligt zeker niet huune welwillendheid Mat mij zelf die niet ateeds de moeilijkhedel , die zich bij mijn werk voordeden voldoende beb wetell overwinuen. umeI hew_ welke mij hun hulp en bijstand guven elle noemep weettoe hel dieueu qisschie is er VOOI hett eenige voldoeniug als zij ZlelL boc ik va IL huude voorlichting heb gebruik getaabt Fen enkele uitzoudering Deu Algemeenen Rijksarchiveris dcu beer Jhr; Mr: F8 Riemedijk _ die mij indertijd de toestemmning verscbafte tot de uitgeve der Coutmctboekeu den toenmaligen Miuister van Kolouieu deu heer J. Cremer _ die hear gaf = meen

“Loo Toesorteerden roorbeeld noemen Kei- 4ol cilepdeu ondcr Raudu ; beb duarmde gealoten contrelem onde hopfd Bandu” gopluetat. Oftot 1816. Dat eeme uitguve COntrctem [916 , nansluiting deze publicatie 106r’ Wenaone lijk behoeft g-eli neder hetoog: IndICoa zj wiet Jour Iinder Wutdt Ondurnomem V ben ik v4n plan laler ovendeo ronr druk jeyeteam XIIII

TFLEIDINQ.

mocten hoemeu zoowel ala de ambtenaren 44n het Rijkea rchiel, die ateede erem welwillend zich batoonden, Vooral ook het bestunr vah ona Iuatituut det de uitgave in de Bijdragcn opnam gedald met mij had toen vertraging in ded druk ontstond nict te wijten aan uitgever of drukker maar &0 den bcwerker:

Leiden, 1906.

J E Hexexg_ DOCUMENTEN COMPAGNIE VAN VERRE

1594–1598.

Voler. COAPAGNIE “AY VERRE 1594 1598_

I BANTAM_

Juli 1696_ Eeteto acnbpcm weko Yederland nia [Indic Ondur zei} zijn EcltLu April 1505 bereikten Bantam den 28 Juni 1596 Cornelia Hautuiad hauidleider haadelsuanrelegonheden Neder-Iandeche scbepen IEcto gebruik welvilleode ontvunggt den kent dca Konte machen rijkabeacuurdera (mangkoe hoemi patil} welke minderjarigheid Vorat regecring vocrde lundelsrerdrug auitun (Vgl bierbij voorl Rogge etste Ncoarlaudaanz hddelcouethanic Uoat-Indit Corndiy Houtman. (Tijdachrift Rn . Vederlandsch Aardrijkaknndig Genootachap, Uik n Surie_ XM 1895 432 , YrJ)

Mijn Hesre. Also het God Almachtich eude haere gelieft heeft met Yier schepen besoecken ende deer boven gesicu hebben de patenten diet deu Doorluchtichsten Prince Mauritz VaI Nassau gelieft heeft dat sij OnS souden verthonen door de welcke wij beriuded dat siju Exeie alle verbonteuis eude vruutschap aenbiedt ende dat die selve door U_ Heere die iude patente

Het hier opgenomen tranalaet" bet Portngeesch dit contrct berugt bet arcbief Sinlen Holland. Joogee Opkomol = blz. 878 _ neemr contncr zonder #atmneden dat bet oudor contnct October 1596 372}, Tiele _ Europrers bldz. spreekt in gcheel piet otur conifuCL Juli (Vgl. Rogge bldz_ 410 _ 4I1_ 423.) atum coninacl blijke Rerum ZTbr Amalalciniennlat hinloriu_ ucrore Joh: Jeacio Pontapo. (Ausecrudemi Jdccne Houdiua 1614), 155. UEAT comlct Lnlijogche ertaling -ex Lugitanico" voorzomt Op bldz 193 der Nederlandxche bewerking Pontanua' arbeid (Historteche bejchrijcinghe 11jt etolini cootr-atudt Ameletdam Amaterdem Ghedruckt bij Judoenm Hondium), 1614 LAta Kc= een Veder-lendsche rerta liog tiet contract wll bewoordingen [yL inhoud afwijkt de hier afgedrukte: Ik hecht @n den dntum bij Pontanus HLILT geleidelijk de dete Gorue EUEuYUn dng Fonn dag _ TNAI dien Juli ~elre geplaatat boven eruCr nit dit contnrt Tgo tomende deel hee Contructboek hieronder oPgenom Qok Fourkomt in het 4fachrift iu L"mdj Archief Daterie. Vgl J der Chij s deachiederlia der stichting pn 4 Fereenigde 0.-1 Compugnio J #eede druk (Leyden , Engela 1857} , bldz 40 (OMPAUXIE I47 TERRE 1594_1598.

genoemt zijt _ soude beresticht worden : Sw dat wij te vredel ziju gestadighe ligue Val vruntschap eude rerbontenis met den Doorluchtigen Priuce Fuurschreven eude met maecken cuue Srercn dic selve sulle Quderhouden eude sulleu eenen regelickcu gebiedeu dic te ouderhouden_ Eudle dat meer is wI] S1ju vfeden dat come (ofte remaut baerentwegen) om1 alhier Onse haven ende stedle te haudeleu copell erpangeleu ente rercupeu dick eudle mnenichuaelen als sal gelieven _ s0 VrT] end "rauek al: sij huw eijgen Jaudt soude doeu mogeD swuder dat ucu olte Femaut M rolck eenich iujurie olte ourecht doen sa | . Welek Futtct eue Un4l gestaedeliek ~ullen ubeervereu Souder ceuige fautc Eude ouderterckeut als origiuael brexler te siev Eude dc ondlertceckeninghe atondt Ende bij Fetre coutract duur Ous mocht gebrokcu werdeu, sullen wij Fuor onedele ende trvuluwse

menschen gebonden werdlen Wher Funcr God behoede_ alles gedaen gaeder trouwe eutle mnet Aluee exgeue handt ouderteckene. Bilius .

BANTAM_

12 Jult 1696.

In hee aucmai cuur Pontanue Lot nitgnvc blz. 156, V ; Nuderl uitgate; blz: 145) Gebrukt wordt modcgedeeld {crenala ! het nIC-WIEP gevc41 journaal xchepen Hollandia gehouden op lct Rijksarehief ucrmatanc ccuter bepatald 30 Juni Vteotg der tomat Huan m Keyser EnSC Jauio Jnra geFil) , hoe_ Juli Bantam era bezoch: dour den Keyaer" r (de vorst DLmak wien Dentumg runyl (oem wuarscbijnlijk nOg ondergeschikte vcrhouding atond,althans nominanl} loe de Portuceezcn Wy A Uen de Nederlunder <qDenspAntn hon de hLilhatun dooriun Rijkabuatuurder dnntroo #OrCed Fevaaraehutd dan ook tcgen ecn

Het AiLFA Juli 1596 Coutractboek luidt: -la [uaachen commija Cornelis aeoltinam c Bantem verdragen , T- Knadet 0 VCT reder rnit gctrouw Iuen blijren Cune juandt den cFnei soillde overrailen dat 2ij dhen haren gemeijnen rijondt gexmender huudt zuudo Edarerinnn helpen rerdriiren: Annem- blijkbnnr oncauwkeurig-Jusia Riliux LrAnlteur in dienst Stateu-Geueraal 1595 OllgCTUr 1607. (Zie Th: Riemgdijk De Qrilfc Hare Hocg Vogenden -t enhare Hattiu Nijholl , 1796 bldz 59 _ nooi {onurcibcek COWaCHF Vt VEEEE 150+

1.

Trcnde nnuslag vuldoonde oc(iTar De *Keizer" vertrok danrna Daat Djeatra den Juli gef Rijksbestutrder den Nederlandera zijn rerlengen Kenoen dat hij wilde op eCI1 Wieuw Irethaereed Thon di MRG Misechien Vrec4 rouT de goede verseandhouding LWAELeI deu ~Keizer" de Portugeezen* Iets later (de dutum niel uangegcten Iaar moet rakar eenige degen Voor 17 Juli gesteld vorden werd neuwn ~rerbont" door Rijkshestuurder__yesworeu" Het komt mij #aarachijnlijk do; dit Donerant hetwekk up de aaodache Jonge Tiele Rogge OMLA nan hetzelfde ela in Artractbleronder in alineu "Pgenomen.

1596 3 : Julij tusschen commijs Coruelis Hvutmat ende die Bantant verdmgen det malkauder oret weder Fast getroum zulleu blijven ende jmandt den eenen svillde overvallen dat dien haren gemeijuen vijend gesnmeuder hx udt zotden rederstaen helpeu Ferdrijven.

TVelck nccoordt uaderhandt duor eenige gerestn misverslaudeu gebrookeu zijnde op den 12' der?elver maendt weder vernieuwt zoodat Houtman den Gonveri' komende den eed vernieuwt heeflt belooveudle WII zijne zijde den Gouvern" met alle zijue ouder-JAICu Dae vermogen bij le staen oack eerlijckeu "romelijekeu tc

handelen _ gelijck Gouveru’ zijne zijde beloolft heellt Ener tegen alle vijauden te helpen . het oock tegen den Keijzer zelve; jndien hij Federquame

III BANTAL H October [696.

De Friendelijke verhonding tusschen dc Nederlanders en dc Bantammers Langen Gut De iu Ranlm handeldrijvendc Portugeezen zEeTZ Ieed 5 OOFCD het optreden con cureDtet uit Europn atootler {uaachen hen den Rikabeatuurder; diens WanttomtEn Wetd ntn wijze gundo geIAKl tertii zijo onbotronwbaarheid fnane cleele aengelegenheden tegedover Nederlenders nl apoedig bleek M Je atalen miaten den nooa tcE YOol- dezc mceielijke oratendigheden

Dern Alinc henr vermoedelijk foutieve datum korte inhoud cutrucc Zie noot bldz. Van migreratanden deze Fmkeix degen blijkt bij Pontanua niet. Wcl rchijnt hat don Rijksbostuurder (gonverneuc) Jutrcuno hebben _ Vederlander & -Keizer” Meten begroeten am geachenken zonden_ Iet hicr opeenomen_ tn nalcer eije het Portugeesch herer archief Staten Holland, COMPAQMR FAX FEEEE 1594__1598.

Cornelia d0 Houtman te hoogen ten slotte relfs dreigenden LoUtL tegedovor BINAITLRC AnhtOriLAILCH Tcn slotte leidde but ovur-ijlde optreden ecbeeporaad tocu laatate dagen Auguatwy Cornelis de Hontma n eenige der zijnen Aanaani torugkeer DIAT schepen bolut bualiate vijundolijkhedan: October rond rerzoeping plaats nlcn Y Ferdreg Ferd Gealoten: (YgL voori Korg”- ldrt 426

Wij gouverneur, welgeboorne. ende Heeren deser stede Bentam steerell FoOr de waerheijt Fegen onsen coninck aen den heer (wesende) couink van Holland ende sijnen ambagsadeur eude capitaen mayor en den andere heeren de Hollandsche scbepeu _ det een vrede ende eeuwighe vrundschap met hen - lieden maken ende dat wij terreden zijn , dat de voorseijde heeren ofte beer volck (suot hen gelieven gl) vnj vranck hier I onse stadt mogen comeu om waren te copen ep te verhandelen 9 menich mael ende veeL ben gelieven sal. Eude wij sweeren dat wij henliedeu nimmermeer besmaernisse ofte qunet doen sullen noch waLer poch lande noch det wyse hiertegena haren danck niet houden en gullen maer hen ende harev volcke alle eer , gongt ende vruntschap bewijzen begerende buer tracterenl te laten gaPu eude comem gelijck het heulieden goetduncken sl, Swerende van gelijcken , hen uimmermeer sendeu quaet of oorloogh ofte verwerringe gelyck dner tusschen voorerde heeren eude lieden gepasseert Mect iudicu der eeuich volck buijten Mher _ twelck voorschreven heeren of hun schepen oorloog ofte qjueet doeu Filde dat det voorschreFen copiteijn mecor ende heereu Yen de schepen begeren te_helpen_sq_yeeLalain en3e1 macht mogelickeu wesem) Alle twelcke bier vooracheven I8 Wij sonder eenige fauten ateeren te verrullen ende gelijck sulcks waer-

nchtich also biddep den Almachtigen God onse sielen te willen belpen _ ende det het quaet det henlieden begered duen eerst op alte gaeder moet comnem Gegeven biuueu Bantam huyden den Ie Octobris 1596_

Het journau de Hollendie gcbouden (lns. bet Rijkaurehief} stelt dit op 20 October , LILILT bet ia blijkbear niet dag bij dag bijgehonden Zooala bekedd deden Nederleuder in Iudia dikwijls ToOr- Komtcd pisot xij optreden namena den Eoning" and Oapilao Yrot : Porl"geeache tieel Rarted F Cornelis de Hontm ? n Bept4In werd aangeduid Hierboren 4taC ~nae"_ COMPAGMIE FAN YEERE 1591

508_

Eude onderteeckent als int originae] staet. Eude onderteeckewinge atondt Wy begeren beer cepitaen major cnde autere heeren schepen dat % geen verhinderinge doen dev cooplieden die tot deze heven komen pullen te lande als te weten den Portugysen , Chinoysen _ Jeuvaanachen ende eudere cooplieden_

Hierondtr gtoudon ebnige ouduidelijk gekopieerde Java anecho lattory muachien beteekenende tjarik pati (do achrijver of aecreterie dou Rijka - bexcuurder} eturtotud Bljut vordriut 4Ob OUDE COMPAGNIE

1598-1600. OUDE COMPAGNIE 1598

800 .

IY. BANDA

I8 Haart 1699.

Mei 1528 verliet vloot (uitger7st door de Oude Compagnie tc Aemsterdelid #tist gevorzd door do pmongmolting COT puguie Verte Nienwe Compagnie die atad) Nederland temmiog ItdteLT Iodie onder hevhl Jucob Corneliazoon Neck wijbrnd Wuxrwijck. Eeratgeuoumde verkrelg Bantam rijke leding keerde gedeelte der achepen nA@T petrie terug; Van WaerFijck Ferd nu adminu der in hot Oosten achtergebleron schepen 5 urttor Jacob Iaeemkaros vicc-udmirul Jlanuati 1599 aAT Holukken_ Men kram in begin Mert Ane Vadwart Von Heemekerck spoedig vertrok FT Buada Ewee UClCpcd die 15 Muart bij Oroot-Banda EwamGD de 'rsheyt van Ortetep" a@Eerden Een pAaT dagen leter nloot van Heemakerck coutrcl bnel #tont noertijts thoofe ertLGh EUDY Dict doooh beoft noch Tuui onde preuiligea (Vgl De Jouge Opkomet hldz 420- 428; der Chije = Bardu-tilandan bldz. Beschrfjuinge siwnden Banda dezu Bijdrugen bldz

Ick Jacop Heemakerck Vijeadmirel _ bekenue mct Boijsida , bandaer van Ortatan ende Merou siju broeder . gecontrekteert hebben ende haer luijden belooft voor rubba-rnbba anckerage

Overgenomen bet journna Ue n Heamakerck dat afgedrukt = Jongo bldz. 428 Coutructbock Lomt omschriving den iohoud ven dit contruct TOOr ded blijkbaar onjuiatun 4utuw Heart enzele nlet in contraet IBd wel in joumeal (op 28 Mutt) voorkomendo bijzonderheden, Waar leg ” Vormoedelijk Noordzijde bee oiland Louter _ Eoonla ik nit Heemakercka journael op [5 Heart mean Qozen opmeken Hicrzede komt overcen Valoutijn _ Banda Hlde mededelt ij noer de Noordzijde stedeken Ortatten Orontattc . eigantlijk Orangdatang Op den atlaa Stamfoort Ten Biothoff wordt Orugdatang enhtAr aangotroffen do Znidkust cn Valentijo’ FnanTan Bauda ligt Oroutattu aruat Tant middun hut oilund_ verechillende pleataen bij Tiele Heerea Boutcutofen I (zie de Regietera = DOCk! mag wordon opgetaake det Oratet eemte helft der 17+ Gtuw zicb inderdead de Noordkuut binneulaud hoefc uitgeatrekt Havenmeester in lecterlijke vertaling: Een aanzienlijk inlendach #mbtenanr indordruloe Havengeld _ OuAE COJPAGMIE

598 160o

ende alle andere ongelden , die op deese stroom souden mogell vallen voort schip Gelria vier baren Fam Malaca ofte Banda in fulij T5ner Fdot dev voorschreven abandaer ende sijnen broeder Iij belooft hebben Le bevrijen val alle ongelden _ die wij Fav jewauts auders guden afgeheijet werdleu ; ju keqnisse de #axrheijt bebbe ick dit ouder teijkent den 18den Maart

AMKON

Septembor I60V. Ouder Devei Sleren Highen vertrok in APril[599 kieine #ot vitgeruat door Oude Compgniu Vederlund nAAT 42i2 Ha niR m bdoben aangedaan Twam de 4dmiraal zclf rjoer Rchencn Halhi Aennn dic whierciland ITICECD ziju hulp Portugcezen wt eilund 4 mhotke drjren: Van Haghcn Ferleendr hulp TOoT het gehooptc doel werd bereikt WiL werd de Hitociezen contrudl gesloten, (Vgl voorii Tiele _ Grotata bldz. 25}.

1800 September den admirael Steven der Hagen mer Amhouucesen verbondt getreden gcaccordeert Portugeseu gelijckelijck tegenstandt te dben . Tut welckeu eijude Hitoe een cassteell zoude geleijat woren new het relcke de jn- woonders gehouden soudcn zijn arbeijden . de Hollauder zoude zelve mnel volck geschut , kruijo lood rictualie Aat SOrgEI omIe de jugesetenen dnermedc tegens den orerlast der

Het achip Van Heemakerck: bt:t- focijllie” Baodn gelijk 100 € Bendas of 625 # Holluudta”. aodere manLtR F Fotdt Rereren Juuruna Van Heemakcrck bij De Jongc bldz. 44 net Contructbouk no5 oPrenomcn onder den damT April oveTeenkoma Neira , waatran Van Heemakerek spreeki xljn journaal April; (Dc Jouge

bldz 4AL) Het komt mij UooT det Ien hier niet hecfe doun mel COnttrAr publiekrechtelijken zin_ Dodnt met orerecuzomat zuarer priranerechtclijken 4arj Ik hcb het Atuk dunrom le opgcnomcn; Ip hct Cont Tactboek komt uog roor overcenkamsl den admirnell Warwijck ander9 van Amboyn” 10 April 1399 oitrent oegelprijs. Het kort mjj Koor dt zij tijdelijk KatE Kifc druegt ik heb hmnt JIoI hiCc niet opgenomen: ouderatande inhoudaopgavc dit contric dat ik orerigens Tlet Droreedoinuu het Contractbouk: Het bekende Kasteol erre Kota Wuerwijck” bij Kaitetoe e Hile Hitoc > Voordkust OuEsbundl ULDE (UMPAGSIE [598 1600.

Portugeseu te beschermen _ Dies zouden de jnwvonderen alle nngelev, die teellden aen Hollanders keren_gecteldew_prijs rerbonden #eJe[te lereren zouder die aen eenige autere naticn te Inugeu VEICUUCl

FI AMBON,

Joni I601. Voor rekening Oude Compegnie veriiter ccnige tuenum onder bete Jebe Wilekena in De Tber 1499 Tuede Terel. Twpe uchepen 6eze Fonr rerttoker Decenber [COO onder bevel Caruelic Eemskerck Ha nlm bestemdiug rAr de_Molukken_ lichate Nederlnudscbe garpizocutjo hcr Kastecl Terre omdic #el 2B dut het zich niet kunnen verdedigen tegen krachtigen ILILA TE A Portuigeczen Hierdoor liet hij Ru#r Tmur toeumut Hitoerezen teranover MuDU Europee Iche genatondera Acen H4rd Overigens verleelde ToUT oogenblik den Eutoriezel hulp tegen dnen Aluat varder heu onder-uand AGI (Fgl Tiele Luroptery bldz: 83.)

Alsoo den adiniral Cornelijs Femskerck alhier ouder Am - bviua op den Jaunemanj a IIM(1601 genrrirert eude Mift alle vruntschap beiegent heeft verwvuckeude hij ziju handel alle rroomicheijt getrouwicheit drijven mochte het ` welcke hem gelijck als” ander ratie vergundt hebben heeft derhalven hier Hijto huija rersocht als (ck tot Maniala het welcke hem door UIIJ geconsenteert ix welcke plaetsew hij siju couplideu gesouden hecit die mct ODS ix alle vreede vriudtschap ende redelijekheit gehundelt hebbeu den 19 Mnrtij anIO ditto dat wij ouder geschrreven gvuverteur cxppitei n aCll des heere Admirael hoort gecomeu zijn S0u wij uiterte noot Waren #AIL het stedeken Lucitello te verliesen dwor de Poortugesen _ die aldaer met grote macht vour rontom laghen met 1% CuFu COrCI eu 2 fustet Tueter ende met menichte volck tc landt; RCl hem iu alle oetmordicheijt versoukende in sood anighen

Onderreaunde copie COMAT ontlcen ik niet an het Contrnctboek; IHLI rond ik elders oud-kolonian archief. Tiele atelt dit op 19 Januari, De Jonge Opkotla { bldz heeft foutief ~Maniclo” Asilueloe Tooncekual Hitoe {Lie alenuim bldz. 14.) Accgn Teloe eiluudjo , dicbt bij Asiloeloe gelcgen Drie Gebroedera. OUDE COHPAGNIE 1548 1600_

uoot asgistereu wilde eude siju hulpe niet ontseggeu , tt het #clcke bem niet elleenen bereit willich gevonded hebbeu ,_ mnaer ODS scluer saecken aengeporret se det bij OuB met het schip Overijeel _ met Folck munitie Yeil oorloogben auderen nootsaeckelijckheeden versijen sijude op deu 21 Martij geassisteert heeft, daerop zijp oppercoopman vau Fito els coppitain gesonden , det de Portugesen elleen door het gesicht dea schips _ vreeaendc det op haer neu queem eer het Op een mijl haer genaeckten_ Flucht genoomen hebben 800 det bekennen deese hulpe tTouwen asgietentie des heer Admirae] alleene een ooraek behoudenis eude outset des beleide en genochsem(?) verloorew stedekens geweest Heeft dev Admira! , dit exploot gedaen slende_ den hendeL weederom wel ong alle getrou wicheit oprechticheit gedrenen den Junij des seluige jaer dat bij “aD sinne geweeel Om reederum met gijn twe scbeepen ner buiawaert ofte ander plaetaen daer het bem geliefde te vertrecken hebbende alhier deu tijdt Fam Over vijf loopende maende geleegen Felcken tijdt Fan het ende alleu dev zijnen net #nders mel alle beleeftheit [ende] vrundelijckheit beiegent dan oock broederlijek Met gehendeldt heeft het welcke Fij altsamen ghereedt siju ghoede certilicatie ende getuicheuisse ef te gheeueu alsoo wij deese oock doen gelijck wij met der duet bewijsen dat deu selvige adierel, alle deese deuchdeu boouen verheelt cu aeu Ous beweesen ellen tollen , canetume enckeragcn o”gelden jijhouden_ sonder dacr af te necmeu ofte verciseu hem oite de zijuen eeucu meeatere gesouden _ hier sude mooghen arriveered_ Het Felcke wij Met alle den gheeneu hier booven verhaelt belooven te onderhouden. kennisse der waerheit dat “ij dit alles oprech telijck aouder geveiustheit meenen hebbeu dit mel eigheu handt ondertekeut eude Daer Ollse custumeu versegelt iu ong baleijer oite nelbuis op bet eilant Ambuuio ouder jurisdictie gouueruenent Yan Hito principael #am het cilaudt voorschreven _ deesen Juny 1601_ Stoudt oliderteeckeut haer tele de twe voorn acmste haer Ilem.

Gelijk bekeud later geworden bepaalde Fte ouder ambtenaren C , die oudorkoopledei kooplieden opperkooplioden onder hed tclde Bolt OnLi] bailco OudE COMPAOMIE 1598 1600 _

VIL BALL.

Joll 1601. Cornelis Eemskerck ging Ambon IAAI” Bali: Hier verkreeg hij ttunuud handelayrijbeid (Vgl: Tiele Europeera bldz: 83

Laug deo @Iper desen July 1601_ Deu coniuck FBD Bali seudt deu conink YAh Hollaudt zijnen groedt: admirael Cornelis Eenskerck js bij mij GCCOmnen mij brief Wan Hoocheit brengende ende verocht dat ick toelaeten Filde Holleudera alhier_te mogeu_haudeler gelycke M Bali_sells MIti door ick haer cude alle

gheeue U hoocheit atudt vergunne alhier vrij te haudelen als miju eighen ingeaetene ende also ofte 9ij in Hollaut quamen ende det Bali ende Hollandt

Dit js copye des Couiucks brief Baleesche spraeck mede gegeren _ welcke door Emanuel Rodenburch ouer geset onc Nederlendtsche spraeck Eude [zij] gcbruycken gheen onderteeckeninghe: Wordt derhaluen mij 4en UL. also gesondem- CORNELIS YA} ErxSKKRCK _

VII PATANL [0 Norember 1601. Jacob Yeck _ die ala udmirual Hdet vloot de Oude Compagnie 1600 uit Holland vertrokken Twam omzwervingan den Maleiachen Archipel Ooal Azie Novenber 1601 bij Maloische rijkje Patani do Oostkuge het Maloigcbe schieruilend, toen bloeiend door den bandel peper welke werd bapgebracht veracbillende plaataan het Rchiereiland cn Gumoir 9 OoS - kuSt. cedige ouderhandelivgen #ard hundelotereenkomal door Vaz Veck Kualoten de inlandache nutornten (Vlg: Tiule = Europalte #l, blz %_

Ouderatiund Eo Dniccd ik niet Cuneraeloock Wilir vond eldura in het oud-koloniaul archiof Quoe Copaguie: Volgenn ctifcaten archiuf der Oude Compaguie dd: 12 Juli Septemer J601 bield dere koning” verblijf Gigel sf Gigil Gilgil of Gelgel (in Klocokoeng}, die dngen de boofdplante, tevens zete den dewn #gocng ded opperFOrae ran geheel Bali: Een aohepelingen De Houtman’ > eurgted cocht 1595- 1597. Tcu Merd Bali aangedun een DAA /F Nederlandera Waren eilaod achtergebleven: Onderululddt iuboudsopgove Contreit OtUreunomCO Contrctbock: UUJE CUIrGNft 1395 1600_

1601 105 Nuremnber admiraell Neck met die Patuny OVCr een gekomen det d*ouse aldlaer CCu buijs gouden timmneren omn haeret baudell te bedry ved_ t #elcl zij OoX terstuudi hebbew begiuuen IAEeu belangeude de prija Fap de pcper _ dat %ij #OUI bacr 330 zouden betaeleu 30 r aghteu bchalvcu den toll 8” teu 100 Vnnt Koningiuule

reaal bed Loen Vaarde onoereer stulrena (Vgl X P. Ber& Eneycbopaadi oldz 588 “) De nitdrukking eghten” wijet er dnt zij - eigenlyk piet Le` dun schellingen dou’ (Plknalbodk VII _ 1840 bldz 792 ; ranto= dezot IinVnt echter “isseluud Oop der tijden_ Puaani werd_ gcrogeerd dor eenC Voratin ouder Loau tumelijk wcl nomnei opperhoogheid Siem, (De Jodge_ blt: Heeres Hondrik Janiuet Idi-cbe Gids _ Januaji 896_ bldz 8.) NIEUWE BRABANTSCHE COMPAGNIE

1599 1600.

Volg: YIRU WE BRABA YTSCHE COMPAGYIE 1599-*1600*

1. LTJEL.

Decombor 160U. Do Niouwe Brabanticho Compagnie in 1699 AAt Rteren opgerieht, zoud Decembur dit jeer Floot uit onder bevel ven Pieter Both aly BODITEA Paulus Caerden ala vice-edmireal: Van Caerden Kwm wee achepen Yovember 1600 de reede Atjeh UalsLT Frederik CAOMSIILTL de zijuen nldijd TUVAEOD uerded gebouden Eedert EEYEIECD Tate Ecnomen Totn daer achepen uitgenat door Balthnser de Moucheron in Juni 1699 Faren rerschenen (Tiele _ EuropeErg bldz. Ook Van Cucrdon heeft guen vriandelijke verhonding met Atjeh mogen ata Bn_ Toch hebben onderhan delingen pleets gevonden handelbaengelegenbeden Rier niLslag ronder gewicht FLN, (Vel; Ticle _ Europeere FI , bldz 29 30.)

1600 jn Decem ber heefft den admimell Ceerden deu gbander andere in Achin voorkoop gemaeckt op de uarolgende conditien welen Hollauders sulleu vau uijt eu jukomen geeu tolL_betalen: Viemandt zall eenige peper nicu we gewas mogeu koupen off laeden Doot de Hollanders heere ladinge in hebbeu. Hollanders zullen geen geldt betaelen veell min EaaucCrc olfte daerom gemoeijt worden roor elleer de leeveringe gedaen oock piet meer betaelen als tellkens peper ontfangh_ Achinders eenige goederen koopeude zullen gehouden zijn zijn t selve in gvudt te betaelen zonder op reekeninge levemntie te stellen. ladinge zalL langhsten in 3 off meendeu versorght worden. peper zall betaelt worilen teijll bhaer

Onderstaande inhoudaopg ve overgenomun uit het Contrnctboek: De tel , Chineesehe uotvanrde tot cen haum Dognl rateltutdL bedrog: I 1765 TrLto Beidtaio Lamponge cheil Koud gcrockend tezed rveal Tern elhiel jn ook 51 stuiver GIVAB” Hollandach” der Chijs , Plakkaatboek _ VII, bidz: Valentijn = (Sumatra bldz 6), zegt_ Aat 4tjeh #earde goud” rijka- duldera Zie ook Hoodon-Joorol 675_ Dit gewicht niet Drera den Maleischen Archipel AFon gToot Quot op bldz: 12. Rumtnt ju de Lumpong: Ker 1705 op 975 Holleudych gerekend (Van der Chijr Pla Liinlhozt VIII bldz M} VgL Encyclopaedie bldz. 471. EECWT BEABAYTJCEE COXPAOMIL 1599-1600_

Alle [“relcke Maleijse tale bij geschriflte versatt wierdt_ Fgerop Achiuders versoghten dal Vlamiugh die daerom aCn landt gesondeu Way zulex willde onderteijkeuev Inaer Vlemingh dede voorechreveue artikulen door Hans Decker en zijued tolck als- #ootuns Portugese tale oFersetten voorleesen_ Doen sagh mev claerlijck valsheijdt Achinders , want daer stoude eijgeutiijck dat d’ouse gehecle somme zouden aFauceren het nieuwe gewas weghten derhalven eIsoo Vlamingh weijgerde te teijkenen; scheurde den Sabandar het coutract stucken : ghij meught daw a voutuer de prijs het Dieuwe gewas Ter_ waghted Vlamingh _ daer ofer den Koninck klagende_ kreeg moedt cude hope beeter huerde weder eeu huijs ende werten cevige kuopman9chappen daeriune gebrght: Fan Caerdeu ouck met deu Kouingh Fegens den voorkoop FAn wieuwe gewag op den 28* December nae veell over

weiler loopens andermaell Orcr ecn gekomen ende verdraegen ende gelijck = De baer peper zall betaelt worden tegen 8 teijll De Koningh zll gehouden ziju de reeal Van aghten ontfangen tegen maes Soo veell peper Hollanders outfangen veell geldt zullev teelkens betalen aonder gehonden te zijn pepningeu 4#rucrcten, Koniugh za]] ten langsteu binuen maenden 1800 bbaer peper leveren: De Hollanders zullen betaelen teu 100 “oor uijtgnende toll Geeu koopluijden ofte schippers watt natie die ook zouden mogen ziju en zulleu geeu peper mogen koopen ollte laeden VOOI cu a/l de Holleuderz hare ladinge bekomeu hebben_

en

Nederlu uderr Van Caerden ’a achepen Volgena Lnoged Atjehsch Siantabeytuvt uldz. Koru i0 bot midden der 16” de pilear of Spaansche ook #el rejal” genoemd cenheid het Aejehuche munialelanl Vier derhama of mus (028 atongun wourdu golijk pilaarmat Saltan Lakauder Mouda (1607- 1836) bopaalde rerhouding (Vgl Van der Chija Plakkaatbosk _ VIL bladz. 15,) OOST-INDISCHE COMPAGNIE TE AMSTERDAM

1600-1602. 008T-INDISCHE COMPAGNIE

AMSTEEDAM 1600_1602.

BANDA _

23 Hel 1602 ein01 1800 Feren ’de Onde Compagnie de Nieuve Bru bantscbe Compagnie Feroenigd ten Lichaam . de Oost-Iadiache Com pegqe AaJturum Voor rurcning dit huudelalicbuam word uiegeruat vioot in April I0U1 uit Texel Vertrok Een gadoelte ADe onder Devel Wolphert Hertanazoon Waa bertemo Foor Molukken Bande. Bij de Bundugrocp KHut bij in Maart 1602 FELM. Ewbetal contracton Ferdem Beniel wekon luter goglote (Vgl Tiolo _ Euroteeta bladz. 50 _

In den ame Godts_ Also die A Lebetacke Seleme deu bame van de Vier Coninghen ende bare bondtgenooten , #cten Labetackc Waeijer , Salama_ (udender ende teijland van Rosseuglen versochten den emirel Wolffert Hermangz: ccuich volck Salame willen latcn_ sijw bij ded Admirel ende sijnen raed bet selve verweck dese navolgende articuleu genemt tot Frede ende eendracht an vedervijden , mcu. Ten eersten sal yeder siju Godt dienen tgelove hem Godt gegeven heeft , sonder den eenen deu enderen te haten ofte eedighe Oorsaccke te gheven daer questie nijt soude mogen rijsen dan gulled laudercu iu alle Fruntschep wedersijden bejegenen cude de ret Codt berelen die vant gelove ende gemoet rechter eude giju sel: Ten anderen heloven wij bovengeschreren steden , d Hollanders

De bier volgendo -copie” benist bet 4robiuf dur Bultum Holland Iu bet Contrclboak komt nitgebreide inhoud laope 3ve Vonr Labutaku of Lauuakka OP d0 Noora Weaekuat Neira. Blaman of

Colmmon Op de Noord-Oostkust Lontor: Dil netuurlijk hernnerng Vro+80r boatuuraaceleol; Koningun” bad Ed dio dogon unln0r Banda-eilanden; ajchbender’# ander hoofdon: (Ygl Van der Chiju, Bandoclankn_ blda 8, 17; Tiolo VI, bldz. 9; maer FooC deze Bidragen . bldz 78 Wajer ean do Zuid-Oosthuok Lontor: ongeFear DJA@ EB FBBI 4blay Btemfoort Biethof heefl Borer Haneqen Dender” Ooatruut van Lontur heoft Valontijo Ouden Donder” Dander” Ronengein Oosr-WXDISCHE COXPAGNIE

44BTERDAN 1800- 1802_

die alhier blijseu sulleu , teged alle wtterlicke vijanden_te helpen als Portugeseu Javauen ofte ccuighe audere uaticu die de Hollanders alhier lande souden willen bescbadighen haer iu alles als ous evgheu jugeseteuen oite kindered roorstaen _ gonder toe staen heer yemandt overlast geschiede Van_gelijcken beloven _ d Hollanderg te doen uac huer cleijn RCt- moghen aen alle vijenden die de bovengeschreren ouse hondtgenooten alhier te Benda soudeu_willev_beschadighen , wtgesoudert geschillen de Bandonesen onder malcanderen hebben ofte souden moghen krijghen , deer de Hollandera haer pijet mede moeijen en sullen , ten werC van de Baudaueseu vrede maecken deer selve toe Ver = gocbt werden_ Bij gevalle d Hollandsche capiteijn alhier blijvende eenich volck ontliep _ sullen deselve vederom leveren , snder vermogen hem Moors maecken maer eenich Hollander vrij sonder dwauck ofte “rege straff begeerde Moors werden sullen de bovengeschrevel ermnoghen t’sellde doen mits conditie hij dienste Fab Obze Pring blijve ; vab gelijcken sullen de Hollenders veruogeu ecnich Baudadees vrij sijude t’gelflde Op haer versoeck Cristen te maeckeu sonder dat de bovengeschreren daer jo miuste Fet tegen doen sullen Beloven de voorgenoemde inwoonderen Labetacke _ Weijer , Salema . Oudender ende die Fant eylandt Rossengien alle baer_noted tolye ende endere Tated nieuwer als tot Salama te verkopen ende de Hollauders vercoppely, voor gelt_ Hollandsche coop- manschappen rustingen s4gu _ cleetgens ofte t gene de Hollanders souden mogheu hebben uae gelcgentheijt deg tijts _ sonder aen eepighe

Dat Je Knder onoer vijenden der Vedernndera worden genoemd worde Furklerd door do pogingon der Javanod Toeban , 1598 door Jecob Heumakerck Banda achtergelaten Nederlandere in banden krigen; De gotde Lrour der Rendaneezan komat ven Nederlandache schepeo voor Bandml 1600 deden dcze pogingun wiulokkon: (Tiolo , Europetre, bldz. 25 der Cbije Hona-ALmLI_ bldz. 14- Gedoeld sordt hierbij reer ook op de pectijecheppen onder Banda neezcn bokead onder namen Oelilimu ep Oelisivu (Vgl: Tiele Furopetrs bldz. Fan Chiju Banda-aankn bldz Hoofd het Nederlandach Kantoor: Uchn TumAdnnneah Vodala bekend spreken de Nederlendera in de catate_ tijden nun ziju in Indie

alceda eanhoofdig heatr orer Naderland Malienkoldere haruegaun KrOm geliefa haudulaartikol YOOI Bundapeezen (Van der Chija Banda-eilandan bldz_ 18.) OOST-IN DISCHE COMPAGNIE

4S NAR0Ad 1600_ 602_

vreemden daer vet yerkopen._teu Wlre d Hollandera de KAICd niet c4_haddeu hacrdieustich_ Alle bet voorschreven beloveu #ij eendrachtelick reder 9ijden onverbreeckelick t'ouderhoudeu als bij OuS boeck beedicht. waerlick moel ons Codt belpen ende Ons selffde overkomen gecu rij de Hollauders doeu; Aldus gedaen iut schip Celderlandt ted veroccko_KAL_#ederijden bjj Qb oudergeteeckent Deu drie trintichsten Meij 4" 1602_ reyl landt Hauda_

XL BANDA.

Joni 1602.

Accoord gemaeckt met die FBT Pouloay _ Io den nRme Godes

Wolphert Hermanszoou_ admirael vB@ Hollauders ovEr - eengekomen met die van Poolo Aij op het cmpon van Unralt datt daer Hollandera metter roon sullen blyven ende daltse INj haer gelooff zullen mogen blijven zonder dat zij ijmandt zal mogen bespotten ollte iet misdoen _ want Godt alleen nchter van gemoet

Ten anderen der eenige Portugesen , Javaueu offte eenige audere patie Hollenders die hier Banda #ouuen willen eenigh verdriet aendoen _ zullen ondergeschreven haer beschermingh ende bekeerden allen gchijn als off de Hollander: eygen rronwen kinderen Fafen_

Vad der Chijs , Ranau-elunn mulkt de oprnerking (bldz: 19) _ dat het Rict duidelijk i UELILTOTT Bandenlozed szich udor comtr Ict hendeni lieten leggen: Wenrachijnlijk wiated iel xij eigenlijk deslen" Zon de mededinging do verschillende purtijecbuppen o d0 YICUB YoOr vijandelijkhedon niet daarvoor verklaring kunden eijn ? Det zij niet Klalen zij deden , die gerend waren vrcemdolingen haudol drjjven (bldz: 2 enz: } , totn mocilijk lm #n Contractboek Gordt bog onderteetening aangetroffen WoLPEERT Heeva #8z00F. Uit bot Coutractbouk: Dezu datum blijkt uit cn auder afschrift cootract uitre Kuron door Tiela de Bijdregen Toor vederlenducbo geachiedenis oudheidkundo _ uilgogevon door Fruin meum Teara blds: 24 Aap do Weatkuat Fgl Valentijn If, Banda bldz. 80. Joet zijn heheerentr (vgl Uan Chije _ Banda eilanden bldz. 174) , berareu" (Fruin & Bijdregen _ bldz. 244). USI CDISCHF COMPAGNIE

1M9EEDM 1600 1802

Teu derdeu belooven Hollanderz On$ nachle en bij doge helpen Daer bucr Fermlogen Fie ous landt Tn Banda wilde kreucken ofte beschadigen_ Dan off die van Banda inlandse DOT- loogeu tegen malbanderen kregen zullen de Hollanders niet Ter- mogcp huv daer mede te bemoeijen ten ware vrede te maekeu

Vorder zijn verdmgen wanneer daer eenigh Hollandera tegen deu Cap" hem buijten ging ende vreesendc gestraflt Tor- deu bij quam ende rerzoghte Moors wordled zullen het zelve uiet verinogen hun daermede doeu €) , dan hem gehouden wezeu den Cap levereu die hew Wac gelieflte moged etra (Teu; Dun of ijmandt uijt vrijeu wille by quam offte Moors #ilde worden zonder jets tegen den Cap" misdacu bebbeu zulleu met roorwetted "au den C#p" vcrmogeh {e docu_ gel" deu Cap" oock mogeu Raudaueeseh die hegeerden Christeueu worden_ Cristeueu maeken_ Vorders belooven #ij, boven geschreved Campou Ouratt dat wij alle OMs pootcu eude [vejllie Rcu haer luijden sonden verkoopen souder acu ymaudt auders bet VOUI #epeueu , kleecljes rijs sgou andere maeren die soudeu mogen aeustaeu_ Alle deze bovergeschreveu artijckeleu belooveu wij ourerbrekelijck onderhouden: Waerchtigh moedt Godt helpen: Was ouder - teeckendt bij den admiraell WoLPHEET HEEMANSZOON_

Ni tegen zijn eigen chef Yan der Chij" bldz 171 _ beeft L9oo waerachtich" Tiele bldz.25 _ becft 7400 waerlijk"_

4 P, GENERALE NEDERLANDSCHE GEOCTROYEERDE OOST-INDISCHE COMPAGNIE

1602-1800. GENERALE FEDERLAN DSCHE QEOCTROYEER DE

1. BANTAM:

1. Grato Floot _ welku opricbting der grootu Qoet-ndiscau Con pegniu uit Nederland RocE4 etle bAI Oonl- Indie, 4tono ooder berel Wijbrand Waorwiiek admiral Sobuld d0 Weart ale aduirul Eou duel ucuupun ondur bevol don sloutroogd zelf rwem Laer lange den 29 April 1603 bij Bentam Hij aloat orereuncomnuL oprichte der ollou rucuton WliTCad korte inhoud hier volgt_ (Yel. De Jongee Opkonst _ bldz. 20). bij deu admireel Warrijk met die VBl Bantam verdngen en geaccordeert, datt voor jedler achip robbbe robbe aall beteelt wordeu Vau aghteu docb deu Sabauder stryckt ted onreghte daervan nae hel , geveude den Koningh reaterende Dat VOut yder ship billibilau zall betaelt worden 806 aghten offte 2000 encken over achepen #et meer ala men vAu de gemeente roopt _ ''welck zij zeggen dateen oudt reght dezes konings Men avapceert hier maer Foor een schip enals det geladen betaelt mer: reder FOOT een ander; t Is voor elck schip alles 1+16 van aghten belalveu alle ordinariscbe tollcu apderc kleyne ougelden ,_ eude boveudien uogh ceuige gescbenkew _ aCD den Koningh als den Couverz" Macr Bautam hcbbcu duer uae uogh billibilan willed reeekeuen voor het geede d'onse 0ret 18000 gackeu drie

schepeu geladeu bebben allcgerende _ dat LrCc eerate achepev nict hooger als o 8000 zackeu jder aengegeren wareh ende alboewell bet accoordt duydelijck %p scheepen eude wiet Up het getall der zacken gemaeckt was mocUt Wer#ijck piet min aen deu Koningh nogh 130 T0se- nobely toeFerpen Yoor 4500 sackem peper_ die OFCI VOOI - noemde 18000 zacken daer ivgelader Farem

Uit het Contrectboek_ Het eremplaar Lindr archief te Butuviu bccft Dndene tijdebepaling Moi 1603. Eoeba Toeha Beli-balian roopwaren dingen mon Loopt rekooht heoft Hier blijkbaar tol of recognitie_ Tiele Europrttt bledz: zegt gebeel julut : 16UU rcalen. senmn lige Nederlandache benaming Toor Rijkabeatuurder; Eugelacho goudon mnut ILTC ougeveor Het laatate gedeelte der beide alinea behooct netuurlik niut Teur bet eigenlijt contrac GENERALE NRDEBLANDSCHR GEOCTRO XEFRDE

XML KUST YAN MALABAAR Norember [604 . Den 18 Decumber 1803 verliet ceu sterko vloat abder bevel 8taven der Haghen petria. Hem bopaaldelijk opgudragun vjjandelijk tagen do Spuansch-Portageeiwhe macht het Ooaten op treden Voor-Indic’8 kugten aruny vordrugen boudgenooLychap cotatad delr aloiten. Wen 2913 October 1804 CIEID Hughon Calicnt maidontio rk den Simund,i Bumorijn” (Zamorin) , zooals Nodurlandera hem nnet den. Dcrc rorat vWondscnep Portugeezen but koatte Fan Haghen weinig moglte hier de opdraoht tot het aluiten surpond soldoutl, (Vel Da Jonge _ Opkamot bldz. 34; Tiele _ Europeera VI bladz. 1+ 451 .

Accoordt gemaakt tusschen den doorlughtigen Samoriju; keijzer Malabaer _ ende den heer admirell Steven der Hagcn weged Ed” Mogende Heeren Stateu Generacll endc sijn princelijke Ex’ Mauritius etc”_ 1604 11= gber. Allen ende igelijckeu descn sullen sien ofite booreu leezen saluijt: Wij Steven Fan der Hagen van wegcn Eden Mogeude Heeren Staten Genereell der Vereenighde Provintien ende sijue Ex’ Mauritius prince vab Orangie_ BIEve YAn Nassou admiraell generaell YaD Belgisehe zee udmirel over 12 schepen; doeu koud dat wij door Bvede vriudtscbep dew mnogeuden keijser eude EET woriju Malabaer bejegent_ ook mede door de voomnoemde heereu expresse belastiugh _ behben goede rijpe deliberatie ceren Godes tot opbon Fingh beijder rijcken gemneckt ende jugegaen Va9t verboudt ecu rige ende onverbreeckelijcke alliantie verdruckingh der Portngesen, eude alle here geasgocicerde haer verdnjveu uyt alle landen Sijne Mayesteijt ook uije geheell Iudien ende det met de neste gelegentheijt schepen volck sll gesouden tot Callcontt te baudeled ende koopluijden dien eijnde ’deer houden residerende oume het welcke te effec- tueeren op de beste gelegentheit fortresee zall worded gebouwt _ die iu handen epde gebiedt Onse natie ultijtd sul] blijver. Ook

Vit Contractboek dou titel heel dingco bot 05 op werkelike Loeatenden Een toeapeling den titel Jutnadri beheerechor ter %e8 zee-koning) ? (Vel: Houron-Joguon 745 ; Zinudlim Lope Mnilntar LXI _ OOST-LVDTICAE COMPAGSIE 1602-_1800.

mede tussched beijde de natien expresselijck gestupeleerd recipru- quelijck geen vrede met de Portugesen te mogen mueken YOUr den anderen daervan eerst well en light verwittight te hebben ende daerover hem besweert vindende den anderen geensints gcene contracten vreede zall mogen jngeen. Ook dat alle die van cust van Mallabacr _ beginuende besuyd Goa Cabo de Camoriju niet sulleu vermogen cenige navigatien aenvaerden eonder pagpoort van deu Samoriju daertve ontfangen hebben offte dacr over gea ttrappeerdt zijnde _ gocden buijt ende priuce gallen gebouden ende verklaert wordeu_ Aldus gedaen ende gesloten Pembenaer den Ilber. 1604 stilv ovo. Was geteckent STKVEY FaN Falea HAGEN .

XIT. AMBON.

Fobruari 1805_ Steren der Haghon verliet en 25 Jauueri 1805 Runeam hulp UICDTULL bewonaru bet eiland AI bon tegen de Porty: geezon de lichting Eeti izoentje Fraak hadden genomen olander rcor wolwilleude outvatgel der Nedorlandache achepen: Dcn Febroer UTtan On uloot bij hot eiland Tonder ~sles ytoot ging den 28’18” daarexpvolgende hct Portugeeacbe fort Loi-Timor verdreg Ven Haghen orer Deze Bloot dezu belangrijke gcbeurtenia contraot Hitoe: (Vgl Tiale Ruronurr bL 86_ 99)

Aecoordt vau capiteijn oock de hoofiden Hitoe ende dev admiraell Steven van der Hagen. 1605 Februarij Allaoo Hollauders met hulpe Godes ende den admirell Steven Yan der Hagen ende aijnen reedt de schepen on8 Yer- lost heefit uijt de handen Portugesen OHISE vijenden cep” Hitoe ende alle hooffden ende Jugezetenen Hitoe ende

Kap Komorin_ Hoet gelegen zijn tuenohen Celicut Cochiu: (Vel De Jongu bladz 168 176.) Cit bet Contruceboek. Hitoe Terd toem beatuurd duOr den kepiteiu (cupitdo) Hitoe Iet vicr hooffdou dea landta Hitoe’ (Orangkaje ampat} Do tite Portu - geeach TOBLAT staat niet veroildd Portugeegobo orerheeraching Noordelijk deel Amhon; Migechien kapitein Hitoo oor- spronkelijk Nourl rijkabestourder geweest voor den radju die Hiloe QENEELLE SEDEBLASDSCHE QGOCTROYEEROE

alle steden daer trent gelegen , jae datt meet is det de Hol- landers elle onse landen eude steden wedergeven en ID haudcd Jaeten bezitten beeflt , welke weldaet wij cap: Hitoe cude alle booffden Hitoe en d’omleggende steden belooven eade sweered, Steten Generaell Vereeuigde Nederlanded zijn Prince - lijeke Ex”e eude Gouveru VuM Azbovua gehoun getrouu [te] ziju , zoolapg ale_wij leven;

den eersten sveereI Fij hooffden te samed deu Gou- veru’ te assisteren teged alle vijauden die jeta tegeu hem offte tegeng het fordt zoudeu wille atteutereu Fatcr offte lauden

Vau gelycken uieerdi wij voorschreren dat niemandteenige nagelen zullen verkoopen. als uen. de_Hollunders Len met root- Fetteu den Gourern’.

Teu auderen een ijder leveu giju gelootft, gelijck hem Godt int herte etiert olfte mneeut zaligh worden , togh dat niemandt den andereu zall molestic nogh overlaat doen_

Eude Z00 het geviell _ dat eenige Hollanders Fegh licpen Mae Hitoe oilte die quartieren _ belooven den Gouvern’ zijuen versoecke deselve weder bauden leveren dat oock ijwandt wegh liepe van Hitoe bij het Casgteell zall den Gouveru gehouded wesem Hitoe eder te lererel:

beatuurd €

toen Nederlanderg Ambon KYLiCD 2&. rier oonLD (Vgl: Tiele _ Boutaatoffer , bldz. TIL) Maar daze zelfde kepitein Hitoe vertegunwoordigde den Rulleo Ternate _ dia op Hitoe min mqer nominalle Techtcn preteuduerde (Ticle _ Furotary bldz. 83; Huerea Bouwntoffen bldz 205 206 . 209 285). uC Tecotede badden alle bctce kenis eahter tloreD gadex Portugeezen 1602 Hitoe Geler huddon verorerd; (Tiele furdirrro bldz 60}. Vgl Qog contrlct TYBBT apraku behalre don Kapitein ook FinL cCn *gouvernetr”) nijne bijdrage Anoun 1647 in deze Bijdregen XLVII, bldz 617 589}. redju Hitae molt dan uahler spoedig in du 174 Aaut heatuuralelge zijo etowanen (FgL b.V. Tiele Boumatofen* bldz 202 TDAAT dete Bijdeagen. bldz: % jo J05} Hut kastuel Victoriu (COOD gedoopt) Lci-Timor. Dit mouopolie-ertikel vurReet Tiele , 8n toch hoog beleng Toor geachiedenia oner betrekkingen met de Aobon- elleuden Vicloric: OOsT-INDLSCHE COMPAONIE 1802_1800.

bet geviell , dat de Hollauders _ eenigen oorloch doende offte behoorlijckheijt huijsen Fo1 de jnwoonders liepen _ zall dev Oouveru gehouden wesen atraffe daerover te doen ook gullen de jnwoonders niet gehouden Fesen nagelen een Caeteell brengen_

Ende den Qouveru’ on9 tot eenige sueken dede ruepen zullen gehouden wesen , die Olisiva &en die Olijlima belpen gelijcke die van Olijlijma #CL dic Olisive . Over welcke belolften beloove icu gouvorucur wegcn Heeren Staten Geuerael der Vercenigde Proviutien ende Sijue Priucelijcke Ex”_ Cap’ Hitoe cu alle etc . Hicr omtrent bet slott.

XY AMBON 25 Februerl 1605- Eeo gedeelte heronera Ambon- eilenden bed zijde der Portugeozen gebouden sjj legded Lhand den troue ef ann Compagnie (Tiele Europetrs bldz.88}. Onder beu het inlandecbo hoofd petib bet uiland Wine Intoorod

Ick Steven van der Hegeu _ geuerael vau deze armade cgcp de Edele Mog: Hecrcu Staten der Verecnichde Provincicu ende Syne Excell_ graeff Maurits Pruce Omengien als admirael ende cap” geuerael waler tc lande door die E Mog: beeren Stated Oenerael _ Beve ick pardoen _ liberteit doe verseckeringe 4CI den coninck Tnn ejlandt Uma, met alle die inroouders Eune ILdcero lezing (die vornieuwing conttect in 1609 n’ XIIX} beeft; Rutokud ” Oelilime de Oeliaiee Mten nmOD der partijechuppon , Knatida de bewonert der Ambongroep oude vurdeeld #erun evenela die Bande: (Ziu biarvoor _ bldz. 2 Tiele Houecatoneti 205 , uver beteezanis dezer namen Wilken- Pleyte Polkenkunde bldz 347). Outbreekt Het glot aangevuld morden uit de vernien ving dit contrict ded Auguatua 1609 (Zie bicrachtor XXTX} Hct mout dau luidun : elle boofded ondo onderaaten quertiered helpen bijatoen ela eijgen natie tegen alle haere vijanden Ovurgenoted uit Archief voor kerkolijke rcreldrche guachiodoniben witgege door Dodt Flenaburg IV (164). bldz 810. haar copij geachraven door Buchell” De detTn daar foutief #ngegerca 25 Fobruari 1608. Volg: GENERALE NEDERLANDSCHE OEOOTROYEERDE

stedekcus ende vleckeu YAD eyleudt, resende hunne vagallen opdat deu voorscyden couiuck met syue YAjd lev machgerust ende verekert 9YW lent wonen ende dat de Coniuck met de eynen met obse licentie merh Frielicked gacu ende comen baudelen eude traficq Meren casteel, gelyck gocde getrouwe vasallen Mo. Heeren Staten Genereel ende alsoo belooven wij onzent regen dat den coninck Oma met die syneD nict gullen quelicken getracteert worden noch de genen welcke hier bewaeruisse dese forteresse gullen blyren _ nocb den genen die namaels Heeren Staten Generel souden mogen gesonden worden , Maet contrarien gullen wel getracteert wordeu , gefa voriseert ende geholpen vordep, gelyck al goede onderzaten tegen allen vyanden, die haerlujden gouden willen oflenderen oflte misdoen , ende daLgelve met alsulcke conditie det die couinck “ED Oma mict alle zijne ondersateu gehouden wesen deu dieust te doen, die beu ded goeverueur VBD casteel ende archipelago Amboiue gebieden tc doen d velc sijn wercken Fen de fortifictie eude denselveu dieust die hy Forem #CD cougen ven Portugal 7a9 rerobligeert dved gelyck wesende sijn vazal . Eude in teykeu der waerhert dat dew covinck Ome gelve begeert te voldven sa] bij JD eed ven ge-trouwicheyt doeu acn die Heeren Staten Gezerael ende 8yn Excell graef Meurita _ souvercyne heere dic voorscbreren eylanden vaD dev archipelege Fau Amboiue ende oock mede #CD den gouverueur die forteresse eude den archipelege Fan Amboina eude in ziju absentie ofte by versterven andere _ die in syn plaetze vad Heeren Staten Generael sullen mogen gesonden ufte geordouneert worien_ Ende dese eed gl hy docu in presentie van den admirael dese armade _ Steven YBI der Hegev _ denwelcken bem den ced efnemed Fan wegen die E M_ Heereu Stateu

Gencracl als bereu lieutenant oite stadthouder dese qnarticren ber- wrerts over. Aldus gedaen in Amboina den 25- February 1805 STEVEN Tan DERHAGEN: OOsT-IXDISCHE COMPAQNE 1602

1.

XVI: LMBON

3 Haart 1606

Stavon der Haghed vererok April [605 Awbon naar Banda Vooruf had Frederik Houtman bunoemd gouverneur Ambon omliggende eilenden: Een BanLel Portugeezan blered onuer bcgchorwiog Nederlanilech kaateel mbon tonen (Tiele, Europrere WI bldz: 89 e D0o eze legden den Meart ded eod nonn Compagnie

Nog Portugeses casados moradores deata ciudad fortalesa de Amboyno promettemos junmos en nombre de Nuestro SeIor Jesu Christo sua sntos Euangelios que de aqui adelante pama siem prt nnemos bueuos leeles obedientes vasallos de los Nobiles Poderosos sevores Eatados Oenerales Prouincias Unidas de Germanie Baxa Ex” el Cunde Maurisio , prin cipe Orauge , Capitan genera] I RT licrr de loa dichos Senores Eatados Generales_ lambien Frederico de Houtman _ gouernador desta fortalesa archipelago Ambone como lugar- tenjente estes partes de los N. Eytados Gencrales _ en su fallisgi_iento eusensia aL otros gouernadores que e su lugur nos atn embiado ho ordenado tambien que nulemos manteuer #yudar que mantenge el acorde articulos contracto hecho Febrero el general deste arade Fateuan der Hagen este Jnemoy de cumplir haser que cumple qul dexaremos de haser por uCng’ un miedo Di temor perder nueatres ridas hasiendas 4ngi verdaderamente Nuegtro Senor Diog Todopoderusa quiere guarder de todo mal . Fecha Ambojno Sde Marso de 1805_

Hier volgt Nederlaudsche vertaliug vall bovenstaaude Oet_ eenkomgt zonderling genoeg in het Spaanech gesteld. Wij gehoude Portegisen jnwoonders die stadt cude forte- Ietcl VED Ambona belouen cnde sweren jn den Jmeu ongen Heere Jeau Christua ende Sy De Feilige Euangelie_ dat wij Fuortacn eude “oort eeuwelicken sullen Tesemn goede loijele obedieute

Dit afuchrift genomen uit de pepieren Arpold van Buohel, uitgegeven de Bijdragen Mededeelingen het Historisch Gencotachap (1083) bldz 387 Het verdreg ororEiYC fort Victorin; Oohawde: BEXERALE NEDERLANDSCH% GFOCTROYEEEDE

vaysalcd Fp die Edel Mogende Hecren Staten Generael F@ die Verenichde Proviuthien Fan Nedecr-Duitslend ende Sine Er” graeff Meurita _ prince Orengien , Capitein generael Feter cnde te lende Van die F Staten Generael ende oock meede aen Frederick Houtinan goererneur Fen dese forteresse ende erchipelago Ambona stadthouder va p dit lant VOOI die E H Staten Qenerael

ende jn gijn abgentie ende ersterven rerbonden blijven andere goeverneurs die sijn plaetse Fen Staten Geuerael on8 geordineert ofte gesonden sulleu werden. Eude oock mede gulleu oudcrhouden eude bellepen dat ouderhouden mogcu werden die ertikelou vant acourt den 23e Februario met deu admirel FAD deze armade Stcued der Haged gemaekt ende del selue sulleu comed eude ken dettet nagecomen ende volbracht wort: Alle welcke WiJ nict lated sulled door ecuige 9OEgC ofte Eeeaes te verlieaen lijf ofte goet. Alao werachtelicken moct Godt Almachtich bewarcu vuor alle queet: Gedaen jn Ambona den Sen Martio 4o 1605 _

XTIL BANDA

Joli 1605. Terwijl Stevon dor Haghen nog Atnhon LUCMLM dat Baata cebige Nederluders HuLrAE rurtooro {Tyyciuni omdut zj pAI hunner landgenooten relise don Ialam hadden E4DEenomen hec hulie Mobammedaanech prieater Neira hedden gadood} Ile Nuderlandaahe koopman Bauda Jucob de Bitter_ gewered QEAT Loehoe Klein-Ceram Van dar Haghen varctor met het oog hierop ApGl 1605 LILT Bnudn trad in besprek da inlendache hoofded sloo puntul under Ducuy- cuntntt Niet allen conter trader de1c overeentomat Labetake Lontor (Vgl Tiele Europelt# bldz der Cbijs _ Binda cilankn bldz. 20 -28.)

Articulen ende ordouneutie besloten tuaschen den h’ Admirl Steren der Haged ende de zijne met de overheijt priucipalen Fan ’t landt Banda _ weten met dezen navolgende ateden als Neijra Selamnia

Vermoudelijk : zie Tiele _ P’, bldz. 9 nool Uit na Contractpoek Labeteka Sloot zich kort daerop OO9T-INDISCHE COHPAGNIE 1602_1800_

Waijer , Ourlen Dender , Comber Bember_ Urtatten met die Fan cijlenden Poalo Ajj ende Poulo Rou ’ eilandt Rossingeijn , welke navolgende ticulen sijn bij partijen berestight bedeght nae komen.

den eersten bebben besloten eude overeeugekomen det igelijck Roorechreven partijen weten Hollanders ende Bendanesen _ sullen Godt almaghtigh dienen elck gracie 8ve die Godt haer verleent heefft zonder malcauderen om zulcx in eenige manierel in de wege te zijn te beletten , haten ollte den anderen quadt herdt toe dragen , waeruijt dat goude mogen spruijten eenige vijanschap maer zall d een den anderen well be jegenen ende voorsteen ende rest Gode beveelen. Item belooven voorschreven overigheijdt van de steden ende landen Banda de Hollanders dacr opperkoopman VaD overstc dew eersamen Henderick van Bergell * den gelven met de zijne els Hollanders a@dere ouder huu staeude bebulpzaem wezen . beschermcu voor alle quadt dat baer zoude mogen overkomen Yoor alle jolndtsche eude uijtlandtache oorlooge eude vijanden , nae goedt ermogen haer Fooratаen , gelijck doen gouden Tonr baer eijgen Tromeed kinderen

geenderleij ma Wered conaenteren det beer VaQ ijmandt eenigh quadt oflte overlast zoude rorden aengedaen: Item deer tegen ded Opperkoopman zall ret all ziju volck _ onder hem staeu(de) _ Vzij Hollaudera eude persooueu in zijncu dienst rescudc tot Bauda aldicn dat bct zake waere datter eenige vrecmde vijauden vab buijten quamen het gemeene landt vau Baude beoorlooged eude destrueeren datse gulleu waCr baer #Ar= mogen lendt helpen defenderen te ausibteren met haere middelen dewelcke dodt Almaghtigh de Holleuders heefft verleent ; Waer aldieu off zaetc ware datter wederome cenige jnlandtsche oorloge offite twist opatondt tueached Baudaueeseu ouder deu audercn _ dat Hollanders baer dacrmede piet sulleu hebben te bemocijen dan atille sitten den well haer best te docn vrede maekcn- Item het zaeke waere dat de opperkoopmed met ziju Folck alhier Banda blijvende _ ijmandt ziju volck ontliepe zullen

14 de Zuidzijdu hot eiland Lontor tubecher Leckoeij Toetra . (VsL Valuntijp _ Banda bldz 10 85 ; Tiele-Heerea Boutoaloffen HI, blde. 88). [Ju6 Taro deren tijd door Haghen zoodanig nangeeteld. QECER 4 LP NEDERLA NDSCHE GEOOTROYZEEDE

Bandanesep niet vcrinoged deselve op t houden ollte haer in ecdige menierep Footataan vcel min desclve trecren tot haer geloove Moors te maeken offte cenige quellagie acudvcu _ ACr contrarie gullen deselve weghloopeu(dc) #cdcromme leveren ju hended baere meeasteren die met hacre leven zall uaer behoorcn ende sulleu deu Oppercoopman laeten geworden adminisstreeren dc justitie Faut gulcx goede discipliue ende politic onder zijn Folck ouderboudeu dient gedaen . Mede gullev alle de overheijdt Fem landt Kanda met die cijlanded gebouden wesed alle haere nooten ende foeillie te verkoopcn tot ell zulcke prijse als men met den gnderen zall 0 Ccoor- deren cade Oterean komen relcke Hollanders maken zullen , dat die va Bauda YaD elderhande coopmanschappen ende Fictualie gullev roursien werden ook mede gvudt ende zilver _ meer zullcu well mogen bandelen met andere natien die coopman- scheppen brengeu baer dienstigh ende die de Hollandere niet en hebben: Item gullen alle de overbeijdt cudc iuwoonders voorchrevcu rant landt Banda de Hollandera haere huyzen Neijre _ Ortatte endc Salemme den Admirell vertrockon weseude Daer Hollxndt _ desclve met alle roat eude vrccde laten wuuen ende naderhaudt biet moeijelijck vallen weten baer coopmanschappen ende goederen roor minder prija docn verkoopen uls de prijse daervan met die vaot laudt gestelt zijn otfite ecnige andere quellagie , tzij om borge offte ander gelt aftlceneu daerdoor dat namaels groote quegtie eude quadt goude nijt reijsen_ maer ter contrarie gullen bij de Hollauders vredelijck laeten koopen eude verkooped gelijck del beboordt ende de reghte maniere Fau hapdelcn Alle de voorachreveu articulen gelooven wij alle dc principaelste orerigheijdt de eijleudeu Bauda cude de Hollaudere den Opper-koopman met de zijoen wederzijden , denselven ouverbrekelijck onderhouden eude doen ouderhouden eude wie de geene Fare van

bijde zijden t zij Baudancsev olfte Hollauders , dic dc roorachreven erticulen contraricu degelve nict willcu onderbouden ende namaels breken zulled dezelve overtredera als perturbateura ende verstoorders gemeene welvared de schcepen van Hollandt overkomende _ @Chi de orerigheijt Fan djen werdcn overgelevert gestraft te wordeu va4r Ferdienste. Alle de voorschreved artyculen hebben wij

dar Chija bldr 478 _ heett = Fau dor Cbiju. bldz. 173 boeft belooven" 003T-MIDISOHK COMPAONIZ 1802 800_

partijen met eeden bevestight ende beloofft Vae komed_ Zoo raerlijck moet ons Godt helpen. Amen _ Aldus gedaen te Bande tschip de Oeunieerde Proviutien den Jnlij 1805. Ouderstoudt Hondriek Borgell:

Ik laat hier vog Folgcn onderataande lezing Wan de overeenkomat met Bande _ Misechien ia bet voorgaende eep concept geweest: (Vgl nog Van der Chijs Banda-silandn bladz. 26}.

Volgen die Arthikelen ende puncteu ant acoort dwelck tusschen den Admirel Steven der Hagen ende alle die overicheit ende rden van die eijlenden Fau Bandagemaeckt sijn ende weersijden onderteykent.

den eersten geacordeert ende begloten te Ortataz ouder den grooten boom daer ouds die gewuonte is, die generale vergadcriuge bouden dat die Hollenders ende Baudenesen _ cen ijegelick haer luijden gijnen Godt dienen die gratie cude gave dic baer van den Heere verleeut gonder malcauderen gulcr ju cenigerleij Ryse pogen te beletten_ miseggen ofte ccn queet hart thoe drgen _ daer Rt dat sonde mogen spruiten eeuige vieutschap haet ofte groot quaet ; MdGf contrarie gullen malcan- deren alle vrieputschap bejegenen ende die reste men Godt Almachtich beuelen . Item belouen alle die hoofden ende overicheden die steden vant lant Banda elb oock mede die hoofden van die eijlanden Polo Wajj Polo Rum ende Rosaamgiju datse den Hollendschen oppercoopman Heijndrick va n Bergel met alle sijn volck ouder siju gebiet steende gullen onder hare bemaringe ende bescherminge boudcu eude ju alle gerechticheit voorstaen niet thoe lalen dat bem olte ijmant van de sijne _ tware Bandanesen ofte eenige #tlanscbe viapdeu ecnich quaet ofte letseE sonden mogen aengedaen werden , macr gullcu YuOI haer gorge drugen gelijck se doen gouden voor haer eijgen xrouwen ende kinderen , opdat haer geen overlast e geschiede: Item bclooft wederom den OPPercOopmap Heijndrick

Wit pepieren ani Buchel_ Tbatondet anteekeniogen Heghen Gedrukt de Bijdregen Madedeelingen Fiatorinch Genootachap FI (1888) , bldz 807 VgL Vul der Chija _ bldz: Vgl Ven der Chijs blde

Jani OENEKALE NEDFRLANDYCBE GBOCTROYEEEDR

Bergel wet sijne Hollaudcrs cude a@dere uaticn ju Bijuen dienste Fceseude aldien datter ecnige vrcembde viauden quamen Bauda beoorloged ofte bescbadigen _ dat hij MAc sDe macbt ux siju vermogen tlaot #syisterep bewarrn ende hellepen beschermeu met dic middelen , die hacr Godt rerleent beclt _ Waer jngevalle datter sake Raft datter wederom eenige julautschen twist ofte oorloge jnt lant Banda opatont , den Oppercoopman met siju voldz hem met sulcx niet bemoijen Maet sullen stille sitten doch gullen wel vermogen heer beste doen wederon die steden te vereenigen ende die vreede te hellepen maken. Item ta ze Wafe datter ran den Oppercoopmans volck onder hem staende ijmant quame ontlopen_ gullen die van Bauda niet uermogen alsulcke persouen Op te houden verstekeu olle IBuori- geren eude veel min goeken te trecken tot haer Mahumets gelooff ende haer Christen gelooff deerdoor versa ken. maer ter contrarie sulled gehoudeu wESCD a/ aulcke reederomme te geven ende leueren jn baudeu barcn oversten die met haer omgeen eude Irxcteren behoren: Eude OTEr gulcx s0 gullen g deu oversten laten gewerden wct dic admibistratie van de justitie want gulcx dient gedaen ouderhouding van vrede_ goede oorden ende politie Item alle die overicheden ende jnwoonders 74] eijlanden FBD Banda sullen die Hollanders jn hare huisgen tot Nera Salame ende Ortatan met goede ruste ende vreede laten wonen ende oock mede uaderhaut _ den Admiracl vertrocken reesed baer piet moijelicken vallen beer eenige coopmanschappen oftc goederen Foor miuderen prijs te copen als dic prisen daer nict op gestelt sijn , ofte haer eenige sudere quellegie uen tc docn_ FXCr haer goet aff te borgen ofte geld affleedeu _ Fuerdoor dat grote twiated vigntschap ende grote oneenicheit soude moged wtrijsen _ Mnet contrarie gullen de Bandanesen die Hollaudera gerustelicken ende vreedelicken laten copen ende rercopen gelijck dat behoort ende die rechte meMere ig “eu hendelen. Itcm sallen die overicbedeu ende elle inFoonders eijlanden Fab Bande met here bontgenoten gehouden wecaen die Hollandera alle hare poten cude folic rercopen tot alsulleken prija elge met den anderen aullen #Cordcreu ende overeencomen die welcke Hollandera sullen maken det die Fa@ Baude YBD victalie

Ordre? O08T-INDIICHE COHPAGFIR 1602 1800_

ende alderhande coopmanschappen sulcx genoech sullen verien werden al8 oock meeile ven gout eude silver _ maer jngevalle datter gake waer _ det die Bandanesen eenige cooprangchappeu doen badded , die welcke bij die Hollanders niet te vinden Yaten gulleken gevalle sulleu mogen handelen met die andere natien die sulcr hebben_ Item alle dese voorschreven pointe ende arthikele bolouen wij boofden ende ouericheded YBD eijlanden Baude ECDIC sijden ende den Oppercoopmau mctsijue Hollanders ter ander sijde _ dat wij dese arthikelen ende pointeu volleu gullen onderhouden ende docn ondcrhonden _ Al4o dat wie dic gcue IC tsij Bande- nesen ofte Hollendera die deze erthikelen coutrarieerde ofte qnamen breken gullen die ouertreders perturbateura ende Fer- atoorders vant tgemeene weluaren die

achepen Hollant Quer- wumende . acu dic oucrichcit vau die werden overgelerert gestraft t verdeu verdienste. Dese voorachreren poincten sijn bij parthien besForcn ende beedicht cumeM ende sijn weederom YOOr gelezen de grote vergaderinge Comber_ daerae altemael goct behagen jn hadden eesende deermede wel te vreeded_ Actum tot Comber , descu 13* Julio 4’ 1605.

XVIIL DJOHOB:

Hel [606_ In Mei 1605 Cornelix Hatelieff de jonge Ino Binke Compaguie 8 Floot Nederluod rettroe-ud Onderweg Onamochro Mauritiug Steren Iaghen , die op zijn terugreie naat patria Ilnidis beaprtingen Jeidden dat Matelieff Foary zolto bepaeldelijk nagr het Portugoascho Malake bot bovriende Djohor 41t . sooela der Hnghen onruotltc mucnue uOOr Portugeozen #oro bologerd ontzetren Een inaluiting Meleke door Matelieff en de Djohorieten (Mei Auguetua 1606) had niel het gewenachte gerolg ; de bedreigde atad #ord door Portugoogchu vluot otac lowiddels den 17 Kei cortriot Foaloted mut votat Djobor welk rijk Jacah Heamekerct Ted? Febtuan 1603 vriendschappelijke trekkingen had aangoknoopt (Vgl Tielo _ Europrra bldz. 56 en FI_ bld: 118 117 ; Nolschor Djonor bldz. 15).

Accordt gemaeckt tnsachen den adminel Cornelis Meteliff Jonge _ uyt den name ende van wcgene d’ Edl Mogende Heeren Staten Gencracl der Ver - eenighde Nederlunden eeore ende den doorlugh- Uit bet ContnctbueE. GESELALR GEDEELANDROHE QEUCTIOYEEEDE

tigen maghtigen koninck van Jobor ter audere zijde desen 178 Mey 1806 schip Orauje_ leggende de reede ven Melecce.

den eersten belooflt den zelven admirell uijt ded neme boven versoece den zelven koningh _ bem te belpen junemen overweldigen de stadt ven Melacce uyt bandeu Fan de Portugesed, baer beijder vijenden waertoe elck gju uijferste vermogen emploijeren degelve daeruijt drijven. Welcr exploijt mct Godes hulpe volbreght sijude zall dezelve bemeurde stadt , gelijck tegeu moordig binbed hacre wellen ende mcucCm blijven ju vrijeu eijgeudomme eeu Felijck sonder eenige belastingh offte orer heijt te erkenucd aCu de Heereu Staten roorichreven bet welcke den voorachreven couinc mits desen CCD loou den krijgh gerende ende za]l Yoorschcren het gebeele landt onder gubjectie ZLijn Maijesteijt blijven rell verstaende dat de Heeren Staten voorschrevem offte hacren capiteijuen geoorloofit sall wcscn aleoo atadt erue te veratrecken , veell lendts tot degelve vortificatie uemeu hacr geraeden zall duncken.

Zullen voorschreven Heered Steteu ook vermogen iu alle dcs Coninghs Jaude bout te bacled eude te bouven tot bouwingh Fan de schepew ende nooddrufftigheijt van d stadt:

Zullen alle vasallen Heren Staten voorschreren baere schepen ende goedereu t’zij VaT wadt plaetse datac tumem ook gebuerde schepea _ joncken ende prauwed in de Foorechreveu stadt mogeu losaen zonder det de Koivgh deer ijet op zCggch hebbev noghte cenigen toll daeralf genieten in nogh wijt

Zall Koningh ook niet toelaeten datter eenige Hollandera Europische volckeren olite beere nae_ komelingen in eenige van zijne landen sullen mogen handelen ofite snllen moeten bescheijden hebben van den gouverzeur van Malacca ende t selve niet hebben(de) , zullen als vijanden gehouden , ende vervolght wordeu -

Bchrijiont roor Fetalerran Melku Qiot bumuchtigd dus dit artikel 0 somigo 1ddun bopalingen dit contrect hebben geene garolgen gehad O09T-INDISOHE OOMrOeI

802 1800_

Hiertegen %all zijne Maijesteijt de voorstadt _ Campo Clin die aflgebrandt is_ peupleren ende regeren zonder datter de Heeren 8taten ijet zeggen sullen bebben ende het mogelijck is zijne residentie aldaer emem ende dezelve daer rersterken _ weeroe hei dc Heeren Staten voorachreven met raedt behulpelijck sullen Tejen

Zall Zijue Maijesteijt de veroveringh van de stadt genieteu alle het geschub , detter in gevonden wordt _ waerf bij VeImOgcn zall d eene helft datelijck #egh uemen eude de audere belfft gall gebouden #CCh atadt tot defensic van de selve tc latea langh tot datse bij de Heered Staten geprovideert wordt.

Tgeene in de stadt zall gevonden wordez va@ coopinanschap_ gelt, wareu audersiuts za] komcd d cene helift profijt Fan fagaleu Fa@ de voorschrevcn Heereu Statcu dezer vloote ende ’andere helit aen Zijue Meijesteijt voorschrevcn _

4lle coopmanechappen niet tocbehoorende vagalen Heeren Bteten Foorscbreven _ sulled gebouden egen de lossep onder dcs Koninghg gebiedt _ jn de voorstadt alwaertde Vasalen Hecreu Staten vrij sall staen deselve te komen koopen peffens andere code dezelve in de stadt te brenghen_

Zulleu voorychreven malkanderen bijetaen ende helpen mel alle maght cude Mac uijtterste verzogen Portugesen Span - giaerden haer beijder Fijauden alle mogelijke affbreuck te doen . ende ymandt Fan partijen oorlogh aCb am tegen ymandt andera als Portugesen Spengiaerded , zall d andere pertijen piet gehouden Reren denselven aggiateren dan alleenlijck in defengie: 10. Tall ook geen beyde de partijen paya mogen maken met d koningh Spanjen zonder beijder codaent Kampong Kling: QAID dezur roorutad welke wayniob buyten stadt gelegan den tijd der Portugeezun voruterkt (Dogh- Rester 160 -1641 bldz. 208 . 465)

za[danken eyn Oreng Kling , Elingaleezen Utkt Koromandal (wolks Noordolijk gedeelte vrOLgtr Kalingu werd genoeud: Honln-onuon 372; Hunter Qaretteer 163} , ndere TTeamo alingon uit Voor India Moct eijn : OENEBALE XEDEELAXDSCHE GEOCTROYEERDE

’Loo wie eeuigh acbaudaell nligions zaken geeft_ zall Ben-gekleeght gestrefit worden zijn overheijdt daer bij onder porteert wel Fen eene Fem1 dc ander zijde:

Soo cenige persoonen Fap d ceu off dauder perthije yet op den audereu badde te geggCn “a0 schuldt off andersiuts zall de verweerder voor zijne overheijt geroepen worden

Zoo ymandt de Hollendera overliep bij den kouingh Fad Jobor eenige quadc delicten offte andersints uflfe VRD des Koning volck bij Nederlenders zullen partijen gehouden zijn den wegheloopeu #ep zijne overheijdt in bauden levercn.

mackcu dese artykeleu begeerde Ragia Sabrangh dewiju alles roudsom de stadt meest w09 afigebrandt _ det , ’ als det de ataet soude verovert zijn_ Um deu Admiraecl placts soude ende huijaingh logcren binnen deselve studt_ latenide het cessteell voor den Koningh Faer den Admirell entwoorde alles te willen doen det Sijue Mayesteijt begeerde dep zelven noghtaus biddende nicl begeeren willeu zulckcu dingen die baer ende deu DuSAM moghten gedijen schade waudt den EOUFCIIIBuI die dcp Admiraell atellen goude_ nogh cassteell Fooneil_ ende bem t elckens hem daer wijt te doen gaex als ’Zijne Mayesteijt qname zoude veell aweer Foor hem te vallen . Eijndelijck werter besloten det den Admiraell voor des Koninghs persoon soude versorgen sulcke huyaingh deer hij in logeren moghte g0 dickwijls al: hem belieflde_ vergeselschapt met off 17 persoone vaD zijn gevolgh totter tijd8 datter bequeme wooniugh Campo Cleijn soude wesen gemaeckt _ waormede deu Kovingh vreden way Eude alhoewell den Admiraell bet geschut ende den buijt vOrUD het volek

Radja Saberang: de koning de overzijde Hij ook genoemd radje Bongsoe jongete) orolddr Forat (jang dipartoowap) Djobor deelde met hem bet beatuur Oc bet rijk Hi had zich overzijde der Nivier gerestigd tegcnorer de stodt Batoe SnraT” VB D AT zijn narlrd La groot Intloed (VgL Netacher_ Djohor _ bldz. 10 _ Moet zijo : natadt”. Hier uilgovnllen eeeven” of ieta dergelijka Moeet ? Vgl Vetscher Djohor _ blde. II. OOST-INDISCEE COMPAONIE 1802 1800_

hadde beloodlt , jndied zij de stadt stormenderbandt quamen te Ter- oreten offte auders bet t geene zij tot randtsoen zoudeu bediugen gelijck hiervooren geseijt is hecUt hij Doghans ell geschut ende de heltft den buijt aeu den Kouingh mede liedt rolgen de tollen vreemde nation , geschiet omdet hij sijue rekeningh meeckt _ det elle die iu de stadt quamen roonen zonden vrij siju wacrdoor dan veele luyden zouden aengelockt verden , de

atadt te komcn bevolcken ende Wae zoude mettertijt genoegh volck “yt hct”aderlandt brengen dett d ouse meghtigh genoegh goude gijn hud delenseren _ souder bulpe Johor eude ouk elle v#erten tet haer cijgen volck bevafen.

Welck accoordt naderbandt deu Koningh vloote komende geapprobeerdt zulcx det bij ncveus rije Sabrangh ter eenre ende den Admiraell ter apdere zijde zelve besroren ouder- teekent hebbep_ De forma den eedt daeronder aen gevoeght , luijdt ala volght : Wij jan d0 patuan raija Babrangh , koningh tot Johor . belooven mita degen te ouderbouden bovengcbrevcn accoordt alle sijue puncten artijkulen zouder daerin eeniger manieren tegen doen. Soo waerlijck woedt Codt helped_ Ick Cornelle Matellef de Jonge uijt den LACD van de Fd” Mogende Heeren Steten Generaell der erecnighde Nederlenden _ beloove mitsdegen alle de boven geschreven artijkelen in alle haere deelen naer te komen sonder daerin ecniger mauieren tegen te doen_ Zoo vaerlijck moet mij (odt almachtigh helped_

XIX KUST VAN KOROMANDEL- Auguetus 1606. Een der schepen_ Floot Van der Haghen , de Delft rerliet in December 1404 de eloot bestemming LE Atjeh dhrma_ naar Koat r orumunnou boord de opporkocpuan Paulus Soldt Meu mad oenige edurlendera Megulipatam (ten Nnordude dr moudingen Kiatna) _ KDG achter_ handel

Hier j4 ieta nitgevellen miaschien geaocordeerd en ingewilligd. Dat ded Admire] dep Koning mede” (Netacher , Djohor , oldz. I} Dit luatate ncoore nntuurlijk niet Comtrilel Jeds dipurtocwan Netacher _ bldz 14 heeft Koningen” Wit het Contractboek OENEEALE NEDEELANDSCHE OEOTTOyEEEDE

drijven. Delft K#Bt don 21 Auguetus 1605 Bentam Fertto ~ IecLM daC 1605 opnieu# naar de Kuat _ 1aaur Ferichillende PLa”Je@ Rerdon bezocht, eodr FCm wodor to Maaulipat m Raad Yan diir begaf Zichh Ven Soldt Ook dezu medumunkto Daat den Bulta n Golcoude tpen ben machtig Mohemm = deanach rijk in Deccan Faarloe Magulipatam nehoorde Hij verkraeg veracbillonde voorrocnlan dien potentant welke mudogudoeld orden anduratnud Aitiot TetmAD (Fel Do Jonge _ Opkomst I , bldz. H0 41)

Privilegieu ollte firman van den koningh van Qolconde aCu de Comp’ verleend jn Augusto 1006 ten cijnde als deu ondercoopman Paulus van Solt derwaerts gereijst is. Dat de Comp” ‘a0 toll van jukomen sll geven ten 100 ende uijtgaen ten 100 eude det in alle piaetsen Fa0 het coniuck rijck, well de plaetsen daer no 9iju ala ju de plaetsen daer zij nogh zouden mogen komen zonder Meer Dat alle Tetery schilders smits alderhaude ambaghtluijden Voor de Compe werckende ollte gelt in handen hebbende wegen dew Koningh oflte ijmandt ender piet zullen gemoeijt worden tot dat het werck voldaen Dat alle makelaers vrij in Cump’ logie sulleu mogen koomen ende dat onse elsulcken makelaar mogen

vcrkiezen als baar gocdt- dunckt _ zonder verhouden staeu an ded geenen die haer den Gouvern’ hadde willeu gerch Den Koningh doet ook niet het reght genaemt choppadellalla det het seegel _ relcken Op het linnen bedragende ten 100_ waervan hij de Compe bevrijdt boveu zijne ond erzaten ende alle apdere Freemde natien_ het selven moetem betalen_

Een plaa tajc dicn naam ligt nog Webten Huidarubad ; bot ix d0 oude boofdatad bet Bijk In den strijd met het machtige Vijajenagar of Vijeju -MAEHW (Vizianagrem Bianagar) bemachtigde Golkonda deelen Iindoe-rijk Znid= Weatelijk Deecun nadat dit ten gevolge den nederlaag Telikot Tellicotte {1565)_ door rerboud Hohammcdaanache ForaLeM tocgebrcht doodelijk Detzenttt J, D B. (aidet B hiytory % lhc Deccan (London Luzac 1926) 166_198 curtcn : Hunter The Imperial Qarttar of India , III, Londen_ Tribner _ 1881) 428 _ VI 242 oriO order open brief , #chriftelijk bevel, Moet zijn : ted tijde: Van Mazulipatam: Te niot ? L9 mij niet duidelijk Het cerate gedeelte zal wel zijn : chop of chbup eogcl (tjep) (Tel Huoro?l J0b 9on 169} OOST-LNDISCHE COBPAGMTE 1802_ 1800.

XI_ DJOHOR: 23 Septerber 1608. het 0nt28 Malaka dont Portugeezen trud Matelief met don jang dipertocwen Djobor opnieuw in busprekingen _ welke leidden tot euD muute 05BIECDCombc (Vgl Tiele Europetra VII , bidz. 117}

Tweede accoordt gemaeckt tusscbeu den beer udmiraell Cornelis Maetelieff de jonge uyt den name en va. wegen d’Fde Mogende Frn Stateu generaell der Vercenighde Nederlenden eenre cnde den doorlughtigen mad haften Koningh Johor ter uudere zyde degen 230 7 ber jnt jaer 0maed Heeren Jesu Christij 1606 jn de btadt Batosau wer. den eersten rorden geconfirmeert alle artijkulew begrepen jn eccoordt tusschen partijen gemaeckt deto den 178 Mey deses jaere int schip Orangie op dereede voor Meleccn. Dogh dewijll het Godt almaghtigh Wlet beelft belieft det de stadt fortresse van Malacce tot noghb toe hebben kunuen verovereul waerdoor eenige artijkulen vun rederzijde niet e konueu onderhouden worden als namentlijck bet besitt vap de stadt voor de Heereu Stateu ende ven de voorstadt mitscheders bet gebeele lendt FOOT den koningh Fan Johor willen sulcx tot naerder geleegentheijt nijtatellen dat Godt Heere gracle zal believen te geven veroveringh derzelver door neeratigheijt van de Heeren Staten ende den koningh van Jobor. Ende a/3o0 het noodigh det de Heeren Staten Foor hare onderaaten bevorderingh ran de negociatie van de selve in Oost- jndien , versekerde plaets hebben om baere goederen , koopman- schappen emmobitien toerustingen eude audersiuta ersamelen ende bevaeren vok des uoudts zijude beghtluijden ende buys- gezinpen te mogeu brengen uijt haer laudt_ salL 8yue Majesteyt de couinck Johor pen de Heereu Staten offte haered cap” geven sulcken plaets_ als zij sullen begeered . Vzy hier het vaste lendt offte ccuige cijlanden uuder gebiedt van Sijne Mayesteijt weacude EOO groot oflte cleiju

d ’Heeren Staten ofite baern Cap sll goed tduocken alduer baere huygingen ende wooninge te mogen bouwen ende die besitteu Malacca. Contractboek. alne Sawar Deze plal LE ligt riviur Djobor _ IALT Iucer Jand woerta Djohor dot de kuat gelegen ~XVLII derer concraclan Bewaren QEITRALE KEDERLANDACHE GFOCTROYEER DE

Dea 900 aulleu wederom de Heeren Staten ende haere onderaten gehouden weaen te volbrengen de artykulen int accoordt_ voor Malacca gemaeckt , begrepen_ Aldus gedaen ju Bataeau Fer lEn dage ende jaren als boven.

XXI ATJFH 17 Jenuari 1807_ Matelief bleef hot begin 1607 kriuen iu buunt Mnlergch e echiereland rortrok duar TAAIM IDInD Zijn Kidalo- mirial _ Olivier de Fivere . werd doot hem DA-AT Atjeb gezondon tot #elk rijk d verhouding do laatste Jren ran Friendelijken aard Wer geweral torFijl intcgendeel de Bulta in dou ellorlaatston tjjd op vijandigeu Foet atond Portugeezen Vivero Ford zctr Rocd obtrangtd cn gloot met don Sulean een contrecl (Ygl. Tiele_ Europeera _ VTI; bldz 116, H18 120}.

Accoordt gemaekt tusschen dcu vice admiraell Olivicr Vivere wijt den name eude Pak wegen de Ed’ Mogende Heeren Staten Generaell der Fereenighde Neder- landen eente ende den doorlughtige Coninck van Atchln andere zijde desen 17 Jenuarij vint jaer Ongeg Heeren Jesu Christij 1807 ju de stadt Atchin:

In deu eeraten alaoo nodigh ia dat de Heeren Staten Foor haere aapiteijuen bevord eringh Fad negotie deselve jn Ooat- judien een vergekerde ende vaste plaetse hebben haere goederen koopmanachappen ende emmunitie oorlooge; geschut _ roers barnegged , gplesgen buijdt , loodt _ lonten kabely _ alderhande touwerck balcken plancken_ arpuijs LCr, peck cn auderyints rersamelen ende bewaeren ook de noodts zijude ambaghtluijden ende hnij”gezinden mogen brengen uijt bACr landt , Lijo Maijeateijt aen Hcered Staten offte haere capiteijucn geven aulcke Plaetse zullen begceren t zij hier offte in ecnigc eijlanden onder het gebiedt Fad Ziju Maijesteijt wegende _ so0 gTOot olite cleijn de Heeren Staten otlte zijue cepiteijnen sall goedt- duncken_

Alle coopmanscheppen komende met vreemde natien

dege

Uit het Contrectboek Vgl; het cneracl Djohor

Xr oan_

-INDIICHE COMPABNIE 1602-_1800.

plaetse onder bet gebiedt YD Zijue Maijt ook deselve biuncu de landen Zijue Maijesteijt vallende _ zullen de vasalen Heeren Staten vrij ataen deselve mogen koopew neffens andere zonder det eenige vreemdelingeu hetzelve sullen mogen verbieden ouder decksell Sijne Maijesteijts last _ waermede Sijne Meij' cude OIlse bedrogen rorden ende het vervreemdingh ouder de matie mackt:

Sulleu de vaslen ven de Heeren Staten voorschreven haere scbepen ende goederen van wadt plaetscu dat zij komen ook wederom verwoudon wordcw mogen disponeeren _ sonder dat Sijne Maijesteijt daerijets op sll te seggen bebbeu nogh cenige toll daeraff MCneI nogh uijt pogh

Sall ook sijue Maij' diet toelaeteu , datter cenige Hollenders Europieche Folckercu ollte naekomeliugen iu cenige zijne lenden gullen mogen baudelen oifte zulleu bescheijdt Ral on92 coningh moeten brengen eude betzclve piet hebbende gulleu als vijanden gehouden vervolgbt worden _

Sulled voorschreven Heeren Stateu ook vermogen in alle des Coninghs lenden bout baelen en lc boured tot bouwingh schepen ende noodruftigheijt van bacrc wooupleets:

Sall ook geeue met de koninghk

d'beijde partijen rermogen paija te mnaekem Spangien zonder breeder cousenl:

Soo wie ccnige schandele in eenige religions sneken geeflt , die sll aengeklacght eude gestradit Forden bij sijue orerbeijt daer bij onder sorteert _ ell vap d' eeue als Fap de anderc zijde.

Soo ecnige peroonen rBn d een d andere partijen rets apdereu hadden te seggen van schuldt ed wederchuldt _ zij door Lceueu ofte coopmenschappen boe bet zoude geschieden zall Kouingh gehouden Regem eersten rersoek ded aeuklager reght doeu

Vel hiervosr noot Beidor ? Volgr. III

bldz GENERALE NEDERLANDACHE GFOCTROYEERDE

Soo daer ijmandt van d onse om eenigh qnedt rumoCT bij zijue Maij' hulpe rersoght met looghenen van 9iju geloore ofite eudersinta _ sijo quadt leren te bedecken_ zll Zijne Mayesteijt hem aenhoudeu mear geren hem ter bewariogh van de onae ter gelegener tijt zulcken stmffe daerover te doen datter ander exempell zal] nlemen

Hier tegew sullen de Heeren Staten sijne Mayesteijt belpen ulet alle meght vaer uijtterste vermogen om de Portugesen Spanjiaerdeu baerer beijder vijaudeu alle mogelijcke afbrcuck docu ende ijmeudt Cn pertijen oorlogh aennem tegeu ymandt anders als Portogesen ende Spangiaerden zall andere pertije niet

gehouden eaem deselve asa1ateren dan alleenlijek defeusie: 11. Sijne Mat” penige rapenen uijt onge lenden Yem doen hebbende_ hoe die soudeu mogen Keseu zullen deselve brengen mits dat Sijue Maij’ 008 dner geldt oflte waeren Vout 2al] geven _ #OOI 800 vepl deselve il on9 landt kosteu_

XII_ XOLUKKEN

26 Mel [607. Aatelieft den 31 Jenuer 1807 te Bemtam gekomen rand danr Funntcd Terunte 9Onze_bulp 1 gepen In Mei 1605 baddon de Vederlanders JE Port”geezen Inermera Ultoteren zndoct= Ilf daer veraterking hezetten Spanjaerden hodden zich den ook April 1606 bet eiland Iinden Kpat gon het nude Portugeeache fort bij Oumoe Luiqoe op de ’Terontancn hebbcn voroverd Mo lukken #urdCI cuC[duor Spaaje Lep Speangoht beeitting besohouwd Hulp Wefd Ybbng de Nederlndera Gerreagd Matelief kwum ip Mei 1607 eanige achepen in de atreken E’0g “p denkbceld ALM Iernnte credeam ! Op dit eilund ceu Rlut puut DTUD Codu Malajoe Noordooatzijde het eilnd_ Een contract etd verder den Sultan gesloten (Vgl. Tiele _ Europedri, VI bldz 96 97; VII bldz. 126).

Yoderlendere: Men dat dikvijla de conerclan door Wit het Contractduek

dezu dergelijko uitdrukkingcu zien _ oncen werder Eeconcipieerd OO9t-IXDIBOHR COXPAONIB 802_1800.

Accoordt gemaeckt tuaschen admirel Cornelis Matelieff de jonge ven Feged nijt de neme ven de Hceren Staten Gteuer’ der Vereenighde Nederlansche provintien ceute eude den koningh van Ternaten ende sijne Rede ter andere zijde, desen 289 Mejj 007 FOOI Maleije_

Eerstelijck sll den Admiraell die OLS bier Feder p Ternaten gebraght beellt Met sijn vlootc hier blijveu lt der tijtd het bolwerck acut waler gelcgen desc plaetse Yab Maleyo die hij begonncn bcefft sterck te macken _ volkomen iu defentie

Op sijn ertreck sll hier laetev vier schepen . Euckhuijsen de Zon_ Delft het jaght VaD welcke schepen altijd aenlandt sullen esen 30 40 manueu wapenen bewariugh bollwerck.

Sall het selve bolwerck behoorlijck versien met geschut; zall oot bier eenigh geschat [aeten tot proFisie van de andere bollwercken die nogh iu de placts Maleije sullen gemaeckt wordlen.

Sall bestellen _ dat met den eeraten advijs nae Ambon eude Bantam Eae Op dat toekomende Februarij hier nogh schepen mOgcn komcn Om a[s00 met behoorlijcke maght gereet te Feden tegen hel secour det uijt de Manilhas zoude mogen komen waertoc de Terzatancn prured gullen besorgex:

De Admirell gll gehonden weaed _ in Hollandt komt zaken van Ternaten ten hooghsten te beveelen aan de Heeren Staten, opdat volck mogen senden om de Casstelanen uijt Tarnaten jagen weertoe de Teruatanen nefiens dege volle maght zijn gevende, in haren aem haere baeken vervorderen.

Hiertegen sulled de Ternatanen d ’Ed, Moog Heeren Stateu Aet-beucu Kenncn Koot baeren beschermheer waervan zij den eedt gullen doeu al TE Heeren Staten sl[gelieven.

Velentijn bldz. 224 eelt het op 26 Jubi: Matelieff vertrot echter recdn 12 Juni DMLLI China. Hot Duifke: roOr Spanjaarden #KCFRALF KEDERLANDSCHE GEOCTROYEERDE

De oukossten , die gedaeu siju eude nogb gedaeu souden mogen werden de oorlooge _ zulleu Ternatanen betaeleu z00 haest als zij het vermogen bebbeu welck sell ataeu tot oordeell vad de Heercu Statcn waluleer eude boeveel:

De guarnisocuen , die hier gelacten worded_ zullen uijt de tollen VAD de Ternataueu uls Fan ouderdanige laudeu ven de kroon Fen Teruaten betaelt Fordeu:

Sullen ook gehonden CGth alle Ternatanen , die veratroijt ziju iu d omleggende lenden met den eersten op Temate te doen Lomed-ook alle ond ersaten de kroone Teruaten Kule , Bouro Combello Loehoe Meau Manedo die op het eijlend Celebes Kame van Gilolo_ More Serra”ganij Mindenauw ZOo veell ala doeuelijcz op dat door de menighte der Ternatanen het verdrijven Castelaucu te lighter zall vallen ende het volck gereedt sal wesen als dacr gecoure van Hollanders kompt: 10 . Sullen geene uagelen moogen _ verkoopen wadt patic oflte volck hetselve goude mogen wesed danalleen den fectvor die Fem Fegen HeerenStaten in_Terpate sll Koouau eude dat tot gulcken prije de_Heeren_Staten_sullen_ordineeren ende met den Koningh accardeeren.

Niemandt Fau beijde partyen zall den anderen Fermogen Fer-ongelycken mer ijmandt Fen de Hollanders de Ternatanen verongelyckt _ zall hij hij sijne overheijdt aengeklaegt gestrafft worden desgelijcke ook wegen de Terneteneu_

gackcn

religie zall niemandt den &uderen mogen bespotten Klein-Cert

Kambelo Mejoe. Moro (Noordweacboek Hlmabeire = of Mohore (een der Sungi-eilenden volge04 Vulcntijo & kaart der Molukken): Sati Lnrani -eludud Zuiden Kdooila convept contract ErunCEnY io bet contraotenboek gCnomen worden Dok genoewd; Manipa Mora Lolodo . Gamcinnurrea Gilolo Sobou” DJr dbnr geod gpraku -

onderten” IULI plaetsen die den Koningh toegedien aijn. More More ? ; Lolodo Gumov- enore 5 Duewe Saboegoe alien op do Weatkust Halmahejra nnat_Tiniect COMPAQSIE 1602 1800.

ofte verhindercu , Fa elck leven woorded_

hij Voot Godt will andt-

Zoo der ijmandt van de Hollandera overliep bij de Ternataned zall Ternatanep weder geleverd worden dexgelyex ijmandt Fan de Ternatanen bij de Hollenders queme zall veD haer mede weder gelevert Forden _

Zonder cousent

beyde pertijen zall niemaudt met de Span- jeerden noghte Tijdoresen vrede moogen meeked:

Aldus gedaen Len duge ende jaere als boven_ Was geteekent Hateliefr de jonge.

XXIII KUST YAN AALABAAR. 13 October [608. bepalingen het verdrag Kelikoet Yovember 1604 RUCD gcrolg gegered Ioad 1807 Puulua Caerden daeir Verichekn bet verdreg bevestigde In October 1608 Krnt daet Pieter Willemuzoon Verbocf un bloot bet ouderstaand verdrig: (Vgl, De Jonge Ovromat bldz. 64 65 , 258 , 246).

Accoord tuaachen den admirael Pieter Willerse Ver- hoef ende grooten Keijzer van Callcut; Allen deu geenen die desen sullen sien ofte hooren lezen salnijt docn weted alsoo den 11” November 4’ 180+ tusechen den doorlughtigeu hooghst gebooren grootmaghtigen sammoriju keijzer Halabaer koningh Calicut ecure ende den gestrengen hecr Steven der Hagen , admiraell Yal grpote Nederlandsche schepen wegen de booghgeboorue Mogende Hren Staten Generaell der Vereenighde Nederlansche prO- vintien Zijne Princel lijcke Extic Nagsou ende de Frcu Bewint- hebbereu der Oostjndische Compe ter andere zijde _ zeker contract opgereght ende gemaect atreckende tenderende augi- [Deutatie ende reservatie onderlinge vrundachep elliantie tuaechen des gedaghten mogetden keijzers onderdazen ende onse

To?o bondgenooten Uit het Contractboek XI

Spunjaarden UFAELALE NEDEELAJDSOHE GEUOIBOTELEDE

roorchreved Nederlandache natie _ ende ruiuerende de allieutie F4Il Portugesen neflens hare geassocieerde eude dut o08 deze saeke generalijck ven d’ Edl geboorne Mogende Heeron Staten Genr’ Zijn Princelijcke Ex te, Heereu Bewiuthebbereu Fooracbeven gerecommandeerdt 800 hebben wij Pieter Willemiszoon hoefl, admr generl ViD 19 groote Nederlansche schepen wegen de Welgeboorne Moogende Heeren Staten Gener’_

Zijue Princelijcke Er tio ende dHr Bewinthebberen voorchreved met advijs WDSCD vodrzeijde redt ende door last cnde requisitie vau Zijue Keijzerlijcke Maij’ elle laveur _ hulpe uyviatentie met schepeu Folck doeu om Zijne Maij” Wuljc vijanden te rnineren destrueeren _ on8 dogh mogelijck sall woseu ende tot dien fine twee achepen FAD Bantaw neffens well gequalificeerde coopluijden ende cargaaoen OuSe patie nacr Calicut affsendeu om handelinge commerclr Va@ pma uschappen aldaer beginnen eude te drijven eude dat middelertijt de schepen tot zijne Keijzerl” Meiju dieust jegens sijne omae vijanden moge werden geemployeert de coopluijdeu voorschreven zullen doende zijn heere coopmanscheppen ende aten ladingh de schepen noodigh bij een verumelen _ Dies heefft zijne Keijzerlijcke Maij’ erpreaselijck beloofft, deselve cuop- luijden OuAL natie met goede plaetsen ende woouiugen _ daer zlj heere perauoneu goederen coopmanschappen eude Kaeralt mogen vetruuwen ende bequam mogen logeren provideren eude versien cude deselve DCDICIL in siju protectie ende beschermingh_ zonder lijden dat hun hinder offte leedt in ceniger wijse aengedaen Wordt , Cnua contrarie hun patrocineereu_ stuck hunne negotie anderaints ; eude uopeude de tolled cude auderc lagstcn commercie , deselve uiet erger &ls sijue ouderdauen te tractereu maer veell ECr gou]veell iu reden bestaet te priviligeren.

Aldus gedaed _ gecontracteert eude geaccordeert tot Calicut den 13’ 8 ” 49 1808

Het eremplaer Jonge _ Opkomsl _ blda. 278 _ heaft : conde rulno enue dustruatie de Portugesun Jong? _ bldz. heeft pog: t’voora contract geadvoyocrt ende g0approbeort gelijck doen mita desen alle Rle poincten ende atuculer uode duur oeneidx belooft eijne Loute Koyzerlijcke Ma’ De Jonge beeft: Joen 009T-INDIBCHE COMPAONIE 1802 1800 .

XXIY_ KOBT TAN KOROMANDEL: Norember 1808. Verhocl opperkoptnu Jacob de Bitter Eugt Melabeer TLT oromulnoui TUfLlI Lel scbepen bezocht Lntoren welke Oost-Indibche Compagnie Wellc 1805 1606 geveatigd richtte ninuus Lanioor Tegena - pUtuMDL Die atad golcgen bet rijk Gingi wakt hoofdplaata denzelfden naam muet DinDenvE:7a Ven dadr de sluiting van ondartand cantrcl; (Vgl De Jonge, Ctumat, II, bldz. 76_78, 230 281}

Copie Fen cull

van deu coninck VAI Gtongier:

Wij belooven Jacob de Bitter , cap rreegen den admirel Pieter Willemssen Verhoeven de Hollanderz_ die in Tegenampatnam zullen blijven , in onse bescherminge te nemeu eude de statt Op leeten bouwet oock de Portugijsen outseggen ende haer vijandt te blijvez: Waertegeu wij Hollauders beloved alle coopmanechappen brengen ende met alle- coopluijden negotieeren midta dett Fij

zulled betaclen ted boudert ved #lle de goederen _ die Wij bier zullcu brengen_ #tgeuomeu de rijs die ju huijs gebruijct wordt eude het geldt , die zullen piet betaelen _ Voorta gullen betaelen ten honder goedered_ die wij daer daen zullen Yoerel tgeuomen die ceng betaelt hebbcz zulleu uiet #CCI betaelen . Welcke bovenschreveu Fij beloovcu eude 4reted ed weder zijden overbrecckelijct onterbouded. Awed_ Deu 90” Novezber Aupo 1808_ de groote stadt Gengier:

Log het Oud-Koloniaal archief Het afachrift in het Contraetboek heeft Bcan datum Teu Noorde Porto Novo Zuideu Pondieheri: Vgl Valentijox Leart Roromandel bldz Eyo decl orer Koromandel Ten Xw Pondicherti Vgl Valentijn bldz. Gingi (Djindji) uhn oudurboorigheid Viziuo4g [_ tlulcTLI tetel Jurun Alue bij Telikot (1685} vurpluatet RET Chandregiri (ten Noordweatan Madraa) , nam Fetk plaata het ook Rero genoamd (Gribble Deccun 105 ; Hunter Ganttar 870) - Conle (kaul) = vriigeleido opeu briul, {Hobeon-Jobeon , 2081. Zijn titol zul die gerotut zijn Naik (Neyak) gouverneur: (Vgl berijsplaateun bij Hobron-Jobaon 470 _ onder Vermoedelijk wordL hiermuda bedoold nhet rervalled fort de Portu- gyeed (De Jouge Opkomst bldz: 290) Vgl: De Jonge _ bldz: 281. QENERALE YEDERLANDECHE GEOCTEOTEERDE

XXT _ BANTAM

Februerl 1809. Tocn hel goed 3eter mocht heeten , dat in Nederland beatend zoude worued gedloten EuA4uncn Repabliek Spanje, zonden de Berindhebbers der Oost-Jndigche Compaguio het berel naer de Neder- Inndeche euoritelen in het Ooaten _ dit a80 de Foraten du4r mcde deelen tcrcnt mogelik meclen Indieanse Coninghen nncen rantrantan rruotscheppo Wtnntlo conaeiun chandel tre fiqna” aluiten omoat waerachijnlik der bepalingen neetand tonde siin , eane partye Dyel moGED VElrCa ICI de audere paruye gobict of contruct houft”. Ten gorolge deze Laubchriiving werd bet volgende contruct Bautam geslotun doar den opperroopman Jeoqnea [Hermite , in 1807 tot prasidont der . 1603 IBLdtTT gestichte loge der Oost-Ludische Compignie opgetreden (VeL De Jonge, Opkonst II; bldz. 54, 91–98, 807 813-895 ; Tiele Furopelre FII blds. 14 147}-

Euwigh verbondt der Vereenighde Nederlausche pro- vintien _ Syue Princelijcke ErLe d’Hru Bewinthebbereu Vem gelfde landen , tnfijcquerende op Oost Judien ter eenre ende den geer maghtigen koniuck ven Banlem ende d ’omliggende plaetsep ende de cylauden Jave ter audere zijde deu Februarij 49 1809 gemaekt: Asoo der appareutie dat tusschen den geer hooghmaghtigen Philipus de derde rouiuc Yan Hispangieu ende Portugel _ neffens sijue gealieerde ende Ho; Mog Hceren Staten Generl der Vereenighde Nederlandsche provintien ende sijue doorlughtige Princelijcke Extn seeker coutract _ houdende jn de Oostjndies ende d ’eijlauden dien Rour dien tijt vau jeeren gemaeckt zall worden_ Waerique ’geallieerde vrunden aen rederijden

gecomprehen- deert mogen siju . die de effecte roorachreven trebia (I) sullen hebbet te genieted. Eude de voorschreren Mogende Hren Staten Genr” Zijue doorl: Princel: Ex te eude onderdanen goede conservatie met deu SLCI mogenden kouinck Fan Bautham siju staende aCryI

Contraceboek Niut ingevald Tialca opmerking P., bldz. 47 noot 2) , dat het contrct Be-ne degteckening bcett _ juist; TNAATS toevouging IADO #arit coneract gealoten Eomt Benigeriate deze luette tegemoet Indiou dio tocroeging minale juiat wat ik piot heb kuopco contri 2 Aret Taat opzichte Taelrtn geen bepaalde redun twijfel bcscant in verband De Jongu Tiolc hebben meegedecld woord ni:gevallon _ trever iuty dorgclijka_ Io het Ooaten_ uusT-INDISCHE COMPAG IE 1802 1800 .

paeder rerhondt ende blykelijck contrct dicot geformeert te wordcu. Soo Vodt cert gecontricteert dat de voordaghte Hoge mogende Hrce Staten Generaell _ siju Princel” Exfio ende Bewiutheb beren den acer mogeade kouiuck Vat Bantam sijne ouderdaueu ende lauden snllen helpen beschermen ende asgisterew tegens alle ge Feldt , ongelijck ende juvasie #atCr ende te lenden die huu door de Spangiaerden ende Portugesen gonden mogen aengedeen Fordeu _ directelijck odte jndirectelijck, Eude bij verte ijmandt [van] buijten den koninck van Bantam in eijn landt quam aendoen eenige oorlooge sullen den cepiteijn eude die gecommitteerde der Vereenighde Nederlanden, tot Bantham residerende _ met alle hun volck ende maght deselve resisteren ende den koniuck VAD Bantam nssistered veell mogelyck Bij allsoo verre die FBD Bantam jwerd buijten baer laudt eenige oorlooge ofite jnterprijse vaerde _ sullen Fourscbreven capi teijuen oflte gecommitteerde met beere magbt Fater oflte te lande niet geboudeu sijn eenigh behulp te doen: Hierjegens all ded Hoo Mo koniuck Th Bautham eudle sijue onderdanen voorschreveu provintien als Gelderlendt Holleudt, Leelaudt Uijtreght Vrieslaudt Overyssel ende haere geallieerde_ van roorachrevev provintieu commissie hebbende sijo landt verleenen vrijhaudelingh en sufficante Foninge plaetse _ daer bunde perjoduen ende goederen in goede bewaringe mogen ziju ende deselve begchermen tegen alle ende een ijgelijck , snder dat zyliedeu oflte haer goederen sullen beswaerdt worden met eenige lasten boe- danigh die souden mogen WeSem Sall gelycken den hooghgedaghten koniuck van Banthem ende de %ne niet toclateu ofte vergunuen cenige handelinge offte Toon- plaetse acn tcnige Spaugiaerden oflte Portugesen oflte &en de Huro- piache uatie _ allsoo d’Ho : Mo : Hr Staten Geuer siju Princelijcke Extiv ende hare cepiteijucn cu commisgie iu Oostindien traffiquereude met den kouinck vau Baztham ende sijue ouderdaueu ende teu een Fige dage goede elliantie ende vruud Itschap ouderhonden , ende de voorechreven poincten in alles naerkomen ende nogh meerder

die Frecde ende vrundschep strecken des nodigh sijnde gemaekt te worden , derelcke bij beijde partijen gelijck deze onderteekent ende geconfirmeert gullen zijn. Tot Banthem actum supre _

Andere? Commieean GEXEEALE NEDERLANDSCH% QEOCTROXEEEDE

XXTI Ambon.

13 Huart 1609. Froderik Houtmud LedhodE Eouterucur trachttc don invloed der Kudetie Doer Juzo eilendungtoep bovestigun ullmor daartoo ohillende contracten (Vgl Tiele Europedrt MIL bldg. 160_ verchilende dorpen op Horoetoa

Nieuw accuvord deu mame baar Hoog Mog: ende dcp Princ YuD Hollaudt d eene zijde = die Fan Hatoeaha , Cabeem Celbolo _ cude Halelloe , vier negrijeu Eilaud Oma “Cn eudere zijde , gemaakt Kasteel Victoria Amhojua den 13 Maart 1809_

Kerateljk _ met Godes magt heeft den ndmiral van de Hollanders Steven TaIl der Hagen _ Portugeesen Kastec] Victoria in Ambon in den jare 1605 vermeestert ende overwounen , alwear negryen Hatoeaha _ Cabauw Caijlolo _ ende Hoelieloe . onder haar wounende 9laven zyn van den Portngeesen Konink asn Kasteel Fan Ambod gelyk VBh DQ roortasd ZOO lenge “Yleven _ ouder gehoorzaambeid ytaab va@ haaf Hoog Mog: eude den Priuce Hollaud als ok den jegen woordigen Gouverneur van Kastecl Amboina Frederik Houtman mede by ale audere Gouverueur, die nant hem komen den name vaU Hooge Overheit ende den Pring Holland Die van Hatoeaha_ vier negryeu zulleu volgen cp ook naarzomen recht ven den Gouverneur Fem t Kaateel Ambon_ doch %J zullen haren geloove blyven zouder dat die Fa0 Kasteel , nogte

Orurgonomd Valeutiju, U bldz. 8, Qeza hulAuT veranderde spelling door hem gabruikte #ocutcdtud_ uteeda TULT oiged good: Findep; AfMTe meer de spelling: Vgl: coneNCL Het Noordelijk gedoeltc van hot eilud_ Zic 0 Hoerell _ Anbon (Dorurocht 1876) , bldz; 94 ; Vuluntijo bldz . 91. Kabaoc _ Kailolo de Weatkuat: Hoelalioe de Noord-Ooaekuat_ Volgans Velentijo bldz 93 zijn de dorpcn het geapanachep” Hatoaahe: Peleoa (of Hatoeabe), Kailolo Kabaoo JROhotonL JAn Weatkuet) , DDAI [bchcorde Hoelelioe ctol ook toe Wit dere uitdrukling mag mOn bijur opmaken concapt contrecl Tnandacnu Lal opgemanke gewordcn inmera rij zoudun iu dit 4arbind niel alaren babbep geaprokeu OO9T-[KDISCHE COMPAGNIR 1602 800.

Hollenders haer eenige overlast eandoell , of haar wegeus baar geloof verjaagen zullen . Die Hatoeaba vier negrijen , zullen in geen christel pegrij mogen gaan eenige moetwil drijven baar boek lezen iemand Moor: hebben te leeren bafe Mesdjid maaken volgens bet Moors geloof Fle zuix doet dev Gouvereur za] hem siraflen, Indicn iemaud tegen Kasteel meer oorlogen of eenige quead a@I[de Hollenders of Ban die geene die ouder Kaateel

sorteerd wilde docu dic van Hetoeaha zullen helpen ende gezanten ’t KaateeL arTDAUEM Wenneer deu Couverucur Kagteel Ambon met teeken die Fan Hetoeaba Cabau w Caijlolo ende Halalive zal Qu- bieden _ om nereus audere negtyen urbeideu , met cora con hier dur met den Gouverueur_ of zijn gecummitteerdeu pangayeu zullen teu eerte met huu CONt cora $ _ volk geweer = volgens deze landewyze komen: Die ven Hatoeaha uegryen zullen met geeu Cora cora 9 pruwed eenige negryen gaan beoorlogen en ook gecn andere begryen rermec- tereu of moet zulx van den Gouvereur geordiueert rerden _ Ende negtyen iu Hatoeehe willen handelen _ of negels verkoopen zullen pergens dup 480 de Hollanders Ram % Kasteel, die ter acbaa[brcnged , ende ook z0o %y cet-waren te koop hebbeu _ kunnen dnar mede aap ” Kasteel komen haudelen cenige dati, gelijk andere negrijen docn Folgens gewoonte moeten contribueeren Foor alle welke voorverhaalde zaa/eu den Ctouverueur die Fam Hatoeaha , Cabeuw Caylolo eude Halialoe zal helpen gelijck als het volk Kastcel en Hitoe _ danromme hebbe dit met bet Tejep Fen Kasteel in Ambon, ende tekeuing z0o van hem ala ven alle de Orang Kajen van Fatoeal bi, mitagaders met deql eed bevestigt. Amen

1617 bepaalden elrud_ XVII_ dnt officieelo KluEkan Dame Nederlandera” Hollandera’ gebruikt Tn odat rordon (Tiele_ Heeran . Boutetofen bldz II _ oo Dat de propagenda dor Portugeezen sommige eilanden der Amnhon- grorp raRtaten beteekenia hadden gebad bekend: De Koren Bedehuia Lloan TIndadan Koera Foeca keine roeiraartuigen Paegaeien_ rocicn (berkajceh} Bchatting Vgl Vun Houroll Ambon bldz. 176 ’jep gegel; Orng kaja hoofdeu (letterlijk: rike manneni_ GENEEALE NEDEELANDSCHE QEOOTEOYEERDE

XXTIL AHBON,

26 AprIL 1609. Houtmap COntIEC: Roemakai, Ja de Zuid- Ceram: (Ygl Tiale_ Furopeeri , FII _ bldz. 154)

Ook Bloot Weatkuat

dez wame Goda, Nien # accoord in de uame Hooge Overigheid_ eude deu Priuce Hollaud de eene zyde Folkereu de negty Roemakaj , gelegen op groot Eiland Cenm _ gemaakt; Dewijl Hollenders met hulpe Gods onze vyauden , Portugeesen , uit de Landen gansch Ambon verjuagd e verdreven hebbcu_ Hollanders residereude Kagtecl Ambou bewind hebben orer alle Oelilima” eude Oelisiva’8 wet goedheit _ opregtheit daerom z00 zweeren Orang Kajen vau de negry Roemakay met een oprecht hart goed genocgen _ dat willeu Hooge Overigheden _ den Prince Fau Holland _ en den Gouverneur Casteel Amboina Daaryolgen_ willen geen andre Heeren audre Hoofdeu auders, ded Hooge Overigheid ezde Prina Hollaud kennen uavolgen _ helpen gelyk alle de onderdeatlen RAD haren hcereu ducn _ Ferstelyk zullen leven met

ODZc Liecr. Amboineesen Hollauders zullen ons geen overlast doen Fcgeus onze Lecre_ Ook zullcu geen Christennegry Ba8[1 , cenige lecre doen geen Magsigit makcn Dog ook imand Moora leeren_ Indien den Gouverneur Kastcel iu Amboina met zyn teekeu ontbied_ omD Kasteel te helpet erbeiden, of met hem, of zijue Gecommitteerded_ pangayen _ zullen komen , znllen Ook _ z00 den jegen Foordigen toekomenden Gouvemeur volgen of gehoorzamed_ Ende indien Gouverzeur eevige Hollanders zend om zagoe onze negty te koopen _ zullen die verkoopen , wy znllen eerat zagoe maken Foor Kesteel . ende dearua Foor andere luideu: Folkeren Roemakay zweeren ook . dat met geen cort corten , of iets anders_ eenige negry zullen gaau destrueeren_ ook zullen geen negryen , Oelilima ’9 of Oelisive 3 a39i_

Overgunomen Valentijo _ bldz . Yegari negeri : hier dotP, rameente Hesdjid_ 0at_ediacit COMPAQSTE 1602_1800_

ateren zullen ook niemand %enden nocb ook de Alfoereesen met koet helpen , dat’ 4] anders volk dood slaan , de negry adoopen zonder Lest Fan Gouverueur: Soo enders doen deu Gouverneur strffen , Oelilima 9 en Oelisiwa zullen rerdelgen zullen jaarlijks deti BBD Kasteel brengen tot teeken vAII gehoorzaambeid aau de hoofden. ende Fij zulled &an Kastee) gean haudelen Wel zag0e ryel _ of met andere eetwareu. Vad dit alles zcg Gouverdeur Fan Kasteel iu Amboine _ gemagtigde Vam Hooge Overigheid_ eude den Prince Holland 2 #CCIC tozulled belpeu_ enook oprecht recht a80 negty Roemakey ducn _ gelyk aan1 negTycd 880 Kasteel . Hitoe Hatoeaha eude alle Oelisiwa 9_ ende Oelilime docn daerom hebbe met tsjap Fap Kasteel met MYD neam ende de naamen merke der Oravg Keja $ de negry tot leeken Fa eed onderteekend Amen _ Vaz deze Acte zyn twee eensluidende gemaakt cent VOOT ten GouveruleuI Kastee] Amboina _ andre Foor de negry Roemakaj _ Geschreren in Kasteel in Amboiua op ded 28 April 1809

XX YIII MOLOKKEN

Joll 1609. Februari 1609 FeTtTOR kleine rloot ondur berel dab edmira Francola Wittart Ranam Makuseur naur du Molukkon daar loronsbehoefton voraterking brengen bet Og op den onzurated roeatande Eez [inrloed daar Dana Om Ternato sijo mphadg LogOD de Spanjaardon beechertnen (Ygl biervdor bladz 514) Dun 28 ’Juni Iwam but bij Ternate wolks &ultn volgende mBanO nader contrct werd Regloten (VgL Tiele Furopadre _ MII _ bldz 147 154; De Jonge_ Opkomat bldz 93-04)

Bevestingh vapt contrct eeuwige verboudt _ maeckt bij den admr Fraus Wittert , uijt den neem ende wegen Mogende Hra Stateu Gener’ der Qeunieerde Landeu als Hollandt _ Zeeleudt etc. Siju Princelijeke Ertie als gourern’ derselver landen ende

Alfoeren. Hier bepan delijk de Uit bot Contmctboek

VodEtF

Cur Ma binnenlano (ENERALE NEDEBLAADJCHI GEUCIO TEEBDE

Hrn Bewindhebberen der Oost-Judische Comp tcn eenre deu grootmaghtigen kouinck van Terwaten eude tegen woordige Exlen deser lauded audere zijde:

Dat alle forinen cLde artijkelen_ gemaeckt in de mt Meyo 1607 tuaschen den E h admirell Comelis Matelieff de jouge ende Sijue Meyt, oorcbreven sultan- wederaijde bevestight ende ouderhouden wordcn rolcomeulijck deu johoudt dien melt _ bet welcke door de Hollanders ende Zeelanders beneffens Ternatanen op dese uaervolgeude mapieren naergekomen worden Den Admimell belooflt met alle zijne vermogen _ Teruataned te helpen _ haer landt det haer den vijandt beeft aeflgenomen ollte lenden hem afge weken ende Cagtelaned oilte Portugeseu toe gevallen sijn _ recouvreren ende wederommc onder subjectie ende gchoorsaemheijt brengeu. Wacrtoc den Adwiracll YOOI ceret met siju schepen zall gaen MCr Mauilbas ende Philippiuos Omue vaer alle vermogen beletten dat CasstilaucD geen schepen provisie ofte tnevoci herweerts gullen sendcu ende den gemeenea %yand cude haer #En- hangera alle mogelijcke affbreuk doen . Den Admirell sulx verright hebbende _ zall hem wederou berweerts drar Ternotem vervoegen _ sonder op eenige plaetsen verder te zeijlen ale iu de eijlanden Manillhag S00 VCIIC hct mogelijck is en deu tijt eude weder sulcx toclaet . Onderwijled sall deu Admirtell eude zijuen racdt docu afvaerdigen eenige corecoren MRCI Amboijna met advija ende brieven waer Beuda ofte deer de vloote OTAIC alle hullpe Feu scbepeu met- ten eersten hier mnogen hebben cude sll deu Admiracl niet ver- trecken uijt dese landen _ Benda ende Amboijna begrijpende Foo elleer ender edmiraell Hollandt Zeelandt etc” offte andere commisgie van sijn Princelijcke Exti, ende Berinthebberen zall gekomen zijn_ Bij sooverre eenige peijs tusschen de Hollenders_ Zeelanders etc” mel Casstilanen ende Portugesen Ferde gemeekt oflte eenige stilstendt Vail #apenen rour eenigen tijt sll worden . geaccordeert zall Diet mogen geschieden ofte gullea de Ternatauen ende alle

Contract XXI beleetenen hieronder begrepen Bauda Jonae bldz 825 eeft wit”.

Amboina. OOST-IVDISCAE COMPAOYIE 1802 1800.

alieerde als Teruata _ Mackiaz Mortier 8ula_ Cambelle Lovoe Bouro Madiphes Selebes_ Mineau Tafouco Pangaser Sangi Manado Moro Lolola Gamcanor Sebouwo Gilolo alle andere eijlanden ende uaticn ouder den kouiuck van Ternaten sorterende mede met de Hollendery ende Zeclenders etc” iut zelve contract begrepen sijn gelijck accoordt genieten_ Den Admirell beloofit overkomende in ons landt , glcr grootelijcr kennen geven dHra Bewinthebberen dat zij daer een ermade OP toerusten sullen

omme Castilanen uijt het eijlendt Fan Ternate te drijven. Des geven maght over handen de Hollanders Zeelanders ; voorts bekeunen wij, det de Hollauders Zeelunders een schutsell [ziju] die on8 beschermen. Bij 200 rerre Bulcx geechiet _ dat de heeren Berinthebberen Floote tot Onrer aagistentie genden _ looven wij ende sweeren de Hollanders qiet rerlaten d oukossten dic hier Op gedaeu zijn belooveu wij alle wat1n ong veriogeu is voldoen 800 wij bauden totter tijt dat wij reekenen wadt oukosgten beloopen sullen , elle de tollen van de jnwoonders cude vrecmdeliugen banden vaD de Hollandera Zeelanders _ etc” , Onacdee haer daerzelfa mede te betalen ende Forders Vanl alle tollen te berrijden. Waerorer inroouderg ende alle ouSc ondersaten belooven zooals die verstroijt zijn op andere plaetsen in vreemde landen haest bij vergaderen uijt alle plaetsen die den Koninck gedaen zijn_ als mogelijck is met gelijcker handt de Castilanen te verdrijven J00 plet , verwaghten UE aller aagistentie_ Des gullen piet Fcrmogcn mct andere ualien ODS Dagelen moged verhaudeleu alleeu bij deu koopman die de Hollandcrs

Holi; Dit eileod door Wittert met Nederlandache reraterking rooricd bij duze gelegenbeid Loahoe op Klein-Cerem Hanipa Veleutijo bldz 291 eett ~Heau” wat Xajoe ean eilandje Noordveaten Inernate Valentijn heelt Tadoero” Tiforu uilandje Noordweston Teruato. Een andere nal, YOOr Tagoelandeng: Moro Lolola , Gamkenora Seboew (Seboego Ba Foc?} Djailolo alle Hulmuheirz. Het bukund torxi Teruatc Do& die dagan bulten eigenlijke zrenzen ziju gebiud Gezugsrachtun pretendoerde Valentijo , bldz. 232 , heeft : Zo geven hen Hunndem OENERALE KTUFHLKDACHT QFOCTROTEEEDE

Zeelauder etc” gestelt bebben op dat UE wamel in 0ns lapdt magh vermecrderell eude den prijs die bij deu Kuniuck eude den Admiraell gulleu geraemt wordeu sullen juFoouder? gehouden zijn accepleren _ Oock dat de Hollanders_ Zeelanders ende wij Ternatauen iu alles zouden met malcauderen ofer cenl komen voorts zulleu niet rermuogen _ Hollauders O”CI de Ternatancu eeuigh reght offte justitic te dven TOOr het deu redt de Teruatanen te keuued geven hebbeu _ desgel* haer de Hollauder? te buijten gingen sulled baer de Tcrnatanen piet mogen juaticeren voor allecr den raedt van de Hollandera, Zeelanders te kenneu gegereu hebbed_ Oock malceuderen niet in gelootfs zaken te berispen ofte bespottcn_ Ofit geviel) datter eeuige Hollanders Zeelanders #ilden loopen het Moorsch geloof ae0 te Ilernen . zullen gebouded Fescd die gewilligh in handen Fa0 de Hollauders Scclanders haer justitie ovcr te leveren desge}* gp0 eenige Ternatanen Christeu wilde Forden aulleu haer justitie Tervetanen haer handen leveren _ Mede dat dex koningh Ternate beloofft met d aldereerste commoditeyt oflte mousson sell een ollte mecr curtecorren doeu raerdigen naer Loehoe Combello met een overste uijt de uaem endc #egeu Heereu Staten Geueraell vau Hollandt; Zeelaudt Sijn Princcl” Ertio ende zijne Mayesteyt va0 Ternatc om de iv_ woonderen dito plaetse voorell te houden bet

ceuwigh verbondt, geene tuschen Eollanders _ Zeeliuders etce eude zijue Mayt Tan Ternate ig gemaeckt eode bevestight _ waertoc sll autboriscred eenige bequame persoonen FCgCIl Sijue Mayt voorychreve met volkomen autboriteijt ende commissic OI alles te dven effecturen ende in onderdanigheijt houden daer beucffens de H’ admiraell Inet synen medt FAD regeu de Hollanders Zeelauder? etc” mede sll seyndeu cude autborisereu eenen Adriaeu Corsen ofite alsulcke persooneu al9 Sijpe May van Ternaten met den redt der Hollanders etc” 8] verdrgen ende des noodts sijnde fortresse macked _ op Louhoe ollte Combello tegen ded aenstoot der vijanden. Dat de Hollanders ende Zeelanders met den morgeostont roniuck Adriiun Corteeu 1609 1640 commandant Takome (Willem- atad) op Ternatu_ (De Jougo = Opkomst bldz: 274 996). Loenot Woge IEuLm Uuioe Tuatlul Kloin-Ceram (Hoeamoen } . dae atond onder haeracheppij de Sultup Tornale _ bier adhouder Jeze tijden, Een zondorlinge achrij out WOC mogousten” (Vgl Valentijn , bldz. 293} o09t-LDIACHE COUPAONIE 1802 _ 1800_

van Ternaten ende sijne geallieerde vrunden ende vagalen gulleu erbonden ende gehonden Kelen ende mits desen verbinden, €onder- hoaden ende doen onderhouden eeumige verbintenisse va 14 vriendechappe CUD’ eratie_ handell commetcip ende dat Sijne Mey” cude de Hollendera ende ‘Zeclendera Footnoemt Sijne May’ t’alleu tijde sullen geven alle bolpe _ faveur ende bystandt ende te helped defeuderen Wauf alle haer Fermogen tegens elcx ende een ygelijck onaer Fijanded ae@ Sijn May offte de Hollanders, Seelandera roomnoemt in ceuige manieren suden soeken olte traghteu t’offenceren ofite beschadigen het weick ip aller voegen Hol - Jauders ende Zeclanders vooruoemt gelijck oock Sijne May ende alle haere Jnaen Jen Fruuden ende gcallieerde sullen Ferbonden blijven t’onderhouden ende defenderen: Selve boven verhaelt is onder rerbintenisse getrouwigheijt cere ende woordt_ die wij beijde aen Godt ende onge evennaeaaten schuldigh zijn.

Aldus gedaen de stadt Malayo offte sterckte Orangie leggeude opt eylandt Ternateu Moluccos in maent van Jolij 4’ 1800 cude 789 ouderteykent met Arabische letteren uijt den naem den Koninck_ Onderotondt Frans WIttert , Cornella Leenderts- Ioon Creckel Adrlaed Wouterazoon Pleter Gerrltaroon.

XIL AHBON: Aoguataa 1809. Miaachien OP den der Bevindhebbera oreral d0 con tlcLaI deu Arubipel Hornioumen (sio hiervoor _ bldz 68} , deed Fredorib de Houtman dit met rordreg Hitoo van Februari 1805. (FeL De Jonge Opkomut blde; Aileen de slotelinea Relke dere bokrachtiging bebelst lant ik bior rolgen

Dit verbondt ende F4 B0 accoordt hebbe ick Cep: AIttoe met orankayen Ferniert ende reder OpP een geapprobeert ende ouder-

Do Nederlaudaoho voratarking bij Malajoe. Jonge bldz. 827 booft Cruckuel; Valeutijo _ blds: 242 heaft Crakkel: Uit hot Contraotboek, Felentijo Ant07i blde: stolt dozu bokrachtiging foutief Vel a81 blds_ kolom alinea Valontijo P., booft: nieum' Volgt-

1. GENEBALE MEDERLASDBOHE GEOCTROYEEEDE

teekent _ jn presentie den gouvern' Frederick Houtman jnt casteell Amboina den 1en dagh Fan de mene Jonnadell Alball jnt jaer Mahomet 1018 Chrigtij den 4ugustij 1809

IX BANDA. 10 Aagustub J609 Zooulb bekeud budden Rerindhebbore Verbuedl opgedragen het 0og mogelijkheid Fen eed beatand met Bpapje ded grondal g uti possidetia hct Oontan Inottcl wogelijk oveteen-omecod verschillende strekun Woetud gnnn ceode vcorneementlyck racunmandeeren wij UL de pleetaen de Moluquer ende eylanden Benda op allerhoochate' Verder souden" Bewindhebbors ~goetvinden" #OP principaelate pleetaen duer aLuntie u vruntechuppe gemault werd wet #ilo ndlunen eeneh Turt" ward opgericht nopdat deaelve plaetaen Mleerder veraeeckertheit mochten houded ende or Yoor OnAE pleetaen motbter verdedigen And7 don hndel dejolvo plaetaed nleen voor hulouden de Portugoescn unge euderen dugruyt bouden verder: Wij segged endeTIOA e dee lender ende Comp Taent Molucquea en6 e landen Bande ghelegon ducrotn deselve DMcLsen bo LD ruir alle andoren sied "uIBcCGfcrcd Leter por De uylanded Buude eudt Moluques bet prncipale AWULAIMAT gchieten Wij kunned UE pietu gewiagor ardon Deran alleenlyck boochate recommanderen eylanden ct nughelen TEp nooler Toelle groeijen_ deselve apeckende tTuctlut ofte mct geweld Comp. verbinden vodr den September 1609 Ofte cerder , Oock clok land kleiu forbros opwerpende eenidu brijchavolk besettende Verhoef ging Tanmtm Bande dez e Dpdrcht Yolvoeran Netuurlijk det de Handantetat solcotGT afkeerig Cirin hat pleo dor Nederlendar verateriking hun lend richted wet de budoeling uatuurlijk, Handaneezen gebeel de hendelapolitiek der AtY anouren Hair Tnckt LAlarme? Verhoef aM (April 1809) , aterz LOum zij zugen dat dere nb de zuk door Zettan egen pun gnton aij toeatemming Het fort zou gebouwd Vorden Neir CYA RandeneegC hadden aleonts gedvongen tougutemd in d Unacuun Nederlandert. Dit strekt rorklering YuI - rderliken Iootu Verboef Eantl der Thined dieper liggond- dorzb elc acran het optreden de 0. C. De rijandclijjk- nedCl welke toDa volgdeo leidden alotee tot onderateand Lontrmt doot Verboevun'8 opvolger Bimon Janszoon Hoen gealoton Tet Hendaneezen (Pgl De Jonge Opkomat _ bldz_ 807 81? I0L= Tiule Europcero _ VI bldz 148-158; Ven der Chija _ Bandaalankn bldz. 52.)

Djumadi'la wval De Mohampedanen rerenen bij mebnjeren; Uit het Contractboek: OO9T-INDISCHE COMPAGNIE 1602__1800 ,

den neme dat i9 met aenroepinge den eenige maeraghtige Godt, Scheppers des bemcls ende der aerded, 90 bebbcu de ser Hoog Mogende Hrc Staten Gencracll der vrije Genuieerde Neder- lendache Prorintieu ende dea doorlnghtigen hooghgebooren vorst Manritina _ geboore prince Fam Orangien , graFe Fan Naagou ende Gouver’ FAH deselve provintien admir gent” de zce mitsgad’ Bewinthebberen de Geoctroyeerde Oost Indische Comp’ eenre ende aber vermaerde orancaijen Fan alle de eijlenden steden ende leden gensch Banda andere zijde met mel- canderen gem een eeuwigh verbondt en onverradelijcke broederlijcke rrundechap Fougen dat de orangcaijs ende oudersaten Fau haer respective de selven staen ende resorteeren onder het fordt Nesgou _ Teu tweede belooven poorschreven brn orangkaijs eenige specerijen in dese landen vallende sullen leveren offte verkopen ofite verhandelen aen de gecomde van de voorschreven Fra Staten vant fordt Nassou , Sonder eenige andere peraoonen ofte naticn al8 voorechreren gecommitteerden eenige specerijen int mingte oflte meeste moogen verkoopen verhandelen otite rerruijlen Ende jngeralle de voorachreren orankaija eenige apecereijen FOOT eenige Fivfes cenige Iodiapen oiite andere verruijlden welck gij Fermogen docn wet consent van ded Gouvern , onder conditie dat de voorechreven Judiazen eude #udere Javancu degclve epecerijen vederom AcD casteel Nassou gullen mnveten verboopen alle joncked sulled gehoudeu wesen te auckeren ondert commandement Fad geschut van % castcel Op de rbeede YOOt Campo Java, Aleoo leudeu ende dorpen Fan eijlandt, daer cassteell Nassou op leij = met de wepenen geconquesteert ende dat door oorsaeke Pap moordt wan den adminell Verhoeven zal[”

Dit

vottorcn onjuiet nocioe Ai cn pcelac Roat ziju zeker ct tot dit coutract tougutreden (Fan Chija , bldz. 51) Onveranderlycke’ andere eremplerem cootrect In het exomplaar bij De Jonge , Opkomet blda 3IS =416 att call upecorycd Bij De Jonge Jevanen” Jonge Javanen” . Dc Jouge: Indiaued’ De Jonge Kampong Jeve” moutum verkoopun” bceft De Jobge LOE Fone vermangalen aondar deselve Eonder cousent Yan den Gourerneur} Torod ROarid O Urcodud, Hot ciland Banda Neira (FgL Tiele utotery VII _ bldz: 102 158; De Jonge bldg 99 } Tiele rergint cich bij zegt : De Ecbeele erchipel beccte ale Feroverd leod bezie der Hollandera koiet DTNETALr KEDTRLAEDBCHI QEOCTROTRERDE

dat bct selve eijlandt ten diengte Fon Edle Mogh: Hrn 8tateu Geuerel en sijn Princel. Exia ende de Bewinthebberen der Generecle Verccnighde Oosstjndieche Comp; welijck ende ertielijck gall worden gehoudeu sonder dat de heeren ende oranghkaijs Bande daerop ecnige actie gullen mogen pretendeeren ten aere de Heeren Steten daer audera jn disponeerden Vorder belooven ende 9 weered wij bij eede uijt ten name ende weged Eje Moghende H” Otaten GTenerl Sijn princelijcke Extiu ende Bewinthebberen der Genersele

Vereenighde Oost Jndieche Comp , Bandaucesen &lle hulpe ende aegistentie te bewijzen ende heer beschermen tegen elle Portugeaen over lent oflle hinder aouden goeken uen doen . Oock beloovev elle Bandadeescn vergunnen dat zij met heer joucker uullen mogen acted cude traffijqueren %p alle plaetecn daert huu believen zell mita dat zij geen specerijen sullen mogen YeryOcrcu Eude sullen mede d’onsen in zee zijude uiet bescbadight worden den gonFern’ vam fort Neassou paspoort verweked , die hij de voorschreven Handaneeeeu baer versoek s8ll geven: Voorder belooven wij alle overloopera_ die Pan baar meesters Bandeuecsed ecnigh quat Icijt ollte audersints zouden mogen overkomcu #CD voOrschreven Bandaueescn wederom te geren sonder deaelve mogen bebouden Faertcgcn voorschreven Raudaneesen jnsgelijcr gehouden aullen weSED alle die pergonen die onae aen haer sijde sullen overloopen wederom ju banden den gouvern’ caateell Nasson te levere sonder degclve te mogen behonden hesnijden offte Moora maeken_ Welcke poincten ende articulen alle ook Fe9 meer tot Foltreckinge eeuwigh verbondt ende broederlijcke vrundschap gereqnireert ende dienstigh bevonden sall Forden_ de hooghgeaghte ende acer mogeude partijen reciproquelijck Op coninclijcke ende vorstelijcke woorden belooven te sullen presteren naerkomen _ ela off degelve deseu perlinentelijck uijtgedruckt #eten sonder dat de meausen ofte (euten , [dic] bij eenige Fan beijde partijen onderdene jegens dit eeuwngb verboudt ende broederlijcke vriendtschep begeen moghte worden deselre creght sullen mogen veranderen ofte te niet doen , VIYCr gall den geoflenseerde giju klegh doen daer onder de misdadcr sorteert Daer uijtwijsen der borgerlijcke goddelijcke ende

ende nnderen

bLuc penige ovurlgta

Jonge: oOsT-HDIEOEE COMPAGNIE 1802 1800_

natuerlijcke Fetten haest doenlijck all zijn te reght geholpen ende de misdoenders naer Figeur va n juatitie ende gelegentheijt der gecken hooghate atra Hen offte handen Fom den gegra - veerden te selven fijne overgelevert werden om all s0 den geoffen- ceerden ven overlest te ontledigen ende onderlijcke vriendtachap lang” s00 meer te doen nemen- Aldus eeren Godes ende gemeene wel varende ruste [van] beijde landen ende ateden onder genccordeert ende beslooten door den Symon Janszoon Hoen , viceadmiracll vam vloote Fad Fare Mogende Hren Bewinthebbers_ daertoe geauthoriseert _ blijckende bij brieren Fan credentie_ haere mog heeren orancajs vertoont met belieffte va n desel Fe haere Nay’ met de eerate gele legentheijt te doen amplissima forma den jnhondende deges vervattende onder den grooten zcegell F@ Haere Mogende Frco Staten ende sijne prin- celijcke Exte_

Gedaen jnt schip Hollandia liggende in de eijlanden desen 105 Augnstij Ao 1809 _

Bande

XXXI JAPAN 26 Augastus 1609. por8le unrakingcn der Nederlandere met Japen dagteekenen 1600 LOCD bot schip do Liofde F4n de vloot vaa Jacques Mahu 0 Situon Cordaa Kjoeahioe landde enkele onzer lendgunooten dear gU- vaatigd bloven; Under hen Melchior Gadlvoor Jacob Janagoon WumoGkurnaaa Duzo vonrzien oexaru gebleven handelepes KCHT de Nederlanders, begeren zicb in 1805 DeT Patuni an Dontimat het Maleiache cchiereiland Qnaeckernaeck 81n8 daut QruLC Djohor, MAr 1806 xloot Cornelin Maetelief ontmoutte Zoo ward da Aandecht dar onzen meur Jepan geveatigd DAEE factorij in Petani nit erden Jedert 1608 ter wille den handol Wcuto mnnkiugon kenoomd rijk guzocht Ook de Bewind- nuuouc; Z@Ben deze rBerde_ Juli 1609 LIoem Lwop

Dt zin ouc blijkbaec budotven Dit muut LaT duidelijke alot Rorot niel aangetroffen aredplbET bij De Jonge bldz. 816. Overgeuomon Lauta Jopan bldz. 171. Ik beb dezu lezing gebruikt , omdt da letterlijke vertaling’ ven het origineel; ,bij de faktorij erima voorhenden” “near bet Rijke-urchiof goplaatat) Roike rortaling Luuts magedeold #eb0 den Miniater Kolonien ’ De Jonge Opkomet blde 801 heeft endere lezing: De boofdinhoud verachilt enhter uet (VgL De Jonge _ bldz. 293 _ Yel hiorvodr bldz. GENERALE NEDEELANDSCEE OeodttOTTETF

Nederlandacbe acheper Boode Veroonigdo) Locn # Pijlen Griffioon Hire do (Firando): Ahrahat Hroeck. Nicolan Puijok Melchior Sentvoort worden naar don behooracbor njk gezondan rerdrg sluiton Ofschoon doel niut word bereite Ford bun tocb baudulavrijhoid verleund bij ondurstaanden paa: Fer Nodorlundache factorij . onder leiding Jacquea Specx . werd te Hirado opgericht: (Vel Dijk , Berchem JJuran Eldz 1C3ze De Jonge _ P , bldz. 85- 291 J0] Nachod Japon 118) . Wanneer de Hollaudsche scbepen op Jepan varen in welke bogt ook mogeu landeu meg men deselre niet te Leer g480 oortaan ICD dit besluit bouden , zonder vez deazelia zin wijken hen gae@ komeu [aten_ Aldus js kortelijk Mlnie roud Iborstige wil geweest. Het 14le janr Kerisjoo Zcgel op den %5uku dag van de 7de meand van den Sjoogoen (25 Oogetmuaud 609) Hlnamoto Ijojas.

Tjeaka Foeroenhelke.

XXXI AABON_ 26 Aagusta8 1609. Vup Bauda begaf Hoon (zie biervoor_ bldz. 66} zich uLr Watn bon- Gro8P TAALT A”guacu8 1609 aattratn Ook hbier Kurdun houdingau donr ten WeuY contnicl goregeld: (Vgl Do Jonge Opkomst , IL, blds: 102; Tielu _ Europeet8 , VI _ br; 138} Hot contrict Februari 1605 Teada Augurtua 1609 door Loedoud De Houtman buvea- tigd Geworden

daged de Mikado de titulaire de Shogoen do foitelijke neurscher JApED Eeratgenoemde rculduerdc tocn Miado (thaue Kioto) ; Laatatgenoemde Yedo (Tokio) Bhogoen toen Lyeyaaoe aticbtor dor Tokoegena dynaaeio, 1889 blijven Foordav8n. (Vgl: Nachod Jopan 118 f I 0ey Keitajo Eccho juarkring (Nungo}, die begiut mut 1598 loopt 1610} Iyeynaoe Over wiun duzun DOID badoeld wordt en den verderen strijd Klnoo dere Paa eanleiding heetl gegeven LAD ILa “La P-, blde 171 Ven Dijk bldz 28, 40; De Jonge bldz. 998 Nachod KVII XIX Vgl: ook hierna blde 95 noot Uit het Contraceboak; De Jonge bldz. 102_ vur ut cicb elu hij zegt dere beveatiging plaa b bed de komet Hoen : ImMUIB uezu oerat 21 Auguatu0 1609 Ambon-eilanden gekomen Vgl, ook Valentijn , Amoon bldz. 83. Zie ook bierrobr couttuc: XXLX OOST-INDISCHE COXPAGNIE 1802-__1800_

Accoordt met den Vice-adm’ Symon Jauezoou Hoeu ende de voorschreven capitciju ende orengkaij van Hitoc: Ferbondtschrift orangkaijs Louboe Comhello Lieaijdij met ook den orangcaij Basie ela ook ded cep” Hltue ter cenre ende deu vice-admirell Symon Hoen ende Fredrick Houtman , gouFer” sam Amboyue ter andere zijde:

Eerstelijck sulled de Christenen eude de Mubammeddapeu dogh en gullen deu apdereu Dict molestcreu: Ten apderen 300 wie oudert ctssteel Amboyna ataet _ sullep onder de Hollandera blijven ende Fie onder Hilve staet _ sullen ouder Hitoc blijven ende mede die onder Lissijdij eude Combello staet _ eall onder Combello ende Liggijdij blijven ende ofl gevicle ymandt ouder siju boofden wiet willde staen ende bew begrepe. die ouder de Hollandera onder Hitoe Louhoe Conbello eude Lissijdij ataen sulleu Hollanders mitsgadera die vaz Hitoe Louboe_ Combello _ Lissijdij gehouden siju _ malkander dall sulcken te reghten ende straflen ondert reght YLD sijuc hooffdcu: Ten derdeu sulleu Hollauders landt wuder congent geen casteel ofte t’ fort moge mogeu mekeu 800 lange wij in de eenige vriudschap siju: Ten vierdeu dacr eenige FBn onge vier gteden wegh liepeu onder gebiedt den Gouver’ sall deselve ende ODJ #edcr leveren dat sulcx Diet mlECr doeu mede g0 ymant daer des Gouvern” gebiedt wegh liepe ende in ceuige Ouser vier steden quamen gonder consent va@ dew Gouvern’ sulled wij denselven rederlcvcrcu_ Ten vijffden sullcv aleu de nagelen de Hollauders mocted

De Jonge bldz 817 _ denkt hierbij Orang-tie= Basra Manipa Tiele Europrer? _ VI_ bldz 168 nnot zeg4 : Hoogatwuar- schijolijk atan*cl Kimolabu Budai _ dc vortugonwoordigor Sult4u Tornato bedoeld” hij verwijat daarbij 03AT Velentijo _ Atton bldz* Debladzr. dit gedeelte Valentijn beventigen nere meaning Ten beeft doen den orangknja Baani Frangi _ Donalc Valentijn hem DOCLL don sadhoudor (kimaluba ulabakap) gulun Ternate Klein-Ceram_ Wet hier rergeten i0 de kopie wordem eangevuld uit Valentijo bldz. gullen Chrictencm Christonen do Mohammodanan

auoluntntnutnnun dogh” onde AbAO] Ternate Klein-Ceram onder zijo gera8 had: Eenige ? QENERALE YEDEELANDSCHE GFOCTTOYEER DE

gelevert worden Kaeryan geede vasten prija gemaebt is , mtUr wagbten opt gebodt Wnqe (koninck Tervaten trelek sullcu alle gelijckelijck volcomentlijck uaerkomed Dit actoordt #AD den gonverenr Fiseadmireell voorachreven gedaed uijt den Welnp Hrce 8taten Generaell sijn Princel. Exte Hollendt Woonsdagh 25’ de8 ao HA Jom vadillavall int jaer Muhammed 1019. 4” Christij 28* Augusty 1609

Ouderstaaud schrijven de boofden van Loehoe_ Lesidi Kam- beloe van den kimelahe Basi #an den sulteu Ternate steat verband met boveustaand cuntncl:

Wij ouderseten van Loehoe Lissijdij, Combello _ ook alle de Olisives ende Olilimes van dien , met orangkay Busy doen rererentie aeude Foctcd eude bidden Godt hij UE Meyt ccn langhduyrigh leven Fill verleeude oorder is reverentie Busij ende wij, UE onderdaued _ om UE Maijt kenucn te geven boe dat deu riceadwirell Symon Hoen eude Fredrick Houtman gouvern” vant casteell Amboijna Beu QD? UE Meij’ onderdenen , REI t Casteell outboden heefit _ daer wij #lle gecompereert hebben 900 ist dat den Viceadmir’ eude Gouvern” versoght bebben_ het unde eccoordt te Ferlleuwen _ dat tusschen de Hollanders ende UF Maij onderdanen gemaekt is_ Faerop UE Meijt onderdanen gemaeckt hebben wij pelve door Utppae Uwer Maij’ niet OEet nemen want bet geen manier i8 _ det ondersaten YOOI haeren H- oa geen. Noghtans dour het ver- seken ende neneta em van deu Viceadmir ende Gouvern’ g00 docu wij UE Maijt weted dnt wij alie 0ng gubmiteeren ende volkomen wille ende sullen naerkomcn Ferbondt geene tugschen U eude den Prince Hollandt gemaeckt bebt: een Maendegh 5’ () maDC Jom vadlelve jut Jacr Mahomet 1019 ; 4’ Christy 25* Augustij 1809_ Wes ouderteckent eldus__ Dit geschreved bij imaw LOBLON ; Fan bewija Hitoe den autan Ternate ala gijo opperheer ereemoe Iinucn mfur dit Ioo krattl E05n | achtr Soltan; temming Zich retadnued tegedover vorderingun Nederlaudera Djumidi lawal: De #ultan Ternate: Imim roorgeoger in bet gebed_ een Mobammedeansche - geeatulijke’ Vermoedelijk de imim van Lokoe Zie Bcgin ende Voortgang (Vorhoeren) blds. 198 oaT-INDISCFE COMPAONEE 1802-1800_

XXXII; BORNBO 8 WESTKOST Octobor 1600 Nudut Teddy ewigu juren rruogur (waanobijolir 1806) do Dont- Indiache Compegnie factorij had opgericht Boekedaue (maarqode mar recda 1604 mDI kine gekomen}, kwamen de Nederlanders 1809 eanraking Suxbug hotwolk oudor Djohore auprematie stond ~dut Luodat XCmpe #2 zijo gubied Itkonde Nu werdon Landak meeBte diamenten eangevoerd Boekadane mlulf rertegen woordiger C dur Smne Kloameert meu- ning dat Bambug #uar dion diumanthandel beter

goecbikt sijn, De vorut Selt oee had @orad Daar bet plen_ dion nudoi 5c0 adainer Daar sijn land verleggen Kloot Bloemeert het volgendo ontm G (VgL Vuo Dijk , Borneo blde: 180 Tiele Furopera VII bldz. 18O _ 159

Eeuig verbondt eude contract vegen d ‘Hoog Mogende Hva Statcn Gener’ der Vercenigde Nederlend ache provintien Zijue Priucelijcke Extio ende de Hreo Rewiuthebberen van de selve lauden traftijquerende Op Uostindien ter cenrc eude den doorlughtigen koninck Fa@ Sembeb cude omliggeude plaetae eijlandt Borheo andere zijde gemaeckt ende vagtelijck slootcu bet naervolgende- den eeraten ia gecontracteert dat de voordaghte Hoog Mogeude Fra Staten Generaell, Sijn Princelijcke Exto ende de Bevinthebberen deu aee1 mogende kouinck Sambas sijne onderdanen eu landeu sullen helpen beachermen tegen alle geweldt , ongelijck ende jnva- satie water ende lande die hein door de Spangaerden ende Portugesen souden mogen aengedaen worden _ Ende bij 900 verre ijmandt van buijten den Koninck in %ijn lendt quemen aendoen eenige oorlogh gulien de capiteijns ende gecom- mitteerde der ’ereenighde Nederlanden tot Sambas residcrende Met alle hun volck ende maght degelve te resistcrcu ende den koninck ron Sambas agsiaterep s00 veell mogelijck Bij verte die Va @ Sambas ijecra buijten haer lendt eenige oorloge ollte jnterprijse acnvaerden sullen voorachreven capl-

Uit het Contracthoek; De lozing bij Do Jonge Opkomst hlde 4x luidt in den Ranhef hetelot 4nd004 Jonge luidt de oudertoekening Baboe Tangan Pangeran Aydo Pae Bambaa Herin ligt Zerur de titol Pangeran Adipati opgealoten. (Vgl Dijk Botneo hldz 187}: De Jongo_ bldz 903 iovagie” . OENERALE NEDERLANDSCHE GEOCTZOYEEEDE

tcijued ofltc gecommittcerden met baer meghbt #aLcr eude lande nict gehouded giju ccuigh bebulp te docn_ Hier tegens zall de zeer mogeude koninck van Sambas ende zijno onderda@Cn _ wacronder begreped wordt Namphedt = Landa ende andere lenden onder sijn gebiedt staen die Foot_ schreven provintien commissie hebben zijn landt verleenen vrije baudelinge ende guflisente woonpleetse ende vastigheijt , daer bunde persoouen ende goederen goede bewaringe mogen sijn ende deselve beschermeu tegen alle ende een ygelijck sonde det Lieden oflte baere goederen sulled beswaert worden met eenige lestcu mnacr bacre goederen vrij aijt juroeren sonder eenige toll oflte #ndere ongelden betalen_ Desgelijcx sall deu voornoemde koniuck gecne die commissie de vooruoemde provin- tien bebben vrij in alle siju landen leten handelen &lu Mamphava Landa endc voorts becll tot de willden , daer de diamanten gerist . Fordeu sondcr dal siju ouderateu deselve euige verhinderinge ofite overlast gedeeu sa /l worden: Sall den gelijck den hooggedaghtou kouinck Sam bas eude de sijne niet toclaeten offte verguunen eenige handeliuge ofite FooD plaetse Ben eeuige Spangiaerden Portugesed _ Eugelscn Franschen ofte cenige andere Europigche natien_ Van

gelijcken den VOOI- gedachten rooniuck Sazbas geen diamanten uijt eijo landt la(cu voctan door sijn juwoonders ofte cenige vrecmde neticn jo gijn laddt souden mogen traftiquered __ maCr alle deselve acn gecne dic commissje FaD voorschrevcu provintien hebbeu Ccn redelijcke prijs verkopen. Eude SOVFCITC die (van) Lande deagelijcx de willden daer diama nted Beviet wordeu, Sambas Fillen komen handelen eude Sulckeu dona verlaten anllen gecne die de commisgie voorscbreven provintied hebbeu _ baer buys aldaer oock opbreken ende Sambas komed algoo twec plectsen woucnde alltijt oorloogen tusscheu Lobingen Yam Sambas Suckedano soude opataen:

Mempawa _ Landak Jonge bldz. BO? : adie UoUfD provintien alg Gelderlant _ Hollant Zealant _ Uytreobt Vriuolunt onde Overijanel haere goealieerden de roornoemde provintien commiesie hobbun” Moet patuwrlijk ziju: eonder” Da Dajaka Bembay Ferd bastaurd door Maleiab Voratenbuia: Moet zijn ~“an gelijcken’ {Zie De Jongo bldz. 503}. Moet nutuurlijk ziju BuxadEnB 2008/& De Jonge heeft: OUBT-INDISCHE COMPAQNIE 1602_ 1800.

Sullen Hoog Mogende Hten Gtaten Generell , Sijne Princelijcke Ete wct sijne capiteijnen cude commijsen Oostjndien trafli quercnde _ met ded koninck van Sambes ende zijue onderdanen ende ten ceu#igen dage goede alliautie cude vrundschap ouderboudeu ende Foorschreren poincteu alles naerkomed eude uogh meerder die vrede vrindtschap strecken , des noodigh sijude gemaekt worden , dewelcke beijde partijen gelijck desen onderteijkent ende geconformeerdt snllen zijn_ Actum tot Samba; desen 18 &har 1609 ende was onderteijkent den deam van Kouinck in Arabische letteren ende uijt den naem Fan de Hoog Mogende Hrn Staten Generaell _ Sijne Princel. Ete ende Hrr Bewinthebberen der Vereenighde Oostjndische Comp semne Blommaert

1. HOLUKKEN_ December [009, Van Ambon lbeg Hoen zich naAT de Molukken in September 1609. Met behulp lerdutadgd rerdrue Norembor de Spaninaruon eiland Betjun FEAT theua Bernereld rudoopte Bpaaneche fort guruizoed legde Mut deu sultun Batjan , geen Partij hed Kekozen den atrijd werd D4 ten contrect geslottn waarbij ook aulten Modefer Ternate zich aanelooc; (YgL Tiele, Euro- petre VLI , bldz 155 -167; De Jopge Opkomot bldz. 101 , 828 -834.)

Een eewigh verbondt ende verganckelijcke rriendt- achap gemaekt tuachen den doorlnghtige coninck 4h Ternati kittchill Modofer _ den gestrengen br Sywon Jangzoon Hoen riceadmirel vad de 18 groote Neder- landeche schepen egen d Edle Mog: Hre Staten der Geunieerde Nederlandache Provintien, siju priucelijcke Ex” geboored prince TaD Oraoge_ grave van Naagouw Cattsez Ellebooge _ Vijandeu Marquis van der Veere etc” , mitsgien de Hrn Bewinthebberen der Oost-Indische Comp” tcr eenre ende door requisitie van den groot maghtigen koninck _ den koninck

Landij vacelle YgL hiervodr _ bldz. do0t Wit bot Contractbook: Kaitjil pT9 de lezing contract bij De Jonge bldz 828) beet de bekenda Modefer : Hodo Fero 8uel” Modafr Bulten Do Jonge heoft : Coniuck Louding’ Hoet eijn: 4YLD ele” (Du Jodg” bldz 3288 GENEEALE YEDEELANDSCHE ULUGIBU EEEDEE

eijlanden lieden steden Batcbam tr andere zijde _ dew Ceneu ded anderen beloovende op coniucklijcke woorden deea uaervolgeude poinctew ende artijculen in alle maviere uaer ijder uijtterste vermogen naer te Foomen .

Eeratelijck beloofit sijn kouincklijcke May Temate ende met elle gjne gedeputeerde Frienden die de Edl Mogende Frn Bewint-bebberen 9ijn koninklijcke Maij’ Batchan tegen alle hoestyle proceduren Onset vijanden beschermen die zijne Mayt Toor_ schreven binnen sijue lemiten gouden soeken eenige overlaet olte afbreuke te doen , dedelve g0 veel mogelijck sll sijn trincren ende sijue koniuckrijcke alle overlast te belpen defeuderen: Des beloollt giju Kouiucklijcke May’ YA Batcham met alle zijue geallieerde _ sijne Koninckliicke May’ van Ternaten ende gijne onder- danen tegen alle gewelt ende belegeringe ouber vijanden met alle sijue magbt rebiproquU aSS19(EICD ende het versoek dadelijck souder ecnigh Yertreck te hulpe te komen_ Sullen ook alle de juwoonder: Fam de eijlauded Yau Caijo ende Geeue die door de Koninckliicke Mayt vau Batchxu voorscbreren overwonnen sijn geweeat ende te Fooren onder rijcke van Teraten gestaen bebbeu wederomme ondert roorschrevcn rijcke recorteren cnde onder commandemrula van Sijne Koninckliicke Mar Teruat4 staen _ sonder dat Sijue Koninckliicke Mey” van Batchan daer cenige actie sel] bebben pretendereu. Belangende het stuck YaD religie _ aullen alle Sijng Meyl so0n - schrevcn oudersateu Fan Mooreu Heijdenen haer gewillighlijken tot de Christen religie Fillende begeven vrijelijck @ogen dven souder dat Sijue Maij’ ofite de sijuc selve i0 eeniger madicrcp soude moged int openbaer offte heymelijck weerch eude gullen ook gecommitteerde Hren Bewinthebberen piet

De Jonge; -gaallieerde’ De Jonge: de Ed_ Hog Heerud Staten-Cenrl: _ sijo Princelijcke Exbe mitegadera heuran Duwintbebburen’ Jooge: rulneren Vartrek uitstel Kajon. Ganeh Dowara 0t beteekent ber = ~degene” (De Jonge bldz. 828 bier onduidelijk} Ticle Europeers FII bldz 166. Toral Hohammedaan Chrieteu-propaguudn dor Spanjearden Portugeezen hedden Butjen niet onbethelenenol rebuaatud gehud: (Fgl. Tiole _ Europedre _ VD _ bldz: 156.} OO8T-IFDISCHE COMPAONE 1602_1800.

vcrmogen , de mardijckera offte nieuwe Cbristeuen _ die door heer ernatigh veraoek begeeren Moora te wordcw int sclvc stuck ver- hinderen mler aulcken gevralle verauderinge religie moeleu gedoogen. Vordera belooven wij Symon Janszoon Hoed , wegen d ‘EJl Mogende Hrn Staten Gener’_ sjn Princel . Exto ende de Hren

Bewint- hebberen voorschreren 0p 8ijo Koninckklijcke May” lendt een caesteell lortificeren gelve van soldeten geachnt _ apdere nood wendige ammonitie YB D oorlooge baer ong Fermogen ven capitaell ende veell gedienstige manifacturen S0o Fergien te houde dat 8ijn Meyt nocghsaem Yau alle hostile proceduren der Spanjaerden mita Godts holpe bevrijdt sall ziju- recompen8 vant voorachreveu beloofit Zijue Meyt vaw Batched met alle sijne onderaten de coopliede cude goldaten Yanl de Neder- landerse natie met gocde natie Met goede ploetsen ende roningen _ daer zij here goederen coopmanechappen ende waeren seguirlijcken mogen vertrouwen ende bequamlijck logieren _ versien _ deselve pemende sijue protectie ende bescherminge sonder lijden dat hacr hiuder oflte leedt aengedaed werdt; maer & contrarie bacr petrocluccren souder stuck ven haere negotie apder- gints daer zij Zijne Coninckklijcke Mey’ Fad docn soude mogen hebben , snder den cap’ vant fordt Baruerelt eenige sijn volck oiite coterorrem dew vijandt affbreuck doen oflte in eenige andcre nood wendigeu Vootyg llende saeken gelijck werden , mogen weijgeren_ Nopende handelinge der uageled verbindt Sijne Mejt van Ratchian_ desclve geen andere uatie alb aen gecommitteerde ren de Generaele Vereeuighde Oogtjndische Comp’ levcreu vercopen , tot soodanigen prijs Foorachreven gecommitteerde met Sijn Coninckklijcke May’ ven Terate bedongen hebben _ zonder leijden datee iu eenige andere natie handen wegh geroert worden Sullev ook geen swaerder tollen ende andere lasten op de negotic vallen botalen als Sijue May’ naturele jngebooreu docu. Adus gedaen eere Qodts_ streckende tot augmentatie cude opservatie de ouderlinge jngegaue vriudtachap tugschcn beijde

Orang mTdnhero mnrdiko vrij HTFA IOnatlul dic “rij Fe0 dienat- baarhoid Deza ovortolligu Toordad ontpteket bij De Jonge _ bldz. 929. Jonga Eaoo” De Jongu: ,gobruyce” VECEE ALS NEDERLA Dacuti GEOCTRUYEER DE

des booghgedaghtens Coninckklijcke May” onderdanen cude UEJc voorschreven Nederlandeche natie ende rijne [ende] diatructie vaD Portugesen en Spanjaerden neffeng haere geassocieerde door de gestreuge viceadmr’ 8ymon Jenuzoon Hoeu , daertoe geautho risecrt Ta D E: Mogende Hro Staten Gener’ , sijn princelijcke Exllo etc” _ mitsgaders d’ Hro Bewiuthebberen der ereenighde Oosstiudise Comp”_ blijkende bij brieven ral credentie_ sijn Koonincklijcke Mayt vertoout, beloovende deselve S00 rs doenelijck zijn sll in ampliseime forma docn hcbben. Actum tlesen Ytor 609_ Op eijlandt Laboule eude onderteijkent Sijmon Janezoon Hoon_

XXXV KOST YAN KOROMANDEL 29 Maart 1610. Areud Aulrtnytood hed bet Fentoor Tegenapatnam (rie hiervo8r; Roeden dnem Rebreche” 0BAlC vond belet orenoeny kantoor vealigen

Tirepoplict _ de onmiddellijko nabijheid Tegenapatnam Hiortoo werd dan onderatuand contract gealoten: Vgl Do Jongo = bldr 389 ,

Accoordt gemaeckt bij den cap’ Areut Meertazu ende Pieter Gerritazn . Bourgoingeu wegen eude pijt chracht van Fdle Mogende Hre Staten ende sijne Princelijcke Ex” Meuritiug Naaseu etc” ter eencr zijde ende Tiere Wingeleije gouvern’ orer d*eijlanden Tindamandalam ter undere zijden ende dat voor eeuwigh_ gedacu adij ded 298 Maart 4” 1610. De Jonge heoft hier juiater: , Laboua Batajen” al, Laboche of Laboee 840 de Weatkuat vab het ciland. Bij de Jonge nog: (Eenige Arabiache kerekters)” Uit het Contraotbonx De Jongo Optomat = 939. ‘Tan onrachto heoft hij or tuaschen gevoegd: -(ona}“_ Hij had moutun Io4D Du pluutse heeft (bij) OnCch Vgk Valentijn , KorotoJLLaL bldz bad De Jonge II , bldz: 05 hieeft beter die landed”’ De douverneur waarvad bier gprke beatuurdo deze gtreek numung den Forat (neik) van Oingi (Ygl; Beldaeue _ 4alacar Chorotanda bldc. 157.) Over den nB @ ID Tinde- TondaMandalam Fgl. Hobion- Jobuon Yoca Coromendel” unaldolnd lnuncreli koninkrijk) Buldaoug nnemit duzo atncur Trinvingelaye doorgaen! Grooten Aye guneumt” (Blde. 168) Aye blijtbaar de Litel deren Rladhouder Ayye j9 rele Indiache colratallen ccn vorbasteriog het Banakrit Arye neor. oogr-NNDLSCEE COMTAQNE 1802_ 1800_

Ecratelijck sall sijn Princel, E50 hebbeu binnen de fortreese van Tierepopeller bet buije_ genaemt Nota Calamatta Coin det it voorschbreven fort staet, gemaekt blanwen arduijn steen leuck zijude hondert pijf voeten; breed F10r serentigh voctcu ende heelt hooghte naer advenandt, welcke op heden on8 Prince Foor sijue ouderjaten is geschoncken ende overgelevert sonuer daer yets Voor betalen , UIME alle emmonitie van vorloogen crijt _ loot kogels , loudt _ auckers wuwen geijlen s00 alle andere coopmanschappcu [LOgED bewarcd VOOI braudt _ Ioovcrs _ dieved ende mccr ougelucken; dewelcke plaatse Fij Hollanders ‘Leelenders , die wegen de Generaele Comp: zijn, zulleu vermogen timmeren naer gelieveu _ mits dat wij sulleu gehouden Fegen landt brenged binned voorschreven fortresae Ccn metale halve france certouw ende drije ijeere grotelingen tot bescher - minge van ende de Hrn Bewinthebberen goederen dewelcken plaetse Aije 9e Ll gehouden zijn helpen bewaren ende aes1steren tegens Portugesen ende alle andere die eenige gchaden olfle a fEbreuck gouden willen doen hetwelcken den YOOI- schreven aije tot zijne koesten zall moeten onderhouden_ Qok gullen wij , die Fan de Generale Vereenighde Oosstindiecbe Comp: sijo _ gehouden #CAlD betalen va 0 alle goederen eude coopmanschepped die bier gelosst ende geladen sullen Forden ten 100 well verataende t’ geene dat ecns betaelt heefft niet meer en all betaled ; ook geldt, rija audcre behoefitigheden voor do forte sulleu viet betaeled _ Deu Aije ze]l Diet vermogeu , eenige Portugesen te leten moudC offte hendelen Teganepatam ofite plaetse Tiimpoupelier maer Fijandt dacr te blijven. Niemandt beijde zijde sall vermogen

eenige queatie, arguatie offte disputatie van de religie maeken. Soo daer ijmandt hem begare door cenige quadt [eijt over loopen beij deu Aije ofte iu ziju laudt- 800 sall den Aija gebouden resen , deelve OFCr levercn beudcu vap) d'ous _

De Jonge blde. &5 ~Nocto Cullntotn Alhre, Vgl Belduous, bldz. 157. Nederlndera: Dit Roort dict bj De Jonge. Kan tariont rarouderde bapeming Lukor Huort KAQOLDOD Vgl Balduoue _ P,bl [67, De Jonge gootlingen' Gotuling soort liobt acbeupsgeechut Jonge= blds 346 heeft: ,de Aye" n: de gouverpeur Fiun i MhtAA bpreko De Jonge hooft: UOom dio fortrusbu huys' #ENERIUL #EDERLA NDACHE GEOCTRO EERD

Foordt sulled alle pereoouen cooplnyden vermogen met handelen kopeu ~ verkopen elle coopmanschappen , ende goederen behalven zu8 wa]] het welck aen Naijck ofle Aije eerst gepresenteert zell worden hemte verkopen. Alle schildera ende wevers die eenige obligatie met on8 maked vau wegen eenige kleeden leten shilderen offte doeken te leveren zullen gehouden weben bet belfde naur komen ende bij faullte van dicn sll deu Capiteiju , die hier is blijvende ermogen deselve Ben ussted eude alhier in de boeijeu te sluijten , Krutovet deu Aiju zah gebouded weJtn corte erpeditic docu cde bet eelffde baOr leten romeu S00 hetdau geaccordeert zall #COD Ook eall den Aije niet vermogen hier te laten handelen eenige Enropische natien den die beecheijdt van zijne Princelijcke Fxtie brengen_ Wij gullen oock vermogen te handelen in Porto Noro daer oock mogen loseen ende laden DBOI ong belieren. Ook s0 belooven Fij YeD wegcn de Generale Comp" aeu den Aije, S00 eenige goederen geschutt ammonitie YB oorlooge ote andere fraijigheden nijt onse lende begcert te outbieden . 800]gullen wij dezelve gebonden Fesen hier met de cerste gelegentheijt te brengen_ Roor degelve den Aije sal betaelen gelijck het zell opg landt gekoest hebben. Oock en gullen wij niet vermogen JDO wedeer wij op de rheede VBD Tegenepatnam offte Porto Novo met onse gcheepen ten ancrer liggen eedige schepen schade te doen offte acubalen: Alle de schepen die hier necr anderc plactscu gullen scijlcn met passpoordt TaT onge capiteijo gullen ouw Hollander , 'Lee landers , offte die van de Generale Compagnie eenige gchade te docu. Soo den Aije een passpoordt ve2 Cap" begeerdt om eenige goed cren eenige plaetsen ontbiedeu voor sijn perticulier + ende niet meer aullen gebouden Kayum te geven. Alle wecke voorachrcven contract ick Aije Ticra Wingel Aija gouverp" YAD deu voorichrevcn landell beloove nu nogh nimmer- metr breken ; det zweerde ick Op op mijuen naijk Christoppen

De Jonge: awe Fel"_ nik (neyak) Oingi. (Vgl Fobton Jobton , Neik") De Jonge acorte Ateoutinn Ten Zuiden Pondichert De Jongu bldz . 347: DlAL Feroogen eenige achede

470 _ a0b 300F

doan” . 00ST-INDISCHE COUPIGALE 1002 1800 ,

Aije. Wij contractanten andere zijde belooren oock uijt den naemen Fan Generale Comp: selve zij gweerende onsen Prince nogh DimmCr mECr niet te breken_ Ende Wab besegelt met siju singenet en ouderteekent Arent Haertenszoon, Prdar: rltszoon Rourgonge

XXXFI: CEILON

13 AprIl 1610. Onro uorat uunkigon Coilon dogtookenen midden 1602 den bekendeu tocht Jorie F8n Bpilbergh ot Ven Spilbergen (Vegl: De Jonge bldz ~M; Geer Callon bldz. letor Rorolgd door siecht afgeloopen bezooken Sobald do Weert {QELena voat Indiacho Compegnie 1602) in dit jaar 0n in 1603. De Bewind-hebbers perioren_ het beleng betwelk dit op de handelaroute Woel eLT Wogt gunatig golegen Ailand , ontondiet Kinytbaotudue cedAeI oplererde Bout kon bebben in d0 eurbtrol Bend JTCD ucatur nier uit hat 0og: eame lierer nog het oog oP onder bandelingen Europe ottrent aluiting daa1” het Twan tjarig Bostant ging mon in oadero vurhouding , tOyn de bobeur-cher Cailon zelf daartoe aanleiding (in I60} Kaf: (Vj De Jonge Upkonut bldz. [87 850 , TOoL Van Geer bldz. 21–23)

Accourt gemaeckt door Carolus de Lannoye= gecom- mitteert tpl Willem Jansz. uytt cracht Vau Syue Princelycke Ext Mauritius prince vam Oraugieu greve Naseau , G? - ebz. Admirel _ Capteyn - Geacrael Zce _ ter Ccnrc den Doorluchtiged Hoochgeborcu Kayser Corlon Coninck van Candy genaempt Seneratadazyn , ten eudre gedeen deu April 1610_

Falentijn , bldr 10 HOUI” don rort Gingi: den Neik, Graave des Lande _ Chriatepaueyk genoemd Vgl Baldaeus bldz: Hobeon-Jabeon 470. De Jonga _ blds. 847 , epelt int -Mijuen Nayk” Janc wooro ermoedelijk foutief mot hoofdletter. Jonge_ bldz beuft_ duidelijker: -taelve ner comen LReIe aijn amerande Onben prinQe Jonge = Ondertoni mooda gedruckt bee zegel van den 4ya daerbij geachreven: die boreetingu 4yu: Tierewingelaye”. Orergenomen nit De Jonge curoirat bldz 3iu , Op de Eeudraaht: Cailon rorduold ju eunigu KcLAD leenrijkun bet rijk Kandy_ ndja’a rijkjes EBTAT Ilen Kendy” meharedja Ceilona opporyoral Seneratadaryn blijkbenr Ounnm Keurige spelliug; (Bnl- dacue Malabar-Catlon 6ldz . 22 DOUIT- hem Conuricrul Adaacijn): Volgr: III QENERALE YEDEELANDSCHE GBOCTEOYEERDE

In den ecreted alsoo noodich is_ det Zyue Princelycke Excel- leutie Vout a#0C ouderaten bevoirderiughe Ya0 dc uegotic van deselve Oost-Indien eenige plaetse YID dven hecft syne goederen coopmauschappen andersints tc bewacren _ sal Syne Maye Syue Prineel: Exto ofte sybCD eaplain geven alsulcken plaets Candy sullen begered J00 groot olte decn Syn Excelto ofte synen capteyn goctduneken. Sal Syn Mezt oock verbonden wezen die goedercn dic Syne Princ’ Ete ouderateu Syn May lend vercoopen brepgen

sonuer haere ‘unsteu in Candg te beschicken reder haere goederen die sullen incoopen gauder heere nncoslen die schepep leveren dus sullen Syne Excellenties schepen teu ancker op die rcede ElP de plaetsen Tyrekonuemale Cottlaer. Snllen oock alle vassallen Tan Syne Priucelycke Exlio Se schepen goederen _ plaetse datae comen wederom Uec soudeu worden mogen sonder dat Zyne Mey” Fets ga[te seggen hebbeu noch eenige genieten. Sal Syue Princelycke Ex"o oock vermogen in der Mayt landen hout te haled e t hourcu bou wiuge Fan schepen Sal Syne Mayt ouck niet vermogen ccnige beswaringen ofte tollen te nemen schepen_ beschert Zyne Princel. Exte hebbende goederen , die sy sullen laden ofile ontladen_ Soo eenige persoonen FLD deen ofite ander partyen yet op den andered hebben te geggen scbult weerechult _ door leenen offte coopmanschappen , hoe het sude moogen WBSEl schiet_ Syne May' gehouden syn ten eersten rereouck Fan den aenclager recht te doeu. Sooder vemadt va D onsen quact regiment by Syue Mart hulpe versocht_ met loochencu vab Sy0 gelove oflte ander- sints om syn quaet leven bedecken @a] Syn May’ haer diet eenhouden maer geven het in bewarioghe vaw die OLSCU gelegener tyd sulcke stra ([c ovcr te doen , datter een auder exempel 4ad nemeu Oock eu sl Syne Meyt niet vermnogen , die Poortugesen offo Het in de epr jered 17” ecu telkena IneCt opbomende denkbeeld cuDtrumt roor het Ooaten rendae-vQue: Tincomalee ITri komale) , Weatkuat het eiland hever platsen Ceilon warCD orerieune mcegt baoded der Portugceren (Zia Geer bldz. #i Tbnoe Koddiyarap evenala Trincomalee gelegen de Baai ren Koddi- Faran (Vgl Velentijns hult Ceilon Valentijn V (Czilon) bld. 82.) 00ST-INDISCHE COMPAGNIE 1802-_1800.

Casteliancu ccnigcu bandel verlecueu du8 g] Syn Princel. Ext met Syue May’ geduirige vrientschap onderhouded eu #D Zijne Mey’ vjanden , die Coniuck FBD Spangien Poortugael gecu #ssistentie verwoged docn met volck gescbutt _ schepen olltc amido- witic VBD oorloge: Syne Mayt cenige goederen stt onse leuden ven doen beb- bende hoe die souden moogen wegen sullen [wij] dieselve brengen mits Syne Meyt OuS daer gelt oflte waeren VoOr g8/ geved Vhor sooFele al9 Syue Mey” met 0n9 Bccordecren Soo wic eenige scheudael eenige saecken” Fam religie geeft , die ea[aengecleecbt gestrefft Forden ayne overheyt daer hy onder eorteert _ soowel d’eene ala d ander zyde:

XXXFIL KOBT VAN KOROMANDEL_ 24 AprIL 1610 Volgana mleeite Jacque; [‘Hermite Rantam de Bewind- bebbers der 0. C veu Aen 10 Noromber 1610 wes ,8’ Arcnt Muertscd aelia bij den Coninok Giugier guweust onde (bud hij} plaetse Paleacatta vercreghen een huija meeoken ende daer Mje Iyck t mogbon hendelon cudon gbcen cleyne Qaeurd aebgeaien ue QMLAmale plaetaen gaherle Quale ende mmen Tola “Ilo wrteringhe clooden COu DULGucut CODDCD bucomen (De Jonge, Opkomot bldz. 389.) Nu ia in bet ondorteand contrect oCbter Econ sprake den Coninck Gingier” mear van dien Cernatica” LHermite vorgiet zich uD { Kotat Gingi duen Cernetica’ *o niut ee0 denzeltde peraoon

zijn bedoeld Met Carnntica (Kanara) wordt hiar bedoeld het overblijfsel van Hindoe-rijk Vijiyanegur poodlottigeu slaz bij Talikot Telicottn 1385. De ndje’8 det rijk vestigden zich toan het tegenwoordige North ATCOC dis- triot (zie reart Hun:Ara atlas} Hun rijkstaul bckend onder LII Chandrugiri Vellore Wel Gingi OdAr Hoori gbeid Vijeyunager of LatTb tice (vgL hiervoor _ bldz. 55, nonc TnAr pacet Gingi Zooela buzend hadden de Portugeezen verechillende beleng- rijkate herenplantsen Ceilou in bezit, onocg dnurdour den KILMAL- haudel bijua dwingod: Du de mnebradja Kundy hadden hier dug emolD ecbappelijko belenged _ elthens VOOC bet oogenblik: Wit hut Contreotboer Jonge Opkomat = bldz. %18 _ beett Deno andere lezing: Vgl Gribble Deccen Hunter Gatet {eet _ 196 266 396 291; 885 888 Hobson-Jobaon BaIdaeua _ Malaoar-Choronane bldz. 160 kar: Koromindol bij Valentijn (V:4) aoetat The founding Fort SL Oeorge Hadtan (Loudio Eyre and Spottigwoode 1902) , GENEEALE NEDERLANDSCHE 0FOCTROYEERDE

Accoordt gemaeckt bij den capiteijn Arent Maertszovn Cone Fegen ende nijt chraghte Edl Mogende Hroe Staten Generl ende Siju princelijcke Exti Mauritius Nagsou # eenre ende den doorloghtigen hoogh- gebooren koninck genaemt Vinke Wepatijrijer Alou Patij koninck ner de eijlanden Conatles , Sinwa9 - senu Pety eude Mekt andere heerlickheden ten andere zijde ende dat VOUr eeuwigh ; den 24* Aprill 4” 1610. Eertelijck %l Sijue Princelijcke Ex”e voor zijne ondersaten hebben in Palllacatta plaetse om timmeren eenen sieenen huije _ alle ammonitie oorloogen , kuijdt_ loodt _ rogels _ loudt _ aocker _ kabels touwcd zeijlen ende #lle andere coupma Dschappcn mogen bewaren Poor brandt [oorora. dieveu mCCr endere ougelucken. Vuorts gullen wij Hollenders , Zeelauders ende alle die vau weged de Generale Comp” hier trfliquereu gchouded Rescu tc beteleu van alle gocderen coopmanschsppen [die] hier gclost = geladev aullen wordeu teu 100 ,_ #cll Ferataende _ t geene dat centa betaelt beefft piet meer 9a[| betaelen; oock gelt _ rija andere behoefften TnaT het buije en s8ll oock niet betaelen _ Den Koninck niet vermogen eenige Portugesen te laten wonen offte handelen iu Palleecatta maer Itr coutrarie hacr t gclve te verbieden_ Niemaudt ermogen Cu beyde zijde cenige quacastie _ urguatie oflte disputatie “EM religie macken . 8oo daer ijmandt bem begave door eenigh quadt feijt over te loopen deu Kopinck int landt _ 10o sall den Koningh ge- boudeu #ESCD desclee ofer te leveren_ Voorts gulleu alle perzoonen ende coopluijden mec ons vermogen te bandeleu kopen _ rerkoopeu alle coopmangchappen ende goederen zouder dat ijmandt sulcx goude mogen verbieden_ Alle schillders ende Fevera die eenige obligatie alhier met nae patie gullen maeked wegen eenige kleeden te gchilderen ofite doeken te leveren gullen gehouden Regen t’gelve naer te komen cude feulte dieu den Cap” die alhier is blijveude_ vermogen aen tastun in de bovijeu te gtellen , Faer over den

348 Kcall : Pattikonde

Vinkata Peti Reya Alou” . Jonge ncclt betur : adio landed Cur-

Jonge Chictivaleaa ontica” Tbang Pulicat

Noorded

Madrus 0OBT-INDISCHE COMPAGNLE 1802 1800_

Kouinck zll gehoudeu WCJcp corte expeditie laten doen ende bxer bet selve alles MACI tc laten kumen 900 het deu geac- con cert zali Resed; Oock sll dev Koninck niet VCILOgCu bicr te laten handelen cenige Europische natie dan alleen die bescheijt van Zijn Prince- lijcke Etio breogen: Oock beloored VD #Ccu de Gederale Cump’ els dcu Koninck eedige goederen geschut . ammonitie “aw ourlogen oite endere fraijigheden uyt onge landen begeered te ontbieden sullen gehonden #escu deselve met eerste gelegentbeijt hier brengen Foor hetwelcke den Koninck sll gehouded MUCD betalen gelijck het leudt gecosst heedlt: S0o wapuccr Wij op de rheede Fan Palliacatta Leggen ten gucker, Zoo allen Fij diet vermogen eenige schade doen offte aeu hacle _ Alle achepen die hier paer andere pleetsen gullen zeijlen met paspoort Asn capiteijn sullen onse natie piet vermogen eenige schade te doen . Alle welcke roorchreren contract jck, Vinka ’Tepatij Raije Alou _ roninck over landen Caratica Sim water Patij ende mcer andere heerlijckheden , beloore ogh nimmer mecr te breken het welck ick sweercn bij mijuen Godt Serumall Ick, contractent van Fegcn de Geuerale Oosstiudische Comp, beloove mede t ’selve nu nogh nimmermeer net te brekeu: Soo waerlijck moct miju Godt belpen: Was geteijkent bij des Konincx haudt; Onderetoudt Arent Maertszoon_

XXXVIIL, DJAKATRA , Jandart 1611, Verschiilonde omstandigheden de onruatige toestenden en d0 onge zondbuid Bantem) hadden Teeda 6edert 1807 de uudacht Gut Aeder_

De Jonge _ bldz. 819 _ heeft: ~coric erucutie Bij de Jonge: nccnigo guhupun schede doen De Jongu; 8inwakanu De Jonge Perumel” . Wat dit uecdcante Perue] ig de nAETI varl grool deel der kuat Haleber ppna heheerachle Ken de anrouping ipuruin hicmedu verhandAlann 7? (Hunter; Gasettecr , VI,p. 244} De Jonge luidt bet alot; Ondorutondt a#aTtun HecE gedrult bet sagel den Cooninuk duerbij BCoDC geachraven : dit het aegel van Cooninok bij Zijuo Majeateyt zelffa gedrucke Iceruet vorrekeringhe heeft Koning) toch Bijo handt gedruckt Elnem douck Elec”CD, man noempt HLIU 8undel onderteeckent Amcpt Uaettaa Uit hot Contructbock Het dnar verkoerd replutat tusachen coucracten QENELALE NEDEELANDSCHE GrOCTEOYEEE DE

Ludsohc autoriteiton docn rustigen Djekatre Gesohikt Toor elgemeen *rendez Youb” voor de Nederlandache iohepen in India Vooral Cornelia Matelietf de jonge se0a het bolang darer plaets*

MAT Jucques [Herwite nmlL bet -Gonurenl atout” luD tTO November 1610 Contr 0t bestuurder Djekatra eloot De detum uiotateliig bokend WAI mouL ourereur 13 Novomber 1810 ziju wiet luter vermocdulijk oiet vrOCBUT (VeL De Jonge _ Opkonat; bldz. 852_*854I ; Tiele Europer?* VII_ bldz. 122,170 Yan der Chijv_ Jutalra bldz 197 208}. Maar tcd de GG_ Pieter Botb Junuuri 1611 io Djekatru Lket RetO het oontruct conigermate gewijzigd. Het in dit gewijzigde contract gakomen: (De Jong , Opkomst bldz. IV}

Accoordt ende contract gemaeckt bij den capt:: Jacq’ Lhermite jonge uijt den name ende van wegen d Edir Mogende Heereu Staten Geuer” der Vereenighde Nederlaudache provintien ende Sijne Excie Mauritiug Nassou w etc” . eenre ende den doorlughtigen Widiach Rama coninck val Jacatre ter andere zijde ende dat Voor eeu wigh desen hnnO

Eerstelijck sal] den koninck voorachreven aen de ondersten Hrn Staten voorschreven behoorlijcke commissie hebbende Jacatra Ferleenen vrije haudelinge eu suffisante wooupla etsen deer haere pergonen ende goederen,. in goeder bewaringe mogen zijn , om dewelcke bouwen gal[Fereenen een plaetse _ geleegen in het Chinees quartier_ groot vijttigh radem in de lenghte ende s0 veell iu de breedte oflte grooter iu dicu Julcx uoodc badded FOUI welcke voorschreven plaetse sullen betalen deu Kouiuck 1200 YID aghten _ wierop 0uS ea] latew timmercu Mer gelieren ende steenen huijse laten bouweu J0o groot ende clejn on8 eal] pesse komen welcke huijsen _ persounen ende goe- deren oock sall Rehouden Regen belpen beschermen tegen alle acn vall vyanden Fie die oock souden mlogen Mcyoh. Hiertegeus guilen de voordaghte Hoge Mogeude Hren Steten Gene-

12 December 1812 Jenuari 1618. Van der Chije , Jakatro, bldz. 198 200, hoeft betzelfde cantrani overgcnomcd volgens afscbrift algemeune somtetati Betarin berusteode- Len wordt deze 0aat gespeld: Wizia KalIITML moet moedelijk sijn Widjaja Ermi De % Coniuck TaZa Fen- Badtntn, Eldera (zie hlernn contract 21 Deo. 1814} draigt hij dou titel Pangoren Niet ingcruld Moat vermoadeliik zijo November 1810_ ordet geldt den DLLu #ttop [’Hermite bet cerate contracl heatt gelloteu Yen Cbij” _ bldz. 197 beuft huye Ooat-IXDISCHR COXPAGNIE 1802__1800.

racl der Vercenigde Nederlauden gebouded ziju _ den voorschreven couinck VA[L Jacetra zijne ouderdaueu cnde landen tc helpen schermon cnde asyietecren tegen elle geweldt ende jovasie te watcr cnde te laude dic hem door Spangiaerden _ Portugesed ofite ceuige epdere vijenden zoude mogen aepgedaeu worden directelijek obte indirectelijck. Maer indien den Kouinck buijten siju landt eenige oorlooge offte interprince penveerde sullen voorschreven Hollanders bem niet gehouden zijn assiateren nogh eenigh behulp te doen te water ofte lende_ Eude opdat naermaells op atuck ven den handell offte coopmen- echappe geen diflereutie valle , dat door vervreemdiuge VAn partijen soude

mogen ontstaen _ sijn met malcauderen uverecd Becomen cnde geaccordeert als volgt: Feretelijck sll den koninck voorschrered genieten voor toll “a@ den pcpcr die alldaer gude mogen kopen ende lden ten 100 densclzen taxerende gelijckse kost eude bilibiliau eude robbe robbe deu ec]Fcn peper sall genieteu 8ten elcke 100 sakken _ Den Sabander zall genietcn Foor robbe robbe Tau elcke 100 sacken J10 Steu van gelijeken de schrijvers Vav elcke 100 zacken cude den weger VB n eleke 100 zacken renem Van alle andere waren ala sendelhout_ poten_ macis “gelen . audere diergelijcke coopmanachappen _ die de voorachreven Hollauders in Jacetr suden mogen kopen ende in hare schepen laden_ sullen gehouden sijn betalen den voorschreven koninck Prseuto piet Meet Wel verlaende dat hier iune niet aullen begrepen sijn ecnige Chineeeche Fiten zijde zijde Fercken_ porcel eiju ende apdert diergelijcke - M# Er gulled deselve sonder eenige belastioge vrij mogen topen cude uijtvoeren: Sullen voorschreven Hollauders _ Zeelauders_ etc” alle wared _ hocdanigh dic souden mogeu wesed die met hare schepeu , jaghted_ joucken ofte andrinty brengen , hier vermogen losscn cnde vederomme maer hun believeu laded ende uijtvoercn offte ver- kopen _ zonder deselvc eenigheiuts met eemgc tolleu oflte eenige endere beawareniase tc bclasten _

Moot gelecen rarden; ndaer: De Latijusohe WaAD UOUT foalie. QENEEALE NEDERLANDSCHE GEOCTEOYEERDE

Sullev oock vermogen op alle des Koninghs landen ende cijlauden hier omtrent hout te houwen ende te leten houwen bouwingo achepen eude andersint: dacr gelve souden mogen F4] doen hebben, gonder belet ollte moleslatie_ Ende offt geviele datter ijmandt YEn volck van de Hollenders tzij Fitte _ olte gwartc om cenigh moetwilligh feijt oflte misdaet weghliep , sell deu kouiuck voorschreved gchouden ziju . Federom leveren _ deselve qiCI merite mogen straffen d Felck ook roorschrereu Hollenders sulled gehouden CSCD tc docu jnge - valle ijmaudt des Kouiughs volcks bij voorschbreven Hollando vlughtede_ Eude op dlatter [door] maninge schnlden geen ditferentie velle_ snllen de voorschreven Hollanders_ eenige goederen Chi- neesed Javanen verkopende op dagh dat het selve geschiede met oorwetten Tan den Sabander op datter geen- qnade schulden gemaeckt Forden ende jngevalle eenige onder de handt quadt worden_ den voorchreren koninck Ben OQse betalinge magh belpen. Jugevalle ook “meudt maTe _ tzij Javanen Chineesen oflte andera natic dic Hollauders ecuige diugeu verongelijcten _ deu Koninct gehouden ziju ons aen 0nJ reght te helpeu eude mig_ dadige strafen ende jngeralle ymandt Fe0 de Hollanders eenige overlast IED Javazen oflt rmandt ander deden sulleu deselve gelycked dadelrcken geapprehendeert wordeu waer hacre merite gestrafit: Sall ded Kouiuck ook nict YCrmOgenl , ecnlge Portugesen ofit Spangiaerden lateu gijn laudt [tot] eenige handelinge _ maer desclve geheelyck daer uijt Feereu Alle welcke bovengeachreven artykelen wij ondergeachreven kemen met mallcauderen gecontracteert bebben ende belooreu

Feder zijden ten eenwigen dage onverbrekelyck onderhouden kenuisse der waerheijt met ong gewoonlijcke haudteeken ouderteekeudt Jacatra detum utsupr_ Ouder stont aflirmere gunt voorschreven. Was geteeckent Pieter Both

Van der Chijs bldz 200: suti driged Vuu Chije = Deze De7eeti ging het contract door Both moet hebben pleeta gebad Jenpari 1611, OUsT-INDISCHE COMPAGMIE 1802_1800.

Bovenstaand cudtclOC blijkbaar opgemaakt in beE Nederlandach 00 i0 Haleisoh: Van dun Maleischen tekat heeit du bekende Herbort Jager vermoadelijk Yerzorte verteling geraakt ik hier opneem omdat zij enkele verchillen Nederlendachen tokat ver-tont Iu420 lozing vantrct UDSADOMOD bij De Jonge ldz, 852 864-WuncoID hierboreuatuaude niet is niet duidelijk: Vun der Chijy _ bldz. 208 nATO beiden Nu zegt De Jonge_ bldz 852 _ oo Vaz dor Chije hec couerct stelt op 28 Jaqunri [611 dwaling dut de datud mout 2ijo 10-13 Norembr I610. Neen ! Jonge za8 pontreot voor oorapprontelijk cantrol FHorwito tortijl dit bct contract zooila Both boe zelf heeft bovoatigd Djaketra. Het blijbt uit bij zelf zegt op bldz IV IAt rrijdom VOOI levenamidd eller komt het contnct niet TOOr Vgl Dog Valontiju , (Ju”a) bldz. Dik _ Wanner Bercham bld 10 hoot

Truslaet nijt bet Maleytsch het oorochreven contract den ouderkoopman Herbert de Jager overgesct: Ditt het contract den koninck Zlakarata met den cepiteijn Jeques 1Hermite de jonge effgesondene van Meuritls de Nassouw prng TaM Oraugie _ glateu van Hollandt jngegaeu: Hollenders die Ziacarata gekomen zijn ende migsive Menritts de Naggou w de Staten Hollendt Inede-gebraght bebben deselve ataet den koninch ven Ziacareta dacr beueffens gvede plaets logie te stighteu barc

Zie over hem Leupe deco Bijdrgon Nieuwe Volgroeka blde.17 76 ; Volgreeka bldz: 67 Miaschicn tuekchen 1653 1665 toen Jeget ItDutedlLr Lgrutatie de Hooge Regcering Batavia: Ook auaanhen 16S0 1688 enhter cuagchon 1687 1694 hoeft De Jugor Butavia vertoefd ook KUDDCd ziju _ dut hij de vertalingen beeft gemakt voor dun oud- gouverueur-generaa] Camphuys behoeve diena bekende memorie oFer Djaketra (Yalentijn bldz. 419 vv) Ic zijo tekRt heeft Camphuva dan echtor Do Jiuzor’& vertalinged OEECnOmUD_ Jtroutcds Juger JfeD geon onderkoopmen Ttat Van Chije _ bldz. Quot zegt dat Ihet opmnorking vardient, dat i bet Muleische *uk TEAL Pring Muurits voor dien dor Stted wordt Ronoumd varmoed dal Ten hier heef te doed WCt du gerone rijze hendelen rerteged woordigers de 0. [C. in het Oosten dat % nL, el het LeIO den Pring Oruuje Op den voorgrond Plaatsen Eeu orkt honfdl IDaKi bututen indrr Wero Wult begrepen het Oosten dan zoo iets #la 8uten-Cteneral of Staten Hollund Jonge lds 352 heeft; de gtudt” De Jongo: handeleu in d gtade Zjucuruta OENEBALE NEDERLANDSCHE GEOCTEOYEEEDE

cuopmanschappen bergen _ bebbende de lenghte 50 Fademen lenghte ook s00 veell breete all waer een logie gullen timmcrcu Vzij groot Heijn _ Sou als zij sullen goedt Finden mits de Hollandera daer Toor #en dew roninck van Siacarta gulleu betaleu traclff bondert Re_ En s0 de Hollandera vin ymandt eenige lestie aengedaen werden ook wie het soude mogen wesen 300 eall den koninch Fem Siajacarata de Hollanders bier in zijne hulpe ’bieden_ Indien ijmandt eenigh quadt tegen den atadt Zyacarata be - drijve taj Castilijanen off Portugesen off ymandt auders en dat deselve jut landt Fan den koninck ven Ziajacarata eenigh geweldt aenreghten sullen de Hollanderz die in Ziejacarate zijn gamen met hare schepen den roninck Fam Ziajekarata assistentie bewijsen: Indien roninck Fen Ziejacarata eenigh lendt beoorlooght , t’zij te lande of te water _ sullev de Hollanderen met hem niet geen_ omdat wcgcn pegutie gecn questie velle zou bebben met ded koninck van Siejacarate geaccordecrt _ dat waunecr Hollanders peper laden , dewelcke de stadt Ziajucarata gekogt hebben sulled #UOr toll betalen vaD ijder 100 gc- Figten gewichteu ende dat FOOr dew koninck vau Ziajecatara sell desen tol] eltijt gereguleert worden nee dat de prije der eelven dier oflte goede koop Voorts den toll vam billij bilibien met roebe roeba vvor de Kuninck , #ll bedraged tien R” Hane 100 gewichten wet Rengaet rueba roeba TOOr ded Sabauder _ deselve gall voor 100 gewighten 2 R” bedreghen gelijck mede root schrijvere twee FOOr honderdt gewichteu eude VOOI waghmeester een R” voor 100 gerighten Soo Holla nderen cenige koopmauschappen kopen als saudel- houdt_ dote muscaten _ foeylie nagelen diergelijcke wared _ 90 deselve ladeu s00 sullen den Koninck Foor toll betaleu FooI 100 niet meer nogh minder: Soo de Hollanders eenige Chineesche Fared koped gelijk taffts- zijde stoflen diergelijcke sken , gullen daer gantsch geen toll aff betalev soo se willen leded cen schip; 800 laden % maer 800 se dic willen verkopen #CII t landt, J0o Ferkoopen s meer #et laudt s00 als ’t bacr sal believen: 8oo Hollazdereu eenige coopmanscheppen een schip off jonck Siajacarta aeubrengen degelve gullen decr mogen Van Chija , bldz_ 202: Weegmeestor: Ona *uf (lichtc geheel uit gekookte zijde geveven effen stof:”) OOST-INDISCHE COMPAGNIE 1802-1800*

ontladen gonder daer ecnige toll ThD betalen mier degelve hacr believen mogen rerkopen niet van sinta moghten siju deaclve alldaer verkopeu sulleu deselve Feder mogen laden_ 800 als se) gullen goedt Fiudeu_ De Hollander die in stadt va M Ziajacarata resideren cu sall den Koninck niet beletten aeu d eylanden hondt te haeled 01 baere echepen etc”. te bouwen. Soo een slaeff’ Yan Hollanderen Jets tegen de Hollanderen misdoe kome wegh te loopen tot den Kol deze] v8 z4U dcu Kopinck aen Hollanderen wederom restitueren eude S00 ecn slaeff ven Koniuk diergelijck bestaet doen _ 900 gullen de Hollanderen deselve aen den Koninck jusgelgcr restitueren _ 8uo ijmandt aen de Hollanderen gchuldigh z00 gullen het de Siabandar bekent makep den Siabandar seijt : betaelt sullen ook moeten betalen de penuingeu den niet Foor den dagh ew komen s00 sll den Koniuck siju hulpe

duertoe contribuecreu owme desclve vordercu so0 het den Siabandar bekendt gemaeckt werde _ cu sall de Kouinck dacr te uict belpeu om dat het den Siabandar niet bekendt geraeckt jullen dan die goederen ook verloren esed_ 8oo eenige menschen Hollanders eenige molestie aendoen degelve zall den koninck Fan} Ziejacarata straffen nae de cosatuien ven den lende = z0o de Hollanderen jegens de Javanen eenigh quaet moghten bedrijven_ e]] den Cep” de misdedigera duerover stra flen. Soo er eenige Portugesen off Casstilianen willen tot Ziejacarate komen handelen , hetselve wl] hger den Koninck verbieden_ Dat is het accoordt Fan den Koninck van Siecarata met de Hol- lenderen gemaeckt _ 800 gelijck selve volcomentlijck bescrcvcu mem bier ofer vreden gcweeJ sunder datter cenige verandernge Kan gescbiede tot in ceuwigheijt toc. Was onder- teeckendt Wizia Garema koninck van Jacanta_ Pleter Both _

Van der Chijs bldz: 203 . heeft butur: diat bukandt” Hior romnen inhet Contnetoer eenige overtollige woordun VOOr, dio de kopiigt bij rergiasing in heeft geroegd_ GENERALE NEDERLANDICHE GEOCTEBOYEERDE

IXXL_ HOLUKKEN 26 Maart1611. Zooele bekend 4uto bet Twaalfjerig Bestend cuagchen Nederland Spauje niet praktijk gabracht in het Ooaten_ Spanjunrden Vais Kerded etredner roolung zij gcen bericht van hudnem koning hudden ontvangen niettegenstueude Nederlender buo kenuis haddeu gegeren eluiting bet Beatand (Zie ’Tiele _ Europedti _ FIM, blde: 122; onuitgegertt brief #chipper Goer Bawindhebbers & Kanler Middelburg Soptuwber [611 het Rijkaarchief} Beide partijen blevcn de Molukken atrijd VmeTen Tre cotten Ich daar rurtirtun, Aad deze ateatkunde dankt onderstaand contrcl blijkbaar zijn oniatautn Hee Ford gerloten verachilleude gtrukan Gilolo Alaa nde ondcr Torantu & BUAm

Contract eude ccu Figh verbondt gemaeckt bij den Cap” Corsen uijt deu naem cnde van wegen de Mo- gende Hren Staten Generl der Geunicerdc landen Hollandt Zeelandt etca Zijne Princelijeke E”e gouvern” derselver landen ende Frn Bewinthebbereu der Oostindigche Compic eenre ende den geugage Sobouge genguge Touchrane. senhage van Telo met den ganschen Raedt van deselve Plaetsen algtnede noffamaniers Fan alle dc Om~ liggende steeden sorterende onder ’voornoemden aen- gage vaD Sebouge ter andere zijde

Eertelijck belooven ende 9eereu de bovengenoemde sengages CD Raedt Hollanders den regerenden koninck Ternate niet verlaten maer alles getrou te blijgeu baer landt Inet lijf Jeven beschermen voort geweldt der Spaugiaerden _ Portugesen ende andere Hee vijanden.

Datse niet

sullen vermogen mette Spangiaerden eenige ouderhandelinge treden offte toelaten dat in eenige bovenverhaellde plaetsen sullen mogen komen Met haer eenige

Uit bet Coutractbock. Zic biervfor bldz noot Sengadji of eangadji huofd ecnc landatrcel _ diatrictshoofd: 8nbocgoe Miggchien poejae Toeakara noordtestun Hatelnaacini Tolo aan de Ooatkuat Halmaheira (Vgl Tiele Europcere _ VI _ bldz. 136.) Ngofamunjirah'u kumpoughoofden. OOST-IN DISCHE COMPAUME 1802–1800.

spraecke te houded tot aghterdeell #D de Hollauderen nogh veelle mid bacr eenige vivfeS mogen verkopen_ maer tcr contrarie met alle maght ende onderstandt de Holanders t selve bcletteu Faertoe FIj bovengenoemde sengeges _ Feraueken det de Hollanderen hier datelijck fordt gullen maeken ende met Hollendsche sldaten besetten tot verseekeringe Sebouge Footoemt het Felck den roornoemde cap" belooft 49 Ml regen Sijn Hra ende meestera alsoo rolbrengen.

Eude bij aldien ceuigen paija oflte gtilleteandt wepenen tuschen den kouinck VA@ Spangien ende de Hollanders is gemaeckt ofltc nogh gemaekt soude mogen Forden belooflt den vooruoemdeu cap" det de vooruoemde sengages met beer ondersaten de Frughten die Inede aullen genicten de Spangiaerdt bovendien met wapenen ijets attenteerden dat de Hollanderen met alle haere maght t'selve su llen wederataen wreecken

Oock sll niemaudt in sijn gelooff mogen gemole esteerdt offte bespot worden

Ende otit geviell datter eenige moeijten otite misvergtandt ont-etonde tusgchen de Hollenders ende voornoemde Frunden en sullen daerom d een den anderen miet mogen affwijcken oflte rerlaten maer met alle gerouglijckh' selve modereren eude besleghten Ook men den perzoon daer de moeijten door ontstaen moght wcben _ sijnen competenten reghter overlerereu om deer ven gestrafft worten naer miedaet rereijscben zall

Eijudelijck dat Hollanders met de voornoemde gengeges ende baer geallicerde vrundev ende regalen gullen verbonden ende ge bouden wsEn ende mits desen verbiuden onderhouden eude doen ouderhouden een eeuwige verbintonisse FeD vrindschap , couversatie cude bandelinge = oock dat de Hollauders voorhocmt aen dc boveb - genoemde vriuden allew tijden sullew doen alle hulpen fe Feur eude bijstaudt om helpen defeuderez naer elle haer vermogen tegen elcx ech ygelijck onacr vijanden , die Qeh Fooroemde

mere belofte

pagekomen InilT

hetcolfdo jujli” 1611 ia onz8 vervterking bij Babocgoo door de 8panjearden genomen (Zia Tiele _ Europtets, VI bldz 123. FgL blds. 195} QENERALE NEDEELANDSCHE GEOCTKOYEFRDE

sepgegie sijne onderdanen ollte Hollaudery vooruocmt in eeuiger manieren |ude seken offte traghten te oflencercu offte beschadigen = bet welck aller Fegen de Hollanders eude de voornoemde sengage met alle haere geallieerde vrinden sulleu verbonden blijven te onder- houden eode verdefenderen. Tselve boven verhaeldt i8 onder beloff - tenisge getrouwigheijdt , eere ende woordt die wij beyde een Godt ende onsen #rennlaesten gchuldigh zijo:

Aldus gedacu stadt Sebouge liggende rasate laudt teged Otar eijlandt Ternaten eude redersijde bij onderteijckent , den 26* degh van Maerdt jnt jaer OUZeB Ero 1611 Onderteijekent Adrlaen Corxen_ Iager stondt ecn zegcl Iet Hebreuache lettered orerste onderteijckent.

XL JAPAN

Auguetue 1611. leider Naderlandscbe Euctorij Kira d0 Tero eangeateld do opperkoopman Jacquca Spcur (1809 -1613}, Juni 161[bcgat hji hotreia naT Socroega (thana Shidzuoke)_ Zuidvestun van Jokohame UEEC de Shogoen dikwijla verblijf hield de belangen Nederlandachen huude Jepauscbe Jtoritilad Terucr 10 bc- bartigen De ahogoen Iyeyaroe OLtYiDE hem rriendelijk Yuriedo den Nederlaaders Wlenwen hendelapes {Ygl Nachod Japan _ 16 ,_ [41-149}

DHollandsche schepen comende in miju land van Japar , “t Sy oock op wat herenen plaetsen het mede mogen #esen bevelende by deeze vel expresselyck aen alle iegelijk onder myn gebied sorterende degelve geenerleij madieren #ggra VCICD _ empecheren mger coutrarie alle hulp_ faveur adsistentie geene versoeke n] te betonet een iegelyk sig maghtende anders als alle Friendschep hun luyden op miju roord toegeseght_ te onder-

Sic? De kopiibe Yad bet Coutractboek heeft de Anbische karaktere voor Kebroauwache aangerien. Dit zerer Herbert de Juger niec_ MiLiAFM nndereialnde verlaling Janteekeniugen volgende Edract mistive gurchrtttn Japan Urlouet [694 Hocr Hoog Edra 07 Batarin Joor mij aangetroffen erchief der familie Huydecoper Mabretovced (Vel: nog Nachod IX cak daar “ngenaaldo werken: Hontanus Gennirchppen bldz: Kampfer _ Jo pot- blds Tafel XX) uosT-MDISCHE COMPAQNIE 1602_1800 _

bonded wel toesicude myne woorden bereeleu biet gevioleert werden Gedateert etijlo Jepan 25” deg der 7de maeue. Sijude dcu Angustus 1011.

XLL. CEILON:

Hel 1612. Nadut bet Twaalfjarig Beatand gerloten rondem Kerzuel Bewindhebbere der Suithd GenuthuL Prina Haurita priaten remctllaude Oogteracbe potentaten drie gebeurteuie oueemol Ten de noodige commentarea roorzien Ook voor maharadje Kandy werden Iiaeh Pieter Doth medege Zeven toen dese Janueri 1810 nuAI Iudia vertrok duidelijk Kord duutrd #ontrovwen nitgeaproken_ det fna in Nederluud Locaterdu opziohte kolouinle 3lltlundt Spanje- Portuga) vealiging rcrbandtn tugocbed Nederland en Ceilop ReTo QJLATOI gezocut Meberadje _ Riced 3 Portugeercd iu atrijd_ g1ng denkbeeld ramne WICIL Marcollus Murculig de Boshouwer of De Hoachhou wer begin 1612 zijn hoofdated bezocht ICt dc brieved overreikte_ (Vel Baldeeua Malabar-Celon _ bldz Jonge Opkomst, [II , bladz. 186; bldz ":Van deur Csilon bldz 28).

Het Verbond zal onverbrekelijk vast zijn Alle daden antschep , rooren gepleeght , zulled Op- hondcu cu vergeteu zijn .

Aan dee verteling IAC vooraf: Ten tyden Adou E Jucobua Bpeka, 1641 comploir Finudo atabileerde d'E. Coup" Pea of Ooaaingh door den Jupeuge Keiter Ongiosamma of liever (longing Samra Rerieent Blomme aiju rik bande drijvcn luyd alu volgt' Doze bewoordiugon Komcd DIECDOCE Orerelde het opachrift enveloppe dun Pog' (vad [609): volgena ILauea (Jopan_ bldz: 174}. Zou bier ier liggen aleuae verkleting den pILeu = atrijd Blijkbaar 1893 nog do Pas 181L in de goede reloppe" beeloten Toun Laay OuEC"CCr [847 dEArnaat lnformeerde Paa 1600 Geraukt den omalar 16[2 , de Paa 1614 eidema terecht gekomen of vcrloren gereakt; moarden ven den zoie die bij Lauta bldz 17[178 (io deu tokst} voorkmmnan 4innd niet den 1609 _ TOADI dhen 1811_ Komed ook Goheel Oderaen zooala ik dien hler nover geef Leue epreoke nict otcr 1611 Eceft dnurvad nlthan8 den toket niet: Vgi ook Begin ende Voortgang II (Verhoeven) , bldz. 9U. Onder Gonging 8amma moet zeker Torden verataan eeretitel Gongen-ALTAAL Iyey Id Oe ziju dood guguvc0, (Nuollod 185}. Ouderatuande Lorte inhoud rerhonti cuaochen T Ane CGL Kandy ontleen Aald Raua Malabsr-Osylon _ bldz 20_28. Van Dijk, Womner Bercham pldz 23 noor dateert het verdreg Mwrt 1612. GENERALE NEDERLANDSCHE BEOCTROYEERDE

ZLoo dcv Portugecs Ziju Majeateyt quam beledigen zullen de E Heeren Staten 'Zijn Majesteyt met alle middeleu oorloge behulpzaem zijn het krachtighate te belpen. Lijo Majestejt z4] toestaen_ dat fort op Cotlarem zullen mogen maken midta dat koning Vau Cotiarum ziju tollen yruchten iokomaten des landts zal behouden _ Den Keijzer zal nodige materialen atoffe van kelk en steen tot ophouwinge van de voornoemde aterkte verachaffen a/ smede coeleys of erbeyders_ die bij de E Compagnie zullen betaelt werden_ Zijo Mejesteyt ze[in Candj en andere plaetzen (tot Rer-zekering Fan de E Compagnie koopmanschappen) verzorgen dat steene pakhuyzen gemaekt zullen werden _ Yoor brand verzekert tc zijo. 'Zijo Mejesleyt onze schepen Folk _ mel alle krcht tcgcn

het gewelt der Portugezen zoeken beschermen zulled anderc zijde de Nederlanders mct alle kracht doeu. Ziju Majesteyt zel , in zaken van oorloge tusschen gemeyn niet Yuurmemen zonder kondscbep vad de Hecren ptevaren dienst Compagnic aldaer zijude dies iu Zijn Majegteits krijgs-raad tree Nederlanders zullen zitten alle zeken oorlogh met gemcyn besluyt ef t handelen_ Ziju Mejeeteyt gehouden ziju de koopmanechappen Tet lastdragend Fce boven vuerep cn gekochte Farn wederom het atrnt in Cotierum (buyteu onkosten E Compagnie) brengen _ Bij verongelukken achepen chaloupen bootjes zulled onderdanen Fam Zijn Majesteyt gehouden zijn , de guederen bergen zonder onkogten weder handen te leveren. Nederlanders zullen miet vrede haer goedercu mogcu uytvoeren zonder eenige tollen te betalen Alle onderdanen saD Zijn Majesteyt , zouder ouderachejt _ zullen met de Compeguie onverhindert mogen baodeleu: 18. Zijn Keyzerlijcke Majesteyt alle zeldzameu cn ongemeyne dingeu , uyt Nederlandt komende aanvarden iu zulken prijze _ met Compaguie ruylinge audere Raren konnen OFCI ccu komcr_

Koddiyurep: De rdja _ Ee woord rermoedolijk 192}

Voor-Indie #fkomatig: (Vgl Hobaon- Jobson OOST-INDIYCHK COHPAONIE 1802 *1800*

1. Zijn Mejeateyt jearlijts zooveel van den besten caneel dc % Compaguic lcveren bekomcn zl zijo ; deze cneel met contanten olte audero koopmanschappen betaslt werdcn tot ecn gezette prijs die onder den anderen zal beraamt werdcn: Mcu gecu B@derc perzooncn die iw bealuyt ve2 koop- manachappen met dc Nederlandera getreden zijn mogen goederen te leveren Foor ecr de Nederlantsche handelaara voldaan zijn zo0 bevonden werde het tegendeel te geschieden , dat meu vrij_ haat goederen perzooncn , mogen aantasten , alzoo zelve tot onderhondinge Fam het rerbond dwingen_ Zijn Majeatert geen Europeisch volk in zijn land leten bandelen zonder berel Lest Fam bear Hoogh-Mog zijn Princcl: Excell: 17 _ Ziju Majesteyt zal tot bouwen F8n schepen_ jechten_ eed Boct bequasm aental Fom bout beechikken zelve bezorgen aen striut te doen brengen. Alle gerangenen e80 Federzijden zullen ontslagen werden volkomen vrijheijt bekomeu_ DeNederlendtachc dienarcu Liju Majesteyt gantach geen gewelt sendoen z00 de zelve bear ergens In te buijten Giugen zulleu dezelve door Nederlentsche hoofden Over hare miguaad geatraft erden ; dice z8[bet zelve ook plaeta hebbe omtrent de onderzeteu Zijn Majesteyt. ’Zijn Mejesteyt zal gehouden #CZED geateenten peerlen allecn de Nederlenderz te verkoopen blijven ook de Neder- landers gehouded A8 Ziju Majesteyt levcren alle juweeleu rostelijkheden_ zcltzame dingen _ midts de waarde dicp tlende. gelijk OOrCD aaDgeroert ; men niet konde orer-een-komen in dcze koopmanscheppen zal evenwel de vrientschap ongeschent blijven. Zijn Majeatest Hecren Staten zullen alle vrientschap minzagmheyt ouderhouden, men za/

den anderen met rad dead in alle voorkomende zaken bij ECHuLDL Alle ryantlijke daden z00 08 4 de cenc alb aaw andere zijde , zullen t eenemael_ zijn vergeten ed vergeven_ Nicmandt den Zijn Majeateyt ermogen cenig geld mnnteu booger zelve doen uijtgeven bij Zijp Majesteyt en sin ia hier minder duidelijk. Wat hiernade Fordt bedoald duidolijk llnad miaaqhien DOR lotgenooton Weardt Ceilon gevangen = Volgt: GENERALE SEDERLAN DECHE QEOCTROYEEEDE

Nederlander gelegentheyt van bet geld ’t welk uyt Hollandt mochte komed _ zal geateld ziju ; Z0o yemand Fan wederzijden beronden Fierd valech geld geslagen te bebben dat met de dood geatraft werden Zijn Majesteyt en de Nederlander zullen met malkandcreu overleggen Wt teu bcaten nutte rederzijds dienstig Rare _ in den bandel grooter of miuder munte Dat mapte die in den gank nodigh wiert geacht _ alle drie jarcu zonde werden verandert , reten drie juar in Candy drie jaar onze verblijf-plaatzen _ vooryz_ gelden zoudcn rederzijds Op- en af-gczet worden ten profijte oorloge_ Dat alle Indische volkeren hare vaartuygen zouden YCI - wogcn Zijn Majeateyte landen komen gaen vertrekkcn_ haar koopmanschappen doen _ zonder eenige tollen te betalev dat Voor den tijdt van drie jared_ 28. Na verloop ven rooruoemde drie jaren zal Zijn Majesteyt mct gelaste Pan haar Hoogh-Mog: e ziju Princel Ecclleutie mogen beslayten dat tollen elle goederen welveren Fan Zijn Majesteyt _ onderhoudt diened gestelt iugevoert te werden Zijo Majesteyt zal alzulke tollen hare Hoogh-Mog Zijo Princcl Excelleutie laten genieten gercchte belit _ waar ontfangers schrijvers Federzijdts zullen gestelt werden: Van alle gocderen die omtrent de heerachappye van Ceylon_ zullen rerden verovert , Zijn Keyzerlijke Majesteyt e hare Hoogh Mog en zijn Princel Excellentie zullcu de belft genicten _ midts de gevapgenen oor zoen- “Geldt logaende zonder dic te dooden Alle die Vap bare Hoog _ Mog : Zijn Princel Excellentie sf-gevaardight ziju zulled ean ziju Mejesteyta onderzaten TTy geley geved handelen gelijk Zijn Majeateyt acn %ijn invoonderen buyten Landts bandelende oock gehonden zijo te doen ; zonder welk FrY-geley zelve zullen mogen werden eangetast _ ende hear waren VOOr bujt verkleart. 82. Ziju Majesteyt eude Hoog- Mog : ende Zijn Princel : Ex- cellentic zullcu trchtcn alle ga@gcn doortochten _ zoo ter zce els te laude _ binnen het cylant Ceylon reyubaar en doortrekkelyk wakcu midts ecrende alle struykroovers en ludtloopers zoovcel mogelijk zal ziju ; dics Zijn Majesteyt zal gchoudcn ziju timmerhont

Welke ? OOsT-IXDISCHE COMPAGSIE 1602 1800.

verechaffed opbouwiuge galeyed fusten auderc vaartuygen om dear mede zee te bereyligen Fanneer zulke Ioorer? , water 0f te lande werden #angeheelt , die met de doodt (audere een voorbeeld) te streflen. Om het Foor3Z. verbond heylig en opverbrekelijk te onder- houden belooft de Keyzerlijke Mejesteyt als mede de Hoog Mog: Heeren Steteu Oenerasl Ziju Princel

Excellentie met alle kracht het zelve behertigen geenzine te lijden ofte te gedulden dat Falhr tegen gezoudight werdeu _ helooveude de overtreders {aa0 beyde zijded) het hertete zwaarate te doen strfen door haar volkomentlijk de achade vergueden.

XLII MOLUKKEN_ 2 December 1612. eenyte gouverucur-Keneruul Pioter Botb _ al]gpoedig rijoo komat in het Oogteu nBAT de Molukken ECgD 0HULT oroe op de aked trachten atellen EYLTD bij Ternate September 1611 de vijundolijkhedez met de Spenjuarden werden voorlgezel tocn bcl bleek _ det Beatend erkend Boih Erechblte poaitie der DndD Tosc mogelijk terytoricd door het bcvcetigcn FrOeger geeloten contndten ook Datjan (Fgl Tiele Evropeere FIM bldz: 122 125)

Contract gemaeckt den Gouvern’ Gener” met den coninck Princepale Yan Batchien: Op huijden den ge Xber 1612 gijn vergadert geweest de gestrenge ende menhafte beere Pieter Both gouverd” gencraell que0- ticren ven Iudit Cgcu d’Ed’ Mogende Hra Staten Gencraell der Vrije Vereenighde Nederlendse provintien , sijn Princclijeke Extio ende Hecren Be winthebberen der Generele Oostindische Comp’ eent ende meghtige koninck Nouroe Soleedt _ koninck Batchlan ende sijuen edell endere zijde ende hebbep aldaer het accoordt_ Lru desen den viceadmimel Symon Jauazoon Hoen hem gemaekt geregumeert ende bevestight _ reanmeren cnde bevestigen mita desen , beloovende betselilde in alle gijne

Het Portugcoscho f1ta _ Uit bet Contruocboek. Bultan; Hiervojr XXXV.

klein roci- of zcilachip: 100

GENERALI NEDEELANDICHE GEOCTEOYEER DE

tykelen Ya0 beijde zyden @eer te komen ende tot meerder Fer ~ seekerheijt Fau 01BC onderlinge begonnen vriendschap _ s00 heeft den Ht gourerd” generaell Pieter Both eenfe zijde belooft ende aweerdt mits dceed oorschreven coninck coninkrijcke FB0 Hatchian bart gereghtigheden tegens alle jegen Foordige haere ende onse vijanden oute die ben hier daer tegens ben zouden komen verhefen YDOr staaw cude te defcnderen ende J00 veell alet doenlij is bijoe maght te belpeu amplieereu ende dcn voorachreveu coninck mnct alle sijue princeu ende heeren andere zijden hebben belooft ende gc9wOrcu met solemnele ende haren elcoren belooven cude Rtectcm mits deze _ den koninck ende coninckrycze Keaian gehon getton# zijn tot dienate T20 Edv Hre Staten Generael _ sijn Princelijcke Erue ende de Heeren Bewinthebberen Feermede 8ij sl8 au een verbondt zijn deselve niet gaen ende eenige vap hare “jenden aen te hangen almede geen correspondentie met eenige der voorechreren hrp vijanden houden ende Jomm 9 jnt minste met den vijandt niet practiceren bet geene tot prejuditie den voorpoemde konink ende onsen btandl alhier India gouden mogen strecken: mede een maedt

Geraemdt aengaende de ggou #CIVEIL twec ijsere dubbelen ziju gemacckt ende ccne int huijs van de Comp” ende den ander bij den Koninck zall Forden bewaerdt _ Faernaer den {erde sngoa gullen mocten #erden geformeerdt , die de voornoemde copinck ende zijoe Hr belooven voortach Foor CCD balve 8wu 800 de Comp leveren. Aldus gedken eylndt Iaboua Batsia u ten daege jaere macndt ala boven_ Waa onderteijckent Piero Both ende gedrnckt mct het zegell de Comp”

XLIII_ KOST FAN KOROAANDEL; 12 December 1612. midden 1610 vertrok Wetter Berchum san Bantem nanr Kust Koromundel bet Folgeude jenr nam bij bet Diructeurgobap over onze rnlorem dalr toen reeda tan gotale minstens vier Ferachillonde rijken gelegon Togeuapetnem Lmel Ttrepopler) = Pnlicat , Petpoeli (Nizampatum) du Kistoe delta

Portugeesch UndIC varncorderen Schrijffout yoora uagu? Vgl Clercq , Mabiseh Molukken blds_

Yocl -furdou”

Uit het Contractboek OOST-EYDISCBE COMPAGNIE 1602 *1800*

101

Maaulipatam Noordooaten Petapoeli: Den Juli 1612 werd boofdkantoor Op de Kuat dut Pulicat door do Portugeezen voroverd Van Berchem djo het belang dezur veatiging Foud inzog #enddu sioh rorat Carnatioe aloot onderataan controc (Vgl Van Dijk , Fetlr Rercken bldz. 17 noot

Accoord ende contract gemaekt bij den directeuf Wember Tad Bergen wege ende nijt chraght d’FA: booge gemelte Hro Staten ende sijne Princel. Exue Mauritins Nason ecte ende authoriteijt Pieter Both gouvern’ generl over Hollandts Jndien eenre zijde ende den doorlughtigen hoogh- gebooren coninck genaemdt Vincata Patij Raija Lou coniuck Orcr [andeu Carnatijca Sinruasina _ Patij endo meer andere hecrlijczheden audero zijde cude dat voer ceuwigb cude ouverbreklijck. Desen 12’ Xbor 4’ 1812. Yelorer Allgoo de Portugesen vaD Tome Op dcu 9* Juuij desea jaera cantoor geucraell tot Pelliacette voorechrevcd geraseerdt bebben ende des Comp” goederen geroofft cenige Fant volck doot-geslegen _ den opperzoopman_ genaemt Adoli ’Thomaszoon_ ende d reste neer Thome gerancklijck mede genomen overgulcx genoodteaeckt novo mct deu voorschreven koninck te contrac-terev in forma als volght: Eertelijck sal den Koniuck toclaten dat de koninginpe gen Obayama tot Palleacatts Foorwchreven de begonueu fortrease aldaer haeren coat aall laten opbouwcn ende doen Folmacken mede deselve met baer volck docb beware dan geboud” MCHOu alle arondt de sleutcls van dc povrt in ons

handen leverev deselve smOrBens acb den portier daertoc gestelt , beueffens den on ben die daertoe sullen setten , voorscbrercn poorten openen ende

Van Dick a9a: Vencate Petiraiebou ’ VgL biervdor_ bldz. YgL hiervoor_ bldz. Vau Dijk, blds loeut fvutief Collour.’ Het Volloro (12556’ NB), in die dagen zotel FeD rdje Vellore Carnatica Chandregiri Vijeyenagar) Ygk hiervoor_ blda. 89. Ten Zuiden wan Madrua. Ook geheeted Muliapoer of Meliapoer: Van Carzutice Ven Dijk apelt deze DAAID rereohileno Obe Jeme Volgena Nederlandach bericht 1616 Ivan Antonio Schorer) Fulicat toero meddo ceno yroOwed Koning Yelour” (Vellore}. Zio Dij , blde. Het werd bet bekende fort Geldria (Van Dijt _ 102

GENERALF NEDERLANDSCEE QEOOTROYEERDE

des evondt aluijten Voorts sullen tot onBen gebruycke hebben de helft van fordt Foornoemt daer zijn Princelijcke Exne JyneD gelieven gll vermogen te hebben een steenen huije elle xmmonitie van oorloge_ kruijdt loodt _ rogels_ londt_ enckers touven zeylen ende alle andere koopmanschap te mogen bewaren YOUI brandt_ TO”CI dieven ende meer aDderc ougclucken. Nogh beloofft deu Koniuck #OD deo direct’ voorhoemt Ous volch , door Portugesen sijo landt tot Palliacatta gcva @gcu weder onse beuden doen leveren eude daer bencflcus te procwreren ULYe goederen door Portugesen CuOmen weder te doen reatitueeren oorts aullen Hollanders Zeeleuders ende alle die geene die eged de generale Comp” hier trafiquercude , gchoudeu wesen te betalen TOOI alle gocderen eude coopmanschappen dic hier gelosst sullen worden een een helff ten 100 ende die geleden gullen worden twee 100 , wel [ver Jataende t’geene det Ae betaelt beefft niet meer gal] betalen , Oock geldt , rijs ende andere behoeflten roor haer huijs gullen niet betalen_ Deu Koninct zall niet mogen eenige Portugesen te laten wonen ofte haudelez Palleecatta _ Maer trarie haer ’t selve verbiuden Niemendt beyde zijde zll nict Pcrmogen eeuige questic _ erguatie oflte disputatie TD de religie te maeken 800 daer ijmandt hem begave door eenigh quadt feijt OYCr loopen bij den Koninck ofte int landt za ll den Koninck houded #esed deselve over te levereu hauden onre natie; oorta gullen alle persoonen kooplnyden Fermogen met handelcu koopen ende verkopen elle koopmanschappen ende goederen zonder det ymandt sulcr wude mogen verbieden Alle schillder cude wevers die eenige obligatie met den Directeur otlte Capteiju alhicr gullen maeken FaD Fegen eenige kleeden echillderen oftte docken tc Icveren _ sullen gchouded wesen het gelve naer komen ende feulltc Fah dien sall den Cupiteiju _ die allbier blyvende vermogen deeclvc aeD te laten tagsteu eude alhicr boeijen Fermogcu stclleu WaBI Over den Koninck gall gehbouden wesed corte expeditie te latcd doen cnde hacr het eclve laten naerkomen alles 900 het dav geaccordeert sll 7egen Ook sal] den Koninck niet vermogen hier te laten handeleu

De zin is wa: bedored Ar toch volromed duidelije: Moec natuurlijl zijn: Ferhicden oo5T-@DISCHE COMPAONIE 1602 1800 .

103

eenige Europische natic daw alleed die bescbeijt sijne Princelijcke Extie brengen. Oock 800 beloovcu wij Fan wcgcd de Geuerale Comp” aen den Koninck cenige goederen geschut , ammonitic FaD oorloge offte andere irjigheden uijt oh90 lenden begeerdt ontbicden 900 sullen desclve gehouden wesen hier met d ‘eerste gelcgeudth’ te brengen Foir dewelcke den Koninck gall gehouden Fesen tc betelen gelijck het iu onB landt gekoosst heefft. Oock sullen wij vermogen op de rheede ran Palliacatta , St Thoome eude alle andere ha Fenen ende pleetsen des roornoemden Koningha mogen beachadigen , senhalen ende alle hostiliteijt op de Por- tugesen scheepen ende goederen gebruycken zonder deer int minste ijets tegen beggen olte ons ceuigh beletsell oflte schade deerom doeu aengesien trevis_ door den koninck Faw Span- g1en met de hooggemelte Edele Hrr 8taten ende zijne Princel: Ex”e gewaeckt Portugesen voorchreven cude Castilaueu albicr in Indien volgeude het geconbracteerde uiet en obberveren Watr contrrie de frctenrs ende breekers Fa0 trevia zijn, Alle de schepen die hicr nacr audere plaetseu sullcu zeylen met pegpoordt den Directcur offte Cepitayn , sullen onse natie piet vermogen eenige schade de doen_ Ende allsoo Palliacatta Foorschreved verre van den Koniuck is gelegen, belooflt ons mits desen datt wij staed gullen bepeffens hem ouder de beschermínge van Jegeragie dic ons in alle 9warigheydt ende voorvelleude occurrentien sall beschermen jegens alle quattwillighc oflte vijanden ous met geweldt ofitc practyquen cenigh hinder sude willen bendoen _ Faervan den Foorschreren Jegergie ou9 sijn kaull gll verlecuen tot onbcr veraekeringe ende gerustheijdt. Alle relcke Foorcchreven contract jck, Vincaty Patij Raija Alou kouiock oFcr dc landed Caruatice _ Sinruaa-sijna Patij ende meer andere heerlyckheden , beloove nogh nimmermeer te breken , het relck ick ’eere bij mywew Godt Perumaell Jck, Wewber Bergen directeur ende contractant wegen de Genereele Oost- jndische Comp beloove mede zelve nu oogb Dum mermrar breken waerlijck moet mijn Godt helpeu: Was geteyckent

Lees; Wic met dezon radje wordt bedoold mij niat duidelijk (Vgl ocbter Dijk blds 27-} Fij blijkbuar goururuour Fulitet. Yad Dijk , P-, bldn 27 leeat -Geloore” KnOOpU durup onvermakolijto TOAAD onjuiate oporking vaat 104

GENERATI FEDERLASDECHE QROCTROYTHADT

Wonber Bergen cude tot meerder veraeekeringe Fan desen heefit Zijne Mayt ziju zecgell rooden lack met syn eygen bandt hier onder geltfg gedruckt ende daereuboven beeft ous nogh gijne handt_ gedruckt eed doeck , gegeven , dat men noemt de bandt gudell:

XLIY ROETON_ 6 Jedderi 1613_ Op last don GG Fioter Both deed de kupituin Apolloniua Bcotte op zijn tocht du Molukken Bolor (begonnen November 1812) Boeton radje dit eiland_ Aen contract ende eeu wich verboudt mucckon Nadat hij deu Deootber vobr Roaton Fe9 &6- IOmUD Gelukte hut hom spoodig bet onderatuando contrc: sluiten (Vgl Tiele Boutratofcn blde. Tiele LuropatTy FM, bldr_ 195 -137.}

Contract eude eepwigh rerbondt gemaeckt bij den command' Apolonnius Schotte als leat bebbend van d' Hr gourern' . gener' Pedro Botb uyt den HBCD Mogende Hra Staten Gener' der geuuieerde Neder- landen mitsgd" Sijn Princelijcke Ex ta, als Gouvern" der zelver en de Hr Bewinthebberen der Oogtjndische Comp eente ende den grootmeghtigen konink van Bonton ter andere zijde_ den eersten 500 beloofft dep Command' aen den koninck Fan Bouton nijt den name voorachreven dat Hollanders zjne oudcrsaten ende lendt zullen helpen beschermen tegen alle jnvasie eude gulcke vjanden hem Op sijn lendt zoude willen ucscha - digen _ ullte hinderlijck vallen ende zall tot dien eynde Op de strandt VaD des Konings ouderaten twee bolwercken opgemaeckt worden _ dewelcke den Command' voor eerst s]] verzorgen Ficr atucken gescbuts me hare toebeboorcu ouck ccnige Hollanders deselve te regeren Ten treede beloofft deu Comnand' _ deu atoet atrendt dit coninckrijck mitegd' sijne gelegenth' aen den F Gouveru'

Vermoedelijk iu dit d0 efdruk Koningu hund gedrukt Tlceua gendelhoutpoeder; Uit het contracebouk De datuw niet gahedl zoker: Henur Miuachien contract in het Portugocaoh Bpaunach opgemaakt Dit gebenrde zetr apoedig, nog begin 1818_ Fgl Tiole _ Boutcetoftcn , bldz. 88, O08t-LDIBCRE COXPAGNTE 1802_1800 .

105

Genereell FOOr drgen meerder guarnisoenen versoeckendc _ ingonderh' dat met den eersten een schip ofite jaght gesonden moght Forden tot hier_ omme het meer nood rendighe welstandl va m beijde de natie helpen bereghten- Tew derden belooft te jntercideren bij den koninck van Macasser; len eyude bij dlesibteere van alle hosstiliteijt tegen den roninck VBD Boaton oflte eenige zijne onderdanen tot wat eynde Op epoedighste een preu# met schryven Bep den pelve roninck gall adgeveerdight worden ende gullcn dcn Lovinck vad Bouton bescher- Wem tegen alle gewelden: Ten vierdeu gullen [2ij} deu Kopinck ende zyne Ouderzateu piet hinderlijck werden barc religic politie oitc FUBCrI"ge _ maer gullen Fa p de Hollandse natic in ijets onrcdclijck streckeude tot oncenigheijt tegen "t aelve bestonded deer oFcr baere CUm= petentcn reghten gestrafit Forden_ Van gelijcken sulleu de Mooreu yeta tot padeell de Follandeche bestonden den Koninck ofite bare competente reghteren gestrafft worden Tcn vijfden belooren den grootmaghtigen coninck Ternsten rersorgen dat gijne ondersaten den koninck Bouton oite

bijne onderzateu geen overlust Ben doen sullen maer dat dev kopinck Teruaten sijnc zackcu bij den kouinck van Bouton ordentelijck sll bereghten Met geauthoriscerde gesauten offte door mjesive met sijnen koninckliken Kgcll veracgelt _ S00 wijle des Koping naem ende authoriteijt TAIl sommigc miabruijkt enat Ten geaden sullen Hollauders tot gerieff Tod beijde de uatien eijnde bequamelycker coophandell ende entrecoura megh onderhouden werden , met d eerate gelegentheijt verzorgen dat bier gebraght #crde gocdc quautiteijt cabgls olte andere copere Munie welcke wunte oitc C48gc8 dcn Koniuck belooit Valentiju _ bldz. 248 _ beuf: haticn: Vgl Tiele, Eutoletr MIII bldz. 188 Vgl Valantijn, Valontiju : avo dia De sultan Ilutate hed ProeEr Bontont tot ziju gebied gerokand Onuitgegendn joarnaal Fiater [Brneake (Leidache Univergiteita- bibliothcok) lczun wij: Di: ooniuokrijck (Van den Broecke bezocht het in Meart 1816) atondt wored onder den conniuok Turoute dan aadart njer heeft beginnen dealineren _ elck ’hop Belvun %oruesl , hoe noch Kroot vrindgobap anderen houden De 2g. claRied pitjes” (Encyclpaedi _ bldz.502; Robuon-Jobton 129}. 106

GENERALE NEDERLAN DJOHE GIOCTEOYEEEDE

onder zijpe gemeente gangbaer te doen werden neer advenandt de Yan Ten zevenden z00 belooven de Hollenders , fordt gemaeckt aijude_ jnlandera geen overlast doen , mede uiet toetelaten dat ccdige vrCemde dalic hier komcude dcu Kouinck ofte zijue onderdanen gullen cenige orerlast doen: De Koniucklijcke Meyt voornoemt verclaert eude segt mita desed de Hollaudeche natie hier geroepen te hebben Om biju koninckliicke belpen beschermen tegen 9ijue vijenden , die bem ofite ‘jnwoonder euden willen beschadigen al9 mede ecn offenayff dyfenty f oorlogh voeren tegCp de %yanden den groot maghtige koninck Fan Ternaten metten Felcken in vrundschap ende eenigheijt sll coutinueeren ner ouder gewoonte mitsgader teged die Hollandsche petie hier omtrent souden willen beschadigen ofte binderlijck vallen Ten tweedeu belooilt Sijue Maijt _ de Hollauders te eggistereu deu toght VeD Solor Foor bauden met well gemaude corTC-COrTcD . Beloofit mede Sijue May gcen audere natie eenigcu handell treffyquen latcu , dic Hollanders zouden nadeligh Forden ende zullen de Holleuders aly beschermers Loniuckrijck de preferentie genieten Teu derden beloofft Zijne May’ eCd prije stelleu cuopmapschepped eude vivtes in zijn landt vallende _ welcken prijs zall onderhouden rerden ende zulleu de Holleuders in dit coninc - rijck mogen gaen ende komen ende hereu baudell drijven _ zonder eenige tollen oflte scbattinge te betslen ende znllen deselve op het lendt Bontou mogen zaijen ende planten endc hud gewaseen genieted elle zeberbeijt ende Frijheijt neffens zijne onderzaledn zonder ijmaudta tcgenspreken mita dat zij zulcr den Koniuck zullen moeten Leoneu geved. Mede Fergundt den Kouinck hed deselve Hollauders alle geniet Frybeijt van zyue rhecden ende

Toan Boolte Boeton Twam het hem dat de bewoner bij gobrock Ecnige munte baar daer bebielepen laopkeng Plautee Blt” (Vel; Tiele Rouwetoxen , bldz - 12 Koninckrijo (Valen:ijo bldz. 248,} Vgl Door bldz: 105. Het Plan pana expeditie Yederlanderg DRlAT Solor= de Portu - geazen dilr ULILOu opgevat juiel Tead Boeton & Toti_ (Vel Tielo_ Europalrs VID blde 186 Pietor Both ging gearn8 op dit denkbeeld omoet Bewindhebbera hem hadden gelast Gop don profij- telijke bandel zandelhoue order atellen:’ UOSrMDIJCHE COMPAQNIK 1802

800 _

107

bavcned ontrent ende eylendt vau Bouton gelegen zonder det men desclee daer over sll mogen molestercu ufite ijete daerfoor pretenderen _ m4er beloofit den Koninck dcselve plaetse dea noodigh zijnde alle hulpe ende byataudt ende det ter congideratie dat de Hollanders dit guaruisoen tot zynder beschermiuge onderhouded_ Ten vierde deu welstandt eude voordeell beyde de natie het profytelyckate bevorderen beloofft Zijne Mayt vourtaad alle zijue ouderdauen rije doen zaijen 600 daer iusouderbt recll atn gelegen Moluccos tot welstandt te brengen_ Ten vijflden alle cenigheijt eude vrundachup te onderbouden a[9 ook confusicn te schouweu belvoft ded Koqinck ende laet mita desen det goldatcu offte alsulcke perzuoneu die wegen Follander couinckrijck zouden mogen blijven zulleu mogen hylycken met Frije ‘rouwen offte doghteren zijn kouinckrijck welcke niet zall belett wordeu bet Christen gelooff’ demen mede dat Hollenders hier uerena andere deg Konings onderdanen sulled vermogen slaven offte slavinnen te kopeu_ Eenige sla ved den Kouiuck oflte sijne onderzaten Hollandera komeude zullen degclve gehbouden mpeeI wedcromme geven olite met den eygenaer te accorderen ecuige slaven van de Hollanders reghgelopen zijnde_ door de Bontonders wederomme gebraght worden zl] daerFoor ijdermaell gcgeven #orden p8er uvenandt det zij kossten. weted van 20 tanctteu ende val 10 : eew . Vad gelycken gllen de Boutonders 900 eenige Vap bacre weghgeloopen slaven door d Hollandera wedergebrght Forden_ Teu gesten beloofft den Koninck die Fen Bauda schriff- telijk te ontbieden_ hoe dat [met] de Hollanders ceuwigh contrct ende rerbondt gemaeckt heeflt deselve Bandan eSCn mede een Faate vrede cde Ferbondt vermanende ende jngeralle deselve Bandanesen tegen Hollauders quemed vorloogen den Koniuck ziju broeder met alle ziju ouderdeneu die bij Randa heefft huija outbiedeu Allc de voorrerhaellde articulen belooveu de Hollaud’ mitsgaders

~Seookare oloodun

duer Hoeton) vaalen gnaleeten Tannecter relcke in de Molucques ende endere hieraltrent ghelegen pleetsen truuren Terden Zij achenen Booton plaats gorded Fold gebrnikt worden polloniue

Acolla 1619 bij Tiole Boutostofttn bldz: 12 18). Vooral deze bopuling contra ot #erc door Boottc Gowicbt gertond (Tiole Bouwstofen _ bldz. 18}. 108

GENERALE NRDEELANDACHE QEUCTEU TAER DL

den grootmaghtigen koninck vem Bouton ende zijue gesllieerde vrindeu ende Fassa leu onderhouden ende doen onderhouden. waertoe zij haer mita desen verbinden eeuwige vrindschep conversatie comieric ende dat zij elck anderen zullen geven t'allen tijde alle hullpe. favcur ende bijatandt naer vermogen elcr CCD teged dee enders vijenden betwelcke in aller voegen de Hollanders oock Zijne Meyt met zijne vasgalep sullcu rerbouden blijven onderhouden ende defenderen. Sclve bovcn vcrhaclt i9 onder verbinteniase getrouwigh' Cete code woordt die beijde Godt ende onaer eren paested schulldigh ziju: Aldus gedaen FoOT Bouton op de gtraudt den je Jaouarij 1618

1. HOLOXKEN: Japnar} 1613. Gedurenda xijn verblijf Molukken beuft Pioter Both oor mot verychillande hoofden het eiland Maban contrcC gealoten: (VgL Tiulo Europeers TTII bldz 196.)

Op huijdcd ded 8" Januarij 4' 1618 eiju int fordt Mauritius op Nollackie eylandt Macklam ten overstaen vau de seugege Fan LimataD _ gecomd: dit eylendt F4@ reged d hoogh- mogende kouinck Kitchill Moulafer koninck Fa# Teruateu Fergaderdt den gestrenge manhaflte Picter Both gouvern" gener Fegen Edt Mogende Hreo Staten Gener der vrije Verecnighde Nederlaudsche prorintizu, sjue Princclijcke Extio Maaritius priucc Orngieu rave Naxeouw Etca ende d Hrn Berinthebberen der Generale ereenigbde Oostjudische Comp" ter SEnic ende meest alle de sengages ende de principale het geheele eylendt Makjan ter andere zijde eude hebben aldeer in forme accoordt gcremdt ende besloten det voortaen ijder malcanderen zullen laten vrij ende liber haer gelooff sonder den anderen daerin jncommodercu

Het contreot nog hetzelfde jear Joor Both ngeconfirmeert" (Tiele Bouwatofen bldz. 34}. Zie hicrna contract 2 Auguatoa 1618. Uit bet Contractbook Valentijn bldz. 224 steit den uitum op 16 Japnari 1618_ 160R had Peulua Caerden bet eiland Makian voor da 0. 1 C in bazic gonoteu dulr garnizoan voorzien_ Ngofakiaha Kaitjil Modafer. Van oud a Ford Makjan onderhoorigheid Ternate gerekand_ ONBT-IN DISCHE COMPACNTE 1802_ 1800.

109

ende jngevalle eeuighe Mackjannesen quamen Om baer gelooff reranderen zullen FBn beijde zyden deselve wederom gegeven worden zonder baer Int minste mogeu traghten respectivelijck Christeu Moors t macken voorder det Foortaan de wapenen die albicr wijt Hollandt Lomeu onder jnwoonderen {O0I coopmanachep rerkoght te worden Foor de gelfde prija gulled genieten die de Ternaten gullen worden vercoght , die welcke zij

belooven geene onye vyanden verkoopen Ende belooven oock vourschreren sengagieu eude priucipale uije den name van de gehecle gemeente dat zij hunne negelen Bep geen andere uijtheemsche natie 4ly alleen de dienaers ven d'Ver- eenighde Comp" gullen verkoopen ezde dat niet hooger als Toor 50 Fan egbten baer perpetuitatem waer tcgen de voornoemde Picter Both wijt creghte zijne commissie iu den mame YBw voorschreven Comp" belooflt voorocureven prijs geender tijt te gullen zoeken te verkleijucn_ Touchercnde audere polucten die niet well en konuen werden geraemt_ refereren haer beyde de partijen geene dat Maleije mettcn kouinck van Ternaten ende zijnen adell Bell wordeu verhaudelt Jngevalle cenige Mooren Obee ahier werdez Ferovert_ sullen geboudeu WCseh dcselve 8en bacr te presenteren om koopen , bet relcke zij VBv gelycken aCu sullen moeten duen bO0 cenige Chriateucn heer handen quemen te vervallen_ Eude omme onac begonnen vrindachap bondiger Faaaer makcn hebben voorachreveu gengag1en ende oversten uytten beme YOL gehcele gemeente met solemnelen eede beloollt cude Jrooreb beloovcu ende rweered mits dege _ gemelde mogende rn Staten Zijne princelijcke Erte ende de Vereenighde Oostindische Compe alamede de mogende koninck ende croune Terueten alles gebou ende getrouw te zijn _ met bunne vyanden buijten haeren weten iut minste niet tacterenl hetgeene projt uditie Foorechreren prince ende koninck zoude mogcn gtrecken maer met Hollanderz cude Ternataneu des uoodigh zijnde leven ende gterren_ Waertegena de vooruoemde Hr Pieter Roth uijtten name Th Da Foorchreven Hrn Staten beloofft ende geswooren heefft , bclooilt

Valentijn caly Melajoe Vgl hiemB contr? ct

andoru Iluruntaaner

XLFI 110

GENERALE YEDERLAYDSCHE QEOCTROYFERDE

ende zweerdt mits desen voorschreven Makjannesen tegen Onac der Teruataneu eude bare gemccne vijanden met alle mogelijcke meght tot tterate droppell bloets tc esgisterep eude helpep eude metten vyandt int minste Qiet buyten haere weted tot hunne prejuditie tracteren_ Alles suder 9r8 ende list. kenuisse der waerheyt zijn hiervan gemaeckt Trep alleena luydende contraclen Duytsch geschreven 4ls mede twee gelgcke by hacr in Tarua - LCDS gecoucheerdt alle vier beij de voorechreven partijen onder- tcykeudi daervan elck jnt Duytsch unde ip Teruataens gegeven Actum uteupra. Onderatoudt Pieter Both ende opgedruckt met des Comp zeegell rooden MAN

XLVI MOLUKKEN

Heart 1613.

O8k dit contract door Botb genlolen tijdena zijn rerblijf in du lukken (Tiele _ Oprt VID bldz. nont van bldz 128) De bedooling soni moeilijkheden Foorromen welze men vraead_ rederzijdache propegande gebied deu godedienst. (Zie noot bldz. HL)

Articulen ende #OOI raerden gemaeckt ende beslooten tusschen den hooge mogende koninck Moulafer - ropiuck Ternaten den prince Sedeug zy nen broeder ende alle de Teruataeugche Raedt ter ceure ende Pieter Botb gouvern’ gener’ orcralle de fortresscu schepen _ jachten ende personeu Oostjudiens Fan wegen d Edeo Mogende Hren Stateu Guner” der vrije Ver- cenigde Nederlandsche Comp”_ Sijn Princelijcke Extio Mauritius gebooreu pnnce Fad Orengien grafe Fen Nassou etc” . eude Htro Bewinthebberen der Gene-

Het rerwijt , Yodarlendera RCIA Ilanuaohe autontultem oontractar Lieten teeicanc #olke deze Diut bugropon ElE natunrlit in eik geva 7A2I {roona Thesto | contre oren ofk in dc inlndjche tulen matden opgemaakt Duytach NederlandacE. Opgamaakt jngeschreven. Uit bet Contructboek: Bultaz Modufer; Tiele _ oumt ben Bidung: OOsT-EDISCHE COMPAGME 1802_1800,

11

nle Compe tcr andere zydeu OI alle swarigheyt verhoeden die wegen hct verschill religie zoude mogen ovcromed:

Jogevalle deer cenige Ternatanen ofte hunne elaven alhier Op Ternated bij Hollauders komen onder pretext Chrietonen onder Ou8 #orden “ulleu voornoemde Hollanders gehoudeu ziju dadelijck hunde bauden weder te leveren ede iu geender mapiere deselvo mogen rerstercu_ Daertegene wedercomme de voorechreveu Teruatanen alle die van On8 haer aullen overcomen hetzij Hollauders off’ #udere Chrieteuen _ datelijck gullen reatituercn ende niet vermogeu deselve te rersteeken_ 8oo ranncer eenige onderaaten den coninck Cea Ternaten bij de Castilianera overgeloopen oflte audersints vervallen ende aldaer Christenen geworden zijn het zij wie Tan beyde natien zij zouden mogen Lomen mep deselve in presentie ven den Koninck ofte eenige zijuen Racdt cude de Hollentsche overigheijt die pleetse doen komed cudc haer affvrageu welcke van beyde religicu gencgen zyn ende baer daerinue haer vrije will latcn gebruycken dogh anllen Hollanders deselve onderaleu Terna taucd die allsoo bij ovcrkome elhier Ternaten eenige andere plaetse mocteu bredgen daer zij uijt haer oogen zijn om alle zwarigheden vour te romed_ Jngevalle het cenige overgeloopene ofite gevangede glaven gouden ziju die bij een onse beijde natien hun quemen bege vez , sulled deaelve voer houden e/s boven dogh den eygenaer de waerdije van die betalen _ overlopera en UmUC beyden komende zynde geen oudersaten Ouse beyde natitn_ sulled boer begeven mogen bij alyuleke religie al daer zij

proflessie doer_ Waoneer daer eedige Chriatenen door Teruatanen den oorlogh weder bekomen zullen gehouden zijn desel fTde niet verduysteren mJer preseuteren voor de waerdije Fam

roore[atruikelblot jn de verhoudingen cuaacben veruchillende acraren do Molukkeo do Bpanjearden: Ook in hot hiorann voorafgannde contrnct mob Hakien Jaduar 1818 wordt dit punt uitdrukkelijk ge- regeld _ (Vgl Tiele _ Europetra FIM _ oldr 125 Velentijo , bldz. 245_ heaft onderzaton der Toroutuned NI. der Ternatanen_ Vuloutijn = worden” . Du Nedurlandore: 112

BENEEALE XEDEELANDSCHL GROCTRO YEER DE

eleeff losgcu ende jugevalle wij heteelfide niet begeerden te ducn zullen zij daermede heer vrije wille mogen doen Daertegens Hollaudera gelijcken alsulcke Ternataenae Moren ala hier in onse handen jn den oorlogh gullen vervallen gehouden sullen zijn en de Ternatanen precenteeren ende volgen den roet in het voorgrende artykell voorgeslagen_ Jngevalle eenige YAD onse gevangene sldatcw door de Terwatanen op eenige toghten uyt des vyandts haudeD gekregen wierden zullen zij gebouden ziju deselifde bij ona liber ende vrij te laten komeu sonder deerven ets te pretenderen onacr rijde desgelijcr. Alle welcke artyculen zij luyden wed erzijde beloofit het ende belooven mita desen _ getron welijck nner komen ende volbrenged sonder argh offte list . kennisge der werherdt zijn hier twee alleensluydende contracten in Duyta geschreven ende Lwee gelycke bij haer iu Teruataeds overgeset ; &lle vier bij benluyden guderteykent daervam elcx een It Duyts eude Ternatacus heefft Adus gedaen jut fordt Orangie ey lezd Teruaten de Merty 49 1613_ Wes geteckcndt Pleter Both_

XLVIL AOLUKKEN. Augustae 1618. Both vertrok Muart 1818 wt d Molutker Bj Ltouon Rokomen Fodd daat eenigu hadunendbobo aohepen Hiermed reraterkt bearde naan de Molukken tarug bechtiger tegen Spenjaardcn tredeo inderdand mnakto bot hud bchulp Terta- tualchun u*tan verderen inlunduchon aanhang lastig gunoug: 2bs eelfa _ dat de Bpaenache gourernenr De Silve Tidora te rundad beboudeu , Spaanacbo bezocting Saboegoc de Woaekust Hulmubeira bohtte reratorking bort ODA Tende sijn Seweeal 1B11 Joor Bpenjaarden genomen (Zie hiervoor bldz 99}. die gelegenheid Singadji nitgewoken Botb aloot thang dadolijt met dit boofd mcu” contucu_ Immor Foor den bewenden sultan Ternate gvot gowicht d0s vcor dat Halmakaira Foor hem geopend bleaf ;hiermede bobbun d Iecnatanud Wnsced eobuyf MUdCrOmuc georogon” (Vel: Tiele, Europetre VITI bldz: 127 433-~185 ; Tiele Bouurtofen I, bldz. 82)

Op buje den den Augusty Ae 1613 bij den #TTH ud’_ Adriaen Block Maertsen als lesthebbende Velentijn anobben’ Uit bot Contrectboek: door Both aangesteld tot chef van bot guruizoontje Bubongoe (Tiole Boutoatoler blda OOST-INDISCHE COMPAGNIE 1802–1800

de E H Pieter Both _ gouverz” gener” regcn d’Ed” Mogende Hm Staten de Vereenighde Neder- landen zjn Prineelijcke Extio Mauritius de Naasouw ende d’E Hrn Beriuthebbercn der Geucrale Oogstiudische Comp ter eenre ende den sengage VXD Sebonge eude zijne geallieerde ter andere zijde jnnegegaen en gemaeckt saker accoordt ende verbondt in manieren ala volght:

Jo den eerated dat den sengege van Sebouge ende zyne gealliaerde gehouded sullen wegen gelijck zij belooven mits desen den koninck vaD Terualen ende d Ht Gouvern’ Gener, die van wegen Hooge Mogende Hre Staten elc” jn dese landen ig oflte naemaels sijne plactse succedcred eude gouvernered gehou% cpgetrouw blyven _ ueu selve oifte hare gecomdo alle gehoorgaemheyt ende goede diensteu te be#yzen , gvedt eude bloedt daer setten ende alles tc doen tgeene goede getrouwe Fassa len ende onderdanen ende begchermen heere schuldigh zijn. Ende ellsoo Spangiaerden doer vteeae Fan komste der Hollanderen coufuselijck hebben Ferleten de stadt ven Sabouge ende [ordt gelegen Op de gtrandt cude alles ruyue gestelt is js bij den vooroemde sengnge ende zijn geallieerde belooft gelijck gennemen by desen gelegen[heyt] - het fordt aen de etrandt offte fordt RC gtadt zulcx den voornoemde command’ gll goedt vinden _ datelijck maken ende rcparcrcu volgens d’ordre die den Command’ dsertoc zall geren_ Trelcke gedaeu zy bdc beloofft den command’ Adriaen Block Martense qualite boven , het gereparcerde fordt tergtondt te Fvorsieu met soldeten , geschut _ ammonitie oorloge - “ivre? epdere behoeften _ Mnnt alaoo den vyendt keeren eude d’jnwoondera dit landt beschermen Voorder hebben de voornoemde sengage ende zijne Bcal Ilieerde acngenomen ende beloofft gelijck Bennemen ende belooren by dese , dat de aenmaninge den Gouvern’ Goueracl oflte zijne gecommitteerde sullen maken oflte haere onderdauez doeu maeken een meer [orten_ VAD gleeu cn kalck gemetselt eude dat Op soodanige plaetse ook Mou groodt ende aulcker forme den H Gouvern’ Geuerell otite zyne gecom tot heere meeste versekeriuge gullen goedtvinden behoudelijck dat den Hr Gener’ de

Vgl hiervoor _ hldz EiB0 buQun beochermhoore” of iota dergelijka Volzr. 114

GENERALE NEDEELANDSCEE CCOGMOTEEEDF

metgclacry sll beecbicken omme de forten te metselen , zonder eenige arbeyders weer stellen macr zall voordta den arbeydt alle materialen Fersorgeu ende brcngen _ bomen lasste van de voornoemded sengagie ende sijne gealliaerde die oock blooven dat WaTdeer die forten sullen gemaeckt wcaen deselve te sullen houdeu in reparatie_ deck dight , met alle comodyteyten ten dieuste va D de soldaten voorsien ende onderhouden Sullende

roornoemde segage ende ayne geellieerde gehouden ziju een bequame pruw roorgien met volck ende #f te Veer- digen , 800 dickmaells ende uae zoodauige plaetse als deu oficier Fant fordt zall gelieven te ordOnIercn velcke zyluydeu beloofit te #ghterrolgen: Ende allsoo beronden werdt dat de onderdanen dcu onrc_ noemden scngeg1e ende zyne geallieerde hate sagu veell kleyner maeked deu vorige tijden plegen docn , hebben de FOOt- pocude aengegie ende sijue geallieerde beloofft ende nentemeu dese , dat deze eaeckc ordrc gullen stelleu ende te weege brengen _ dat voortaen haere ouderdauen desegu gemaecit zall wordleu ZOO groodt alae voortyden plagh 28” , zouder det noghtaus de Hollandera eude haere geallieerde daer yets Meer FOOr gullen betalen dan den ouden ende gewonelycke prije. Item aullcu Hollauders piet verinogen met Spengiaerden offte hare adhereuten maekeu ecu Frede treves ofl stillstandt mepenen ofte zulleu gehouden wesen gelijck de vooroemde commaud” qualite roorJchrevcn beloollt_ dat de vooruoemde sengege cude zijne geallieerde goodanige vreede treris ottte stilletaudt wapeuen mede sullev ziju begrepen ende z00 den Spangiaerd even well met wappcdeu yCls Op den voorschreven seng”ge ende zyne geallieerde heure landen ottte ondcrdanen willde etteutered dat de Hollenders met hare maght gulcr sullen poogen te verhinderen_ Oock beloove de roornoemde gengage ende geallieerde_ datse met den Spaugiaerden ende bare adhereuten niet en zullen komed eenigh bespreck olfte onderhandeliuge zonder voorwetten , advys ordre de Hollaudcren ook geen vivreg aew baer verkoopen oflte toevoeren nogh dat niet gullen gedogen dat zulcx bij herc onderdaneu geschiet- Belooven voordts contrctauten elcx in den zynen te onder- houden ende doeu onderhoudeu alle goede ordre ende dicipline dat tugachen de juwoouderen van dese lauden ende de Hollendache 0O8T- INDISCHE COMPAGNIE 1802_-1800_

115

soldaten de vrundachap magh toenemen_ Ende off’ gebeurde dat tusschen eenige soldaten ende jnwoondera eenige questie ende moeyten quaMe rysen sullen wodanige ueatieuse perooueu Hen bared competenten reghter werden overgeleverdt ee behooren straft worden_ eonder deb hier door offte andere particuliere onruste contract ende verbondt eenighsins magh rerbroken oltte jot miuatc poitct mogh geprejudyceerdt werden maer belooven partyed elcr iu zijoe qualiteijt op hareb eedt Lrouwe geloove . coutract jut geheell ende elck poiuct jnt bygonder eeuwigh ende ouverbrekelijck onderhoudew ende docu onderhouded. Aldu8 gedaen de stadt va n Sabouge te dage ende jaere els boveu. Onder- teyckent Adrlaen Block Haortonszoon_

XLVIIL: BOETON. 29 Aaguetas 1613. uun Auguatus 1618 Turtro s Both #eoer Molukkeu beatemming MolAC Henitam del6 uooton alLT dod To n And unkwem Compagnie’4 amhtenerni welke hij daet bad nChuryulueun baddun op ergerlijke wijse beort geapeeld

Raelona sort ndoor dit onredelijck procederen uytermetan aoort; (onoaode EmDulAILT Od huddan perijckell gestell pietalleon Duuau runtochap mutton Couiuok gernuekt, [ILOT oock allue WLT geveest. Both kwem gelukkig tijde , atrfte echuldigen 3gat hetenwde het contract Idotton wulk pog met niente bepalingen werd nangevuld. (Vel Tiele- Exropetra _ IM _ bldz. 196 1O; Boutostorcn , bldz: 83 87.)

Approbatie Bouton_

bet contract met den kouiuck 544

Gegien het accoordt gemaekt op den 8” Jannery 40 1618 tusschen den grootmaghtigen koninck van Bouton_ sulltan Deyan Assia uden eenre ende cepiteyn Appolonins Schotte Raedt Fa0l Indien onsent egeu andere zijde #pprobeeren lauderew bet zelve accoordt van poinct poinct ouderhouden cude tot meerder verseckeringe one ouderliuge vrundsehap s0o hebben dce naervolgende artykeleu daerbij geraeudt: Uit bet Contructbouk De datum contract niet geheel zeker: JanuaIi Gewoonlijk Fordt zijo Ltel rudju ’gegeren- Zijn DABD den LezEL blijkbenr ze0T verenocid Kan de Boegineesche adellijke titel daeng Ttled 116

GENERALE NEDEELANDSCHE GEOCTROYTERDTS

Alsoo dcn koninck voorboemt _ out zyude ende genegen nacr zijue efllijvigheijt zijn lendt rost ende vreede te leten heefft met on9 advijs ende advijs ven zyne princen ende raden mitagadera de gemeente genomineerdt zyue legitime zoon genaendt Shamerdyne welcke den adell raedt ende gemeeute dudelijck hebben gesworen _ naer overlijden den roornoemden koniuck Fuor koninck erkenuen eude obedijeereu welcke nomynatie ende electie ECCr aengenaem geweeat_ Tneromme Fij ondergeschreren beloove naer afijvigheijt Yad den pregenten koninck zijnen voorschteven “Loun Shamerdijue Voor roninck erkedued cnde met deselve iu elle vrundschap eude alliantie continueered, gelijck wij nu den jegen woordigen koniuck %iju docude Ende gebeurde dat uaer overlijden Fan den presente koninck eenigh gescbill daerdoor queme verrijsen in zulcken kas Ter- oblygeren zelved ende onaeauccereeur den voornoemden Shamsadyne alles mainteneren ende assisteren tegen ijder _ hun duertegens zoude willen epproseren ende wede de ondere zooued de princen ende ook andere princen ende edle , uiemandt uijtgesonderdt _ helpen mainteneren hare gereghtigheyden ende jutercesseurJ om alle querellen , die tusgchen haer aouden mogen rijsen neder te leggeu ende #en yder sijn geregtigherdt oorataen_ Eude allgoo voor Quge komste eenigh geschill geresen is belengende vrecmde natie die ellhier Op de rheede gekomen ziju gereest verklaren daeromme det van voortaen alle YfCCID dc natied gccn uytgegoudert _ hier sullen vrij eude Frauck mogen komen geexcipieert den Spaugiaerdt met de Portugesen ende hare adherenten met de Felcke wij openbare Ende allsoo dickwils

gebeurdt dat vyandt haere goederen ladep joncken van) Sorbaijen ende Macessar sullen de ousen inet weten ende overtacd 4am de gecommittecrde deo Kouinck die mogen visiteren ende oft gebeurde det Ined daer eedige vijauden goederen Fonde aullen die verbeurdt #CSCp , d eene beltt voor den Koninck ende endcre belite VOOI deu priuce van Hollendt _ al: mede alle fergatten oflte joncken de vijanden toebehoorende hier komende_

of Thamerdyne: Sic! Lnturcedceren of JCL:_ Hier iots woggetalien ; ooriog zio” of ieta dergelijta Soerabuja. OOST-EIDLSCHE COHFAGMR 1802 _1800.

117

Ende oflt gebeurde det hier omtrent deze eylaudeu eenige (ergatted ollte joncken van den vyandt quamen jn sulcken cas zall den Koniuck cenige correcurren toerusten , om die met assisteutie OIIYA Turo seren ep prorato geparteert werde als Vootem verhaelt. Dit gedurcude so lange met de Spangiuerden ende Portugesen met haer adhercuten iw openbaer oorlogh ziju langer niet: Item offt gebeurde dat daer eenigh geachill tusschen de underzaten VB [den Koningb eude den Onsc quau rijsen , olite rederzijden malcander ongelijck deeden za]l de questie bij den Kovinck ende den Koopman nedergeleijt worden yder den zijuen nBCT verdienste atraffen zonder dat daeromme de gemaecte ellientie ecnighsinta gall worden gebrooken ende z00 gulcx net en KAD geschieden_ gullent dan dadelijck den gouvern’ van de Molucces ad viseeren_ omme saeken te remedieeren ende verdragen. Item deu Koninck zall van alle fergatten offte ander schep ge- vaerdt _ gcen uijtgcsoudert dev toll Vaer ouder gewoonte elleeu genieten zonder dat FAD opsent Fegen daer ijets gepretendeert zall wordev_

Aldus gedaeu Op eijlandt Boulon desen 29e Angusty 4” 1613 ende Ra8 onderteyckent Pleter Both

XLIX; DJAKATRA December 1614. venohillon vourkomn amtnue do ollon te Djakatra door de @een betlen #erol onderatmnno ontcCl door deu Gerard Reynat Djaketra gealoten (Ygl, Van der Chijs _ Hakalra bldz: 16 16; Jonge Opkomet hldl XX)

Appendix het coptract met deu ko” van Jacatra gemaeckt: Voordt OWWC mekeu de pretensen tollen die Zijne Ney’ Jecatra sugstineert bein tc COm petercu over den arrck ende audere #nerem die albier tol Jaccatr worden gekoght andcrc quartiereu gebracht genccordt tuaachen den

du vertegenwoordiger der 0. Sobepveartnig? Uie het Coutnothotr Van der Chije, Jarattd bldz 208, gealt oud afechrift de Boorctarie Beuavin beruetendo 118

QESEEALE NEDEELANDSCHE GEOCTEOYEEEDE

gener” Reynst ende den Sabaudar uijt ded name Syne Mey’ det Zijn Mayt voornoemt drer vam de Hollaudera juerlyex zall ontvanged ende genieten 800 aghten Dies gullen de voorschreven Holla ndera FII z1ju Yad vordere tolleu jmpositien ende andere swarigheden boedapich die oock zouden mogen zijn OveI dew arck rya _ boonen Chineese cnde andere Fnter ende coopmauscheppeu die hier zouden mogen gekoght worded oock vryelijck alhier mogen laden alle schepen komende uijt het vader-laodt de cust vin Cormaudell Atchin Johoor Palaue cnde eylanden Moluccos Bandu _ Amboyne , Solor cude audere querticren Judien , geen uijtgesondert gonder ven afel die zij uijt roorachreven quartieren zoudeu mogen brengen ende alhier loaeer ende wederleden ollte verkoopen ceuige tolled offte Jaasten andere gwarigheded betaelen , hoedauigh die oock zouden mogel geimagineerdt worden _ uytgesondert de specerijen ende bet sandelhoudt det Hollauders alhier tot Jaccatra gouden mogeu kopen _ dacr vooren de voorschreven Hollandera betalen gullen ten 100 hier”OOrCD iut contract begrepen staet _ well VCI-staande det ded koninck “aD Jeccatra voorchreven t geene YOUICD verhaelt is wll #ggrcereu _ Aldus gedaed de logie tot Jaceatra ter preseutie ven anaghoda Wattingb Chineesch , Op dcn 21’ Xber: 1614_

Eude OmMC vOOr t komen peryckell YR brandt, zal Ziju Maye af doen brekeu de hnijjeen Chineese quartier , dic ontrcut logie S4C tot ririerkeu toe niet gedoogen dattcr ven ’mandt eenige bout Ferden ten Ratp ateen vBQ ouderate ten dack toe jucluijs We geteeckent Reijnst:

Ik lnat hier tevens volgen Herbert de Jager& verkorte vertaling van den Maleischeu tekst van bovenstaaud coutract:

Anu kant scan: bierbij ungctcokend Heeft den Koninck vorjogbt, dat dit Julvu controt buuuu luijden ip gaon 900 R” jaorlijczs botalen MO Jenuerij 1616_ De maent wor bij baor genoemt boulanhadg;” (Dzu ’l hidjah} Nechode bchipper sohuepgkapitoin. nGebout” bij der Chija bldz. 207. Dezo claugulu romt niet UOG-ncnteryreenoi rertalizg nit hee Maleiach _ Vgl der Chijs _ bldz 15 OUST-INDISOHB COMBAGNE 1602 _1800.

119

Tranelaet uijt het Malcijts vau het voorschreven ep pendicr tol het coutract met den kok Fd Ziajecarata gemaeckt ; bij den onderkoopman Herberdt de Jager ergesct:

Loff sij Gode_ heere der creaturon Dit hel eccoordt van den pangiran ‘Ziacenta wesende kiny siagbandnr volmaghtight , omint met den gener’ Reynst con- tructered hebben zij geaccordeerdt ’jaerlijcx aght honderd R” ben den Paogird t geren vict meer werdt daerbij beloofft jmpogiticn den arack robe roebe Fan schepen aff gcba ffeu jndien eenige Chineese RTereu moghte komen kopen rijs_ catsiangh _ men Fan geen toll mogen spreeken

macr men sal] moeten betalen toll Poor den jucoop TId peper alhier _ a/s ook nagelen nooten foelje sandelhout sa | med voor hondert R” vijff R” moeten geren. En z00 coopmangcheppen aen brengen z00 zullen ze hier mogen ontlaeden lendt brengen_ zonder dat men ergens Fan ijet gall mogen pretenderen. En alldus den Capiteijn Moor met den pangiran van ’Liejekarata rerccordeert .

SOLOR- EN TIIORG KOEP _ 16 Raart [616_ Apolloniae Bcotto bad in April 18L8 boc Portugeeache fort (Henricua) Bolor TbTOFero (FgL hierachter com Ncl 8eptembor 1618}. Tijdene belegering deze veraterking bad hij butrekkingen aun goknoopt contncton gusloton veryobillende Coningen’ Timor dien mapoobeng Zuidkoat , becrekkingen Gunata jaren gerden onderhonden (Tiole_ Jronttt VAL, bldz. 187 _ 189; Bourutoffen bldz. 16 101). epoedig (1816) kwemed opeonigbeden (Zio bldz. 120 _ noot 2 Om dese uit den rlmen Rloot Crijo Reewburoh wulko Compegniu LO OM Solr Timor omliggendo eilanden vertogenFoordigde (Tiolo _ Bot- “toffen blde: 101) contrect dit inlendsch hoofd

Kiuhi ajahbandar. Ketjang booutjes: Capitao mor: door titel &8k TOOT OTAD GG. Uit het Coubrceboek. Met den titel rdje

inlanders

noe Portugeesch overgenomen 120

GENERALE YEDERLANDACHE GROCTROYEEEDE

Contract gemaeckt mct deu ko” vau Amazabeu de zuijdtzijde Tymor. Op buyded den 159 Mart; 1818 met den koninck Amaban door Crijn red Ramburg coopman van Fegen de Ver- cenigde Ooet- iudische Compe gecontracteerdt ende met eede bevea - tight tgeene volght. Ferst dat feuldt bij den Kowiuck voorlecde jaere begaeu _ ende allana weder bij hem geremedieert _ daermede zullen ziju doodt ende uiet ende dat mchl met den zelveu reder znllen cucu vruuden Tooren Vorder det men hier Feder zullen komen handelen , z00 Henae deu Koninck zall verklaren zandelhoudt kunnen leveren_ tzij Oyat tvee ofte drie jeeren_ Tot welcken eijnde men hier “’jeerlijcx enpassaut zullen aeukomen vernemen Hauneer bier handelinge va lt. Deu Koninck zahl gehouden weaen z00 wanneer M €I hicr haD- delt leveren eed perck 7an eandelhoudt v8 0 vadem ende twee vocted leuck _ cen cude een halve radem hoogh ende dric tmee derde Fadem breedt_ alles volgende de mate met een coorde daer affgenomen daer FID den Kouinck ok diergelycke heefft behouden mits dat bem daer tegen gegeven zall worden allsulke sijrij pinangh roube roubes louge batte bentell tyckell eude batatulo dialendt vaD desen de eerste handelinge metted Koninck geaccordeerdt: Alsuogh zall bovew t gecue voorschreven uel den Koninck

mcuocbung Wit een e onuilgtyetn rrrciull tun Preridٍent Raad Banlam Soptambtr 1616 (Rijka-Arcbiel) blijkt do radje Lmnoabang alocate d0 hulit aaddelhont gelevurd det hij 0. I C bad beloofd bovendien den OnzeD CroolOu ront moeite eangedeau. Aan Van Raet huth #erd LCn ziju cigon rcongtul, geg078d radje binnon scheepe boort doenlyok aynde, geapprehondeert" t0 dwingen_ #ne belofte metten intrart dien te voldoen , gelyok by de Portugegen LaT dered in gelycke gcvallon gepleocbt ig.' Een FnLA Inaat Kuto L nyuDOmen Het eijn benamingen tollan DoOr doeleinden FRACYOOC do tollen door den Radje werdan gchoven. (Vgl Boutogtofen 1, bldz 1} De bodoeling _ *BITlb pinang duidelijk" belustiug* zich dit genotmiddel t Fecdhnfen_ (Vel: Rnev clopaedio , III _ bldu 614). Roeba rocba Tivois runculro In bet contract 1613 (1818) dut tot 008 gekomeu van A menoebang geen aprate Er eal ander contriuc Ftun rijn goeloten: OO8tT- INDISCHE COXPAGNIB 1802_1800

121

roor zijne mandorijng gegeven Forden onder hacr uijttedeeleu, Foor hare mavoe doeves ende hoofft binden navolgende drgame 10 ballve artosijuen 10 canges Fal [wcc vadem paradga. Men zall nict gebouden WezCn aen den Koniuck eeuige luuge batte geven , FOOr eudc aleer voorychreven besteck volcoment - lijck rolgelererdt zall ziju , MAAT ziju zijrij pijuangh roube roubes _ t'ander Foordt begin YBIL bandelingen nacr cosstuijme Die geene die hier komt bandelcu zall nict gehouden zijn cenige schenkagie aen den Kopiuck oflte audere _ dad el8 Frij- Filligh begeerdt te geFen: Den Koninck zal] niet Fermogen gelijek ale bij ook bij deseu beloofit wet cenige natie anders d Hollanders te negotieren eude zooveell mogclijck is alle vremden uijt zijn landen RCCrCu ende gcen haudelinge toc le laeten_ Ende jugevalle eenige moghte komen det hy zulcx iu der yll onac ter plaetse zij %p de kuet van Tijwor ziju zall adver- teren , dat ale dep by bacr derin vorder alleuicke ordre magh werdeu gesteit _ om soodanige te aghterhelen ele geraden gevonden zall wordem _ mede sen deu Koninck toegeseijt, bij alldien hij eenige parang: moght docu bebben , siju landt mede te bouwen hy haudelinge zall ronven verleenen _ dat Iem hem 5 ; 800 zullen voorachicten mita dat deselve in tijde VaD uegotie sen zijn roabe gekordt sullen Ferden_ Alldus gedaen jnt jegbt Sterre leggende ter rheede FOOI Amenaban jn Tymor teu dege ende jaere al9 hoven.

Ook elderg in den Moleinolien Archipel Rorg deze

aanzienlijke inlandeche ambtenaron toogokend Vgi do bewijaplaateon bij Hobton Jobeor, 420 afleiding Skr: mintr (Maleigch manter of mudtri) aannomelijk moeten ma Ken Een sort rijden stof, Hekmesaon nou#unt Eo but tndero? 122

GENEEALE NEDEELANDSCHE QEOCTROYEERDE

LI BINDA.

3 Hel 1616 , contrect Augustue 1609 KETD vijandolijkheden tuaanhen Nederlander? Bendeneezan zij hot dun MCL korte tuaschoupoozon scbijnvrede blijvan voortgaan De monopolio atutxunoe dur Compugnie gubuaat bij d Bauduneazen en de 0.1 C Zutto door tot het bitter einde: Do vor Rikkelingon uerdan vemdherdt door Pogingen dar Eogelechan den baudel t krigen terwijl godadiensthau: (Talam contn Chriabendomi med e zijn iovloed deod geldon: dezen utrijd i de verovoring Pocloo Ai door Jan Dirka- ECOD Lam April 1618 bcleng gowoust Zij loidde Tteden rerdreg belicheamd onderataand_ contract (Fel Tiule _ EvroprKre _ VH hldr 169; VIII bldz 120 , [27_ H7_[49 _ 176 _ -179 ; Fao dor Chije Bara-onath bldz. 52–87)

Contnct gemaecckt bij den Hr Jan Dirckzoon Iam Raedt Van Iodie ende command” over de vloote schepeu mitsgd” de presente Raden wegen d Hooge Mogende Heeren Staten Gener’ Ziju Exta ende d Hr Berintheb- beren der Vereenighde Oogtjndische Comp” ecure code de orangcays oflte priucipale ende andere iuwoon - deren van eylanden Bandanera , Poalody_ Poulo Ron ende RossIngeyn andere zijde: Feratelijck belooren eude zreeren Fij borcu geschreren oraughcays eude andere inwoondereu F40 Banda, OP onseu boack metten boven- genoemde Hollenders ende hare onderdanen swert otlte witte natie Fan nu a# aen jo een eeuwigen ende vassten peijs leren ende te handelen Op dese nerrolgendle artykelen voorachreren principele andere Jn woonderen jn erlenden FaD Bande gullen desisteren van alle actie en pretensie die zijluijden op de elenden Nera cnde Poulo Ay gchadt hebben ende Dogh menen hebben ende geduogcu dat de aclve Joot scbrcren Hollauders geregeerdt ende gepleubeerdt werden alsoo voorachreven ejlauden bij de voorachreren Hollanders , in reght- vaerdige oorlooge metten aweerde geconquesteerdt zijn. Sullen voorschreven Baudeneegen geene YB@ de voorgchreren Hollandse overloopers in eenige de voorschreren eylaudeu plaetse off residentie te geven Mn 0l belofften z0o weuneer bij de voorschreren Hollenders coutrarie bevonden werdt ende eenige derselver over - lopere roorscbreven eylanden werden gesien offte reromcd

Uit het Contractboek_ OOsT-IN DISCHE COMPAONIE 1802 1800

_

123

dat zy deselve in de Hollenders handen gullez leverew omme bij deselve daermede gedaen te werden gulcr als zij luyden geraden sullev vinden_ Ingevalle bet Qaer deee qume te gebeuren dat ymant ven Hollandera der Bandaneesen %yde quame overteloopen , die haer lieden geloofi willde acpnemCn sullen zyluyden gehouden aeng deselve datelijck den gouvern’ Fad cassteell Nassouw Nerr offte ymaodt anders ZyhCD t wegen OFer

te leveren zonder deselve begnijden olfte Moor te macket , gelijck de Hol- landers andere %yde beloorcn t doen. Ale specerijen die voorachreren eylanden tomen te Fallen sullen niemandt als gecommitteerde Hreo Staten Ziju Ereentie ende Hteo Berinthebberen mogen verkoopen Ferhandcled oite vertuijlen offte gedoogen dat g bij eenige va n haer onderdaben verkoght_ verhaudelt oflte verruylt worden: bier onder verataet WCL begrepen te zYn Engellscben_ Franacp Javane _ Meleijen MacassareD Boutonnesen ende andere Europische eude Zwarte natien . bocdanigh deselve guden mogen zijn. Eude bij alldien beronden wordt dat bij ymandt anders als de Hollaudere jndireclelijck door siuisstre middelen ccuige speceryen moghten gecognt offte bekomen ziju _ 900 sulled dc voorachreven Bandaneescn gehouded zijn , OuS de restitutie goodanige verkoghte specerieu helpen rervorderen , t zij met gewelt offte enderints sulcr els gelegenh’ mede sl brengen; ecbepen jachten joucken eenigh ander vertuijgh det Fad cenighe der voorscbreven watien Foot ecnige der roorschreven eylenden soudeu illen euckerev , gullen ruorcbreven Bande - neesen geen eucker grondt leenen MACT gedoogen dat deselvc met ge meldt offte eudersiudte voorachreven Hollanders van daer geheeldt wordep waere alreede bet aucker hadded laten vallen ende o tlandt gehaeldt aeren uijtgeaoudert die Fam Bap - um Jacetra oiite Japara , dewelcke nae dat de Hollanders gevisiteerdt zijn ende Fen deselve pespoordt hebben voor Lonter oflte Selamme alleenlijck sullen mogen anckeren_ Oock e sullen de Foorcbreven Bandaneesen Yan de voorschreven erlaudev Dict vermogen met eenigh vaertuijgh , hoedanigh bet- selve soude moged %iju souder FOOr weten ven d’H Gouverd’ ollte ymondt gujneut Tegcp YAD leudt vertrecked veell Wiuder eenige specerijen vervoerem _ maor sulle gedoogen t selve Facr - tuygh bij de Hollandera gevisiteerdt werde ; ende jogeralle ’eenige Bandeneesen ofte ymandt harentwegen sonder paepoordt by de 124

QESEEALE SEDEELANDEOHE QEOCTEOYEEEDE

voorschreven Hollanders zee aghterhaelt wordt _ dat degelve met alle hare ladinge aengehaeldt ende voor eenen vrybuijt verklaerdt Jullen werden_ D’ voorschreven juwoonderen gllen mede gedoogcu der Hollandera schepen obte jeghtcn alled tijde bacr #acr op Comber sullen mogen halen ende den stecd die aldaer is leggende tot fordt Nas- Fouy mogen gebruycken zonder daervoor int minsste yets te betalen: Besunderlijck oock dat de Bendaneesen niet gullen rermogen d eylanden Nere , Pouloaij voorachreven te komen met eenige apenen eenlijck eed parangh ende CTIS verbeurte van de voorschreven wapenen gulcx als die souden mogev en, ende den perwvon daer die selve bij bevonden goudeu mogen werden_ Eude sullen mede niet rermogen dc sagouw ende rietboouen eylaudt Poulou 4y ecnighsiuts beschadigen , vecll min van leudt vcrvoCrcn ende allcenlijck dacrvan so0 vecll gebruyckeu als het maecker van haere huysen soude moged doen hebbeu: voorachreven Handaueeseu van de

voorschreven cylenden gnllen gehouden esen _ yder Portugeese baer foilye aen de gecommitteerde van voorschreren Hollanders leten volgen FOOT de waerdije van 100 Fen ende nooten FOOI FaD aghten yder baer. Alldus gedaen ende gecontrcteerdt op “t eylendt Neyr jnt fordt Naggou # Banda desen Mey 1016 ende onderteeckendt Arbigche letters den orangcaj8 Fau Lontor_ Flamme Pouloey Poulo Ron Rossingeyn Labetacte_ Quwendenera ende Ortatton ende jn Nederduytse letteren beij de Hc command” Jan Dlrekee Lam , Gybbe Lazoon Fan Vanen , Dlrck Pteterezoon de Bande Adrleed Fan der IJnsben Phtlllpe Sroerin8 , WIllem Jangzoon eude WIllem Jecobbzoon _

LI DJAKATRA _

October 1616. Nederlandeche faotorij Djakatre begon Qeer meer reakena morden Ook Jen Pietarrzoon Coen aedert deca in October 1618 loiding bad gokreged 3ured_ der 0. C. io BuDEII Djaketre _ ZOR bat belaog deze veatiging Vooral aedert 1616 begon bet kantoor dedr omRaDe nemen Le Fena eucht

Slaman of Celummon Uit bet Contractboek: OOST-INDISCHE COHPAONIE 1802 1800.

125

ufhan

daar

plaate iu uatnAD diu deauooda tegen ~ued rordedigd zouoe KUEUL xoroun Welddett de moeite mBnl dout bljkung onderetenno contrect Rucce? reer Fuizto KooT de factorij verkrigen (Vgl der Chije Jatatra bld_ 19, 209).

Contract gemaeckt tusschen den koninck vap Jacatre ecufe acob Breetvellt _ opperkoopman van de logie aldaer andere zijde Wegens sekere plaetse %p de riviere een boff alldaer bij ons mgeken , bij Sijne May’ rergundt gecongenteert Op conditien roorwaerden dat de overigheden de Hollaudr nict sullev mOged voorechreven plaetse lateu komen veell Folcx Fa@ bootgcsellen soldateu Dogh ook toelaten dact arick gebraght werde droucken drinkeu ook eenige questie tuscheu de Jevanen , die VAM riviere of outrent dev hof veeren water haled worde gemoveerdt allsoo de Coninck verataet; reviere VoOr eed yder bij zijne toelatinge vrij Maer eenige Javapeu andere zouder onse toeletinge binnen den pegger van deu boff secretelijck gecomen zijnde vermogen die daer uijt te docn gecu pock FBD dijverije beschuldigen_ De Hollanders sulled noyt verwogen binpen den hoff eenige Javaeuse vrouwen te doen beleu off komen om boeleeren alleoo ’tselve tegens hare costuyme voorschreven koninck auIcx nict begeerdt opdat daerdoor geen quesstie dissentie tusschen partijen worde moveerdt. Jogeralle contrerie dit accoordt rorde gedaen Fermegh

deu Kobinck voorschreven pleetse veder dBe hem nEMCI besitten YOOI desen gedaen heehlt: Aldus gedaan Jacatra ady 8* 8bar 1618

LIII: AKBON. 16 Norembor 1616. 1615 Frord door dou 4.0. Royuat Ruutd Indie besloten bot oog rogLem het gernizoentje lichten , kort goteden gelegd Sianw der Bangi-eilanden Men vreuado ecbtur

Wat Jonge Opkomat IV , bldz. XLI mededeolt heb ik pergena elderd aangetroffen Van der Chija , bldz hueft : Breekvelt_ Dit teekent ! NL de edermadem OrorgudOeu uit Tiulo _ Bouecstofen _ 202 _

omtrent

cuntract 126

BENERALE NEDEELAN DSCHE GEOCTROYEER DE

Spenjearden Imet het 0og de gunatige ligging bet eilnd cueachen Philippijnen Xolakkon) bexonury duTYIldL aodor botrektingen zoudon ukooopOb Mot bot Og daarop= Bunda-groop moeruere bevolking te roorrlen rilde men de bewonars poeloe Biaum d44r Teryoeren vond Plaate Oototar= Adined uuaad_ Frudorik Hmul hebben Jeze -odieude luton” Folvonrol Sib71 * naaim Banda ging Ambon: geliahta inlendera KraMan dant Februnri 1816 ongoreer tugelijkartijd Taln to bewonera Solor (wuar wij ort bedden rerlecen) mede DUur Bunde gudugtincert”_ Toen dit bekend Rerc raigerden verecbilleode Joroen Ambon gerorderde niet alle aoholdigde; heerandienaten voor Compugnie rerriontod door diuu Franal heddon Kndiu mocttnd wordud kuvourt nanr Banda ” hiurop gorolgde rijendelijkheden bleek endere Rrieven beatonden veelal gevolg onhandig beatuur den gou- Vernent driaan Blocq Martenazoon: Golukkig Kwa bonipo tactvolle Btaren der Haghen tuaadhen beide: Op cijp laat begonnun onderhandelingen de geachillen werden becindigd onderaleand Iccoord” (Fgl Tiolo Boutostofien blds. XVI_ 182 187 _ 146 208; Europeere , VIDI bld _ 189- 191}

Op huyden den 16” November 4’ 1816 doort beroup deu hcer Gouverueur Adriaeu Block Martensz_ deca onderges. personen vergadert zijude is geresolueert alsvolght. Azoo door Interessie T4n de Orngcays vau Hyttoe Mamalo eude Wackell mitagaders oock Coningen Oranghcays ende pFID - cipaelen FeT onae eylanden tegeu woordich alhier vergadert zijnde het s00 vere gebrecht det rebellerende dorpen gelegen int hooghe Soye , Ktlengh ende Eme met de cleyne dorpen daer onder ressorterende bun genegen toonen Op de volgende artijculen wederomine aLs Boede ouderdeened den gouverneur ontvangen werden goetgevonden hier mede geen meerder tijt te verslijten meer op de volgende conditien deese handelinge besluyten . Eerstelijck dat nen de zijde vauden gouverneur gullen blijven al -

aulcke aleven; geduyrende de rebellye vercregen ofte genomeu s1ju , eude vock ongebouden sjn te vergoeden schade die bovengeschreren dorpeb souded mogen bijden oorloch Fau den Gouverdeurs zijde hebbeu geleeden_ Dat die veu het dorp Amantello relcke vant Casteel geloopen

WakeL de Noordknat Hitoe. Vergolijk 50or- plaatabopaling Ticle, Bou totoflen , Vulentijo, M (Ambon) , bldz: 118-19 Llict Zie Velentijo , bldz. 118.

bldz. 198 _202 aanoina OOST-CDISCHE COMPAGNE 1802_1800.

127

cude 8oye bun gesetb hebben . reder gullen comen Roonell bij Ceeteel haer oude plaetse. Todtan bovendorpeu sulleu wcdcromme treeden in het ordiuaris wercken gelijckse deeden Toor de rebcllye_ Sulleu mede moeten Nageren ende affbreeckeu allcu tgeene zij lieden tot gterckten ende thaerder defentie gonden mogen OPgeworpeu ende gemaeckt hebbew mede opeuen ende reynigen alle wegen die gestopt ofte met voetangels beseth gijp_ Datsc gullen bctaelen Yoor ced brcuckc ende om datse OFCr acht maenden geen quaert gehoudeu hebben , 720 patoolen ende poch” 450 patoolen VOOr vier sla Pen beu liedcu rebellye doot geslagen _ Ende belangende de ? Eollauder: doot geschoten inden tocht bij den Gouverneur geduen Soj” daer Fan is geseyt g0 lichtelijck geen pardoen tewiled gccven macr datse daeromme versoeck gullen doen #CD den becr Gouvcrpeur generaal 900 baest sijnne Ed. zal hier gecommen zijn met toesegginghe daertoe ObBe bulpe docu ende detse moegcn hier ecn pardoed brief becommen, Aldus gedaen ende bealoten cagteel Amboiua datum Ende ondertejckent : Adrlaenee Block Martez: Staren Coteele Herman vad Spenla: Jan Steur: Aerte Qijeele_ Heijnert Pieterez. , Secrelaris.

LIV_ BANDL

Aprl] 1817.

Rueds gpoedig na hot rurdrug Moi 1818 brukon op de Bauda-cilaudun de vijundelijkheden Tede En zooleng de C. haa hendelgatont knnde die alle Faart en alle vrijheid der Bendaneezen buitenslool zelfe bwd butaad lettorlijkon wourd g0VIUT brche volhield kon niet andera De autoriteiten traden meche die zij in die atrakon ronden ontrikkelen , FOore [Loen Tiele , 197 vorklaart mot ; Om beurten #erkCn Kaateel”. Yel Yau Hoevell_ Ambonsch-Haliech, bldz 17,Jub voco kwartoe’ Een rater BooTt katoentjas noobon- @Obuol 520 ; Vap Hoorell Ambonsch-Malaioch, bkdz 28. Cit hce Contractbook. 128

GENFEALE NEDERLANDSQHE OEOCTROYFERDE

Engelachen juiat in die dagen Btelling eenige bereetanie Banda-ailepdop gi0g00 IDnGuou Eou godcolte dor Raudancezen (dio Groot Buudu Roaongain} bcneFona buronure Bunde Nein _ eobter niet alle nL niet die Boen Bloot in Aprit 1817 reder rredo met don Go. Laurens PaneM loen self bij die ella nded scuud (Vgl Tiole_ Europetre FII bldz. 192 199; Tiole; Boutrtoren , L bldz: RXIX XXXI; De Jonge Opkomrt , bids. XXIX_XKKI; Aa i Chija _ Bands-ribndmm bldz. 87 181 _

Accoordt gemaeckt bij Lourens Reael gouvern" geder' Fegen Prine de Steten van Hollendt _ mlct oranCa 5 $ v8n eijlaudt Bande ende mct clck dorp besouder daer op gelegen smpl die eylaudt Rosblogoyn eude dic vant eylaudt Neyre ende Ponlomay tegen woordigh opt eylandt Bande Ros- singeijo woonaghtigh:

Eerstelijck belooven ende sweereu van beyde %yde den peijs ecu welijck ouderhoudeu ende naer komen elle de #rtykelen begrepen int contract voorleden jaer gemaeckt metten commaud" Jan Dirckszoon Lem uijtgenomen sodauige gedeellteu off artykeleu als pu op nieuv geaccordeerdt ende veranderdt worden de welck wij sullen naerkomen in der vougen als hier naer zall wordcn beslooted. Men s]l wederzyden niet meer gedaghtigh #csen eenige moeyte olltc overlest voor desen _ t zij ten tijdeu Fan den oorloghe ollte pejs _ malcanderen Beogedaen oock niet mogeu vereijuchen restitutie ofttc betslinge F D geene Toor dcesen verlooren olfte veruiellt is, nogh ok relaxeringe van de gevangenen Ingevalle eenige Europische patie Bouden willen ankereu Voor eenige plaetsen vJn roorschreven eylanden Banda ende Rossingeiju ende sullen inwoonderen sulcx uiet loelaten indient in here maght niet aulcx beletten , gullen teratont den gouvern" Fam fordt aendienen maer oor ellen sulleu sij nict toelaeten _ datter cenigh volck aen landt komen_ Belaugende de ualie benedens wints gelegen oilte cenige autere vrcmde coopluijden eall ICm sigh regu- leereu naerdt geene voorleeden jaer gecontractcert is Soo lange den oorlooge tusschen die van Ponloron sall dujren sullen die van Kande eude RoseaDgeijn yooroemF naar Poulorou wict vcrmogen YArCD OimDe te haudelen nooten , foeillie oilt eenige andere Rareu oock haer niet assiateeren met Folck; ammonitie, vivres

Groot Bauda: OOYT-DDIBCHE COMPAGNLE 1802-1800.

129

oite endersints_ dogh oock gedoogen dat die Fan voorschreven eylanden Banda eude Rosvingeiju komed_ Eude opdat die Poulo Rop onder dexell eude deu piGI die Banda ende Rossangeyn geed overlast doen, sullen Foorschreven twec eylanden ende alle andere daerop woonaghtigh piet rerder Poulo varel dgh geen Foet erlandt gelten met schriftelijck verloff den Gouvern' . relcken gevalle zij even well cvlendt piet eu gullen mogen xeudoeu dan reght voordl fordt ende die contraric berouden wordt doeu , sall

Vmor vyandt aengerekendt worden_ Iudien cenige Vah voorschreveu Bandanecsen met jouze ofite champan naer ecnige andere piaetsen souden willen YBTeD sall Diet sonder paaecpoordt 72 @ den Gouvern’ mogen geschieden ende sll die gouvern’ vermogen goodanige joncken oflte cbampaps te visiteren_ Soo wanneer de Gouveru” roorschreven eylanden Inab vijff offte zeg sall willed etellen olme Op alles toe te sicn eude off het contract niet gevioleerdt en word zullen FoorsdbreFeh Bandapeezeu sulcx niet moged FeygCrCn 8oo ‘maudt Wa twee oorschreren eylauden komt Op de evlenden Ner ende Poulo Ay aullen geen andere wapenen als eeu cr1e ende para ugb mogen mede brenged ende bij alldlien ymandt met audere op de voorachevcn eylanden wordt beronden zel] zijn verbeurt Tad wepenen ende persoon dnerby deselve ronden vorden Ingevalle deu Gouvern’ Op Comber Fmaudt water seijndt_ zullen roorschreveu Bandaneesen aulcx moeten gedoogen zonder het belve te weijgeren_ Ouder Hollanders MxEM worden gerekent dict allecn die in Hollaudt gebooreu zija , maer alle haerluijden Folck eude onderzaten tzij datse zijn Banda otlte andere landeu , Frije luijden ollte slaven gevangenen ollte vep selffs orergeloopeu zonder onderacheydt: De orangcays leedeu ende] steeden van Benda ende Roegingeiju alsmede de uijtgewekene van Poulo Ay ende Nera. bij baer woonaghtigh, belooven niet alleed elck VOOI baer gellven contract te onder- houden maer Ook te berorderen det het bij [audereu] onderhouden worde_ contraventcnrs te straffev eude den Gouvern’ jut straffen

Van der Cbija_ Hanh_HAn bldz. 181 hueft bier: VadL COOft eyland poulo-Ron Vom eylanden Bunde anne Roasingeyn Dunud 8umpau inlandach veartug: Volgr; II 130

dENEEALE NEDEELAXDSCHE QIUUTEU TEEEDE

behalpigh 7eaen neer legenth’ des tijts. Nldue gecontrecteerdt beslooten eylandt Nera fordt Nessou w dev lesten April 1817 _

LR. AABON:

16 Xel 1617 . rolternbut Ambon Bloca , bezooht in 1617 de Oeliabera daRT bemiddelend tuaachen de bewonera dier eilanden en die ommigo dorpen Cermr Zuidkuse- Hot govolg ondorstunnd con-ricl gowoust (Tiolo _ Bouwstofen bld. Buropetrs _ VIDI; bldz 192)

Op huyden den XVI May 0” 1817 giju Op de strande van Hattu wa vergaedert geweeet de heer Adriaen Block Martensz , Couuerucur over landen forten van Amboyna met mcest alle d overtc vaude landen eude steden onder tvoorsz: Gouvernement resortcreude eeure ende de hoofideu ende priucipaeleu veu Cameryen, Chijcholaly Loemekaj , Lato Holooy , Hateeyly Aieeouly , Hacrlea , Amahoe ende Baoncon alle gelegen aende custe ven Uluram ter andere sijde Cu 18 geacordeert ende beslooteu tgeene bier pee volght eu dat in presentie Fan de oerersten van Iha cu Hau die int

selve eccort mede sijn begrepen. Fertelijck giju bij den TWoru Gouuerneur met hulpe vande boved gemelde vergaderinghe ter peder geleyt alle alsulcke questien geschil als dceve gtad iegena daeudere vande voorsz plaetsen _ S0o wel acude cugte van Seram als op d’ eylanden van Ambojne geleeged hebben gehadt met expreage conditie dat alle de parsoonen leest gerooft bij die FBO Omen_ Hatawa Camerien op die Fan Amehee weder gullen worden gelevert gelijck oock die vau Amahee rederomme sullen leveren alsulcke geuangen 4ls zij van dic van Oman

Tiule_ Europette VO bldz. 197 apr”tkl Moi 1617. Orerg aomud uit ’Tiele Boutiytoffen bldz 20+ 206. Haloeaba op Haroekoe Kamuriau Tiboelale Roeuakui Latoc Hoewaloi _ Makuriki, Amnhoi , Booehoukoe allen Ceromy Zuidkust. hamaoe Se paroee Omn- OaT_ INDISCHE COHPABNIE 1602-*1800*

181

haer noch hebben ; dat oock mede die Sorresorrij sullen reder geven genangen die noch hebben Camery rgermede alle Foorgaende queetien sullen doot ende te niet cen gulled partijeu hier mede 8ijn blijoen _ goede vriuden ende gebuiren _ Voorder tusachen vooraz _ gteden Fapde Custe ende den Gouuerucur geaccordeert beslooteu , dat voortacu tugscheu eelFe ateden ende alle stedcu dorpen stasnde oudert Kebiet rant casteel Amboiua , el sijo ende blijven cene raate cude OuyCt- breeckkelijcte vreede Fater ende laude sonder melcandercu ecnigher mapieren meer te mogen beorlogen_ bevechton , be- ichadigen ofte berouen tzij door baer selven ofte deur apdere. Die vande Custe Seran welcke in dit contract begrepen zijn gullen piel meer vermeugen eenighe bulpe doeu een Alfoerie om Belue ven landt belped _ met prauwed ofte andere gelegeutbeyt_ daer deur souden WOgCD COICI seude lauden steden die onder Casteel staen , ende iemant bem hier inne bayten gingh ga] alsulcke straffe lijden als hem Gounernent werden opgeleyt. Ende het gebenrde dat den Gonuernenr vant Casteel eenighe vijanden oft andere quetaerdighe ende moetwilligge onder- deened , jeta ouer quam op adenighe layden beer landt rilde seynden eenighe Alfoeres gllen de Voorz ateden vande Cuate gehouden sijn gelijck sij belooft hebben deu Gouuerneur bandt biedeu ende holpe doen dat eenighe Alfoeres tot zijnuen dieuete mach becomen _ Die Hatebily Aizgouly Macrice _ Awahee Saroucou ver- claert bebbende detse mede zijn onderdacuen Fant Cestecl , gelijck sulcx met verscheydeu diensten gedaep ten tijde vande Portu- geesen hebbeu bethoont sijn bij den GFfou uerneur elg vaagalew Fan den Coninck Fw0 Hollandt erkent ende aengenomeu onder sijne protectie ende bescherminghe , ende heeft belooft bacr licden oock geven lagge Fanden Coninck Hollaudt_ midts dat zij lieden baer Ales sullen lecten vinded dieust willich_ gelijek die Uliesser andere onderdacuen YOD den “OUIS; Coniuck vanl Hollandt echuldich gehouden tiju doeul _

Sirigori op Beparoca- rouyurouu Blocq #ildu de kooppenanelleude Afotret dcmst Compagnie gebruiken Ayadlueelen atrid andere inlandr} Jexe aartieron (Tiele _ FurorEcra VI[bldz. 191.) Sio ! 182

GENEEALE NEDERLANDICHE MCOGTEOTEERDE

Aangacude Footyt andere steden de Custe , al ist dat zelue geen vaegalen vant Casteel zijn _ eullen pochtanta Dyt crchte contract _ niet minder els elle de onderdanen Fent castecl bij deu Gouverueur gehouded werden onder de bescherwinghe den Coninck vap Hollandt _ mits dat de zelve gteden ben gullen latan vinden bereyt tot aleulcke dicusteu alj d voory vagsalcu gc- houden zijn te doen ende hun leeten gebruycked. Item of het gebeurde dat tusgchen eenighe steden van de cylanden ofte vende cuate_ in dit contract zijn begrepen _ eevighe queatie ontstonde_ het sij Oulisive ofte Oulilime _ sullen de geene die oflenceert zijn , hunne clachten doen aenden geenen die van Feger den Gourerneur vaot Casteel gal resideren in Uliagger den welcken tot hem sa] roepen de hoofden c priucipaclen van de naeste gteden ende gullen (samcn huD besb docu partijen crcenigcn ende hacre qestic grvot waer dat dc selve piet gevongelijck hier conde neder geleyt Ferden sa/al den dc gclve gebracht werden voor den (fouuerneur deselve bij hem ende ded geenen die hij daerouer roepen sl , affgedaen eude beslecht te werden: Geene alle steden in dea_ contracle begrepen gullen Yer- mogen noch oude noch nieuwe querellen wapeden heemed ende malcanderen bevecbten eude ofte yemandt hem Ferstoute aulckx doen den Gouvernenr de Oulisives ende Oulilimes gesamender handt op alsulcker moetwilligen gtadt ofte dorp vallen_ ende degeluc verdestrueeren ende gehcel uytroeren_ Alle welcke articulen roorgemelde vergaderinghe geacht ende beuonden zijn Teprem zper dienstelijck ende oorbaerlijck als atreckende eenicheyt ende rust vande landen , steden cudc roondera vant FoOrB. ge weste ende hebben derbaluen %p de Ambonse wijse dit selue contract algoo tc ouderboudeu solemnelijck bcswooren , gelijck oock deu Guuverueur VAn zijne zijde belooft heeft tot onderhout dessells bem getrouwelijcken te quijten: Aldus gedaen ter plaetse ende dach Foora. ter presentie van 8r. Jen Steyna ondercuopman vant echip Fendracht ende Gorrat Wealarman sergeant_ die getuygen dese haudelinghe daerover ende bij sijo geweest ende dit contract toirconde vau dieu neffeus den Gouvernenr hebben onderteeckent

Deze Westerman door Blooq eengeateld bem -nde eylanden” vategenwoordige: (Tiele Boustolen bldz. 201) oogr-CDLSCEE COMPAONIE 1602-_1800.

133

LVL JAPAN; 15 September 1617.

Speor werd obef der Nederlandsche factorij to Hirudo opgovolgd duor Hendrk Arourer (1618) , deen laetaten ecbiter weder in 1614 VArtan Kon Hij bloof zakun loiden tot 1621, In den tijd gpecx’e

Lrondd verbljf Jepan orcciunu {1618) Iyuyaaoo Word opgovolgd door zijn Eoon Hidetade Dere hemiertde in 1617 den handelepea TcOT de Compegnie (Ygl Nechod Jopun 3. 149 172 XLIX %; Kimpfer Japan bldz_ 272 Taful XX) Wanneer Hollandache handelaschepen ala zij Jepap Rareu opzettelijk omdat zij moeijelijkheden ten gerolge Fen wind golven ontmoeten_ an eene plaeta waet het ook z1j binnen het rijk Nippon landen _ z00 28l men rort af gezegd hen niet te kcer gean_ Bet 9d jear Genkwa op den [8den dag %an de &” maand ’Leget (15 ven Herietmuand 1817) ran den Sjoogoen J471 Minamoto Fldetade_ Henrelba Forronaro:

LVII KANDA. 26 Junl (1) 1618. Juini 1617 bed de 0.0_ Iuuruow Rouol de Banda-group weder htun Engolsobeu TBTaD poeloe Naileka Roen geblevan: Reael Ewem iu Maart [618 terug: ien cuarchentijd Tnten do Louto- Tealen Groot-Bandn weder IO6 vijaudigen Yout gekomen tongevolge hoogere eiechen door omuD gourerneu ’Op Kande Ban danooron geateld aancian der Ikaalnotan-lavoriug: vijandachop door Engelachen geeteund Eon Poging lontor 7erorerum mlluELe ar de onran Reelbloot toun Don & contnlt mot toan nct vijandig gozinde , aithana niet openlijk vijandig geriude _ pegerijon Oroot-Bande Roaengain (Ygl Tiele EuropeEra bldz. 200 2021

Overgenomen Ilant Jopar bldz 181 (noot 2)% De goedheid Miniaterie Kolonien gtelt mij in A ata du vertaliug Jeze geven cogt Luuta. Dit verion hior opmerkolijk , omot juint in lezun tijd ovorigone de handel YNOuII dolingon boperkt geworden tot Nagagaki Hirdo: Lobecmgobe mBID voor Japan Hendrik Brouwer dit mooteu tijn Du Jupanuobu nutaritelten vergbtud zah doa in het edrea; (Vgl Nachod 8. 171 f,L) Hidotada Uit bot Contreotboek Ven der Cbije_ Banda–laun beelt dit contraot niet ovorgenomen 134

GENEEALE NEDEELAN DBCHE MeoemoyTEEnE

Accoordt gemaeckt tusechen de Bandaneezen Salamme ende de plaetze onder haer gorterende_ nameutlijck Waijer, Dener Bosslogeiju ende wadt() = bun ende den erentfesten gestrenge Ede Hr Loureuts Reael _ gouvern” generl OFCI Oostjudien regen Mogende Hrn Staten Gcner’ der Verecnighde Neder- lentsche provintieu Siju Priucel: Etio eude de Hre Bewiuthebberen der Vereenighde Oostindiache Comp” Ferstelijck de orngcaya principale Raui Salamme uyt de name van elle de boren verhaellde plaetsen ziju ende hebben geaccordcert met den bovengenoemden Ede Hv Lonrens Reael , namentlijck dat beijde zijden ende elck van hun jnt bijsonder vergeven dooden ende doen niete mits desen elle voorgaende questies bostili- teyten ende oneenigheden ju roorleden tijde met den auderen gebedt De voorschreven Baudaucesen sullcn gebouden gijo_ hare vrughten_ weteu foelie dootcn ende andcrsints eylandt Ncra rerkopen brengen ende de commies ereenighde Comp” een boja daertoe buyten fordt gemecckt lereren , ongehouden zijnde Led Fare met

haer belietlte jnt fordt komen ende Foor komeu elle dieconteutemendten Fa@ beyde zijde zullen de voorschreren Beudezecseu alltijt gocdc foelye eude nooten breugen ende 900 contraric bevoudcu wordl_ Bal den commics desclve iu pFreat mogen bouden mits dat hij daerven acu dic van Salewmc zell verwittigen , opdat %ij neffens de pregident oflte overatc regen de Hoogmogende Fra Staten Gener” over dese eylanden Banda noer geleegenth’ veD zaeken mogen diaponeren: Eenige Bandaneese visscbers ontrent de strandt eylande Nera komende visscheu gulleu deuclve uict YCt= mogeu int bosch le gaen_ om Lleppes audoro halcu mccr den tot booddruflt dab drincken doeu hcbbeu ende 800 contrarie bcroudcn wordt_ sall mcn baer prauwed opt atrandt epde niet jnt bosch balcn ende cenige groote pruRen _ vermits Op dmnogh gittende achade soude mogen Iyden met clappue of auders vazt eylaudt Nere geheelt quam krygen en zall meu desellve niet straudt baelen , meer FooI ancker offte anderints vaeat -

Slamau of Celimmou Vgl: #Ontnict 28 Mui 1602. andur OuratP? sin je hior bodorv = ElPpoe of cleppus kleppernotun: nnattunTACH COKPAGME 1602_1800.

185

gemaeckt drifftigh laten tot naerder udvys ende dispositie vandt-fordt Ende bij aldien eenige Bandaneegen Fan borengenoemde plaetsen genootaaeckt Taren naer Lonthar offte Ortatten te gaen offte varen _ bulen gehouden #eacm een witte slagge oflte vreeteycken op bart PriuwCL setlen . Ende te lande reyseude deselve ziju in de haudt opgereght gedraged ende zulled viet ermogen ‘t zij WALCr oftc lande reysen mecr Fapeben by haer hebbende [dan] cen parangh offte crys ijder perJoon ende %00 wie contrarie bevonden wordt te doen , zullen ale vijandt sengehouden , sengehaellt ende getracteerdt worden_ voornoemde Bandaneesen sullen gehouden zijn , ale boven geseijt goede foellie ende nooten brengen ende w7e bevonden wordt mapnereus ioelie onder de goede brengen zall Wnog d ecrste meclc deselve wcll schoon ende claer garbulereu ende aledan acu den Commies leveren cnde [teu] tweede malc bevonden zijnde sall mCm all snlcke goedt datelijck verbranden Eenige Bandaneese pru Fep joncken oftite auder vaertuijgh zee onse Hollandeche schepen off fregatten gemoetende gullen ge- houden zijn 200 #anneer men naer haer achiet _ haer zeylen date- lijck te strycked , opdat zij den goderen mogen komen spreecken ende deselve goede paspoordt offte beecheydt hebben - s]] apn haer vrij ende ongemolesteerdt laten passeeren cude rcpaggeren Aldus geaccordeerdt cnde overeen gekoren bij de orangcays ende ovcruteu FBu Salemme den namp Fonea de borengenoemde plaet-sC1 eepre ende den Erutfeste Edo Loareng Reael _ gouvern”

gener’ OFCr d”Oostjndies_ andere zijde presentie vau lebe Later Naynon ende dres tuiigen_ mede borgers Balamme dcn 26* July 1818. In t casteell Nassou w op*t eijlaudt Nera in Kanda_

LFIII: ARABIE:

Joll 1618. Inentiendet Arbic vodoun plaats TlntnT India van den GG. Gerard Reynat _

corto nanrebingen 1814 bij gelegenheid

Blijkbaar foolio mlnbotjes-notun spolling netten blijkbeer rerknoeid den buracan Roord alebeb” (dorprgeeatelijke nchriftgeleordo) borkuznon Fermoadelijk Juni #ibt 11 Juli 1818 Beael reoda weder Banda vertrotken_ Uit het Contractboek: 136

QENERALE HEDEIL KnRCITT QEOCTROYEER DE

begonnen Juli 1613. De bekende Piete den Broecke meaktu al ODVOIKOOUIA D dcro Tede Verd onderweg door Rajnat nair Roodu Zoe guzonded bandelgbetro.kiugen LOODCI_ Auguatub 1614 kwem Aden Fandaat ging QAI Shibir Ucalen Aden Hedrameut 1616 ward Ven doo Brotoke. die in Decumbur 1614 t Bantut uuukwam , opwiouw DlLT Ambid gezonden JnDuat 1616 rRTin bij bij Shibir ging rnndnnr Mocha_ Di: Mocha deed hij reix Taerr Gal NO_ Hochu_ mBAr baglerbeg (opperatadboudor DUMOne den aoltan Turkije) dod wilujot Yomon_ Ofachoon hij orural uitatokund werd ontrangen kon hjj geraken blijvende faotorijen : de inheeusche eutoriteitun mOuuLC[E d Rar=an blijkbaar nlet hebben Wel echcer Ferd bando gobcaan. C.25 be: belang in; de Beaten-Qonaraa apenden ziob 5OnT gevolg ondurytulnoe aplun Turkeije ORmAn den beglerbeg ven Uetcn (Vgl bot Mo. jourual Picter Brorcke Univergiteits-biblotheek Leiden} Ofschoon Stuteu-(euoreu] niot de 0 Turkije bebbon gahandold muep toch document hier [ogon opnaman

Translaet commandement dca Turachen keyser den beglerbeij, dat is viccroij Jemcu _ Sulltau Osemap Chan , IJQU gulltan Aghmet Chan alltijt victorieus_ Ghij , die zit cen der Hr” ende cen Bencr’ OYCI audere gouver” ; vercerdt met grooth’ authoriteijl rerkoosen 4am Godt ende door Obse gratie gemaeckt beglerbey dat ia viccroj Jemen Als desc MTA hooge keyzerlycke siguature daer zall: komen_ zult ghij Feteu hoe det den embassade de Generale Staten Vereenighde Nederlanden residerende Bed onbe keyserlycke porta een requexste de selvige heefft gepresenteerdt kennen geveude hoe det voor deseu dat de booghgedeghte Geuerale Staten haren !inbagsad” aen O.se keyeerlycke porta gesonden ende met deselvige de vrientschap opreghtigh’ ende sincergteyt beslooten hadded , in de cputulatied die haer luyden gegeven ziju geweest _ gescrcven i9 dat de coopluyden haere ondcraaten ende jnwoonders alle landen onder haer gebiedt sorteerende mogen komen gaen ende negotieren in alle de landen

van onse beweerde () rycken _ zonder ymandt daerinue belet ofite gemoleateert mogeD #erden , eude allsoo booggedaghte Generale Staten Fan

Osman Lon Aohmed 1, YutT Comele Hega, Vgl Blok Nederlandschepolk Verdiegun Twkije

Turkije van 1618 1622 blde. 91 , 883. OOYT-EDIYCHE COMPAONIE 1802 -1800.

187

Vereenighde Nederlaudez Orientaellsche Jndien eenige cylandcu ende starkten bezitten cnde de Nederlandsche coopluydens iw dc selvige #ooneu ende negotiereu, [omeude endc gaeude in alle achalen ende havcuen ved de voorgcnoemde Judicu 800 istdat den ambagsad’ Nederlanden residccreude aew onze keyeerlycke porta in de naem van de Generale Stateu zyne meester versoght heeft_ dat de coopluyden _ Foonende in de Jndien gor- terende onder here gehoorzaemh’ , gelijck de goede vrundschap toe- betaemt ende in conformiteijt van onse keyserlycke ceputalen met bare echepev uyt selvige Jndien mogen Fomen ende geen in Jucha , Aden Schebery ende andere gcalen dependereude Jemen elde deselvige vreedas melijck baudlelen cude bacrc cooplaydens ende coneul: WOUvCD zOnder Faw ymandt belet ofite gemolesteerdt te worden _ ersockeude tot dicn fjue Vu4C keyaerlycke commandementen weshalven allsoo de booghgedaghte Generale Staten ToOt deged baren amnbaesad” Vat keyaeraycke porta gesonden ende de vrundechep met een goede ende opreghte meninge volbracht hebben 200 ook bere begeerte gerallen plaetee daer 4en genomen cnde onec booge Key” bevell is uytgegaen dese mBAIEr dat zyluydens met hare schepen vreedsamelijck mogen konned gaen ende negotieren = bere congula ende coopluydens Foonende in alle de voorgenoemde plaetsep V Mocha_ Aden , Schehery ende alle audere scelen , dependerende Jemen zonder dat ymandt jegens de keyserlijcke kapituletien beer magh hinderen oflte molesteren Wij commandereu derbalvcu dat dese keyeerlycke be Feclcu daer komende de Nederlandscbe coopluydens J0o lange als van barc zijde niet en zall gedaen worden contrarierende de vrundschep met hare schepen zullen mogeu negotieren , baere congul: coopluy eng wonende de voorgenoemde plaetsen dependerende Fan ewen ende dat niemandt jegens keyserlijcke ceputiletie ende bey lige wet haer daerinne meg verhinderen offte moleateren t’welck onse ernatige Feyserlijcke wille is_ overmits het vertrouwen dat wij hebben, det de hooghgedaghte Generale Staten volcomentlijck ende opregh- telijck in de vrienschaP .sulleu volharden ende vast blijven blacn: dese mapiere ende conlormitcyt onse Lcyserlijeke berelen sullen wie [wel ?] hare conablls als koopluyden in de voorgenoemde

Havens atapelplaataen (Frenaoh : tobelle). Capitnletien VgL bot Me: journaol Ridter Broecke hier budorven: 198

QENRRALE MEDERLANDSCHT GEOCTROTTRR DE

pleetsen mogen oonen ende in alle bare andere affayren , nac] dat ran noode zall weaen _ zult ghij haer eere ende vrindtschep bewijseu opdat stillte ende vreede mogen blijven. Alldus zullt ghij reten eude dese onze keyserlijcke berelez gelesen hebbende desel- rige reatitueeren in bande vau de consulla ende coopluydens ende sullt desc OILG booge kcyscrlijcke signature gelooff geven . deachreren Constantinop pclen iut beginsell Fap dcn macudt Rczieb 1027 twelck is Mniae rekcninge iut begiuscll van Julio 1618. Onder dorse gignatuijre Fan deu Secreteris State ende beteijckent is gesien.

LIX SOLOR EN TIMOR @ROEP, September 1618. Toen APolloniua Bootte April 1618 bet Portureeuohe fort op Bolor had Faroverd Rloot bij cUnGrilt ommiza boofden ocnige omliggundo eilandun (FgL Tiolo Evropeero _ VII bldz 187_189) Yan contrecl geen eremplaer onder oogen gekomun onderrlaende copie zijn herniouwing raatiging in 1618 door Piotoruzoon Coun 1616 uuciou fort OP - Bolor goalaoht, omdat GG. Raynat meaning wer dat hot niet noodig Uln OMZOD buudol Timor: (Tiulo VII, blds. 202_ 904) Mat 1618 werd bel berateld rerzoek onzer Boloreesobe bondgenooten den oorlog tagan Porengeazan hadden Lgehonden omdet heqda] Timor roordacicm 5uf voldoando orer gean Soloteabu guzanten TATUD Djelatra Rurbohudud bot Fureonx dodm bij dio galegenheid Jero bet oontract 1618 bernieuwd (VgL Tiela bldu 287 _ onu Loeneum Iia An Ot Bewindhebbers Auguotws]1617 _ 24 Juri 1618 onuitoeqenn rerkytu Prebidant Eoad & Djakatra Junt 13 Augustws 1618 _ unL)

Contract gemacckt met dcu acly cbilly Patany cude dE” Fa@ Booloor. Eeretelijck ick, capiteijn Appollonius Scbotte Fageal} ende dienaer

Redjeb ? Uit het Contractboek Dat Ticle bldz noot zegt , dat het contreot tmet 18 verkearde dagteekening Bept; 1618” wordt Karonden Coutractbouk minder TAm beurig uitgedrukt: Wio raitju Partani (Bartani Patani} gowcaat ? Tiele _ EP, bld. 188 zegt n0ut det bij miwachiou Tarh Atanth Aatomat 7a5. In bet aremplasr rijuer opatellon byj tLf gebruibta Lbepa mijn bezit heaft hij een manuaoripte ganteekening gumealt bij deco O09T-[NDIAHE COXPAGNE 802_1800 _

139

den prince Meurits van de gteeden Hollandt ende ‘Leelandt _ contracteren met cbilly Partany ende sangadgis namentlijck engadge Lamabale sengadije Adonnare ende Servetty al8 sangadge Lemmakere ende sangadge Trong de ver- overingh plaetse cude cassteell Sooloor hebben duss- danige menicre met

den anderen gecoutracteerdt ywandt begtaedt uverlasst doen chillij Partanij ofte de sengadgis voornoemt _ dat bet zall gulcken consequentie getrocken worden olt geschiede den koninck vad Ternate offte den koniuck Hollandt. Wij sulleu des uoode resende revedgeren ende voorkomen. Tcu anderen z0o ymandt bestondt eenigh leedt onreght offle ovcrlasst #CD Hollanders 1 doeu zullen die van Soloor ende die Fan Moluccos gebouden giju , met huode maght FOOr omen gelijek mede dew Hollandera acu die vap Solor gehouded sullen zijn doen tegena hunne vijenden te beachermen_ Item 800 die Fa n Soloor eenige mishendelinge deden aen Hollenders die zullen on? gesementlijck gestraft worden ende ingevalle de Hollandera die van Soloor onderstonden te beschadigen olfte onheyll Ben doen sullen mede op dezelffde maniere door den Raedt gestra HIt worded_ Wyders hecft deu Cepiteiju Moor gecontractccrdt met chellij Patanij eude d'Ed" Fa @ Jendt Boloor , mita hon rercerende vijf bassen weten yder plaetse een basse als mede Fder pleetse een corgie kleeden , hun voordera bclaetende Z00 ymendt quame bestaen vyundschap Ben chillij Partanij otlte aen d'Md_ Fan Soloor te doen , datse in gulcken ge Falle eelve 4en d 'Ede Hr Gener' zouden advisered ende dat

bledsijdo daarin Nproekt hij bopaald Ternataaneche Keitajil Purtani: (Vgl Tiole Bovwotofen blde 84_ 94.) Verachillende atroken van Bolor omliggende eilanden ebchud Juty undar don Coniuck ntco TRAT Renden geragbert hate 8engegys UEBCD gabiot hobben DAAT nyel Ender hoofden gomeonted ende Aipoo uiot vurmogtn tg0n0 gemeynte hellef T Kaitjil pertani bekleadde Bolor eon enzionlijke pleata Lodonate (Adoenar Serbatta Floruk Op Bolor. Dit wijat Reder den band cuerchen Jrerta te Gezan 4truran, Hier deren titel zonoemd zijn Bootte Bcheopegeechul Volgens Hobeon Jooyon 187 _ dt oun baudelter oor 9coret (eon twintigtal) 140

GECER ALE NEDELLANDBCHE GEOCCROYEERDR

coopluyden #heepen aladan die Solor zouden komen assisteeren tegen hunne vyanden min of Meet offtet lendt FA# Sooloor koninck Moulasser Fan Tematen toebehoorende; dat oock Cepiteiju Moor den koniuck Van Gos olte Macaggar zoude alvisercu , det hij bem wiet soude ouderstaen ende vervurderen die Soloor beschadigen oflte syandschep a CD docu offte dettet dep Cepiteiju Moor wegen vaD Soloor soude wrecken ende gulx beletten _ Vorders dat Hollanders die van Solor geen overlast soude aendoen mede det men Fan Solor by how geloove ofte scckle zoude leten blyven , zonder int minste haer ander geloove perauaderen, min nogh meer gelyck men aen den koninck Terqate doet; ende ymandt bier tegen quame woeleu sonde gestrafit worden als eeu overtreder gebodt van dcn koninck Hollandt Soo vab Soloor daer tcgen huD rerloopen tegen Hollandera sulleu door cbilly Pattany ende d' Bd Solor gestraft worden Offte het geviell_ tot Soloor eenige Ternata quam _ tzij mel brievcn oflte

zonder deselve gullen geexemineert ende gevisiteerdt worden door den Capiteyn als door chilly Partany endc d Edle vau Laudt van Soloor , ofte het brieven Fau geloof offte niet Buo bevonden worde _ dat ymandt onderstonde vallsche brieven uijt deu nime van dlen kon} ven Ternate hier te brengen , die niet beboorlijck gemerckt offte gezegelt KaTCL desulcke in ecnige faute bevonden werden , zulled wae merite zaecken door deu Racdt gestrafft wordcu_ Nogh heefit ded Cap” Moor gecontracteerdt _ hoc men hct covper sillvergelt soude goedt Fan elloy macken , ziju bchoorlycke gcrighte latcn hebben _ mede Op zynen bezetten prija stcllen datter piemandt door vertordt gude werden al8 ook mere eenen zekeren prija te stellen de visch . ded touwack cude Brack _ ende ymandt marckt qname te kyven ollte questie

Sultan Modefer. Gowa _ hier MxARAr Hot bokend dut du Makeaaarun Tlcu voracbillundu plaataon dozar eilaoden g0z4, hadden gereatigd (FgL Tiele Europrer’ _ VI bldz. 156}. gedeelte dor Soloreozon door Portugedzcn bot Chriatandom bakcerd, (Vgl bv Tiole 0, FM, bld. 202,) Credentiabrieren_ geloofabrzeren Tovval _ uodrxGueude dran; OOST-TDISOHE COHPAONIE 1602 _1800.

moreren zullcu door dev Koupman daer 0ser gestrafft worden_ allaoo gulcke braakelcu mACr outstacw door kuopen cude verkoopen. Wijders eenige achepen quamen ende vervieleu op laudt van d Eijnde oflte Casike _ Pagga mede OP de audere Laut van leudt aen Tanijongh Goe ende Follanders alldecr een orgel uck otite resolater overquamen, znllen die van Sooloor gehouden zijn , deselve in elle manieren te helpen ende as9i9terel; Fenige Frouwen Iyber ende vrye Fesende , doghter otfte Feduwc hon begeerden met de Holland” in de huwelycken staet te begeven, sllt toegelatev Forden so0 ymandts vrOu #en oite kinderen hun quemed verloopen _ gullen door ded Cep” ende Chilly gestra (It worden_ [ten 900 ecnige Hooree watic bij de Hollanders quamen wcgh tc loopcn_ zullen Hollanders deselve rederom Featituereu VaD gelycken der ceuige Christene quamen bij de Mooren te loopen, sulleu Mooren gehouden zijn , deselve Federom reghte brengen den toebehoorenden _ Chilly Partany ende elle d’Fal Vaz lendt Soloor jegen Foordigh resende besluyten mel Cap” Moor_ ollte deesen eenige plaetsen MceT quamcn edde coutribucerdeu ae1 de Hollanders ende het geviele det ze Soloor bedurren hun landt schede deede offte eenige Hollanders doodt ameeten gullen dacr buyten houden. Ten eudren z00 de Hollan” mct die YaD Bande qu8men den enderen vreede trefled ende die VaD Bauda bud beteren willden,

De rertcgeuwoordiger der 0. [Endeb: Sikke ” Pegt Aardrjbakurdig Statiatiek Woordenbock Medenukch Indi morut genoetd don oiland bij Florca welk# middenpunt ligt op 9 Br- = 1210 60 0 Mur duor mj gebruikte kopie ouduidelijk Er kau gelazen Xardan: Tanjjongh rong a’ mjaachien bangoa boenga _ Tand- jong bocDgi

bloumonka”p Cubo de florea (Portugeescl),de Noord ooatelijke ppit Flarea beaft rermoedelijk den DiLM hot cilud gegeren nprealer Vele Portugcozen Karcn gahuwd loreenche TTouirhm De Mobammedaenache propaguuda word Makaa-1r uit Jere atrkeun gedreren_ (Vgl Tiele _ Lutoretre VIL bldz: 186 } Indien_ Oeheel duidelijk hier bedoeling nlet utenmI die als rolgende AiDen 142

GENEAAL JEDLBLAADJOHE OEOOTROYEEED

dogh die YAD Banda Dict ed vcretacn tot peys gullen de Hollanders han getroost WCLED etc” Wes onderteekendt Appolonlua Bchotte WIllem Jecobaroon , Jan Jonezoon , Fr: ran Folde , Creije Raombar8 , Gregorins Cornelij Nogh btoudt onder dese nnmen gesch reven Deu juhoudt vap roorzchreven contract orertolckt resende ende veratacu hcbbende Rupoveren renoveren ende confirmereu Fij allige _ in allev declc mits deseu Jn Jacatra ady 70 7bor 4’ 1818_ Was ouderteccken‌d Jan Pietorazoon Uoen.

LX_ AMBON. 20 Norember 0n]28 December 1618. De gouverneur Ambon Blocq, Rat in Joli 1647 ele coodanic vengen door der Haghen dabf bij den inlander ceer wol geziod betindn Fe4 word ualLOr 1618 lid dcu Ruad Iodit Herman Bpoule rolgdu hen jo d Ambon-kwartiurub Met kracht bandhunfdo Quzl bot guzug der Compagnic. Zod trud bij op tegen zeroof manacbanhandel aommige dorpen Klain- Ceram Ceramg Noordkuet Eoano Kelang tuchtigde verechillende kamponga wier bewonara ook het boofd den achon legden (Tialo Furopelre bIdz: 202 806) .

Aangezien meuigvuldige klegten OFAI Orer- groote rooveren Fan die Bonoa genccompagneert met die Assahoedi . Hatepoeteh ende Kelang nog degelyks augmenteren z0o YBD onze ouderdaanen YaLl ouze geassocieerden wobr Over genoodzaatt zyn ouze macht verzamelen_ ende dat te meer_ overmits Kiwelaba Sabadyn Stadbouder Fegcug den Kouing Teruate onder wicna protectie _ bescherming die Bonoa Assahoedi Hatepoeteh , Kelang stean over verscheide 0u70 anklagten geen recht

Yormoodelijk Adriaan de Voide _ die Scolte’& oprolger cerd (Tinlo Roujstoren bldz Ook dit contrct in bet Nederlandacb opgemaalt Overgetomen Valentijn Amuon blaz 41 , Weatkugt Elein-Cerum Hatapoecib Kelang ? Opvolgor Aoy Fringi atadhouder Klein-Cerem_ (Zie hierroor bldz. 71 Tiele _ bldz. 264}. OOST-INDIBOHR COHPAQNIK 1802_1800_

148

heeft gedaan allegerende tot zyn ccuJc % zelve niet magtig wezen onaRI gczien oulang geleden [wee verscheide reizen dear geweest met 5 of correcorren relke excnaen niet gufticant Taten langer zoodanigen geweld overlast Iyden , meer considererende dat niet alleen kimelaha Gabadyn Daarlatig gebleren omme Ons genoeg te doen over ded ovecleet _ on9 by die v8n Boano ende conboorlen aangedasn dan dat medu uver verecheide ingoleute procedurcn

der Lochoeucsen daar Hagtig over ziju geweest _ gccu Icgt way gevolgt_ het welke allee naar deliberatie overwogen zyude _ zoo ecustemmig bij den Luitenaut-GouvernCw Yoomz ulze ouderdaucu geassocieerden besloten , dat mct; onze armade be- staande COTCOITCIL zondcn onderstaan _ men die van Boano , hare cousoortcu zoude kopuCu COp - btringeeren met ge weld . voldoeninge VAD onze gele- den schaden Raat gevolgd dat den November met de gantache armade onze reize hebben vervorderd ende eigentlyk den November Foor Boaua gearriveerd alwaar besloteu #ierd gecne volgd huided den November 1618 ziju Op atrend Fam Boano vergadert _ Herman Speult Lieutenant Gouverneur Directeur over de Eilanden _ Fortressen ende commercieu vau Amboine , met meest alle Koningen Overatent landen steden , onder bet borengemelde Gouvernement regorteerende nevens onze geassocieerden Cupitein Fitoe den Koning ven Hitoe de Oraug Kaja & VBL [hamaboe Nollot mitegaders Latu Coli ende Kipati Naro middelears ted ccure eude den Sengadji

atedihondet

Klein-Ceram rerideerde Loen

Loahoe {Bonwatofen

blde: Fau Speult DAI LOtm ng slechte hot gouvorneurucbep RAET dun tital ocboudun dien hij Teeda onder Vep Heghen bad gehad (Tiele _ Furottkra VILI bldz. 198). Beide Saparocn, Latoo Loniug W. W C. Vud Hoorell duze BijdmgeD , Tteeu bldz; 78) Dug de akoning” Koli (In Noorden CecE IT ol oP Kelang)? Da kiaih pati Mnro ? De rertegen woordiger Teruate’& pultan op bec eilend 144

GENEBALE SEDFRLANDBCHE GEOCTRO Heeani

Boauo ten andere zijde , welke W14 Ferscheide sessies in genade is aangenomen Op naarvolgende conditien_ Eertelijk is by den Luitenent Gouverneur vooruz met hulpe van de bovengemelde Hecren ter peder gelegd , doot te wicte gedaau _ Ine desistcntic FAD alle vorige preteuelen %00 geene ecdert de tyden de Portageesen %p die Fan Boano hadden te preteudercn oFer zodanige ToO5 eryen van luiden ende goederen ais bY die vap Boano voor3z. zijn gecommitteerd wel verataunde det die Boa no eerst ende vooral zullen restituecren alle zoodanige geren- genen zeedert tyden F4 D Portugetzen geuomen hebben_ welke verklaringe luiden zullen gchouden WCzen docu berew Moshhaf_ ende zal de reotitutie geschieden in Fol- Beude mapieren wcten det zij de gecne , die nog in leven ende barc beuden ziju peraooulyk mederom zullep geren ende geene die orerleden oite buitena land: rerkogt ZYu zullen rergoeden , VOOr een Orang Kaje 100 petolen ende roor een eleve Petolen , eude tot eene amende van bere begane faute beloven 2y te betalez den Luitengut Gouverueur YOUrSZ. 1800 petolen _ ende dear bovcn cene COICUI vicr guedjos Mede beloofden die Boapo Voott Foortaap

nOg geenigen dage mcer Tootfd op eenige der Foor Heeren landen_ luiden , oite goederen ende haer voorder dregen a [S goede getrou we Keasgocieerden toebtaal. Doch gemerkt YOOrsz. Heeren out zcker gehouden werd dat (uaar gemeld spreckwoord) cxLCr baar huppelen piet agterwegen blyven (4ls wezende luiden va p Ovcr ettelyke 100 jearen ge wOOu hun met Tooren erueeren) #aa[OfCr tC bedogten gtaet _ hear cerlang Federom zullen buiten geen , in welken gerallen borengemelde Heerent_ onzc onderdeneu ende geassocieerden gezamenderhand beloven_ ende zweeren, aan den Luitenant Gouverneur Foorz de eerste sanklegte hem te ugsis- teeren ulet alle bare megt, omme die van Boeno olte de coutra- Renteuty FaD dezen gebeel te destrueeren ende uit te roeien Aldus gedanu _ besloten op de strend Vab Roano. Datum supre_ Op huiden dcu 20 Noveber 1818 Zoo zyw berocpe dez

Rooibuuken. (Valentijo , Anton bldz: 188. Ambonach-Hakeisch bldz 23 _ VOCh ngadjoe’ Maludien bldz. Onderhoudon

ook Ven Hobrell Clerta , Makiech 00377_ADACHI COMPAGNIE 160r_1800.

145

Luitenant Gouverneur , nerens Onze onderdauen geussucieerden KdOt3t #eafF gecompareerd op de straud van Saoedi de orug-kaja $ der zelver vegty mitsgeders Latue Coli kipati Narv ug middelaars_ Felke _ als complicen die BaILo iu de roviug; hebbeu gerestitueerd alle het volk det zij Toui haar quole hadden gekregen “ctet PCTZOUII H betaleude deurenboven cene ameude _ ofte bvete Fa drie honderd petoolen MCYCuJ een corucurre vau vier guadjo’$, hebbeude haar danrbeuevens onderworpen de bovengemelde conditieu , die 75 lieden op narew} Moshhit hebheu bezworen. Aldus gedean boveugemelde plaatse. Datum ut supra

Op huiden den 23” December 1618 cumpareerden teu beroepe Hay engemelde heeren logie Canbello ODB kaja ’$ Hatepoeteh Kelang= die welke mede schuldig iu de rooving met die Baano ziju bevonden de welke restitueerdeu persuon ofte gerangen Tour hunlieden quote bedden Bcnoten _ betalende dnarenboven Yodt boete ofte ameude drie houderd petolen : haar submitterente zoodanige articulen als met die Va Boano Sarei beraamd hebbende zelve bevestigt haren Moshhif: 4ldus geduau boveugemelde plaatze Datum supre_

LXL DJAKATRA, 19 Jenuerl 1619. De gebeurtenisscn Djakaten einde 1648 berin [619 zijn bekend De strijd ou hct monopolie Luleclen de Nederlandora Engelschen het Oosten den Archive Nra Bauda - Eran uitborating gckomen zette zich Tui” Suruilo4I Tort cntam Djakatro in welke beide plnitsun dcze Weatorache kooplieden Lee”n Alkender concurreerden L L4[gevn DEide

Fexen tnn Slecht d hoop hande #ndere roordeclr decd Miarf bertuurdera Cnny An Feder ondcre vrucrdclingen rriendclijker delJudecr

Agga boodi: 4anduel. Sedert 1615 hadden 131 garnizorutjc. (Tgl. Tielc, Evrogntre [II bldz 149 , Echcel WlTC vcrhoudi cn Elein cw Lat zie Boumalolfen puosimu Jegiater; Ju L hLMMDAME Loeliol’ 0nz| Cit het Couircdhozr dor Chijja Jakatr bldz210, heef; dit cominet efgedrukt rolgcn afycbrif: dc Alg; AeereLilrie Rutt rustende, Volg: 146

UENEEALE NEDEELINDSCBE ’GEOCTEOYEEEDE

hayt Fan Coen hadden Onmen Euune loge Djakutra verateréEt gernizoentjo VuOrzicm; Bomurkende dat zijue poaitie d1t Diet veilig bealoot 22 Ootobe 1618 Fme? verateréking rooti Yilrem haar tegen geweld in volkomem defunsio brengen Dib rorbitturde Djukatra, nutuurlijk #ildo Lenen Nederleudache 4terktu ziju stud bet belde weder TCCT Engelschen Otat Ichomn Dale Tokr ieider der Enzelscho politiek Java # kuaten wilde TICn OUam bonding der Nederlandera do Buudugroep tegen Engelacheu reken e DILIL Nedorlandach Ruhtn bij Bautem; Ook Licr op JITrl dug openlijke vijandachap tusschon dc beide Lvesrerache natian Coen trad vijandig togen Engelschen Djakuira verliet 30 Decumjar deta veatiging rakle JnWN 1619 4[m26 TEE Eugelsche Voot g10& dunrop CDMLFLT Worlen Arehipel: de verdediging Nederlandache AtureM= UIr gelnten Peler Broroke 4erd belegerd door Eogelechou Djake ranen Vn Jcl Broacke eing deokoeeld Dja - KTa 8 ondurhundele D ondortnuno contrC #uro geslotcn. (Vgl Tiele Rutolleth bldz . 307- 2I7; Ven Chijs Jox0to blds. 66 69; Jong” OVKOus [bidz. XLKM LMI, LXXIX XCFII; Vu nerentr Aelerumiet Jore bldz. 109.)

Nien w accoordt ende heztandt_ gemaeckt met den koninck Ya[} Jacatra genaemt Wydyneck Ramma eente endc Pieter den Broeke_ command’ andere zijde wegens de voorgaende oorlogh tusscncn hem endle Generale Vereenigde Oostjudische Comp gereseu iu ordre ala volght. Ferstelijck zall den) kopinck voorschreven beloove het Yaor_ gende contrect _ bij dc Gencr’ Fieter Both ende (errit Rernst ge- teekent alles onderhoudlen ende naer romen Fam [voor?] desen geschiet Ten tweele den Kaninck gehouden WeSCI te gedoogcn dat [ordt _ welck hij seght tegens de voorgaende contracten getim- Dleft ziju ellect als tcgcu woordligh is %all blij Fen saen [terug] komate den [t Geuer” zoudcr iu die tijt daer- ijets Mrrr timineremu . Ten derde Wet toxstaen dnt 1’Engelsche huijsinge oflte logie Dner fort sulleu buuweu YOuI de?eu Bercest alle ongeueughte VuOr kowen.

Widjije Krmi Zie hiervoor KXILI c XLX Gouvrncur-(naicruni Pieterazood Coen: Deze ju 1617 doot HAeceindcmnt? couvgrucur-guneraal Mnedoete hud piet LRzu hooge wuardigbeid nvnnrd TC Wordt ook door Yen den Etoccu zijn ascripl Jogiubil ecus ngenerae;” gedoemd DOST_UDTACH Co#PA GrIK 1002_1800_

[47

Ten Fierde datter twintigh vadem buijten pagger geen huijsen Chinesen offte Javanen mogen gchout wordeu_ Om welcke voorverhaellde poincten geene deu Ko” vorder pretendeert _ MeM hem betalen zal] Fpme roct somIe YAD ses duijsend Rru aghten_ wetem 50uu in comptaut eu 1000 in kleeded waermede hij belovfl: alle vourgaende questies doodt ende needler geleije sullen zijn _ Alle welcke boveugeschreveu ertijkelen #ij oudergeschreven kenuel IIleL IIlA canderen gecontracteerdt hebben eude belooveu Wan wexler %ijde endle alleu tijde ouverbrekelijck te ouder-houdlen_ kenttisse der waerht hebben dit met geoonlijcke handteke oudertekent. Lilt fordt Jacciia deu 19c0 Je “’ 1619. Ouderstondeu cenige Javneuse letterev geschreven

1. DJAKATRA. Febroari 1819. Broecke legde zijne positie Djakatra gecn roldoend doorzicht des : liep cer enkele Neder-landera den 28 Jepunri Op verraderlijke #ijze Kevirgen SUMOMEM Pieter Raey kecg luiding: Drzc, mecning det de rerslerking iaug 2qude zulen uthoiden Cu belegering Aat IHU# rerdonden Djaketranen Fugeltelun den JI Januari ondetatuulid verdrg overgn”0 Dale den Aecrn Dinkntrn WCJ rerdrig dcn volgenden dag werd bokrachtigd (Tgl Van Chija _ Jakutra bldz [0; Do Jonge Opkomst bldz XCVi-CFII; Tiele Luronecry bldz 27 218 Vad Dcrener Nrderlunderd Jcrc bldz: II0 noutidl Van Broc”K# deze data):

Van der Droecke Yertcl aijn utmn #oluide: Hfr0 dua Jinuaci) vuek verantur IiumIM Keai- Hilr tholf €egacn toutracke ondal hct den Conuiuck sou ouderteickeuncn #arde Mmi dunditien aonstumden Cunnu vooraiju Eecompez 3onr jot$ beroet hebiben redemi QMDC 30 ditto Vulck duo quen] Ari wedcruiz TruC Hona comMCI DE”T Muinnenende (ouninck _ 5”*owpanjecrt ec oroedors den priuter Mhd toluuettt ollicus n CCLI annr Zrualc hreren mEIl dencrd Jutn Sujn (ntiliinek _ MnCc Iaogh rcraijden Reuln Dver #cder geilligeert ijude neurderduu punted #Rlt #LrckL made ilu:t da Uel hein Mllereme mAJC[i puC punt ijet 0nsac Duijtste wuele getolckt sekhivl, JIM lnuu - Lijckcu dzer dede #elck cinaclijck onderijekent Metl Uit het Contractboek Van der Chijs heelt gepablieeeril een - Wiachrin Secretar BJMTia pttutend bldz #12) 149

GENERALE FEDERLAFDSCIIE GFUCIEU AEDE

Artijkelen genccord’ tusschen den coninck vau Jacatre den Eden genieri president, rnedt eude evopl” “an de Engellsche Comp trafyqueretde jude Ovstjudieu ter eender zijdc ende del

commnnds cepiteyn eude coopluijden vande Vederlandsche Verccnighde Oostjudische Comp” jut Donlt Jacatr aulere zijde , dell Februarij 4” 1619 Ten cersten sullen den command” cap ende cuop- Fohl Vederiaudsche Fereenigde Oustjndische Comp: het fordt _ volck aminonitie “An oorluoge ne J roornoemde Engelsche overgeren ente het gelt _ pmanscheppen _ juwelen endc andere Comp’ gvcdereu den kouinek”aD Jacntra. Dies sullen Foorlluemide Engelse weder Ren de Holliuders Bereh schip daer Foor Vu Ile cowptauteu jegen Foordigh fordt znde zal betnelt wurder 2000 aghlen_ Het Tuur - schreven schip zall ersorght zijn mer Ficr Koede stucken _ vsitigh miusjuets ende hier tvebehoorcn Fatcll kruijdt cude wtf en twintigh ple_ CI Uuck met guede zeylev aukcr? cabells ctde Fic- tunlie “UNr maendcn tijts Mft vrijgeler van lyff ende libertcijt (HI g4e2 naer Cust Cormaudell oflte dacr het hem zll gelivcu uytgenomen Amboyta ollte de Muluccos. Sullen Qok mede alle de Christeneu int fordt zijride liber eude Frij 2iju , Hal wet mtje otfte qualite t zij oock moghten CSCu ende sullen [noger Hict hum uytdragen alle gecuc haer partjcu lierlijeck toccomt _ stolleu klecdleren ende jn comptuteu Suann Vl 6200 ren #ghten: Daer boven sullen hare weroonen cude gocdercu crusportceren ‘Engelschc aCIL d’Exlandeu sler VJu de Javauen ollte vmmadt auders hexchadigt te #ordleu De Hollanders sullen gehouden wesem eenen dagh uuerde ouder- teezeniugh WII Legen Wt het fordt te rertreckel ende de geeue die nogh ougedloopt zru _ sullen blrven binueu het fordt _ uijtges udert Japne OEmu Eude die maghtigh %ijn ge#eer vueren int fordt zijude_ eide wuk de gevaugeuen sullen beloxver _ Van nu #f tot taecomende Nwrember 1619 geene wajenent tegen d’Engellsche natie te ~UCICI euide zullen derhallven outlasst Woruem cude vrijgestellt worrieu als d awler: , alle hetwelcke wij tot ulleu tijde met ecde hevesstigen: Jourucac Van den Rrogeke lrcft: CHIGel roor Joccn Dic in dieuat Wten de Ncderlanders Dat d Nederlander uiet [AI antou Molukkeu unatum Terurken lig’ natuuciijk HAren dat dint toen Tutte ootulmile Envextigd_ nnat_TYDTCCHE COMPAGSIE 1602 1800_

1+9

Soolange Hollauder eude hare guederen a6t de Exlnden sullen zijw aldaer dour twee schepeu bescheriut worden tegen alle Ja raense cude audere Fanden mcer. Eude als het schip daervau voorsert IS , zall gereet 2yn , welck binuen thien oflie fhien dogen gesehieden zull zullen decelve vertrecken ende ontfa”gen VII Ede” H” generaell Sr Thomas Dale Ridder etde Beter! WA] de Engellsche , vrij puspoxnlt geu uner dc vooruocmde Custe vab Cormandell eude ullen eude luaide vrij ziju C alle molesstatie eude overlest Engelse voorioemt. Van de Hollanclers zullep gew In ogstagie Fugelse schcpen traell perzonen totdat het fordt in handen vap den vuorhOeintlen gener ende Engelse za I} orergeleverdt coutract heijde zyde volldaen iju, Ouck zullen geen Javane lnuge de Hollauders nog fordt zijn moget daerbinuew komen. daw #lleen de geene die Fa[) den Koninck werdlen

gesouten en dlat wiet boven de aght persoten Welcke artrkele aeeurdcereI eutle belooven wnerachtelijek nacr komel; Soo waerlijck hellpe ous Godt: Actun “ls boven jnt fordt Jacatra

LXIII BANTAM_ 9 Febroari 1619. Zooely bekend verdrig urerdyl Jutnri Februari tot uitroeriug gakomedn wel tengerolge hct opiruden Bantnm Lnanoccna nultorteiteu didr hndden recdn leede ooRen geaien Dederlander Djnkatra hadden Tcralerxt AIr zng00 evenmid Iatne Eugelschen de Nedorlandacbe aterking zuuden g1n bczetten Geon machtsuitbreiding #elke dezo beide Europeesche natien Bantam (Tod Kken Djakatra, hetweik al8 leen B1MciLUT werd uaugemerke ziculjke Rnnintxcna mnrhe 4mI TT Djekatra _ Vtirdut de OreteETC Teitulijk had plants gevonden Van de overgete Fwm niets. Wel werden onderhandelingen begonncn tnaaipD omzed Hautam Dudertunae vooreaerden Frdeu 2 ventuecle bekrachtigiog na Kantnm LAzOn den. (Tgl Van Cbija akt Lide 104E De Jongt Opkonut bldz CVII_CX; Tiele Europedre bldz 219 220; Van Derenter Ulr_ lileta Java bldz 16 Jovnui Yan Ktocc €1,

Van Broccke , journal auLO Ho” . Ondertcsent bij den counend Lacex gquump: Widruch RAu Thona- Tael sijnnen Kaedr VEIC voornccmpi Uit bet Contractbock Van Chijs mC Lint bet ofer Gud afschrilt op 41g; Sekrelarie Buto “IC berustende bldz. 215 } 160

QESERALE YEDERLASDACHE NEOCTorETRnE

Artijkeleu geeyst de Raden leggende jut fordt Jacatre , op den eyach eude Yer oeck den koninck Fan Hantam forme ala volght: Alsov d’ Kuniuek alleyscht hetfort voorn’ omt sclve #f breken ende rageren sll hem t’selve bij overgeved ende hauden gelevert wortlen dacr mede doen alshem sa l[ge- lieren_ mits vergundeude de couditien vurders geuotineerdt: Eerat Foor all @ll den Kqinck gehouden zijn ou8 te zeudeu joucken , prauwen eade alles watmoghte nodigh zyn ende ouae goederen souder schade ende verhinderiughe [in] te schepen eude naer Bantam VOCrCL, ende ons hier voor Jacatra ouder regen oftte rheede mitsgaders tvt Bantam te berryden alle overlast ende molestatie on9 door Eugelsche oilte eenige andere moghte aeugedacu wordeu_ Sullen Fij moged uuk onser believeu alldaer op de rheede leggen ae0 lande OYeIg”ch ollte vcrtrecken . ake ende deu tijt sall vereyscheu eDte dal, Vouren geseght is, bevrijdt %au alle overlast ofte ogevall ende gullen wij us ook vervoegen bij eude mele jut Fra usche scheepkcn den Koninck toebchoorende ende alleer op reede leggende onse joncken ende oIg selfls daerinne oitreut te onthoueu eude ous uls dan nogh Fets moghte outbreked Vert ersinge ende #ndere behoefdlyckhedeu sa/[verguut werden , met gelt mogen kopen ; zallen ouk tot On9 believen mogen aeu landt komeu ende Yau daer weder #chepe Facii WhMMCCT het nootligh zUzyn , gelijck Voor dlesen geschiedt Dat alle het volck Van wat natic zij zij” _ als Holland” Negroa Japopnesen getroude ende ongetroude _ gullen mogen met ong uijt het fordt

vertreckem_ Folle geweer _ egende vuendell bran- dende lonten ende alle hier toebehoorende bagegie _ zonder eedige Javanen gcvisiteerdt offte belett te worden: Sullen mede uijt het fordt drgen vrij ende onverhindert , alle coopmansschoppet ende comptautev Compe toebehoo- renue mits dat den Koniuck daervan sall genieten geregbe Fierde part _ namentlijck vf twintigh vent 100 _ pok wede Qijt Foeren de helfte Fan alle het geschut, kruijdt kogels met Een LFcu achepC* Dicppe ondur Churlos de Nela Auquatin Beaulieu 1617 Torst Duutep verkochc (Tiele Europekra VMII, bldz. Wac onder dczen UTTO bier rurstain #oral_ recht duidelijk: OOSI DDISCBE COMPAOSIE 1602 1800_

151

alle reatereude toebehoorte oock alle de provisie vietualie mont- cossten eude beer toebeboorte watervaten eude andere dingeu daertoe noodigh binuen fordt zijude Dat bier tot Jacatra _ bet fordt zall overgeveu ziju , zullen mogen vrij ende liber blyven #ouucu oftte mam koopen arack ende andere provisie_ ouyc schepen ende volck uodigh zijnde_ Comptoir tut Rantam se ll gestelt Fordcn in forme VT) neyt met Chineese ende andere natie te mogen negotiereu _ mede va n desen geschiet ende comptoir toebehorende Alle ouge gevangenen hier Fervoerdt zullen losgelaten ontslagen ende vrij gestelt worden. Teu laetsten sullen ook vermogen cer VaD hier vertfecken oDS joucken met baer cley uste geschut bassen eude stecustucken [te] verorgCn defentie eude behullp Vor eude tegcn die gecue moghten molesteren ; sullen oockgeen Javaned meer BClt boordt logie mogeu komeu dau de Hollend” zellfs zullen gelieven oock de joncken die cheede zijn liggende niet bijymandt anders dan door 0n3 alleeu be#acrdt werden _ Ditt alles dev kouiuck vau Bautam 011S wet eede bij den Allcoru olte Moa ff ende: met siju zeegelle eude bandtceken vestigen eude vereekeren souder argh ollte list naer te romen ende ouderbouden _ Dit doeude zall hem onse fortresse eude genoemde haudeu gelevert overgegevcn Forden _ Actuu iut fordt Jacatre 9e Februarij 1619.

LXIY BANTAA_

Heart 1619 ronrenurdonn Februari warden Kanlam Dlet bekrachtigd_ 3anta m atolde Ur ouslugta ucnun uvunilyt versterking altbana Wate alochting Do Nederlecderu budlotet chbb_ bliijven; 27 Februari Jerd beelnit genomen plactsu tuzed heydebsu Jevancu pebouden door auloke middelen ala God verleend bed vurleudun mogte lenge het urmuged 4nS; Verdere onderhandelingen Buntam leidden tot onderatuand OMIYYCID- cootrucl Het rerdere rerloop der Djakatre ’ache aangelegenheden, de verdrijring der Banta mmutk weike hunncn lcanLAI Djakatra uit zijo gebied hadden

Vobr” Van der Chiju Joratro bldx. 216. Pieter Van den Broecke de eijnen wpFen Djakatrz DDEI TtIT #rrocro. Uit Contractbouk

Bectum qit 152

GENERALE VEDEELAYDSCHE GHOCTUTEEED

Terurevc stichting BateFin (30 Mei 16L9} zijn bckend: (Fgl Ta der Chija _ Jokatto bldz. 14 _ Jonge = Upkomat . bldz CX CXIII; Ticle . Buroperta bldz 220 22 226- -227; Van Derenter_ Vedcrlanders Jure bldz 18

Coutrnct endc verboudt gemaeckt tusshen Zijue Maij’ den koninck Kantam ettle d ’E Gecom mitteerde “egen de Vereenighde Nederlandache Oostjudiache Comp” tegen woordigh jut fordt op Jacatti. Eerstelijck g/] den koninck Bautam gchouden esen eutle hem “erbinden ende d’onae hier Jacatra als Hantai iu de logie bevrijden vowr alle overlnstc ende ge wellt juwoonderen allhier Bautam als der Engelse ende niet gedoxgen nogh toe Inten , dat op tegen woord- forth eenigh vucrder gesch pt tzij dowr Eugelsche ofite jnwoouderen Rantam hier , geplant gestelt sll worden Mn Fr teI coutrarie alle middelcn Tat hosstiliteijten voorkomen pude on5nlltsamcu nls vooreu geseght Fvor alle moet# illige beschcricn: Ons sall ook #lle liberteijt cude vrijheijt gou hier &ls tot Bentam verguudt wcrden umne opcutlrcken Onsen hundell ols Vour desFhl mogen [dryven cude profiijt OlJe Hrea Mcessterent be - traghten leteude oudertuschen O1IS forit iu esse alst jegenwoor- digh Eude Inerrler versekeriuge vourschfe”cD zall ODS Sijne Mcijt ouderpant als oosstagiera hier in ons tegCn Foor- digh fordt beschicken TM persooncn te wctcu quiaij Ncbe _ geacijt Laemoij ende Limko Abdull Galfar ofitc den sabundar quiey egus Wotg” iu %ijn pluets ten tije dat dit ous tegen woordigh contract allen deele eflect magh sorteren eude nnergckomen kahi Ferdeu Hier tegen sullen de gecommitteerde FJn d’ fordt gehouden we?cd geen Javanen beschadigen ofte tegen de juwoondereu ecuige hosstiliteijt te gehruycken ende ter aencomgte van]hunnen generaell ofltc eenige hnerder schepen_ wneriune hun zonder Perte kell uverlast der Eugellse olltc audere zoude konnen embar- quCIth de voorschrereu sterckte verlaten eude rscctem”Lall ook den Coninck “rijcu wille eude Wet schijn Sa

WZzcd Vgl. Van der Chijs Joratti bldz. Kinbi Wae” Jkub Warge (Van Chij” Jakatru bldz 125 123) Hen Ln reraterking blijkbaar de bedoeling . de zaked slepende houden Coene tcrugkoidst OORT-IYMISCHI COXPAQNIE 1602 1500 .

153

contract vereerdt eude toegesonden wordleu Feten haest voorschreren twee personen ostagie gullen bekomen hebben tgereghte Fierdepart van alle des Comp’ goederen iut voorschreven fordt berustende odlte naer texatie desselfls de weerde Van dien medle comste FeI1 dlen voorschrered gener’ olte de schepen de rolcomene helflt van alle het groff geschut eude steenstucken [temn tot voordere vriendtschap ende eenigh belooven ende zweeren #ij ondergeschreren_ den koniuck Va [I

Bautamn ende den zijneu #OUr alle gewelt der Eugelse eude sijuer “yandeu bevrydcn elde dcs FAnl voude zijude hem iu alles te #sgisteren eude tot meerder ver- sekeringh dit voorschreven sullen nS vrienden tot Bantam huu alldaer langh onthouden_ mits dat haer deu haudell vergundt sall WOdcu Sullen ouk de vrienden Heudk Jansz. Val Ulfelen cude Dirck Lamberts, voor desen Zijn Maij’ hcr- waerts gesonden hun opt spoedighste haeast alles volco - mentlijck gecontracteerdt ende bij deu Coninck onderteekent sall Fesen weder daer Bantam vervaegew OP dat nlles Inet [eerder sinceriteijt aonder bedrogh naergekomen magh wordeu: Dit alles hier Fooruaemt belooven ende zwecren jck paugatal) Arij Raua de Mengala bij mijne koninckliјcke waerheijt ende wij; gecommitteerde present jut fordt op Jacatra _ alleen deelen uaet komen ende versorgcn dat elle naergekoomen za]l werdeu. Kennisse der Faerhe hebben hier IICC eeuder jnhoudt laten schrijven ende beijder met eijgeuer handen onderreekent , d eene berusstende onder mij kouiuck Bantom ende d ender onder 0ns, Vootycureten grcommitteerde: Aldus gedaeu zouder argh ollte list iut fordt Bat” op Jacatr desen M* Meerdt 4’ 1619_ Was ouderteekent Pleter Fap Raey Jen Fam Gorcum Henrlck Janszoon , Hollsebos_ Jvert Hermangzoon , Ven Uffele, Coetely Abram Stricken Hendrk Hermsen _

Vgl O”Ur Van der Chija _ Joroito bldz. H _ 104, 110 _ Pangeran Aria Rapa Menggale , Bantam 9 rijkabestuurder. (Van Deventer, bldz75}. kGut niet Otarecn Terud derytolde onderteekening Rijkabustuurder Baeij de zijnen hadden het Nederlandsche fort den naam aln 5a gegeved (Volgena Van Devoutor bldz. 119 juiat den 11 Manrt _ den dutum dub dee cufcCob-uTerecnroma: Vgl De Jonge _ Opkoniot bldz CXII} 154

GERERALE VEDERLAKnacnr Gronttorttrnr

LXv: KOBT FAN KOROMANDEL. 26 Juli 1619.

Bij deu JCfmop 1uguacuy LC06 (0 XIX} weren de in- en utgaande Fechten door de Nederlenders Mezulipetem hetalem bepaald pcl Later in !612 werd hierrcor VarL bedmg ovareengckomen el, 3000 p”godcn #lLTOC obECvuCr 250x0 gulden. De waardu der pigoden Mazalipacam niet altijd geijjk (Vgl Havart _ (arndral Dla de 100; Valentija _ hlede 9581, 1617 Wcre deze overeend- komet berestigd_ (Vel; Havart _ bladz. 100 102; Van Dijk , Wemmet Bcrckn bladz. Ook thans weder 1619. De groote TWrie Koromuadelachen handel Voor C. werd door deo leteren G.0. Hcodrik ruvkor #Cd” volgt Oinactturcu ; De Cuate Coromendol (i9) den 4gdken Molucos cooe omliggeudc eylenden gemeroke sonder doecker Jier comende de negatie doot de Molucon ” (Onuitgeqelen unct Bewiadhabbere Juni 1612 Op het R

Firman ODB dvor den koniuck “AD Golconde toe_ gezouden.

Jck sende trmap dat de geheele werelt waerdt 18 _ Jeu Hollauders doordien Etoachan Vep de baud’ Fa@ Hasulypatani mij den handell der Hollauders heedft onderreght: Jck hebbe gelicentieerdt _ dat de Hollaudera_ gelijck Foor desen waer het eude met wjen haer geliefft _ mogen haudelen koopen ende verkoopen mits betaleude drie duysent pegoden_ jaerlijcx Frij alle tollen ende jmpossten gullen zijn cude wie tegens dit firman vets etteuteert ol wle eep ander firman hiertegens geckt za] verrader Fen den Koninck gehouden werden_ Zoo haesst dit @rmed comt_ laet de Hollenders in haer hoy? gaen

Uit bel Contreotboek: etat oldz beeft : Allem nedcham opziender Muul petam” Het exemplaar hct Contraceboek Kamer Zeeland_ det copieerd j8 teecd(Lelfe dcr 18”’ ucuy beolt Ayternaad Euwalduer Mazulipataw”. Over de #nzionlijke we4rdigheid huwulediur Mazulipatem weike slad Pachtte den roral Golkonde balt memudA uco buetuurd Wlid AlL Fari bidz: 225 227. (Vgl Hothor Hatnor 313 308 _ Tam #Herilder” } Bandar zceda Fgl hieruchter (Aaobangeel) de documenten 1614 1617 ovetee-nomen uit Havart. Havert, P-x heoft _oude Pagoden” 004T-I4DISCHT COMPAQNIC 1802__1800.

155

ende haer negotie Foor desen drijven sonder yts meer te ge-dencken dat voor desen gepasseert; Degen 25* Julij Ao 1019. Van dit firmad hebbe Cherceyll tot getuijge genomen_

LXYL AMBON_

Jolij 1620. contrace Februuri 1605 (n: XIV) hernielud geworden dcn AUEUG-uS 1809 XIEX} Frederik Hoctmen die io April 1620 Ambor Kroe p reraceUma Herten Bpoult VondCm VOD- achelijk_ deze Ferdracem Werdel bereatigd iangeruld: (Vgl Tiele Bou wateffen bladz 255 _ 267.) D’Moorn hebban hier oock #nar gebruyck gehadt dnt Eajjl G4e io toondcc die aeD Cug- roonudi d’freyate rtontan rochtur ontrecked JbetMet haor verknociten Ta lcrandor dat ay [er gelegender tyd el AaMen Hietteaeu Rouwden bebben geworden. De gow verneur Veo Spenle bud Aaarom euD booge bocte geateld lieb tfottun ran idlepdecbe Christenvronren met Mohammudenec (Unttaes’8127 ninte Gyaele L Bandhcbbera Auuatu? 1619. Gyaels amblen QBT der 0. ATtLO o Aleen de Amplietie” conETict lent ik hier volgen:

Waar by nog deze Ampliatie gekomen overmily hier eenige lauten begaxu zyn det die FeD Hitve eenige Cbristen “rouren geuomed. hanr Mvora gemaakt getrouwd hcbben _ opdet zulke feuted Diet [DCCr zouden geschieden bebben de Gouverneurs Frederik Houtman ende Hermau vaw Speull_ met de Orang Kaja 9 geregolveerd dat Fie voortaa. eenige Christen-VrOu Fez zonder weled vap deb Gouverucur, Ambofne heald z8l verbeuren 1000

petoolen VOuT Kastee] eude Christereu Yan Kasteel eenige Moorae FTOMFen Hitoe daer omtreut _ zouder coneent baelden zullen gelijke

Herert _ Aetent hierbij nMed Moer weten det in die tijd Hollandera Mnzaliputam gevlugt muren Inderdaad warer Onaan_ Genaamheden roorgevallen rusoluu de Nederlanders de Mobummedaan Jcbe autoriteiten stau heddon onzun in de purece belft 1619 h @C 7erierm (Valentijn bldz 61.) deen pureunmenu@ [FLAC do titel hoogguphatstun Aanotunaar Buton Golkonda (rijkakangelier of grootzegelbewaardor) (Vgl Daph-Begiater 16J 1629 bldz % Hava t bldz, 159; II 212 unz: ! Overgenomen 4lentiju Ambon bldz. 49 bldz. 88 bier”oor Blaut ; Goviel , dat Hollaoders eeuige ourloch dounde” Valentijn hueft hier Eenige overlast” Vel Tiole baVtcetoren bldz: 256 _ ncot 156

GENREAIE ~EDELL ANDSCHE ({FOCTROTEERDE

poene vervallen ende 204 het voor de twcede reis geschied zullen zonder Genade A8# den lyve gestreft wordel. Geschhreven presentie den Heer Gouverieur Houtman den hcer Gouverueur Hermen Speult Cepitein HItoe _ den Orng Kaja Pati Toeban den Orang Kaja Tanahitoemeseng_ eude den Orang Kaja Tatohetoe den eersten Juli 4” 1620. Wus onderteekend Frederik Hootman cu Herman van Speolt_

LXYIL: IJAMBL

24 Jull 1620 Coen had , dcn peperhandeL nINI cfbankelijk zn IluTELOI betrekkingen {ngekuuop: Pepernrera Smmali 1615 Djambi (Tiele Bouwestoffen bldz. XXKI; Jobpe Opkomit _ bldz 33} , LralLr neczelide In Allerle ndfcn loze Wer gebouwd ict ? den Engelzelen die blikbaar Jok 1605 vour cerat Djumbi rtnmed spoedig uyuutei #erd vergand_ Toeu elders den Archinel rerhoud tuauched Nederlundera Eugel 4chled steeds mindar Eunslg We d decd dit ook sijn inlocd Djambi Seo Ta de bekende verecnging LAAdem Ncdcrlandaene Engulyehe Compuznieen 1619 (Vgl Dc Jonge Opkonst bldz. CIXIF GLIVI} weru de oflivicelc verhouding beter (De Jonge, Opkonist, bldz [26 _ Tiele _ Europeere VII bldz 215 bladz. 447} rerknra Ouderlnnn contne Foorul doal had opdriven pcperpri” Vcrkonen (Onuitgrgercn mAMTTN Acarahenhens 1621)

consulltaciou oll agrecieut maghe Jamlie the 24/k Juliv 1620 on thc beballffe off the two Con - WId OFT honbla jmployers ott’ Euglend the Netherlands tmdinge the Fast Indias etc: Wehcras it hnth plensed allmightye God of H” gratyous goodnes ijoojue in looue ad emytie the two worthy Companies off England aud the Netherlaads Fon be jmplovers the trade and COII erce oll India ; atn avoude the tronblcsome dissiutions and emulations #(hich} former experience bath maniressted to bave beene #monght the seTvaDts the 4MTIC compenyes all p” atltl places #here

Pati Toeban orangkaja Tanahitoemesing orangknjn Wlataharoe mootici vicr hootden Hitce (Zie Kcrcan pldz; A _ one Uit nct Contractboek: Nade? Our ” De tekat zcur bedorren Avoid Porta. OOet-NDICCHT COMp 4 GVIE 1602 _ Soo.

157

both ptres Terr ad huue becue resident allsoe better kuow leege and experieuce hath beene pformed heere Jambe uoL ouelve ventinge and sale commodities brovght hither bul allsoo pcuringe apd strvinge bath sidey juvest himeselfe the comoditie off’ this place _ hejuge pepper ra! S1Ilge and edvancinge the pnces upon euother to the speakable lose hivdlerance and dumage batk Companies _ our houMIr jmployers. hiuder atld absolutelye debarr All such () juconveniences allsve beiug the expresse order ofl’ both our principall _ the president for thee Fnglish Compauaye aud the generaell for the Netherlauds Com- pange both resideut iu Jacatra tkat texther oif’u8_ our gelves mOr Rw€ Wle shall buy cuuse to bougat procure J@8 pepper aue our Comp above the rate of’ 8 rialls eyght per pecule except upon eunie enew congideratiou just occasion the same , allwayes provided itt be #th cungent end ixenige of botn sides and uote 0f her Fise Alsoe berge “greed and concluded betweeue both cotpanies honble jmployera at home ratified aud coufirmed bij both prIL- cipalls the Presideut aeuld Gener’ at Jeccatro thet the traet off’ this place other wllere shall bee botn setled_ be equallye reperted arid divided iu hallues , allbeyt the one emcom- pasge and purtchase greated some OI quentitie of’ pepper more then the other aud the same ptije shall coutented aend not dijnije sharc the sme equallye aud the gple retes 0e cust hime #‘houdt usiuge auij sijoijster or jndirect mneaneg sue that eegh Comp” oll our honble jmployers may epjoij their destre accordiuge theyr ugreements mnaghe_ Allsoe houll it requisite , thot uppun AJLF occation schippiuge pepper upon the AE} vall oll’ auy schippe jouke uther wijs _ thet ueijther od’ us nor anije for us dve jmbarke schippe eASF to bee jmbarked schipped carrijed ut olf eijther ofl’ goudo wues nomses AIye pepper here Jembe #lhout guinge teue uotice to OuEI #Dother wner two off eagh

Batandin

Pikul= Fiou pl: m 62 kilogram_ grealecr Gocdang of gedoeng pakhuis Jrue 158

GENEBALE NEDEELANDSCHE GEOCTEOYEE EDE

side may bee #ppoincted take true notice ther off , wherbye jealousie or diference may aTy de the discuntinuance f ow loues aend gmijtie sith snother: Ffurthermore Fee bould convenient tbat eijther ol us schall bxue juvested all is cargason , both gves vendable acnd moneijes pepper , that thez and not bcfore t othcr baueinge cargason of moneijes oll goes or both Inaj aud sbel be laurfull for hune tho employe the sme for the pticulier accompt off

hia employers provided that zee giues notice tho the other ptye that Just accompl kept epafte. Alleoe i8 rrquisite toreuiers considaricons that nertber off @nje scbalL barganije buy pcure for bis 8#e pticuler Comp auije pepper out of adije jonuck or prowe what aneuer Fthin this rICr road epptayuinge or belonginge to Jambe wthont joynt consent o both peye? 8ud iff anye gball se bought , to equallije shered hallues aud wtr off” eijther perthye achall breake Cau9e bc brvoken anije off’ the forementioned egrementa shall bee held diaturber off the comende peace and bee lerred tlo the principels att Jacatra censute accordinglije.

LXTIII: KUST YAN KOROMANDEL: 28 Augustus 1620. gebeurloni- ecn 1612 (in Meryomt bldz 0 I0i) luadem Nedorluudors zich in Pulicnt 4innuuo golUndcu picl genstunnde [ninnaecne autoriteiten zich opzicht bielden verdeue den Dereiber Iaar KUloten nioetegeustanude ook dc igen- werking der Portugeezon Zodwerdbo_ kugtou hot opbouwed ocronnen IOrttearl alotec duor zelve gcdrngel Mnar zij #ero voltooid {10lS garnizoon Voorzicu; Echier cl ne ZODucc Eroore mouilikhedcu hct plcit rrre EC”OmGD ~It? ordinarie onrod Jij ;kt Jchcn ckngic” kunnict torua eoapaard Ile moeilijk- Madln #crden #enluronrd dour de onpheudeliikc Mnculunman tuintcd

(ouds nd Eeoda Hiln `

Hntfain Fruhioc FFLI # (ommon Uit bet Coutruetiwck. OOSTADISCHT GOMPAGHIA 1602 1800 .

159

onter

HMT(schl uozienlijken TcL LOOmn gohouden Vgnt kruhtig contraa JAcuuT Een duel trok partij tegen nneen bet am vijandelijkheden welke gelukkig boven kwem; Het belang cedtrum haodel word #teeds [eer door onzun IDEUZICO VCOTE [bekende Kugtdoeken Bewild Maloiachen rcbipel , kwimer du4r markt van de verachillende deelen Kuat haramandel Adara Xni die dagen caor GDb commnetci EIOO E heteckenig, Ook de Engelchen Erimen handcldrijven. (Vel Van Dijk _ Wem Taet Rercem bldz. 27_16; Foster Modras 2,f; W. Hunter Hietory Britiuh India 864 }

Contract gemaeckt door Jtteragie_ heer orer Ommelanden 4 Pelllacette eenre eude Assly Patclitt Groa eude Ragie Chitty ter andere zijde FOOT den tijd drie jaren jugaeude den 288 Augustus 4’ 1620 orer gouverio deser atadt Palliacntta laudt daer ouder sorteerende Credentie brieff door Juteragie aen d’onge gegeven blaende Dp roorgnende accoordt den 25* Augustus ! 620_ Jck Gouber [utcmgie , die uver Jentijsche mijlen lendts gouvernere hebbe desc brief vat credeutie gegeren aeu den capitayn Li (OI der Hollandlers Aliso jck OmTEnE Palincnttu gekomen Tegen) de visiadures ben vok iut fordt bij den Capytayn Meor komen ende alle? dat daur desen tijt was gepnsseerdt met den anderen a

gedaeu ende omdat Pederagic niel Ln behvoren met mij hecdt gehaudelt , Suq becilt deu CpIuyw mOOI #odrmt den Vout= jchreven Pederagie mij doc visiterel derhalven jck hem dour tuschenspreeken Capylayn de visie hebben laten behauden mits dlat bem “ourlaen sll dmgen eude gouvcrneren de stadt ten tijde Obaynun eude jut laudt dner visie Out= hecilt

Vgl orer Man Dijke bldz. % aleija Jciden uder clkunder strij lendc pareijen in de binuenlandalc AXtcu Dezo nvurucnkouat Wcrnt MTAA VOnT VEI Fcoie belung Wel nCen duar nulh O “ordrg Hicr rerwncdduk inlaudnec milcu; Hel woord nlgeleid Portug”exeho g”ntjo Hvidct , Veco Igens UM b:pld de ibieeuuehc uadera Vibr- Indib (Fel d plaatx Wlotan- Jobzo %s) Fortugensch AaltotC4 “Ataryt ucdo ling mij uiet duiteliik. Vel Dijk = Weritiet BuTpta bldz . IU. Er #ron vijnndelijkhedcn gepleegd TaAcMco Wiei Ecn der visindorea i Pulicef. Bczocken_ bctuekenIn herran Feruapt Tolkomcl duidolijk. Tertndr bdz. 101 ,”Wia: 160

GENERALE FHDERLATDSCHE GBOCTKOYEERDE

naer Oulde cosstuijme ewde gebruijeke Dit alles hebhe vergunt aell Pederagie. Dies heellt den vooroemde cnpt moor uok toegelaten dat [ik] eenigh volck vijuie in de stadt sall laeteu _ eude sall dcseIt 90m lange vau valido wesen als Pederagie het boven geschreveu sall ouderhouden ; ende Yeca de stedt ofte landt daertcgeus dvet sll den Capiteyu Moor miju i# mijue gereghtigheit maiuteueren cude Pedcrgie uiet assisteren _ Ioven vooruoemde Pedemgie sll ook geen Ander ysiedoor danr de stdt latell wesen Lde jugevalle eenige vyanden fordt oflte stadt ijets attenteereu beloore selve met alle miju maght beschermen ende te assisteren_ Desen geloove hebbc Ick gegeren_ Was onderteyckent $ D4.P.() met de mnme vam zijueu Godt.

LXIX_ BANDA:

Muart 162[

De gebeurtcnia5en d2 Bauda eilaudeu “ulgden den die Lot het bittere a# zoude leiden zunder dut Rukuis geslotro verdrgcu Oretccnsonsten”mrE Duczn e vcrbetering Goede prachten (Lie Wersdoit LIV LVIL) Dc lorstaud Yerd verergcrd alx do Banda - Deezcb knns zag0n muakngtnolen Amere handelreu roopen Europcercne ulandsche Zo brak Slnn na (hiervoor, 49 VM} bcgin 1620 Comunguie (Tiele , Europe ra bldz 236} Uoei Cnen Jnnuat 1621 zijn bekenden ou log tucht Qanr de onge lukkige eilandeng cadecniln daa (or:uter optrad nwie tnrden Glntun ure 3erekcd ged wudeFn hoold Huu udlloot Toggen. (Vap Chijja , Binda-eilauden bldz 109 _ Tiele Rourstoffcn olcz XLII _ 272_ cutoncety bledz: %52 . W) Nict on wair- schijolijk _ zeker _ uuCArtamu LLrNL Jcn Slu[nan eqmEe Endert GreKCu Groor Bande Robongain gualoten:

Volghen d artikeleu , die avluyden belooft hebben , volcht Autenmen sullen ufec endc bekenuen Mog:

Dat

Dat Lc iulc xsehing juisto bikt uit een Mde excmplaur dozr orrtcnkunsi welke ja Carrtuaek rootkolt datu % 4ugustu * 164 blijkbi”r Mutacred daum Portugcuxeh kracbe Hot Geldtin In hot onder eiemnr stint De verklaricg dezer Jciters 17 Miet Keren: het 4nder eicmnolaar nmijuen Godl Ovetrenolnn (hijs Mane auamlen bldz. 178. MRT-MMDISCHX COacne 1802 1800_

161

Heeren Staeten ende Bynne princelycke Excell, Fout haer ende haerder naecomelinghen hooft ende beeren belvovende egelve in eller &e- trou wicheijt (sonder eenighe listicheic) te dicnen elsoock mede deu Gouverneur die vi D den Gencrarl bier gynne plaatse gelaeten worden oite oock die bier by den Gouvereur ayue plaetee gestelt soude moghen worden _ Dat hacr lant mettc cesteelen ende vruchtcn geven hauden Fan den Generacl gelijck oock by deescn waerelycken (souder eeuigh bedroch) in ayune handen geven , 9onder det ietent andera daarop ieta hebben pretendeeren bekennende hiermede Mog: Heeren Staeten ende aune Pringelycke Exeil: ende geene anderen Foor haere hooft ende wettelycke Hecren_ Tot een erzentenisse Fen dien aullen haeren `heere betaecleu de thienden elle bere vruchten_ 8ullen baere “ruchten nergens te coop brenghen Nevre ende Poullusy acn de cooplieden #ldaer gullen oock leverbaer Boet moeten leveren: 8ullen vock geeu sterckten moghen maecken , mejr gullen gehoudew Lyul stradg te COWICD woben Iodien den Gouverneur Fam RBanda eenighe bulpe Yau doene heeft_ Lsij iD oorloghe int maecken ven aterckten_ gullen hem (20o eele mogelycke) tergtont helpen , doch dat volgens belofte heet gedaev_ sullen selve gCcp recht moghed dven mlaar a/sser jet voorvalt , sulleu den Gouverteur aapdieden dewelcke dan mette Orangcays land seecke &l affdoen Soo beloved onde sweeren hacr te houden tegens baered heere gelyck een goede ende oprechte gemeynte betaemt, ende sonder eenighe list naer commen alle ordonnauticn eude geboden , die hy ben geven boude_ Dil alles arkeret luyden niet alleen YOOI beat selven Inter YuUr alle de gede die op beer lunt gullen commen monen neloveude oock te helpen dattet van andere uaergecommen sude Forded, ende te helpen straffen die daertegens sullen rQmeu doeu .

Gourordeur-Keneraul_ Het meer door de onzen gebruikte niddel_ ouder bod waug handan: Ineta Inuttat EunnudE’ duidulijk. Ten dnZen tezenover

de inlindera gemnkkelijker

Volgr: IIL 162

GLN BB1 LL NEDERLANDSCHE QROOTROYEFRDR

LIX BANDA.

9 Hel 1621 , Hoo o8k pouloo Roen zich ded wilvau Cocu onderwierp bokond uit de bij het roorgaande coDtrett uungehaalde DIOQIUD literutuwr Rnr ook zijo bohandeld bloedige gebeurteniaen gedurende bot aluited dezor conttucten Murt Mei[621_

Jet Pictcras Coen , Gouverneur General _ wegen booge Mogende Heeren Staten Generaal sijne princel lijcke Excellentie prince Orange etc ende Heeren winthebberen der Generaele Oost-[ndieche Comp der Vereenichde Nederlenden jn Indien Peluron in geuade aengcuomen hebbende beeft haar vergunt opt gelvige eylant mogeu blijved Boonen Op aer volgende couditien deu #eTsLetl _ dat d Orangcays eude Overhoofldlen vaut eylent Pulorou gulled belovcu eude 9 #CCICIL , gelijcl sij bij dezen nyt den nem eude VaD wegen de gantsche gemeente op haeren Moessaf alle SaMICh eude elce Fan hnu int byzonder belooven ende averen Foor haer eude heere nacomelingen , Hoge Mogende Heeren Stalen Generael ende siju Excell: Prince Orange ende Heeren Bewinhebbercn der Generale Oost-Iudische Compegnie de Verecnichde Nederleuden YOOr haerc Souveraine ende gebiedende Heeren t erkenben , gehong ende Betrouw te_sijp , gelijck mede den Hcer Gourerneur Geperaal sijnen Luitenant Gouverneur alhier resi- derende ofte andere gesu bstitneerde overhoofiden ende dat alle haer E ordonnentien nacamen sullen_ Sullen dien voigende YoOr3Z_ Orangcayen ende Orerhoofden vap Puloron verclaeren dat sij eylandt genoempt Puloron stercten_ atenen eude vruchten vandien , gelijck die v80 Slamma_ Wayer = Demmer _ Comber ende Rossangiju gedaen hebben hacre Foor-pocmde plaetsen aeuden Heer Gourerucur Oenerael suyrer eudc daerop niemgndt iets beeft prcreudercn sinceerlijck souder erch ofte list ergegeven ende opgedregen hebben Joor haer ende haere naercomelingeu gelijck sij tselve eylant ter goeder trouwen opdragen ende overgeven mits desen . Dat sij dienvolgende geen ander princen of potentaten erkennen of houdeu voor baere Souveraine gebiedende Overgeuomen uit Tiole Bou watolfen bldz. 281 -286. u(LA Boy Fereur Banda_ Ziu boe voorgtunde cantract OOgT-INDISCHE COMPAGNIE 1602–1800_

ende wetlige Heren als de Hooge Mogende Heeren Staten Generacl der Vereenighde Nederlanden ende baere gesubstitueerde over dcsc eylanden_ Sullen erkenteniase haeren Heere den tienden in alle de vruchten die voornoemde ezland Pouloron opbrengt betaelen_ Sulleu alle de nooten ende foulie geconditioneert op Poulouay oft Nert te coop brergen Jende geene die regen den Gouver- ncor daertoe gesteld sijn ende aen andere_Geene vercoopen moghen Sullen geen versterckinge

mogen maecken ende beueded geberchte blijven woonen De Gouverneur, vant Jandt eenige essistentie noden hebbende tsij ten oorloge off fortifcatic in deze landen gullen de voorsz_ onder- danen gehouden #EJeI datelijck goo Ycel doenlijk !’ assisteeren- Sullen Dict vermogen justitie t’ zij int civi] off crimineel ExCr - ceeren maar sullen aenden Oouverucur VoOrJL . rccht erjoecken teu oFerstean Fan d’ Orencays Fa @ d9 eylandt alle voorvallende #EcECu decideren Sullen Foorder beloven ende sweren dat sij } haer iu alles tegen hacre Fooraz beacherm ende gebiedende Heeren als goede ende ge- trouwe onderdanen Euestaed drgen dese ende haerer E ofte haerer gesubetitucerde statuiten ende ordondauticn souder cenich tegen - “ggen oftc wederspaunicheyt gullen #cddemtm ende iualles baer - cumcu welck Fooraz. Orngcayen ende overhooffdeu beloven ende ereeten sullen piet alleen elck Foot haer gelven maar oock te helpen bevoirderen dat het bij andere onderhouden worde ende de Gouverneur tassisteren , contrventeurs vandien stre fen_ Toirconde vant welcke d Orancayen endle alle die Pouloron woonen ofte uaermaels souden mogen comen woonen dese VuOrSL _ articulen hebben oufcl Onterhouden ende Daer te comen eude hebben oversulcx dese met eygen handev ouderteekent. Iot schip Nieum Hollandia , leggende iu d ’eylanden Banda adij Mey 49 1621_ Volgen de onderteekeningen in Arbische kera] kter)}.

Dit is een achrift F4u Orangcayas Poulou Ay ende Poulou Ron de Generae] den welcken Godt de Heere segeuen wil totalle plaetsen Een Sroot deel der bewaners Wiltuu [uc Roen gevluebt rerovering door Lam in 1818. (Vgl cuntract LI; Tiele . Europaera blde 178.) 164

OENERALK NEDEELANDSCHE GCOOTeOTEEIDE

Voorders biddeu aeD den Generel dese acht ertijckelen ouderhoudeu opdat daer geen trist meer ontsta . Fant alreede elle Orangceyes gautech Bauda giju met den Generael geac cordcert _ bet gautsche laut va @ Banda geven Ben den Prince Hollent heuden Faw deu Geuerael: Aluvo hebben oock gedacn alle de Oraugcayas Vau Poulou ende Poulou Ruu eude hcbben het lont FAn Ponlou Kun gegereu den Prince Vam Hollant in handeu #en den Generael. Daerom bidden eltsemen den Geverael te Fillen beloven dese acht artijckelen te docn achtervolgen opdat hier uBe geeneu twist meer ontata opdat oock den Prince vaD Hollant een Heere blijve Over tgansche lent ven Bande 300 lange de rerelt steet ; bidden derhalve altsamen Ben den Generael bet voorgaeude ong te willen beloven; Eerstelijck onse religie datse Ons geen over[last] in ouse religie doeu = mA CC dat wij volgens onsc religie mogen levcn eude de Hollauders .volgens de hare. Teu tweedet dat niemaut YTul kiuderon overlast eu doe: Ten derden dat niemant in iemants hnys en cuIDC qonet doeu - Ten vierdeu det niemani onverdient geslegen werde; indien Bendanleseu datee met recnt gestraft werden Ten vijfden dat uiement het siju” ontrooft eu werde tegen zijuen dauck Ten aeaten

dat niemaut ged wongell c werde tot eenich werck _ TBnt altsamet tot sulcken Ferck Miet gewent cn ziju_ Teu sevenaten laet niet ter oorloge brengeu iu andere lended Inaer indieu eetige vijent Bande comt 900 gullen wij met de Baudenegen t zamep met de Hollenders de rijeuden tegenstaeu: Ten achtsten indien eenige Bandenesen Hollanders uamen loopen daLse die gullep wedergeven ofte indien eenige Hollanders bij de Bendauesen quamen datse die oock eulleu wederleveren opdat daervacr geen twist medr en oblstac eude geen misbruycken meer geschiedeu [usschen Baudaueseu ende Hollauders opdat den

Yutuurlijk sehrij fout Foor gande’ Cbija blz. 129 doot [eukcnt hiorbij ALiLI . #dor wearden bebben kennelijk Handradhen Geez Nederlandachen ororsprong Vader bewija Rendenepzer degelijk Faten zij onder teckenden. (Vgl: hiervoor bldz. Dnoc ronvena beide documenten rijn ook in Meleisch opgemeakt: Zio bicruchtor _ blz . 166 170. Hier blijkbaar ieta nitgevellen WEEI bedocling [DB Icn Meleivaben ekat = dat , indian Banduneeg atref verdient, die atrf n8 geboudeu beriadaleging worde opgelegd_ Hexonati Groot-RudL; hiermede vermoedelijk gemeend JOST-EDIACHE COXPAGNIK 1602__1800.

165

Generael volcomelijck het lent Kanda mach goet docn lange weerelt slaet _ opdet den ormc des Heeren Generels mach verbreyt rerden allen plaatsen inde landen bovenswints alg be- nedenswints gelegen_ Dat oock dezch handel des Generaels niet Fer- broken werde lange de weerelt staat. Dit bidden wij altgamen dat ong den GenerdeL belove vant de migbruycken dese acht artijckelen counen nict drugen ende daer soude twist wt ont - stacd tusachcd de Bandanesen ende Hollanders Dacrom gCvcp altsa mnen mel reynder herten kennen RCn den Generecl _ want hebbeu gehoort het Rebot ende #ille des Gfeneraels t’lant Bende onderhoudeu 9o0 lange de weerelt staet. Ende iudied de Generael uoch sulx begeert _ wij begeeren sulx oock duysentfont ende herteu , gelijek den Generael wil. Daarom bidden aenden Generae] dat dese acht artijckelen iet Over- treden en werden opdat de genoechdoeninge ende oprechticheyt den Generel OVCr deu gantscheu aertbodem mogen gehoort Ferden ende alle landeu zijn woort mOgcu volgen. Dit selve Feet den Ceucracl wel Iacr dat Fij rerv van berten zijm , helpen het den Generael alleen gedencken_ Faat onse oprechticheyt menschen vergeten , alleeu en heelt se Godt uiet vergeten_ Wat valler echter meer te beraelslagen bij den Geverael aengaende? daet des Generaels behaecht OLS duysentfout dat hij het laut Bauda onderhoudeu Fil: Daerum geven wij Lieden eltsa meu dit aended Generael met reyuder herted lc keunen eude bidden den Generael _ dese acht ertyckelen te onderhouden opdat de han- deling des Geueraels mogeu begtendich blijven in ceuwicheyt _ lange Ferelt staet_ Foorder indien den Generel onat alier bede aenueemt dese acht artijckelen , veroecken daervap schrift vandeu Generel Fuot

houden _ Freeseutle off den Generrel #ech- gnge ende een ander General qua mc ende det hendelingen VhM dleseu Gederael niet overtreden rerden vreesende poch voor eedigen twist. Daerom bidden wij altsamen vanden Genere det belove opdat geen qu8et meer geschiede, Dit elleenlijck wat #[dau dcn Generael meer beraetslagen als bet lent van Banda versorgen want het recht VaD Bauda in des Generuels handen alleenelijck staet het t'sijuen bevcle ende den Geuerel beloften ven den Orangcayes Poulou ende Poolou Maleieche tekat bateekent want de bandolingen nrtikelen VOr [neld _ unnen Rij niet drigen 166

OEKEHATB NEDERLANDSCHE OEOCTEOYEEEDE

neckeude desc acht artijckeleu uengcuomen bebbende niemant mach deu Tcer des Geueraels geboden verbreecken ofte omstooten_ Aldus gedacu scbip Nieuw Hollendia desen 9t1 Mey 1821_

Foorders dese acht artijckelen beeft deu Generel aenden Orang-cyab ven Poulou 9 eude Poulou Tun met trouwe beloften gegant ; niemant machse verbreken alle Gonvernenr Kende of eenige andere gullen volgen dese acht artijekelen_ gelijekse den Generael belooft hcelt_ geeu audere mogen de gelve Qok orer-treden Fapt deu Geuerael heelt bet belooft aen alle.de Orangcayas WKD Poulou ende Poulou Actum als boven J:P Coen_

Hieronder volgt de Meleiche tekst der bcide bovenstasnde gtukken

Jau Pieteraz. Cocu Gouveruador Generael deri pada prince Oruge dengan oradg Caja caya gacalien deri negri Hollaude souda bri empon pada oreng Poulou- run lagi souda cesgie padanje doudoc negrinja Poulou run tatapi deanja tourut paracara ini jang comedien_ parecatto orrug Ceya caja legi weng sjeppa capalla deri negri Poulou Rnu djendji lagi basompa deri pade dior pounje mijat gacalien pada deanje ponnja Monseppa samoa sma leg1 gaorang padu dia kendir djandji lagi basompa macca diaor = mengaco oraug besar bcber itou jBug pagaug segalle ucgri Hollande pounja boucom legi prince Oradge mcujudi dieorang lagi tjoutejounja pounje tuan Lag1 capella, ja"gan boat baraug boudi attau moeselehat padanje tatapi {lalaijani padanja baibaic , begitou lagi pada Gouvernndor jang genti pada Guael desiui legi tinghal cecatn desini de tanna Randau attau capalle lain jeng jadi tarou deri gouvernador iton = ettau ganti die , 1ag1 tourut eamon jepg dieor 3ouTo menouro_ Orng ceije caija 10g1 capa lle gamo8 Poulou-run bri dalam tangad Generuel t9 DJln Ponlon run dengan cottapja sacalien lagi scgalle bognja , septi 0rng Selammon Waijar Ouudinuer _ Com ber dlaen Rossangijn soude boat daulou: Macca itou jadi gongho songho boucau dengan barang mosselehat lagi barang orang leiu tida bole minta KhMoU satou deri negri itou bazje boucan dieor djandji itou

pade diuorang kendiri. tatapi lag1 pada diaor : pouuje tjoutsjou begitou Beperti djaorang bri gongho todgho , legi dengan hati tjoutsji uegri padanja dengan gourat Wkm begitou diaoran8 tide keuel barng ordg lain menjadi capalanja ettau toenje je”g halal melaincan orng besar beser jeng pagang Hollande pounja houcom attau orang itou jang gouda tarou desini berganti desnja_ Agar caliattan baibaic meca tliaor kenel tuanja , diaor : bri Pade diaoredg deri scgalla boa@ja , ja@8 LadMx Poulou-run bri _ deri sepoulou Ratou: Dieor bava bonga palla sm ua Nera Poulou Aij akeu djuwal pada bang sjappa souda jadi tarov desanna deri pula Gouvernador metblicen banje jeogan diaor beve boa jang tida beic legi jangen diaor djuwal acan pada orang leiv_ Diaorang tida bole boat berang cotta legi hanja doudoc de bava peuje jouga Djicalou Gouvernador de Bandan tsjinta bara”g toulong prang pop baic , boat cotta pon baic de negri Bandan diaorang bapget toulong padanja Iagi tourut dia pounja prenta begitou jouge septi diaor depat lagi septi soude jndi ca g2ie padanje Diaorng tide bole boat berng boucom kendiri , heoje madacalle eatou eatou jadi tsjidera diaorang mibte houcom pada Gouver- nador_ jeng comedien bitsjere dengon orang caija caija deri poulou ilou, lagi demikien diaorang boucom sgalla barang barng Diaorang Ingi djandji daen basompa macca dieor : I44 boat pmo2 percerte capada tuanja , septi patout padu rijat jeng baic lagi adil tourut beibeu (jangan pacalboudi) padu dia pounje prenta attau sa bda deri orng itou jang souda jadi tarou berganti diaoreng: Samos Itou orang caya caije lngi cpalla de negri djandji lagi ba sOmpB boucau jouga pada diaorang kendiri banja lagi digor Ia U toulong macca ordg lain pon boat begitou lagi pop toulong pida Gouverador berhoucom pada jeng gjappA tida WBW tourut Raman itou_ 1g8r catouwad Ba IuA itou orang caija Caija lagi capally = eacalien deri uegri Poulou-run souda baeompa lourut cAmOA paracarra itou boucen jouge diaorang kendiri_ banje or@g hinoa jepg doudoc de Poulou-run attau jang comedicn datau doudoc desauna tngal itou diaorang soude batandacan 8ourat ibi dengan tangenja kendiri_

Pontjak ? Kelabocan: 188

QENEEALE NEDEELANDSCHE QKOCTEOXEEEDE

Soude jadi de cappel Hollandie , jang gude berlabo de Banda dalam boulen Mey bari jeng cagerbila delan tauwon 1621

Iui sourat segalla orang caija ceija Poulo Ay daen Ponlou-run, datang pad8 Generael jang de paliberacau Allah Pada scalien tampat, Adepou comedied deri itou Lita sacalicu minta puda Generael _ aked berboattan jeng delapen paracerra itou _ suppaije jadgad jadi iteua comedien lagi carpe bowe tella segalle OrDR caija sacalien tana Haudan berdjendji dengan Gnael _ membriacan tazna Randan sacelien pad# prince Hollande delam

tangan Geuerael dengau segalla OraDg caije ceija Poulou-run pon demikin legi membriacan twdnia Poulou-run Padh prince Hollende dalamn tadgan Geuerae jouga_ Sebab itoula macca kite sacalien minta djandji pada GueeL aken berbvattav jeng duelepan paracatri itou suppaija je ogen jedi fteue comedicn legi suppa 5& QamW} 0) tane Banden itou do pagang ole prince Hollaude_ gampey douuja binassa jouga edapon jeng pertama kite sacalieu minta djandji pada Geuerael: Saparecarra 4500# kita jangau d18 haribiroucauja barang ber - boattan egamma kita , melaincan kita scalien doudoe debgen egamma Lita orang Hollande pon doudoc dengan ggammauje_ Cadua peNcarra jengen heribiron pada auac bini orRDg. Catiga pargcefra jengan [833OC pada rouma orng dengau ber- boattan djehet: Ca ampat paracarta japgen memouCo oredg dengaD tiada salle djicalou galle oraug Bandan _ melaiOCap dengen bitsjara jouge . Celime paracarra jadga0 merampas pounja ora”g dengen tiade souca . GDAM paracarra jadgab Jexyat Pade ora”g dengan banng cardja carua kita sacalicn tida 0e45 Pada berboa Ua0 jeng demi- kien itou_ Catoudjou paracarre jangan dibave kite prapg pada negti lain melaincan djica barang adde mouso datan de Degri Rendau neeA kita HHA eamnme orang Banden dengen orog Holleade menlewan MIV44O Itou Cadelepen Parcerra _ djica orang Randap lari pada orang Hol- lande _ meleincen die ponlengcan jouga attau or”g Hollande leri pada orang Bendan , meleincain die poulangcan joug0 suppaija jengan jadi itede comedien Leg1_ daen jangan jedi bereallahan #dtar oratg Baudan deugan orang Hollande BuPpeje 8#In pouroe bacardjehan Generael meubeiki tapa Bandan , sampey dounja Heeel jouge , spppaije mosohour ui Generael Pada berang scalien OOST-IY DISCHE COMPAGNIE 1602–1800_

169

Lampat ba va #Dgi0 1agi deatas aogin ; jangau berouba lagi smpey dounja binassa jouge bacardjahau Generael JcatD Itoule kita sacalien minta djaudji pada Generael Carua berboattan delepen paracarre itou, tiade depat kita sacalied tanghong padanje_ melaincan jadi itena jouge entara orang Bandan dengan orapg Hollande_ Sebab itoule mnadch xita sacalien membri tau pada (eperael dengen hati kite tsjoutaji , carue rite sacalien tella meningar aabda (lenerael 4C acaran ini ije hendac membaiki tamnb Bandan smpey donnja binassa jouga Adapon sacali cahendac Generael demikien kita aacalien pon hendac garibou scali dengau A septi cahendac Generue] legi sebeb itoule macce Lita minta djandji padu Generael eken berboattan jeng delapen parecarr itou jangan mengardja- caD die suppaije sempourua bacaldjan Genemel smpeij cadengaran pada sacelien elaw aken adil nawa Geuerael suppaije baradg Degri icot cattauje. Itoupon kirauja Generael telia souda meugatauwi tatapi 9ebe b kita denged hati tajoutsji mecca kita sacalien membri ingat pada Geuerael jouga CAIT8 bahouwe kita sacalicn Mauu3ie adde jouge loepe melaiucan Alah ta allah jonga tide loupe_ Itonpon manna lebi bitajera (euerael jouge deripada kita sacalien sarihouscali

aouca pada bacardjehan (Jtenerael sacarad hendec beiki tanna Bendan , sebab itoule mecca kita gacalien bri tau pda Geue - rael dengan bati kita gacalien tsjoutsji Wacea kita miDtA pade Generacl aken berboatan j8ng delapan paracarre itou, suppaija ccl bacardjahau (enerael lamo laumiabje sampcy dounje binassa jouge _ Adapon djicalou Generacl tripie padu mintahen kita sacalien pada berboatan delepan peracatra itoe , kita sncalieu minta souret pada Generael suppaija kita gcalien pagadg= tecot Generael poulang calou detang dederacl jeng lain lagi = soppaija jangan melelouwi prenta Grenerael _ tacot jadi itene lagi Bebab itoula macca kite sacaljen minta djaudji pada Generael auppeije jengan jadi bersal lahan [ag1_ itou pon melaincan manna Jebi bitsjara Generel jouge ecan membaiki tanna Banden came houcom tanne Bandav itou sacarang dalam tangan Genenel souda melaiucan alae prente dene- rel jouga mocca soud8 Gneel triia djeudji orng caija caija Poulon daen Poulou- Run aken berboattan delepan paracarr itou_ tieda dapat orang Jein beroube pada prenta Gueel lagi. Soude jadi dalam cappel Hollandia dalam boulan Meij bari mang caBem bilan dalam tepFoD 821_ Adapon jeng djendji delepau parcarra itou souda Generael dengen djaudji baibeic Pada oredg caya Ceja JC lien Ponlou-Ay 170

DEEEILAEE #EDEELANDSOHE GEOCTZOYEEEDE

daen Poulou Run tinde depat orang lein berouba lagi , barang Gouvernador jaug deri Banden attad Gouvcruador jang lein tourut jouga septi djandji Generael Pada berboattan delapan paracarr itou tiade dapat orang lain mengardjacan bacardjahan itoe legi , crux Generel suda bri djandji dengan segalia orang caija caija Poulou- Aij daen Poulou-Run J.P Coen_

LIXI: AXBON:

Joni 1621_ De gouvernuur Van Spoule hud geen gemukkelijke taak Op de A mbon- groep: Niet elleen det bet Gezeg Compaguiu hacr handelsstaat kuodo Aonbongeral uitaluiten wilde commercle 9 noetl vreumdelingen de Eugelyaben Bleada MaeT ontertt- denheid Keem brachten Our uiudmcche boronera dier ellandan TAF ook {en minat) Fokta houding der Terbataued mede _ de toestandon minder bevredigend doen zijn. De gulten Ilerrato zijue vurtugon #oordigera de Atobou-eilanden begrepen Rher goed dat de muorderu mlchia- invloeduontwikkoling dor Nederlandera daar hurnen nadeele moeat koman betTBtLuT de rechten dor 0. Op #ommige dorpen_ cootel Hidejet of Deje uanzieulijk Ternatuan iu in de jaren Spault de leider der anti-Nuderlandeobe clewonton. Ook hot optreden dou Nederlundzohen gouverneur tegen JellaM Terzle de richting vijendachup zelfs kapitein Hitoe Iero Weroor on Friendelijber geatemd Jloen windor gunstige beriohten ovar positie der Nederlandur Djakatre utod beroikun dunricde de boop tuaactenromat der Engelachen aprak ETD onret Groolur oraliger carhou- dingen #apenen dedet Zch 3 Yeut spoedig geldan. EeL kontering IREm patullijt #ouer VCroVendg door Djaketre hut

terugtrekken voor bet oogoublik_ v#n du Engolscben. Toep Coen sijjn optreden de Bande-bilenden Mei 1621 op Imbon Kwam cr gomakkelijk de leidera naaT gijn gin getten bunpo Tucr Tndtr oudergeschiktu verhouding Compagnie door hen doun helennen bovegtigen. (Fgl: hicrvodr vorachillonde con role[Ambon-eilenden.) Dit gebeurde eenigo bijeunkomaten hoe zaleel Victoria Juni 1621 onuer leiding van den Gouvernour-Gederuul gehouden (Vel Tiolo Europetre bldz 262 -288- Bouiatoffen _

Overgenomen Yalentijn blz, 50 , Ford de oprolger van Gabadin (die in 1619 orerleod) atndaoudet Klein-Ceram (Vgl bierroor bldz: 142 DOOL 8; Tiele Europeere_ bldz. 284; Tiele _ Boutatofen , bids. ILVII, 284 _ 295 enz,) Reede Foor Babedins dood THLT mbon-eilanden en pluat in d houdingen Zonoet beteoronie: (Bouwotofen , ene-) Oo9T-IDISCHE COMPAONIE 1802 1800 .

171

bldz. XLVH , 284-297 = Valentijo, Hl, b, bldz. 45 1} Hot rooulunt beaprukingen ndergelegd in onderataande hoogatbelaugrijko WEtl velke {in rernind not die bosprokinged) doot zien omvang Fan het Nodorlanduoh geeag die utreked 1621.-

M: Hecr Jau Pieterssoon Coen Gouvereur-Generaal vad Fegen F : 7 boog Mogende Heeren Staten Generaal_ zyu Excellentie, Mauritius Prince van Orangie Gravevan Nasau Eu2. de Hecrou Bewindhebberen der Generale Compaguie vad dc ercenigde Neder- landen in Indien zeer genegen zynde Mnt de inwoonderen harer onderdanen Fad lazdcn eilenden_ ateden ende plaatsen in % lant van Amboine , ende duar omtrent gelegen ruate vrede ende ccnigheit houded , eude elle miuveratanden , z0o veel mogelyk is, W}#ecrcd , ende ondertaaten Fear die haren oorapronk pemen z0o hcentzyu Ed: ua0 Harwen van Speult, zynen Luitedant Gouver- beur belast , alle de ouderzaten bondgenoten ende nabuerige vrinded te beroepen FaRI]op de hier voorgeuoemde Koningen _ boolden endc principalen zyn gecompareerd die ter preseutie VAn deu boven - gemelden Heere Gourerneur General _ de Ed Heer Frederik Hout- mn Harnan Speult Willem Fam Witaen _ ende ondergeschre- Yen getuigen ider bezonder hebben verklaard _ beloofd ende gezFooren gelyk verklered _ beloven cude z#eeren by dezeu glem - nelen eede a8n handen den Heer Geucraal en de presente

Niet verachenen op die vorgeduringen Amahei Mubariki Soouhoukou Bepa Tamiluoc Toulocti (ulle dorpun Op Ceramg Zuidkunt), Boeroe Lm- blaou Lieubata (Op de Noord veatkuet Ceram) , Boeno Keleng: Volgena Valentijo _ die blijkbaar bet Ambonaane Archief hier heelt garnad- plcegd _ Raran dit do volgouda iulaudscho boofdon- Do kapiteiu de onog kuja’ Hitoe (J0 negerijun) , redje Mauaanixe pugurijed), bet (Rewezen hoofd Hoetoemoari radje Kileng neg-), Tedje Soja (8 peg:) , hoofa Emt ner;a het hoofd Halong _ Harimeh (8 neg:= Wui, 1l4ng , Liliboi ,

oruugkaja & van Lariki Oering 0n1 Aailoeloe hoofd Bagotale BMen op Lol-Timor JeDg” Zuid-Weat- Noordhuaten Hitoe_ Verder d0 rudjul- van Oolet (4 neg) Toohulu Paperoe de hoofdou Harie Boi , Vlow Biribori Muai Etlol (Iba on hod neg:) , ellen Beparo0e . Pud bue erleno Harookoe hoofden onder veraobilleude benamingen Omn Aboro Harookoe_ Bemet, Karioe Hatoenbu D0g,} Vau het eiland Noobe Laoet: hoofden Tiawai _ Loaitoe Lbooboc Bilo Amel Foon Nalahia. Op d Zuldkubt van Cerem de hoofden Yaw Eumarial 80roo- EeLn Boemakai Titoelele _ Latoe Haewoeri DOg,) ep do boofden Elipapoateh” onnu teurige omaobrijving: Verder iu Weat_Cerama binnenland Yorachueneu Aronraane koninged” Aaboelau Boamalt Weeie (nim B0 negerijen}, Otct Manipa , eiu bouoden LXXIV , 172

GENEEALE NEDELLANDSCAE OEOCTEOYEERDE

Raaden gedasn , bovengemelte Hoog Mogende Heereu 8uaaten Generaal ziju Excellentie Mauritins _ Priuce Orangie = Grave FED Nassau cuz: de Hecreu Bewiudhebberen _ cude bert gesubstitucer- den , tegen Foordige ende tockomende, Yoor berc Souvcreinc Hcercu erkennen gchoorzamen _ gchoum ende getroum z7n , ende angiateeren _ tegen alle “yendeu z00 wel water als te land _ getroure onderdanen toestaat te doen , gelgk %y Foor deezen belooft _ gezworen hebben. Actum Kasteel Amboine dezen Juni 1821 51B getekent J. Ceen_ Fredrik Houtman Harman ran Spenlt , Willem van WItaen , P_ Pleter8z. Wagenareld Cornells Fen dev Herg , Cornelle de Hejer _ WanleE du Buquoy Lauren8 de Hearechelk merk FAD Jan Cornellsz , Luitenant van Brenl Mearton Jenaz. Viescher, merk Fan Cbarlee Hoow , rendrig Jan Arabwlakel Hendrfk Llerensz . Christollel ren der Gracht, Jozepbns Moetaard , Georgiug Xnsecbamp, Henrl Woolntan Blmon Collo , Hatblen Klerk , Hana Jenaz: merk van Gerrlt Gorritsz: Bak.

LXXIL: JAPAN

1621 . vijandelijkheden qaachen Nederlandache Portugeesche scbepen zecan Japad Ucttusld Re dun louomuligen haode der Portugcezen Op Jepan ahteu- Jaden J eadpn Teedig Red Att uedige jaren Jepanscha autoritaitep ontatam Erger Furd nog , doorder ook Chinuesche ~artuigeo door de ODIuD rorden cedgekiumpt _ tuuAD ARL Nederlanders uiet grifweg huodel Chineesche bEYCDJ Rerd ingeruimd bet rerdcg 1819 tuBBChen Nederlandache

Hior gtut Falontijn die niet tot den Maalco behoort blijkbaar: Opmerkelijk hct det driu der Nedcrlandeche oudorteekonitrs hunnen QBam niet xonuCu gchrijven Hierbij de letters Duze nkle onoerlee tano behnlvo door den Rand vin raateel Yictora _ ook door den JRluld welked Cotu bad meegubrucht: De leden 4uLII door Aka Ar hunden reng Sommige numon zijn door Valentijn verkecrd zexpeld : ik vond Aohrer noodig deze acbrijffouton ufzonderlijk opmCrzuu makou Overgenomen vit Valentijo (Japan}

_ bldz. dtu tezer bepalingen ILal niel Rarl Fomer Foor in bNef Spucx Septewber 1621 schijocu niet lang Yorad sijn uilee= vaerdigd_ Oo8T-INDISCHE COMPAONIF 1602_1800_

173

Engeleche Ooat-Indisuhe Compegnjeen loen_ de verhouding tuaaohen Engeland Nederland JoalAn Aur gecblik nanmerkelijk verboterd Kuro Eugeleohon de Nederlandera gezumenlijjk ook Oost-Azie optraden IRm Japanaoha regeenng etnatiger Tod den Froezor Vandaar onderatanude bepajingen: (Nachod Jpa7I 169 176 Leutr Japan bldz. 184 ; Tiole Boutytoffen bldz , 76 177 _ 178 _ 182}.

Werd rerbodcn gccu Japa nsche oatie gebuurd _ ofte gekogt _ zonder pa? Fen de Majesteit _ met ouzc , vf dc Eugelsche schepen of jonken uit te Foeren _ Geen korte sbels korte of geen andere geweeren ende oorlogs- materjalep zullen mogen uilgevoerd werden Hollanders ofte Engelachen zullen omtrent Jepad op zee niet rooven Tot Nangesackf zullen_ 5oo die VBL groot achip _ aLs andere schepen VAD buiten landg hun hendeling duen conform de ordre die by tyden YBD Ongosiosama daer in gesteld zouder iels vernderen_ schip dat van de kooplieden in Nangasacki by de Hollanders ende Engclschen i0 zec geroofd ouderzocht zynde zeggen det

Dut Nederlaudora Engelacben dozt bopulingen eteeds MLL eikandur #orden genoemd wordt netuurlut rerkleard door hune onderlingu vurhouding bo: verdrag 1618. Het blijke uit aanteukeniuged Specr gomaakt bij deze bopalingen dut dit urtikel retbeno houdt het gebruiken oneed Miured dunat Japannara Hat bekend dnt de O.LC vole Japuonera dienat hed, (Vgl: Nachod Vulentijo _ 90 ; Tiele _ Bovtutonen 985_ bub Yota Jepenpera in Nederl. dienat) Het onderacheid_ gemaatt Luarcnor gchuurd en gezocht , mij in Reranno DiAx duidelijk: dipperboid dor Jepunsoho Koldatn Kuri doot DnzuT OYUI geheol Wlut goroemd Bpeox Finde otod ulroar #Denem weinig bezwear TCOC indien ITYTO onder oorlogeinuterialeu diet ook koper izer bedoeld rordun: Specx mueot det da Jepanner niet roldoende kenuen bet onderachoid tugachen zeeroof hel 44oslann ijeoda aoheped- Vertocdolijk rordt hiurmude budoold hut groote Portugeusohe hendes acbip _ jearlity Me neo nelar Nangaaaki Vopr (Nacbod 40}. Bpeax eiet hierin gcen bez walnr; Portu Zeezen endere TTeemd e achoopuu tot Nangasucki komeude” bobbeb blijkbar tncerdere vrij: bedan bundel rerzocht i bun dan eohter guweigord un 4Ctu reigoring tegelijk tt andere vreomdelingen uilgestrelL Mear wij blijven dezelfde conditie aia tooriued ondor de bupalidgon =,. Fan Ongorloaemme {Tyeyasoe): VgL hiervebr 174

QENERLLE NEDFRLAN DACHE @EOCTBOTEFEDE

dear twee Paapen in geweest ziju ende daarom zelve genomen hebben Peapea zyn . zult [gij] naRu#T onderzoek doen , ende hez laten Wpeten

LXXIII DAMBL 25 October[G2T . Niuttogunatanudo het Mcegloco 24 Juli 1620 bloef de rorhouding tuaydhen rertegen Foordigera Djembi der Nederlondache Eogel- acha Compagniedn het atuk hendel wenschen oter Jetena (Onuitgegen Ilnr0 Ple Catorapibt dirocteur-gcuerial Bawindkberru Juli 1631) Eun bieuwe ovoreenkoma bleek noodig_

Articulen gereemt ende geaccordecrt tusscheu de gedepu- teerde Fen Engellsche ende Nederlanderache Compe in Jamby z00 om den peper tot [ager pnjs breugen _ ook om voor te koomen ende aff te #eeren elle confusie ende miavertenden die Feder zyde zouden mogen komcn tcnjzen: Tcn certcd det “aD goortaen YBW wederzijde F8D geenige per- goonen peper hooger zullen koopen als 7} Rs picoll uyt- gesondert 12 peraoonen , resende de principaellste coopluijden deser stede _ die men geven ende betallen 14 Rr’ allso0 het voorkoop” ziju ; ende dat dese reaolutie niet sll verandert worden vam ywent iut perticulier maer ataen tot breeder ende naeder resolutie Fam voordOcmde gedeputeerde veD beyde de Comp” nameu vab d 12 voornoctde koopl” staad in margine als te sien Ten tweede det alle oude uytetaende schullden z00 die voort’ accoord van d’ E Hrn rde ven uijtatouden als audcrs dat die Fan Du Foorta euh Diet [LCCI zullen iu rekcningh gcbraght offte gesprooken

Zooak bekend, UetaD Chriatenvorvolgingon Jepan rtudu begoncan. (Fgl. Nachod 620 I6,E) ROIRL (deimyo) Hiredo deze bepelingen mededeoling de Neder[unduru OuLYADECD LCOm krichtige centrale Jepen- uoho beatuur grooto maobe der reraobilundo grooturo kleinere leuntorstub (deimyo) ooni Aedert Iyczabo0 optreden uumorkulijt vormloderd bBLG Fan de macht des Bhogaeng (Vgl Nachod _ 123} Uit het Contrucebouk: vorigu oterelnkom Ir (zie biervbor bldz. 157) dit bopaald op r-uRan atimum nat dere nAmem zonder beteekenie #eg. Rausio oo3T-DiDISCHE COMPAONIE 1802 1800 .

175

wordcn ende dat alle peper die naer dato deses te wederzijden ont- fangen zall worden_ egalijck gedeellt ende elcx sijn portie sll gegeven worden volgen8 Foornd accoordt ven Ruedt ven delensie_ Ymeudt Fan beijde de Comp hebbende meer peper ontfangen al de anderen z4l] den geenen die de minste parthye heedlt met reght ende zonder tegon geggen Fan d ander mogen eyscben t eeniger tijt de helffte va n de Ppt die den anderen mECI zoude mogen outfeugen hebben mits gevende datelijck contant gellt oft kleeden iu betalivgb zonder eenigh tegcngeggen olte uijtstell te =ederzijde , zoo va u nieune als uijtstaende shulden , hocdanigh die soude mogen Wbacu. Teu derde dat nec dato deses

eenige pranwen met Pp’ Vau Onlou afkomcude ende de peraoonen toekompt , schulldigh zijn beyde de Comp” det de dienareu Fan beyde de compagnien de peper beer piet met gewellt ofte force gelijck VOOI descn geachiet d*een tegen den audered a fnemende elcr VOOr BYD particulier zyn schullded Ccrst krygen maer dat zulcke debiteureu haer peper affkomende %all gelykelijcb gedeellt Fordeu pro rto veu haer ecbullt_ nar desclvc bcvonden zall worden recll off weynigh tc #cgeu, wcll verataeude dat niemandt zall mogen spreken ofite peper gleen VoOr eer de achulld” verschenen keuuiasc cndc tot bevestigingh desc onse resolutie hebben Wj gedeputeerde van beyde de Comp bier aff twee alleensluydende resolutied laten schrijveu ende geteekent den 25* 8ber 1821 stilo novo Jumbij:

LIXIY AXBON 15 Februarl 1622. Ook Menipe werd tenge?0lge het optredon Vaz Speult leganover Hidejat anvoed Compegnie Atetzor Fobruuri 1622 Rord undurtanno pontrict gualotun (Vgl Tiele Europetro , IX bldz. 269 Boutegtoffen , bldz: XLVII _ S1 821.)

Alsoo wij ondergeschreven , hoofden Orang Kaja’$ Ya u eiland ende de negory Manlpe Judio Zooals pekend Reren de gemeaubcheppelijko bolungon Nederlen - dera Engelachen Loe vertrouwd den #€ Baed van Defeusiu, bubuuando oit vior Nodurlandoru Engelacben Vermoedelijk mordhd bieruedu budoold do bovenstrokun der Djembi rivier (Batang Hari)_ Oelor _ Djambi: Ovorgenomun Yalonciju _ pldz. 176

GENERALE NEDERLANDSCHE GEOCTROYFERDE

laestledeu door de Oreng Kaja : Lessebessi ep Walkoeko Quzt gedeputeerden ons hebben begeren onder de gehoor zaemheid van de Hoog Mogende Heeren Staten den Prince Orangie , de Heeren Bewindhebberen , ende bare Gouverneurs albier _ dat aanzien den contiuueelen overlast 20J ong onze geasgocicerde vrienden #cete die YaD Lessidi _ Cambello Locboc 2F0 docude oulengs riju gecoustringeerd geweest unze toevlucht nemen tot de bovengemelde Heeren heren Gourerueur Amboine agsiatentie en hulpe verzoeken jegens Kimelaha Deje . Gouverneur wegens dcu Konink van Ternete die tegenroordig o ‘teilaud Manipa 440 Oostsyde legt _ [net een armade ven corcorted baar laud af te lopen en dat overmits de voorzeide Orng Kaje’ baar ouder de bovengemelde Hecren hadden begeren Faar OFer den Gouverueur Speolt _ ten aanz1en haar ernatelyk verzoek _ 3g ver-pligt rindende volgens belofte Heeren Generaal Raaden India , hear bareu Mood daer tegens assigteeren het jegt Pere kaag Geldrie ecn chaloep , de elke_ verstean hebbeude dat onder de hoofdeu Voorse. negrys eenig verscbil heeft geraden gevonden alle ondergeschreven Orang Kaja ’ WaD Menipa beroepen _ ende den eed Fen getrouwe onderdauigheit die zij voor dezen door here gedeputeerden gedaan badden den Heere Generael Coen , per-

zoonlyk den bovengemelden Gourerileura presentie goudeu verlleu WEn _ hel welken 2y op haarrolgcude con - ditien by berc Mosbbaf , of Wet-bock hebben bezwooren_

Ferstelyk, dat %y de bovengemelte Heeren ende nemend anders voor hare ` Souveraine overigheid aanneemen willen erkennen , gehoor- zamen respecteren _ bun egens alle vyanden z00 water aly lende _ rillen agsisteeren ale getrouwe gehoorzame onderdanen schaldig %y* te doen hcm D0g tot geenigeu tydeu te verlalen- Ten vedeu , beloven do boveugemelde Orang Kaja' Bevallc den dienst de bovengemelde Heeren Fereischt cenige brieren Kastee] ofte andere bygelegene plaatzen te zenden dat zij zonder eenig zullen beatellen Ten derden belooven %y z0o de bovengemelde Gouverneur OO9T-INDISCHE COKPA ONIE 1602 1800 .

177

geraded vond eldeer eon fort , of steenen Logie te maken , dat zy alle materialen 200 kalk atecu _ bout, en arbeit daar toc zoudcn fourbecren zonder eenig lvon 'Tcn vierded prezenteren de VOOrsz . Orng Kaja $ den bovengemel- dev Heeren berc Sonverainen te geren zoodanigen ofte erkente- nisse _ onder deu anderen naat vermogen reden zullen berinden te bestean .

Hier en tegen heeft de Gouverueur van Speult , wegens de voorz. Heeren baar beloofd _ gczroren baarFol- gende bouden daa0 tc romcn_

Eerstelyk , det baar zullen defendeereu beschermbu egens alle "yauded , die bear zouden willee overlest docn near on3 vet= mogen . Ten tweeden _ dat med hear in huu geloove geen geweld_ 008 overlast doeu of dwingen huar geloove verlaten deu dat zolx an haar za] staan daar by te blyven zelve sf te staan WaT in ider van hear syn eigen vrye wille zo] hebbeu_ Ten derden det men niet en za] gedogen dat bore vfOuwen kinderen door de Onzen ecnig overlast ofte outrage zoude geschieden zouder behoorlyk regt: Ten vierden det men haar hunne nagelen za] betalen pryze als men die vap Loehoe _ Hitoe Cambello doet _ tot gelyke prys de Lleeden za[verkoopen_ nog minder n0g meerder. Teu besluite dat alle de bovengenoemde artikelen van weder- 4de volzomen verbrekelyke zoude egtervolgd ende neergekomel werden , bebben bet zelien in keunisse der wuerheid met bun cigen handeu ondertcikeut. Aldus gedaen gcarresteerd cilend Mauipe iu de negry Toebeu dezen 15 Februari 622,

LXX". AMBON. 14 Janpart 1623. O8k Lesidi (op aestrugt Klein-Ceram} begef zich -vrijwillicb onder OnhP Rebooreaemheyt" deze houding niet langen duur zijo_ (Tiele Roler #tofen bldz. 388.)

Atz d Zuid#eatkugt Munipa: OvBIK" IotAD Valentijn I, b, bldz.51 Volgr. 178

GENEEALE REDEELAN DYCHE GEOCTROYEEROE

Alzoo de ondergeschreved Orang Kaja 9 van Leaeldl; als meght authorisatie hebbende Iatoe Colli hier Kasteel Amboina haar hebben verkogt = regen Iatoe Colli en haar onderdanen ep bekennen vrijwillig verkogt hebben hen op naarvolgende conditien onder de gehoorzaamheit Td : Hoog Mogende Heeren Staeten Generael zyn Princelgke Excel- lentie hecrcu Bcwindhebberen tc willen begeven det baar #ict hebbcn konden weigeren_ Eerstelyk _ ia de conditie det men haar luiden in haar geloore ongemoleateerd za] leten ende niemand moeyelyk en zal vellen dan verte iemand wit zig zelven versochte Christen worlen daar tegen en zullen zy luiden nict bebben zcggew Tep auderen bcloven rmceren bovengemelde Oraug Kaja wit de namc. en els magt hebbeude #egens Lato Colli Cn zyue onderdanen, op hare #etbockeu by God _ de hooggemelde Heeren Staaten 270 Princelyke Excellentie Heeren Bewindhebberen ofte bare Gouverneun jegen= oordig , ofte toekomende_ alles gehoum getrouw te %yn te blyven jegens alle ‘janden _ water als te laude gelyk getrouwe onderdanen betaamd a9sisteccd_ Ten derden beloven de bovengemelde Oraug Kaja’ _ uit den neme hare superiores met niemand eenige pitsjaringe’ Meer te houdeu Toorteted den Gouvernenr voornoemd nog veel min met imeud anders roejen als met de hooggemelde Heeren here Gouverieur_ Daar tegen beloold zweerd de Heer Gouverneur VAD Speult wegens dc Hvog Mogeude Heeren Staaten Generaal zyn Princelyke Excellentie de Ed. Heeren Bewindhebbercu over de eilandeu van Amboinn Iuaf bare geregtigheid VuOr te staan , jegens alleu

Vermoedelijk Iij reri4L op bldz. 143 hierrodr _ Dot bldz. 205 _ deel Tiele’ Boutgtofen blikt _ dat hij -de oudate ran Olyaivea’ terwijl zoowel Contrcol 0k uit Mianier tn dun bekenden gouterneu Ambun ATt Gyeel 10Saplember 1612 blijkt dat bij boofd Lebidi: mceten worden gelezen veraogt” (of vervoegl”) Bitjara 5 beriule bornadslaging: Natuurlik roorkouen Verdaran iorloed der IerlnDEn gebied sutam Lesidi noutdlLnd behhoorde (Vel: Tiele Bouecstoffen bldz 820.) Een do dionalprustatiey WililfeoC Teruatanun Portugeuzen € Noder- luduurs buwonerb der Ambonschu negerijen rerplichtten 0091-INDISCHE COMPAONIE 1802 1800_

overlest beschermen_ bevryden , als een goed getroum boofd betaamt ende schuldig te doen_ Teu vyiden beloven de Oraug Kaje’9 de nagelen a0 0 wiemaud anders olte Bcene andere uatien ter wereld te verkoopen ofte te leveren . bovengemelde Heeren baren gecommitteerded _ gelyk FOOI dezeu gegchied pocne_ dat men de genen die daar op [schuldig?] zulled bevonden Forden , cpitalyk aau den lyve atrffen Alle welke bovengemelde artikelen de Gouvernenr bij eede beeit bezworen vee] hem betreft _ te

zullen naarkomep andere zyde beloven 7wptpm de ondergemelde Orang Kaja’ hare Tet alles F4l bier boven gementioneerd on verbrekelyk Daaf t bomed te doeu agtervolgen_ kennisse der waarheit is deze acte Yan beide de partyen ouderteeLend buiten arg List olte bedrog , overstaxn Fa0 de Koninged Va[l Kilang Sorr de hoofden Orng Kaja vab Halong Hative Tawiri Mardika_ Actum Kasteel 1nboiza dezen 14 Japuari 1623 5ag getekeud Hermau ran Speult , Ieaac de Bruln Laureng de Hearachalk Lebe Sabtoe Omng Kay Toeha Plcoe merk van Oreng Kay Loekoll , merk va n Henue Radje Kilang , Laprene de Sllve, Radja Soja merk Fan Dlego , Peti Halong - Manuel Castanje _ merk Van Dov Pedro , Peulo Comee. merk van Anton] Tawiri.

LXXMI; BANDA

26 Xef [623. R Idhana gedccltelijk Portugeezen reede Foor de komgt OHZCL bee Oosten bekende EIudun ETOUCCI uicweaten Nieuw-Guinee hadden “Poedig a4ndacht der Vederlanders trokEen [605 of 1606 Warau xij door bet Duifken onder Willed Jun-CuUD Mogadnan) reudiy id bet Clt Tur 179” 2euW verd de mogelijkhoid DyertorCd deze dicht bij Bnuun gelegea strezcn onrur N deze pluatacn liggen Op Lei-Timor de buurt an rastcel Victorin Kaopong Hardika bevond zich de buur: het Kaateel biytone cuit mdelingen Portugee-en eerat uic d Moiluceor Rekomc ben gebruikt met deze Wiccen tegen de AID boi- DeASCu vergtorken” (Valentiju bldz. 124 _ bldz 16) Orergenomen wit Ven Dijk Carpenaria bldz: 57 pleata volgende locuncnt ondr Bauda , umda Con- paguie & tijd de betrukkingen Aroe Kai-eiiandel oudcr het beleid etonden rouverocur Baoda. 180

GENERALE NEDERLANDICHE GEOOTROYEEEDE

out g8zeg of infloud brongen Dit gebeurde in 1623 op don buroumden ontdekkingatocht Poru Arnhem ander berel Jan Carete[3zoon Cerstenaz) Uitdrukkelijk dor dooloinden met Queij Lron (unimber Kcenaschil Ted terriji schuepahoofdon werd gelaat= met alle ooninghen ende roldkorn die [eij zouden mogtun bejuronon ju vrioudachap ende vethont aied Ereden ende naer Pogen trccrum oudor do coctie Grtun Verconigde Nederlanden (Vgl Heeres; Austrolie bldz: 21 20.) Het gelukto GlDLGuGT ziju terugtocht nedat ID Januati Fobruari op de heenrela da voorboruideude mutregolen reeda WLCEAL getroffen CODLFILAI aluitan met de bexomers rlrucli aton Ramwonga Aroo-Lilauden (Van Dijk Csntaris bldz . vr) Jan Carsteusoon Commandeur Over de jachten Pera ende Aeruem ende van sijuen Rade siju , vuijt last ende commissic ven den Fd Heer Generel Jen Pieter- 2nod Coeu , Fegeu de Hoog Mog: Heeren Staten Generael, Sijue Extie Prince VRD Orngien etc” , ende Heeren Bewinthebberen der Generaele Oostindische Compagnie Vereenichde Nederlandeu IABI cijlandt met voorachr: twee jachten gesonden, omte de orancaijs ende polckeren onder de gehoorsaemheijt de Hoog gemelte Heeren sien te treckeu dut op den 4 Februnrius 4’ 1623 Godt sij gedanckt

_ geschiet ende hebben haer al9oo elle oranca1a ende Folckeren van eijleut Puoru goctwillich ende gerne onder de gehoorsaemheijt ende subjectie gemelte heereu ergeved ende landt opged ragen naervolgende couditien eude ordonuantien_

Ten eergten. Dat d orancaig ende orerhoofden dorpen Wodgler , Tate- wanangh Salgoadingh _ Bocen Qoanier Kegam bel _ Kaijcoor; Bato , Tarangan eude meer _ sulleu belooven ende_ Reerell gelijck

deze opsommie blijkt , dat met het neijlandt Aru" Rotd bedoald ailendepzroep het journael Caratenazoon wordt dan eelfde ulineu gesprokun ojjlunde bet nocrdelijeke' noordelijkate uijlundt Aro" (Vun Dijk _ Carpentaria bldz. erachillende dezer contrci genoemde domoen rjjn zeer goed reolt brengan; Wodgier poeloe Oedjir; mel Rocan bedoeld zijn Wokam uTAT poelou HedC torwijl Malkor Trargun duidelijk zijn herkenouu (Vgl: Bot de plaatsbepeling nOR ; Fcetos WorteTr Gno Bijdragen 6e* Folgrek? bldz, 67 ve) 009t-TXDISCFE COXPAGNIE 1602-*1800*

181

zij bij deesen vnijten naem cude ven weegen de gantsche gemcente, haer maniere _ t smen ende elck Fan hun iut beaonder helooven ende s7eeren Hoog Mo: Heeren Staten Generael _ Sijne Exto Prince Fan Orangie etc", ende dc Heeren Bewiudhebbereu der Ceneraie Oostindigche Compio FAm Vereenichde Nederlanden Foor here veraine ende gebiedende Heeren te erkeunen gchonv ende getronw te sijn , gelijk mede 'Ed_ Heer Generae] ende sijne Gouverneurs ofte gesubstitueerde

Vercluren over gulcx de voorechr. Orancnis dat gij alle here lenden _ stercktcn steeden ende vruchten gemelte Heeren suijver ende daerop nicmant ijets heeft pretendeeren suseerii ijck_ souder erch of List overgeven opgedrgen hebben ToOt hacr ende Foor hare nacomelingen _ gelijek sij deselve landen goeder trongen opdragen ende overgeven midts degen ende dat geen auder Prins ofle Poten- taten dan alleene voormelde Heeren gullen kennen voor haere Souveraine cude wettige Heeren.

De orancai9 ende volckercn hebben &ls onderdaenen bcwillicht ende toegclaten _ dat de rederommereijse roorachI. eijlant int dorp Wodgier een houte columpe _ door gebreck Soa steen_ opgericht i:_ dacrinuc met leesbare letteren "t navolgende in effecte gegneeden staat 1623 den eersten Februarius sijn hier tot Aru aewgecommen de jachten Pera endle Aernem commaudeur Jnn Cursten? _ cooplieden Jan Bruwel ende Pr Linlgens, schippers Jan Sluijs endc Dirck Melisz gtuerluijdeu Arent Martenaz ende Jap Jangz. door ordre ende com- QDisgie FaD den Heer Generael Jen Pieterz Cocn Feged de Hoog Mog: Heeren Staten Genernel Sijue Exc"o Prince ven Orangie ende de Heeren Bowiut- hebberen der Vereenichde Oostindische Compl" gesonden, bij Foora: dew Febr. paasato possessie 'teijlandt voor Hoog gemelte Heeren genomer;

eude orencais ende Folckeren onder de gehoorsaem heijt ende subjectie FDI voorgemelte Feeren begeved ende de pringen vlegge ontfangen

Conmandeur ende sijn Raet hebben de VOos; ouderdacncl belooit ende toegeseijt , gelijek sij belooven ende toeseggen mitz deesen 182

GENERALE YEDERLASDRCHE GROCTROYEER DE

den Daem ende Fan *egen als boven , dat eijluijden met bacr vaertnijgh ende coopmanscheppeu iu Auboina ende Banda mogeu commen vnj ende onbeschadicht als oft sij in haer eijgeu laudt waren oock dat haer gevangen die in voorgeijde plaetsen noch in levendle sjn _ redergegeven ende restitueert sullen rorden

Toots onderdauen en sullen niet vermogen eenige handelingen met de verdrevclle Baudanesen ofte Cerammers doen _ ja oock veel min met haer cenige bitchiaringe bouden ende de gevluchte buer vuijt het eijlandt te verjagen ende bauneu: VOOrs. onderdaneu gullen oock niet vermogeu %p eenige audere plaefseu vareil poch handeleu dan Amboina cude Banda teusij wet beboorlijek cousent ende paase Fan Gouverdeurs aldaer: Aldus gedaen preseuitie de ondergenomineerde orancaia iut jacht Pera geauckert onder ‘t eijlandt Aru VooT dorp Wod - gier. Adij 26 May A’ 1828_ Wa? onderteijckent Jan Cerstenzoon_ Aco Jeu TAD Slaij8. Leverga Arent Martroj de Lben - Kur Helle: Pedro Llntgc8: Sulacke. Queijlebo_ Luberouw , Terra ’Terre. Kerad_ Farorejj Rama Lirey Hau Samejj_ Vajj Lleon_

LXX FIL BANDA_ 1, 8 Junl 1623 Ook ECE dorpen de Kei-eilenden slcot Cerstengr &UD outruct ccrale dagen Auni 1629 nado’ reeds Jeniari voorloopige

door

Terdrtyune

lend Yardtcyen Jado iolrod eodatud Yoni coovlucht Zuid-Ooalkat Ceram eilanden ten Zuid-Oosten dearthD Ovorgunomen uit Van Dijt= Csrpentariu bldz 55. Onancinenki COMPAQMIE 802 1800.

183

bosprckingen vereohillendu hotded TATAO gebouden. (Van Dijk, Carpentaria bldz Iueza orereenkomst heb ik niet uange- trorer Wel blijkt nit Caratenaz’ journaal deze tampongs eenige overloggiugen zich aijudelijjck ondord4onop ondar de gehoorsaemhoijt ende aubjuctie” Staten-decereel hebbcn bugurun undu DriDCU rlegge onlian gen’ Met toeatemming hoofden bevolking werd ook bier *een nuuto Qolutneno (bj gobrek Beeen) opgeriche”* onderatila opechrift _ 1623 den lesten Meij = is hier tot ~Queij gecomen jacht Pera commandeur Jan Carstensz._

coopman Picter Lintges; schipper Jen Sluija stiermen Arcod Mertellsz. door ordre eude commissic d’Fd Heer Gener’ Jen Picterseu Coen egen de Ho: Mo: Heeren Staten Generee] Sijne Exc”io Prince vBh Orange ende de Heereu Bewinthebberen der Vereenichde Oostindische Compagnie gesonden ende 18 alsou op den 3” [Juni] poxjessie ven de dorpen Weijer Iaer ende Ade voor de Hooge gemelte Heereu genomen ende de orancajs ende volckeren onder de gehoorseemheijt ende gubjectie Vootn Heeren begeven ende de prince Flagge ontfengen.

LXXVIII PERZIE Norember 1623_ Reeda korte jeren de oprichting der 1802 gorn] nedert 1608 rerd hare leideru_ Zoora= bier Jande els in Iodiz orctroran de mogelikheid , Porxio haudelybotrekkingen kuooped terwijl ook In Btaten-Gedaral (0 in 16H1 _ in overleg I C) ter aprake IWBT de mogelijkheid Gomme 10 dere andan brengen roord] Cabo Bone Spej handel syde onde utlcer perinaneche gocderud (Onuitgegstrn rcuolufies dr Steti-Calacc 1l6 Juli 1611) Eenigen tijd Jator robEOTeCr 1614) Terd door Lueter damache Koopi lieden plao opgevat langa weg door Rueland haudelabetrekkinged Wict Perzio knoopon (Vgl Uhlenbeck Archicten Rueland blde: 19}. Tot TesultatuD leidde dit elles nog niCt 1820 ecnler don due Djaketra alichting Pauvin wert Pieter den Broucke, de grondleggor van onzon hnadel 1nbil (zie biervosr LVLI) , door den Coeu MEelt bot Wueaten Azia Eeronden vertegenwoordiger der Nederlandache belangen dnar met slandplata Sural Io Junuri 1629 zond hij Hubert Yisnicb Heuaden DBAT Perzio= Lraohted dllr cijckon handel_ atabuleeren_ Deze ITJm Moohu bebben

-Aco Weateijde cijleodt.’ Jlbet ligt Zuidelijker volgony hot jonrnae] Ada odg Zuidelijker: Uit hat Contractboek Ygl hierbij vcora] het Crnanee Porzie 1842 bierachtor opgenomon 184

GENEEALE NADEELADACHT GEOOTROYEER DE

bezocht, Juni Felormua g128 Gendnn naar [apa hau [n00 CEFEEsoun omttent honder: ende vGertich duysent guldone tegen Peraische ayde gcrhendelen Hij #erd door den 8jah zeer aneenan ontvaugun aioot met bem den 21 November onderataande ovuruunkomat hoofdzaak overeanzomende doar Yan den Broecke Vianjoh bij djena Jnatrucyio mecgedeeide concopt [nmiddels Heuaden den Wqabar weder Surut teruggukeerd deu Novembe %ond Van toctru TedCc LT ABnB schepon DaT Perzib ~bot deftich ceppitael geaoen” 150.Oo} De mede: gebrachte gpecerijen andere handelaartikeler KerCIL tot gocdon prija Koninga fuctoor vorkoobt” goede party zijde” werd ntot radelycken prije” icgealugen De Nederlanderu watad in die eerate tijden EZCCI aangenaem” bij Vorat Grooan (Vgl onuigrgeren resolutic Fceren XPII Augurtua 1617 journdol Lsn]Broecke _ onuitgegeten struclie Fisnich ertract-jourmaal Ti9Rint 71 R & Januari 1624 Fisnich , onuilgegeren Eiostt Hecren IVII aun 17 October 1634, Degh-Register1694 [629 bldz- 29} Ic bet

Contractboek bevinden zich borendien ondarateande iocumentun TUIIThD do Nuderlendsche dagreekening Fanrachijnlijk onjuiat IEA - die in elk geval verband houden Ven den Broearu poging , iv deo ATdd Perzic deel krijgen.

’[ransleet vau commandamenten dev Chan Sieraes On8 dcn 18cu 8nar 1622 verleeut.

Aau dev daroge Vad Laor ende op de wegens_ Sult weten _ alle die onder mnijn regeringe eenigh gebiet hebbeu wat plaetse ook soude mogen esen _ ende int bijeonder ghij

Deze bevelscbriften dc danrin gcnocude uutoriteiton sija blijkbaar of aen Nedorludera ter band gosteld deatvep Gebruik wwkun , a1n mede gedeeld_ Van dergelijke beFelachriften bevrinden zich meer het Rijkanrchiof; Ik druk ellien nf, indien bijzonderheden leeren , eldet? onberend Uoor dezo uitguve aeteereniu Da khan (Forat nhertog” eouverneuri 8jiraa; (in bet Zuidweaten Porzie) ocfende Dlwuns en 9jab gezilg uil, behalve over Meraiara N over Leriacap (Vel 10tron-J00r071 388) eu over but toeD P4y verworven eilandje Hormus begin 1622 behulp der Engelaohe Portugeezen Verovero welke dit ecrtijds belangrijke bundely_ cuErum Oout DuLET onat rut Ae besit hadded gehad (Ygl Birdwood . India Office _ 168 170 218 ; Denvere Fortuguese P 21[212). Zie orer dexe vermoudulijk foutiere dagteekeding beneden bet 9lot trenaleet Met deza benaming “ardut Porzib iu Joop der tijden vernchillende amutoiron hoogeren JDzaTED rODE wngeduid : bier boteekent zij blijkbnar politie ~BTbleneat lagAn JDR welko ok bce toaziche op de #eren ntnefende (Hobron-Jobeon 2h0}. Ler_ Zniden Leristan nnat_ INDISCHE COMPAONTE 1602 1800.

185

die reghter in Laer gijt dat ick gebicde , dat men de Neder-landsche natie OFcrall laveur vriendschep sall betoonen det niemandt hem ell vervordered _ goederen die zijluijden uijt offte inbrengen gullen de weerde van Centu penpinck eijagchen uogh ook radarij offte wie het soude mogen Veycn begeere ook det Me m desclve uatie dienstigh alles dat deselve soude mogen versockcn somma dat deselve in alle hun begeeren hun contentement becomca. Sulcx is mijn gebodt = beveclen: Geschreven maendt Sadigia A’ 1032

Aen de Sulitan van Ormu8 ende Ganron_ Ick die Fa @ Fege sijn koninckliјcke May’ gebiede , commandere aen UE die van mijnent wegen geetelt snlltauij () e gouvern in () Ormus Gamrop hooghate te bcwaren vriendt- schep met de Nederlandsche netie Foorgcuomen hebben houded wenneer eenige haerder schepen cogty arrivecren _ desclve sult laten anckered daer hunlieden goedt duockt; begeere ook dal niemandt hunne goederen die uijt offle iu vocren sullen int minste jets gll eijschen nogh ook die ontfangen reght gousij offte mdar} ollte Fie het zoude mogen

wezed in somma dat de Nederleudtsche uatie alles gecontenteerdt _ ook in alle , det (zij) rersocken promptelijck gedient werden._ Begeere det het roorechreven aghtervolght cnde naergekomeu worde_ Gegchreren pell meae de Sadigia 1092_

Rabdari doorvoentedhier tollen (Hobaon-Jobson 570) Ook rochecd YoOT veiligheid dor wekCW 10 brongen: OUEm dee degteakening hec #lot Lrulsieet: 0f Bender Abbna Zuidkuet Perziu Noordwuaten Fan Let eiland Horrug- Betcekent blijkbaar betzelfde ala rahdari: Italieapach: ulDU Vermoedelijk verbeatering Driil-hiddacha Nu begint deze maand Mohemmedeenacbe jaar 032 den 26 September 1623 turwiji Octol Jber 1622 roude vallod genoetde muund Let Mob_ JEAI 1091_ (Wiietenfold Vtrgleichungs-TIbbelkr _ 42 E) Er ja dus @an achrijiont & in de Cbriatelijke &f in de mahanmedaanache tijdrekening: Vermoedelijk ic de Chriatalijke: immen Visnich KoI[par in midded 1638 ju Perzio. Het mogelijk sijn _ dat Btoed reoda in 1622 acbriftolijke botrek- kingen met Purzie bad wangeknoopt GJattai der aaobchrijvingen Gevoig conden hebben kunnen go#cort sijo _ [ILLT dcrt oplonaing lijkt mij minder nuunumolijk da bot ennemen eanur vorgiaaing de Cbrigtelijke tijd - rekouing: Eeu aoortgelijk bevelschrift werd den Sultean eeteubune Sultaan Qamton gezonden mGnd Zie’| Hizjeh” (of Huzjeh) der 186

QENERALE NEDERLAXDACHE QEOCTROYEEE DE

Transleet van de capitulatie aen Siju Mey” van Peraia Chia 1be9 overgelevert raerven den juhouden blijckt bij de aud woorde ons geconsenteert met gijn ordinery segell berestight heeft.

Dat Sijn Mayt den vrijdom geeflt aCD de Nederlaudtsche natie mogen cumeu ende door elle plactsen _ onder Siju Majt gebiet stacnde huune haudelinge drijvende _ coopen vercopeu alderley coopmauschappenl , gecde uitgesondert sulx deeclvc patie sll goet duucken hunue uegotie Forderlijck te wegen Consenteerdt ge]ve_

Dat de Nererlendteche natie niet cd gullen gehouden Tespn ecnige peraooucn Fie hct ook soude mogen oen eenige sorteeringe coopmangchappen UlEr ADICI tegens heren wille Maar dat onbed rongen sullen bandelen_ coopen ende verkoopen alle immagide- bile sorteeringe coopmanscheppen_ sonder aengien YAD ecuige pergoonen quliteijt deselve soude mogen Fesct Consen- teert alavooren .

Dat de Nederlauders Diet em sullen hebben te betalen eenigh reght oilte tholleu hare inbrengeude offte uytvoerende goedered olte complauten maer det alle comptanten coopmansctappen _ 2ij iobrengen ofitte nitvoeren sullen gal] vrij ezem van alle last cude besmeringe_ ten rare de kleine geregtigheden der naerders alloo outs gebruijek geweest i3. Autwoordt: Niet penninck meer als de costuymc: Sall ook niemendt vam Fadt qualiteyt eoude mogen wesCn “CrIOgcn ure goedereu derhallve openen oflte te bouden:

Dat geede minissters sullen vermogen de coopmanschappen oflte juts 1033” (of 10437) Ruxrnhan September October 162+ (Obntractboek Aeuutenam MI). mouat Nederlander; -elle respect den uijtteraten graadt beroneno sigh haer guede te Alaan eodo #U;I DOMICD Dioe vrij houde nl” luidt hot Wetide Daast de bepelingen Dter vrijheid rucbtun 4bbna de GJroote_ ajeb Perzie 1532 [627 of 1628. doot de vurtegenwoordigem der 0. 1 C Het OwcrE Fad het tmc- LA 719 opgeateld door Fen don Rroecke Ruhdur ?: tolbeambten op de #USUI (Hobgon: Jabaon_ 570}. Ambtunerr OOST-EDISCHR COXPAGNIE 1602 1800,

187

comptanten Fen Nederlandache natie jncomeude als uyt komcude Op te houden onder wadt pretext het gude mogen wesed vecll min In eenige tollhuyaen doen brengen YBCI dal Neder- landers sulled @ogen met buone goederen reijsed door alle stcdeu regen oflte Faget P plaetseu sonder eenigsints KaI de gouFeru’ ofite regeerdera , daer soude mogen Wesem gemolessteert oilte opgchouden worden , veell min visitatie YaD bare goederen gedoogeu. And roordt Niemandt sll vermogen uwe goedere _ inkomende offte uytgaende opte bouden _ “are cenige dingen die generallijck Ferbooden zijn.

Dat de Nederlandsche vatie gullen mogen gebruycken i0 ont- feugen eude uijtlereren Fam hare coopmanschappen allyulke gewight_ elle oflte Mat(als 91j alle pleetsen deer hune kendelinge soude mogen vallen daartoe binuen haeren buyge suled pogen houden gonder dat landts gezette wegera jets daer tegen gullen hebben veell miu te pretendeeren eenigh reght ollte wacg gelt _ gelijck d’ ondergaten ven 9ij0 Mayt gchulldigh ziju _ tcd #arC ont _ fangen ende Fegeu Fan zijde oifte grote ende merckelijcke perthijen; Wordt geconsenteerdt

Ofte eenigh Nederlander eenige pleetsedn onder gebiedt Sijn May’ gorteerende , quame overliiden , gouder det eenigh compagnon offte andere zijn landtsluyden bij hem badden , sll de justitie deer plaetse gehouden wesell goedered bij ded Orera eden beronden bewaringe nemen tol dal ecn ander in des overleden plaets sll worden gestellt oflte dat buone over heden gullen rerden gerordert , aep Felcke de justitie sll gehouden Mesem alleg ouvermindert Feder levercu: Mecr plaetse daer eenigh Nederlander quaemed gtcrved , meer offte andere persoouen deselve netie bevonden wierded 8all juatitie int minste pict vermogen de goederen [exaren Wordt gecongen teerdt:

Dat Siju Koninckliycke May’ vam Persia hem verobligeerdt belooilt betalen , Folldocu restitneeren alles dat de Neder-

Bchrijffout 7ot Te Br * Zie Velentijo V, 1, Pcrbicn , bldz 293. tekat bjj Yelentiju berat anitoordeo den Sjab het ontwerp der Nederluudors 188

landsche watic binuon de juriedictie FBII Siju Mayt soude mogen Ferden_ Audwoordt : Deu gouvern” oflite sadaer plaetse daer goederen geatolen worden siju gehouden den voorachreven artykell te volldoen_

Dat de Nederlander? int minste niet en gulled gegra veerdt worden de bevraghtiuge Fen camelen muyleu oflte dregpaerden maCI alle de muckers ofite canbeen bagsis sulleu gehouden Kescu deselve natic dienen VuOr gelijcke betalinge de jogeboome Persia Wordt geconsenteerdt

Datalle officieren in Persia gehouden gullen resed de Neder-lendtache natje provideeren mer hnijsvestiuge _ victualie , paerded ale alle het geene dat haer lieden sude mogen rersoght werden ; mede @o poot Fare met Folck te accompegneeren rap d’een plaets ’ander meerder verseekeringe heerlieder perzoonen goedered Congenteer gelycke.

Dat bet huijs de Nederlendsche natie in Persia sll geprevelig’ Feesen met elle vryheeden , sonder eenige subjecte dat ook uiemandt van de juslitie gll vermogen daerinne te komen gonder verloff van die gecue = die Van regen die natie gebiet hebbed zall: Eude zoo ymandt mel gewelt daerinne willde comen dat dr Nederlanders gullen vermogen t’ sellve met gewellt te resisteren Cousentecren_

Dat de Nederlanders gnllen mogen Ferkiesen plaetse tot erercitie Fan haer religie _ dezelve publickelijck administrered sonder cenige verhindcringe olite moleatie Congenteerdt;

Sulled vermogen te koopen ende uijt het lendt te voeren Chrissten

Hier het woord ~OI HOmOn uitgerallen: {Vgl. Valeotiju bldz 299}. Surder uruur (Ygl Hobeon-Jooson VEL 853 sub Yoce n8udder”. Mukari urnuutoct Khmeuen Baacby Het boofd EaTtban wordt nog ateedu carvanbusji genoemd Nutuwrlijk bier io du MCCI algercenu betcekenis emblenaren Subjectie bij Valentijn 003T-INDIECHE COAPAGFIE 602_1800_

189

slaven sonder eenige verhinderinge , principelijck ingeboorne 0n182 landen subjecten vau de Hoge Mogende H” Staten Gener’ der Geunieerde Nederlaudache provintien

Soo ymandt Vam Nederland” Mahumetaens wierde sall den opperste ollte president vermogen _ soodanige persoucu met alle hare goederen in sijo gevelt demcu met dc cerstc gelegenth: erscnden daer ben zall gelieven. Andwoordt op den 12* ende 18* artykell: Soo der cenige slaved FBL u#e natie bevonden Fierden gult deselve mogeu koopen mEt etcu vaD justitie mity doen

blyckende_ dat cen oudcret vab de Hoog Mogende H” Staten Dat nierandt volck sll vermogen aen te bouden offte beregen _ Moors worden eude de geeue die tegen @Fcu wille Moor wierd = gult ghij ermogell verzenden dacr belicit:

Offte geFicle , det Godt verhoede jemendt Feu de Nederlandscbe natie eenigh persoon Fa1] wadt natie het soude mogen Keaen doot- slocge oiite eenigh ander crime offte delict committeerde gulleu sodanige pergoouen mlet gaen ter justitie Yu die Pergia Mrer sulled YED hared president ofite overhoolden gestra fft worden naet gelegenth’ VaD sacken eude gelijck sijlieden goedt sullen vinden bebooreu:

Of ecnigh Nederlander bij VTUW bevonden #ierde dat gccn officier sullen vermogen soodauigh PCrJoon eppreheuderen WACI dat huove eijged overhootiden sullen gestraft worden MCt dat gchnlidigh bevonden mecm Andwoorde %p den 14” e 16* ertijkell ca9 dootslegh oiite euder delict wordt bet reght orer uwe vergundt mits det ghij “taelve sullt adminisstreren contentemendt en volldoeniugh Yed justitie , gelijck ouaer zyde tegen ure natie alltijt eall gehouden werden Soo den ofiicier jemandt Fan Folck by Moorache vrouwen vont sa] desellve peraoonen uwC hauden leveren det v4 D U#C naer merite des delickte gestrnIlt worden.

de Nederlandera _ dua d0 vertugenwoordiger dur 0.1 C.iu Perzia 100

GENEEALE NEDEELANDSCHE GEOCTEOYEEEDE

Dat de Nederland” gullen mogen verkiescn plaetse bequam tot begravinge baerer doodeu hunden overledenen op hare ge-wooulycke maniere aerden brengen gonder verbiuderiuge. Audwoordt : Ordoneerc EC zepellture van de oclliallijued allwaer ghy Mwe overledencn ure madicfe souder verbiuderiuge moght beaerden.

Dat den tolck offte tercunano FaD % Nederlaudt huije sall preriligeerdt VCJCu met uiet minder vrijbt &ls ywandt vau de Neder: landache natie _ souder det men debselven j wCrs zell mogen beachulldigen offte lasatigh vallen.

Niemandt zall vermogen , eenige persoouen in dienste van de Nederlandtsche natie wesende eenige overlast te doen offte hinderlijck te zijn Iaar dat alle persoonen Parsienen Armenien Turcked Mooren Beujaned hun sullen mogen dienste van de Neder- landtse uatie emploijeren sonder daer OvEI gemolesccerdt wordel. Antroordt der 17* 18* artykell Jck gebiede alle mijue Yad radt qualiteijt sij soude mogeu rese n uwe huysen ofte voningen ende perzoonen metalle respect code beleeflth beiegenen ende niemandt uwe dieust znde YaD wat Datie bij soude mogen Tesed te molesteren , uls mede dat ghij oflte den WSud uicwaode vad mijo gubjecten gullt persuaderen om religie apdereu.

Bij alldieu dat Godt Ferboede eenige schipbreukinge qume geschieden aen eenige strauden onder de jurisdictie viw 8rn Mey ollwaer de goederen soude mogen gevist ollte door eenigh jmagiuabell middell werden gesallveerdt _ gullen alle ministers houded wejen goodauige geriste goederen pell Nederlaudsche

Sepulture (Portugeesch: begranfplaats} Eed schrijHout roor Djoelfallijuen _ horonurs Djoelfe znidoostan Ispahao Dczu plaaty geaticht geworded coetd rerovering Aomenie door ajeh A bbab deronets bct daar gelegon Djoeliz gedworgen werden Qaur Parzie verhuizen; WACem Chratenen Torgumun Hiodoo-Kooplui vooral uit Guzerat (Qujored) noord #Ugtcd Vadr-Iodie (Vel: de bewijoplaatsen oij Hobaon Jobaon , Ooyt-MOIYCF COMPAGNIF 1602 _1800,

19 1

natie sonder pretentic va D eenigh reght #eder geconsenteert;

Beven ; Wordt

Dat Nederlanders sullen Fermogen , uijt Persia Focred paerdeu alsmede allderhaude soorte V_n beestiaell _ gulcx als buu lieden sall goedt duncken.

Dat Tem OuS Tau het tegen woordigh gebroghte cargasoen in Sirae olfte Ormu8 uamaels geeu tollen en gll mogen eyschen onder wadt pretecxt dat het ook svude mogen Teren .

Dat geen aadaers gullew Fermogen wadt plaetse daer zoude mogep eren

nddary

eysecheu

Andwoordt jongste artykell: Allderbande Coor pmanscbappen gult mogen uijtvoeren beballven paer- den wadt generalijck verbooden tcd ware ick gulcx conscn - teerde_ Aeugeeude reght goederen ; daerop bebbe ick hier cooten geand woordt ende allzoo Siras Laer ouder gebiedt deu hertogb atact _ wadt vergunt couformcere Ick gelijcken .

Den ambassad’ uyt Nederlandt comeude Fan egen Hvoge Mogende Frez Staten_ sijn princelijcke Exte met last om meerder vrijh’ verzoeken els In de roorgchreven artykulen begreepen belooft Sijn Koninck], Mayt sooda nigh erjoek Daer discrete redenen te verFilligeu 1’Sall gulcx sju_ Overgeleverdt banden Sijn May’ ady 158 Shor ende vesstight wederom outfa”gen ady Ao1628

Schrifout Voor -radeors” De kbap Sjiraaa _ Digcretie ? de eigunlijke dutut der definitieve -luiting geweea? Novumbur, blijtt ook het Onuitgeneten erlrort journaal Finich: Valentijn heufl: 17

November; Wete deanm Fomt ook vooT enkele andetl uxemplured de overueukomgt urmoedelijjk dit de Jee ” bekracbtiging door dun Bjah: Zie echter hierachter net tractent 1642. 192

GENERALE SEDERLANDICHE GBOOTROYEER Dr

LXXIX 8OLOR EN TIROR QROEP_ 22 Jawpar] [624. atrijd dour Leren Portugeezen in deze gemeaten Geroerd Raro voortgezet Ook de heriubezitneming het fort Henncua (Zie hiorvoor _ LLX), LorT Rundelbouthuudel ziju [ug ging ook dat hij Beod groote ginaten efwierp _ doordet FOoru de Portu- geezen gich geduchte concurnntan bleren tconen Het aandelhout dicnde Gurll pluntu TOoe den beodel Chinu do Koal oro- TIDGLI Ook alaven hoopte men kunnen opkoopun Sedert 1622 atond het hoofd hat fort garnizoen dan hendel Jen Thomauzoon Deyman (1622 .1625) , LDWAI gcbrek M#AD volk vaor UnA een beletsel du Portureuzed weerataan in bet drijron der oommercio. Ook verechilleude oWzer pondgenooten voldeden eltia contractuecle rerplioh - tingen; oyar gehecl de toustaud in deze kwartieran alled behalve kohiierend du Hooge Regevriug deed veinig in die ornstandigheden verbeturing brangen ‘Zij zou den hundel op die atrurun urer henoen particulieren habben goxlen malat L0uln% njet of niot voldoende ILW.9 Dlut9 Yond mucddu OnZG poxitie moeten hand- havcn hoe goed of kwaad zulku ging: Hiar toch WaTUD belengrijker betrerringen ondernouder dan mel dezen uithoez. Dayman hield zich ook HhLIDdu Een der uitipgcu van zijn optreden onderalund cafLllct HilBrEAD bij gcbrijfe: 17 Jenuari (1624} hobben Woclel ATI E fort den 22 op humint atrande in preaontie 4lle diuwoonderen deb pUY btxcoren volgena Fenbrnd conlrect (Onuilgene (57 mLant 8 ran d Hooge Begatring noJr Julor October 1622 Bewindhebbere Juni 1623 27 October 1625 _ Dayman Hoogt Begearing dd. 23 Auguestuo 1623, 1634). Dgiany dan gompa dang kita orang Karma souda boat daugen Command’ cota Holleude , dangaD chilly Partany dangau singagy Lamaguer den bingag1e Lathaly dang singegy Tourcon Adenare _ dang singegs Sorbyty dang Bidgngy Touua dang sacaliamyne @) aingag} pauty dang singagy gonuong rydt mdia Hol- lende derry t4na Soolor jnuij_ Parta,a kitoraugh Carma den rayt gonpong kita samoingina jccot d giangv Command’ Schot baggy orangh Soloor samoingiua jccotb: Sybagy legy kitorangh Carma daugau t chily Partany dan saccali-

Uit he: Contrietbouk Djundji J4DG akeliennje ?; 48 [oe YA Dje ? kampong op Solor (of die OP Andonare ?) Vgl biervdor M’ LX Apollonius Schotte (Vgl biorvoor _ bldz . 119 188} O0BT-INDISCHE COMFAONIE 1802

1.

198

aongue giDgegy petty derty tuda Soolor nangh jccot mouson frengij det barangh 88 wate sccaid giangie Holleuda dangh rdia Molucco pontgue di bera anguin juij. Sa matu leggij dgice adde

barrngh orrangh pomgue outtan kel- lou berrngh demguangnie () derty negry satou capade negry laing raijt rita samoingine tuangine tiada mepboole tencapgue passeI melainckaogh minta jangh chiepie peggan Passar jny “gger g18n- gua0 gempar dellam Pessaremgue cellou barrangh mantchourij bartangb parleute barangh cbiepa bonnongh orngh smmougnij candati commaudr cota Hollande desibij BOWOU tancep deaamgue culo barraugh orngh laingh boat candaty tiady bry touw deulou capade cpala passar atas scg4k orrangh daz cpale angh pomguie pentingh mcnbounongh debitou depan tongall redie Hollande callou barrangh hoccou leingh candety reggalla orangh dan touaingue nengh pegan panting dang p4r3ar jtton_ Sawatjy @aggt berrngh calou smmoingine callou Iauweijong Lamequere Adenarij Serbyte Tourron , Lomhale callou orrengh Hollanda candirij meijrousacan d’giengy dan NOIUL jonj mani bitchar orangh %mmoingnie pang tida adda bereala boat pr dea d’allum cola Hendricque tannr Boloor pada tauwed Zijseherrij buolangh Roobij egher Jesene nemineuguie quirij kitto orngh tauwen 1624 den 22” degh Jauwor ende was onderteekent J Tz Deymed Jan de Gorney semgegij Lamaquery Cristofell, a llvres Anthonjj allvres wemgugie Lamkala gemgugie Tonrron , kitchyll Parlanii:

LXXX KUST VAN KOROXANDEL: 19 Augustue 1624. Io 1624 #ord Mauten ueururyzoon of IJabruntaz directour zoutcr- neT Eubt porounandol Ook bij buleua mobilijke tijden.

Panti? = pantei: Mousoeb ferauggi? Muntjoeri. Ven den zeer dOrrud tetat wordun eu2E verbetering eunu vertaling baproefd in het Aanhadgio hiemchtar Do mannd Rabi’ el-ichir; Jau do Horzoy: Deze eerd dor oprolgere (1626 1629) Duymuu, Loen duze in 1626 zijo gezin nBBT Portugeozen orerliup (Vel Tiele- Heerea_ Boutcatoxen bldz. XXII _ nOOr Vermoedelijk hot Porcugeosche alfdres Viindel Idrager- Het woord n0g de Molubken gobruikelijk (VgL De Clorcq Terle blds 824,) Dit bet Dontrentooeic Yolgt: MII 194

QIRNERALE MADBBMNTanAT Q1OOTROYrrEDE

Bahalvo allurloi arnetige onaangenaamhuder door: du. Nedurlandar joiat Toor 4ee tomet Munlipatam onder Fonden (Vel: Degh-Begisker 1824 1029 , bld. 88 , 189; onuitgegeoon mianiba Er Punich uu Lpatan Januort 1824: hij bed do Kuet 1823 bezoube) , blerod ook onder zjjp bbatunr binnenlandaobe atroublen in de landen Palinoatte alanooh cantinuetran (Vel biereobr _ blda 168_ 7) Dit e llea vurblantt voldounde onderataladlole Oretencouat

Accoordt tuaacheu Comp’ gourern” op Chormandell ende Tchickitakora Pedderegijn cum aengegaed Jnt jeer 588 ded der 8 meendt naer Jentive rebeninge en naer op8e jot jaer 1824 den 18* Augustij stijlo novo: Acn Marten cp” der fortresee Faul de Holbud- iv Palle- scatta, hebben wij ondergeschreren Tcbikatscor

Peddergie Poucka - pilla Neripiraguariddy gegeren bricff Famu rerdmgh mel eede berestight_ dat Fij mct UE eude gby met OuB in alles gullen contiuueeren vrienden in vriendschap ecu#elijck wacrover wij onser gijde beloo ren iu alle deu tijt Van UE eude daeraer aeu allcu deu geencn dic UE: placts zoude mogen romed guccederen tot allen tijdcn 018 dregen roorachreren_ desc plaetse eenige negotieren begcerdt door ymandt te ge- biedcn otite verrightew , zall t’selve beter als in U plaets door os ted gocden cynde gebraght wordeu UE: ceuige mocyte_ orcrlast oorlogh ollte ccuigh int wclck zou WOgCu YaM docn bcbbcp orcrkomcude_ bcloovev Fij U Vallcu tijdcu dacr toe rersoght zijode te a29iateren met alle maght cude vermoogen- Belooven mede_ judien onder ona drie voorgcuoemde pereaonen hem eenige deelen deses ymandt misgreep _ verliep ofite eenige jmbruliado 8oghte gullen met hullpe UE en de ander twee seke wederom tenreghten brengen ende met alle middclen gen effenen nae Fellgevallen Mede beloovev Fij , dal wAb voortaen aeugaende coopluyden Asstopuchittij cude den Petuam- swanij cude alle de juwoouderen der stcden Palliacatta wij tot allcn tijden iu ericudschap met huu sullen blijven ende in alle travailgien zulleu hclpen.

Vgl OVAT bum hiervoor , blde.[59. Cum BuiA Marten LJubruter. Embrulhado (Portugeeecb): opeunigheid twibt Ttabalho (Port }: moeilijkheid Gaheel deze zinanede der oterean- konet elloon bolang , vooovor daril blijtt dl de binnanlandhcne taleruu Pulicut omgeving cok de Nederlander in nuden bandel be- moeilijktan. OOUT-DDISOHI OOKPAONL1802_1800.

195

Dit alles belooven wij, gelijck UB oude nabomen ordonneert , alle dilligentie ende oodtmoet bacr to tomon_ Hier Op zweeren O098 vader ende moeder _ det hierinne niet nalatigh eullen zijn: Getnijgen hier i do Bokenbarglo ende AustapachIttij Petmanabe Secretaria.Was onderteekent Teblekltacorz , Pouc kepllle, Narriplreguariddii:

LXXIL CHINA.

2224 Aoguatos 1624. Recdu dadolik bij deu IEDYUDE dat pogingen _ deel Lrijgen in den handol bot Quetad atonden coninohrijaken China” op het progtam Oucar rooploi pioniera- Jung doorde bel niet _ of het Hamalache rijk word door d0 OncUD bucoobe; wol iu 1801 door guhopon Yloot van Jucob Corneliuzoou Neok onder diena eigon leiding Bedert dien tijd hoeft mun Fel pimmer deze aangelerenheid uit bet Farioran mAT toch hat geruimen tijd duran mab haar rear besliat tijdlang op voorgrond brwobl: Coun toch wildo niotallodn unoemi dan bandel hebbop , tnblat hem mono poliaeeren door Andlet petien elluaten op die Fijre de Chineenche produoten (rjjde Oerrta plaate) Europeoscho Aziutiaobo murktcn {Jepan , Vaor-India enL) t brangen 1833 ward ean flibke elool _ gerced gomart ondar berel Cornelie Roijeraon

rion word Opgudrekan trenatad ; eiob hot Portugucaobu Havao In ettutet Mkun Chineeuoho hutontolten der kuatplaatsan ded vrijen hendel monopolie vertrijgen riob veatigen op de Pebcadorea of Korore bandel der Spanjeardan ~MManila Op China zoodoendo runden varhinderen 800 do insinuatia Cbizoudzon bandol condur ulueu vad tijd niot vervrijgt ende geun bobulp rnend” ecbep_ pooh ello nootlijokhedon Chyneden becompt _ mJr den nilatel of queet beache& Fereampu UEd beeat op dean pleotae of dander redelickerrije vereeokert Chineenan d’oponbaron oorloch vurolrt Anae huar mogelijcke 4f brouck doeu IbbD platsou jonokun nouu volok do Chynesun corichonanuu Trechtende Yuel Yolot TnannaT tuuEn kinderen oucomun loenelijok der medi babelpen Omme Uta yiB Amboyna onde Rande peupleren Zoo Coens’ inatruotie rooc Rurervon: expeditie beeft niet dearvan Gokoesterde vor wucbtingen voldian anral op Meolo mialukte men begaf ziob naar de Pes- cndoruy torwijl uo teuun undettne= inatolde JLALG gelagenheid Wormoap Voorloopig besloot Tan fort ae darut

heb mooite genoman Lreqhten dece nemen YoOr gebeel ondargenchikte beteaFenia Lemohe brengen. Oser Aaatapeobittij” Zie biunahter XGH_ Ovorgenoman Groenereldl, Nederlandara Chin blde: 207 _ 196

GENTRALE NEDERLANDSCH% UEOUTROTAEEDE

raatigen met Felka bouw Auguatue 1832 verd bugonnen _ #oOP hot cilandje Pchoe (Pong-hoe) ondorhin delingen Mal Chineeaobo antoriteitan begon onke nianee veatiging het pont motltL WlaTOi elles cich beroog: Wi Kulden Pehoe niet verlaten Ehuniered #ilden vroamdelingen niet dulden dore eilandengroop _ bahoorde de jnriadiotie China: Eu d vijandelijkheden mneD aadvadg: Dezo hebben goloid onee verdrijring du Peacadorea _ TnT tevena tot D@U veatiging (1824) op hormoae Onderataend nahrijven dat wel ean uMEteraakTrAI hoeft , [Lllnt waarbij d0 Nodarluudory zich bobbon noelan neerleggen, gooft eindreaultaat onderhanduliugen HAT tukonon do Nedar- landache Cbineeache antonteiten: D naam hat dalrom ber Oter Het achrijvan ngnatue) Lotok Anoy (Vgl Groeneveldt_ Nedarlandars China puesitn ; Dagh-Registor1624_1629 blda 5)

Soo aly UEd_ bij de gijne veraouckt te treden in een ’rundelijck accoort mette Chineese uatie UE: gelieven verataen hoe det bet voorleden jeer den Commandeur Reijersen comende inde plaetsc Hockcheu aen den Combov Sion ende Toutock Sou Fersocht heeft deb syluyden suden gelieven senden joncken coopmanachappen naer Calappa om aldaer den vorder Chiueedeu handel te contracteeren _ beloorende ondertusschen het fort te breken de pleetse Fap Pebow te rerlaeten ende sich pear sijo land te Yer - vocgen _ sweerende hiermede in geen gebrcke te sullen blijven_ Mijo Coninck in wulcke vaste belofte Fertron- Fende heeft teratont naet Calappa Foor gesanten afgevaerdicht Cenchon Tansouyn ende Wangean miet eenige coopmangchappen ende

waren aldaer coopen ende vercoopen zulcx dat alles #OOrL hcbbcu gehouden. Nu compt UE: ende seght dat [gij] ambeseadeur mede- brenght om herwaerts naer Amoy aen te syuden versoeckende

To-tok

opperbevelhebber der troepan de provincie #rolourtc bldz 139 _ huot 154 noot Dczo brief gericht Martiuus Sonck 1624 door aen Raad Indie #a4 aaDgwezed al4 opvolger Reileraed welko zijoe vervanging had Ferzocht (Groenereldt_ bldz. 256}. Hok- thioe hoochox Kulai dep gouvernenr der provincie Hok- kiun of Foukicn Agrocncreldt loz noot Comhor cigenlijl gourerneur-generaal Talat wordt hier gebruibt Ur ded gonvernour Hokkien (Groeneveldt bldz. noot H7 dool) Siong; De to-tok dOY Sounda Kalypa Djukatra Batavie. Wat inderdaad gcbaurd (Fgl Groeneraldt_ bldz. 156 _ 2351. Vgl Druenetoldt bldz 164 _ 211 , OOBT-IYDIACHR COMPAGNT 1602_1800.

197

UEd- det daerop cen upse mandorijng nber Pehou mochte geeonden worden om met UEd, te spreken. Siju alreets geen geganten ner Caleppe gegonden gemeest om van den handel te epreken Fat ist noodich deer meer FeM te repeteren “Tschijnt UEd: nyet anders int sin hebt als den tijt van juer tot jacr te prolongered , nyet eene thoonende genegentheyt te bebben omt iort breken nochte Pehon rerlaeten rougcn dat wij 008 vcrsekert houden dlat soort YAL de Hollantse netie piet Feel vertrouwCn. Iuo Chioppyn heeft oulangs herwaerts geschreven boc det den Hcer Commandeur hadde belooft de plaetse Vau Pehou binnen den tijt Ficr Feccken t verLaeten eude uich pacr Teyouwan gude rervoeged , wacriu #ndcrmaeL giju woord nyet gehonden beeft: Wat rertrouwen wi] UE_ dat wij in sulcke beloften gtellen gullen? Doch dies alles nyettegenataende UEd noch compt met eene goede meeninge mel onderhand elinge tc cOInCn elde det miet geene veleheyt bedroch besindt sijn , verlateude op talderopoedichete plaets veQ Pehou eijn bereyt peravoned derweerts te genden waarbeit v80 alles ondertaaten: Aldacr is nu Pehou 9iomping YAn ops &lle vollc macht beeft ; alles Rt UEI met hem contracteert sullen od8 VCI - binden elbier volcomentlijck confirmeeren _

Chineesche generael (tsong-ping) in de Pegcadores zond den Auguatus nOg deu volgenden brief = Gelijck vertroDwen de goede intentic ende goethartichеyt vap UE_ 900 beggen wij van onse Bijde 900 UEd: bet fort efbreekt rertreckende met wavale macht ende vederom overlererende Pchou ,_ vertreckende alsoo Daar Ilha Formoba ofte Teyonwan det verbinded den handel coopmanschap YOOr UE. gullcn opcuen _ bonder oyt meer Fan

voorgaende oorlogs oite vijand- lijcke feyten verhaelen met aulcke conditien dat UE_ navele mecht dc onsc uoch ter zee nochte mct invabicu int lant van Cbina niet sulled beachadigen_

Hiermodo wordt ceker dezalfdo bodocld ele Biomping" beneden _ nout Tsong-ping _ generaal; hier hevelhehber der Cbinuoecho kriige- macht in Ponoadorea (Groeneroldt _ bldz. 186 noot noot 1) nog Tuchtaloozo poging YeruUIE onderhendelingen hebben Nederlandacho autoritoiton Pebcadorar zich hierbij moeLel neer leggen Dep Luguatua begon elooping Oo Elutetn 198

QENrEALI]NRDIRLANDROHB GXOCTROYAERDI

LXXXIL XOLUKKEN: 12 Norombor 1024. Ternata ijn gez88 onderworpen Kalongau Omvot-Bangi Het Fiel ochtor 1624 wodor val Tornute ef e1 dit rijk Mqur Lmana bwlp I C Vandaar onderateana contreot (YeL 'Tiele-Heorea Botnortofen blda 4 79}. De tocht mialukto jammarlik_ doordot het nohip de Trouw_ uear Kalougan gezonden dar Ferging:

Accoordt geraemt ende beslooten togschen de groot maghtighe Mocdaler couiuck Ternaten elc", kitchill Aly , cp' laont _ eenige principale overhoolfden ter ceuder ende d 'H" Jacques Lefebore redt Judien gouvern' dirccteur over de Moluccos regen d Hooge Mogcode He Staten Geper"_ syue priucelycke Excellentie Pa@ Orangicu etca. , Fd' H- Bewindhebberen der Vereeuighde Oostjndische Comp: ende den Fde F' Gouverd' Oener' van Judied gampt die FB0 9yw Fden nden andcrc zijde _ weccu ;

Eertelijck voorengem' F' Qouvern' Lefebure Met die soder Ed" rade btacd wc belooven ded coninck Yan Ternated Cap' leut_ smpt eenigh syuder orangkaijs Op haer furieua vereoek lanck aeubouden met schip Trou# _ geprovideert met volck va n wurloge ammonitie vivres alb andere noodtdrufiten , t 'asqiateren explojct die van Coulougo _ bow rebellen , met meender maght doen , alle den buijt, die Godt Allmeghtigh Bencr' soude yerleencd gecue uijtgesoudert s00 ele ren a@dere goedereu , daer in t ladcn LCu cynde degelve ulaer behooren Op do wedercomate allhier magh gediatribucerdt werden.

reeten elles hij , coninck , Cap' laout _ taempt orangcays d 'eene_ ende gem" H' Gourern' d'ander helffte ; tot wellcken eynde gullen gedoogen Tisite elldaer tez Plaetsa als allhier Federcomatt hacr cottecOtt#n ander vaertuygh , huyeen , butten eldaar daarop vertrok Bouok Dur Fortosa maatregelen DOmOLL qu0r on20 dofinitigre veatiging dit eiland_ (Groeneveldt, blde: 290; Dapk - Regiter 10a 1639 _ bldz 14, Uit het Contraotbook: Kupitoin luout : edmirual vlootvoogd: Jeoques Lefebvra Ihetebure Nederlandecbe gourerneur der Mo lukken 1022 1628 (Ticle-Hearea Bouwstoron _ blda [I) Vermoodelijk bohrijfout YOOr periene_ Kelongen OOBT-INDIBOHIE COURAONIE [602_1800_

gebughten gedacn alles baer behooren overataen der gecom-
mitteerde aeu wederzijde gejoventariseerdt _ opdat niemandt Fem
sjo gereghtight gefrueteerdt ende emdlatie & eriteerdt werde_

Sullen mede hij, cp’ laout_ ende oranghkaye gehouden eben ten
tijde van de repertitie te betalen de helft van alle de oncossten
ende YiFTCS _ die tot behoeltc vau de vcrorerde pereooneu
gedurende den tijt det de deylinge niet geschiet door ’onse goude
mogcn erstreckt CJud:

Van gelycken alle gundt gedurende de rojegie Cep’ laut, eonige
andere orengcaye otite hun dienaer8 bouden mogen #’ haren
verwecke behoeffte genooten hebben alle welcre Foor repartitie
gros gullen gedoogen nouder wederopreken affgetrocken te
worden:

Cept Lout Foorn’ Bal] sigh met cenige Fa@ de uijne Fuor -
schreved schip embarcqueren bacst’ gclvc mct Oodes hullpe
gedestineerde plaetse gearriveerdt sij , dadelijek sonder vertoereu
[en] nijtrlught gecken uoghte onnutte pitcaringen te maeken ,
VOOr- genomen erployct Ferck stellen opdat 800 costelycken
schip geenen tijt vergeells

Bclovende mede hij , coninck Cep’ leout eude orangcayed voor’
gedurende dese reyse te water offte lende geenige secreete
noghte openbaringe pitcaringhen te houden noghte eenige endere
hun onderaaten gedoogen te doen _ oonder Onse
gecommitteerde_ tot voll- voeringe Fanl exployct geordonneerdt
present resen opdat alles oprechtelijck , snder ooraeke vaD
“ghterdoght te geren_ Iegh geschieded.

Verbinden sigh mede gedurende d ahsentie van schip in tijdc YBD
noodt cu sulx voorepgem gouvern’ Fersoght resende met allderley
veertaygh daer gulox Yan doen syn Ede rYas8ic terep tzij advysen
naer schip te zenden olfte eenige plaetee secoureren el Fate
bondtgepoten toustaet doed_

Hier staat _qnastie” ,

natonrlijt

sonderlinga schryffout is 200

OENERALE NEDEELANDSCBE OEOCTROTLEEDB

Belooveude medc geduijreude de reijee geenige exployteu “tzy
watcr odte te laude Op geeuigerley Ry8C , onder Fat pretert sulcx
soude mogcn geschieden Foor nemen nogh te lateu docu sonder
adej8 de voorboemde gecommitteerde.

Sullen datellijck elle pringen ponder verevem gejnventaryseert eude YOOrschrCvon gecommitteerde bewaeruisse gegeven Forden _ ju couformite va n urtykell deses accoordb, Alle welcke hier Foorengem artykeleu wy oudergescbreven Moedafer, coniuck Thd Ternateu citchill Ny , cappiteyn laout e Jaques Lefebure , Raedt FBW ludieu Gouvern' directeur UYBr Molucques_ smpt Fooreugem" nded beloven aeu wederzyden Op on3e woorde wacrb' Fest verbreckelijck gouder eenige contraventie uaer te comen Soo maerlijck hellpe ou9 Godt Allmaghtigh. Tot dien eynde hebben tmee accoorden met 0pa eijgen handt _ alleens luijdende eene Maleyge en degen in onse Nederlandtache taele_ ouderteekent: Alldus gedeen ende gearresteerdt topser vergaderinge in de stadt Malleye o eylandt Teruatcd deescu 1ge0 9bor 1824.

LXXILL BANDA. 28 December 1624.

Do Ooatkubt van Cera m de eilnden Zuidoostou daarvan RaFuN wijk- achuilplaeta geworden Foor de Bandaneezen welke voor de Nadorlundor WunuA uilnden Wiren gerlacht voor na de gcbeur tanianen 1621, Zij kregen dulr grooten invloed UTA Cen Naderlndsch atandpunt gezien , z8er gevaarlijke . Bhemnantan roodat pogin- gen #urdum uangewend hcz dar to veririjven: (VgL Tiele Bottn- atonen bldz. 816; Duusltgegerun miarined 0r Itok d Brrkne_ tijdelijken gonrerdenr Benda don 0,0., 16 Mei 1633 _ Van Spuu Juni 1623 , enz } 1624 gelukte Lat Van Spenlt hat gezug der I, C. gerapendarbaud doud gelden ; ondertuund contiict daetsa D TukI Itear

Overgonomen Valentija AhOT blde: 64 plaate dit etal ouder Eanda omdrt Compagnie'# tijd de Oootboek Ceram eilonden Dnidonaten daetsan Teent Banda oit beatuord wordon OO8T-MDIBOBE OOHPAONI 1802 1800.

201

Op huiden dezen 28 December A 1824 compareerden Kasteel FeD mhoios voor deu E Heer Hermau YBI 8peult _ Raad FBD Iudie ende Couverzeur FAD Amboina egens doorlugtige Hoog Mogende Hecrcu 8tateu Ceuereal dcn Hcere Mauritias bij der gratie Gode Priuce TaD Orangie enz: cude de E Heeren Rewindhebbercu der vercenigde Oost-Indische Compagnie_ eude Fuil dou Raade Orang Kaja Sobo wegcus die Ceram-Laoet , en Orng Kaja Bimou Bel vit den Wleen wegen die van Heralteu Kefing Goraj , Goelt Goelt_ Oerong Coac , Met Fol- komen megt authoriteit Mnn haer Met den ge melden Heer Gouremeur reconcilieren , alzoo vorge bostiliteiten ongevallen verklaaren outatard #cezeu door iustigetie der Bandanesen met dev audereu goede Vaste 91uCcere on verbrekelvke vrieudscbap trerlen preseutie overstabh Capitein Hitoe neremy de boofden en Orang Kaje 8 vau de Oclisiva ' Oelilima` ala intercesseurs e getuigen "P naarrolgeude conditieu.

Eeratelyk_ dat de onderdanen van de Md. gemelde Hoog Mogeude Heereu Staten Gencraal TY ende “nok hare strauden zonder Fer - hinderinge zullen mogen frequen teren te handelen Fer - versinge ofte water te balen _

Item teu tweeden dat gemelte Orug Kaje 9 wiet gullen vermogeu eeuige alliantien ofte rerbonden te maken met Bpanjaarda Tidorseu . Macagsaren_ Bandauesen Engel Iacheu Deenen Frauachen ofte audere nalien buiten expres consent oorweten gemelde Gouverneur ofte zyne aucceasenrs:

Dat gemelde Oreng Keje 9 , oite bare gecommitteerden bet dat Raateu of gcene bebben baudelen jeorlyr teu mingte een8 leatste #ESLCr Moesson 8801 Kasecl

Dozo plaate kan terecht brengen_ Koe Gatoa de Znid-OoaLhoek der Elpepoeteb-baai Wiulc 1621 het fort Harderwik baddun gobouwd bij Amahoi (Bouwstofen_ bld. XLVII _ 236 812 = 827}. Of i hier Coac bedoeld poeloe Gofa ? 202

GENERALE NEDERLANDBOHX GIOCTROTEIA DE

zullen gehouden KuteIl komcd OuIWC met gemelde Hcer Gouverneur Oelisiva 9 Oelilima” te pitejeren Op dat an Foder- zyden klagten van mishandelingen mogen gehoort , Daat behooren gecorrigeerd werden

Bclovcn mede gemelde Oreug Kaje’8 van Ceram dat zy geene andere Plaatzcn zullen BaD doen meer regt 040 het Kagtee komen det zy Op andere planteen willende handelen , behoorlyke paacedullc den Con - ereur Yuur oemd mogen obtineren dear door F0Or acbadc Pad hceukomende schepen mogcn vryd%yn,

Item det die Key Aroe als allc audcre ouzc onderdanen vry ende onverhinderd hare stranden sullen Jatcn frequcn- teren z0Q in herwearda komen ala in het rederkeeren.

Item dat elle d overloopere en sleaven , het %y vaw netien het zoude mogen #EzED Z00 vap bier Fan Bande near datum deze zouden mogeu reglopen #eder Omme zullen gerestitueerd wordcu mite dat Men voor yder perzoon betalen de raardye va@ twintig Ryrdealder Fereeringe voor een overloper _ #ctu _ eed Hollauder , Ryxdaalders dat F10 beide eyden Over wcder onderhouden worden_ welad naar dato dezes contricts:

Itcm det Fad voortaau alle rooviuge_ boetile actien wederzydcd zullen cesseren POcuc dat men de orcrtreders aly achclmcu perturbateurs van dc gemene ruate_ metter dood straffen , als ook alle de gene die dear vaw kcuniese wetenschap zullen gehad hebben _

Item 200 het den nood Fereischte , dat gemelde Goaverneur hare hulpe verzogt _ ofte doep hadde _ beloven %y liedcn waar haar uiterete vermogen , %y te #aler of te lande= zydc E t sesietcrcu; gehonw cD getrou# te #ezen Alle welke borengemelde artikelen de voorgenoemde Oreng Kaje 9 vin Ceram uit den naam ende Fa 0 wegen de voorz: eilandeu ende

Ygl hierroor _ bldz 182 CNETT_UntAOHX OOMPAQNIK 1802-*1800*

208

steden YoOr heer _ ende haare onderdeanen beloven zwered gelyk rretad beloven mits dezen_ haren Moshhaf Omvet anderlyk ende getrouwelyk naar te komed en bj zoo verrezij in ccniger deelen deze bovengecchreven artikelen overtreden oftc iufrin- Beron mogten z00geven den gemelden Heer Oouverncur, Devens gyne geassocicorden _ ende onderdaa ten, volkomeu magt cn authoritcit, dat 28 zulx %p beare perzoqneu Olulerdaa uen en landen gewcldiger hand mogen vcrhaalcu_ Fier en tcgcu beloofd de gemelde Heer Gouverneur haar hier io Amboina vrycn handel pas-cedulle op eenige plaate te rerlceued, ouder walke bescherminge YIY oubeechadigt Yad DmZL echepen gullen mogen gaau ende Lecren cn huar in alle gercgtigheid partydig dasr behoorcn Foorataan ook de gemelde vrindechap over weer te onderboudcn en doeu ouderbouden: Aldub gedaau cd beslotcu ter goeder trouwe buiten 0rg oflist _ ter Presentie ende overetaan van alle dc oudergeschrerene Oelisive & Oelilima Fort van Amboina dezcn 28 Decombcr 1824_ Was getekent merk Orang Keje Caurora merk Orng Keja Kellwaroe mcrk Deroe sntl Doowon nicrk van Balt tn Keleinal ter gyden stonden al getuigen merk VAL Cepitela Hitoo % mert d D Patt Tooban Ook verElared Hatib_ Peti van Tbe Senghadji Noossa mede vau Ihe _ Soeba Tejint van Moelato Loonitoonl _ mdja Nollot Aoele Kelleweroe hared Moshbil_ dat zij volkomen kcnuisee _ ende weteoechap hebben dat gemelde Gecommittecrden Cerm Folkomen mxgt hebbcn vap bare superiores ommc mct den Hccr Oouverneur ooruoemd contracteren , de alliantie betrefendc_ Aldue gedaan in KasteeL ven Amhoina dezen 29 Deccmber 1824.

LXXXIY. AOLUKKEN_ 17 Junl 1625. verklaring d0sa oyortankomal Icatan onaang HCLELEAD bodon , volko Batjun’& rort boranar Vakian omdal

Doro plaata (?) kan ik niot terucht brungen: Migaohion poeloo Klvar. Op Carum Leoet: Ik ken deze plaataen niet torecht brongen. Pooloo Marloo Marlaool ? Op Beperobe Controtboek 204

QENERALE YEDEELANDSOHK OEOCTEOYEEEDE

dere adoe I#BIBIL Lloppen in siju gebiad Hij bekhsgde tich daarover den Nederlandachen gouvernonr dr Molukken- (VgL Onitgegearr Filan Lefebure cn kn 4.0 35 Juli 1626).

Allsoo Katchlan met d omleggende cylauden dien Beer vrught baer ende Fel Fersien sijn met menighrulldige sagouboomen duer-door Macquanesen mCCr audere dagelyckx coomen groote qnantiteijt VaD vericbc 5agou maeken ende Fert uercll aoudler ded Couinck ofte eenigc ran d onge aen spreeken oftc t Kcnueb veell min eenige exactie offte tollen daervoor te betalen , daerdoor Sijne May: verarmt ende de H” Meesters die 900 rele jaren deae plaetae tot groote lasteu en oncossten bebben onderhouden geen rerlightinge olfte soulagiement tot onderhoudt guarnisoen alhier genoten bebbeu buijten elle reden het selvige langer t gedoogen eu toe ataen _ mner volgens alle rcght costuymen van lauden pleetsen ende steden sulcx tc beletten te verhinderev s0o vecll doenelijck sall FEBeu Soo dat Fij door laat d’Edle H’ Jaecq’ le Febure _ raedt Iudien Gouveru directeur O#cI de Molucques_ met Syne Meyt hebben gecontracteerdt geaccordeert well tot ont-Laetinge VA D dB Comnps tot onderhoudt Sad den Coniuck allhier; dat alle ded geveu _ dic YED buylcn iucomen t’zij Mooren offte Frije luijdeu onder siju gebiet om Jagou macken deselvige te ver- Yoered bulled gehouden MthCn aen “Precken en deu Cuninck YOOI schreven tc betalen Foor sijp gereghtigheijt toll 10 p’ ceuto _ #eten_ d’eene heliite voor Sijn Maij’ d’ander helfft ten proffijte d’E Hro Meesters bij gebreck offte reijggeringe dien gj eenige gewelt offte hostiliteijt &en den Coninck toonden_ sullen OP syn versoeck hem gehouden wesen] mel eenige Boldaten te ansiatee red _ prau Fed mel alle datter alles aeu sleed ende verbeuren prolfijte YBn contractcu. Van gelijckeu zulled gehouded rerplight #esen alle vreendelingen buijted Comp dieust_ die met jonckeu, corrCcOrrCD offte ecnigh ander vaertuigb buijten alhier incomen, ouder des Couing gebietdt , geladen met 88pIge werCn cleeden padij = olie ofite auders , aepspreeken ende vertollen gelycke betaleude VAnl jucomed tieu cento d’een helfft ten prollijte van d’E Comp’ eu dander helft Foor den Coninck als vourCD naerder ordre ende advoij van d’B FA” H’

Bckinduubbec IC Veroedelijk achijfont Ydat ` coninntentad, 009T-IDISCEE COMPAGNE1802-*1800*

Qenerk. Ea omdat [van] weder zijden elles tot meerder scekerht te bevestigen en volcomentlijck t eghtervolgen bebbeu twec juatrumenten gemaeckt ceen juboudt _ bet ccuc YBD ous ondertcekent eu aen Sijne May’ orergelevert e bet ander met 9iju zegell gecach _ Icerdt behendight_ unet gemeeckt contract het sellvige int werck gestelt te werden Mldps gedaen ezlandt Laboua in Batchian ter vergaderinge Fav 0n8 den Coninck met sijnen

adell _ ady 17* Jubij 4’ 1625 ep RAs ondcrteeent_ bet ecuc (regori Cornelij Lambert Yermeer eude bet audre Noaron Slaedt coninck Fan Racbian.

LXXXT KUST VAN HALABAAR 8 Jandarl 1826. Ne het tractaet 18 October 1608 (hiervoor XXIM} Taten rdor botrekkiugen wet Wogtkuat Voor-Lndie ook mot don Bamudri Kalikout _ ondorhoudon ofsohoon dezo blUE Etool gewicht Tren bad de 0. I C. tooh die atreken tre belangen oudur do oogon to gicn : den handol mot die atreken en hct foit , det op die Wert Fuet bet cuutruw gelegen der Portugeaache macht in het Oobtun Con Deo Beptember 1825 ging oakader onder Herman Bpaalt _ Ruad Indis eu opd-gouverueur A@bon FTT Weaten Azio in verueniging andere echepen des vigouroueer macht Njoke middelen de Comp’ voorabijde quartieren_ eude haren bandel aldaer Jondar varhindoringa reraaacteren Gelijok mede omme den vijant gesigualeorde maoht allen mogelijcken afbreuck doon dor sulcx roijugie Joudn mogun voorvallou_ Vau Bpuult LraTo IvLcaIbt 1625 Kalikoet bleek de Bumudri oorlog Toerd e Toral tochin Telta rijk Portugeezen reedg 1603 fort badden gobou vd die steeda oorlog dou bohoorucher Kulikoet. “Daoyury Fortuguele 99) Do Semudri ontving Van Bpeult zeer gaatvrij , drong er bij bem op Nederlendera fectorij te Kalikoel roud An veatigen wilde hun het monopolie do poper} Rclcmcad ELT do _Mooracbe” Loop

Toutettevc ganeraa], (renachere erd Oregoriug Corneliazoon of Cornelii ambtanilir Lamburt Vermedr rwargchijolijk een officier _ Itl dionse der Cin de Molukkon: (Tiele-Hoerey, Rouuutonet bldz. XL, 119. Vel Wortoor bldz. 142) Noer Balat. Orergenomen Valentijo _ (Malabar} bldz . Vep Bpeult ovarlead JG um tocht ded 28 Juli 1626 Mokke_ 206

UENLMALL NEDLiLNDJUB E OLOOTHO YALEDE

liedcn wearhouden dit: Ouderutaaudo voorloup1g0 overcunkomet Rard gealoton (Daeh} Registor 1644 -1629 blda 198 , 008; onuttorgerer mieailr Pon Bpault aar 0.0.1 16Aprz 1836)

Accoort _ olte coutract geraakt met den doorlugtigen grootmagtigen Keizer YBW Aelabar den Kouing Yep Callcoet _ etc; eenre den Edclen Heer Hermau YBW Speult, Raad FBIL Iodien _ Bcwejcn Gouve ernour Amboine _ dic va n zijucu Raade commendcrcude ovcr ecbepeu comptoircu Surta Pcrsicu Mocha Fegcns dc doorlugtige Hoog Mog: Hccrcu Staaten Gcuerea] _ deu Hcer Prince Omngien _ etc: eude de Ed. Nederlanse Oostindische Compeguye onder het beleyd den Aer Pieter de Carpentier ter anderer ade

Eeratelyck , 2yu beyde de Partyen met den anderen over eedge-komen verdragen dat Zyn Mejesteit el de Peper , onder 27n heerschappy dominen valt zal gehouden wegen te doen leveren 28 0 den peroon_ die Hear Gouverzeur voornoemd daar nomineren of atellen za] _ ten pryse ven seven twintig Realen agten het Candi

beataunde in %yf bonderd e twintig Pouded FcEeu ider Pond tot geveutieu Gpaansche Realed gekoft , wcl rcrstaande dat ourZ _ Peper ook zuirer zouder eenige maculcu Valsheyd , bedrog , behoorlyk gedroogd en OpP bequame tyd geplukt wesen 9[Ten tweede dat al de Gember te weten , grol , schoon en droog goed , ZyD gemelde Mejesteit gehouden wesen die te docu lereren in handen Fan den rooraz. genomineerdlen pereoou _ te weteu , Cendi vyfhonder en tFintig pond tot elf Realeu van achtcu _ Ten derden is de conditie _ det de gemelde waarev Peper , Genber alle andre zullcu Frank zonder eenige tollen of geregtighedeu hoedanig %y zoude mogen geuoemd zyn , taaleu dat zulled gescheept _ vervoerd werden zonder cenige contradictie ven ZYD Majesteit of andre gubalterne Hoofden; gelykeu zullen mede Tolvry , buiten lasten sooduuige goederen waaren quantiteyt qualiteyt die zoudeu

Gooverneur-Genareal lbz4 1827. Candy gewicht, nog het Zuiden Voor-Indid gubruikoiijk: (Hooron-Jobeon 119}. De prijabepaling mij overigens niet duidelijk: Portugeesch macu0 vlek: OO8T-INDLAOHR OOYPAGNIE 1802 _1800.

207

mogen Feded z]n die Fy hier laud zouden mogen brengen rerhandelen _ rerKOOpen Belyk mede rcrataan word alle Provisie eetbare waared die de Compaguyes-dicuabrs of gaande komende schepen zouden mogen doeu hebben zoudor dat zyn Mejesteit imand zjn onderdaanen , ter oorzake FB0 zulx onder wat naEM Titel het zoude mogen meren hed liedcn gal , mogen verhinderen of lastig vallen , 5e5 Foo zyn Mejeateit toezegt bcloofd rerd (000 haast de aggreatie uit het Vederlaud of Hatavis , gckomeu zjn die gepresumeerd werd binnen auderhalf (WCC Jaar tcD uitcrjten bier zal webed) genieten ider Jear cen metacle balve kertour omtreot vicr doisend Pond gewicht, det in recompenae en roldoening Ral Foorsegde Fryheid Fan Tollen , wel rerataande dat zulx niet eer gegeven werden_ ’ Jaar na de epprobatie: Ten rierden beloold zyn Mejesteit _ det hy voorkomen . det geen Peper of Gember vercogt of vervoerd werden _ ale alleeu ouse gecommitteerden egens de E_ Nederladee Oostindieche Compegnye uitaluitende Qiet alleen alle Portugecseu Eageleen _ Deenen_ Eranayen Uuzeratten _ Perziaanen andere Natieu hoedanig die zouden mogen gensamd wesen meer Ook zyne eigeu onderdauen - beloofd daaf beficug zulk effect doen 40r- tcered _ det niemand ziju onderdanen zal vermogen tev tyde ak de Peper zal rYP geworden zyn dezel ve by hem te houden gerbenrte Foor3z . Peper , arbitnle correctie ven Zyn Majesteit , 800 die gemelde Perzoonen moged gevoudeu weruen welken einde zyn Majesteit beloofd _ On8 versoek tydelyk ingiuuatie doen dat S00 verre qu4m te gebeuren det imand bevonden rierd op verroering vap de Peper ’ ed Gember det eelve niet alleen zal verbeured de Peper of Gember mur ook gelegenheid ven sken ele een orertreder _ “iolatcur dit contract _ Len exempel_ YrD suderen

gestraft _ werden_ Ten vyfden beloofd zyn Mejesteit vap gelyken de Gccommitteerden wegens Oostindiecbe Nederlendeche Compagnie Ben Boede groote bequsene etccnc brandvrye wooning in de stad Pananl omtrent de-Rivier te versorgen om de Peper ende de andre wdajel]

Het Tucmoudurn Moarche kooplni, onder Yoor- ndii gelf Perzib eulk bolangrijko plants innnman togan dua bopaling YerZP kwamen, Poneni tuaduban Kalikoet Cochin , tuet belangrijke Lpana Ren 208

GENTRALL NEDERLANDSCHI GBOCTROYEEEDX

“UUI

braud #udre ongevallen te bevryden , welke huising gehouden Jullen zijn alle Jenr tol ceu redelyke Prya te betaalen welte huising , of logie _ onderdaanen Fen Zyn Mejesteit gullen gcnouden RCSCD de Peper Cember alle audre waren _ levercn #CgCD Op hun cigen kosten Vaz gelyken beloofd Zjw Mejeateit voorsz. Cecommittecrdeb de E, Nederlaudse Ooutindischc Compagnie huonc goedcren onder zyn protectie bescherminge pemned Foor allc overlest _ outrge _ gemeld det hem mogen werden aangedaen. Ten seaden beloofd Zyn Mejesteit qu8W te gebeuren _ det imend van de F4_ Compagnies dienaars door eenig misbruik quam Feg loopen onder zyn Majesteits onderdancn Op gcbouden Ferden _ ze]zyn Majesteit dien gevalle gehouden KUSEW gelven wederom te doen leveren in handen rap den Opperkoopman Nederlaudse Compagnie _ gebeurde (dat Cod Ferhoede) det cenig ongeval VBD doodeleg _ door toorn of miagcrstaud VBD de on8cn geschiede s00zal ziju Mejeeteit , den gemelden delin- quaut in handen krygende _ gchouden zyn diew te leveren in handen vab deu voornoemden koopman , ten cinde hy daar beweard slooten gehonden rerde , tyd en #Fle dat de Ed_ [Teer Generaal van misdaad rolkomcu verwiltigt voldaan om a dap verdienste saken gestraft Ferden Alle weke boven gemelde artikelen conditien , die beyde de pertyen OYEI weder beloveu zweeren by solemucelen Fede ider zyuC wybe = agtervolgcn doen onderhouden Your den tyd van 8es egter ccn Folgende Jaaren Ferataande 800 zulx de Fd Nederlanae Compagnie of dc Ed Heer Geperual , geaPprobeerd goedgevonden rerded binucu den tyd auderhalf twee Jaaren S00 degelve zulx piet #Pprobeeren zullen Compagnies Gecommitteerden met huuuc goederen verhindcrd mogen vertrekken , blyvende des piet mID on9e vorige Vrieudachap iu zyne volkomen vigeur en kracht onverminderd_

Aldua gedann ter goeder trouwe in Schetue desen 8 Jenusry 49 1626.

Keizers Huis

Vep 8pouleg brief 15 April 1626 BpTake Zoutuwe UAr hean door den Bamudri nitgenoodigd_ Dact (er Foan relde Legon don Torat Cochin: eroedelijk wordt biermede bedoeld CbotFai of Chetyai _ (ton zuidon Ponani) , Tnen laatajo OCDigO botoekenig Oost-TDISORE COXEAQNTE 1602 _-1800.

209

LXIXYI. AIBON

6 Joll 1828.

OIrnt bleof op de AwbongToup #anhouder De alechte betaling der rruidnugeled= Rurem der Trbemdu roopliodon govoogd bil gods - dienatige nationale heat FeTeD Overt Oedige TedGnOn_ Vaz Spoult Latle mac Necaloozen ijvor door sijo oprolger het Ambonach bowiud Crorot (1826–1828) , ging %ijuo vodtatappen drurken_ Eidejet (FgL hiorvodr _ bldz 170) RubtorFon [ULMYLDI 1628 (Omuiteeoadch bricf Fan Sp*ult 0.G. Juni 1623) un opgerolgd door den kimelabn Leliato _ InAl verboudingen rerbeterden Dlut- Aprl 1825 kruug Van Spoult voratorkingun eon tuobtiging Klein-Ceram roud Plate ndat dutr Nuderlandadbo slocp efgeloopen: Teratond bet hooran deze gebeurteningon bomoeide Kultau Uluthilll ziob LcOr gawooulik met de Amboneche Ea0D Ofscboon de ouderhendelingon dou beginne nanochuge Filden vlotten Gero toal Juli 1626 epepatilatand getrofon: (Tiele Heerer Bouscetoffen, bldz YU- XVI)

Contract ende Artikeled beraamd Dp de stilstand val wepenen by de Heer Gouverneur Jan FaD Gorcom wegeus den steat der Vereenigde Nederlanden ende de Eeeren Berindbebberen der Vereenigde Oost-Indischo Compagnie ouder het beleid van de Heer Gouverneur Generael_ Pieter Carpentier eente ende dcu Kimalaha Leliato Stadhouder wegens den Koning Ternato over de pleatzen Luclela, Loeboo Cambello, ende andere onderda nen des gemelden Konings endre zyde_

Ferstelyk , det voortaan alle bostile actien vyandschep zullen ophoudcn wicmand deu andcreu mCcr en za] beschadigen dog 48D lyf B40 Bocd Qear zullen met den enderen vrede vriendachap leven , onzc onderdanen de platzen i#f OFur deu Kimelaha gebicd beeft _ frequenteren _ koopen ver - koopen , gean romen zouder van iemand gemolesteerd tc werdeu gelyk mede de onderdaeneu van de gemelde Kimeleba by on2_ onze onderdaanen zullen geadmitteert werdeu: Ten treden , of het geviel _ dat imaud van de onderdenen , steande

Orargenomen uit Falontijo U (Ambon) _ bldz. Duy e jegonwoordiah heel 9ieck ende neer Beyt geruockt rende Tnnt dee Hovrun woteu do gcheelo aijde ran lichaem ala oock indo touge deet Rijne vrij hinderlijcker mede guwoa8 t Iel d6 Redaned det rochtraardige Rera Fe (Tiele _ Bouucatoffan blds. 828). Volgr; IL 210

oudcr bet gebied vad Hecr Gouvcrucur Ambolna , imand FBn ouderdanen gorteereude onder dew Kimelaba miededen ofte quelyk tractecrden z00 za] de Gouvernenr gehouden ziju misdaders atraffen dog onder znlken reserve_ dat imand VAD des Kimeleha- Folk daar by za]zyn , die ziet ofte hoord _ of allcs ook regtelyk toegaat ; zulke mnieren zal de Kimeluha met zyn onderdanen mede handelen z00 imand zich 88 D de onze vergtypt Ten derden _ beloolt de Kimelab: dat gecne nageleu aan niemand zal Ferkoopen_ nog de zyue laten verkoopen als alleen 8n de Nederlanders van de bovengemelde staat , voornoemde Compegnie: gevangenen ende “eggelopene slaven wederzydeu zullen blyven verzeekeringe ter plaatze daer die zyn _ tot ‘er tyd toc det deer deder rederzyde gcsproken ende gebaudelt zal werden. Dat mede voortaai vederzjde niet zal getregt werden den een dee enders onderdanen met list te onttrekken_ ofte tot oproer bewegen mnaar “der za] zyn onderdanen n8 zne #ctten ende goeddunken regeeren zonder dat ecde ofte andere party iw des ander zeaken zel bebbez t0]zeggen: Wet Forder betreft limiet-scheidinge _ boe Fyd eude breed yders gebied strekt zal blyvcu slad _ lot det by de Ed. Heer Gouverneur Generaal eude den Konink ven Ternate ofte baar Ed. gecommitteerden dear zal worden geaccordeerd eude Boed vondeu _ gelyk voordg mede elle poiuten bier boven staande ende die daer pog ofte tocgedaan zoude mogen werden: Dit bovenataande belooven beide de partyen ouverbreekelijk te onder houden , z00 lang den Heer Generaal ende de Konink aoderz za] geordonneert werden dien volgende hebben dit met cigen bauden ouderteiket; presentie Va@ de oudergeschreven getuiged_ Actum Nederlauds comploir Hitoe ady Juli 4- 1626 Was geteekent Jen Yan Gorcain C. W 8 D. I, merk Kouink van Noeggan[rel Radje Soja *”merk van Don Andrea Manoel Caetanho Pealo Gomcs “t merk Binon Baguwala merk FD Storen Tlcera G v $ gle _’ merk va [I den Cepltoln Hitoe merk Fan Jonge Patt Toeben _ merk Tad Toetabetoe_

Deze lettera zijn mij duidelik: Noceapiwu Boya Op Loi- Timot . Inlandache hoofden Hutivo op bet iland Ambon Heerea Boutastofen bldz. 148) Iolaadsch hoofd Bagoeale

(Ygl Tiele- Onat_ThdtACTT COYPAGNTE1802 *1800*

211

LXXXVII HOLUKKEN 17_%0 Decomber 1828.

Molukkeu bad

zoob85 Teie elders

deu Arcbipel

bandelsataatkunde der Compagnie groote ontevredenheid gewekt: De aluik- hande_ nadeele han T monopolie tierde welig: Olodadienat-Ferachil voegde zich hier bij: Haro Moorsche OnIO Chriatolijke roligion zijo soo onverzoonlijjk incomputibel dat opreohte vriendschep niet mogelijk Verdur hadden Ternatanen Tidoreezen Feinig Inat terwille van politiek der 0.L C welke Foor zioh hail <ag In hot voortdured don atrijd Luaachen doze beido innndgde staatjus Fulke hut laatatge_ noemde dezijde Spenje gtond 4II gtrijd voort zettun 1625 kregen de Nedurlandera tijdelijk danzienlijke versterringen Fabrun zaken zich gunatiger Vcor han Jieten inTen Na hot vortrek dior Rchepop bogon de tcetand zich Kudor ougunstigun zin te ontwikkulen: Toch Weto door veracbillendo besprekingen Jelcer gonatig reaultaat Oraru g1n8 det Ambonacho anugelegcnheden ook ccu vrieudolijke verhoudiug Fusechen en Ternat #cnacle [MLILLDL bobbon bijgedrigen boruikt dat in December 1626 beloofd werd door Terzeto oorlog met Tidore Yoor- Tetlen- (Vel: JMale hcemn Bouiatore bldz I-W}

Accoort gemaect ende beslooten tuggchen den Gongou Cnpiteyu Laout ter eender ende den Hoccum Soyasius Sengegie Limetan uoch vijff andere Sengagies deeses eylendts , mitsgaders de Sengagies Hutler ’Toogouare ende alle d ’overicheydeu van Tarnaten ter andere syde Len overataen ende presentie van d heer acquc? Febure _ red TaD Indien , Gouverneur directeur orer de Holuceos oock int bij reezen Coningen Gorvutale Pangegere twelck op Donderdach gnacbta den Decem ber 1626 aa0 haoden gemelte heer Gouverneur gesamentlijcken beswooren hebbed , die oock belooft heeft weegen de Compagnie preseutie syuden riedt 0n8 met gyn macht naer vermogen volgena d oude contracted te assistecren behulpich #ccyed

Orerranomen Tiele-Heerea Bouwstofen _ bldz. 927J. Djogoegoe rijkabeatuurder (op Ternate} Hoekoom _ eaazienlijk Wlutontearnach amurenrt Thung de titel -oppurater Kam non ghoofd_ (De Clercq; Ternute bldz 32-4) Dua de boekoem Sontaio? (De Clercq , bidz. 26}. mcel achter Hoccnn Fomme worden gepleatat volgendo roord bier titul Termis Latarh hoofd Dit komt mij #uatacbijolijker ToOr; De gougadji Limatahoe (Limetau?} (De Clercq , bldz_ 150 . 212). Toegoea Tertzmal Halmahera Gorontalo Pang LsatU Tagoelandang gtouden_ ouder de opporhoogheid Ierdeta (Tiele-Heeras Bouustoffen bldz 212

@ENZRALE NEDEELANDSOEE @KOCTROYEEE DE

Het is eeu yder kennelijck hoe hier in de Mollucques vier coniugen siju , namentlijck vau Taruated Tydoor , Baetsien en Gilole RaCrVa W de tree lestgenomde door Codc? bestieringe sonderlingh geen macht hebben . gulcr dat wij Tarnatancll cudc dic van Tydoor de tech- tichste siju , relcken Coninck VBh Tydoor sich aen den 8paenjaert houdende _ met dervelver macht ons voor deesen veratroyt ende ge noecheacm verdestrueert hadde invoege

Tij genootasect Raertn ODB Hollanders (om Fa0i baer hulpe psgistentie te bebbcn) te keeren , die wij sen alle quertieren geresolveert hadden soecked Amboyue Baude, Jeve Patanie Atchin els elders doch vonden tree haerder scheepen d een in Ambcjna ende d auder Jera , die oock Foorgenomen haddeu iu de Mollucques te comen oversulcx hunne anckera lichtten en herwacrts quaemen _ doer Fiens hulpe wij aledoen by malcanderen ay* Fcrvamclt _ landt els oock den Coninck iu aruen Foorigen welatandt gebracht jae 7a CrCu 800 rereenicht det alle tgundt sij wij goet wonden dadelyck int Ferck geatelt wiert trelck aleoo continueerde totten tijde vanden Cenerae] Reael_ teedlert velcken tijt alhier drye veracheyden Gou- Bernente gereest ende d overicheyt soo vande Hollanders als Tema- tanen geer verandert giju , in voegen Hollandere oft Rij haer niet gelooft noch vertronwt hebben ende des lauta aaecken tuuschen beyden S00 SYD blijven atilstaen niet tegenataende de Gouvernenrs oock ovcricheeden ende gemeente selfs den Coninck meermgelen hebben aengeeprooken bevoirderinge des gemeenen lanta ende Compangiee gaeckev bij der bavdt te neemen die aich dear niet met bemoyt maer met speelen eu playsieren den tijt door gebracht heeft det eyntelijck op heeden bij boveu gemelte Gouverneur door %jn meenich vuldigen erbeyt eude betrachtinge de gaecke S0o rerte gebracht dat accoort ende treckinge FaD eede lijo gecommen 8FD daer in deu Gougou ende Cappiteyn Laout gecnen beeteren middel tot 9ulcx te commcu wisted practi- seeren dap ducee vergeederidge root dracged hoe dat beyde S00 Gougou als Cappiteyu Laout hunne ampten begeerden te aban - donneerell cn voortaen als gemeene citchils (sonder eenich bewindt tlandt aengaende bup meer @en te trecken) te leven ten #hCft Tarnataensche overicheyden met malcanderen alsuu iu deze pitsiaeringe

Jan Dirkazoou “n (1619 1621) , Frederik anoues Lufebvre of Lufebure (1622 16281. Vel Ilell-ecertes Rouacrta bldz Ven arnenr Raad Molukken:

Hlotinati (1621_1622) . 00ST-MNDIBOHE COMPAONIE 1802 1800.

218

des Compangies hoja daer vergeert waeren _ resolveerden den Oori loogh jegens den Spaenjaert Tydorees neemen ende Llandt in synen voorigen welsta udt te helpen brengen_ det eyndelyck (hoe wel Ternetaeneche overicheyden Geelen de Hoccum Soysives Sengagies ende andere deer langb tegen wacreD ende sulcr sochtten wtte gtellew) met malcanderen gesemeutlijck tocgeatemt OYCr gecommen , geresolveert _ els boven verhaelt beswooren cude gemelte beer Gouverocur in pregentie sybCD Racdtdacr op de bandt gegeven hebben , gelijck verhaelt deu oorloogh jegeus den Tydorces 8pacujaert aD ntum en ende tlaudt in syneu voorigen welstaudt helpcn brengeu_ Trelck den Couiuck van

Taraten voorengehonden Jude_ gcepprobeert VOOI goct gehouden heeft doch elweert schoou gemelte Covinch contrarie gedacu badde wa9 be- looten even weL deese resolutie volcomeu voortgauck sonde neeren

LXXXTII JAPAN

1627 achrij= Decembor 1627 Cornelis Neyenroode ons Opperhoofd voor den blocionden Jepanschen bundel te Hirdo maakt Pieter Nuyte onze Eou arnalt Formoaa Idiog opdrecht dor Japhaache caninic rogoeribg den souvcroclr Hindo_ Nederluderu handel blijven Yerrunmen op den oue Dezt opdrecht dagteekende toen drietal madnder geleden opmerkeliker amdut XFEDDCI4 COCO ullosbcbalro ded Uhedur- Flandera gunatig waren geatem deer de Yederlanders door hoogu tolled, den bandel der Jepuunurs Rormoaa roor dezun groote betuekenia, crlcb tun 7erhinderen_ Yuyte juiet uguetue Movenbor 1627 gezenl gewbest den Gouvateut-Generemi het Jepeuache Hof oiuchoon zijne zending Diet bet gewenachte Trsutan t bad opzichtu Formouanbachew hazdel , kan hij Loch hoogte keweeat zijn Aunor dergelijke opdracbt_ (Vgl Nuchod _ Japon 189-199 LXXIX} Wurechijolijk ’ ia onderteand RtlE een [achrift dezor opdracht veratrekt de 0. 1 C

Wae Dog volgt _ gedeelte van do rudolutie ved Gourerneur JRno TANT daze cvereentomet OPEUDOIeD dat echter van de orereunkotse zelf getn deel Tep uitmnakl Dit het urcbiof der familie Huydecoper Maare40 = an. 1628 1882 #es deze Opperhoofd den bendel te Hirado: Waarechijnlijk; met zekerheid zabgen_ Het onricemo ben documeni 1893 (zie biervodr bldz. noo: opdracht moct 214

OENERALE NEDEELANDSCHE GEOOTEOYEEEDE

Dat #ed d Hollandsche Cep” Jou Heaco als elders in wat plaets Ta Jopao hij begeert _ toegestacu gal weacn om coopmanachap drijven det d H Fap Flrando hem gulx ob Ferhindcrt g8 [toelaten Maer alleen goede toesigt houden dat Paepache of Portugese religie niet door d Hollanders werd rerbrrd.

LIXXIX ’CRINA *FORMOSA* October 1628.

AL apoedig InZI Fobtiging Op Formosu (Tbaiwuo) onietono Dp dit eiland Toor Ealnde botcekenie Vootb | Chineeache Japerache producten het eiland bleef Tbther gaweesl contrub dor ded hed Qor:. Azie, Joane echter IooYhu mogelik hior door gomonopolieeerd Het atuk grond= Fautun OIEO scadi” zoude ‘orden gesticht gekocht werd du -ingelande’ Sintang _ Sjntan ?)” _ de Zuidmeatzijde bet eiland Het tort heette eerst Oranje;nde nicuw begrepen stade”:Pmvintic In 1627 werdon beido genotmd Zoclandiu Bewindhebbere Men trucbtte Tnu zolf op de CKe China Geen bendel mocht drijven de Chineezen te beregen OLZC voatiging roman bandeled zooal dep ook door do Cbinetzen Fooritzicht geeteld bij de onderheudelingen omtront hot rerleten

dar Peacadores Japannera daarantegen maakte mon de commercie moeilijk, door hoors tollod , (Zie hiervodr , blda 213, Aan de Andort zijde tlrum de Chinoezun , Felko vrookor gcwedd eLTOd Thaiwanecho producten Iherterellen enz) op bet eilend op koopen LnF jeloerach_ dat do Tonete daarvan relbe de omgering Onitat terkte Rdon den da gelijts dur kwled baodolen Ecn plaag roor hande bet bedrijf van zuerootur Cbinoegeu Foelul ruat Chine zoowel van Formobe Hun BanToerder ip dio dagen , welke in dc stnkken der 0. I C ateed; Iquan

natuurlijk eijn gegered Foor 184] , tOUD On*U [actorij 0bAI deaimn #uni rerplaatat. En robr 1641 #CLC huar slecbts PMLALBGD 1627. bricf ven [693 Bllat nog Foor de 1naert16 d#ZCr opdracht: Iu ded jeore door dhooge overigheyd uyt Jedo aep dh’. Firndo ordre gegeven hoedaenig d Hollundera ayn und hun handel gadragod Kur hucr reguleren #uuco hubben Kioto_ Locn reaidentie den Hikado. Uit het Contrcthoek Tbaiwad Thu9 ook Tainan geheetod} 2259 pluuut” ouzCr Futi- ging geworden_ Het geluele eilend werd aFeneene genoemd ook Packiu (Fgl: Groanuvoldt China _ bldz 202 noal 2) Kep daze [LT ook zijn afgeleid geworden het kuscplaetaje Pukkuug Uceneug (Hokuko)? 0net_hdtECHI COMPAGNTE 802 1800 .

215

Fordc genoemd stoutmoedig un bekrup uvonturer mookte omliggeude 2Cc80 boogate onveilig gelukte noch Chiueescbe nutoritentont noab Nederland-r? hem ona” Forden- Amoi Ferd 1628 dcor hem ceroterd atioeat Nuyta _ gou- UIquur Fortosa (1627 1629} Trachite am vriendelijke rerhoudiug romCd grooto belang, dnl de dearbij had_ Hij bood bem vriendacbep Iquan druneou Dicc odgenogen wilde zelf Chineeache KOOPTLced YoOIZIUD IELE bloof de Chineeachc kooplieden balellan onzen te komen handelen cuaacnor ging ID oror dienat Chineeache regeering (Miug- dynagtie} trad #hnne zulf Maged Lerrud#ATi ontmoel Nuyte Foor Amoi romt Dot boord Korot Gulr vornderlijk gevangen runomen verlot geeft Toor vrijen huudol Cbinvezun LuC duad rcutaLo door Bete viecha autoriteiten 4fgo Kcwro die con der vele redened guyuest WIrom Nujta ongenede gevellen) Toen Nuyts ecuter VOTEm bij dozo golcgenheid_ thana Rrco: randoryn Amot en admireaL van d0 zee” geworden aniot outur heu vordrag aluiten _ plaete roud Octoder [628 . Bewindhebbera dur 0 C. boschuldigden later Nuyta tot sijn ejgen rootd pe met ded Euurotur Iquan geprocedeert” bad, (Vgl Onnitgegtren Iientm 0.0. Betindhebbete 97 Jan Aug: 1625 Fabr. 1626 Nov. [827 , Uan Nou 1628 Sonck 13 Mai[625 _ Nuyts [8 Mei 23 Mei , 26 Juni 1629 onuigeyenen Pcrhuel mn gepaadrerde 0p d Curt tn China 18 Dcc, 1627 _ onuitgegtetn Tettuctl Nuyts Mai 1627 onuitgegetcn missive Nuyts Coa 26 Uct 1628 ; onluitgegeran brgon Retinhelberb Oct

1629 160 I631 ; Dagh-Register 42 1629 , bldr 884 Krontjk Historiech Genoolachsp 1873 oldz. 101 204 ; Campboll Rutnora undtt Dutch P 83 f , 41; Boulger , Ching . 128,)

Accoordt getrocken tusscheu d Hr Pieter Nuijts Raedt Indie ende gouveru” over t’ eylandt Formosa ende tfordt Zeelendig #ETIS ende Iquan_ orerste mapdorijn van proviutie Ajmoy ende admir’ Cbinecse %cc terandere zijde

Iek , Lquad _ beloove drie aghter eenrolgende jeeren &en d’Ed” H’ Gouver’ Nuijts jaerlycx 1400 P’ goede schooue zyde tot 140

Iquau

FToeger tolk der 0. C. t Tbaiwen TDBLALT achijnt uit FTAES voor de Jupsnnur vlucht ziju 0D zoorooFer zijo goworden. Chineesche bronnan word: hij meeatal Chong Chi-lung genoemd_ goburd Japunscho UrIU ao 0 verbindenln sproot de bekunde Koxingu OsCt du ’levenageachiedenis deon IerkU urdigen IlEO E behelvu de bronnen takat genoemd de volgeude Kerrer: RieAI Pormor 422; Campbell Fornosa Urdt Dulch 883 , 459; Davidaon Formoua 8, 90 216

GENERALE ZEOERLND4CH` GEOCTROTEEEDE

teyll pieoll Zclandia levcrcu_ Wedncer d’ H Gourern scheepen die hier revier Chincheo aullen Lomeu balen ben ick te vreden , det men 10 teyll p’ picoll gall korten ende 180 teyll mij betaellt sullen worden_ Jtem 5000 goedt droogh vit eude onvervalsght poeijer suyker Re ijder picoll: 1000 p’ gcconlijte gember ende Fell geconditioneerdt _ niet harigh nogh swardt Idaer groote helldre klauven teijll picoll _ Nogh 4000 rille giclens 14 Waes yder: Jtem 1000 goede schoone e hoogh coleure roode gilems mals ijder. Vorders geconditioneerdt ende besprooken_ det alle kooplieden met haer eygen joncken ner Zeelandia, neffens allderhande koopman_ gcheppen aonder onderscheijt aullen mogen ecf zonder door mijne aoldaten eent ighsints haere vojagies offte goederen Tet_ bindert te worden ; ende die met mijne joncken Fillen haere goederen orerturcv zullen daertoe mits betalende beboorlijcke rraght licenticerdt worded _ Wyder behoorle ick dat ick alle cooplieden die %en de Japand” eedigh geldt schulldigh sijn hare namen daeraff bEomen hebheude _ zall doen betalen ende Foor de Compe gelt jovorderen _ mede gelijcken by alle wegen die te-aghterheijdt ende de schade die de Comp” compt leijden by den persoon Yap Bimaou #_ Juegelycx ben ick vredell de Comp’ ontfangen 2000 picoll Boede Pp’ die jck sll bctalen 1l” R” picoll. Eude opdat men veryckert gij det dit contrct vap mijoder zrde zouiler fraude oflt eenigh arghliat promptelijck in allen decien zal aghtervolght ende naergekomen worden , vcrdragen dat mijne brueder Sisie eude Teontij mijnen cap” met de Fr Goureru’ als

ostaglers cude Fersekerars deses contrcts naer Zelandia ver Foerdt zulleu worden. Ende gll slve contrct van mynder zde deuren den tijt veD

Chinohien: de Tieiet Amoi (Vzl Gtoadurolat Nederlanderg Chino , bldz. 16 poot Do vortulatok ? Een Len @LAY ongeveur 4- (Vgl: ook Valeutijn , bldz 857}. Schrijffout “oar belcove” ? Vgl Dagh-regisler 1824 1829 _ bldz. 246 (9 April 1828} Peper. Of Hibie ? OOST-IDISCHE COXPAGNTE 1802-_1800.

217

drie aghtereenvolgende juered dogh beefft d’ H” Oouvern” Nuijte be- sprookcd dat [hij] van dese bandeliuge d ’ Ed’ H” Couverd’ geuer’ Coeu Bat” residcerende _ za lL met den cersten advibeereu cnde %00 zyn Bem” Ede tzelve geliefft a/lsoo te approbeeren _ gelootft d’ Ht Gouver” Nuijts , datalles zynder zijde ook promptelijck zall paerkomen worden ende deg neen zall dit contract met het eerete jaer eyndigen. Actum pe? 8ber 4’ 1828 jut jaght Texcll; gea nckert leggende in de revicre vaD Cbincheo YUUI 1ywoij.

XC LMBUN. 22Uctober 1628 8_ invlood bet gezag Awbon-groep FtfaD guodoweg aanzienlijk vermeerderd Europeesche mededingem had gij JT nier IebT ernetig duchren ook Epgo” lachen aedert de berende gebeurtcnianen 1623 Gnnr #ITOI opgebroken_ wu daerentego inlaodbcbo potuntaccu: don eulten Makeasar , huudelapolitiek der Compegoie werd zij rolkomen doorgeret turecbt achedelijke gevolgen vreeade Roordeb hando Acvr zjjn rijk YOoI oigun intlood # aadit Bdar uitbruiding Lleo; don Alca D Ternate zijo oude gereatigde rechten nommigo utrekon dozer eilaudeugroup bedroigd zug bij het Toorlgilld dor Nedurlanderen invloed gez4g: Het apruekt wel solf dat bij beed warkelooa toeacnoumer bleef , toen de @tantkunde dor Compegnie geachillen bloedige botsingun leidde tunrdter naer 4muomutzom (Vgl Tiele-Heeres Boqwitofen peaaim) Zoo ver aclGnD laaLate helft 1628 opnieuw vortoganwoordiger Icetnate Aliian n in de f[uonbCho Katured zoCr ivloodrijke prioe Torzataangohe kapitoin @OeL of vlootroogd bewerkto ondorgtaend verdrag lrachen partijea Wotd gcloton mearqoor poging werd in work gustold geachilpuutun #arutanan: prija der nagelen , de betaling contane of in gOvderen godsdienst-propegacdu greparegeling (Vgl P. , Da bldz XLI Dagh-Regialer 1634 -1629 bldz. 377 _= OnE.

Contract Gouvern” Philip Lucassen met dic Anboyua gemaeckt: Bolooft; Locn hecft duco otateedtcmat niet kunned goedkeuren Nujta’ rolger ala gourerneur ormOS tdis uimany guf de G. 0. te kennen det deze zich accooro maeal houdan omdut het onvoordee_ Uoor de 0. Petmuug Moeut zuotucl Gogulijk tra Dutu de :ceroovera te verdrivun beatrijden: (Unvitgegeurnt inatructi Puandns April 1629}. Uit bet Contricchcex 1028_ -188[. 218

GENERALE NEDERLANDSCHE GEOCTBO YEERDE

Nae dat ontfcDt jaeren gepasseerdt seker different tusschcu den goUFern WCgCD prince Hollandt den stadt- houwcr ende de hoofideu vau de omliggende eijlanden ende dorpen van Amboyna ende Ceran Kegen dcd konizck van Terqatc is outstaen J0o vougen nict alleeue oncenigh’ me: den anderen geleetit _ Maer de seken PCITC verlopen ziju dat tot de feijte lijckh’ termen Yad hostiliteijt consequentelijck ruine ende verderfft Fen beijde volckeren ende vrughteu geprocedeert hebben zonder noghtans net oorreten ende speciale ordre Fan hare respective souvarine daertoe gelast te wesen daer ofer aghtinghe ende memorie genomen bebbende _ d’ onse voor desen bondige alliantien ende geremde coutraclen tusschen den gemelte pricce van Hollandt code ded kopinck Teruated gedaen hecllt 0nS buy tep redencu ende arrogants gedoght _ Faasa lcn uijt eyge motijf niet alleene Qestie moveren Ta eT seltfa tot den oorlooge TCI- vallen zouden dienvolgende willende desen Foorsien recred alle misverstanden ende calumineuge gerughten nijt onae landen 4aD Amboyna ende Ceram voorn’ koninck jn Ternatep , sullthau Adill Amerill Momeua Hamgie Nasseron Helle Scha gesamentlijck den Tarnataengen Raedt ende de respective gtadthouders beslooteu gelast eude geauthoriseerdt den admireell der quitchill Aly mer armada cottecotren sigh te traneportecreu ouse landeu Amboyna eude Cerm reele alldacr , ousen persoon te represeuteerep ende uijt crght onser verleeude commissie ende brieven credentie affte handelen reghten bevreedigen alle geschillen ende differenten _ die quertieren bij verloop tijt ontstaen ende weder oude rrunden cude boudtgeuooten jn vrcedc eude ruste doen Jeren : so ist dat wij = quitchill Aly bekledende siju Maij’ persoon iot cstecll ~all Anboyua geconvo ceerdt hebben dcu stadthouwcr des Koningha _ Leliatoe

In de lezitg bij Velentijn _ Lmbon bldz 75 -inroegun, Ygl Tiele-Heeres Bouu etoffen II , bldz VDL, Wat eenA Tier geleel juiate bewering Valontiju: gemuake hebbun: Valentijo : zijo Falentijo: Gantie gedegte regallen. Valentijn: mel ona in que85L10 Seruke” Sultan Hamdje Ilnioze (1627 1648} De kupitein koet kaitejil Ali Boueegtoffen bldz XLI [45 _ Bouecetoften H, bldz. YII _ XLI 06et-MnISCHA OOHPAGNIE 1602 _ 800.

respective laudtvooghden Lochoe Linxydy Camhelle , de hoofden omliggende eylanden ende dorpen Oleesiva ende Oleelgma , gesameutlijck des Koniuck in Teruates onderdanen oversleen ende als getuygen daertoe geroepen alle priucipale mijne bijgevoegde rade wyt Teruated al Mackjew tcr CCUCI _ ecde d’ E Philippo Lucas gou vcru” vau Cagatecll ende dcpeudentie FaD Amboyua bencveus die va u siju E radeu ala de paturelen uyt den landtnedt Fegen Hoge Mogeude H’ Stated Geuer deu heere prince Fad Onngien mitsgadera de Ede Ht bewinthebberen der

Geoctroijeerde Compt der Vereenighde Nederlanden ter apdere dewelcke ijder int bygouder gesustineerdt beweerdt ende geprobeerdt hebbev sodenige differenten ergchillen gepasseerde actied ende onheijled_ vougen DBer deselve aen wederzyden grondigh ver- staed quitchill Aly ende gourerd Philippo Luces roorengem’ met voorwete ende toestemminge den gtedthou wer _ landt- vooghden eude de hooflded respective VB D Oleesy eude Olelima _ groodt ende cleyn _ ouderdauen 8ijue Mayt , ziju overcengekomen _ geeccordeert cnde erceuight bevreedight onder dc ertyreleu Qaer gementioneerdt zyude cnde luijdende : Eerstelyck belooveu Fij Bouvern” ende Fij alltsamen hoofden Olysiva ende Olilyme , te vergeten ende niet meer iude gedaghten nemen alle gepasseerde reracbillen migverelanded_ soudcr deselve cta tc mOrefen mder suled wet deu andereu wooden ende heodelen getrouwe vrieuden ende bondtgeuooteu sonder light- vaerdigh eenige calumineuse repporten t accepteren. Voorders zall des Koninghs onderdaued _ Mahumetissten vrij tot beer geliedlte staen aent Cassteell offte #udere plaetsen bren bndell te drijven ; gelijcken gullen de Nederlaudsche vasaled _ It zij dau Christened ofte Mahometissteu vrV alle des Coniughs Plaetscn harcu bandel] doen. Ten anderen belooven gesamcutlijcke hooffdeu van Luehoc Combelle_ Lissidy HIttoe [ende] omliggende eylenden ende dorpen dat de Nederlandery allecn aullen verkoopen eude doen

Boutout 0 {ent bidg 145. De inlandache ledan deu *lund Taedt” Ambon Teite Tect sprk burgerlijke atrufzaked #AANID allecn inlunders waren dettokren Furd “carrerutum door den Gouverneur c ucutonc rerdor uit Europaeacha lendache loden (Heeres 47001 1647 bldz. 550 , deze Bijdregen . XLYII} Valentiju* bldz. 220

GENEEALE NEDERLANDSCHE OROOTROYEEEDE

lereron eude DBCI desen droogh schoon ende well geconditio- neerde alle onae girofi nagelen rolgeds doudle contractcu cude gnllen Roor Portugeesen bhaer bctalen aghten dienvolgeude mede verpligtende RCD nicmandt andera al8 Nederlandere eenige nagelen vcrcoopcn ofte levercn . Voorder belooven wij voorn: aghter volgende de ordre des Konivgs eude Quitchill Aly representerende Zijne Mey’ pergoon det #ij piemandt admiteeren , alliantien met deselve aengaen bandell drijven uoghte acces %p onse stranden gedoogen eenige vreemdelingen offte coopluyden zij den Europische offte Indiaense matien directe Iyck ofite judirectelyck ; ende 200 gebeurde eenige quaedtwillige hooffden offte dorpen dese gemelte des Konings Iest niet en eghtervol- geude; dien volgende toegangh aen eenige vreemdelingen (gedoogden] zallt den Gouvern Kimelaha geoorloft Fegen deselve vreemdelinged met haer veertuygh vijandelijck aen te tassten eude dorpen die desc des Konings ordre niet t prompt aghtervolght hebben mede rermogen te verdestruecrcu_ gulcx den den Koniugb ven Macassaf egens den Koninck vaD Ternate

termcn oorlooge jegeus dcn auderen staende_ diervolgende alle sijpe Mey” onderdenen hoogete bevooled eude eijue bondgenooten versogbt heefft _ de geene Macces- gared overall waLCI cude te lande tc Fertolgen ende jst mogelijck digtrueeren_ Jngevalle den koningh Fan Macca9sar cevige maght ofite armada die quartieren hermaerdts orer sende O. cenige juvusie offle overlagt d’eylenden offte plaetsen des Koninghs onderdanen docn heelt de gouver’. ca3teell Amboyua YID zijne zyde beloofft _ derselver met presente ende toecomende maght jegeng soodanige oppressie te helpen protegeren gelijcken eenige maght ryauden “t Cassteell oft deggelfls onderdenen qpameu ofenccreu belooven wij gesamentlijck Olisive ende Olylyma_ gemte gouveru’ in &lles naer vermogen hellpen ende assisteren _ Soo het gebeurde , dat eenige plactsen oflte dorpen sigh jegens zyne heere vergrepen offte quamen te rebelleren , sullen den Gouvern” ende stadthon Fer des Konings deselre reghten oflte well Daer ge- legenht ryandelijck aentasstcn cude gehoorsaemb’ performereu ;

Falentijn Fe- Tiele-Heerea BouinetoRen Valeatijo: nde gemelde:”

bldz. XXXTI, XLWM, Oo9T-INDISCEE COMPAONI 1802_*-1800*

221

gelyckcn bcloofft dcw Gouvernt die FaD Loehoe Combelle Lisidy 900 rys oftc andere menudentien moghten verlegen wesen deselve tot haren uoodtdrufit te agsisteren ende bij de respective coopluyden wadt civillder doen vcrkopen ordinaijre ende courandt vercoght word, nementlijck dat wegen den logsen rijs hacr ced gentangh op yder R’ meer alst aent Casstecll vercoght wordt zall geleverdt werden. Jnsgelijcr den Nja ID betalen FOOr twcc ce halve Ran jder bele Noopende deu prijs KA Il den Cormandellse Surtae kleedcn bcelt ded Gouverv’ mcde geaccordeert te aghtervolgen de lijate ende prija dacrover Ternate gencmt behoudentlijck dat geen betalinge VOOr pegelen gullen opgedrongen wordeu , Maer ‘tsll tuclve tot baer cyged gelielte wesen rell contant ofite bleedcn dacroor pen vemen. oorderg zoot geFiele , eenige Nederlandera offte neturelle Ambo- necgen Dber Loeho Lissidy Cambelle ofite eenige andere des Kouiugs plactse uamed over Le loopen ende zullen deselve niet ermoge = Mehumetiet maeken maer zal] den Stadhouwer offte enderc hooffdcu gehonden resen deselve weder Cagateell eej nden: Jnsgelijcx gall ded Gouvern’ geen overgeloopen Mahumctisten vermogen Chriaten maecked Maed Foorcd mede den stadt- bouder dea Konings overlereren Soo dacr eenigc slaFcd quamen aent Cassteell loopen , sl] den Gouvern” niet Fermogcn deselve Christen maeken , Mner degelve geboeijt weder acp dcu Stadt bouder zeynden; desgelycr all den Stadthouder geen verloopen slaven wani Caasteell [vermogen] Mahumctist maeren _ meer ele voored gebonden den Goavern” doen overleveren ende gullen bulcke, die [de] eaeff’ ollte glarinne ala leijffeijgene toecompt _ berghloou deseive vijfthied R: veD gehouden wesen te betslen.

oordera jugevalle eenige dorpeu ofte particuliere persoonen nijt hun eygcn moetwill oflte motif hud onderwonden te rooven ymandt rerradelijck moorden offtc de laodt vrughten verderven wien? de Goaveru" ollte des Kizelabas onderdanen tselve geschiede ende den Gouverz' aen den Stadthouder dacrover justitie versoghte oflte den dat dep Stadthouder oyer gelycke delict reght vad den

Valentijo bldz andere zaakan " Inhoudsmaat of gowicht_ Valeotijns tijd ula gewicht Eoud 4] poud;" (Valentijn Datarlo bldz. 880}. Scbrijfout vaor balen" (VgL Valentijn , Athbon bldz 77). Velentijo bldz 77 222

OEXERALE NEDEELANDSCHE GLUCIEOTEEBDDE

Gourern' vorderde ende dat well van deen als de andere zijde geen behoorlijcke relactie ende opreghte jugtitie gepresgteert werde gullen HBCI Ferloop FaD ccn macudt nacr dato Fan de jusnuiatie t'wrere dau de Gouveru" oiftc Stadthouder , den zel vez Fermogcn destruecreu cude huo scllven reghten zonder dat bij de regpective gesustiueerdt werde daer in qualijck offte [niet] confor 'uunie gebandelt Fare ; behoudentlijck noghtans_ 900 daer eenige dorpen met voorgemeldte moedtrilligh' ingenomen geweest zijude _ sa/] go0_ denige revengie jegens de particuliere plaetsen gcexcecuteert ende jnt wetck gegtelt worden zouder dat dandere plaetsen tsellve mcde subject offte den lest d'audere gemeeu sullen Resen Soo deer ijmandt vergoghte_ eenige schullden t'ware comptent oflt Eleedeu Fap de koopluijdeu in [de] respective dorpen te maken ouder couditie deselve opt gewe9 otie eenige tijt FBn . maenden te betalen cude naer d expiratie Fan dep tijt bun abgenteerden zall den Gouvern' offte Stadhouder gelicentieert #CSCn ende %rijetaen _ den gemelten debiteur te doen opsoeken ende aen de degh brengen ende deselve lenge in private #pprensie offte gebocyt houden tot aller tijt de schallt behoorlijck afgeleijdt ende betaelt is. Foorder gullen den Koninck vep Tardates vaxaleu gerief vau den hendell in rijs offte kleeden offte tot preserratie veh de vrughten ter plaetae daer sulcr vereijscht werdt opt versoek den Gouvern' gehouden esen Ben Fijsen seecere bequame plaetse daer juwooudera eerster Iietantie ecu gerieffelijcke vooninge buijten cossteu sulleu moeten macen dogh uaert selve cena behoorlijck effccte gebraght cude #CD Nederland" orergelevert zall deernaer den Koopmeu gebouden Taren t'sellve eijge rossten geene daeraen gebreeken moghte doed repareeren_ Jnagelijcr geschiede, eenige verscbill quame te ontstaeu ter oorseke der respective coopluijden niet opreght met de jnwoon- deren heudellden oflt eenige orerlast booden tware demjut stuck den godtsdienst Ttoutem ende kinderen _ ollte dat de soldaten ecnige quetstie moveerdcu %a ll MUM ter oorsake Fen1 dien niet mogen tot de wepeneu procedercn maer t zellve den Gouvern 4Cn-

Velentijn_ bldz. caatiafectiu:” Velentijn , bldz 77. Vnlentijo; tijd ” ederianescbe vertegenwoordigor der 0. I C. (Ygl. Valentije , bldz 77}, Veleutijo : dedcn.’ 009T-LYDISCHE COMPAGNIK 1802 1800.

228

geFen cinde qaer behoorlijcke juspective saeke ge nomen hebbende _ beloollt den Gouvern’ deselve nuer egigentie overtaen Fant gchansche (sic) dorp publijck doen corrigeeren. Belangende stuck van ijderg onderdanen ende juriedictie _ hebben den roorgemelte cp” leout eude den Gouveru’ acugenomen t’sellve bandt uemeu _ het gevoeghlijckste eude opreghte confcrereu ende [het] verhandellde Yau die beloofit den Cap” aoudt t’sellve den koninck jn ‘Ternate cude deu Gouveru? de Gouveru’ Cener’ te exhiberen ten eijnde tselve bij hun respective wierde ge- “pprobeerdt ende ven waerde gehouden ; nacr welcke voorgaeude approbatie deselve dese quartieren aen de Gonvern’ ende Stad - bouder [mitsgaders] vordere hooffden des Konings onderdanen overgesonden werden ijder dienvolgende zijne onderdanev righten _ beboudentlijck dat ijder den Gouvern’ oflfte Stadthouder , volcomen bezit seh houden soodanige plaetaen ende jurisdictie ted ecynde deser ijder preteudeert ende in poggeggie heelt zonder det d’een deu audereu derdanen eenige overlast sall YCrmOgep doeu. Mahumetisteu gullea gcen Christenen ende Christeuen zullen gecp Mabumetiaten vermogen gemaeckt wordeu. Except des zelffs ouderdepen sll tot eijgen gelieven staep , deselve naer syne maniere buijgen ende t’zoo t geviele _ dat des Gouveru” ouderdauen offtc Stadthouders vasalen des Kovings bare resp’ hoodfdet niet hoorlijck gehoorsaemden zall den d’een audered Op sijn versoek assiateren dogh bem maghtigh ende gediaponcerdt vauden t ‘sellve alleen vertighten ende uijt te voeren_ gal] d’een op d’anders proced uren niet vermogen te reprocheren. Dit dat wij cap” laoub _ quitcbill Aly , overstaev alle mijne raed tspersoonen respective hoofden van Ternate ende Macquian ende den Stadthouder _ landtvooghdeu ende hooflden , Oolesiva cnde Olilgma - Amboyna ende Cera m gesameutlijck des Meyl’ vau Teruale ouderdanen wegeu deu voorgem Zyne Mayt Pa [L Ieruatc ende ded gouvern’ Piliph Lucaggen uyt den Daem “an ded gouveru” gener Jen Picterszoou Cven gesameutlijck die vap onse ende die uijt den leodEracdt van Amboyua wegen de Hoogh mogende Hren Staten Geucracll _ pnuce van Orangie ende de bewinthebberen der Vereenighde Geoctroyeerde Oogatindische Compt a n de Nedler-

Veluntijo: _inapectia. ” Velentijo: -erigantie Valontjju bldz: 77. 224

GENERALE XEDERLA NDSCHE GFOOTROYEFRDE

landen goedgeronden , geunicerdt ende bealootcu hebbed , gelijck d’een d’ander belooven ‘selve met gelronre ende opreghte gemoe- deren te onderhouden ende doen onderhouden _ In teycken dien hebben wij , cp” laondt quitchill Aly ende gouvern” Philip Lucag

sder particulier hier onder Onae gewoone signature ende zegeled gestelt , gelyck wij mede den etadhouder ven Loehoe landt voogden endc hooflden Olyeive eude Olylyma VeD Amboyue ende Ceram voorgemeldt_ ijder Toor 40o veell hem &angeet hebben gelererdt eede VaD gelijcken als desen jnboudt eude decelve Op ong wettboel beeedight: In mcerder eude bondiger affirmatie hebben Ousc respective geroone ondertceLeningh ouder dcscu gestelt , gelijck Fij hooiden ende Raden [de] Ternataense ende Mackjanee armade ende die uijt den landtraedt Amboyna oba ala getnygen congtitueeren _ tot verificatie FAn welcke dese mede onderteekent. Gegchreven gearreateerat _ bevreedight ende beslooten int caasteell Amboyna desen 22c5 dagh der mane Rabou Awall jnt jaer dea proopheets Mabumet 1098 Stjlo Roma[no] den g2* b’ 491828 Onderstont : Actum jut cessteell 1mboyna _ datum ut supr4 ende hier ondergedruckt tree zegels iu roode lacke onderteekent ala rollght:

Limeleba Loehve Ph8: Lucab: kimelaba do Lellatoe_ Gerardt Weatermen _ oradgcay do Permatta Nicolaes Heramen_ orangquay Tande Neytoemasel Joan Ottene queycie Al; Fan do Llbbldy- Thymon L: Coopell Jan de Hoijer; Salomon de Weell: Loqlg d’Brau8_ Secretaris:

Merck gestelt

Rabi eWval. Deze mua no begiut Fuor 1030 23 Ootober 1628 (Wistenfeld _ Tabellen Mohamme deeneche Nederlaudache cijdrekeniug kloppou bior dua niel. Wat dit bateckout? Miaachiou afkorting roor dilo det zoo dikrijla mordl gabmikt Rnot reada genoemd Bij Felentijn bldz. 18 komt do ondorteokoning den KiTO Ielahe 7AD Loehoe FOOr. IUMm buw Tiolo-Heoros kout? stoffen bldz ILL Euu dorp op Noordkuat Cara (Valentijn Ambon blde 64, F) Schrijfout oYor Tanahitoomeaen: Hiermede wordt bedoeld Laitejil Ali (Vgl Valoutijo _ bldz, 78}. OO9T-EDISCUE COMPAONIE 1802__1800.

225

Hanuell , Fo” Fan Kilapg: Thome de Silte , kot Fen Soye. Don Andrea hoofft Fan Along daspar de Freltae_ Don Podro , hooft Ottemorie; Authonij dt Coaata mardijka Antbonij Tarert , booft van Tavorij Steren Terserr , hooft van Poeta_

XCL IOLUKKEN LAKON. 14 Aoguatus 1629. Do ateaekuudo der Compaguie baro bandelspolitiek in de curate plants, bed ook Turzato OugcDOOgOb gewekt. Wentrouwen Ferd gekreekt groeide geatadig: Vooral onder sultan Modafer die io 1610 den Utoon hed beklonman Reten verhoudingen cuaachen de Compagnie ICAcIALO Diue utoeda aangenaam (Tiele Heere# BoutostoK{mn bldz. I_FI) Hodufufa oprolgcr _ Hutdje uloot JULTAJAL genoopl doat dooratende houding Nederlandechen

gouremeur der Molubken_ Gijabert Lodenatejjn , 1623 nlent oontrect Foor bovestiging der vrOOGere (Vgl. Bouwatofen Il, bldz XXXFI u }

Accoordt _ gemacckt door Cijabert vad Lodenstoiju _ gouveru' over de Moluccos met deu koninck vep 'Ternaten . Allsoo FOOI desen , ten tijde des orerleedens koping: Modafat , koninck Fan Terpate etc , viens ziele Godt genadigh zij diverse quade breuken ende misgeratanden in de oude voor desen gemaeckte bondige coutracted eijo gekomen ende jngekropen die woodigh ,

Halong Op Lttmor Alng Hitoe. Hoetoemoerie Lei-Timor: Ualen tijn Hoofd Mardike_ Tusiri op Lei-? Tipor Poeteh of Wei Poeteh Klein-Ceram ? Niet dezo inlandache boofden NEBM blijkbaar leden ran Lundruad (Vgl Heeree, imnbor 1647 bldz. 551). Uit bat conerilotuDux Jonge Opkotst bldz 107. VgL echter De Clorcq Tetana bladz. noot Deze gou7arauur Molukken 1629 1633 (Tiule Hcurva Bouwstofen _ blds. XXXFT} verleden den Moi 1637. Eerd opgovolgd door Bulilon Hamdje (Tielo_*Hbores Bouustolen , bldz. V* XXXV} Volgr: IIL 228

GRYERALE NEOERLAAnRuNE AFOCTROYEERDF

onderhondinge de allgemeijne ruggte affbrcuck onzer vij- anden , velletandt dezes rijcr ende Fergenoeginge Oneer ouder beschuthceren ende gocde rrunden Foogmogende Fm Staten Geder der wrije ereenighde Nederlandache provintien , Zijne Princelijcke Extio_ Fredrick Fendrick pridce Yau Orangie_ graFe Tan Neggou ctc" ende Hm Bewinthebberen der Vercenighde Oosst indische Comp dienen ge weerdt ende Ferbetert , naer desen stricktelijk zondcr t gedoogen rederomme eenige veranderinge geschiet _ onderhouden worden , alles on vermindert de geseijde VOOI deseu gemacckte oude contractcu bij den voornoemden koninck Modalar cnde den Tarataengen Reedt mette Hre admiraells Cornelis Matclieff Fryos Wittert mitagde den Hv Couveru' Gencracll Picter Botb gemaekt , die mits desen #pprobercu ende geeren Folcomen effect in elles sorteeren sullen dat wij , sulltan Adjall Amir JIl Mominine Hamas Naasaron Hellaba coninck Ternetcn etc" gmpt Um Rade opt goedtrinden ende advoij des heera Jan Pieterszoon Coen , Gouvern' Geueracl wegen den ataedt der gemelte Vereenighde Nederlanden in desc Judien ende Gijstbert Lodenateiju _ gouvern" orer de Moluccos met sijned bijhebbcnden Raedt_ gesameutlijck vergadert , bebben goedtgevonden , beslooten cnde gearresteerdt naervolgende: Eerstelijck beloovcu coniuck van Ternaten den roor desen gepleegdeu trcris mette croone Fep Spangied Tijdoor VCr-brcekcn cndc geender manieren met haer eenige accoordeu offte onderhandelinge _ gonder consent_ wille nogh Foorweten Fam seyde H- Staten Generaell_ den prince ven Orangien etc oiite haere gecommitteerde wen tc geen mACI deselve ter contrarie met

Falentijn (Moluked Zaaken) , bldt: 288 : ‚oude”: [607. N’XXIL 1609. N’ XXTI 1618. Y’XLWL Falentijn ndet”_ Valentijjo Minalla hi Ejah”. Het der redenen varwijdering Fuaaouan Ilurtnt I C gonoemd rjk weinig Iuat batoonde oorlog Tidoru de daarwudo rerbonded Spanjaarden Vont zetten voorel niot_ TnulT Vederlenden relke dien atrijd 54rn0 Eagon tann Tetate weiniz holp bodon De krig werd dan ook weinig tracht verrolgd ean FB pen aeiletand Bpanjo door Modafar geeloten word door Handju erkend doz 0 Hoot tune 1629 , voor de Fomat Vao Lodenateijn ook met Tidore 7epenstiletend: nezu #erd thana weder YurbrOC0 (Boutostolal= bldz. MII XXRFI} 005T-INDISCHE COMPAGMTR 1802 1800

227

alle onae maght benefcns haerluijdcu te bcoorlogen ende vervolghen Dat alle de uagclen 300 hier in de Holaccoa op de Cuet ran Coram d eijlanden Fam Amboijnt ende andere plaetsen onder ons gebiedt, niemendt werelld dan aen de coopiuijden wegen ercenigde Nederlandtsche Oostjndische Comp’ gelevert sullen werden achoon suijver _ droogh ende well geconditioneerdt jegens vyfftien R” van aghten de baerb vau 825 € Hollundts allhier eude [de] quartieren Amboijue ten pry %ye jonghts lusychen wiju broeder Litchill Alij adwiracll der zec cndc d’H Philips Lucagsen gouveru” alldaer _ beracmdt = peue dat Fic contrarie bezonden rerdt gedaen te hebben daer over Op hoogste z ll geatrafit worden - Sullen gelijcken ook sorge drgen elle onse onderaaten bereelen nagelen geplnct behoorlijck ende boomen well barent werden_ zonder hengen deselve aDgehou- Ken ende tbuijuen jo plactsen Kan dieu , Foot desen meerbaelen ge - schict_ gemaeckt werden Alle Christenen den vijandt overkomcnde ofite [die] op Fegen bij ona werden ontmoet dep Spangiaerded offte eenige endere natien , gullen wij degelve dadelijck sonder haer cenighsints beschadigen maer veell eer alle hullpe ende vorderinge doep gen gecommitteerde PaD gedeijde Heeren Staeten overlereren zonder ijets daervoor te cijsched _ Mooren ende Heijdenev _ geev vAD onse onderdanen zijude dc ouderzatcn van du gemelte H” Staten comeude om Christen worden offte bij hacr anderjiute tc woonen zullen zelve zonder tegenseggen Fau ijmaudt vrijelijck mogcu doen_ Mede #lleoo dickwills geschiet dat cenige onse onderdanen vrijelijck alls dieusbarigh_ Fen den Fijandt gevangen als audera daer gekomen ende ellduer Christen gemaeckt zijude Fa@ daer weder Feghrlughten ende baer onder de gehoorsaemh’ gemelte Hr 8taten ofite d onse begeve sullen desulcke perwooven baere acncouste ten overataeul cenige van gecommittcerde eenre cndc gecommitteerde regen den gouvern” in dege

Zio biervoor bldz. 220. Felentijn- behoorlyk geplukt”. Valentijn = abeboorly: Valentije: gebengen: Over de bebendeling der negelboomcn Encyclopaedie Het roord herenen” hier in dc vroegere beleektnia Roed bebandelen. dat an de pegolcultuur Fordt gemaakt Valentijn : ye”: 228

GENERALE NEDFRLANDACHE QKOOTROYEERDR

quartieren andere zijde afigerraegt werdep onder wellckers gebooraemh’ zij heer willen begcvea _ welcke persoon nelve allsoo adgevneght ende haer onder d’eene oflte d ander gubjectie hebbende bcgeven = zullen partijen nemaelis niet vermogen , deselve persoonen wederom FI0 een tot ander vlughtende rerateken aghter houden noghte wegh roeren maer geboudcu ziju _ deselve datelijck promptelijck cude zonder ceuigh uijtetell ter baudt gtellen dogh well vcretacude_ dat ellaulcke persoonen _ KOOr desen glaven ofte slavinucu ende geen vrije luijden ge= cest zijnde_ zullen deselre Ben KOOI desen bare ge Feesene mccsters betaclt worded _ hacre voorscijde gecommitteerden FCgcd Foorachrcren He Stated begeeren _ ijder tegens 00 Realen _ helft contant ende rest iu kleeden ; dogh vrije luijden zijude Ba]] men doer niets rer- mogen Voot eyecben. Ende die van weder zijde diferente persoonen 900 vrije als dienstbare Roor desen van deone tot ander overgeloopen wacrvad mceste all verLrocken ende vervoerdt zijn ende nict Fell mogelijck volldoedinge vad Federzijden hierin doen , 8ijn beijde partijen Frceden deselve leten dier plaetse deer jegenwoordigh ziju zouder deselvc uaermaels wederomme eijechen - A4At contrarie eenige van deze pergoonen reder d’een tot d ander overloopende _ zullen parthij gehouden zijn , deselve datelijck #cdcr oer Jeveren omme naer meriten ende goedtvinden ijder on9 beijdeu gestratft te worded waerien sigh d cen nogh d auder piet zall bebben 8en atooren. Ende allsoo in den oorlogh dick wils geschiet dat van #ederzijden eenige den vijaudt gevAngen worded gekregen ball mcp Ju gu Icren gevelle geuerale Ferlossingen oude FOOI deaen pleeghde gerooute volgen bamentlijck ccuige Hollandera Ter- natanen beij dea vijendt eude ccdige vijanden bij de onderanten ven de Hr 8teten gevaDgen zijude gullcu FOOI eerst de ondersaten Fan gemelte Hr Staten gelosst erden cgens allsnlcke persoonen a/8 in haere handen zijn; ende meerder Fan des vijandts volcke i0 banded siju ende meerder van den vijand hebbeude sulleu duer jegens de gevengen Teruata nen geloset wierden , wellvereteende dat all sulcke geloate Ternataned op hun aencomste in presentic des gouvern” Oeer dese quartieren oflte zijne gecommitteerden ende d’on9c B0ll afige-

Valentijn bldz. 253 aeooaly” Velentijn ~nalr den Ooa-IXDIYCHT COMPAONIE 1802_1800_

vraeght worden , bij welcke Va D beijde pertijen zij haer #illen geven ende hieer bogevende ouder subjectie der voornoemde Hr Stal ten , zullen sonder ijweudts tegenzeggen aldaer vermogen blijven , zonder daerqa ells vermogcd baer uijtte ecnioeell Ben- genomen geboorsaembt ontrecreu macr gebouden zijn deer een Felijck onder blijven mits vrij sijude van gulckeu BomDC penningcn ofte raerdije Faw die alls tot baere verlossinge z8ll sijo vertreckt _ deer contrarie geboudeu gullen ziju baer Feder begeveude onder dc gehooraaemheijt der crooue Teruateu t betalen allsullcke somme Fan penuingen offte waerdije ven dien als tot harc verlosginge zall zijn betaellt: Van gelijcken allsoo jegen woordigh de Hollandsche munte hier treijn gebraght ende de Spaensche qijt gereerdt is ende noodigh zom wijlen rerlossinge der gevangene ala anders het Spaensche geldt moet zijn gebruijckt, sullen de onderdanen der meergemelde Rr Staten gehouden zijn , daertoe met Spaenache maute YOOr ander plaetse Fap dien Fersien Fenige miaveratanden wedersij lev ontstaende gullen partijen gehouden zijn , datelijck bij den anderen komen ende degel ve daer reght ende reeden ter peder te leggen ende te remidere. Alle t geene Foorachreren atact _ bebben wij _ gulltau Hamsia ko* Teruaten et” ende Gijsbert Fa@ Lodeosteijn , gou vern’ orer de Moluccos . tsampt die ouscun Rade allbier in de atad Maleije “t eijlandt Teruaten vergadert , goedt geronden bealooten ende gearresleert tot wceringe FQ@ alle vordere onlust : belooven ende zweeren t’sellve wettboek eude eedt vast cp onverbreekelijck gullen onderhouden alles gonder argh ofite list, Jn oorconde der waerh’ ziju hier gemaeckt vier alleens Juijdende bij ou9 beijden onderteekent. Int jaer onaea Hre Jesua Christij 1620 den 14’ dagh der maendt Augustij, jnt jeer Mahemet 1842 den 220 dagh der macndt Haghij Onder stondt Actum jnt casteell Maleijen op Teraaten , detum utt supra. Wag geteeLent met eenige Arabieche lettereu ende @jje bert tad Lodengtoija. Hier onder gedruckt tree zegells in roode lacke

Vgl pog Boutatonen bldz Achrijiont natunrlijk Foor 1042. Meer Mohntntodnnacha tijdrakening foutief unmuna Folgens Wuatonfeld Tabelkn ve/t [4 4ugubtle 1828 Tnand Dzoe’Ihidjeh 1038. Valentijo atelt het hat jeer 1049 don 22 Rabi &l-aohir wat nog Minde go0d klope Dit conctaol den Muart 1830 bekrachtigd door G.G. Jacques Spoor (Zic benedon , XCVII) 280

UERERILL NEDAELANDACHE GEOCTROYRERDE

XCII KO8T FAN KOROAANDEL 14 Norember 1629. Verscbilleude privileges 7OOT de Nederlanders in Pulikat Teto UD ouderatuand kaul Tora atneace verleend of bevegtigd: meakten de verboudingod rOUr ODEOL diroctour minder moeilijk Eremed du eijde buhoeracbera Carnitic golf gouvernaura of andere ondergeschiktu ambtunaren TrouKona gobcol stclling OnuD Op Pulikat aterker gemorden De Ruathandel Mero utuds grootero botockenia cookol botruft do buuduls- nrtteled Toot Nederland

(Gjne lijoweded indigo unc.) , ktoontjes den Melletechhen ArchipeL (Rgl. Onuitgegeren Tanin 0.0. Marten IJabrantor Jui 1628,

Trauslaet uijt caull des kotr van Golconda Stij Rama Ae 1629 in de maendt November Op den dagh der nieuwe maC

Jck koninck der coningen , dcn grootnaghtigen cude fctoricused coniuck Rama Deu Raije, gceue deae mijne caull neijropon dev Cap” Moor der Hollenders genaemt Marten met licentie UTCD prins mijn plaete Pallacatte zijt gekomen te haudelen _ waernaert zullt bebbcu te reguleren Lenguende de negotie hebbe ick den toll loaseu ladcu alles tgeene mct UR schepen goudt mogen brepgep offte Fervoeren om eere UE gegeven cnde vrije gelaten voor alltijts_ zonder daervan ijets te sullen eijschen . 31040u Von negotie der coopluijdeu in Palliacatta als mede dito int landt_ ook de Fisie gli Kesei gelijck de maniere ju oude tijden.

Uit hee Contractboek. ernstige uchrijfout YOr Cernetice= zooule du kopic iu hot Con- tractboek Kanier Zedland ook juiet heeft Moet patuurlijk ayn Srij”. Kopie in bet Contraclboek der himer Zeland wordt Dont ook gonoemd nBrij Pame ueuyu Raje” Dat dit du 14 Nov. 1829 Reweuet blijkt uit dc kopie Jleza Ocat- HideotEt in bet Cottranthael Kamar Oeuud Merten Labrauta 2eent ezOO” Hierbij gun: Contractboek Zrland nog de DoOt Desen thol 1818 of 1819 door Sumobel Ragou bijode buor OYOr Pallie clta eenige omleggendc lenden dE Compagnie Tead 9 guachonken Zecland jjoncan” tollon. Onder deke[DEA alaan contract’ Rrtad apreke rolgeudu uoot a llerlei aoort bolastingen heffingen bokeud OOST-EDISCHE COXPAGNIE 1602_1800 _

231

plaetae Palliacotea_ of aen mnijn behoude eude volck alldaer te gouverdercn zende descllve verpaghte of aen cenige rgien offte ijmandt baer galaris ende onderhoudt geve _ zall iu eller manjereu dit aull Fasst endc veb waerdcu blijvcu. Gecnige persoonen tot visiadorea toe sullen niet vermogen vap UE ijets te] eijschen off te trecken_ daertoe ordre gegeven hebbe: Fenige questie met den visiedoor oflle jnwoondera deser plaets ontataen zijode baeren va jwportantie_ gullt UE mij well weten laten cleijuc sacken mooght _ sonder mij te doen weten met den geenen _ die alldaer gouverneren cousulercu ende iu reedcn gfinaeken_ Hicrop moght met alle coopluijdcn naer UE: wellgevallen vrijelijck handeleu ende largo negotieren_ op mijn roordt _ maertoe dit mijn cnll nieroupom hebbe gegeven dat roor elloos mooght beraren erde sonder eenigh aghterdencken Op mijn vertrouweu ende blijfft met gesondtheijt

XCIII; KUBT YAN KOROLANDEL: Decembor 1629_ Terwijl Pulicat bobooraudo tot het rijk Carnatioa Compe goie’s toesteno dere jurou eich guandoweg verbeterde bereatigd werd Tated_ Mazulipatam (gelegen bet gubied dor bohocrschera Golconda) do

verboudingon sadort 1619 (hiereoor _ blada 154 oneu_ stiger gowordon (vgL biervoor _ bldz. 194}. Do moeilikbedeu achijoan eijn oututuI doordet Nuderlandurs do Moorboho *ooplui in bunno VILLIT Iang" de Euat Koromandel bemobilijxton LEEI ook teugovolgo knevelarijon inlandache e4tontultun; Voore] oor ODEU vrijburgera vrije liedon _ die op Lecp VABTC oitgingan tegen Comp" vijaudon beddud tonyut dad of ten udrecnte ongunatigen DULILL atraten (Vgl Onuitgegetrn misbire Aoronon Ufelan _ uu Ha: lipalam BocinLhebbera 23 April 1623} In Hovemher 1823 bereikten dere onalngeDUA[D haded solk boogte _ det de Nederlanders factorij Muzulipatam ~naonder toenmelige durcleut der Kust Dit gobourdo nog datzolfde jaar, blijkena Contracthou- Acbtar uoutruct oprudomOb Contraot gomaeckt tuaronen don Koninck ende Maleije oraII renderen der stadt Pelliacatta jnt jaor 1829 den Xber," (hiengaende de paghcinge ODBU placta Palliucatta" ToOr joeren" Iu bet Contractboek Zecland wordt deze verpacbtiug geaLeld op 24 necetoiber nMulaijo" Rula t dnar eanzeteuleud Dit oen Cattram eijo eijgentlijko Abtr"Ppe Chittij (vgl hierroor blads 195} dio 1689 of 1634 FutTADFOD door eijn btoator cundana Chittij bijgenauwd Malejje = welke tollen geandeweg rerhoogd booft " Hij_ evenale giju broodor boorden rroote evertoiety Pulicet do Kuatkleeden 2004lu mjj blcek uit urchiofalukkon (Vgl ook Dagk-Registtr 1631- -1634 bldz 864} Zeland arer1ed' rdja8 rouing torbt _ Vit bet Contraolboar 282

GENERALB NEDEELANDJCHE QFOCTEOYEER DE

Koromandel , Abrahat Ufulen , IJebrentez' toorFangar door aooruonun gouvurnour" dur gtad #ctioD zuvenEen Ebnomen DULE boofdplaata dea Rijks roard Deca Aneleg dun ook uitgegaan Voraten naaal amcarine Folgona de Noderlnudaobo autoriteiton geaoohte aaticn" Uffolen on de zijoon wordan amadelijok gotreeleerl" zijo LUZuD losgold ontalegen_ orerleed Febr; 1624 spoodig I zijn terugkecr ta Meculipatam _ FaaT #agen burbarigch end onmenachalijok trotamant hem bij de Mooren sijo gevanckeniate tot Golcondael eengedaan gehee] indispoos: ende aieokelijek" was uangekomon. Mnurted WJobrintaz Rurd zijo opvol: Ror (Zio hiorvbor _ bladz. 198). Marr de Frijlating dur Nodurlandura Forboudiug in bet reine gubracbt: De autoritoiten Batevie dachten arnatig Lin ravengie de tiranicque ande onlidelijcke procedurce bij dan Moorechan Gouverneur Loron d'onza aldaer geploecche . Masilipaten toffondoron Ande oomotoir liohton: Matf Ucorar ntan hop "odr bogin vad 1825 ward on8 dulr du on8 vrooger ingeruimdo loge pntoomena terwijl buudul zuur xuro bumuul- Lijke. Toch blovon dB9T factorij enhouden Du zaken bleren 2oo eloepeudo bot denkbeeld represeilles nemen werd voorloopig Diroo golega_ tqeenden G.0- Rudon dnt hot licbten der factorij nanulaat bot Moorsobo vaartuig' Fudor d0 noodige hendela Itijheid torugge- GaDt do Mooruabe koopluijden, dje ona den T aprtam orotlae_ doen eijn zij die de voornaemate kapitalen nanr Mooha _ Atjeh Pegu Aldere risquaeran [0 1828 werd licbton hot xantoor Muzulipatem bosloten. Bij geboimu inatruotic Juni

1029 werd 8an LJabrantar gelent _ dit tagen Jan Febr: 1620 doan 7ardar_ FaatRlet bereleen rijke guladeu Moorecbe acbopon _ Mhlocha Pegu = AmALT Tunasborij Atobijn Andete quacrtierco beodolcndo _ ntttiyt DamAE Ofachoon ona Jirectent KAat Luateeldt uindiLL bij moondo dat de uchadelooestelling- Joor die wijzo rerbrijgen Muut coldoendo oude eijn dur moeal aIle Moorche achepen de Jaatate tijden dineatar" hadden gohad gin8 Febrari 1829 over OAT ook do Mazuli- Patam gevestigde Engelachen Iol @In of onmin" truohtton vorkrijgen; wat d0 Mooreu der schuldig rafen Hij braobt ona volk onLe goedoren Mazulipetam_ Daetcheron PaliooL omliggende plaetsen" bord onzer aohapen represaillos begonnon. spoedig doden aounho kooplui atappen toonadering voorloopige rac- eeniotet 4oco gealocon ODTa luganatundora couded aohuldig KAn betalon wij du rouds besleg Eunomen acbepan terug terwjjl de handel Trij zoude morder Dap Norember 1629 ging Jacob wict {Mel den Moorohou gonvOrDouI Mazulipntam) DUII

Vgl hierachter Ne XCIV. puatelarod bij Veleatijo JOREtenrom ronu oiet op Hunttr aclua_ IttoM 15em1 Valentijns tjjd pleatje reeds vervallen (Gnrrnalda bldz 41, 42). Zijo haven Coringo , Ahona Coringa (17" NB), tan Zuiden Cocuuudu. Palakollu , ligt NO_ Marulipatum bij do Ooduwori: delta Hunter Goxttear 954 _ vergiat zicb 4la hij zegt, dat do Nederlan- dera eerat 1652 aen fectorij atichttan. 008-MDISUHE COMPAONIE 1602 1800

238

Oolconda daer het Hof de aat dor Noderlanders bepleiton KYLI Maart 1630 Muzolipatumu tcrug: Vormoudulijk beeft hij touo oudorgtaaudud formlp verKrogud JruD949 do daurop rolgende (Fgl Daon Regiatar 16r+ 4suo bldz_ onvitgegcochmisaites ran Vunich 0.0. 16 Jan. 16244 tn]Jobrantar 4on Bucindhebbtrt 28 April 1626 _ 6.&. IJabrantu 26 Jul: 1625 Batoind hebbera Nov: 1628 1629 Jon Huel %it Buro Cotn , 32 Oct. 1625 1639 onuiLqacetrh Teonte 0.0. R., 4I Maart 1628 Xai1630}.

Tranlaet uijt het firman ofte mandaet _ verleent door sullthaz Abdula Oodophie _ on' vam dolconde aeu den Cap" der Holland" He8 upatam residerende _ wegen ziju negotie jot landt ven Elour rerleendt: Geve bij deseu te kenueu acn allc miju gouvcrucura ende onder- gaten booge Lage die ju mijoe lauden Elour sijo geatelt _ hoe deu Capiteijn der Holland" in Masulipatuam resideronde 0ns eenige maleu geklaeght hecdt ziju negotie om tollev off sjou- bauucn bekommcrt eude gestut Ferdt_ dat ons nict #cngenacm te hooreu weehalven [ik] UE. bij dit niju irman maudere ankx nict mcer pleegen _ WJACI Hollandera offte haere dienaren ongemolesteerdt nerens haere goederen BouFerho te Jaten Eoen ende reeren zonder haer eenighsints jnt afrorderen vad thollen offte eenige ebdre pretengien moeijelijck te vallen. Jngevalle [wij] vernemed , gbij geseijde Hollandera in eenige seken binderlijck gijt ende hun redenen geefnt schrifitelijck offt

anders &en mijn te Llaged _ bebt mijue toorue ende strafle ovcr U te verraghten_ Dacromme sult haerlieden volgens dit mijn finoan ende mandaet _ relck ick hun verleent hebbe_ vrecdigh oude ongemoleeteert late degoticren. Dit frman Sijn Maij' geprocureerdt door ded seregheijll Mollememet Tackij der Moorae maendt Rosiop 49 1089 zijnde 4' Christij 1829 den 117 Xber.

ferman hierachter volgend N'XCY wordt de naam Jelb beter gespeld Qodopcba ' Bij Havert , CoromHe bldz. 04, 210 _ wordt patAr genoomd bdulla Kotbohia' Hot ol: Abdullab Kutab of Kutb Sjab doro tijdon (tt 1872) Jultan Golconde (Fgl: Gribble _ ledcan P: 285 Hunter Garttear 618} Het tugenwoordige Ellore Noorden Maculipetam (Fel Ronter Gartter I, 209). Den Berchijl Mamel Tackij den groolsten vijunt Nodorlandaobo Compie" (Dagh-Registor)1681- 163 blede _ dit de mand Radjab den komen de dala Want niet overeBD Immera deze mBe0O het jaar 1089 bogint mot Fobruari 1630. De Vederland- ache dagteokoning valt do muuud Babi-el-achir 1089 984

GENERALE NEDBBLAXDICHR #ROCTEOYEERDR

Nots : YBD gelijcken johoudt hebben nogh firmana namentlijck wegen de landen CondaplIlI Condanlerre ende Baglmandro zijude met roorechreven van Eloor de grootste gouvernos vaut Gollcondase rijk _ Waeriane d'E Compa haered handell ten Princl-paelleten ja drijvende eude door welcke hun geprocureerde goederen meeat moeted paescercd _

XCIV KU8T NAN KOROXANDEL: Fobruerl 1630. Doze fOrman door Do Witt zonder tvijful Op ziju ruju Quar Golconda verkrcgcd

Firweu des koninghs van Uollconde 49 1629 met den opperkoopman Jacob Witt bekomen. Firad des Konings geschreren Cep' der Holland". UE. hebt mij met een volck eenen brieff geachreved raerbij gebien [det] den gouvern' UE heefft affgenomen 1800 pagoden veracheijde reijeen waerover UE hert beefft gebrooken ende geresolveerdt_ de- bendaer Ferlaten_ jaren begeere [iL dat gij] de 1800 pagoden sult jnhouden totter tijt UE betalinge hebt . Jacrcv is UE op 1000 pagoden naer volldaen jnt peate jacr sult juveboudev ende de verdere 2000 pegoden hed

Kondupalli NW Mezulipetan (VgL Hunter , Oasetteer, V, P. 485} Kondevir Hezolipatam Vermoadalijk Rajemahendri NO. Ellore (Vgl Hunter , Gasellerr VH _ 495}: 0.1 C Ferkreog dug hierbij tolvrijheid in ong? TBBT Gebeul du toron- wcoroige Kiatne_ Godara diatricten. Contniachour urinmd roarcomendG Havart, mandel , bldz 103 . 106 , foutiof gedutecrd 1081 , blijkbaar Bene enden lezing ondetutaa Dg document Wearchijnlijk foutiof jeartal: In bot Contractbock Weeand Tomr 5ohn exenct deeon formau: -gejubreFon in do DIB4A Redjeb 1039 1629". HatBic juartal i4 atollig oblulut #DL Witt e0naL 1629 nar Golconde rertrolken: Maar Eadjab 1039 kott oyercen Febrri Meart 1680. 8cbrijfout

UOUT 16600. Folgebe oruroukomna 24 Joli 1619 (hier: #ooI bldz 154) Mmuatad Nuderkuderu 8000 p”goden jear &/8 Tesib Unor utgaande Techtun betalon Ofechood deza reada Foonit betaald RBFOn FCOr JET RateD Maculipetam opnicuw goeiecht (Fgl Harart Cbrmankd bldz: 108}. Oogr-INDISCHE COMPAONIE 1802_1800.

235

don Gouveru’ jutmgeeren ende jnt duwang boek geatelt gullen vorded Voor ell all eer de 18000 pegodeu door UE sijn ingehoudev _ hcefft jemandt UE ijets pretenderen. joeren passeerdt zijude zult zevenste jer Folgens roonge corstnijme veder 3000 pegoden beteled waer op UE ju ruste mooght gitten _ zonder van ijmaudt getolleerdt (sic) worden. Buijten dit _ t’zij wat coopluijden , tzij Moorcu Jentijved of wic soude moged ziju _ moogen koopen cude verkoopen zuuder vaz ijwandt daerin verbindert werden sadt goudt ofte zillrer met UE: schepen brengen, zijn de coopluijden niet gehouded _ yels acu dev aeratf daervan betalen_ Jaerlycx renach [ik], UE_ veell gcheepen be - tomt_ det poorte der bandaer magh door UE verbetert worden: Ter zijde stondt = sulltan Abdole Gondophia

XCv. KUST FAN KORONANDEL 1630 [Dare ferman avanedum gevolg zonding De Witt,Toon Du dolcondu ging, word bij verguzcld door den Moorrchon gouvor: deuc FLD Hazuliputam: Deze word _ blijkung onderutlamt gtuutudbwx vervedgen door ~nMierwa Roababam” -Mioroabahijn’ die dan 12 Juii 1631 UACDGUE KOMZUL goudun vrindt” (Vgl Dogh-Regioter 1631–1654 . ollde Oudoratande Tatman moet dus dagtoekenon Geruimen tijd vosr deren decum

Firmam des toninghs ran Gollconde benefleng den gouverd’ Miersa Rosbeham d’ F’ gouvern’ Merteu Yybrantszoon gesonden. Jck _ gullten Abdola dodap Cha kot van Hydarabast , zende myn firman aen deu Cep’ Moor Fam de Hollander? tot Hasp-

Portngeeach antregar ovarbandi gcn , Divap _ dnurilot, Hot boek dor uitgiode rechtou do rogietors vaz du stuaes-fuunciun iuta durgelijka_ moet hior Uuza uitdrulking Wordut bedoeld (Vgl Hobaon_ Hanant 2880) Netuurlijt echrijffout poor niemand Blijkbaat Op hot wiuselkautoor (Ygl Havare = Ormindd bldz. 105}, Uit bot Contractboek _ Hier za/ dit wcoro moeten morden opgeret ip den gin VRD ntugulijk mot”. Haidarbad _ Ooated Holcondb Nor aleobte kort geleden door YUOIELZUIB Abdullah Kutb Sjah zijn residentie Qol- catguL rorlogd naaT Haidarebad onmiddellijka uabijboid (Hunter _ uetttt I, 512 ; Gribble Deccan 2689 Hevet _ Umancc bldz. 203 _ 2041. 236

QENERALE YEDEELANDSCHE @EOCTROYEEEDE

Iipatnam _ Jck hebbe UE voor degen een firman geeonden waerop Ferstaen UE met d” niet gecontenteerdt #BS, Jck zij naerder ren UE gaeren ouderreght_ dat UE_ OTCr quade tractcment UE: gouverneur wede over quade betalinghe van UE dievadorcs plaets Fa0 Masulipatoaw hcbt rerlaten _ Jck hebbe gouverno Bouv er’ die UE gedisconteuteerdt heefft Magnlipatnam ontnomen ende de plaets een aOder gestelt die UE -lder- meniercn aoeken soude contentceren UE schullden te jnnen uffte UE schulldenaera jntregeeren . Naerder mijn ondereght _ B00 [ik] Been persoon van qualiteijt offte groote discretie bij UE Bondt, UB geender maniereu zondt laten contenteeren. Ick hebbe bij experientie bevonden dat desen mijnen gouvern” Micra Rosbahem een man goede diacretie eude eez getrouw dieueer ven mij is ; uijt dier oorake goedt gevonded do UE te aendep ende hebbe gijn vertreck belast VOOrCL , waer dat UE eenige gchullded haddeu uijtstaende_ dat de sellfide zoude zijo [zien ?] te juncu offte de gchulldenaers UE soude jutragceren t”zij in wal plaets mijo landt dat die soude mogen uijtataende sju ; meede tot wadt plaetse UE siju Degotie dryft dat UE geenige pletsen eenigh gewellt offte force &Il sengedaen worden: Jck hebbe UE, VOOr desen een frman oflte caull gesonden waertegens geenige gouvern’ mijn gouverno baer sulleu mogen tegcu stelleo Jck bebbe ook aen dcu Gonvcro” belast _ als UE geroonlijcke tollen die juerlijcx betaclt UE UE pegotie minsten niet gullen hinderlijck ziju_ Jck YCrSOcke dat UE haer vederom tot Masuli patuam ter ueder stclt cude macckt dat de stadt magh well Fared _ eude de negotie haer voortganck hebben _ UE weest mede de schepen die FBD Magolipatnam vertrccken_ in aller maviere behulppsaem - miju sa [L deer gouderlinge vruudschap schicden_ Jck gude mede geern een achip naer Ormus zenden ; UE geliere ons tot do voyegie behullpeame hendt bieden. Tot een teeken FB D vriendschep hebbe UE diverac tasgarijven gesonden_ UE gelieflt derhall- veu onae tassarijven niet te verwerpen maer Op dit [van] one gesonden capll wederom tot Masulipatnam aen landt komen ende UE: ncgotie naer begeeren drijven_ Zoo der UE herdt nogh ijets moghte gchuijlen Faerinne UE niet contenteerdt I9 _ geliefft bet eclve met den eeraten een mijn te schrijven. Sullen jnt geene UE reght hcefft _

Afguloid van diwan dowaun_ (bldz. Tashnf, hier beteekenis Jobton 686}

noot ecruzescbenk , oerckloed (Hobtor UUSF-NDDJCBE OOMPAONIE

802_1800 _

UE volcomeu contculement doeu. DatUE rederomme acu Lendt Lomt ende helpt Maslupataw reght , zall UE dc groote eere werdcu tocgeschreven. Hiermede zijt naer onse groete Godt bevolende ende vcrhoopen UE hem sall Jaten geseggen_

XCVI, FORAOSA CHINA _ 13 Februarl 1630. Mec Iquan AKETD Compegnie Althans uiterlijk goudon Toac Zij rarleende hem zelfa bulp leren zijne vijanden (vgl. beneden Iquan boloofl , het ouderetaand verdrag buur guede belotgelev ip deu #Cg [cggud cnz_ Du vijandon #WLIWe4 Iquan zijne iudiensttroding Chineeache regbering te gtrijden wafCO Truezoru onderge achikton hent zQoer kepitains Quiteicg genaimd" waa pl eM afguvallob KtOUL nant Kcoroovora HEC tuigen Iquen "erzotit togun hem GO bulp KETOG TCaT YuDuruD RreC Fijl de geBroovera Fottoaea nachen Landeiheihimetd 4oL Ook Qnitaicq trachuto eijn belang Hinnen balooft reart der Cbinoczon Forinoue wot bolummorop TAAI vrijen bandel Chine'& kuaton niet iowilligen. Hij versloeg Iquans Tehi 1629 vurovor AinOY Mir bobulp dor wordt hij randasr rerutlred zijno macht verbiotigd terwijl Iquan Uum in ne? bazit Looj crorut berateld {Onuitgegenen Tiarren Heuinrnebbct + Coen Maart 1639 0.0_ Dee . 1629 Diemen Juni 1631}.

Accoordt getroffen tueachen 1' F: Hene PutinaD? gouvern" over des Comp" fordt schepen ende volckeren iw Teijorau, do Coato van Ulne eude genkleven dien egcus de generaele Oosstjudische Comp cente eude Jncqy ue D groot mandorijo VAD jjmoii endle admirael generael %au de Cbiueese zee ter andere zijde.

Allboo Hollanders mij hare achepen goedt ende bloedt net uijtterste kraght ende vermogen jegens den roover Quitsick hebben geassisteerdt_ deu zelven 'eenemael] vernielt _ Ferdreven

Uit hot Contractboek. Ziu biervoor bldz. Nuyte als zoodanig opgerolgd in 1829 (Vel biervedr _ bldz. 917 , noot Putmens zyne aunkomat rormorex (21 Jun)) epoedig Juecambar 1628) Iquan te holp gekomon (Onuiegegeten m H4X1LEt Beoindhebber" , 1629 Dizhe JarAanuncatTe Juni 1631} 288

GENEBALE NEDEELAN DBCHE QEOCTROY FEEDE

ende 0' ondergebright ende mij weder in vorige possessie binnen Aymoy gegtelt _ onder Tegerve ick de hier naevolgende conditien ende poiucten s00 veell mij deselve rueken recompense cude danck- bacrht zoude aen de Geucrale Oosstjudische Comp' preseuteeren _ J0O hebbe_ allen tijden te bewijscn acn de gemelte Compe dic prestCrcb gehouden ben , hicr Fa 0 schrifitelijcke acte aeu d' H gouvern' Putmane wegeus gemeltc Ucnerale Comp" verlcent ten eijnde geene hier inne gementioneerdt staet bij CCu igelijck beijden , vooT veell ijder daervan rekende , allsoo on verbrekelijck ellcn tijden geobserveerdt ende naergecomen werde. Det ick , Jquan Generale Oosstjndische Compe de hendell zall laten genieten ZO0 in de revier Chinceo z00 jo Taijoan_ s0o

lange ick leeve ende verzorgen dat sulx ok bij mijnen erflge- naem 80ccesse ur int gouverno vaer miju afsterreu geobserreerdt ende naergekomen Ferde; dat ick, uit gemelt faveur van de gemelte Comp” aeu den Combou seLL schrijveu dat hacr den langen beloofden libcreu baudell 800 Hockseo , Chiucheo cude andere plaetsen 5am opene ende leete exerccren Yoor alltijt ; dat ick datelijck gemelten gonFern’ Putmans een goede Brole , jonk gall beschicken ende_ soo haest Tousaijlacq Ran siju exploijct zall siju geretourneerdt pogh drie vier Fan de besste ; dat ick tot goulagiment vep t verongeluckte jeght Slooten zall geeven 2000 R’ van 8tn ende voorts telcren weijnigh tot det de gelecude schade Fam rooruoemde jeght teu vollen zall gercparecrdt hebben_ Tegens welcke rooruchreven conditie jck_ Hans Putman? wegens de gem’ Comp bcloove den voornoemde Iquan met schepen ende

Tero

Dombon

Hokkien Gezonden

WEAI bij cou Wretden

Jcod erlangd heeft. Do riviur Anoy . Vgl hiervoor _ bldz: 198 Hier blijkbeer iota uitgevallen. ruovor Touaay Iack”’ der VTOLRUIU ondergeschikton Iquan _ eutBt Quiteioq pareij had gahouden Maar lntet met Iqun Futmnan Z1Ch vereenigd tegud dezon Onuitgegeutn nnaet Diaen Bewirdhebbar? , Juni 1630}. Op wolk exploijet” bij uilgezonden bob ik Diet gezien. Vgl: Dagh: Tregwlr 1631 1631 _ bldz . Het aohip verongclakt bij ket rrijgabedrijf tegen Quitaich: Hier blijebaar iets nitgerallen Uelodon ” OUBf-MNDIYCBE COAPAGNIE 1802 1800_

280

volck tot vereckeriuge zijned stacts &le devalisatie der roovers plactso _ dacr scke zonde mogen vereijechen , z00 veell mogelijck sll asgisteren belped_

Actum 13* Februarij 1830 jnt jeght Texcll lcggende ter rheede Foor Aymoy.

XCVIL KOLUKKEN AXBON Keart 1630. Het contncu 14 Augugtua 1829 Gulotru ouuor nudere goud. kouring gou varnaur-ganaraa Coen. De onderataande ratifioatie dreegt de ouderteakoning denem oprol ger Bpeor.

Acte FaD approbatie eude veruieuwen der contracten iu Molucco.

Jaecques Specx gouvern’ generael TCbch de doorlughtige Hoge Mogende H7 Stated Gener” der Vereenighde Nederlanden _ Lijn Princelijcke Ex”io Fredrick Hcndt der gratic Godts prince F8n Orangie _ grave ven Nasgouw etct mitsg”” d’E Hr

bewinthebberereu Fan de Ceucraele Vereenighde Geoctroijeerde Nederlandtsche Comp” Jodicn ellen dengeenen die deesen sulled zied odte hooren leescu seluijt_ doen Megen Allsoo zeedert eenige jaeren herwaerdta tusschen d’ Hro Bouver” regen Hoge Hogende Hr Staten Gener! der Vereenighde Neder- landen Zijne Princelijcke Exlo Frederick Hend* der gracie Goodts prince Orangien ende Bewinthebberen der Ver- eenighde geoctroijeerde Oosstjudische Comp” Moluccos als

Ten opeichte den bandel KetiinnTo u Iquan no8 dut hij niet zon tuunen heletten det Chineeache jonken wetdan uitgeruat nanr Manila Patuni , Aiem Kambodja Kelang Kclang ‘Temgui Op Formora’# Noord_ kuat Wrat Bpanjeardeu ziab 626 ~ hadden gorestigd} Du tollun welke volgung Iquan 0juarB UuD 180.000 tuol bodroegen Eouuon niot #ordon gemiet KBaT chet kepiteal Comp. niet Jultant ieroer te verswelgan” (Onuitgegeun Ituntuzr Betoindhebberb 0.0. December}1626 Fsn Dicmen , Juni 1631 onuilgegeban Deocriptie 65j uan; [pen taert Kinc Romcjn _ I0Sept. 1627}, Orer Iquen”8 Unterl houding zio Dagh-Register 1631-1634 , blude: Uit bet Contraotboek Hiervobr No XCI: 240

GKREEALE NEDALLANDSCHK @BOOTROYTERDR

Amboijna eenre ende de stadthoudera als opperhoofdeu omliggende eijlauden eude dorpen VBD Ambojjor eude Ceram wecgen Kouincklijcke Maijt vau Ternaten ib de gemelte quar- lieren ende de Moluccos ter andere zijde veracheijde differenten ende T kran eratenden ontslaen ende verloop tijt soodanigh toe- genomen Taren del eude Zijne Maij” onderdanen daerdoor niet alleeulijck een geruijmed tijt Rroodt migvertrouvew ende oneenigh’ hebbeu geleelt mier dat ook Besche) pev stonden tot ons ende Zijne Maij” leet reesen dc gaecke Tad termen Yan hostiliteijt vervelled , welcke rooruchreven misverstanden , didlerentien ende oneenigheden nogh bij gemelte onsc gouveru” nogh bij Sijne Maijt offte Zijue Maijt stadthoudera in de gemelte quartieren Amboijna eude Ceram eenige jeeret niet hebben conncn g0 - aasopieerit offte nedergeleijt worden onaengesien datter vet- scheijden conferentien ende onderbandelingen communicatieu wegen de gemelte respective gouvern” ende stadltbouders dempiuge voorechreven oneenigheden _ S00] 10 Amboijna &ls Ternateu hier over gchouden gewe ecnt sijo tt dat eijndelijck de Hr Gijsberdt “an Lodensteijn on8e jegeuroordige gouveru’ in Teruate ende zijne medt _ mitagd’ dev sulltau Adiell Amerill Momeniu Hxmsie Nagsaron Halla Scba Kouinck in Ternate_ geassisteerdt met den gautschen Teruatacnsen Raedt mitsgdn d’ H’ Philip Lucns onaen jegeu- woordigen gouvern’ quartieren ven Amboijna geassiateerdt Inet sijnCp rade cnde de neturele leden uijt den landtredt alldeer mitegdr quitchill Alij representeerende ip dien tijden Zijne Maij’ peraoon alldaer , geassisteerdt met Sijn Maij” gtadthouders Leliatoe landtvooghden Fe 0 Loehoe Conbello Lissidij ende d hoolden FeII de omleggende eijlanden ende dorpen Olisiva cude Olijlijma onse ende Zijne Meij”

approbatie alle miaveratanden ede qucstien ter nedergeleght eude met minnelijckht mct dew audered owereeu gecomen veraccordeert eude bevreedight sijn , onder allsulcken couditie eude ertijkelen ele de origiueele coptracten bij de gemelte respective gouvern” ende ’Zijne Mejj” Fan Teruate quitchill Alij den jare 629 gemaeckt ende resiproquelijck geteekent breder is blijkende. 8oo ist det wij gesien , geventileerdt ende overwoogen hebbende

Schrijttout (Vgl Velentijn , 1, Valouciju onderlinge En 1828. Zie h iervodr , No XC e XCL Beheudeld

MolH Zaaten bldz.265} OOST-INDISCEE COMPAQNE 1802-1800_

241

de gemelte contractcn ende conditien dnernne gestipuleerdl , gulx ong degel ve onge gemelte respecti = gouvern” [van] Amboijna cude Moluccos toegesonden zijn deselve met advijs FeD ongen rdc naer bacre lorme ende jnbouden gelaudeert , gespprobeerdt ende geratficcerdt bcbbe _ gelijck wij die lauderen eude geratifi- cecrdt mity dcsen bclestcu ende beveclev derhallven alle goureru” presidenten command” cude opperhooflden dic VAD Fcgcn dc Hoge Mogcude Hm Statcn Generl der Vereenighde Nederlanden _ Zijue Princelijcke Extia ende Rewinthebberen de (reoctroijeerde Oosst - indiache Compe nijt omaet QEnt jegcnwoordigh in de quarticrcn en Amboijna ende Ternete gouvereren ende commanderen_ gemelte contracten alle pleetsen onder hacr gesngh ende ge_ hooraemb’ sorterende_ in lle haer leden volcomentlijck ende reli gcuelijck obbcrveren cude doed obgerveren _ mitsgdn tegen coutraveutcurs dicn Op’t rigorcuste te procederen Op pene FBD tc vervallen in de hooghste strafc. allsoo wij gulx augmentatie va0 dc ouderlinge vrandschep eude vermeerderiuge de mutuele commcrtic begaten den ’Teruatacngchcu ende oneen gtaedt mitsgdr eff breuck FBm onse allgemeijne vijuuded allsoo bevinden le behooren etc”

Alldus gedacn Jnt Castecll Betavje descu ceryicn Martij 45 1680 . Ouderstondt Jacqued Specr ; ende ter zijde ter ordonnautie d ‘Md’ H gouvern goner’ onderteckent Dr ran der Lee Opgedruckt mct bet zeegell vaD de Comp’

XCFIIL KOST YAN KOROHANDEL: Aogaetos 1680. Van dezen zolfdeu deg detcert eon ander keul door denzeltden gouverzour gege eobig” nelM E gonocmdo Hollnuscau kooplieden waarbij wordt medegedeeld det Nudurluudera onlderueedd Tram cerieand Het noodig dit atuk hier DoG op Demen TaAAt

Dit ~eto; lezingen bij Valontiju I, 6, bldz. 286 _ I, 6, bludz. Dr. (Dirk) Fan dor Lou suorutarid der Hooge Regeering (Valentijo , Arof Djona bldz. 378}. Uit hat Contreotboet. Volgr: IL: 242

OENEEALE SEDEELAYOBOHE GROCTROTRTRDTE

wel , bier mete deelon dut daurin wotdt gucegd door hem de OILIUD duarbij vergunning EeEbTed vrijelijck in alle plaetaen OTder (zijn) gourerno aorterande RAleu Montipille , Bugourij Pinnan- FanalD Neijoopille Cottapatta ale elle pluLtyCD onder gebiedt Petapoclij; mogeu negotieren” Do tocrovging gebiedt Petepoelij” roaft torelijr sanrijzing omtront endore plBatan Petapoeli i hee zolfdu Nirampetem (toun tot Golconda behoorandle) 2.0 Mazulipatam ean de Riatna-delta (Yalentijo _ Charomanda , bld 80} ermoedelijk gourerneur Potapocli _ #lke den gunningebrief beeft Rorcod Robdy aedert 1806 ReTeD onEen Petepoel Janreking gekomen (Zie hieretbr bldr. 100; De Jonge Opkomat DIR dz M10 889}

Caull door Hasaratta Ohane Sugie Jethe etc” de Nederlandery verleent _ Augustij 1830.

Hasaretto Ohane Sucie Jetba Vajaretta d’Asgtagaha Ohane Adjem Boro Mahamede Ohane

Aen den Capiteijn Moor der Holland- hebbe gegeven dese mijue caull Jo mijn gouveruemendt Alldij de Oupelon Montipulli Rogouron , PInangansen LeijneplllI _ Cottepoetta offte eenige endere plaetsen daer UE zoud mogen negotieren van alle goederen die UE zoudt mogen disberquercu oflte van de goedered die allbier zoudt mogen koopen ende jnbarcqueren zult UE geen tullen reten Fan sjoncans melegisa]| egomitij , digomitij offte eenige anders sjoncans betalen waer op UE mij mooght trouren eude TE negetie vrijelijck ende zonder becommering drijven. Loo UE scheepen eenige goederen in Carjera komen losyev

Chane ? Kan ik niet terechtbrungun Wel wija ik er det du rivier d0 Paler ton Zuiden der Kiatna bij Velentijo heet Opeleer” (Kagrt qn Choromandell Hotupalli tn Zw. Nizampatam Een ik niet torvobtbreugen Pedde Godsjen” (ten Petupooli} Op Fulontijo ! kaart ?? Bchrijfoue voor Neijnepille” == Naimpilli bU Valentyn (VgL Dagh-Register 1631- 1644 , bldz. 362). Kottepatnam 150 27’ NB)= Lloor (Hunter Gatttecr , I, P 159}. De inlandache koopliedon _ bct boreugenoemde kaul gpruko moestun wcl degelijt hetlenin en uitgaende Techten behalve voor goud = emrvct_ Valautijo’E kuart Koromaudo Gindn MA0 Carrera monding der Opeleer (tg# Palur-rivier Karen , DCCr lu udwiulry Nlldear (Hanner rivjer ?1. Vermoedelijk zal de eorutgunoumdo pluues hier badoeld zijn daulr de kust ligt De 0.1 C kreeg hierbij dua tolsrijhoid Zuidelijk deel bot Kiatua-_ hot Noordelijk deol ven hut Nelloro-distrioc 00yT-TDIYCFT OOHPAGNIF

602_1800 _

@v UE dit caul mede ecgoun gelijck als de roorachreven pleetsen , dicnen Onderataet mijn chiap:

XCIX_ FORMO8A CHTNA. Decernber [630. moeilijkbedeu in dc verboudingen China begonnen apoedig Feder gebeurtenisaen Mecemher_ 1620 en de eerata Fokon 1030 (zio hintedct XCvD): Roods Ootober 1630 beginnon Putmun’8 baricbton ongunstig wordcb Touaeijlacq maakt zicb DECBteT IviBr LmoY treOntenqo plaeta Iquen in nemen Hij lat eare bendel tuaachen Formora Amo} ongemoloseurd TuLAT Fervolgeue rarinondunde del ten onrechle) , dut de Nederlanders me Iqunu toged Nld ADLMDD ITet hij zich muauter Yeder- Vandach jecht jonken 69 gerangenen onderhandelingen hahben Jeti Been Tealioaai Meer Iquan wordt verplealat Tousoiilacq wordt ingeroopen Ayinoy rosidoeren” Hem Fordt inderdaad gebied d0 rivier Cbiucheu too”UItrouwd met den titel Songie” ord ebaoluut mandorijo Aymoy” Thane d0zo boruid OtderiLtGAcu Teulmnnny OuGATRLILAUOO oruruudcomat mindur voordeolig DOT C. ela die met Iquad komt atuno (Onuitgegeuxn Ilaint Pan Dieman Bewindhetbar0 _ Juni Ttrn

Accoordt tugschen de gecomden d’E H’ Gonvern’ Puttineng eude Raedt jo Taijovad wegens Generle Oostjndische Comp ter ceure ende Songia groot Mnin dorijo Aijmoij ende admirel ter zee ter andere zijde , getroffen eude onverbrekelijck aengegaen.

deu eeraten dat geen Hollauders schepen iu de reviere Chtn- cheo DID den baudell ofte ijets auders te versoeked z00 lange hun denselven gonder cenigh ouderecheijt Fau peTsooucu Taijoau de reviere Fooru- met jonken te excerceretl vergundt werdt = *souder licentie 74 0 Songie sullen verachijuen* Ten treedle det haest jonk Jepan iu te FoorOcmue reviere compt arriveeren alle de gevangens wedlersijden out-

Soguro Portugeusch vrijgeloide. Uit bet Contracchoels Dub geen groola Nen erlendache achepen worden toegel Isten elleen jooken Mij nict geheo duidelik , ottrent bedoeling Been trjjfel 0YUT . 244

GEXEBALE #EDERLANDSCHE GEOOTROYEEB DR

Blegen ende vri gegeren aullen werden mits dat de tree koop- luijden der Hollanders joncke det Sougia deertoe zal] Fer- leenen_ TOOI _ Aijmoij ende Collonguou m den handell znllen vervorderen endc een derjclver Songias verzekeringe eed sijner jonked alle vaghten comen daped ende des daeghs Comp” dienst waeremen Ten derdlen dat gecn Hollanders sullen rermogen Ben lant komen gouder Songia sijn licentien_ Ten vierdcn sal| Songia gehoudev blijven _ allc cooplaijden met hunne weren vrij endc libcr met de Hollend- te haudelcn boordt die joncque te Jatcn COMJCD Ten vijfden sll Songia met alle coopluijden , die sulr weuden mogen versoeken met hunpe coopmanacheppeu wrij ende lijber neer Teijoan ende Beta Fia laten Fertrecken_ Ted segden gullen de Hollanders elle hunne wared eude coopmau schappev die sj mel jonken voornoemde reviere zouden mogen brongcn , aCD alle

coopluijden vij lijber mogen verkopen ofittc vcrhandelcn _ zonder gebouden ziju Songia ofite ijmandt sudera allvooren presentatie derzelver te doeu_ Belangende de restitue ende vergoediuge v8n jeght Domburgh, deagel ffs dependcutie jugeladew gooderen ende vordere , bij Songie de Hollanders veruver _ alle gelve ell ongedecideert ende tot uader ordre van d'E Gener" open blijven. Ten sall Songie bed de Comp" ter haudt stellen vicr gocde joncken oume met deeelve bacre beliefIten te doen_ Teu laesten gall Songie ook gebouded ziju_ alle dc uijtstaende achulldeu die de Hollauder in China bebben , hellpen jnvorderen dacrtoe allc Gveur ende gubste aCu die gcene_ die gulcr bij hendt soudcn moged ucmeD betooncnde_ Alle poiucted artijkelen ende couditicu wij ondergesch reren rederzijden beloovende Fest _ bondigh eudc onverbreekelijck gullen houdeu ende doeu houdlcd tertijt ende wijle de ratifcatie des Ed. Hr Gouveru" Gener' va0 Batavia 9oude mogep becomcn. Actum rivierc Chiuchcv dcen Jen Decenber 4' 1830_

Ko-long-soe eiland gelegen (alenorcr Amoy . Scbrijiout Toor aou1d euil Zie hiervoor: OOBT-INDISCAE COXEAONIE 1602_1800_

246

C KUST FAN KOROMA NDEL:

1630 } datum dezon torinju atellig g0van_ Hij moet gexteld cordun (acouRlDe renzaer onzekeren) Xcv Foor 163L. Immers mnatena 25 Novombor 1880 WiICn #ij wuor in Maznli- patam geveatigd (Dagh Rerueter 1631 1631 bldz. 7}. Yu ken dit Junit eenigen tijd later Golcoudu bokond zijn geworden 1oodoende het mogelik, dut dezo TuImED eind 1680 dagteakent= ook ovurconcomt zijou plaats bet Contructbock, tugaohen December 1890 October 1091.

Fiwad door den rovinck van Golconde een d'F gouveru' Marteu Jijesebrantsoon gesonden_ Bogep frman stoudt Coning hacm sullthan Abdola Godep Cbia Jck, kopinck zijude aen Cap" Moor van de Holland" jn Masolipatnam dit miju frmad det de geheele werelt waerdt Jck hebbe verataed dat UE mct den gouvern' Fen Masulipatnam eenige quetatsie heefit Gehadt eude daerover UE, ende UE. goederen aen boordt vap UE scbcpcn bcbt begeven. Jck hebbe daerover den Gouveru' opontboded endc do pleets den Chagie Mierhosijn gesouden ommc UE_ te contenteren. Met do bebben UB_ eonden eene frman ende taseerij eude do gelast UE het taaserij visiteert , za/[mijue grvote vruudschap geschieden _ ende voorts wederomme aen landt kont ende UB negotie naer begeeren drijft. UE heefft niet meer als de 3000 pagoden jaerlijcx te betalen. Voorders zall UE geen molest piemendt wien soude moged WCSep acugedeed werden. Ons rerroudert , UFA. overt sellve wict laudt zijt gecomen connen ook 'oorzaek niel weten MdCr- UID WC UE bew nict laet contenteeren Zou UE YOor de beta - linge UB nijtstaende schullden hebt becomen Diet en

geliefft lendt COLCI Jck hebbe de douveru’ gescbreven [det hij] UE gchuldt inmaendt wicn zoude mogch Tezed epde UE jntregeerdt ofit de schulldenaera geed betalinge becomt dat [hij] UE aladen de schulldenaera jutrageerdt: UE magh mct haer hendelen cude tol betalinge dwiugen tot UE g6- lieffte oftc zuo best goedt vindt: Voorder zoo UE over [een

Vit het Contraceboer: Vgl hiervoor bldz. N’XCF Hior j de tekat Rerdorvon 248

QENKEALE MEDEELAY DAOH R QEOTTROYEEEDT

tauder meerder hebt te prctendeeren offte cleghtigh te vallen liefit ccu vbn UB. 85 hier te laten komen ende mondelinge rpport Fad alles doen. UE: sll goedt reght ende justitie gedaen werden: Oua Fer wondert UE souder aen ons cleghtigh te rallcn oftc kenucu z00 zijt van Masulipatoam vcrtrocken_ Liever baddc gewenst det UE bier reght versoght hadde zoudcut UB niet ge veijgert hebben dogh geachiet etc”. UE lact dogh bem jo eller manieren contentccred cndc gezeggen of laet een Al8 FOOI- noemt hier mondelingh rapport comen doen. Voorts eijndige: Dit firman g]] UE mede FoOT segonra off caull dienen.

CI, PERZIE

Februar] 1631 Ne bet curste optreden 0.I C. in Perzie (zie hierroor bldz 183 KYa 1623 dper handel goodo rugultaton Foortgacat ondur leiding Vianich dio zicb in d gun9t den Bjah moobt blij- vorbougen torwijl oommeroieele Foordeblen bet haodeldrijvon Noderlandere toor diena rijk de rerhondingen ook van zijou zijde scedde mht dudun beveatigen Ook de eutoritaiten ip Nedorluud zolf Retiet edat de Perziecha aangelegenheden betrokken. In 1625 reedg cond ajeh Abbng gozent bet Nedurlandeoh kantor 8urt, raowll bohepen reobtatrueka naat petrie vertrobren nuar Nederleud in orerleg mel Vinnich maar Zbar Igan don gin der Bewindhebbera _ Gezara dorvon profjton”_ diLT Keint I0O balen zijde Toor rekening dev Bjeh meabracht alechte kon “henen hier du mnrkt der bedervcn vergacald door Lucaasen Hasselt met hem vayt Peraie” gekomun Do gozant werd door do Btuton General vbal Aerbaloon ontrangen had rich Den Antk 50vostigd HFLLT hij ,bij Landt gelogieort ic in eon achoon paleye toe comung 8 deu kM heleuloeut Gwodun’ C. rindo bor zijn gerolg huja Emeteardam legdu bem nndur boud spoedig achtor FreTT toapohen don gezant Bewindbebburs Qiudor uangona [0 verhouding rolgena deran hadden eerrtgenoemden hunne beleefdheden ondank boloond. Bowindhebbara namen naatr geler deze TTebD] delingen Nederlaud Geuno gpuocrijan Ronded hnien oproopon Zonder directe TurueaLAT keerde de Perzisobo Eezant zijoen TULC Perzia torug Har 1827 o8k bij eijo rartrer eerebetoon behendeld Tet briuf dun Bjub Yonr- zion, Ook Bowindhebbors rlden permaohen handol FDor

Buhores vegzenamen Velentijn, (Pareicn) , bldz. %96. Placaet-Bosck II (1864) kol 1819.

Ook opgenoman OO9T-IDISCHr COHFAONIE 1802__1800 .

247

unsiunlijke mucbt tnintinteran ta meer nu in Portugelen Spanje atemmen opguGen anijden jniet den handel in Vodr- India Perzie commutci zccr voordeelig: voor odguvecr [400,000 contantan koopmanechappen kocbt 800 balen eijde die iu Nederluud ronduordun OItrent J800,000, Gedurende gezantachap Hasselt oneanighaid gukraged don Parziacbon ATdDMaAndOlI bij vartrok vodr hem reder uA Perzie eiju terugkomet #oot deze Nederiander den Bjah Rinnen wordt door Wota Mcute 1828 Vuout DFULr Nederland efgeraardigd kwam bier op scbip der 0. Batuvin mut crdontiebrieren Roar do Staten-General, Doel zijne randing bet Ferkriigon Frijon bandol , natuurlijk door de #orCL tegen gewerkt Eij zeg kuny de onderateande ovurcuD romat aluiten 0. I C. gng haar 0igen geng Perzie_ onaf- hantelijk dort contenin (Vgl. Onuitgegern miaaitrs ucn Haind Lotatr 0. &. 1636 April 1696 Octobar 1626 _ April 1628 Lug: 1629 _ Fimnich _ 1696 A4ng 1626 , itardeten radlutign Bacindhabbars 27 Aug. 1 Od 1626 onuicaentren Btat; Qen: Itaclnnetil ontharl k F Ambasadawr Mouca Begh Recruriot #ar Perrirt 11 Pebr. 1677 onuitgegeren mivoild St0t, Ga. Sjah, Masrt 1637 = onuilgrgadh miabilea Finich_ Noo. 1828 B. Nov. 1628, Bawindhcbbcrs ; onuilge- aepe Proporiti”uit Hat Sjah Gen Haqelt 36 Juni 1690 _ anz;

Cepitulatie Articulcp FAn #cgcp dcp Kooing “aD Persla gemaakt mel dc hoog Mogende Heercn Steteu Geueraal der vereeuigde Nederlanden door Joban FJu Haseclt Agcut weged ded hoogst-gedagtco Koning , boog gemelde 8tten Geperaal resi- derende in data den February 1831 _

Dat boog Mogende Beeren Staten Geueraal der Vereevigde Nederlanden vergunt hebben Belyk haer boog Mogeude vergunnen mits dezed a4n Persiaanache Natic hier te lande Fomende

behoort da0 ook atrike ronomcn QlUt deze vurzumuling tabois mBT vollodigbeidabalve oe0 huBT oraT vult de geschiedenis onzar verhoudingen Parzia Niat meer gjeb Abbes_ die in 1827 of 1828 overloed TuLT zijp oprolger 806 of Boi: uuri Hnueelt Veo AreeeBlt learani adk Jan Locaeson Haarelt) moet Diet mordeni Ferward Jun Husol of Van Hezol _ hooggeplaatat Ibtonaar dor 0.I C in deru dugen oor har heeft gediend in Surel_ Mot ODZUI Hagvelt rordt bedoeld Nederlandsche Mecator achildor” Perciaohe bof, orar Rion Luupo De Nakerlundoche Spectator 1873 , bld . 281 bunige bijeonderheden geeft dio ovor Eubeol juiet zijo , “jjn si FCOT yulling Guhanr 248

QENEEALE #EDERLAYDBOHE QEOCTROYEFEDE

den uaaM den meer hoogst-gedegten Koning , of ok in haar perticulier gelyde pas iu alle ploatsen steden , gelegen ic de Geunieerde Prorincien ofte ressort dien , omme vry ougetolegteert ge8 0 omen weder reerell ook handelen koopen verkoopen allerley waren koopmanachepped geene tgezondert _ zulks els zelve Netie goct duuked hudde Negotie mciuen vorderlyk wezenl Dat zelvc Persiaausche Natie binved dezc Landcn geuietcn zal alle zoodanige vrydommen geregtigheded als de Ingezetened dezer Laudeu 2Fu geuieteude_ je ook zells de perzoonen van nalitcit, die binnen deze Landen groote Ampten Oficicn bekleeden wadueer ais g7 gich met de Negotie willen vcrpeDgCD _ Eu ingevalle de Persisansche Natic binuen bunpe huizen quamen koopen ofte Ferkoopen eeuige YBICD koopmanschappen dat ze !n zulken kas zulled mOgcn gebruiken baar eygen elle , ook bear gewichte mate ten Tife zaake dat zij kogten oite verkogten ceu groote quantiteyt goederen koopmanschappen , die de mate ofte wege subject zouden mogen zijn welken Bevalle zoodanige groote quantiteyt meeten wegen gereguleert zal Ferden _ Folgeos d ordre ’ Landt _ die met goede kennisse CircuM - spectie is beramt teu eynde kooper ofte Ferkooper in de matc oite gewichte nict wcrde bedrogen oftc verkort Indien het gebeurde det eedige Pa0 de gemelde Persiaausche Natie binLen deze Landen quam te orerlyden, zonder Femeud hem hebben . dic dcs Konings_ ofte den overledenena particu- liere goederen acht WA WC zulken gerellen zullen de Heeren Regeerdera de Residentie-plaatse des overledenen zorge drgeo det alle de nagelatene goederen des Konings Perzio ofte des overledene particuliere goederen _ behoorlzk werden geinventariseert _ bewaarder hend genomen ter tyd syle toe det van wcgen dcn hoogst gedagten Koning, ted reguarde van Zyuer Majesteits goederen ofte van des orerledenens vrienden eu magen reguarde FBL zyne particuliere goedered daarinoc a@dera zal wezen FoOrzleD _ Ende zullen middeler-tijd consumptibele ofte bederffelyke #ArCD na gele legentheid zake rerdcu gebevifiiceert ten behoeve Fa0 den hoogst gedechten Koning - ofte orerledenens Erigenamen in par

VgL hierbij rurdobillende 1nduru bepalingon dezer ovoruuutomat het trectaet 1023 (hierrdor bldz: Re), det dikwijle gijo teruguleg nndt dit Lraotaal OOBT-LYDISCHE COXPAANIE 1802 _1800.

240

ticulier : doende de gebeneficeerde watch koopmanacheppen behoorlijke reekeninge bewys cn reliqua Persiasnache kooplaidcd _ wanuecr iu competent getal met goet kapitae] binnen deze Ianden zullen zyn gearriveert OID negotieeren zullen Wufu bequame wooninga Ferden rersleu geniecen pleatse hunne residentie vrydom Yaw d ’Iopusten conaumptibele taten die io hunne huighou- dinge gullen worden geconsumeert ; Gelyk ook een bequeme huysinge sulleu worden versien rrydom genieten

vooren die geenen die Commiasie van den boogst gedagten Koning Persie voorachreven Netie alhier za] representeren en Hoofd deervan zyn_ Hct huye Kan den Agent Zyne Koninklijke Mejesteit YBH Perzicn %al 2yn bly ven geprivilegeert gelyk de huisen van endere Lgenten Fan Koniugen Prinsen in Europa die by t Hof VED hoog gemelde Stateu Generaal residered_ de Persiaausche Natic in deze Landcn eed Comptoir, verien v8n Volk e Capitalcn getrrigecrt bebbende_ wel tcn reguarde commercic stul FBD Juatitie genieten zoodanig regt voordeclen en gereg-tigheyd _ als dc Eugclsche Court residercude binncn dc stadt Dclft_ Scbotsche Natie residerende binnen stadt Camprere reapectiere zyn genietende mer welker Natien Koning de boog gemelte Staten Generae] ved ouder trden Accoorden Enter-@ourkn stuk van de Negotie hebben gemaakt endc onder-bouden: De Perinansche Natie zal ok toegelaten Ferden in bare buysinge alle Frydom liberteyt exercitie Religie _ zonder daer inue iemand wie bet Ook zoude mogen wese D rerbinderd gemoles-teerd _ ofte ontrost wcrden Ingevalle iemant Fan de Peraieansche Natie van zyne Religie wilde verenderen gelvc sulleu boog Mogendc Hccrcn Staaten zig nict eantrekken waar in allen gevalle Koning. iemand andcra die onder soodanig peraoon goederen mogt hebbed, daerom TiD desclvc goederen diet werden verstcken ofte ontzet , Waaf gelec peroon bevorens zekc ven zy ve adminiutratie mogcn aangesproken in regten gccou venieerd #erded. De Persiaansche Natie zel aangewescn wcrdcn een plaats elgaar

Veere Iutercouryan lhturcuryug: 250

BENEALE NEDEELANDSCHE GEOOTROYEERDI

hearc dooden Dabf baar gebruik gewoonte zullcn mogen begreren_ [ngeralle iemand “eD Pcrsiaanscho Natie jegens den Agent Fan den mcer boogst-gedegten Koning zig qu8m Ferloopen misgrypen ofte opponeeren Juatitie plaatae van]het delict des rerogt gynde den voomoemden Agent de hand bieden eude over goodanigen persoon ofte persoonen_ regt doen sulks mep gelegenbeden VBD zaaken bevinden zal bebooren Gedean vergadering ve @ de hooggemelde Staaten Generaal , Gravenhage , OP den gevenden Februeri 1691

CIL. KUST YAN KOBOXA NDEL

1. Carnatica

De etrekking kaul duidelijk rorut aIe- Iuar9 Bajah , die bet kaul Notemter 1029 (n” XCIL) had retleendl overladan. Maarten [Jabrantar booft bevcatiging daarran govrangd vij oudorutaand ecbrijven 4ero confiruatio Ontraugon dennialwan rorat ort dovoorana Qan overieadanen 74 _gaFolgd” (Conbractboek Zocland:unteekoning bot dlr opybOmuD exomnplarr dit keul}

Confroatie YRD den toninck Caruatlce Onen caull ded orerleden kouiuck Rama Dewa Raija On9 verleeut_ ontfangen 1831 naer de volle M9 P October:

Neer gewoonlijcke tijtell : Zeude deseu bricff geloore apd den gouvern’ der Hollauders Marten Iabrantszoon_ Fen UE. ambasaad” Padmanaba ende Wardape hebbe UE versoeck allee verataed. UE: zijt elltijt vaaate cooplnijden Koning huis Caull door den Kot Rama Dewa Raije OE rerleeut, confirmeere bij desen ende sell FOOI elltoos Tnetcoomen weerinne UE eonder eenigh aghter-dencken eeniger manieren mooght vertroured_ Gelooflt mijnen eude drijlt UE negotie mijn segoure souder cedige vreCee

Wit hot Contrentboek Vgl hiervoor _ bldz . 195_ Foor de Euatkleeden

dcr loveranciors

de 0.1 C O0T DDIACHE COKPAGNTE 002 *1800*

251

met contentemcut_ waerop deseu Fa0 geloove hebben gegeven: Onderatondt Sorl Wenbatese

1. KOST YAN KOROMANDEL

1631 Zooala readg bleek bierrodr bldz: IOL _ 158 0 194)_ achonken 0fvorpachteon roruad Cernaticnd0 Ikomalen ran Pnlicat , watD Laatuel Geldrie badden wulka omgoring Lantet EcuD grondgebied I5AlE Jeatate jaren kotot hierbij voorgroad cokoro Malojje” of Meleje” TJ BT Ten OILZ 0L ruode gedert bonige jered sauraking KUTUD (Vgl: hiervodr bldz. 184 Ook begint roorduclen der tollen Pulioat aommige opliggende plaatsen deeL en , gelik gebeel here stelling hior atecor quoatigur wordl

Caull wegen Broote gioncan 49 1631 naer volle maen 8ber.

Palleacatta

Naer den tijtell Wencketa Pete Raije zende UE. dese mijn oole de gonvern’ de Hollauders ende Maleije: Voor dese heefft Rame Dewa Rsija UE. Geschoncken dorpen Carongoer ende Perombeor Jck hedde UE Aregour oock geschoncken, plaetse welcke drie dorpeu ick 0E schenke groote groote gionkan Palliecatta bhomij sionkan. Dat degelve

Hot Contractboek Zorland Thocn duzo rotut: Sriu Weukatedu of Wonko_ tapete Ruije ” Fgl biervoor , blde. 8 Wenkete enderi TEAA TOOI Tripati Tiropatj beilige plaats Cbandregiri Madras (VgL Huuter _ Qaxttear _ D, 98}, Dus d rorat Caruatic (Chandragiri) poamt zich ook voret (pati) Wenkate: andor atok 24 December 1829 _ rond ik (Contruceboek Zreland) _ hij eweert bij mijnen God

Ton-Otrau Uit bet Controtbouk: FgL hiervobr blde: 331_ Ole _ gesohreren bevel dioneebriof (Fobson Jobeon = 485) Yen dezo schonking hob i bot ole Wat eangetrofen Kannguli (tun van Madras . ten 2, der Paler-rivier} ? Vgl Huntur _ Uartter _ 248. Weareobiolijk en dor tegoumoordigo oorataden Madris Perambor (Hunter. Gaeatnt 189n Dozo sohunking trof [k niet Fet Dotrncihar= Zurland beuft Arotoor- D durf de ligging gia3en. 252

QENERAH: SFDEXLANDSCHE CEOOnO YEEADE

brengt mooght UE: deelen , FoOI deesen met de dorpen gedacd bebt: Onder stondt Serl Wenckatesa

CIF. AABON: 30 Noreber 1631 . Pbilipe Luoasz ward 1631 al9 gourereur Ambon opgevoigd door ATUP Gijaels. Tot de krijgabedrijvcn onder zijn oeutuur wilrin deze eilandengroap nlleabanalyc ruatig behoort cenu oxpoditio ~uECD Tobe Zuidoogtkuet Ccrbio dat tegan Turz door toedodn gorluchte pandeneeker De nagerij legde bet hoofd achoot Rondor tazenatand uunigo botcokonie (Tiole Heores Routstofen bldz. XLTI_ 198}

Copie accoord gemaakt, gelaten handen vaw den Orangkay van Tobo_ buiden de laatsten November _ 1631 de Ed heer Gouver- uCur Artus Oysels dcreug de regpectieve oficieren _ ende Orng: kaje der cderlaudsche Staat iu dcze quartieren Ambolpa de magt Fan Krijga-volk voor de negory Tobo op den g1 dezer rergchenen zynde deze plaels heedeu rondom belegert wezende _ Om door deszelfs middel na regt reden , redelyk- beid ced harer begane fouten ontrouw nanzienlijkste met reputatie te stra fTep 200 ou eren wel zulx _ dat angezien de

Contractbock Zedksnd vindt meu hierbij de volgoude nool; nAndo 1685 boeft den Kouing dit voortegt gohocl Maloije FUCUYUD aijnde miet geschreven Meleije Umalat desgelfb proeder Chinanna Chittij teegen d’B Compagnie Erikan reGbbFan . Dog den Gouverneur Maleije ovurcangakoman dur geen verundering bruugou DBAT Maleije JteD ROIEun bolft ujje de inkomaten Erikan . door heo 4r teaged nog T’E Compagnie orergedaan dorp Manejewake ” Jaze nol geuoemde plaa Lean Mnd i bij Hunter niet LALT op do kaart IXLOTOID Hoe bij Valeutijn vinde buud uilandjea do namon uoorded Pulicet dozal do bovungunoemde PIE caeI_ zijn blijbt Velentijo (Choroniandan) bldr 14; Eceart = Obramandd bldz. LMATAT orou#Cub Valontiju hoolt overgenomun onz- vroagard Maleije” in Maart 16H4 overleden (Dagh-Rerister 1651 1634 bldz 36 . OvergOnOICd Valontijo II (Ambon) _ blds Doze datum bij Valentijn Zeter juiater 80 December _ zoona voorkomt bij Tiele Heerae Boutttopen bldz. 197. 1631- 18B4. OOST-EDISOHE COMPAONIE 1802-*1800*

Onngkeje & _ elemede Beinecne iuvoouders voorz. Tobo ingtantelyk verzoeked det de Ferdicude strafcu uit medogent- heid hen net deze reize gratieuselyk willen vergeven , jegeng- woordig uit verscheide inzichten wel bcradende haar ootmoedelyk rerzoek onder deze atipulatie hnarder beloiteu waaregtig toestaan accorderen _ nementlzk Teu cersten _ det Orengkejs , ende gemeene inwvonders der voorocmde uegery Tobo vannu eeu#ig zullen verpligt _ verbouden endc onderdanig bly veu Hoog Mogende Heercn Statcn Geueraal der Vercenigde vrye Nederleuded zvn Vorotelyke genade _ Frederik Fendrik gratic Godes Priuce vau Orugic , geoctroyeerde Oost- [ndische Compagnie_ mitsgaders baer subalterne Regtera dczcr Iodie 8. Ten tweede_ det jegenswoordig tot teken #80 waerbeid twce dcr prin- cipale Hoofden haar kinderen onder opzigt van zijn Ed. iu *t Kasteel zullen gebouden_ tot nader belicften aldaar - opgetrokken worden_ Ten derden , det preciselyk alle jarcn zullen gehouden zijo tweemaal olte ten minsten eens met of mccrder vaartuigen GBD kaateel te verachynen: Tcu vierden _ dat [z5] alle verlopen sle ven quartieren Amboine Kanda oftc Moluccos gebouden blyven roor dc zomme “jitien realen t’haardcr komste in Amboina Baude ofte dc Moluccos _ a8n de Compagnie OFCr Lcvcren _ oite a80 de eigenaars Va n de gemelde plaatzen , op Tobo komendc RoOr zomme thien realen gewillig t laten volgen_ Tep eyfden dat de Gemelde Orangkey ofte inwoonders dier meergemelde plaats FBD nu af gesccordeerd, cnde toegestaan Ferd met praeu en olte groter Faartuigen , zoo wel de quartieren Amboina els Bande _ ende vrank te mogen narigeren met Zoo- deuige vryhcid _ as audere onderdanen onder het Kasteel zorterende Eindelyk, dat n8 dcn dag Fau beden piet zullen vermogen met cenige Ouzer ouderdaueu zy van Amboine _ de Eilanden, Ulliaseera ofte zelf op dc kusten Cero _ oorlog te treden _ zonder presse Lest , ofte kcnuiase des Ed_ Heer Qouvereur van Amboine. Eude op dat dit bovengtaande met meerder krgt gevolgd werde beloren”Jgcmelde Tobo _ delleus de inwoondered vaz dicu_ tegens

Victoria, Opgavoed. Raueortucrunde: Zul moeten zijn : de eilanden Wlieaaers 254

OENERALE NEDERLLNDSCHE GEOOTEOYTERDE

alle geweld lasten ende prejudiciabele attentalen erngtelyk te zullen bescbcrwed blykende dan dat dit bovenstuaude MhAD onzo gyde getIou R eude opregtelyk naagekomen werden 200 dit tot teked der waarheid vastc bcloitc mct eigene banden onder- Lekend ende met oulze gewooulyke signature bekrachtigt Aldoa gedaen ende geaccordeerd , de bezettinge Foor Tobo datum aupre eude wa3 Ouderteikend Artos Gyeal8 Evert Halft , Josn Ottena Rombonts , Secretaris

1. PERZIE_ Norember_*December 1682. Toonts Tecon bleek (zio Wurtoor Otut Hatat vustiging Perzia heodel zijdebendel Betatl-plaata} dl& door de OHZOL Inet goede resultaten voortgezo*

had zelfe de Sjah Zch verbinding geateld de Yederludscho regering zelre: Tumelijk wel onafhankelijk deze regeeringebemoeiingen ging du 0. C. in Perzie baar eigen gep8 Felke geleid Terc Aerate jreD door Hubert Viauiob die bij ajah 4bbaa SUDJE #ond Dat de nutorritaten CoTo pugnic bundalabelaug Perzio wiot geriog Tucenden wordt be Fezen onder moef door het zenden FRD een gerapt daat Hof: in 1628 ging ale lpbExuQuu Jan Janazoon 8mitof Spidt , opper-koopman dienat Ta tschappij den nieuwen ajeh 8ofi (8ef SnG} volgor bbar begroolun: Veel reaultatan had dero zonding Diet vermoedelijk o8k gevolge oneunigbedeu Euescten Visnicb Smidt. Toen onderatea no berelschrift door ded Forat KutI uilgovaardigd _ echtar niel lepger Vianich One belangen eldaar had bebartigen_ Hij bad zicb de ontorredenhoid der Bowiad. ebter h&/a gehaald door minder Zotr vuldig beleid van do com-Tutcid Zuiar op do erLE op hot puut particulieren bandel 1u8” 1629 #utq Butavia zijn oprolger gekonden opnOrroopman Antonio del Cour TuYAm4 bij den pieuwed ajah ,oent “udrioged beveatiging roottecotan door 1bbug yerledagg Toen Del Court in 1630 Perzie verscheen sibt Vibnich Joor guptyl- beije” zijne handen to ontkomeb: Ook rilde de nieuwe ajah het eractaat Uour 10b4s Visnich gesloten 1623 dadclijt orrcduul FBiren enkcle bandelegegchilled tncnen hen de 0. gerered die hjj cerat vilde uic den W0Z geruimd. Wol #ildo hij ondemtand berelychif erzoek Court uitvaardigun bad bij rerder

Uit Vanttractber= Amttarthdtn III Volgona Janoe ontvLDgcD ouridhien Feld roatbaucfudema leppo rekomen IrAait spion uro besahouwd door zukerun vizior den Grooten Heerh ~geatranguleerd” TAAENE Vizier ziob zijne bazittiugon bad Loerceigond (Vgl: onuitgegeuen aaean Bewindh. April1632}. OOsT-INDIBOHE OOUPAGNTE 1802_1800_

255

Fbum bc#UUT den Nudurlandur rrijeb luodel in zijn rijk # surEunDuD (Vgl: Dagh-Register 162+ 1629 1631 1634 pegaim; Mijer_ ndtuctilt bldz onuilaeaeren TLEda Batoindhabbars 0. & + R 18 Dec: 1626, Voc. 1628 nn d G. G Specr Maart 1681 _ Philipe Lucas Fabr . 162 ; ontityegtent mlltbe Herl Ster Jt _ 11 Awg: 1628 = ounitgrgeren Lnden Hooindhebber? 44n April 21 Oct. 1628 April, 23 Nov. I631}. Bcvclecbrift wegcds de Frijheijt der rachdarijen van soodanige coopmanscheppeu nBer bovcd om wet dev Perviechen coninck baudelcu gevoert , gelijck mcde de sijde auderc goedereu die tegens in plaeta voorachrcvcn coopmanschappeu weder a8n - genomen uaer beneden afgebracht werdeu verleent raaadears tussched Spabao Gemron door den coninck 4bbeaa de Groote en daernaer vernieuwt bij deu coninck Sophie d Ferate in de maendt Zjumadie el-Awwel des jaers 1042 naer de rlucht Muhammedt uijt Mecca naer Mediens , OreT een comende met de maent des jeers naer de geboorte Christi Daer ecu gebodt rin rerelt te geboorsemen gescbiet namcntlijck dit :

Derghdaere benacrders de ontfangers en reeckeuinghouders de pagtera Fande grote FCBou Fa0 Isfabaan voninge heerschappie Pap Aberkoeh Iegd woding Fep Troalaot uijt bot Peralaung” Diet echtur gelijktidig muar uit do twecde helft der 200 ’ Vao Bender Abbas {atruni LILT Lpaha- Bonder 4bbea gepoemd den bekendon ejab_ Niet ingevuld _ Mcinlmn Djoomada’ I-awwal 1042 loopt 14 November 1632 Deottbef: Hiervoor: Coninck Babo d’ucrate nRachdan’ bateatanan geed 3LD onderacheyden mBOT dorrelre paraopen , elleenelijck mel dFerache banamibged Daem ondar poheijt helt #utc pliabt gudusigueert (Zaventiundo-bouwsobe rantteekening bij dit dooument} der residentino den Sjab _ Volgens oune zoventionde-beuwache eentoekening bij dit document= atedelen toxadher het caatee Jeadechaast de atadt Zjieraaz’ waarlenge daged ging de ,aijde-aflah” (*4ra Vilun} dor 0. C; Jegdichust ligt Ispabu. Jead Iapehan: Daaim zoning godadienstigheijt” Jead ngoeltribucerd” Fermil beroemtbeijt van vecle godevruchtige lieden voorludun Guu #UD 258

GESERALE NKDERLANDSCHE GEOCTEOTEERDE

godedieustigheijt audcre grooten passegien , (die weten) dat dademaal bij bet bevelochrilt de prince van de ruutplaeta des Paradijs vab bct lusthoff des Goddelijcke peleijs dew coniuck miju Vader (wclckers religie Godt verglansc) geordonncert sj _ det van de apece njen droogen stoffen cude dewelke dcu Capit” der Hollandera cu deasclfs Folk , ten eijnde om met [het] booghacueieuelijck hoff te verhandelen Handaer aen brengen gelijcl mede van de sijde ende derelke tegens in plaetsc Pan dcselve Acu emen VOOr beer eijgen rervocrcu tcr oorgecck CD Fan #CgCus de tienden raahdarijen wicts eijeschen pochte (dacrover) mocijelijck Fallen 900 jet dat wij, ordonnerende bevoolco bebben dat dc raabdacrs de bewaarders en d’ontfangcra en reeckeninghhoudera van voorachreven wegen _ volgeus de coustumcn (van dit lendt) ter ooreacck wegena de raahdarijen nieta eijaechen noghte Ferwachten nochh oock (daerover) tegens baer in minate contraneren en (wij bebben oock ordonperende bevolen) dat zij (Hollanderen) alle jaeren hier- geen nienr berelecbrift vergoecken hebben ende wanmeer dit berelschrift met bet hooghaensienelijck zegel FBn een 8005 () eff- steeckeel () verciert werden dan stellen daerin volcomcn gelooff vertrouwen. Geechreveu de maant ’Zjumadie el-A #rel des jaera 1042.

UFL SINT-HELENA. 15 Aprl] 1633. Sint Helene _ door Portugeazen 1502 ontdekt aadert Lochtar Mudatlanolurk FEIUr bet Oostod ook door decan natuurlit

Ens: Bonder Abbaa Gamton Ez Vgi biorvadr _ bldz 185. Iu Contractboek AMRlttoan III burindt zich Dog berolacbrift wegens de vrijbeije dor Gamtonaen Jhole caly oock #rCU rerlolt jder achin Lrre acucr paerded to Forvocred uitgovuardigd ten batt der Nederlandera door Aje b Abbea thuns Kuroeuxt bij den coniuck Sepbie Jeeerl maendt Zjumadio de twuudu juers 1042” (dua

tuaachen Dec: 1882 12 Jan. [688}. Kk vood noodig dit op UemTI Ryanmin poortgolijk bevelachrift el dit nummer uusut maut degtcokononde 1644. WLucbOou eilend valt butan EtezoD door hhnr oclrool geateld ded workkring der neCm ik dozu Ectu Iubezitnoming hier omdat zij plaate Tond door Tloot hunodeichaum Origineel: Uit de ainrinaten ren hot Rijksarchiof (Zio Ferelagrn IFII 1891 bldz 63). Hot etut dreegt nog de upurUD_ beveatigd t0 zin op voorretd = Zetar apilaor_ wa90t8d buneden spreko OO9T-INDISCHr COMPACNIE 1802 1800 .

257

herhealdelijk aangedaan Forl Op de retourroia Toon d oud-gouvornollf- godoraal Jucquea Spucr bij eijn rapatriegring (Deoember 1802) bet eilend 8lp nioiued (onuitgegeurni Inatr Sprcr Faner Anaterdam Mei 1633) nan voor do Seacou-Oonorul bozie tuukcn WLrVid oudunatlugnou 4Ocu Op bet eiland acbterliet: Na allerlei lotwisaulingen weerbij hat eiland beurtelinga in handen der N ederlander: der Engelacban Fwm Rurg Xoi 1873 door luatatgunocudun herotord FULGLA bot bezit gebleven (Theal _ Bouth Africa 1653 107 205- 207 ; YgL Dagekrhaal Rer Ricbeek bldn 26 977-279 892}-

Op dato 15* Aprilis 4” 1838 hebben dcu E Heer Jacques Specx, oudt Oouverd’ Oeucrael reged den Staet der Vorcenichde Ncder-Janden in Judie_ gaempt deu Breeded Raedt vende presente alhier gearrivecrde Nederlaudtac vlootc . bestaeude de scbepeu Pring Willem , Princcage Emilia Hollandie , Zutphen Rotterdam, cude Hooru , de pogsesgie cude eijgcndom Fam dit eijlendt , Fa0 oudts genaempt 8t: Helena, &0 &ls tzelve jegen roordich leght, met alle zijne aenlengende grouden_ heuvelcu clippen , ende rotsed Foor den Staedt der Verccuichde Proriuticd aeugenomen omme zelve ten besten ende roordeel van den Bemt” Nederlendtschen Staet eerster gelegenthejt veratercked besetten , penpleren ende tegen alle jnvasien FBD vyauden te beschermen sou als de Doorluchtige Ho : cnde Mog : Heeren Staeten Generael vande gem” Vereenichde Proviutien gullep te rede vinden Gelijck alles bij &mpele; solempnele actc rande voorechreven ae@genomen poccasie ende eygendom forme gemacckt nader blyct: Toirconden ende ju Facrbeyt FeD desen midtsguders det diemaudt bier FaQ idgnorantie cu prc- tendere desen pilaer alhier gerecht midtsgaders dcsc potifcatie behoorlyck gesegelt _ ende geteyckent bicr aengeslacgen ten jaere ende dage a/s boven_ Llere Douwls. Cornelle Theuoleaen Drent- Ter ordonnantie randen gemelteu Generael ende Breeden Raedt Yan oaqele _ els gecretaris, Netuurlijk niet roor Dere nRCte” hob ik niet Angetrotfon In 1682 oommendbur HedaT wloot (Dagh-Regisker 1631-1631 bldz. 89}. 1632 preaidedt het College aahopenon Reacin {Dagh-Regiater 1631 -1834 bldt B0} Ter zijdo atoud het zogol der 0. I € couo La Volet. 258

OENEEALE NEDEELAN DBCHE GEOCTEOYEEEDI

CFIL AXBON.

17 Junl 1633 rupitein Hitoo _ cuudt oudu lovuna sudt bijnde” = ororluud_ April 1638 Hij was in de laatate jareu nlet mcuf de vriend der 0.1 Cv dio bij vroagar Eoteorl (Vgl biervaor bldz [70; ’Tiele_Heana Boutotoren _ uldn XLVI Voolo comtLttouTe hieldon harot eijne pleetse eclpu0d onder udduro Kakialij den principalen zijnen 7ader mogan nuocedeeren 0oaP bulpe ende Luuiatantiv ruraocckondo” Dozo bookoum Kakiali Sen dar Rgtn den overleden Lapitein Hitoe Bton mede not bekend vriond Nederlandera vard achtar door de Nederlandacbe &utoriteitcn voor de ’Dgovallon plaata [ULDE And Irour bij zijo optredan trouw C. De sulta 0 Vlorne t; FBUUI utereort undn geliet aich heak Feratoort” OtAT d Axe bouding der Nederlandera; veratodt mut GonoreoL Butuvia euthoritey ende maoht hadde nuenged Cape tayn Hittoe creuron dat beo wonizok sulcx + doen aload (Dagk-Regtater 1631_ 1684 , bldz 197 _ HouiltoFTem bldz LYI , 901 ; Valentijo bldz. 92 .

Alzoo de ingezeteuen Hitod door magt en middclen Fa0 de generale Nederlandeche Compagnie den jaere 1805 verlost _ ‘rygesteld 2jn wit geweld de tyranny der Portugeesed _ OnzE algemcene vjanden doorde zelve wederom gebrgt in ” bezit _ gebroik Fa0 goederen landen ateden _ nit welke % by gezegde Portugeeven wared Ferdreven _ deb in recompense va Q groote reldeden verscheide contracted verbintenissen_ eeden _ POOraZ . ingezetenen Hitoe haar zelven vrywillig hebben onderworpen , verbonden ae0 Hoog Mogende Heeren Staten - Generaal der Vereenigde Nederleuden , 4D gemelde Com- pegnie_ Mant det by verloop tydeu de zelvc coutrecicu VC- biutenissen eeden byua al rergeten veeleu gebroken %yn geworden - daar benevellg dat _ versterven Fan den onden Capitein Hitoe des zelfs zOon Kakiali met de andre drie Hoofden oite Oraugkaja’ aldaar erugtelyk hebbeu verzocht, dat een ander bequaem Perzouu des aigestorvened plaats_ door magt a uthorisabic bevel Frani den meergemeldeu Nederlandschen stant zoude #erdon verkOrcu , itigcvoerd ett erkend z00 i9 dat de Heer Arthur Gysela_ Raad Yill Ludie jegen woordige Heer Commissaris quartieren de Moluccos Amboiua en Bauda Anthoni Fan den

Orargenomen uit Valentijo _ II (Amkor) , bldz_ Vel biorvosr _ XIV , XXIX EXXI LXII IC. 0o8T-[NDIBCHE OOKPAQNIE 1802 1800 _

259

Henvel ook met goedvinden , ende toestemdming van de Raaden aldaer present_ by provieie epprobatie Fan den Ed Hendrik Brou wer Gouvernenr Generaal Fen Indie geresolveerd eude sloten heefit dat Kakiali Plaatze zy0 orerleden Fader Cepitein_ Opperhoofd Fitoe worden geateld zulx gesteld rerd mitedezen daaf benerens dat elle de voorgaande contracten verbouded accoorden_ tusschen de Vereenigde Neder- landen _ FBD Hitoe _

opgeregt _ pieuws e[geconlirmeerd cude bevestigt zullcu werdeu_ eode dat sour- Kakiali _ Capitein eude Opperhoofd mitsgaders de andere drie Hoofden Orangraje tcn eauhooreu cude by gved vindinge Fa u alle smalle Hoofden onder gebiet Hitoe sorterende met solemnele eeden zullen verklaren ende beloven , Yuur. contracten onverbrekelyk houden ende te #gtervolgen , gelyk de zelve hier volgende ende uitgedrakt zyn Feratelyk z00 belooft zweert Kakiali Opperhoofd Capitein van Hitoe _ FOOI hem_ zyne onderdaanen_ mitsgadera Barob_ Totohatoe ende Tanihitoemesaing mede Orangkaje 8 _ ende Hoofden Toor bear , beat onderdaaneu dat zy de Hooge Mogende Heeren Staten Generaal _ zyn Princelyke Excellentie ende FReereu Bewindhebbercu Feude Vercenigde Nederlaudache Compagnie bier te laude den Ed_ Heer Gouvernear Oeneraal eude Raaden Jll Iodie Foori . insonderheit deu Gouverneur Amboina . alles getroum ende gctroum zullen 27d ; dear beneffena zweeren en beloven dat zy de zclve tcgena alle hare vyanden_ ofte die beer beoorlogen water Ofte te laude helpen , bysteau eude assistccren_ zelis tegen deu Kimclahe ende alle zne0 adherentcu uaar haar uiterete vermogen met goed bloed gelgk getronwe boudgenoten Frinden schuldig zjn , Ten leataten Laferda beloven a D niemend andera eenige girofifel: ~negelen verkoopen dan aau de Koopluiden Gan melde Compagnie die dezelve op Hitoe zullen moeten ontfangen gonder dat die Fen Hitoe gehouden zyn de uagelen Faa Keatee] te lereren:

nere commiaeatia_Drrigemc oter Neze ge werten bcgin 1683 bon gckorot (Bouwatofen , I bldz_ LVI; Dagh- Regieter 1631 164 bldz. ljol Pgl hierrdor _ bldz. nool Wvet Baror men Bouwatoffen bldz. 257 272 Shdaodaec S uuT INetnate Klein-Cerom: 280

OINEEALE KEDERLTOHOBL OEOCTROYEIEDE

Daar benefleng i9 goed gevonden tugschen de generale Compaguie, ende die Hitoe begcheiden besloten , dat yder zyn geloove za] houden , nicmend Ya4 wederzyden dear inde molesteerd #erden Zou dicdear F4n de Compagnie verliep _ cude Bcbied Hitoe hew veratak zullen ingezetenen Vg D Hitoe _ VhrOl: ded Hccr Gouveruenr zoodavigen wedurom ter baud stelled , Gelyk baaf luiden overgeleverd zulled werdcb dic uit hare by bet Kastecl bcroudeu weg geloopeu zullen WCzCp Eenige dieneara Fap de Compaguie de ingczeteueu ven de Compagnic ovcrleat doende zullen ue exigentie zeaken bij deu Heer Gou- verdeur Forden gecorrigeerd_ Indicu iemand Fen de ouderzaaten Hitoe de Christenen , mBD oftc Frour onder het pretext Fan huwelyk zonder consent cnde Foorwetcn Fau den Heer Gop_ ernenr tot het Moorendom bragte zal zoodanige FOOT de eerzte reize Ferbeuren duizend patoolen _ ted profyte de geuerale Compagnie eude zullen de Christenen die eenige Moorse vrouwen FBD Fitoe balen_ zonder consent &l8 voren_ gelyke poene rervallen Fie beronden Ferd roor de treede Tei9 zel ve geduan te hebben zonder genade den lyve gesbraft werden. Iogovalle Hcer

Gouverneur die Fan Hitoe cenige rerEcu tcu dieuate Compegnie te maken , dede Fordcrcu zullcu zonder eenig tegenspreecen daat toe helpen _ mits dat die van de Oelisive 3 ende Oelilima 3 te zmen tot200- davige rerken zullen Ferden geroepen_ Wast tegeus Heer Gouverueur Fa D Fegen de Hooge Mogende Staaten Gepereal_ zyn Princelyke Excellentie _ ende de generale Compaguie _ op believen van den Heer Gouverneur Gene- ma] beloofd heeft _ de VOOrsz , Kakiali als Capitein ende Opperhoofd _ mitagaders alle andere Orangkaje ’9 cn Ingezctcucu Hitoe haar eige natie tegens alle bare vyauden Faler _ te lande belpen _ staan ende te defenderen dear de noodzukks reregchende alle Felke conditicn dezen contracte bekenuen Foot3z Orangkaje 9 Fin Hitoe teu eaubooren van elle amelle Hoofden ende bare meeste ouderdanen #cezed de oude ende zelve mn- tracten poincten ende artikelev dagrmede van ouda generule Nederlandecbe SEaat ende Compagnie zijn Ferbonden die %y ook belooven getrounlyk te komen. Ted oirkonde hebbben dit onder-

Vgl hiervoor _ bldz . 155. OOST-DDISCBE CO#AUMI 1802_1800.

261

teekend onderstond Fort Fan Hitoe dezen 17 Juni 1833_ Was getekend met deze merken

CFIIL PEBZIE Augustae_September 1638 _ Do 0.1 C had iu dozo degeu in Perzia fectorijen Ispahan , 8jiraas Guuon of Bendur Abbag. Ondurutanod bevalachrift baveatigt don aankoop Compegnie hoia (Vgl: Dagh-Regiter I631- 1534 bldz. Ha? ; 1636 _ blds. 47).

Berelschrift egeu? bet bezit de huijeinge Faw Ag0 Riza Dabulie iu de stadt Laar gelegen door Safe Coelie Chean de goope YBD Jmsan Cvelie Cbaeu den Hollandechen Capiteiju ter wooninge gegeven verlccut op Kelbelie Chaan regcnt Laar , door den coninck Safie d cerste: Ju dc maendt Gafer des jaera 1048 ugcrCCDCOmeude met de maendt des jaera waer Cbristi geboorte. Duer gebodt Y werelt gehoorzauen geschiet _ namentlijck dit :

Alsoo Cep” der Hollanderen eerbiedelijck bethoont beeft _ det Sabc Coclic Cbaan , gooue Jmean Coelie Cbaan het huijs Age Riza Dabalie in bet district Lhaar (gelegen) ter wooninge voorechreven oatie gegeven heelt en dat sij #eD voorschreven huije ecn pota bile BOMWC gegasteert verbouwt bebbende , deselve altbens hct bezit van de Hollandse uetic sij [en blijve}. Hierom ist _ dat wij ordounerch [ed] bevoolen hebbeu det de toe- Flacht hooge heerech#Ppie depperbeijt , siju hoogbeijt ciraad aed booge hcerecbeppije Ferhevenc fortuijn_ Kelbeli Cbasn , regent het diatrict Lhear , vooracbreren woouingb aep

Volgan eenige Arabibohe karaktera; Dit Contrdctboak Amukardam III Vel Hocroe Tatan Niot-gelijktijdig ttamaleet uijt het Perainena Niet ingevuld Hiervadr: -L Aq0 coninok Jafio d’Eerate: Portug: ngutur” utgeven boatedun 282

OENEBALL NEDEELANDSOBZ OLOOTROrErni

de Hollendeche natie io het bezit gevende_ niet en rerhindere datze aldeer resideren , opdat het gelve ced oorsaeck Fen haer gemack tranquilliteijt sij_ Dese paeck den ram noodeseckelijcke ughtervol- g18 erkcuDendc aghte sigh bier aed verplicht weden . Oeschrcren in meend Sefar des jeera 1048

CLI 4XRON:

Hel 1634. Lu d onruatige dagen ralke de Cmbon-bllandleld dlere tijden door- leefden _ Werd Gijeela gouvernaor Far Ve ngan door den comminaris Antonie den Houvel; die eijo voorganger bij d0 Hoogo Reguering ongunatig daglicht hed gestald Cba WEA celf ala ejjo opvolger optrad (1084–1886) nfrchoou oot hi volgena bet oordeel gijner aupe- rleuren vclo meuacbelijko Ercnooom ondorworpon” Tooly

406 Scpt- 1633 Overgenomon uit Valentijo_ L (Ambon) _ bldz 10L. Dat Van den Heuvel de leiding breeg oP Ambon troebele tijden _ Nadrat Gehool do laronaloop dezan amhtaneec een aantleoht tegen sjjn teretter beleid 1028 kowt bij Batavia ale advocant-fiecal _ wordt dur lid van dan Baad Justitiu: Bowindhobbers worden VCOr bem gewearachumd anooden guit_ Fiana kwade atreken @40 eani ga Heeren we bekend #arn; 1836 wordtbi door dep Raad Ludid t6r “ardly oording gervupoc coponde Rutscheldtde ororbitanto gchaodalouge iujurien con ddunte Rnach heden 6.0, de Raden Indien gaeproken” Hij Fordt rijo ubt godoporteerd rurzocEt deomoodig O gonado wordt op Bewindhebbera 1832 ip %ijn ambt berateld_ Hij werd nu in Janvari 1093 aangesteld comwinauria viaitatAur voor mbor Fad iliU October det jear trugkwam_ Hij besobuldigdo Oijeols inncitule ruoeierijeu Were bleken Eter opgereapta 7eieChe beachnldigingen sijo [DAAT do Hooge Rogeering ontbood Qijaala rarentwoording benoumde Vau den Heuvol siju opvolger nicttagenataando 0. & Teadba troEn meenden dat Vau Houvel mCOr bad gueogd dko bij kod varintroordan Daze Nov. 1C3B tot gourernaur Ambon ba- noumd Hooga Reguering boopto ulloe goeda van Alboowal (bij} vole menachelyoke defecten enole impertinention bubjeot dolukkig Retd reeds Norotber 1834 door den G.0- LarIraroepun De motiveerng hiertand teoteneud: bij had iu sijne betrekking ul Dommiranga Feracherdo impar tinentien geplaennt oompoultlen gemaeckt ende underu quudo guugen Kagacn” buitondiun zich Awboyua bij one onderdanen door te berdioheyt TTAamde bejegeningen ende quaut sproocken vrij odiada gomaoctt” Tdan hed geene juriaten zenoer deu Ruutd Juatitio Butaria TUATOL Vaz

Houvol -preaidant college Moeat Forduo Berindhebbere bebben ded G.G_ BrouwOr dau Read Indix ernatik oo8T-IXDISOEE COMPAGNTI 1802 1800 _

288

ook Geduroudo ziju gouvernearechep Ambon bleek: Bij baaanonrde nianwen kepitein Hitoe Kakieli met den Itndhoudor Jtaruata 8 LuntLd aL d0 FOOfDuIaLo tukunsuindor tzun het Noderlundech gegeg: Folgung bem roudad 00z0 Banzienlijte nva ndera den aultan H4eEaarane habben gecorapireert o0do 4ongOpauDOn OmWU donoorlogo toguD vaogbon laot Amboloe op zijo awackete overve llen ende onee chrialen oncerda nen allen mogalijokan ef breuor doan. Vao ded Hoavol bobloot _ aNidbtan Lich huo nctor Tacud ging Mai 1834 DBIAT Hitoe _ Dialm Kakieli eenige anoere hoofden zevanean hebhende (hem) non roindelijck aemblant and e goeda mino getoont ” dece rArraderliko Roudel-7ijze dodon dop Conino ou4U Alo do hoofdou oudo Orangkaye Hitoa” opnieu# eadt getron wiobeyt - Het sleobte sobijn , Ranl juint deze gov4n genneming zetla Vaal rwead bloed en bij Hitoe’& borolking Tomutto’ YOtl du zijnon (Vgl Velontijo _ bldz. 100 _ Tiolo dotus Boutostoler bldz. LVIH, 257 _ Dagh-Roistr 1631- 1634 bldz 3421

Eenige Artikeled welke de Koning Hitoe Orangkaja 8 ende i0 woonder Fa0 Laud beloofd gezFooren hebben Foor haar en hure pekomclivgen_ eeu wiglyk.

ARTIE BL Alzoo de Koning vap Hitoe _ met de Orapgkaje en bet gemeeue volk zekerlzk weted , quade raadslagen Cepitein Hitoe (endera Kakieli genaamd} al roorgenomen bebbende den ataat va 0 de generale Nederlaudache Compagnie ruideereu ,_ lend v8n Amboina Hitoe _ goede rrede te berooren , ende ten verderve brengen dat ook eenige Orangkaje ’9 pit Freeze gyne quade practycqueu toegestaan bebben baar iosoficant rennende zulx beletten stil hebben gezregen_ 200 18 dat de Heer

beriapt oter hunna honding Legenutar dijrele de benoaming Yan Jemu Yui rouruDuwr Lemoon AnuLLT dtzu rordedigdon sicb bewaring dat olmeette pereonen Indic piet HoATan vindon ! 1836 Tero Vao dod Heuvel Rerena luater tegen Hooge Regeering oordoeld_ aereng worden gegoeseld pnum 4oo de tong Geetokun rerzoel der Bataviasobo predikanten Ferd hij FD Q0 geceoling geradimeerd blyrende verdera @bond der Jententie kreoht” In Docombor gonoumd jutr koordo bij T Petria Lorug: Wal ik hierboven omtrent dam mededeuldo guput bobalve wt do Bourostonen de Dagh- Bogietert oit Onuilgeacrrn misricer daolutan pit het Ood-koloniea] arobiof , dagtaekonond 1634 1619. De rdje Hitoe _ #i0n mon overgena nieta murkt in dozo jaren (FgL hiaroor blde. noot 4), wordt hier weder Op bet tepijt Gebraobt nt hom poodig hecft 264

QENRBALE NEDEELANDSOHE @EOCTROTEIRDE

Gonverneur , Antoui den Heuvel , orerdenkende geen tot de elgemeene weletand pooden Foorgenomen hccit breckeu deze quade madslagen gemelde Capitein Hitot gerangcu te ncmed regt atellen ende te strafen D8Bf bcbooren alzoo Fer - broken ende orertreden heeft het verbod mct dc Compagnie gemaaakt dat ook bem beloofd eude bezworen R09 op dat elzo het quaad mogte geweerd ende bestc verkregen werden , welk nodig welstaudt vep “t leud _ ende mst ven goede inge- zetened _ Dit 2Amcu dcn Konink Hitoe Orangkaja’9 _ ende gement Folk oangemertt ynde hebben FOOI Bocd aan - genomen zoekende zelve met een opregt herte vergelden belyden ende geven kennen dat de F4_ Heer Gouverneur well _ ende goede zaake FOOT ’tland ran Fitoe heeft gedeen belooren ende 2weeren bj dezen dat %7 en alle hare nakomelingen_ niemand ander Voor heren Heere ende Hoofd rillen errednen _ als den Gour ereut_ die door de Heeren Berindbebberen FBD de Gederle Nederlandeche Compaguie berwearda gezonden word gelyk zy a8n den zelveu gweeren eeuwiglyk alle opregtigheid ende trouwe te bewyzeu: ARTIKEL 2- Konink Hitoe , alle de Orangkaje ’8_ nevena alle geqeene volk, beloren geboorzaamlyk naar le komen elle velen van den Ed. Heer Gouverneur _ gelyk als de andere Koningen Oraogkaja ende ingezetenen vi 0 lend Loboina_

AETILEL $_ Konink FaD Hitoe uclens vier Orangkeja ’9 endc Hoofden Yan pegryen zulleu wet de Hecr Gouverncur cnde Orangkaja YeW Aoboina helpeu beraadslaged _ YaD gcene dat nodig i8 #clytand gcmcuc lend welker einde de Fl_ Heer Gouvcracur in yder uegry een merinjo of bode zal atellen rotting , met bet tcked van de Generale Compagnie dregen %l_

ABTTEEL De Koniuk van Hitoe de Orngkaje & van land ende gemcne volk beloven z00 vcel COICOITCD (e maked ende gereed to houden doendelyk ZY0 ende t panggujen Wa8T de E. Hccr douverneur believeu z8l _ even als de iq woonderen van Amboina.

Doze benating nog steede gubruik (Ven Hoerell , Focobulanium bldx Anbon bldz. 23}. CURN-MDMOhI COMPAGNR 1802-*1800*

285

ARTIKEL 5. Beloren goorders dat wic vyanden zyn ven dc Ed: Hecr Gou- rcrneur ook here eyenden rczen gullen , t z dan de Kimelahe de Ternetagpen Folk FaU Legsidi . Canbello , wie _ ofte RQaI zoude mogen rezen willende de zelve water _ ende te lande vervolgen , endle bevegten ende geene Fellte rrinden ayn F4 Feer Gouvernent_ Foorlold helpen , eren als de in- roonderen 1mboina doen_

ARTIK EL Beloven ook Konink Van Hitoe elle Orangkaja , ende ingezetenen geen pitsjeringe willen bouded oite gemeenschap bebbcn _ met des Heeren Gouvcrneura vyanden , van lud Loeboe

olte Canbello_ AeTIKEL Belorcn ook geed negelen Moer pegelen ofte ateelcn brengen ofte te verkoopen ae0 imaud anders ean de Compagnie verataande , znivere ende drooge negelen _ daet FOOr de waarrye zullen ontfangen z00 al8 an andere beloofd ende indien imaud eenige gelen- moernagelepd ofte ateelen verroerd ende aen auderen verkoopt _ #BaI zoude mogen zy* , zullen zelve Heer Gouvcrncur le Lenned geved , Op dat daer Over mogen gestraft werded _

ARTIKEEL Alzoo Kekiali voornoewd vcel 480 dc gcuerale Compagnie schuldig z00 beloven dcn Ed Heer Gonverncar te helpen endc dc nagelaten goederen ved dito aap FYZCD det alle zynen schuldcn mogen betaald #erden ARTTEEL 9_ Indien de Ed. Hecr Courerncur beriud _ dat op leud van Hitoe eenige onnodige Fortreaseu ofte sterkted _ 27v , KAar hoedanig zelve zouden mogen wezed beloven de zelve af breken , ende apderc te helpen maked , daer dc Ed: Hecr Gou- Tetnent believen ende gocd Finden zel .

AETIE EL 10. Azoo inwoonderen land Hitoe baar houden aan de Mooreche Religie , beloofd Hcer Goureruenr baren

Bic : 288

GENERALI CEDERAA NDSOH} QLOCTRONEEDI

verzoeke , gemalde bere Rcligie Diet uit terocijen maar gteld in eer idera believed , oftc dser by blyven olte de Christelyke Religie hemet begerende_ dat pog de CCu nog de ander _ dear zullen ged rongen ofte daarom gestreft werded relke artikelen elle Heer Gourerneur geatald zynde Fol - Eomentlyk de Kouink_ alle Orangkaja ’, ende inwoonders land aangenoinen werden _ belooven zrecren met een matacu (pa des leud: wyse) ende verklaren roor God , die alles magtig is_ mitsgaders roor alle omstandera die dit contract hebben aangehoord die ook elg waaregtige getuigen daar konnen Mezep det _ indien Ferbond bouden bare beloften volbrengen , de almagtige Godt baar belpen maar indicd dit niet Daar komen Bcena gez woren hebbcn , alle ongelul , dat rercld haar moet overkomen , ende rerderven _ Aldue gedaan ende besloten det het stand grype , voor zelven onze uakome elingen eeuwiglyk , tot welker einde TJ bet teken onze handen onder dit contract hebben gesteld_ blyvende zulx zonder eenige veranderinge Onderstond Actum “p Hitoe io Logie dezen Mey 1634 Was getekend merk ven de Konlnk TBD HItoo naemed van Tanah Itoemeesing , merk. Fa@ Totohatou , de HAMED vaD Orangkaje 8 Rarob_ Pati Toeban: In keunisse Ray getekend W_ Onthoorn Secretaria 1634.

CX_ BENGA LEN_

1684 } Reeda dadeliik de oprichting der 1602 Rerd de bandel Bengelen OvOrFogud (vgI De Jonge Opkomst _ IMI , 454 Tiele, Europedre bldz 74) , LIaT bee Fexligon bepaalde handel

naderzetlingen schbijot bet net te sijo geKOmUD: Missobicu alaalkundige toertand Nederlandera deatyan beeft efgeboudon_ Wel

Bjj Yalentijo (Ambonack_Zaokm dn Gododionsc} , blds 10 , rindt I An beacbrijving untlcilDu-urid#i in zijuc dagen (Vgl Enoy clopaedie_ bldz. 488} Orer de tegenmoordige beteokenis Fan Metatade veL [CL nog Van Hodvcll Vocobubrium bldz Ambon blda 120. Deze letter mij niet durlolijk Vgl noot- bldz. 259. it Contraotboek Het atuk daar geplaatat cuaanham dooumenter 1691 1832, reobte echtor: Zie bet ulol- OUBT-IXDISOEE OOYPAONIE 1602 -180u.

287

bohoordo Bougalen bot rijk dar Grootmogolo (bet in 1578 door Akbec Groota zijo rijb gebeobt)- MBAET de Portugeezeu hadden 7aalen Joet hebondena hedden Hoegli _ Twier dien [AI Westolijke mondiugon don Gangeb) bezic- Het belangrijkete banduluplaata rooleng quz0 bahoorde jan bunno ijunden _ JBC Poor de Nederlender Been gelegenbeid , bunne COWDBICIU pealigen- Iuare etad word i0 1882 Yarvaro door het Mogobrijb Eugt Koromundel uit #utded Joor nzAT bolrokkingen lander Bengale' angeknoopt (Vgl. Dagh-Begister [69_6h bldz. 241 852 _ 415 = onuitgegenen nlybn[et G0. Rentiner Bacind- habbers Bebr: 16 Augustus 1633).

Caull door Hasamchau aett d'Nederlanders rerleent , meckcndc de bandelinge in lapden Bengale Ick _ Hesamchan _ bebbe gcgeven gelijck gere mits desen _ caull een Hollandsche Capiteiju dat zijluijden met bare schepen gullen mogen gaen ende coomcd iu ,de leudeu van Bongale , alldeer handelen ende pegoliered daer bad gelieven _ mits det voor ge- reghtigheijt Fed ju ende uijtcomen haerder coopmanschappeu sullen betalen geene Miercamafdij Hasie Sjemaell Fiens handen dit cwwell giet ende andere coopluijden sullen oordeelen ong dser FOOI com petercd. Belassten ende be reeled #cu alle ouse onder - danen principalijck iu Ovglij allwaer zijluijden vonrgenomen bebben residceren dcselvc Hollaudu alle faveur ende vrunachep wijeen ende deae ordre in alles te oboerrecreu etc"

En niut 1038 zooa ki Danvere Fortugtese _ 247 - Beport 28 { , beeft (Fgl Hunter Gasdtet IY , 118 ; Daph.Register1631 1631 , bldz. 146 160 _ 106). Azim Ebe EOureraut atadhouder (pabeb} Bougulen, LlmADS den Mogol _ 168z -1847 ? (Huuter _ Qorattart J0}. Vermoodelijk OEAA gopyurdour OP Kuat Iummuuae. BllEbeat cuuaohem paronen tnaachen den IouvernBUI Beugalon den FarLaren woordigar C. op d6 Kuat van Koronande Over het beleng _ man voor de 0. 1 C in Hoegli wg mun Daga" Reister 1631 1684 , bldz. 852 Obrodxor duoht _ dat de Genges Paraege vorleenen adou #uruit lettettoeurka ooopatadt Cethay' (Broulet Bowindhebbere 15 Aunustwa1630: keol niet gedegteekend

Ellheds niet in dit afachrift De dle tolid vermoedelijk te atallon in 1834 imworu coret iu d tweado bolft 1082 viel Hoegli den Mogol bauden vurmoodolijk uurat Doocmber 1893 den Nedorlandere bekend Ferd (Dagh-Regiater 1631 1164 , bldz_ 146). Ycn roor dien tijd kan hot ecuk niet degteekonen torwiji Azim Khan ok eeret W dit jenr ruuyUrQBUI optreedt Du wijzo WABIOP vordor bot Dagh-Regiater 1631 16H DVAT Hoagli epreakt (bldz 241 852} doet mij gareelen het kau pleateon 7oor 1084. 268

AFLERAT Ienmnan DSCHE GEOCIEOTLERDL

CXL: BENGALEN_ Anguatus 1636. Ofeoboon handel Rerd gedreven Bengalen (vgl hiorvoor blde. 267) , bd de Conpagnie dit DOg niet gedean op Hougli in Juli 1684 Althang mund zeggen 6.G det 2W hedden voorganomen rden bandel Bengalen, Pog". Anor Ancn AunriL Ncotn TTAET inaonderhcijt brougbt hucru Ed. resolutio Tolols bcgeodinge doan rurioto Oanges ande Fonden bandel Ouglij prette DATAnI hetzelfde jenr dan vord cen jacht nnnr Hoegli conden hadden grootu verwachtingon den bandel d48r , puut uitgang longa den Gangeb Heer 7lotten Filde de commerie daar roorloop1g nlec gerolge vexetie" der Mooren mededinging Eugclaohon Portugoezen welku latsten dbr #eren blitjvon lanotat (Vgl: Dogh-Begister 1631_1634. blde 852 415 445; Dagh-Regisler 1636 blde26 123; onuiegegaun Qentrak Hioein Haman 1636). 0.I C tracbtte den Grootmogol Lelren hun belang F[IQAO hct gelukte den onderkoopman Francoic ILmtAT Yoike degen Agre oneo belenged bobartigdo mot bubulp aanzienlijk ILttulcnilur dun Mogol (ziu beneden 289) , Onder_ hljlkDTod furman rertrjgen (Dagk-Begialer1636 blde. 61 _ 128}

Firman door den gullthed Choron ACu dyonsciD 1g18 rerleent aengaende den vrijen handell in Bengala

Godt is de grootste _ daer naer Aghabanr Asaalan Chbev Die daer zijt een sijet Felcke de zuijrerste ordre Fon Mohomet_ Diet gtaende nBer eere ende rijckendommen mjer ijrerigh

Wit bet Contractboel: adon 5OOc

la daann rarkcerdelijk goplutat op [887. Klu dat cigoulik niot dezo vurzemoling huie bunoor tooh daario op niltAD LmnIottR door Nederlander behoave dor 0. ngoprocureort Do Oboron (uUD OJCumDULID oll groote Mogor" (Dagh-Regisler 1630 , bldz 128). De Mogol _ dazen Termat pitvaardigde ie ajeh Jebad of Jebed , 1629 1659 (Hunter_ {enttt H10} In zij0 tijd #ord de roaidentie van bet rijk Htnatr rurplaatur Delhi (Hunter Gasattecr 89;; [Ve 842; Akbe) Omote (1558 1605} Volgena Hunter Garatteer blds . 1885 LLim Khan pog gou vurzowr word dezo 1637 opgevolgd door Ialez Khao velka HEAD bater overtenkomt LBBE [A DD Chen' 'Toch zijn eoowel datum omalandignedan Fmronder Iutrad utuYOI Edot Lovuld moblaram but atuk plaatsen 1085 . Fergiat Huntar Gich Tlaeoher dit jeertal ? FgL a8k cneden bij latere formans

Bajjid : Arbiache goboorte-adol-titel wurmev cun deul der efatemmu: Zingon Mohammed u docbtor Fitimab rordt aangeduid OO9T-TNDISCHE COMPAGNIE 1602 _ 800 .

289

den dienst Godes een pileer mijn rijck, onder alle mijne vrunden grootate Fien alltijt mijn bert scer genegen geweesst ende gcbouden als mijo aengcnoom zoon etc” . Uijt schrijven FAp Masell Molucb Meijot Mirmosa bebbe FCr - ataet det dcn vorgcu gouvern vaD Bengale met tocdoen Portugesen de Hollsnder_ daervan ccnige ziek Faren , veell moeijte sengedsen ende baer scbut sengchouden heefft; Warom dit geschiet? Follandera zijo groote cooplieden ende comen onder onae schaduve handeleu ; dies bcgceren_ dat met hare gchepen in Ouglij ende alle bavens sorterende onder Bengala vrij mogen comen ende on gerhindert bared bendell drijven , mita betalende behoorlijcke toll. Dit miju voordt; t selve gullt houden ende well toesicn _ det vam wielandt haer eepigh rerdriet ofte gewellt aen gedaen werde _ Hoe RCD haer meerder goedt doet hoe onse vrndtschap grooter zall werden _ Actom Agre ded 16’ degb der maendt Soffer jnt jaer YBIL Mehamet 1045 ende onsea rijcr 8. Boven btondt Copings zeegell Onder : Dera Seeckouw oom ved dep Coningh _ ende zijn zeegell , Nogh lager Afelchan , duiwan , onse sccretaris

die dagen poururoeor oOT dun Mogol Cawbejj” Brootoha Balanar ende Ourpaer’ allen galegen cezeny oordige Quzerat Kambaju (Catbay} , Brouch Buluutr (Dagh-Register 1696 bldz 49 60} Hij Gouvurnuw va0 Buret ge weubt Azo Khan ? ? ? Vgl Dagh-Register1636 bldz 122. Dod 1847 Sefor 1045 Luguatue 1885. Jeban TrBM LrOOI in 1628: bot 8”* jaar eijneC regeeridg Talen in 1685. Hot negende viel in 1698 (Zio Dagh-Register 1637 bldz. 106 246), Do ondatu ZOOD aheb Jchao: Hij word iw 1859 vorzndord door ziju jongern brouder den berendan urangzab (Hunter Gazettedr 349= 9527, geweld zieh aen WOE tot don broun buunda (Tulboys Wheeler _ Barly rerotu 12 &, Veluntijo, IV Mogolo _ blde. 230}. Duweup ducan ’ hier -dea coninot cancaler (Vgl: Dagh-Eaqiskar 1677 bldz. 246} 270

O NIRALI NIDELLAN DBCBr OIOUTROTBIEDr

CXIL BANDJERAA BIN. Beptomber 1036_ Beads Beratu jared 0e07 #preke betrekkingen tuaaohen de 0. C.en Handjermaain, TAI sij waren veelal van Fijandelijkeu; alchand miu vriendolijkon, uard. Ln 1812 Ford de boofdpluatu Bandjormaain dcor Jnian duat Een tiental jeren later Rorded nieuae batrer; tingen angeknoop _ voteb nol 0o8 dop peperhendel Toch mron relutioe niot duurzemud rultO Manr bodort ougovedr 1831 duarvab meur dun ketrone mote bprake: do rorut gonocma rijk, bevreead FoOr mechLu itbreiding Metarem tracht me: onzer beteren Foat TOmun ILLr vap da gahoopte handelaroordeelen voari pupuruuno polie Iem Jooc Voralod dubbelzinnigo houding Duut Onderbendelingen

bleven voortuuron totdet Jwi 1685 gezent Bata =ib verachean Kian ondertabno verdreg Fuco goalotun Dlur IB boppte Fuor do toakorat d0 vernoudingan coude rugelen (Zie FOOre[Vun Dik _ Bornro bldz. Hot duur gad rukte contracl gecopieard nRBT ander eremplear dan Let hler Folgeude Vgl Dagh-Regiolor1631_1644_ prsaim; dezo Bidregce bldz: 208 288; Kronj* Historiseh Omootachcp bldz. 252 T)

Contract regena d'E Compa met die ven Martspoon gemaeckt: Jck Retne Dij Ratje_ aliee Godia Babouw ebandar des conings FBD Banjarmaralugh Kartapowra , expresselijck els ambasse deur door 'Lijue Maij" afgesouden Martapour naer Ba omwe BCn deo Hr Gouveru' Gener' ende Rade va# Jodieh daer residerende, Win wegen zijue Majjt te belooven merckelijcke redenen dattcr egene peper de lauden YA D Banjermaroiugh ed zall verkoght, veell min uijtgevoerdt Ferdlen zo0 lenge als gemelte Hra Stated Uener/ ende Raden Judien eeuige Nederlauders Martapoura laudt gullen houden oflte dat daer ollte tot Baujarmarsingh eedigh schip jaght , fregat ollte chialoup vau de wellgem" Hrn Staten Gener' eude 'Radeu van Judien moghten #erew bckenue mits desen versvek mijueu couinck eude #UUI deselfis rekeuinge borge eude op leveringc peper well ende tot miju vergenoegingh ontfangeu bebbett wijt haudeu Beticon overstc der Hata;

Dit bet Contractboek Gruzerit gaboorte (Fan Dijk _ Bor nto _ bidz noot Hier de zelol rlgobring - du verwoesting der vroegero hoofd DIBLA door de opren 1612. Faa Dijk _ Bornco dldz % heeft hier 4og de wcorden: In of bij eenigu rreonidu Datieo_ hoedeuig die ook mogten VEz"m De verleten boofdplaata. OObT-LDIEOHI COMPAGNT 1802 _ 800 _

271

Fieche Chinesen ende Jancongh _ Chienees coopman . i0 pitjens ofte Javans gelt de waerde van drie duijeent R" sa0 840 dic dacr vooren hadde betelinge ven den Nederlaudschen directaur generaell ontfangen sullen welcke somme VAD drie duijsent R" van 8ter jck Retua dij Ratija alias Godja Babouw beloore uijt den naem vaD myuCd coninck foorpocmt bcm dacr toe gcauthorisecrdt zijude_ doen betalen gecommittcerded van dc Neder- landtacbe Ooestjudische Comp" Martapura residcereude mct de eerate peper jegen woordige Utucu mouaoh dese maendt September ende nenvolgende maeut October rijp vallende ende dat tegen den geaccordeerden ende vast geraemden prija Voor jegen woordigh ende toecomende rijf R" ven 8l0 picoll offte de 95 Martapourse gentangs, bedragende dese schalldt van 9000 R" 800 picolla peper. Alles onder expresse conditie ende verbandt bier vooren gemelt dat den geseijden mijuen koninck rolgens gijne wlamnele beloften niemandt anders alb die ved de Nederlendache Oosst - jodische Compe uijt zijo leodt ende ouder zijo gebiedt peper sall verkopen _ lateu verkoopeu nogh vervoeren 800 leuge de voorechreved Cowpe Folck _ schip offte jeght Banjermaringh

zij hebbende: Des sall ick oudergeechreven geseijde pitjens eude de vordcro coopmansschappen Yoor rekeuinge se0 mijne koninck elhier opge - koght vermogen te laden des Comp’ schip of scbepen omme deselfe toll ende vraghtvrij Martapour over te voered ende meer gemelten mijnen roninck alldaer te behandigen offte Olcnne zijne ordre dacrmede naer comeu Ju tcekeu der waerhcijdt ende omme dit contract te Folldoen hebbe dit geschrifft mijnen naem ende ge roonlijcke hantteeken ondergeschreren. Actum jot casteell Bat” degen Septem ber Ae 1 885 Onderetondt : kcuisse 740 ODS geteekent Henrlck Brouver Aathonlo TaD Dlomen Jen Fan der Burgh Stored Barentszoon -40 Bantamze piejena doen aluit ’ Rynde eenigste kopore Munt hier_ Ja7 B beeft Iane Dog hoorl pitjene walke atrootje geragen zijnde, een dubboltje doon (Valentijo Ato bldz 856) . Pitjena 9YIdG 4equrero gcklcelu muDte onder d’Ludianon Jurut quertieren gecrocken” (Van Cbijs Plakaatboek , bldz: 446}. Dijk: bunno” Zooal I4D Kbtl degeu de t#cudo puryoon Redu Iodit_ onmiddalijt volguudo rdg GG. , “OOre belegc de huudole- aangelegeuhodun (Vgl Heerus in Encyclopaedie bldz: 71 66, vcruuru ledeb Rund India (Vgl: Dogh-Register 1631 1634 ble 188 , 870}. Dero 1694 en [836 ale gezzut Denr Mertupoere geweeet En mut bem #24 d0 gezapt Martupoore WBneila gekomen (Vun Dijk Bornzo bldz 23} 272

OINEEALE NEDEELAN DYCHE OEOCTROTEEE DE

CXI: FORAOBA 18 Decembor 1635. Nadat de DrAT Tich 1624 (*gl, hiervoor = bldz. 195 , 214) Formoda buddod govestigd ALdcd apoodig iu DUCTI uprbing d adorpon ende ~lecken omtrcnt OdAD begrepen atadt” Zij kwemed vriendechappelijke verhouding Mattau pleat$ tcokenie ar Konuo uijtmnecken OmLrun: 2000 waerbara IITACD (Dogh-Begister 16x# 629 bidz 146}. Later voraodurdo dezo rricud: pohappelijre becrekking in vijandelijke-Reeda in [629 wurd door wmmigv dorpon Mattau , #gmnote mocdwil” gepleegd tegan anzen TMTHGLD cchter bouding dou Boueornuut Nuyta niet vreerd schijnt zijn geweeat (Onuitgegetrn tlierantr Nuyts Nov. 1628 dou Predikant Candidims _ 4u3, 1628, Bawindhobbart Febr. 1629}. 1629 Yordon 50 coldaten door Nuyta n 8Ar Aattan geconden Chineuschu rcotura die zich land hadden bogeven #altrapeeren” eMan door Inlandere Mettau vermoord daok ook uiged on vOOrzichligheid (Onuitgegenrn mistiten adn Bogiindhebbeth 0.0. Dea. 1639 , Van Winn Juni 1631}. Althana Maart 1631 zijn Naderlandera plen uxploiot op dio Muttau doed” (Dagh-Regiote 1631–1634 bldz 6} O8k (nog ?) io 4pril 1084 FaTen verhoudingen niet do besto oorzank de moordadige tegen roor duben gepleocht” (bldz. 284): CDOm fuicl umde MeahirK Matleuw” De voorgenomen ITR Bot piero - Ford tnen uitgugteld Rog0m? gebrel voldoende mOut niettegengtaando bowoner vilipenderendu garech ehde rerpoct Taijoman _ geun hup baddeu millan lauoun eolf niet WnL gudano Inuinunte expeditio tegen Ander gedeelte bet gourernement Forto3# (bldz 807} . Deo % Novom 1bor 1635 dedat vergcerking Hatevie Getomun Yond axpeditie togun Muttau Duta; woningon #erded AECin gulogd_

nadat vleck” #ay gunomed Wut Foijjuigu rebietentie’ onder werping volgde #poedig dega onder vorwBerded ondurulaapd cantruct noergulugd (Dagh-Regioter 1636 bldz [oZ WBBI contrict afgedrukt; Krontkk Historisch Genootechop bldz. 256 _ Kar ook orerucrxumgl Foorkome ; DuLledtnetet IERP7Ia5= Betindtebbcre roulat Haan 1674 , Jar 1636 28 Dec. 1636 ; Oratbe Archicl , HI = bldz 86 voore] bldz 30_95) Accoordt getrofen tugscheu d’E F” gouvero” Haps Puttoiads deu Raedt comptoir Taioen wegena Nederlandtsche ereenighde Geoctroijeerde Oost - indieche Comps ter eenre ende de gecommitteerde oversten groote dorp Hattanw regens de gantscbe &e- meijnte het voornoeude dorp andere zijde.

Wit he: Contructboek: Het lag vermoedolijb Woalkuat bet eiland Vulenting kuurt van Formorb_ (in deel IP 2) komt Maluamir-Fivier ROOI = Tinlaruhien drukfout FOOT Matede-ntiur OOsT-IND[SOHE COUPAQNE 1802 1800_

273

Ferstelijck belooven wij , Funchsin , Tavoris Titulogb ende Tij-daros _ oijt den naem ende VBD eged de gantsche gemeijnte vaD O0S dorp Mattouw dat wij alle de hooffden ende andere ge beente va de massacrterde Hollandere die volgens ouse costuijmen pronck plagteu dmgen ende uogh bij moghten berusten door bct gautse dorp ouder een ijder sulleu doed op samelen ende #ederom met d eerzte gelegentht in Siuckan d* Juuij lcveren mitsgaders alle de musquetten cn hct vordere geweer als Eleediuge Joo eude sulx alet selve ouder zoude mogen beronden worden _ Ted anderen Zuu BCrC met decae overgeleverde clappus pinabgh boomkens eerde geplant vertacu dat trang_ porteeren cude opdrageu volcomentlijck ende in allen deeleu acu de Hoge Mogende Hrn Stateu Gederaell vaude Vereenighde Geunieerde Nederlandsche Comp’ allsulckcu preteusien ende eijgendommen_ wij wegeds on8e voorouders endc het besitt dat wij jegepwoordigh int dorp Mattour ende plaetee dact lendt Omttant gelegen _ zijn hebbende vcrre one jurisdictie naeT Ooaten tot aent geberghte Westeu ende het Noorden ende Zuijden verre ala commandement streckende zouden mogen geerfft offte dus langhe eijgendom doort besitt rolgens aller volckercu reght verkregen hebbeu_ Ten dat wij Om geenigerbande oorvacken n&uf deacu mCCr eenige Ehpcnev tegen die Holla udscbe patic . hare boudtgenooted ofte geallicerde rrunden bij der bandt zullen ncmen WdUr contrrie boved Bemt Hooge Mogendc Hrea Staten Geuerl erkenuev pecteercn gehoorsamcn ende bouden “OUI onse beschermhcereu . onder Fien Ou9 g4CInC eude gewillighlijck submitteren Felcken eijnde ende op dat alles met des te beter ordre soude _ mogen toe-

Dagh-Register . Tavoria , Tunckauij, Titulogh eude Tidaroa Dagh-Regite Rrontjk: Nederlandere”_ Roburtug Junans predikunt Jiocmosi 1629 1648 Biokan Trooatenurg Bruyn Biogrophioch Woardetbeal bldz 220 “gl Dagh-Register 1636 , hldt Dut baer

oudud opdravgun ed dat betoonon Joude pijua dg- ende cleppers-boomtien haer oigen aerdu gouttele geget voOr Roeten den Gonverneur te brengen (Orothe Archicf , bldz 91). Het Dagh-Begister Krontjk hebbed - cunde platteu Ianre OOC ointrent gelegen Het Webtorvch karktor der overecukomat looohent Gich Zaker Qiet erticuleu wirdun hevr roorguloodeu Duite _ Chinueas Bincon Fijtloopig verclaringe dion baer vorgaatolt" (Grothe Archicf II , bldz 94) Folgt- 274

QFTALAL YEDEELANDBOHE G OCCEO YTEADI

Been , belooven wij mede te gehoorsemen ende naer te comen alle geene die Yler overhoofden die dE H' Gouvern' zall gelieven daertoe nijt een dubbell getall _ onze ouate te commit- [eereu atellen billichh' gelassted commanderen ende beveelen . Jtem dat geduriglijct een prince faggetien een YaD 009 vier principale kercken drie maenden drie maenden gullen laten waijen allvaer ook _ 800 der ijets remarcabels voorvallt bulx dut onse opperhooflden ende outsten vemt dorp mosteu te samcD COOmeu de vergaderinge zullen bonden _ Ten vicrde dat FabuCCT d'E H Goureru' met ecpige andere dorpen offte juwoonders deses landts compt in oorlooge te vervellen _ on8 elltijt willigh ende bereijdt gulled laten rinded om deselvc Meveus Hollandtsche beoorlogen ende vermecatercn Rnet- tegens Hollaudtsche watic wedCI _ mite dnt dep ourloge rcdened bestact cude den selve uner keuniese Fap d'E A' Gouverp" wert besloted bij der bendt nemen zall gehonden rezed on waer ermogep aller billickht ag9istercu ende bellpeo YOOI zooveell des Comp' constitutie will toelaten_ Teu vijffden dat allc Chineescu . die jn Wancken odte cldera ce lcbrenden ale die bct platte landt , om hare ncgotie jn hertevelled anders texercered nood wendigb gebruijken vrijelijck cude zondcr cenige verbinderinge olte overlast bud docn Vrur ale gulled laten pagseren ende repasseren daer ende ter plaetse daer bud geliedl , sonder noghtens eenige Chilleeue Toorurt verloopene Hollauders ollte hunde glavew op te houden

zuouanig wurden prkend 40 hoofd der orereenkonst nemde hoofden ber elck een Trouwelen rok vereert dien bj Boudun dNcgen princenvlagge eud #ok _ daerse a0u4012 ghed otreleded Kuuat burecmueobur taruu #ijtloopig het bodlitael van hat roorige oxplicereude" {Grothe Archief , III bldz. 95} Het rendingswerk bed Kormoye rudb doze utsil juren enige beteukenia gekregen (Vgl ook Van Toorenenbergen Zanding Formoea in De Gida 1892 bldz Vt Yur welke phnatYCn die dagen let Fier principale kercken' atonden mij niet bekend ozL bootdplta (Zeelandia} Yerd gepreekt [e Sinkan alond_ kerk (Grothe Archizf , I , bldz_ " 947 Misacheu ook te ItICALMI bldz. 1331. Dagh-Regiater Kronie: Nederla uduche ualic. Dij Valentijo Cnnou Wenckan bij de Mettamir-rivier (VgL Grothe Archich , III _ urz 64;

Dagh-Reguler 0D Kronijk; DlUclud gebruijeken;’ Vagh- Register Erontie : overul” Dugh-Register Kronijk; Vederlendery, 0at-CDIACITT OOMPAGNIE 1602_1800,

275

ofte huijsreastinge verleenen maer ter contrrie datalijck naer gedane requisitie d’sellve sullen weder geven ofte selffs BCD Cesteel] brenghen. Ten seaden dat Tanmcet den princestock bij den deur- raerder _ t”zij een ijmandt particnlier offte een meerder getall , vertoont ende aengeseght wordt datelijck in Sinckan ofte Beu het Cagsteell eepige a8eke verentroorden ofte well eudersints gebruijckt te werden te compareeren sellve detelijck s/ waercomen ende obedieered Ten scvende ende jonghsten dat wij , tot erkentenisse 0uBC misdaet it mISaCrLcTen de Hollander bcgaen op den zelven dagh dat gulx geschiet is alle jseren een groote sogh eude beijer ant fort d’H Gouvern’ sulled breugen wacrvoor ziju ouderboudinge vrundtscbap #edcr zell Fercereb mct princen veeudclkeus: Jnt fordt Leclandia edij 18” Decerber 1635 _ Onderstout Hene Puttrrn8:

CXIT. FORMOSA -

Februar 1636.

Ya dc ouderwerpiug Muttau (zio biorvodr , bldz 872 E.v.) giug IutIILD E Fuort urudlud tuged nutem dorpen , mot wio wij overboop JEBD; Zoo #etd opgetrokken (fen Takerojan of #d0 Teke Talcnache dorpen” (n9ijnde gelegen 19 13 mijlen znijt ooat van Tajjouen IuduwnOr J bogin 1686 oudur#erping Kram de verdere dorpen’ Tamguij , Tapoeliengb ende Setaliouv amede- brengende larondige Farazena Leeckou ande laetweaan Hore goplocobde quade Ilctod_ (Vel Orothe Archicf , III bldz 95 Dagh-Begister I6US, bldz. 286 ~De oticuled deu Gonvernenr heer voorgeatalt_ Tleren deao _ Rorta uytgetrokken % Dat laer landt end den eigendom F8Il dien mosten overgeten Ben Ho_ Mo. Heeren Scated _ end tcken vew dien cleppes

Zaelundin Dogh-Register Krontjk: #Nederlandora. zeng berr . Niet ~een Hutuo IAAT ankele andere dorpen onderwierpan zich deze dagen wordum genoamd Toclang Bakaloang {Orothe_ Archief , bldz 1034 Overgeno Grotho_ Archicl , ID _ bdz Vgl OvCr de ligging cergdnieods dorped Grotho bids. 106_ 118 _ Hct bedoelde Tamguij ligt Wkuat het eilond de rivier 4en TerIn Vorgolik nog Grotba bldz. 276

UENEBALE NEDERLANDBCHE QEOCTROYBERDE

cud Pyuang boomtjes _ baere aerde gezet , moatcn ant Casteel brenged _ Dat d WBepencn niet meer tegen de onse mosten Fopren _ Dat deu dach , sls alle onge bontgenoeten end vrienden vericijucu soudcu _ sij dan mede Ferscinen mosten Dat [2ij] gcen

Chincesen soudeu orerlaat doen, Dat , sulx verwekcn met ons sullen Gaen oorlogen. Dat aly den priucen atok om baer quam dan dieneu Fer - scijnen .

CxT. SORAT

1636 1

Toon Nuderlandere het Ooetan venuchenen wa6 de maahtigste Rlaat Vodr-Indie Mobammedaenache rit der Grootmogola Hot stond LoGn ouder bet roemeol beathur Akbar deu Oroote (1556 1805). Oudor do laetatu areu rugeering Vad Voryt kwamen de onzan eijner havena_ Het toon brachtig bestuurde rijk atrekte zioh (ten gavolge der uanhocbting daaraau ersobillande Hindoe-Mobemmedeanache staten) in die degen uit over Eeheo Hindoatan Bengalen inbegrepeu Trbec- Ooeten Orlaaa in het cucaleu vorttoun do Arebiache Zce de Golt Fan Bengalon de sunit verwijdurde dbelen Akbaris Atatana Zijne poringan ook Dekkan (du8 Voor-Indie bezuideo Tepti en bet Wiudhja-gobergte bazuiden de Goda weri) sijn rijk Yougul, hedden geen voldocnd guccua #TruD gubeol zouder Teaultaat gebleren Berar Ebandesb Abmodoagar wurden door Akbat Eyn rijk gerekend verhouding ondergeschikchaid niet overal gelijk Aot? TtuT MLOIDADULIL Io hut rarter Dukkun dn otun vorcuhillende rijken beathem voorloopig onafbankelijb Oroot- mogola (Hunter Garattecr pO9904 ; Gribble _ Deccan PEAAITD eng) riiken verchilleude #iuLT ” Wd do 0. 1 C in de Qet4le jeran dar 17” eeuw a mede anreking ja gekomen (Vgl de coutroteu oudur de Kuet Mnkbaur de Kuet van Koromendel enz_ 1802 vergtladud Yot Mrul Nedurlundurs Akbar u rijk- Atjeh uit: Daar toch_ LERT Luguatua 1G0L Rutectanon ceA Heeutache aohepen Fai Iciders het galukte vijandelijke verbouding tuJgC um Nederhuders Sulur (vgl: hiorvosr _ bldz: 19 vriendelijke wijeigen ; bij welke geleganbeid ook Frederit do

Overgenomen Dagh) Registcr 1636 bldz. 148. fermeng #erden Maart 1838 aun dou opporkoopman Sunit , Baread Piatereen , medegedoeld door den gouverdaut Buret_ namene den Groot-Inozol : MOnLud vroeger degteokanen OOST-IN DISCHE COUFAANIE 1602 1800

277

Houtman eijou vrijheid horkreeg Een factorij_ Zeeland genaamd weIO opgericht eanige Nederlandera dear achtergeleton_ Trae HAe Woli Lufor _ gidgon bot bogiu 1802 op iuluudeoho gohupon TRTELT Woatkuat Voor-Iodia kwemen Burat Tapti Iapt langrijk handelncentrum TaT ook inlandaoha aobepen oit den Maleicahon Arhipul kwamun handoldrijvon Do utad wurd natena Grootmnozo door @en *gouverneur” beatuurd. De Nederlenderg TUI- den goed ontvengen : ingeaeetenen noronacn gean Gllerne rientachap oregen betLokb huya mut botgonu ona nbodu YIS put DLr Atjeh terUE eeter Terden Joor Akbat FuLT sijn Hof oponthoden: Daze*

Aen 0 Nodorluudere volko Surut olzoCbtun badden goede hoop hot drijvon dler toekomat winatgerenden handel: KhOt bier profijt ta doen is" raadded dan ook Teer bealiat Yoorlatlen derer MATOTUrGlC Dn bigen ucbepcn (Vgl; Tiele Furoprera bldz: 4B Jonko Opkomnst bldz: 256 Hunter Garttt FII 477 f). Hun optreden ook het bugin gurocat onre belengrijko voetiging in Sunt _ botwelk (ajj den allerlei lotwiuselingen) bop punt uitgeng rerd voor Onz0 handela- betrokkingon Hindoaten det , optreden in Bengalen (hiorvbor CX ez) dua lang" Lrea Regen door DIIF koopliedon werd bezocht: Do 1602 toch hceft dadelijk na elat optrudon Burt wader doen beroetan (1604) Formoedelijb toen Teede faotorij haruntvogo dab opgerioht: gava | 1807 beatoud een onder leiding ved Darid van Dey nsen_ Maar de geqohiedenia van wsi0 dep earaten ban droevige da leider dor faotorij word EOFedEuD IhoWaL Krla (I bilrt gooderun Koroum guatolen Joru feiten Kurmon roorel twle Totoren deg: het Atoken der Porengeezen Thllce romat der Nederlander dur ze8r ODguarno 2lg0d de knovelarijen Gouvornuur Forderu inlanderu: Vooral met den luatstgunoem- don factor hebben OlzeD rekening moeten houden (Da _ Jonge _ Opkomot , bldz eerelo jaren ~orbouding ongunaug (Mijer, Inutructitn. bldz. Feruiman duro TOoC geregelden handel Nedarlandache uclepon 8uret aprake Voon] aau Coen = Pioter Vau don Broucke Pieter Gilliezoon Yu Rave-eeyn bot to LuOLun dut d Bandacht op daze belangrjke pleeta g0-pcaligd bleef: In de RaraL? plaata Vaz don Broooko Don Luguataa 1616 , zijo Lorur Eomnat zijo belenden toobt nRET Arubib (vgL huervont bldz. 186) , deed dcze Kkoco pionior Aur Door don donrarneur eddere aunsienliiken Kood outvangou kTceg bij do boloft mogOn blijven Maur daar geveatigdu Engelaoben bogonnun tegen onzan intrigeuren koatte Yan Broaake moelle genoeg toeregging door don Couvartcut donm gostad= houdun- Bcbijnt _ eijuo bodruiging _ repruaaillea gulen namald WOAT bebundeling Deynaen aangedean penigan indruk niakte Eroe eithene verlof , poomanechappon volek" Buat aler do boslisniug don Mogol Suret coude zijo gokomun Kaarecheor de Oouvurnour zich tbang venbobool Van Broeoke buurde een huig Liet= toan hjj den Saptember artrok onder groole earbemijeen ilendacho cueoritoilon , vier Nudurkodord chtar ondar leiding 278

GENERALE NEDERLANDSCEE OLOCTROYEEE DE

ddu onderkoopman Wonter Heuton Houte in 1617 rorvangon doar den OPperkoopmau Evtatayn. Dat d bandol botoukenie merd gouobt (opgoLoaht Katden aalpeter indigo opinm T73.Bu Foonl nalorbande Hlenden parale PLAALA ToOT don Maleisahen Archipel Jeeroco Biele Vanr groolo liohuutm" Compaguio & COLD-meroie; terwjjl door IAIIt Furdon gebracht 0 muLat- notan truiduurelon on2, blijkt hiernit dan Joni 1630 Ve dun Broacke door Loan rerd Denoamd Ovarhoon orer nerodia in Mooha Surbto' (Vgl: hiervodr , bldz. 188). Na omzwervingen langa Arubio 8 kust _ LTRI Dntobe 1630 Sprat _ delar EOT Commandor nitecteur liggan Hij bekleeddo die trarkicg Deoomber 1828 Ford opgerolgd door Jan

Hasel dio stierf Aurugtus [882 vervangad werd door Jaoob van der Graed (Onuitgegeten Hearan XFII Avg; 1617 1619 , 16 Moart 1620 = gedrukt journaa} Hetor Brorck ou1: } Bobelve Surat Eelf FuLr hoofdfaotorij geveatigd _ drutod jeren welke verliepen Toor bet verleenen onderetnende Teranie handel heddan cubtuludll betrekkingo aaugukaoopt mot Forachillende PUILSUD wulke fuctorijen wel eltijd door in atand werdon gehouden Iabf toub dez;e jeran Taaln cancre Foor onEen Hindontanachen bendel blaren : Brocob . Burvda Cambay Aunadabad _ Burhampotr 4gTt , Dajululpoer d7 Mat borouganoemde mooilijkhudod ’cotcut- rantiu aDdete Europeanen allerlei Tatbtien inenolache Bauton tuiten bet monopoliaaeren door ben aommlCe handelaartikalen Anr blerep wij kemped wiet Altijd ging but gomakkolijk de mooilijkhodod boven conen Onderataande Totmatia Aroven blik Positie onkar bot rjr Orootiogol (Vgl Dagh-Regiatere I624–1699 1631–1684_ 1636 Pesbim onuitgegoeenjourhaal commisturia Dik Lee}1637 1629 onusitgezerer nisbics Hadrt Brouuer Bovndhebbara Aug: 1634 _ r4,} Ook reede FrOOBEI weTen veryohillondo farmena vrijen bandel vrijdom tollen Joor den Groot - mogol den Orng rorloent mlL , ofbchoon ik 7eel , sij rorleend eijo, trof ik hen Diet in ateden

Hoe sijue Majt niet begecrt _ eude ncer hooch op sijw ongepade verbiet _ det den iodigo watter aen dependeert door niemant

1617 doed Fad ded Broucke opuiou w reit HLILT Kgrecd Axie. OP dian tocht atranod e zijo Bobip Op d kuat toraobed SriLt_ IlutnIn njo don Grooten Mogola lend”. Hij richtte deat bet -fort ofte barricade tau Broecke” betrol hij doo 21 4u; 1617 met de zijuon rerliot voor Burat eijo merkwaardige reis dware door Dekkan beginnon Dio tijdolijko atorking leg LOraoned Hulaer Gandivi: Van Broecke g Plan Nederlandsobu Kantoor Muculipatum bereikon: doar gerolgd_ OP de tegenwoordige kaarted Ecr Ruud guan. Hij ging dan cordt DI Sun Tandaar DBLAT Qandivi, Fattler CEBIC Patode Amrpotr Haiderabud (Colcoudo} _ Ibnbimpetir Goentoar anr Hamlipatam UAuLG hij dan Decembor LEnI#BI Houilikhodon do inlaudeche 4utoritaitan ondorrondon Had an hem bealuitan mal zijo troep neBI Pulikat t man 13Aua Januari 1618 “rrivoerde O0ST-INDISCHE COMPAONTE 1802-_1800

279

meer *t gij gouverpeur ofl pachter (onder wa practert tsoude mogen wesed) gemonopoliseert _ gepacht ofte becommort Rert maer ip contri dattet Nederlenders Engelsen mitagaders alle audcre coopluijden &l “Nj utaed die van de bouwluijden te coopen ende de bouwluijden acnde cooplicden Fercoopen_

Dat sijne Maj” niet begeert ende expres Ferhiet de residenten opperhooffden dieder regen Nederlntse ende Engelee Comp” Baratte reeideren meer uijt Juratte naer Sobelij naer hun schepen (om daer besoigues aldaer te verrichten) zullen mogen reijzen Mna er d ’opperhooffden v80 schepen ip Suratte comen ende

aldaer consulteren wegen ’geene negotie Ver- ricbten hebben. Wijdera det elk 12 lack of 1200000 ropias aen coopmanachappen ofte contaut gestadich een onderpant mocten bouden ende voorders dat geen Ya D beijde Compies Mo baere scbcpen mCer Foor revier YAD Suratte sullen mogcn setten buone goederen de revicr op ende ef tc brengen macr wct deselvc inde com Buhalij mocten komen pochte oock tvaertalCr mct deese jachten off te fregaten wcer t bcvarcu _ ctc”_

Een der moeilijkheden _ #earmedo onun hedden to atrijden De Nedorlunduoho opporkoopmen Pieteraen Eogr Iache president William Metbolt #etdadi gezamunlijk Jour don Thoutarool opontboden fetmana hooran rontlezen Kom Suhali” bouoorden mondiog Tepti (tegen- woordig Baveli) toen do ankorpluuts Nederlndore Epgel scbon Lack beteekent honderdduicond Foor I0u.OU0 ropy’8 (Hobeo-_ FJobaon 881 zilver rOPY urt Gaatn Velentijna tijd 90 atuiver (Batagia blde 859) , in 1608 LGi bunian Compagnie’& gebied gungbaar voor grTe atuivera (Plakantboek _ bldz. 845), ongereer 1640: 24 atuivor (Bj- Jragon Hist Qm bladz. 338). Decu cwaudu [ArmAD boviel niot Onzan de Engelaohen Iaat douverdaur hator 44o Pieterbed _ dat dcze bopurking Wut WXT alleen Engelaen rieckte_ omdat beI cleijne jachten der Portu- gijgon phaotsen FLLeTf Ware goaderen Nvlarad Broolcbe ende Cambaije Teangen ~ourad oor rivior hure goudereu lortan Auda TbAr conden 0f mochten hem gijo Incomod ende tbollen Boohten onttreakAn (Dagh-Register 1636 bldz, 118}. Wat de Gouverneur Hetbolt zon bebben gecegd ? 280

OEYERALE NEDERLANOBCHE OEOCTOYEFRDE

CXYL KENAALEN_ 16 September 1036. Niettegenstaaudo den fortao FW Augustus 1885 (hiorvbor bldz. 288) ble ren voraties uoDuur OnECD bij hunoon bandel Op Bengalen ledeu voortduran (Dagh-Regiater 1636 bldz. 243 _ 244 214; Fgl: hlaru bldz. 249} Meu deod JuuroI ijvurig Pogingen Groolmogol belang winnun Otduruteenol fernat Wro verkregen door den OppurcoOpIED Retent iecerer Surat door behulp ven den geweenen Zurutsan gouzerneur Tirmora hiergobr bldz 289) obdA udoro EmOLen Don Octobor #ord atuk 1gr7 Daar OmLCu Hoogli gezonden ; bet Eon du9 alechi reaultaat hebbun latur dan bet accoordt Genletbar bionchtar volgende (Dugh-Rexistat 1657 bldz. 105)}.

Trapslaat vapt @rmad door Zijue Maj’ dcn grootcn Mogol ofte Coninck Chajean aende Neerlandtsche Comp”e liber Frij door ende in gan2 Bengele te mogen negotieeren houdende op Isalamchan groot gouverneur Bengela _

Hooft Fen alle ervarentheijt onder Fiens schaduwe oock alle eer- baerheijt schuijlt _ stonder Fep alle landen aller coningben hoech- pilaer bewaerder der cuninghen schatted Feerdich om van coninghen bemint Teged uijtmuntenste onder olle mijne amaruwen, acdgenaemste vanalle mijne raetyheeren tot wien mijn

genegentheijt soodanich niet en can ziju _ odl ziju merijten zijn noch Feel grooter; jee soodauich dat bet met monde niet uijtepreecken cb Ven oock boude oude acnueeme (omdat ick bem van joncr Op gekent hebbe) als miju bloetmeghe cude Fied ick oock in alles ret vNigF zijt ghij nameptlijck [salmcbau gedenckt dat gij de ecre trespect ende Bocde Benegentheijt dien irghe in goede ach- tinghe eenae Ick doen coudt als dat de Hollendera groote machtige Coop- lieden zijn eude dat sij groot misnoegheu hebben genomen over dat Poftugeesen iu Bengelen veel hun volcq met vergiff vergeven ende ongebracht hebben _ twelcq wel behoorden weeten.

Ovcrgenomon Dagh-Regieter 1637 , bldz. 105. Lylam Fhan toch zeker. Een nienwe bijdrage roOr gegrondheid mijner Wies Huntar zich recgiat heeft in chronologiache oprolging der nababa Beugulon (Zio biorroor bldz 268 Done VgL Hobron-Jobuon LO4n Amoor} 0oat_ INDISCHE cotp AGNIE 1802_1800

881

Ende acugesieu dat d ’Hollandera iu mijue baudaere ende landen comed vredelijck haere uegotie te drijven eude det zij haer onder mijne schaduwe ofte protecxie begereo ende Diets tot melitic oite prejoditie mijnen stact practiseered maer mijue lendcu met bacre negotie verbeeteren _ heer gedienstich ende gerillich tmijnen bested tboonen ende dat d ’ondervindinghe heeft geleert , ’gemelte Hollandera 91nCeeta fdele ende oprechte natie is 900 bereecht bet ons onae oogen ofer de selve te sleen haer gocde = achtinghe te bouwen ende haer elles behulpaaem te zijn _ Weshalveu recom_ mandeeren ick det bacr alles , waerinue zij U, noodich hebbed zult behulpaaem wesen ende letten dat haer Fen de Portu- geesen geen orerlast geschiet. Godt heeft de Portugeesen eens ge- straft_ caeseertge Vdort ende doetse aldaer uijt mijp landt geed ende vertrecken veert oock datse voortaen niel weder in Beogala comen beudelen opdet U1. vendeselve t’eenigerlijt door hacr valscbe prac- tijcqucn niet bedroogeu wert: Voorders tot ceu bcsluijt gebiede UL alsdat 0II? mandaet ofte gcbodt Daer coipt cudc i0 acbtinghe @cempt _ opdat dacrdoor onee guuste (die tot Ul groot poch Meer cnde cer mocht doeu Bcn wagsen cnde PCI - mleerderen eto , Actum Mendon ded 23 dach der maen Serre weer tut jeer onger regeeringhe ende Mabomet 1046 deu dacb der maent Ribbelecber _ sijnde volgene onsp recquening den 18 Sep- tember 1836.

Mandu (Mandogarb} Malwn (22*21’ N.B , 75*26’ 0.L-)? Vgl; Hinnter Oartkar bldz 803_ gharior? Over tijdrekening onder ajah Jehan zie Cunningham Indion B8 {; Bewell _ Indion Calmdot , Babi 4-bur Dijt den inbout dit fmen blijckt pobckerlijk du groott gunate den Cuninck Jecen Jaalemchen toedtaecht 8laog hem volgens ona gedaen Ferjouol 8e00 wetcud buguart YOOr 0 schrijven boc bew mut d’0nuo wogon de tollen ende endere gerechtioheden eldaur g4l drughon , wauruijt to beduchtun_ dit treado ttno raoo weyniob

alat cBrate hiaryoor bldz. 288) Ruruut Ruacht onde dut de Complc aldaer nimmermeer den g9wanilon bandel optineeren det don openbaren (Dagh-Registor1637 = bldz . 108). 282

GENERALI FFDHELANDACR E GLUURUTEERDL

CXVII: BENGALEN: 18 Beptember1636. Ofscboon haudel dan boprocfd in Bongalou _ vlotten Filde hjj tunguvolge tugenwerking plaatgulijke autoriteitan Hougli (ok de Sradonder Ofachonr nren niet onvriendelijk gezind tonde Raen overgrooto genoigdboid do 0.LC. aden vrijen nendelm allld DUUI duar de hendel in Hoogli vorpaebt wu_ De Nederleudcre badded inmiddala den Grootmogol fermad gerregen (1895 hierrodr CXD) #aurbi; do vrijo bandel in Bengalen bun Rord rorgund Ook hierop alock hij Feinig acht Toch bleef du Compegnie Fortegeu roordiger houden, niottegonstaande nde Moorache groote quellagien" (Dagh Bgster 1636 bldz . 248 , 270 _ Dagh- Bgister 1637 bldz . %8 102}. Iu Auguatua o0 Suptember I688 bureikten deze kwellingen uen ongekondohoogte: Tooh ontving 18 Ootober oppertoopmen Jacob Mahuyeen of Me-hieuaen nodatsunno goechrift _ den Septomber 1836 door den Stad- boudor verieenu (opk fgedrukt in Dagh-Eegister 1637 ; bldz. 98 _ 54} door middel groote ereeringhen vetachulende invloedrijke peraonen

Accoordl met dez wabbeb Eslimcbau gemaeckt Decce den 18* September 1686.

Die Fan Ouglij gullen Feten dat met de Hollanderz zijn verdragen ende baer ceul verleent ; Belijck met haer bebben ut= accordeert zullt gijlieden doen deze mabiere gijn met baer rerdrgen gelijck den Touchedaer ende Cororij alles bevust i8 ; ende deer gocdt vinden _ moeten de Hollendere hare schepen enckered moet maeken haere schepen geen ende komen ende zijlieden het gecon tracteerde senguende des Coniogs tol betaled , #clen een groot echip 3000 8en middelbaer 2000 ende vam eel cleijn 1200 ropias Als de schepen eenige tafa $ ofte reriteijten medebrengeu moctent den Tonchedaer , Cororij offte endere grooten alldaer vertboonen elleer sellve mogen Fercoopen ende 90 ijeta senstacude i8, za l de mekelaers gerardeert worden_ De Hollanders daerovcr piet

Uit bee Coutrctboek Dakke Zutu Nebob of Stadbouder: dor %itukkou dor Meghne Ooatelijken Ga ngeg-mond (Ygl: Hunter Carattr bldz 11}. Blijkbur poruooubnimCu Cororij couder pcrte Pachtar (Dagh Bagistar 1837 , bldz98) ODZUI togonatandere 24 aluiver; Zie bewijepiastsen bij Hobaon -Jobson 688 Dogh-Register : gomundoort (vermoodelijk onjuice} 00sT-FDISCHE COKPAGNIR 1602 1800

vreeden ajnde eude megh bacr gcen force aengedaen worden ende d” selve aen a udere Fercoopen niet verhinderen_ Hollenders mogen geen jnlendsche dienaers in dienst nemen ten were het den noodt vereijsten_ die aladen moeten mette meendt acu emCW ende haer vertreck aldanckende betalen gonder desclve mogen rerFoeren_ De zeijlen ende boot moet men beer niet afvergen _ vogh eleutell vaz haerlieder schepen ef te eijechen. Jut opcomeu cnde vercoopen veu herlieder goederen moet men haer nict laxgtigh vallen offte hiuderlijck KCJEU Sij mogeu Bccn bossekruijt, gallpcter sle %cu ofte sleviunen opcoopen nogh min Fertocred_ Alg hare schepen ter behoorlijcke plaets gcanckert leggen _ sulled des Cororij” volck dacrinue leijden haerlieden [“t] mede gebrghte vertoonen waervad uicts mogen aghter de handt houden ofte verswijgen ende gelijck maDicr haerlieder goederen presentie der mackeleers verkoopen. Van haerlieder schcped gullcu els bovcn tboll betaled dene Ouglij niet copvCD ercooped maed Vet - Yoertd deervan gullen apdcre cooplieden tboll betalen_ Hollandeche dienaer? als bootgesellen eude andere moct gccp overlaset geschieden, nogh men megh haerliedeu Diet pressen ecnigh rerck doen ofte verhinderen eenigh goedt van ende acn boordt brengen_ Cororij moct haerlieded eed lighte woonplacts maekeu Faw atroomatted bamboeeed YOOI de coopmauschappeu ced acrde pack- buije_ reegen eude brandtvrij _ welck zij hcm zullen moeten buren ende MOgcp gced gteeucu Fersoeckeu_ De Portugecsen die Oughlij ofte Balij comen moet de Follanders gecu overlast geschieded _ Ala zij bet gecontracteerde acugaende de schecpen betaelt hebbeu ende WUuJuD gccomen moe MCL bacrlicdcu Iaten rertrecken ende niet hinderlijck sijn odte ophoudeu ende hel gecontrac- teerde niet meet ner quamen ofite betalende zullt baerlieded ophouden ende olles toeschrijven_ Dagh-Begister addancten ende belaelen Dagh-Registor : scijuden: Duco alinee Tomt niet in Dagh-Begiater Doot Dit roordje Fomi Dagh-Regitcr Op deze plaara Doot Vermoedelik Bali uoordon Kelkutte: Dagh-Register bocaeldun. 284

GENERALE VEDEELANDSCHE QEOCTEOYEEEDE

Gepe met haerlieden gecontracteerdt ende toegeseije i8 moct v2 0 U. aldeer aghtervolght worden ende ju alles naergecomcn dat alles moel goede egbtingbe ucwed_

CXTITI. BIAM 30 September 1886. Onzo Imi aanrekinged Siam degtcekeuou rueda 1804 _ ohl aommica Rl Wijbrand Weerwijck, Pateni Fedoe weoda Comelis Specr a/e gazant Lond n ar don Deheerecher gonoemd rijk (De Jonge Opkomst bldz 62}, Het werd cuescbonstation voor VEAN handel Jepen {Tiele boutatorgr bldz. III_ 82) : bertevallen EpB nhout andera ertikelen voor de Jepanache markt werden opge koche , terwijl de Siemsche rijst Gdat du 0. Yelkom vobding” midde #erut 1626 vcorzBEen Sim Jepen de oneen in don Archipal geheel rijat _ 1628 Butavia hongersnood bebben geladen zonder rjataabvoor Siut_ Intore Jeru bij du gespannen verhou- dingen met Materem in dic degen

onberckonbeer rijat-uxport-Jand becreknngen Siem bleven DeRLEAD ook toed Loed 1622 DfKA faclorij 4rulr licbtto _ Kurud huudolabatrukkingen dularuede onder- houdun beleofdbeden gewisseld 8i4m garue met OLB goudon Poot vooral de onrettige FOcC die tongevolge dor gebeurtenisgen 1628 1629 op den troon rwam omliggende ateatjes (0 but 8iam min Tcor #fhankelijk Patani) in atrid geraakte Kear QDECDUZUD mopopolia Yuticonun upabhoul berte Rulled In 1683 Ford directeur Onikn heodcl Siam eangeatuld Hoet Schoutou welko 1636 d0z6 Jnard: igheid bekleedde Ket Tetd gvraarde monopolio beloofd wita do 0. hulp vurleoade #kad Pateni: Schouten meening dat reoht bij Biam ried hulp Torlaudon 1894 gebeurde: Hoog alegen de DlTAD Kubat Otatun achonn UTE hulpbetooning blook 1 rijo ec8 nvruchtelooae aaiatentie” Tetioidducdo -de ordinary gorechticheyden” helft Patani onderwierp zich i0 1686 de eischen Sint Half onguvuur dosen tijd K#MMODa ULECD uinder aangename rerboudin gon Siama beheeracher- Vermoadelijk bevrbegd roor Dnnamon WOIAT Hnht Dutecamo over WLID betretLingen bet hom vrlandelijk guzinde Kambodje legdo hij onzan allerlei bo: lemmeringen aoeokt OTSE cnlar HT o oe dueson guguudeerde vrijioboijt ende liaberen hande bepalen end & Bijp PypoD Le doun dunbed 1685 bureikte do vijandige itemming gevaarlijko hoogte het levud OLEC vortegud oordigcre Sian Kaa Lorhauter- dooo Xerar; In September 1686 decd de Foning den koopman Joremins

Overgenomen uil Dagh-Rogisber 1637 _ bldz 199. Guluutrctende ;ordonnuntio in de behoorlike iorme (Boutostontn , bldn. 264) aigodrukt het Tudechrift Ind. Vk , XIII blads. 440. I vind biot noodig huI hier OP nemer OoytXTDISCAL COXPAGNTE 1802 1800 _

285

Vlict , Bchoaten opgerolgd d’onderscaande Rota Bgered undu ondertbeckenen” (VgL Bouwatoren pegsim Dagh-Regitler 1621 1657 peaaim ; Tndschrift Ind. Mk , II, bldz 4I0 _ Yara

Copie va nde ucte door den Sixmschen coninck dcu coopmau Jouunes ren Vliet elgedrongen tc passcercp ende nee coomen.

Op den 5eu dach der #assende maene genoemt duogij int ratten jeer _ beeft Oija Berckeleugb door deu Sabauder Olaugh Tauijt Raijmoutrij geschrifte vaw mij Jeremias vez Vliet (opperhooft ovcr Siams Comp” comptoijr ende ommeslach in Glam) gevordert _ welckc bcloove dat alle kunt vam voortaen uijt den HeCM gemelteu berckelangh acu mij ofte dc Neederlenders Siaw rceidecren door den sa ba @der ofte tolct zijn belest otte gerecommaudcert Fort FOOr soovcel iu on8 vermoogen je conforme wetten de costuijmen deses rijekx gehoorsaemlijck sal naege- comen worden eude dat ick (els hooft sijude) VOOT de contreren- tenr? moeten ecren . waeronder mijn persoon verbinde_ In Jadla comptoijr Siam, adij ultimo September A’ 1898

CXIX . BENGALEN: October Norember 1686.

Ton gevolge dur gebeurtoniuaun ugustub September (zie hier-soor bldz. 292) bealoat Mahoyeen *opt avnachrijven" van Carol Reuiera* Loen gonverueur der Kugt Kormandel _ Raronder de Nederlandacbe

Schrijffont Tudr, Joreto l4d Phn-Kbleng: tueaobundergoon Jutacald Vort vreemdelingen 7odg | bet 0g Op den handel Gaatran hij het boofd #ns (Hobgon-Jobeon 65[; Kronijk Historiech Genootachop _ 1863 blde. 298; vgl Tidochrift Ind. XII bldz. 391} Ajoethje, toen Biam; hoofdated do Muna@ ~Hier doovan hueft dast cooninccc noch belegt alle vaertuijgen nuuCoomuDOE gcheepen int opvuoreu Rilnde Tavicr Benoook aullen uouluggon Edde Jdaer des coninckx officieron ueudieneu van waor dat coomun lengbe Ferloevan Jarote lengb deeT rerwitticht, die pulab den cooniuck cont [doun] eude aledan offte paacedel derwaerta gcuduD woogen Foorreer onverdraucholijok i eudo iut spoodigb yenycndlE Compio acheepen Teijouwan ende Japan impedimont geven (Dagh-Regisler1637 bldz 189 Ovorgonoreu uit Dagh-Register 1687 , bldz. 244 288

QEYTRALE NEDERLANDSCEE GEOCTROYEERDE

aengelegenbeden Hengalen raAROrLetrden de minata oommolie mel de Comp' eflocten Oeglij HLt Pipelij Yettttkun cndo don bandel udaer doon vurvolgun Toen bleek dat ,in Oezlij Rot Cowp KuCd VOGUIE ocn 1785n8 pogotic _ ongeacht het tweede door Rereni Pleleraar 'ergeconden Grmian (zie hiervodr bldz 280) ufIEeH noch vurtacheun hubbon" werd dit busluit tn wtvotr gelcgd: Dou 29 Ducomber #Yed Oerlij de Gangea afgedreeren sijnde" RFamen de Vederlandera den [A Jenueri 1637 "bor Pippli ton anker De gouvarnaor die atac tatdc hen ovor hnure compele buur urgenoccht" atond dun vrijon liubutun bandel mamior-vorludot C Ui Inpiddela bad Barend Pictersen Sumt ferap ajah Jehan 5olen vorkrijgen nopone Aen haudel Bevgalen #HIY EDA bij bij shrijvun 18 Januari 1637 afuohrift zond Roniera terwijl bet origineel Otar 1gTR' Hebuyaen gezonden (Vgl Dagh-Register 1637 _ bldz. [42_ 5.6)

Trnslet uijtt d 'copia vant derde frman welck zijne Meijs' den grooten mogol ofte den coninck Chajean aende Neederlenteche Comp" lieber ende vij in ende door gants Rengale te mogen negotieeren mits- gaders hoeveel d gemelte Comp"e aldaer Fdor iucomende ende uijtgeende goederen betaelen zullen Sijandijgotij leeger November 1638 heeft [verleent] , welckers inhoudt ende lectura luijdt als volcht:

Alle gouverenrs overate gebieders _ atadthouders ende berelhebbera Bengalen _ condt hoe de Hollenders (d'Felcke machtige coop luijden zijo) Ben mijn eep frman hebben verjocht Om elder wegen Bengala 900 Ooglij undere plaelsenl met haer gcheepeu Qougen comen handelen ende oorders haereu handel

met bwn coopmausch#ppen lautwaert Iplle mogen drijveu S0U alyoo bericbt 240 dat OusC letden Beugala door handeliuge Fan dese palie seer gulleu verrijekt ende iucomneu Fermneerdert Ferden ende oock dat 0uat vasaeleu aldaer door dittos handelinge seer veele znllen proftijteeren dat ick alle mijne gouverneurs overste gebieders steedhouders eude bevelhebhers in Beugela reeleu dat sj gemelte Hollanders wat stadt _ pvorte olte

Pippli

Suberuurokiu

Z.W: der Hoegli_ het BeoguLyohe diatrict Belesor. De plaaty nchijut huna zijn Fercvencm (Huotor Varsltaa VI , 373. Vgl Valentijus kuart Bengalen !n Fiet (neUr 4aowezig: Ligging mij onoekeno OVat Ue qaleennL eloc OOST-INDISCHE COMPAON 1602- 1800_

287

zeehacveuen daer sij sude mogen comel _ ovcr all deu vrijeu cude licberen handel toest cd ende baer UYCI viet allccnelijck wel tractecren maer oock haer in bsere negotie naer haer uijtterate Yer- mogen adjudeeren ende eeren sullan dat buD F4 D niet eenighe overlast olte empedimenten in haere negotie nochte 4en haere per- oOuCD geechiet: Lovoegen tractcert baer soodanich in allee dat decr uijtt contcutemeot eudc Bceh missuoegen ed achcppen opdat 9ij dies beeter beere negotie mogen gehandhaeft werdeu Om Foorder FOOI comen det bun niemandt cenighe onlusten acudocu Fillen cude begeereu dat OusC Bouverueurs ende oPperate gebiedera Bengala selfis in persoon haer negotie sullen hanthacreu ald dat oock haere zaeckeu die zij verrichten bebben sel fis sullen verhandelen ende niet dat men d ’Hollander haere dienaers ofte minder berelhebbers dittos secken verhandelen, sullen renvoijeeren, op [dat] dittos niet door d uonchelance onser gouverneurs oft de begeerlijckheijt haerdera dienaera ander Fercordt werden. 8oo UE haer dan in elles Fel trcteert, eude haor haere negotie adjudeert _ 9alt miet mancqueeren off de gemelte Hollanders gullen daer over een goet genoegen scheppen. ende onse lenden meer ende Meet tijt tot tijt met haere negotie verbeeteren Belangende hoedanich UE naer OvCI thollen der incomende ende uijttgaeude goederen handelen sult _ %t sclve bebbed achter op 6rman geschreven rij gebieden geene wij hier booveu ende achterop fmaw geecbreren bebben met dittos sonder a[ofitc toedoen goodanich handelen Bult; D’gerechticheeden die aldacr voor desen genooten zijn houden wij bij desen Unume geanuleert eude ven geender racrden _ WatT den vertooch frman vande gemelte Hollanders ded tol iu soodeniger manieren voorderen ele zij die iu ’Zuratte bctaeled eude s00 de selve den gouFer neur Mirmose mitsgaders onsen c4ndA Bon ofte maeckelaer rande alphaudigo iv 8uratta alle Hollauders, Engelsche, Portugeesen

~Vote andert frman hoefe AfHelcln coninekx cancuuer zijo 0igen Qanot gescbrored (aculck Kocca = Laladat Bengaelae gouver- cura norenutoeode tollen jegens die Bengala Zenomen werden conitron- teeren ende dat aij roordereu zullen celdke coninck do mnueatu proffjton geren (Dagh Rrgiater 1637 bldz. 248} Zie Biervuor bldz. 269 _ 280. Vgl Hobuot Jogaon 772 , rocta Cadongo Tolbuijs otf niphundigo’ (Dagh-Regiater I64I bldz 190} 288

OENEEALE NEDERLANDSCAE GEOCTRO YEEE DE

Mallebaeren _ Armeniers ende audere coopluijden in reeckeningh bracht beeft , wecten Van gemandt olte ongemuudt goudt ofte silver _ tsij voor Qijtt gaen ofte incomen per cento vew alderbandeu mautimeutos FOOI aijttgaen 2} incomen 8} per cento ; 78W iudig > bijana VoOr uijttgacn cnde incomen memoedij pcr pack ra@ WaD indigo chircheea VOOI pijttgaen ende incomco 3 mamoedij peck ; pagelen nooten folije , rermc lioeut quicksilg solpher;, loodt tin , cooper liju wact , goederen soude mogen resen oor incomcu el uijttvoercu 2] per ccnto_ Voor oiiphanted , paerdeu cemcclcd esels_ bockcw cude echapen nijtteroeren 24 per cento Joot provisie tot de Foijage als pluudergie tot des Folcx lijfa clecdinge _ daeridne *a mep discretelijck handelen; sij det Men neempt of uiet. Van soudt ende uijttroerev cento_ Voor slaeven uijtt ofte inroeren, elst Mooren zijn 12 ende Abessies ofte endere percento; boven dese tolle ofte gerech ticheeden snllense voch eeude maeckelaer ofte canagon vande alphandigo alle comende ende uijttgaeude goederen FOOI maeckeleerdige betalen eed per cedto ende aenden siepper om goederen te sieppen tacco ofte 8 Peyseu per ccuto; omde volgende goederen uijtt leudt met CTTem olte auders de stadt tc brengcn of uijtt de stadt land- waerts inve goeren , dear Foor gulleu zij voorde gerechticheijt vande poorte betaclen volgende Ven nagel folije , nooten campher quicksilver benjawijn cooper solpher _ indigo_ mirhe _ catho ofte cattic idcr man tacch ofte peija_ Ik neem dezp lijat hier amdat rijkje geafl io de handola- bereging bet Dk van den Grootmogol in die degen Vgi Velentijn (Suratte) bldz. 146. Eeo pleataje Bia na {5ABTOD handel dreven Vgl. Krontk Historiach (Ienootachap _ 1858 , bldg. 912) ligt in Bhertpoer (Rajpoelane) citcl 2T NB 77’ O.L 4gn, Perzieche munt velke Valentijn’a tijd Suret 18} atuiver deed (Valentijn Batatia blde 859) m O VerIGerde Valentijn’a Choromanua bldz. 179; Ratar bldz 361} van 63 tot 71 pond Daar geleng koopwaren: Vgl ok Hobeun-Jubaone 431 voorel hlerecbler CXIVI Kloeding- achcepavolk_ Plunje berarnigra Zegoler merker utempelen Valontiju , Batapro bldz. 359: Ropia doet ook 90 _ tliot wol tot 84 Peyruu Vgl ook Hobeon-Jobson 538 vace Pica’ Brdrugcn Hut. (en. bldz. 338. Bonor Vgl: Hobaon-Jobton 188 , gub voca Cutechu” , OOYT-NDTCHE COUPAOMLE 1802 _1800.

Van loodt WiC galpheeter _ peeper lack_ ruijnas boonich conecrru olte confturen txee tecca ofte peijs per man_ Vad medicinale drogieu areecq cocu? _ drooge ende natte dadels , hinge gfferen comijn amandlelen_ heuoip_ zecp lecca oite peijs pcr m8D _ Ven buffelsleer Ob9C0 pcije van ider gcuck ende Fan schaepen Icer per corgic Voor boudt rerck cude bamboeecn } Peijs per 8o0 wanpecr d Hollanders met baer schecpen iv Bengale comen sullense gehouden siju dat sij met gccu gcweer met roers piecken , honwers off andera ala elleenelijck met een mes vermogen ACD lendt comen oock dat 9ij [met] geen meer Folcr al8 met persoonen teffena aen landt zollen comen ende dat als die te scheep gaen wederom #uder in haer plaetsen cumen mogcn, &*_ Acto anno Mahummet 1046, den 280 dacb der macnt Supadel Aarel ende ouser regieringe negenste jaer _ den dach der maent Abe

cxX KOST VAN KOBOHANDEL. 27 Norumber 1636. ouOrdOUI Muzulipataw trucbtto uok Petepoeli mooilijkbedon den weg te leggen hetwelk tot bloedstorten aanleiding Ra[Opnieum werden pogingen bij het Hof aangewand afk Niatigar verhondingen komen #elko wordon bekroond don ondor-

Port: #anSErU geloi Drogarijen Areke , betelnoot, pidang _ airih: Hiogov _ foutidu (Vgl Hobson-Jobaor , 918; Valentijn , Suratta bldz: [48}. Ion twintigtal (Vgl Hobr Jobbon 197). Djoumuda Tcw 4uL 1046 loopt October tot 80 Ootober 1036. dateering den eanhof: Novam ber’ dug onjuiat Fijst op maano Faarin acok in het bezit Fan Pieterjon g0kOmOn Abin Sewell _ Hindu Cnondsr . 47} ? Uit het Contractboek: BLijkbanr LOAH ook hior hot neft buudon (Dagh-Register 1636 blde. “04- vgl: Mcheut biervobr , bldz. 242 Migaubien Putapouli uudar- gouvernamentachep Mazulipatam De gouvemeur F80 #lez bior #prake IAOT dezelfde 1690 Far @angaatald gemorden (VgL hiervoor bldz_ 285): Volgr: III 280

GENERALE NEDERL LNDSCHE GEUCTU TBEE DE

utnanden reriai (Zie Dagh-Begutar1635, bldz 264 Talar atn ook sigedrukt}

283; 1637 bldz

Ferman van den k* van Oolconda acn d *one0 verlecnt:

Boven stondt des Koninga naem met zijn eijgen handt gcachrered: Sulltan Abdula Godophia_ Ick coninck gelijckenisse bij de opgaende zonne _ die den gan sschen acrdtbodem verlightet naest Godt de grootste deser werelldt Ouder mijo lieffelicke achaduwe hebt ghijlieden veell jaeren ge schuijlt ende 8egge det ich Ul. meeninge corteu tijt geleden uijt U, schrijvene hebbe verstaeu _ Den Gouvern’ heefft U. ende Folck YUOI mij met reell actie grootelijcr beechulldigbt dt eenige gewellden hem soudt bebben gedaen ende nieuwe Cks - tuijmen goert in Foeren ; dogh vertrouwen ende beellden ons in, sulcx soodanigh niet te Biju.

Hierop bebbe mijn gouvernewr gemau- decrt dat zl treghten met UL. in alle erundachap eude redelijckh’ Baeu_ Ick hebbe bem ook roorgchouden of bij UI cenigh gellt a ffgedrongen hadde_ #acrop hij geandtwoordt heeft , s0o g0kx RDot dep Sarsamel ende Sabander conde betaijgeu hij U. Federom restituceren goude_ Felck hem oock belaat hadde Mede dat gll letted _ niet alleen hem maer ook FA@ cenige audcre overla st gcachiedt: olte Ul_ volck mocten ook niet buijten de redlelijckh’ gaen ofte eenige nieuve constuijmen jnvoeren_ Het coutract tasscbeu UL ende mij gemacckt geliedt Op ziju behoorlijcke tijt te betalen cude dau mooght met gerusth’ UI. negotie drijven_ Indien hier eenigh geweldt FRD ijmandt_ Fict ook sude mogen wesen gescbiedt , doet mij gux #eten t selve mij kennisee komende _ zall doen strafen excempell andere. ijl mijo Folck ; drijft U negotic gerustelijck mooght op dit mijn woordt vcrtrouwed. Dit is mijo irmau_ Felckalle gourern’ ende andere prijvate pCrSOonCu moctcu gehoorsamen Gegeren den 20* der maeudt Jamadissanij oflte unet onbe reckeninge den 278 gber 1836. Het Dagh-~Register beeft hier Dog : Aeudon Cap’ der Holender Haglipetnem wijede machtich ende al9 tijeor ter hooft orer du zijno Eutl dit mijo irinan Mazulipatam: Vgl Dagh-Register 1637 bldz Dagh- Register : Sareapu” Dagh- Register: geenighe 278 Norember 1686 relt 29”+ Djoemada ’-aohir: 008T-NDISCHE COMPAGNTI1802 800 _

291

CXXL DJAABL Decem ber 1636. het verdrag Djembi 35 Octobur 1821 (ziu hiervoor _ bldz . 174) blovon de hendelsbetreklingen Peper hier in de eerate plaata gezocht voortdurun #fwigaolond resultant onder f#izuulundo gesindheid opziahte FeD olkender Een rutpuut den #Cg ouuunitlnoo oyotenromat (vgl. Tiele Heerer_ Boutatolen _ bldz XXIY YYa LXXIV Dagk-Register , 1624 -1637 , Parsim ; Mac Leod, 0. I & op Sumatro in Indischo Gide 1903, bldz 1254 = 1918 V), opgomaakt den oor Fragban ande vooratellingen’ zijde Djambi autwoordon deerop den RAnt den koopman LTB 9 de Vogol toen in Djambi Unzu uugelogenbeden bebartigde.

Onder dit recht za[gtaen pangoran Ava ende het opperhooft der Hollanders in Jambij

De Nederlanders vergoecken dat pangoran Ava here Foor dese toegeatane vrijheden piet vermindert.

Eeratelijck begeert den Coninck , dat het veertuijcb Fad Jambij wat pleets bet oock eoude mogen bandelen niet Kengchaelt worden cndc aldien d Hollanders eeuich racrtuijch acuslecn , begcert dcn copinck twccvoudicb gerestitucert wordcu. Eeratelijck gelijck Toot desen gebraijckelijck is gcrecst, de plaetse nocmen dermaerta vaertuijgen gullen vertrecken alaoo hicriu sonder spesiaale ordre vauden Gouve eruGUI Gcneracl wiet antroorden.

Daer ep boven soo eenich bandelvaertuijcb ofte in olte uijt Jambij Bact sot selve vande Hollanders wort sengetasl, begeert den coninck _ Orergenomen uit Dagh-Register 1637 _ bldg Moot zjjn npudgorn Ane” die in 1036 de regoering ovor Djumbi bed eanveard ruoda geruimed de foitolijke leiding bet beatuur [hendan te bebben gehad (Zio Dovuatone . bIdz. LXXIV deze rolgende vtegan den Pangeran antwaaro duarop DDAT vertegen oordiger ligt der twietpuoten tunrcucm IC Djumbi opgesloten Ruede Budiert eenige jereo hieldon jonken pateni S1aid Peper gigen Janer Djambi voor Audera planteen 4an Hauagie aan; wij lichted do pepcr becaalden tegun muckeprije (Bouwutollen bldz. XXVII noot 1) , terwijl aodure moedwillighedov niut uitbleven (Vgl bet contrect Palembang 21 Juni 404} 292

QEXELALE NEDERLANDSCHE GEOOTROTEER DE

dat alle baer goederen haer weder vergoet zullen worden , Fap Ajer Itam totPoulo Bavella ende Gualla Tomquel:

Het tweede zullen rij den Coninck bij provisic tocatacn ; ouder_ tusschev erwachten paerder ordre vande E. becr gonrernenr generaal.

Wijdcra begeert den coninck, dat de scheepen buijten VOOI Quale Injoor sulcu anckeren eude , BDOge binnen comen bullense KooT rericr Jungeij Assam tcu aucker comen ende soowel pijtgaen ela incomed sullev door Quala Lujoor passceren _

Doch cupdOD Dict verwilligen ecnich Dicuw auckcr Placta dewijl mede ccu Dicuwe vout Is macr moct sijn boochcijt tselve ela mcdc ale auderc pieuwe iurocringhe bij dcn Ed. Beer gouver- neu- ~generaal veranuckcn

Foordcra begeert den pangorn , als mep den peeper gl wegen dat deselve met des conincr daetsje aa/ gewooghen worden gelijck oock alle andere coopluijden gullen doen_

Aengacude den daetsjev wij pcrtrouwen dat den pangoran Berch - ticheijt iv sijn lant s/ bantharcu cude gccn cleender noch Brvoter daetche sal vocren Foor desen gebruijckt Berecst ende practijcque der Chijncesen int vernderen de daetache sl wegh necWcu [nclck 0ua sonderlingh aengepeem zijn.

Boven desen hegeert den coninck 800 de Hollanders Tour de stadt met scharp schieten, juetitie OTOr selve doen DaCr dc CUS- tuijme Fen Jambij:

Kaart Midden-Sumatro Dicu”t nilgavo Stamfoort Siechofl 4 Belox traft men Ajer Woam ILIle + 4jer Itat Dalam Zuiden dor Batarg Heri; Vurmoedelijk pocloc Berhel Zeker d0 Kocwala (monding) der Tongkal-rivior; Dezo aanwijringen geren dne de grenzen nog ongereer de tegon woordige Djumbi: Du kocwala der Soengei Kioar de Weatelijke monding der Batang Hari: Een zijtakken do

Nioor: Oewicht: datjin: Een gebebl ougewoue baldadighoid der Noderlandera die dagen UOSFMDLCHL COMPAGNIE 1802 _1800.

203

800 ijmant ecn gtob canou efschiet voor de stadt met scberp geleden, Yoorracr zulcx ie onbchoorlijck ende tegen recht van Frudt- scbep desclve gemulctcert worden deer rechte Fap Neerlandt:

Voorders ijmaut quetsende begeert dat nae grootheyt der quetsure stervende dat die geene die geschoolen a] hebben door den pan- goran gejuatitieert worden datter de doot naer rolcht ende 800 ijmnt a[vechten mct _ de Jambijneesen mede nae de Jambijnese recbte geoordeelt worden Fan gelijcken 900 ijmant van de Jambij- neesen vechten met de Hollanders mede naar de Jambijneese rechten gestreft Forden_ Ende 800 ijmant met een coegel ofte andersiutsin eenich gevecht gedoot worden vervouckt [dat] sijne boocheijt indesen onsen oude vrijheijt niet ermindert_ maer dat de Jambijueesen na de rechtcn VAD Jambij eude on9e Nederkpdere n8af oue Neerlautee rechten mogheu ge- oorteelt wordcd _ gelijck bctrccht Ya D embassaetschap cnde bopt- genootschap Fercijechende

Mede begeert den coninck 800 ijmandt Va Di de Hollanders sich vermenght met Jambijse Tronsen dat deselve met godeenighe recht sa] gestraft worden als in Jambij gebruijckelijck is_ Van gelijcken S00 sicb ijemant va de Nederlenders met een Jambijeche FronwC vermenght _ datde Frouwe naer Jambijecbe rechteu ende de mans n# de Nederlantache rechten sal geatraft worded, uijt cracht vant evengenoemde recht Fa@ basanetschaPP

Noch begeert deu cobinck

cenich Chijueesch schuldich aende Nederlanteche Compia ende deselve dacrover gebouden ofte boijen geslooten wordt_ echoon off de Cbijuees rcden geeft _ d Hollandere tgelve den coninck Diet te rennen gegeven over de Nederlnderg sodauich recht docn in Jambij ganghbaer sijn. Dit achtste ertijckel algmede de twec roorgaende strijden directelijck

De rin hier nict Keheel duidelijk Het vreegstuk ertartitorialicoitaroobton opeichto Fun Djambi reada vedert eenigo jaren netoligo quuestiu geweest (VeL Boumatoren , IL, bldz XXXI onuilgegepon mutine Treret Djambi aan 0Q. Bpacr Jen 1691 , J.] Oostorwtjck Spacr , 20 Oct 1631_ Strc Oaslarotjck , Noo.]1681. 294

GENERALE NEDERLANDSCEE QEOOTEOYEKEDE

tcgcn het onde contract ende tegen de vrijbeeden 0n8 VOOrdesen rerguut worut mede ded beloolded eijecher YeD dE Heer Oouverueur Geuerael spita aigeslaghen overjulcr clbeu bierinue Diet cougentoeren _ IACI verRachtou dat sijoe hoocheijt hierin aich beter gal beradeu _ ende dat gecn vermiuderacr maer ccn vermcerder zal ziju vande immuniteijtep ende previlegien d*onse bij sijne hoocheijt roorouders uijt sonderlinghe liefden toegestaen

CxXIL KUST FAN AALABAAR Heart 1637. Den 26 Auguatus 1836 rard Btavin Floot ven 10 acbepen ondar buvc den cotOTGDUC Jacob Copur Kozoudon tnaur d Cteta Indibn _ Goe Buntte ande Jperaie de bburre baalnijten , duaencomende Aecouran uije Portngae Fintercipicaren vartrerkepdo cd binnou bouden aude don vijendt tij bij slaohloFeringh anderuinta allen mogelijcken a0 bruuok docn: Mon midden den atrijd tegen Portagel in het Ooatan : atrijd gabondan door Portngal dat kroon eanheid met Spanjo ale mocief LenhuT vijandolijk optreden tgea do Kcoont OI guvIteado Nodurlandacbe luandokron Jodio UpBuD dolingen tocb tugun Spaunscho regi: muzt Europu grotig gobruikte; atrijd _ door de Nederlendere gearne BnFEATO bedert het optreden der L G 1802 door hen aleada mGer aucce= hoe langar boo Ayatomatiacher gavoerd treohtiger MGbnam Edule Muatecheppij zicb voelde Ambon c

Dit contrant mij niet bebend _ Ie mij duidelijk VOOT vorhaelde eptwoorde godaede clachten onde 0804g0 drejjgemunton , bedden den ooninok ejjntolijck too guatuen dat onzo acboapeu Bangrij (Boongoi P) Aasom eude niet verder mocbten ODOOOmCL zijodo nin Lront maaquataachoot onze logie _ 100 hij voorgatt d’ ongeluckou doort cuonuchieten iu do stadt mochton ontataen , bemyjt Reben daerbij Yeruouctenos Voghel AtGG H’ dcnerecL eijne Tinniede geliofde over drghen Onaa coheepen tnecomunoe LOTuT Quale Injoor mochton nboraran dar made helar JoOT Portugeeien bemrijt aij0 waloko pluetso un4o bogooren conincr haddon doen diepen ende deselve vedem Rater ende bequamer Quula Sadou (Koowala Sadoo acheepen deardenr 4 brengben beronden Fbarop gemolto Voghel DA ordre Unwnchtandn Hiermnede olaron alle voirdora qpaacien acheen Uor die tijt geagbopieert (Dogh-Bagisttr 1697 bldz. 61 Overgenomen uit Dagh-Register 1637 _ bldz 252. Baar Portug: barre , toegeng tot cun hevun zandbank of #lippenrij rdbr Hukcd, OOST-MDISOHE OOHPAONIE 1602–1800_

do Molukkon gingen Roor Portngel Rerloren (FgL hiorvbor , bldz. 81 T 50); in vorsouillondo Atrueond word het_ door Nederlundor votiounot Privileges gevolge dmor Nederlandere Vamoryan monopolie- canercean uit de oommercie gealoten eld eta hoonder zich onron g0 duchte medodingers dezo jarad hadded de Luaitiuon Dog #luoly betreft deu Archipol , staatkundige maobt in den Zuidooathoek (Op d0 Holor- TimorgToep) Het aterk

atrategiach en oommerieel Cadtrm Doat-Azio _ Mnlaka bosit goblovou _ TAALT wurd Ttacudi9 muar bodreigd door Kodorlenden Eo colfa beatoolten 4be godnalte Axi8 _ RBaI baoht Fcore raar do boofdplanu . don= gereatigd bun Oobtersob rijk; Aau Wast- ruat Foor-Lndie. Do oxpoditio 28 Augubtua 1898 toont het: Met deze vloot ging HBRI Wealed Azie: ‚Jen Twiacb Eacaa [Orer vloole ende oook Foor gabrijokt t Kerdon (jndiun de gelcgouthejjt wnlox tooltet) ele nmQLLAdOMT uandcn cunino Fiaiapour _ welckon (toau} on vijeodt Portugijuen sijudo Tbeize geanimeert Aaghen G lende Rentetaalen (Dagh-Regular 1636_ Llde V ta comuOE Fisiepour” bet lantata deel dor 15” eeur ala feitelik onafhankelik rijk geetioht, had bet onder Mohammadeenache hearchar auanda rijk Bljapoer Vijeyepur sich ateeds uitgebroid Met boofdatud clodeuldon DAT Guutrud bo: pregident schap Bombay op 10” 49’ 46’ N. B 76” 46’ atreitte bet zich uitin begi 16” 1nar Kk lang deel der Westkuat Voor-Indie: Goa b.F eijoar hareda Portugeecen bebben det ated omgaving 1610 op Bijepoer utovoto Ovoriguns lgted heheeraohar dit rijk OrAt aIgemean macht de ceatiende ucu* breideu Raren tijden_ dat gij ale de macbtigate Mobemmedeanadhe worbcon Dekkan worden beucbouwd Bultuo Ali Adil Bjeh rereanigde Hobammedaauache ForaLen Golkonde Admoduagur Bider tot arbond tegen hot Hindoo-rijk Vijajanagar; det den ook door bon bij dun eleg Tulikot 1685 (vgL btortooc blds goed ala rernietigd Tero : alechta overblijfeel FrOCKUrU [echt blecf: O8k Bijapoer Profitoerdo machi Bn1un roor onder Inbim Adil 8jh (4679 1828}. Lntiddola bet rijk der Grootmogole opgekomen; Akber de Groote had in 1668 don troad herlammen (Fgl biorroor bldz. 276) gedurende eijne reberidg (1656 -1605} bij in Dobkan doorgedrongen: Toch gelukre bet hem niet zjjn gezeg tot Bijepour uit attL-eu Vutat ajah Jeban Tat Frucute ICoEe pogingen earaty Ahmadnagar rolledig onderwerpon Bijepoor ou Colkonde botaling sobatting dwingen. Dit vond Pleatu 1C88 dua juiet du dagun KLILI YIlD bier apnko Loun Hanammed Adil LrOOD Bijepoer zet (1828 1858} Bijapoer gtrokta siob toan in het Noorden uit ean nuat Lot onmiddelijk bezuiden Bombey Zuidun bezuidon maar die kuatlijo nuet

Betor: Johan Twiat ben EeaC bekenda fguur uit onzu roloniale ge achadeniu die tijdon #oke Kowooal eerate Nederlandacbe goqvarneur het in 1641 getoteto e Keleke Dabbol boboorde sijo gebiod:. 298

GENKEALE YEDEELAYDYCHR GEOCTROYTLEDI

geheal don VorUt Bijapoor onderworpen omdar Portu geezen Goe omgeving in berit badden Niottagonstuunde het opdriugon der Grootmogola breidde Bijapoer sich binnun #arte Ooetelijke en Zuid-ooatolijko richting DOg Utaatu uit (Vgl Hunter _ Garatler , P. 85; 18 &; D_ 887 ; IP 36 € _ 849 $; Oribblo Doccar _ pabin de kaerten Dagh-Rrginlor 1636 bldz. 14 350 “78; 1637 , bldz[06 eandicht 0.LC reoda ’spoodig op het rijk ren Bijapoer geveatigd 7OOrx] vormaurde ooopatedt Dabonl” (Do Jongo Opkomet bldz.

149 , 02 reada geruimen tijd roor du runding van Twiat 1630 man met die atad in e4oraking gekoman De betrakkingon Ueram niot ptcode vriendelijken Earo Zco mard ongu”uUr 1623 Mut Debhol Ttade gealotcn omdut de kooplioden Smtt binder ond ertonden dad oorlogatouatand bet den Frahinchan handel 7bAreoor Dabhoz Punt oitgang Omdat WCD dou Grootmogol vriund mouyt bonden Loun Bijapoer Ben rerdrag had gusloten Fearbi genoemd rijk bom ahatting beloofde (Onrttgeyaper tadnt 0. & Jonuari 1694; VRL Dagh- Register 1657 hldz 260}. Ook bij zonding Ven Twiat atond de handel TuL Dbabol bot pfOTTLD Ook Vedgurlu dat tot Bijepoer beboorende begint mAAT eendacht der Onken tokton _ De ont FADEAL dev gou Ferbawr Dabol” uitatetend Van Tzint Furtror QEbr du hoofdatad VA, bot rjre Yaar bij 18 Fobr: 1887 aankomy onderataenden ferman rerkriigt orurigeda nitnemend wordt ontvangen (Dagh-Register 1677 _ bldz 76, 249 onuitgegaien nrebaa” Twiyt’ & kegutio 31 Maart 4657}

Trnslaet een firman maniere van verocecke_ noghe die den coninck gultan Mameth Idabre heclt doen ’erleeued Ben den beer Anthonio vaw Diemed viceroij vaude Hollander_ ted eraoecke VBD ziju ambas sadedr Joru ved Twist;

Leoder ZeCr geachted ende hoochgepreseu leeu= vanderzee becr Antonio Diemen vice reij vande Hollandera in Iodie ick hebbe LEE grootelijck aen UE begeert Op het goet rertrouwcn dat ick UE maccke moessop September door UE vloote gesonden scrden met groote macht FOOI de bharre Coe ict sall vangelijcke aldaer te landen zenden een secours volcq paerde ende vocth opdatse met de Portngiesen cloeck- moedichlijck rechten ende de stadt Goa FCro veten met haere

De kasrten %ijn niet eteeds nauwkuurig: br_ Cbaul Portuguusah b in 1686 (Dagh-Rcgiator 1636 , blda 278) cenunteti pluute = Tnldr 253) Idar’ deroonlijk genoemd: Mohammod Adil (Gribble Deccar_ 210). OO9T-EDIOOHE COMPAGNIE 1802 *1800*

297

Janden ende dat hij gelve stadt mct baert lauden mijo gonver- beur endc capiteijucn in docu levcren _ Eude ick acude Hollanders doen geven een Pleetac iu mijn lendt _ gaen comcu tot verrichtinge ven heere coopman- scheppen cnde bandeliuge _ sonder ver bonden ofte ged wongen wezed door eenige persoouen ende arri reerende d selve Hollendera in mijne hevenen sa/[ickz ordre geven aen mijne gourereurs ende cappiteijnen dat zij d selve snllen feroriseeren ende bebulpich zijn, baer gevende alle noodicbeeden 500 Fa@ eeten drincken Rle andere zeecken totten oorloghe_ Ende overmits de Portugiesen contract vande pay8 _ ende d’oude vruntschap die met ben gebadt gebroocken bebben s0 geeve ick aende selve Hollandera oorlof, om in alle mijn roorychreren lauden comen ende leverende d selve Hollandera aen mij d voorschreven stadt 79 0 Goa met hxere lenden 800 8e/

ick gehouden gijn BED haerliedeu te geren de belft vande incompste eude gerechticheeded, mitsgaders cen Plectae Facr dat zijlieden sullen gelieren olto inde stadt van Goe _ ofte in auderc mijne bavens waer dat gullen begecren, rclckc sijlieden mOOgCn verseeckert ziju met goet verlrouwcn cnde comen tegcu toecomeude jacr voor de bharre doa _ Ende dit contrect welck met haer lieden gemaeckt hebbe FaD raerden eijn gelijck betgeene dat den coninck Bicander gemaeckt heeft eude ten geenen tijden Be]ick deertegen gaen ende altjt Jelve naer comen_ Gedaen iude maent genaempt Boual 1046.

CXXIIL AHBON

Jupi 1087.

Rerangannсming Kakiali door Van don Heuvul iu Moi 1884 de daarop gorolgde gebourteniasen (gie contract CLX} badden zeker

Decamber 1087 nni Tviat Fedet DBtA T Bijapoer JetttoTcen aplulo wildo tOun Qebu meer gorumonlijt optredcu togen Gon weten onder voorge van dat wi L8] leal daar wBTel FareObenun Do oudorkoopmun Paata bad inmiddele de belangan in genoemd sijk behartigd (onuiloegeuen InLnzn Twist} Fiormedo Iout budoold riju Ibrbim Adi (1679_1828} , do oonige TeuT gungur Mobammed Adil met 3ian Onren eanraking runnun rijo Rakomen Jat mij echter_ dnidelik Sjerwul 1046 loopt rud 28 Fcbruari tot %7 Haurt 1887. Uit het Contraotboek_ 298

QENFREALZNTDERLANDECHB OROCTROTEEEDE

niet guytrokt_ rubt Ambon-eilanden beratollon ; bet wan trouwer heat tegen Nederlanders Rerdan rargtoot (VgL Tiele Heerea Routoblonrr bldz. LLX, VF Zoo 0h al Van dep Houvel moobt hot diens oprolger_ Joahutn Ialo uolroon vutaoot (1685_1037h ol den commia3977a LTtne Gjjeel (1635) gelukten_ beratellen Laan bragen 1638 s00 p ornatig aansian det mnterbaur- gonarunl Yad Dioton bosloot, zulf nger dio strokon vartrekkon hij in Janueri 1687 aankvam Ne eerat forech te eijn opgotredon en met buocee TLBD Fen Diemen rarzoanende houding Hitoe ta winnan herstoldo hij Kakiali io riju vurdighoid , #urop deze andera Hitoeache hoofden ondartaaod contreot tuezonoeide

Contruct met die amplieert:

Hlttoo vernicurt endc

Allsoo de jngesetouen Hittoe door maght ende middelen Generaele Nederlandsche Comp” in den jare 805 verlosst ende vrijgeetellt zijn nijt bet gerelldt ende tijrannije Fan de Portugesen onge allgemeijne vijauden ende door desellve wederom gebraght in bet vrij besitt ende gebruijck va p hare goederen Jauden ende stedeu nijt welcke Foored bij de Portugesen wareD verdreven ; ende dat in recompeuse Fad groote welldadeu bij verecheijde

cobtracteu verbintenissed cqdc eeded de voorechreved j”gesetcpcd ved Hittouw haer sellven rijwillighlijck hebben onder worped ende rerbonden aende Hoge Mogende Heren Staten Geuer’ der Vereenighde Neder- londen ende andere gemelte Compi maer dat bij verloop tijden deselve contracten verbinteniasen ende eeden bynae &ls VEI- geten ende jn veelen verbrooken zijn geworden; daer benerens dat rersterven van den ouden cipiteiju Hittou dea selfis soone Cackij Alij in Junij 1883 opt voordregen der Hittoeee booffden in des overledens plaetse _ op d approbatie van den Goaveru’ Generael _ alg hoofft ende Cep” Hittoe is gestellt gerorden ende det geseijden Kackij Alij naderhandt i beschulldight_ Fooreneny zijn den standt Nederlandecbe Compagnie te ruijneren landt Few Amboijna ende Hittoe parturbeeren ende van desselfs Bocda Freede berooven ende ten rerderve brengen waerop in Maijo Ae 1034 bij den Vice Gouverneur Anthonie van der Heuvell ge Famgen i8 genomen ende oaderhandt tot geroerdt raerdoor VgL biorvodr _ bldz. 268 _ DOOC Bchrijfout TOOI: Vgl biervoor bldz 258 Vel biorvodr, bldr: 282 _ Betavie. Doett_tDteCM OOXPAGNIE 1802_1800.

299

sedert Meer onlnaaten onder d jnwoonderen Hittoe geresen zijnde sulcr det hun alle excopt d jngesetene op Hlttoulamet ende het dorp bij de reduijt Hlttoo , srteerende onder den oranghcaij Boelangh van den Nederlendtachen staet bebben gesepareerdt ende boogt hete gerlught gijo _ refuseerende den orangkaij Caijou wen te vooren bedient hebbende t ampt YeD Tanahitoumessingh den H’ gouvern’ generael Henrick Brouwer ende de raden vad Judia in Cap” Hittou gecreerdt daer OOr wilen erkencn pogh a8u namidd peer deeselfls quelifcatie z0o voorgeven , d ‘ordre cude stijl der regeringe des landts Hittoe is contraricorende; cnde dat booffden van Hiltoe generalijcken verscheijded ondcr - bandelingen BCCr jnatantelijck acn dcu Qouvern Geucr’ eude zijnc Raden hebben veraogbt eude gebeeded _ ET willde voorscbreren Ceijkij Alij wcdcr YAD Bet” ju Amboijne bebben gebragbt_ roorige Frijdom ende qualiteijt beratellen _ belooveu[de] dat heer als goede bondtgenooten sullen comporteerep; verbendt ende contract, FOOI desen met dep Nederlaudechen stactaedgegacn_ [in] alle ge trouFigh dacrcomen cude docu obaervereu_ Den Gouveru’ Gener’ eude rded Judia , gepegen zijnde tot bevorderingh FaD des landts Hittote rubste ende cenigh’ hebben geeeijden Cackij Alij gelargeerdt den 20* Meij paseado ende beden opt het voordregen ende versoek vam den koninck vep Hittoe MiCr opperboofided _ milegadera alle mindere booffdeu vaw [het] Hittoese landt_ uns allhier int cagsteell Victorie vcrscbenen cude vergadert zijude deo gemelten Kackij Alij berstelt _ tot Capiteijn aopgepomcn cude geauthoriscerd cnde coutra den ons ge meeckteu Cap” Hittoe _ Oranghcaij Caijjou e #at van zijn Cepiteijns empt ontlast eude in ziju voorige queliteijt van Taushittouwmessingh gestelt , mitsgedera Orancaij Teuwe gequelificeerd , Jovoegen det [bij]

descn bevorderinge van gemeene rubte stellen ende committeeren als gescght tot Cep” Hittoe den Oranghkaij Kackij Alij onder exprcsse couditien , dat alle voorgaende contracten YCI- bonden ende accoordep tugschen den ereenighde Nederlandschen gtaet

Hitoelame a40 Noordkuet Hitoo orer ham Boutoatofcn II, bldz. 282. Valontiju _ Eenbot bldz. 11; boogte” Boutastortn bidz. LXI 206_ 378 . 282 , 80+. Vglhiervodr_ bldz 263 noot Bij Felentijo bldz 114 _ AaraT bet contract Toowe” (Oudata orangkaja)

opgopomon ; Orantay 800

OENEBALE YEDERLANDSCHE OEOOTROTEERDB

ende die FBD Hittoe opgereght Ti @ oieu F8 geconfirmcerdt ende bevestight gullen worden eude dat deo voorchreveu Kackij Alij ak Capiteijn ende opperhooft mitsgadera dc vier principaalc hooflden den roninck 78n Hittoe endc alle audere smallc hoofden onder het gcbiedt Hittoe sortorcnde _ met solcmoelen eede allen SCI- cleren ende belooven dc voorchrevcn coutracten onvcrbreeelijcken te houdcn endc t aghtervolgen gelijck deselve bier nae volgen ende nijtgcdruckt zijn_ 8oo hebben reroek den geseijden Cep” Hittoe , de vier hooffden deazelffa landts ende den radie Fittoe gequalificeerdt Telouca Fep Capabe Touban Beasij_ Fertelijck den z00 beloofiit zweerdt Cackij Calij, els opper- hoofit ende Capiteijn Fa d Hittoe Foor hem ende sijne onderaten mede Caijou wan qualite Tanabitoumessingh ende Oranghcaija Tauwa_ Sulice la Tata Hatouw Berug ende Nosi- tapii ende Barmaille qualite F8n Patij Toubau Hongij Lammij_ Copinck Hittoe jtem lle de mindere hoofden “t Jandt Hittoe voor haer ende hare onderdanen gelijck sij pameut- lijck bedew volgeds baer gebruijck %p den Mogsaphij of allcaron gezwooren ende beloofdt bebben dat zij Hooge Mogende H” Staten Generael _ Zijn Princelijcke Ertio ende Berindhebberen Vercenighde Nederlandsche Compe eude bier te lande ded B F’ Gouvern’ Gener] enderaden F40 Jodia Fooral] ende jnzonderbeijt dep gouvern’ vap Ambojjox, alles gebou cude getron # zullen zijo deer benefens zyeeru eude belooven det deuzellve tegens alle bare vijauden ofto die baer Edel” beoorlogen watcr oflte t lande gullen hellpen bijutaen eude Agsigtcren gelffs tegene de Tarnataeusche quimelahes cude a lle bare adhacrenten , 800 Jange deselve vijandelijck tegens procedeeren nae pijtterate rermogen met gocdt ende bloedt_ gelijck getrouwa bondtgenoten ende rronden schulldigh zijn con- reneerdt:

O SNc

Boutgtofen bldz. , 816 Pagaim. Vgl hiervodr bldz 158 _ nont Vulentiju heeft juist = Baros ala Noeaatapi: Vel Valentijo Ambon blds. 9 Noegutapi dur boofden Hitoe Yalantijo Berwelle Valoutijo:

Hongi Lutoo Moabha f , bet Boek U6otan Valentijn heaft minder jnint ; Tematarnen Kirelaba’ ende OOST-INDIBOEE OJuPaOn 1802 _ 1800.

801

Ten Jaeasten z00 z weered ende belooven [zij] sen niemandt enders eedige giroffel nagelen vertoopen dan de cooplieden 7i0 Gederle Comp die deselve Hittoe gullen moeten ontfaugen zonder det die veu Hittoe gehouden zijn , de nagelen Casgteell te lcrerun dacr bencfens is gocdgevonden eude tuxechev deuerale Compe endde dic Fab Hittoe beslotez _ dat ijder zijo geloove el vrij houdcn ondc piemaudt rederzijden decrinuc zall wcrden molcsteerd _ 8oo een dienaer Pa0 de Comp” rerliep` ende jnt gebiedt Hittoe hem vcratack gullende de jngeaetencn vaw Hittoc Ker- Boeck ven den Ht Goavern’ godanigen wederom ter handt stellen _ gelijck haerluijden orergelerert zullen worden die uijt de haren bij het Caesteell bevonden ende reggelopen zullen wezen Fenige dienaers Fan de Comp” de jngesetenen ven Hittoe over - Jastst doende zullen paer exigentie seken bij de H’ Gouvern’ worden gecorrigeerdt: Indied ijmandt vad de ondertaten van Hittoe een Chrigsten maw oft YIOU onder pretext van huwelijck zonder consent ende voorweten den H Gouveru’ tot het Moordom braghten zall zoodanige voor d eerate rijs rerbeuren duijsent patooleo ten prolijte van de Generale Comp” ende sallen de Christencu die eeuige Moorae voQFed van Hitoe balen sonder conscdt Fooren gelijcke Pecne rervellen ende Fie bevondeu wordt Poor de treede reijes selve gedeen te bebben zall zonder genade &en den lijve gestrafft woriled Jngevalle den H5 Goavern’ die van Hittoe tot eenige wercken ten dicnste B D de Comp eude tot]pangeijen deede voordereu_ gulled souder eedigh tegenspreekeu daertoe hellpeu mits det die V8 0 Olijsive cude Olijlijma ZET4EL tot zoodauige rerken ende paugaijen zulleu werden gerocpeu: Waertegens dH’ Gouveru’ regen Hoge Mogende Staten Generael_ Ziju Princellijcke Extie ende de Generele Comp” presentie ende door d ast Ed” H Gouveru’ Genet be- loofit heedft _ den voorachreven Cackij Alij als Cepiteijo ende opper- hoofit , mitegd” alle ’andere Orughcaijen en jngesetenen Hittou # al haer eijgen uatie tegens alle hare vijanden te water eude te laude

Victorin Yelentiju: .overliep’ 302

GEXERALE NIDERLANDACHE GLUUIBO IELEDL

hellpen _ bijstacn cndc delenderev dacr den noodt sucx vereijachcnde _ Jtcm dat [wij] dcu prijs van den rijs eude cevige kleeded wat civijler nogb gullen docn stellen daervan bij den Gouvern” eeretdacg8 CCD lijestc)zall worded geconcipieert tot reglement Fam onsc cooplieden , wacrtcgen det Acudemed euda belooved _ de uagelen auijver cndc volgcns contract _ voor deescn ju gebruijck i weest _ te lcvercn ende sall ter Fedcrzijdeu zoowcll bij dc leverecr als den ontfavger geen fraude int gcwightc mogen

gedeon worden , maer ijder laten genicten dat hem reghtelijck toccompt: Boo heefft den Gonveni’ Generael mede aeugenomcn te bevoorderen_ dat met paesen B”zullen garen landt Hittoe Cnncee Hlle Foor de reduijt te ankeren ende nergena andera de Chineesen _ Maleijera ende andere uatien met hare coopmanschappen daer d’Compe toll van 10 p’ cento zall trecken , namentlijck 780 aenbrengende coopmanschappen ende cento ven de Falen ende comptanten die uijt voerev_ mits dat ouSC Fisitatie gullen moeten gedoogen ende geen nageled VErY OCICD Op pene vaD lijf code goedt verbeuren. ’Loo zullen ook DB & exigentic zaKell el advijs van d’Hr Gouver Amboijue getrit worden d jnwoonders Hittoe die bevonden gulleu Ferden secretelijck hare pegelen Ben andere al die vap de Nederlendeche Comp vercoght off gebragbt hebbeu te vercopen , blij rende de nagelen verbeurt Len proflijte ven aed - brengere ende hoofden des Leodts van Hittoe: Alle welcke conditien _ verbonden cdde contracted bekenzen Vont- schreven oranghkaijs Hittoe _ Len aephooren van alle galle booffden ende hare meeaste onderdanen ted principale wesed d ’onde ende gelve coutracted , poiucten eude artijculeu dacrmede oudts Jen Generelen Nederlenschcn staet ende Comps= ziju verbouden die zij ook belooven getrouwelijck naer te comeu. Ten oirconde hebben dit onderteijckent. Actum Amboijna casteell Victoria. primo Judij 4” 637 . Was onderteijckent Antbonlo YRD Dlumen Anthonlu Caen _ Jobn Ottons Joghai Robloffser Hlogilano radin Hietoe; Kachlalij capiteiju Hittoe; Kaijoran , Tanahietoemessiogh endc Orughkaij Toue omngkaij Baros

Valentiin : Getragt” Van IcuLecom OOBT-INDIBOBL COMPAON 1802 _1800.

808

Boallet , Toutoehetoe Barmaylle. patij Toubau TlonLl_ oraoghkaij Capahe Ende zijden geecgellt met bet zecgcll de Comp .

1. MRABSAR 26 Janl 1637.

Mct Makaaear (Gowe), met Ruicb vorUt wij sedert het begin der 176 eaur (1809} in commercieele Itaatkundige aanrekingen MlIUD gckomon (vgL. de Jonge , Optonst _ bldz. 102 919 7,9}, waren de betrekkingen Klelds HDTanAmCL ILacu geblo -= Onre handelapolitjel _ Foor opzicbte de Ambon-eilanden dreigde Matabbar pltooyct voordeelen Falke hee trok negotie atte -hm Verdur trachtte Bultau zjjn mucht invlood uit breiden op Boeton, Klainu Soundu-eilanden mbt ciju politioko macht dou iuvloed Malm Qok in dit atraran atootta het voortdringen der Nedarlaadecho #uuerunog eedigormutu Op do Nodorlaudaohe Chrintan - Propagande (Vgl Tiele-Heeres_ Bouwatonen bldz: AT tegan Eezli Rarzet komondo Ambonnara werden openlijk of jo gbeim door do Mukaseareu gestcuod_ Bij sijp baroek uan het Ooeten Fan ArchipaC in 1697 heeft Yan Diowon ook Makeasar

eangedean onderliugo ruschillou trlchtte mun leggeu door middel onder- ataulno contract (Ygl Boutcatorer bldz, LITI 824; Dagh-Registor 1837 , hlde 280 _ cat ook contracr opgenomen):

Conditien , bij den kot van Macassar op het treffen Freede tusgchen Zijne Maij' oude d 'EJe H' Antonio YBn Diemen , gouvern' gener' over den Nederlendtechen stant in Orientep , voorgestelt ende zijn ende zijn E4' mel eenige ampliatien den eodered voorgebouded^ ge- #pprobeert , luijdende als volghl, namentlijck :

Dat Nederlanders vermogen zullen , zoo langb bier eed mecr schepen cheede bebbeude huije sen land ip huijr ucucu ende dacr beer volck leggen ;

Volgens Valentiju bldz 116_ teekanden de rdja Hitoe Patib Toebnu {0n oraukeje Burou ?} met murk; de oruriged hunne nemen Contractboel. De rin niet goheol zuiver: Orr duo ondorbandelingen IOL Jbel Dagh-Register Hot Daghe) Regiater heeft: hebben' Dua Kuon Yabco fuotorij: 304

GEEEA LE NEDERLARDECHE OROCTROTTLRDI

dat bcm zijn rijck gecneints aullen mogen beschadigen allsoo tegen de Ncderlandera geringh Fam maght zcght werem dat de Nederlandera ook gedurende deseu vreede niet vermogen gullen tegen Zijne Maij' nogh niemandt onder des selfs gebiet sorterende vijandtlijckheijdt betoonen behoudens dat [zij] deg- gelfs aubjecten onvrij vnerweters _ Feten omtrent Malacca cnst FB@ Cerem etc" gullen rermogen alb vijanden aen te tagsten ende te nemen welck sen dit tractaet geen jnfractie zall reroorzaeken det om perticulicre questie met ijmandt van de zijne geen YCI-brekingh vrede comen maer op*t gevoegblijkste gemodereerdt werden g4l] dat alle voorvellende quegtien tueschen de Nedcrlandecbe endc d Engelschen Deepen Portugeesen Maccassaren etc" bij de Maij' a figedaen zal] worden mits dat bet prescnte Nederlandts opper- hooflt mede in gijo raedt sll COmpATeICu dat zijn rbeede ougevioleerdt zullen latcn _ juvoegen dat Nederlanders dacr uicmandu Fa0 hare vijanden gullen mogen Rlen- tageten ende ok gelijcle vrijheijdt geuieteu dat alldieu Spungiaerden Portugesen of 0enige andere vijanden van de Nederlandera te deser rheede meghtigh qoamen_ dat eenige barer gchepen of jeghteu tegens des Maij" will over: Felldight wierden hem alladau de gcbullt niet gullen geved _ allzoo gulx zee niet beletten Kaw _ mita dat Nederlanders op ge- lijcke maniere bij gelegeutheijdt hare revenge ellen mogen pemen dat ijder met zijn vijendeu zll aeuspringen sonder gebouden wesen den anderen te #ssistcrcp off te ware glx uijt liefde deden behouden det de Nederlanders t'allen tijde haere geallieerde tegens onbehoorlijcke overlasst moeten protegerep det van beijde zijde gcen vreemde praetjens offte uijtstroijselen , die den gemaeckt vreemde ecuighsints hinderlijck moghtcn Resen , lightelijck sullen

aeunemen; dat tot gereghtigheijdt FOOI Lijne Maij’ ad alle uijtvoerende weered betelen sullen pamcutlijck Dut de Nederlanderg hem Do verachillende ertikela zijn oorxpronkoljk opgesteld door Euitan (Dagh-Register bldz 286} Dagh Regieter ’ Imendt Al dezu Europeaache netien 17even Makasanr handel. F4BA#Une twielpunt bij de ouderhendelingen (Dagh-Register bldz 296,5) Dagh- Rcgiater = omapringen: Daan Begister : vreede OUST-DDISOHL COHPAOMI 1802 *1800*

805

Fad de cjeng rijcx coupen maes 19 + R” Spaens nagelen p’ bhaer [maes] sudelhoudt echillpadtshoorn wascb ende F80 de regterende waren z00 veell als d’Eugelscben Deeueu Portagecsen etc” tot toll betalen det alldien cenige Nederlanders op Maccasser quamen regb te loopen desclve eed haer meesters weder ter handt stellen zulled gelijck ook ecnige Maccessaren bij Nederlauder allwoo over - comcude Zijne Maijt reetituceren moeten dat ijder zijo gelooll zall vrij hebben sonder daer in cenigh- sinta geconstriugecrdt te Ferden_ Ter zijde stondt : Nota dat deu couincr #aw Maccassar bij dese bovenstaende artijkeleu ju Maleytse tale becfit doen bijvoegen _ dat VucdcasturJ de pregcnte gouern’ gener deseu getroffen niet sullen mogen verbreeken: Eude bogb leger , onder zeegell : dit i8 bet cbiep offte zeegell des konings Aaccauhr Datum als voorcn cude geteeckent Pleter Hebtdegb: Alldus gcdaen ende geslooten bij den coninck Yad Lecarser

[nhoudamoot rerachillend gewiobt (Ygl Velentijn Batatis _ bldz 369 _ Encycopaddis blds.277 478 , OLZ ; Van d Chte _ Plakeatbook_ XYD _ 7487) Daqh-Registor : rija. Ook do waarde dezer mwWn varicurde (Vgl 6.%. Falantijo, bldz. 858}. Dagh-Ragister : 14nten Spacoa goll bunr Makudsur kwrm niot gobool in gowicht overeen die op Ambou b.y_ (Falentijo P, blde_ %60 _ an ” Dagh-Registor : getroffan rraede Vgl O”Or duzu nou Eouwstofen bldz. 324; Dagh-Register_ bldz. 287 ; ~uleoo 0xperientie FoOrR4 Fen} bevondon buddon dut bij vortreck ande rerandenngh der Nederlandar_ (teneraala Roort-contreoten piet g8: maintenoert KardoD Owgekoord Fortrouwden de Nederlandeche anton- toitun Sultan 268 roiwig dut _ taDL 1861 geschillon roron Otor tunoitroer egging elinea omtrent orerloopera 8n bleek , adat het contrct Malcijtu onder boruatendo det poiuct “engaende_ het Neder- [eut ECOWRUL difereurt_ du Nedorlanderu tujjfoldon bud vortoondo BIOm DlEUT d’ originele zelfa zij geweest” (VgL Onuttgegerer Georok mutir 19 Dec. 1661 ropport ~De Vlamingl}: Geheul dugo Illm Wp bud onder volgeudo mualon Rtaan Vel. Dagh- Reister bldz. 299 Boarutaris don 06. doren tooht Folgr: II 306

GENERBALE NEDEELANDACHE GBOCTROYEERDE

ende d’H” Anthonlo Caon extraordiberis racdt Iodien _ gttom - mitteerdt wegen den gouverueur generacl boveu genoempt, op den strandt Vad Macaaser desed 28* Junij 687 ende is Ziju Majjt ter baudt gestelt copie deser artikeleu , bij den Gouvern” Gener’ ende d’Ed: Aathonio Ceen jnt schip Oudewater ouderteekent dnge ende jare al Roorena

CXXT. BANDA_ 28 Decomber 1637. Cornelio Acoley eouverneuc Handa (4888 1842) nm ’tjaar 1634 gepanachap Cottaroowa ela ook dio van eiland Goram vruezundu Compuguiue ganscho mugt Op bun duk t brijgon veel biddena ameelemb Rber in genada Ban mealande dit narolgande geachrift rorzoening”

Wj Cornelis Acolej Lantvoogt Beatierder Fegena den Neder- landechen Staat in Benda . onder het beleid Yan den Edelen Hecr Aotonio ven Diemen Opperlandvoogt ganech Nederlanda Indien doen wetenl boe det ernstig bidden ootmoedig verzock der expreaee daar toe gecommitteerde Opperhoofden_ genaamt Heta- lima Iabecude Comboret _ Kay” waD Mepika Tibo_ Labi _ Melejo , Tatollo respective Dorpen Catelove, mmer , Dey, Ondol, Alneekor Kelaoket Nleran Ainda en Kelegelter _ alle gelegen eiland Horall goed berigt en onderhandeling tot distincte relzen gehouden wear in de voor dezen bedrorene fouten leveudig zyn vertoomt_ invoegen schuldbekentejis cw fdelle belolten Yin geenen tyde iete legen Nederlauilery of derzelver Staat , nogte nimmermeer Heiu of groot tc rullen attentereb vcel min duldec , geringete oulusten 018 Fap hen niet zullen worden aangedaan maar in-tegeudeel rerzorgen det ong Fen ben alle bulp faveur gelyk zulka getronFe vasalbetaamt worden betvout det in alles worden gehoorzaamt . wasr

Overgenomen nit Valentijn, I, (Bando) , blde 89. Tiole-Heores Boutetonen , II, bldz. LXXII Drukfout Bour 1887 erwoedolijk: Dabto dezo ridan u0 slT Valentijo , TOm Yiona rokoning # dit elics mijn anderoet heeft mij nueta omtren contcect of aijno totatendkomidg goloerd; Vgi hierrodr blde. 200 201. Enkolo plautenamon sjjn rocd berkennen: Ondor Kailaket *OOST-TDIACHE COHPAONI 1608_1800*

daz rau de Nederlaudsche Geoctroyeerde Oostindiache Com- peguie e des zclfs Rcgented iz dit Frederer bond Feer aangcpomen wordcu rcahalven hep om veracheide inzigten ong daar toe morerende bear vorig bedryf niet alleen vergeven ia maar Waar OP wJ Ook nader met advys onzcn Raede met hen in alliantie en een eeuwig Rer- dng getredeu zy*, ben als onze bondgenooten en getrouve vrien- den de volgende conditien , u”genomen hebben gelyk FJ de zelve anuemen deer VoOr erkennen mits dezen dien Folgeude beloven sweeren de gemelde Orangkaje 8 ven Catelove, Ammer, Daj Ondei Lineckor Kelacket _ Mieren Minda Keleasiter , FoOI haat haare erigenaamen de E

Hoog Mog: Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden , Zijn Voratelijke Geuade _ den Prince Orangie els haare boogste Sonveraine Overigheid item der zelver Generaal _ den Gouverneur der quartieren Randa gehoum getrou = te zullen zyn tot dev laatataen adem toe _ onder welken eed de gemelde Orngkaje : toezeggen beloven effect tot allen tyden te zullen doen gtand gry pen dat zy lieden de minste correspondentie met geene “janden van ded Staet, hoedanig , wat conditic_ oatic_ of oatuure_ dezelve ook zouden moged Fezen , niewant oitgezoudert , bouden veel win hen bunne he vena rheeden tot schuilplaatzen verleenen of de minste farenren bewyzen ; maar dat zy dezelve met alle mogelyke middelen Fan dear nccrcu zulze den Heer Gouverneur Fan Bende na de beste gelegedheid rennen geren znllen _ Item det by verloop blaavcz andere _ zelve onder ordinajr bergloon en verteerde kogten redelykheid beataande _ zopder eenige frivole ertensien , in bapdeu Fen gemelten Heer Gouverneur Leveren en haar best Fee] hem mogelyk zullen ken bevorderen gelyk %y hen ook ten hoogsten verbonden houden het bevel Yam meer gemelde Heer Gour ereur (docb niet dan by den uitersten nood} baart coracora 8 weler ef te bealen _ eu hem beneffens zyn Ede magt in elle getrouwheid zonder tegeuzeggen dicued en dit alles op peene FAu Ecdbnkers eu Rebclleu gestraft te Forded Vuor” wflle de meergemelde Oraugkaja $ benevens hunde ingezetencu der boven- genoemde Negzen deu FIYCL gepermitteerden baudel op Benda mede alle geassocieerde Nederlandsche plaatzen _ onder CCn behoorlyke passe genieten gelyk wy hett ook alle vrieudschap zullen doen smeaken ben ouder Loe begcherminge ueifen ale dat een getrou m Hecr goedertieren Vorot betaamt Met onze constitutien eeuigzins overeenkomen tal. 808

QKNIRALI NEDALLLNDOCHL OEOCTROYTYEDI

Gearreateert in het Fasteel Naesau t eiland Neira in Banda, den 28”ta0 December ’ajear? 1637_ Waa gcteekent Cornella Acolej_ Ter zydcn stonden eenige Arabische Mcrken . gcstelt by de onder- gescbreven Orengkaje & Batallma Labacudu_ Comboret: Cayran Nanlka Tlbo: Labt Labl: Nalejo. Tetallo:

CXXTL CEILON:

23 Hol 1638- de eerate jeron n0 de verdragen 1610 0n 1612 (No XXXVI XLI) badden de betrekkingen Nederlandera Ceilon weinig betol kond torwijl hel den Poreugeeren gelnkle zich sloede YILUI op bet eiland te vestigen _ boop _ do Weatorocho medudingera uit dou bandel dlr Rlnited ofachoon dit natuurlijk oiet ging gonder atrijd mocht bot deu Haharedja Kandy , Larbia zich Rorul Dtor gebedl Ceilon begobouwde uiut golukkev, Portugeozen rurdrijvan. Ne den dood 1832 don toonmaligen mabaredja Fist Liner Loon; binnanlendacbe troonaopvoigingaewtatad den troon t Raroratad zich Jltnvan Hi beataal bekond ala Redje Big” Ecoboid braobt hjj in inwendig bostuwr; Stlamndler indringer wilde hij uit Iijo Jend rotad; maartoe rocht trader hulp bi de vijanden der Portugeezad ,

bij de Nederlenderu: Daze (Fan Diemen atond hoid boofd} gingen dit denkbeeld in, dat zoo voicoman Atrookt gehoel optrudun lugun Porturotzon dio doolan Acib (Vel bier vodr , bldz 2H4 De hulp Fetd verleend de toe tomatige - Forhon- dingou werden opdergtaand Foor Nederlanderk voordeolig contrect geregeld (Vad Ouur , Olon bldr. Belducus _ Cylon bldz. 4 mar dere overeencomat op bldz 66 =.v. ` ia efgadrukt; echter gerrort Diot in oorapronkelijta Lertath

Accoordt ende contrect door d'E Adem Westerrollt extriordizeris Raedt Judien endc Command' over presente narale maght schepen , solldeten matroozen mette amonitie oorloge roor de toght Ceijlou vcrsieu egen de doorlughtige Hoge Mogeude Hron Stateu Gtener' der Vereenighde Neder - leudeu _ Lijue Princelijcke Exc* Fredrick Hendrick, Prince Yaw Orugicn etc" _ dieust Pa D d'E Fm Bewint- bebberen dcr Vercenighde Oostjudische Comp; Op #ppro- batie ende goedtvindeu van dEde H' Gonrernenr Generael eude Raded Judie , eenre ende de door- Dit hat Contraclboek: In bet Contractbork Zaalond bavindt Eich ook BIamPlaxi- OO8T-INDIACHE COXPAGNE 802 1800_

309

Inghtige hoogchgeboorer radja Singue Keijaer ende Coninck 742 Seijlon eude Cendien etc" met Gijne onderdanen des rijcr _ stende onder croonc ende gehoorsaembeijt van zijne roordchreven Keijeerlijcke Maij; ter andere zijde sengcgaen ende besloten in forma ende mapieren als bier paer volght : d 'welck sll ccuwigh duijren:

Eerstelijck dat Bijne Keijserlijcke Maijesteijt, Coninck ran Ceijlon ende Cendien , eude zijue ondersaten ons alls vrunden, bondtgenoten ende begcbermers zijps rijcr tegens zijncn ende Wnjen allgemeenen rijundt, den Portugees erkenueu accepteren ende eenpeemen zijne lauden vaD Zeijlon te hellpen verdefendecreu eude beschermen tegens de groote verdragelijcke ontrouwe overlasat ende onheijlen der Portugesen int incorporered sijuer lenden domcijnen ende heerlijcken.

Ecnige gterckteu Lorten , aly Betocalo offte eenige andere rastigheden daer ontrent gelegen _ door ous met 'ZLijne Meij' hullpc ende maght jogcnomen geconqueeteerdt werdende met accoordt ofite gewellt gullen all de buijt ende goederen , daer in vindeude_ helf balff werden gedeellt:

Bij verrc gebeurde els verhacllt , cenige Fa0 de borcn ~ staende forten fortresycu oflte sterktcn, Faer ter plaetse gulcr moghte comed geachieden Ous cnde Zijue Keijserlijcke Maijt quamen Feroveren eude incorporercu _ det wij liedeu alsden degelve Ferverde sterckten mct crijghsofficieren _ solldatcu geschut cude ammunitie vad oorlogh tcgen des acustacude vijandts maght der Portugesen sullen bcaetten ende oordeells de gemelte starcten niet bestant bequem ende defensijff genogh aghten wesen den

vijandt tc connen wcderetacu _ sllals dan Zijne Maij’ gehonden cual op zijn eijgen coasten de voorschreven gterckheijt ofite pletse geroclen datelijck moeten laten veratercken eude = forty ceren _

Natuurlijk acbrijfout VOUC boorlijokhuden” Battikeloe , de Ooathust Portugeasche Jterfted_ Het rontragl opgastald door de Nederlendera (Ven Geer bldz, 59}, Bobrijfout vuor: ulurit atutictud Moet zjjn: tna40 dcd Portugoeachen tekat , door Weaterwoll den Mebaredje gebodon _ ALODU Dog: indiont Mey’ gelicdde oflo gofl denkt welcke 910

GENTRALE FEDERLANDSOHE GEOCTROYEKEDE

Zoo oock [zal] Zijne Maij’ gehouden weben bij alldien eenige forten eude fortresseu met onse oficieren ende maght te besetten maeudelijcks haer soldije ende gag1e te volldoen ende te betalen_

Fep gelijcked zall Zijue Maij’ moeteu toestaen , bij veroveringe Fa0 eenig sterckheden gccn gelegeuth’ ofte bequame plaetse vam huijeinge waren onbe goederen coopmauachappen daerinne conuen bergen dat alsdau Sijue Keijecrlijcke Maij’ paer tijt gelegentheijt stecnen huijs naer goetduucken g/| leten maeken onae goederen FOor brandt ede andere convenjentien ende awarigheden zouden rerden gepraeserveerdt; mede Fa p gelijcken ende jnroegen Foorschreven een crnijthuijs crnijdt londt _ ammunitie Fam oorloge ende anderc scheepsgereetechappen daerinpe mogen breugen_

Sijne Maij’ ecnige gseken van oorloge tegens den Portagees wil-lende attenteereu ofte eenige aenslagen bij der hand T emen zal] gehondeu eacu eerat eude alvoorc met ccuige OuSCr principacllste officicred der militarije conaullteren cude mct raedt eude dact te ataen _ opdat alles tot wellstendt veu Sijne Keijzerlijcke Maij” landen megh gedijen:

Dat ook Lijne Keijzerlijcke Meij’ zall Fersorgen ende diligen-tecrcu _ datter eenige fregats de remos metten alldereeraten iu zijn lndt gemaeckt _ Vin zijn Folck roeijers naer beboorcn daer in

laetste claurule indo Nederlantae articulen abuyg ofte mooewillens uRt- geletou (Dagh-Register1640 161, bldz 915} Ia hierbij werkolijk te denited oprettelijk bedrog boo dow ook (Vgl Fan Geer _ Ceilon bldz. 42? Radan doem voorrotoud elbof bij den ,tolk ende trunelateur”’ Nicolng Holsteyn de schnld Iag dere den ok buvrotad ower roorbChrcten wiavertundt ofu xaycle interpretatie geoalangeert aullen Rarden 0.6.&R ge ven ndje 810g” dun ook gelijjk LoAD dere latur agen iee lozing opkwam (Vel Dagh-Register 16n-__16LI , bldr. 335 , 410 Fao Geer Cetlon _ bldz. 55 _ 7) Contractboak 7and . quameD_ Contraclboek Zeelar ~opdad” Idam: inconronlenton Fregata de remor roeifregat OOsT TEDTACFT COMPAGNIE

602 1800_

811

geset ende Fad goldetcn ende ammunitie van oorloge van on8 gemant ende verien rerden omme Sijne Maij” stroomen rheeden eode bercucd met onac schepen , jachten ende diergelijck vaertuijgeu mogen bevrijden FOOr eenigh orerleest , invasie ende attentact dcr Portugeeon.

Zijne Keijserlijcke Maije F8 0 Zeijlon mel zijue Eedl’ onder- ssteu des rijcr zullen aghtervolgen Zijne Keijzerlijcke Meij” presen- tatie cude beloffte d’Fa Gouverneur Genereel ende dc H ndeu Jndien gedaen gehouded wegeude jaerlijksc oncossten alsmede de tegen woordige equipagie ende uijtrustinghe der schepen jeghten ende ande[re] cleijze vacrtuijgen , als oock schenckFolck oficieren ende goldaten ammuditie Vav oorloge eude wat wijdera daer dependerende die d’H” Bewindhebberen der Verceuighde Geoctroijeerde Oogstiudieche Compe doort goveruo Fon d’Fd’ B Gouveru” Generael ende dc raden Fa0 [ndieu orer dep Nederlentsen etael Orientev dicuste vam Zijnc Keijserlijcke Maij: lenden Zeijlon derwaerte zouden mogcn sticron ott senden oncosten daer rellende_ alles bij Zijne Maij” ull moeteu voldaen ende rergoet Forden , caneell _ peper , cardamOm judigo , Ra8 rija eude voorts alle andere cosstelijcke waren ede coopmanschappen_ die ju Sijo Maij” rijck souden mogen valled , uijtgesondert cauneell de matte

Onme de vruntschap ende alliantie , die met Zijue Keijzer- lijcke Maij’ hebben aC@gegecu accordecrt licentieerdt ende gtaet on8 volcomeutlijck toe ommc allomme in Sijne Keijeerlijcke Maij” hoden Zeijlon cen vrije haudelinge ende commercic mogen obtineoren ende mct zijnc onderdanen ende jngeseteten in alle gteden vlecked offte gehughten theeden atromen bavenen eude riviered Tiet onsc scheped , jaghten ende andere cleene vaertuijgen vredelijc? ende oDgemolesteerdt zullen mogen Baen ende reereh handclce coopen ercuopen , ruijlen ende ontfangen _ lossen _ ledev VCr_ pcnden eude rijdera met Sijne Keijgerlijcke Meij’ ende desselffs

Zacland: scheepe volk”. Eon op Cuilon o oldore (b.F. OP I71A t van Malebaar} inheoucho epecerij (Ygl Encud opacutc bldz. 196 enb Voco Kardamoenggoe}, Canella de mte_ bosahkancol? Vgl: Valeutijo , (Caylon) , bldz 52 812

QANERALE NEDEELANDUCEr OLOCTROYEEDE

onderdanen trafliqueren ende handelen gelijck als vrunden ende bontgenogten ouder malcanderen gewoon zijn te doen zonder gebonden te ziju cenigherhaude manieren ae0 Zijue Keijzerlijcke Maij’ oft zijne oudcratcn Wiemandt wijtgesondert , eenige tollen , echattingeu _ cbineacu offtc eudere ongellded wegens eenige coopmanschappen ende TarCD boc desellve soude mogen genaent

oft wet deckmantell gcgcPcp worden betelen ende nijt te rijcken _ maer alles libcr ende Frij uijt Sijne Keijserlijeke Meij” landed gll moetcu laten geen ende peasecren met verclaringe dat niemandt YaD Sijnc Keijecrlijcke Maij” onderdaued , % zij booge ofltte lage_ wbt stael _ quelite ofte conditie die eoude mogen #cbcd eude gullen vermogcn #C0 ijmaudt verkoopen eenigh capccll peper #es oliphants tanden uls alleenlijck Zijne Keijzerlijcke Maij: Belangende d oliphanten belootit ende verbiut hem Zijue Maij’go0 #aODCCI Zijne Maij’ acn iemauden eenige oliphanten queme vercoupen tzij 4 _ ofite 20 stucx det alleden Sijne gemellte Maij’ Beh daertegeus soveele zall Percoopen ende leveren_

Zijne Keijzerlycke Meij; koniuck vep Zeijlon ende Candien _ met d ‘Eden principaled zijuee rijcx cougenteren ende steen ons toe _ dat Fa0 DW voortaon Sijue Keijserlijcke Maij’ met ziju Edo en pribci- palen nict ende sulled gedoogen ofte int minste tollcreren maer integendeell Ben Cenen igelijcken zijner ondersaten well expresselijck verbieden , datter geenige Europische als Engelleen _ Frpcev Deenen Hooghduijtache ottte Orientaellache watic sie soude mogen wesen niemandt uijtgesoudert_ ecnige handelinge offte commercie FeD coopen , percoopen rijlen offte verrnijlen FBp eenige weeren ollte coopmanschappen _ Zijne Maijt landen ven Zeijlon vallende meer gullen mogen oft drijven veell min toelaten eenige haerder echepen oft jeghten Op de rheede van Zeijlon te laten comen muer datelijck baer gebieden daer te vertreckeu ende dat de KuOr - schrever Zijpe Keijzerlijcke Meijt rerobligeerdt te blijven , alle de genoemde coopmanschappen ende wbren die Kcijzerlijcke Maij” landen euden mogen Fellen , Vereenighde Oosstjndische

waze achrijHout LOO neijnaen (Zebnd } . Vap Ceor bldz. 89 dus onjuiat WOAr hij epreelt elleen aluiting Europeenen_ Deemd doen Zerland: sal” iD Phaate Lo”

dc uit OOgT-EIDLEOH COMPAONE1802_1800.

818

Comp’ alleeuelijcken verhandelen , vercoopen ende Leveren met declaratie dat de nburige uijttet landt van Daneij vep Tans- jouwer Frij eall stach met haer rbertuijghen met cenige provisie mentimentos ende andere cleijoigheden _ ender ijits euders allhier te mogen comed cnde ongemolesteerdt gaen eude [ecren_

Det vok Sijue Maij’ gehouded zall zijn KOO d oncosgteu eude eqnipagie der schepen die tot zijuen dicust in Zijne Kcijecrlijcko Maijt lendeu gesonden gebruijckt souden mogcu Ferden cen minsten cen cwee scheepsladingen cabecll peper cardemon _ jndigo , ende andere cosatelijcke coopmanschappen jeerlijcr naPT ef te senden ; ende jugevalle de twee acheepsladiugen meerder quamen rendeeren ala d jaerlijcr oucoaaten vande equipagie der schepeu Buden comen bedregen _ det allsoo Zijoe Majj’ t pordere supplement dicn jn aoodanige coopmenechappen. Ratem ende

contanten , al8 Zijne Maij’ soude mogen begeeren, s4l] #erden voldaen. 12. Zijne Majj’ gll mede moeten toeleten det onse factooren eude cooplieden allomme iu Zijne Keijgerlijcke Maijt lauded FAQ Ceijlon Frij Frnck ougemolesteerdt zallen mogen reijsen ende recren haere negotie cnde commercie mette jn woonderen alldaer te drijven ; daer ecnige goederen biuued slandta opgecoght hebbende , sullen d’jowoonderen gebouded weJcu cenige lasstdragonde beegsten daertoe Op hacr eijgen cossten tevergunnen OTm goedered ende coop- mangchaPpen _ die door OMAL cooplieden alldeer zoudeu mogen rerden opgecogbt straudt leten brengen t’ zij in de logie otit de gchepen met verclaringo _ det onge Hollendera sullen staen onder OuBC eijgen jusstitie eude geboorsaemheijdt _ gelijek onderaaten YBD landt van Zoijlon in vougen voorschrcreu onder Zijne Maij’ subject sullen zijo _

Dat ook elle persodner piemandt uutgewondert met On8 baudelen piet en zulled verinoged ecoige goederen geene gereser - veerdt _ van geene met haer gecontracteerdt ende gebandelt

Do Naik Tanjore 17 HAce Euat IPorc : mantimentog levengmiddelen: Ratevia

NW.

Coilon. 814

GENTRALE NEDERLAX DSCHE GECCTROYEERDE

hebben aen eenige andere leveren OOr eude allccr aCu atiefactie ende contcntement gullen hebbeu gedaen ; ijemaaded daer bevindende detclijck mogen aeugeraeked gelijcken ijmanden 8en 0ns een merckelijcke pomM0a schuldigh Resende ende net betalende sullen mette selve mogen bandclcu alsboven aed- geroerdt _ met dccleratic_ ofit gcbcurde _ cenige ouderdladen vau Sijne Keijserlijcke Maij’ bij OD8 gevadgen genomen moghten werden , dat vij luijden datelijck gcbouden zulleu %iju , zulx * zij acn Zijnc Maij’ offt zijne goavern” tc edvisecreu_

Sall ook niemandt vermogen , t’zij wie ook zoude mogen Keeed Fat staet _ ca8t0 conditie ofite queliteijt bij zij eenigh gelt t munten maken oflte uytgeren minder off meerder den ven den Coninck ende Hollendera geset wordt veel min valsch gelt te slaen ; cude ijmandt daer Op beronden werdt contrarie gedaen te hebbed _ tzij Hollauderz ofte vagsalen ven Sijue Keijaerlijcke Maij} ju woonderen ende uijtlautache persoonen niemandt uijtgesoudert , sll men sonder eenige, geuade arbitralijcken aen den lijve strafen mot couviscatie elle bare goederen , die alleed gullen vervellen teu profijte van Sijne Maij’

Ende ofit gebeurde_ dat eenige Fam onze Hollanders door g committeerde fauten qual comportement oflte ongeregelltheijt leren haer quaqed Zijne Maij’ lapden te vlughted all Zijue Majj’

offte gijne ondersaten gehouden weseu deselve wederom onae banden te leveren ende eenige VBD Sijue Maij” onderdanen vocken Foorschreren bij ons comeude Loopen _ gullen jnege-lijcrken ip banden FBH Zijne Maij’ moeteu gelererdt werdeu:

Sall Zijne Keijserlijcke Maij’ nogh zijoe ouderuaten wie soude mogen REsCd uiet vermogen , Dbe eengegaue contrect met 009 eenige heijmelijcke correspondeutie (“zij iut secreet offtc openbaer_ met de Portugesen onger ende zijner allgemeenen vijandt _ te boudcn,

Zedand: auntxyten unde sluyted_ AOO door middel dien onke goederan haer gecontracteord mogen uuuguraken ” Port-~cil4La” Hicr in meer a/gemeanen VAD ; @taud poeitie (VgL Hobton-Jotson P [BL OOST-INDISOHE COHPAOXTE 1802_1800 _

315

reell min mct sllve eenige concepten maeken tot contractcren offte bandele , + zij met coopmansecbappen wArCh ofltc auder - gints _ macr ter contraric alltoos #Dot bare openbare vijenden te Fer - claren ende tc boudev cndc 400 gebeurde cenige zijuer onderaaten cculge RafCD coopmauschappen ollt wadt zoude mogen Resen nen Portugeeen rercoghten aen den lijve ten exempell Pan andere gullen rerden geatrafft ende gecorrigeerdt

Dat ook Zijue Maij’ genige papen monicken ofte andere geeste-lijcke peraoonen die ellen oorseke Fen alle commotie oneenigheijt beroerte ende onderganck van alle coniuckrijckeu ende landen , daer baer gellven begeven sijn , minste niet 8a]l gedoogen _ Sijue Maij” landen te laten frequenteren blijven oflte hacr domici_ liuo bouded mer haer opt ailderepoedighete uijt t0 roeijen _ allsoo zij luijden alltijls seken , d*jnwoonderen tegens haer coningen bitsen 900 door died middell d lauden met hallpe Portugesen couquesteercu ende te vermees[CICU.

Zoo wannccr eepige ouser schepeu allhier ted diebste van Zijue Majj’ 4u8@CD eude dat zij int gaen oflt keeren W#EI ter plaetse gulx soude mogen Fesen cenige prijecn quamen FerOveren dat alle geene daerinne geladen zijnde ende gevonden werdende alleed sall comen id baudeu vervallen ten proflijte ven de Holland” ende ook gebeurde eenige Ouser schepen slaen olte andersiuts quamen verliesen dat Hollanderz alleen d scbade daerveu gullen moeten drgen.

Bij alldien wij luijden eenige atucken Fa @ OMEC schepen qnam lighten _ die eenige [orten oflite fortressen geleijt ende ten dienste Zijne Maij’ gebrnijckt guden mogen werden det wij luijden allen tijde ende des noodts vereijschende weder FN) ende liber paer ons gullen mogen nemen ende deaelve qen onae schepen FOeren ende brengen laten offte daer ons 2onde mogen geraden

vinded_ Aldue gedaen _ gearressteerdt ende beslooten ten overetaen van Sijue Keijserlijck Maij’ Zeijlon , den H Adam Weaterwollt_ extri -

Zodond; nslloon Zua Lomen undo Oouobut

henden vorvellon 916

GENERALE NTDERLANDSCHE OxOCTROYHRDE

ondinaria redt Judien ende commandcur over presente Devale meght_ cnde den Ed vice commandeur Willem Jacobeszoon Collyter Int lendt Batacalo tegen woordigh palcijs gemellte Zijne Maij’ desen 280 Maij 4o 1638.

Wordt naerder verclaerdt _ det alle de vaertuijgen , die hier met paspoorden F8D Zijne Keijzerlijcke Maijt ollte Sijn Meij” gou-Ferdeprs sullen vertrecken Folleuders gehouden zullen zijn bacr alle fveur bulp ede ussistentie te docu. Actum boven , dagh maendt jurc el vooren ende zijn hier afgemaeckt tree alleensluijdende contracten accoorde , uijt het Nederduijts in de Portugese spraake getrausleteerdt die den emperadoor Radle Slnge, keijeer Ceijlon Candien Adez Westerrollt ende WIllem Coaater zijn onderteekent eude gecacheteerdt _ B00 mettet cbachet Fan zijue voorschreren Maijt alle deu voornoemden H Adan Weeterwollt:

CXXVIL MOLOKKEN-AABON 20 Janl 1688. Zooale bekond boeft de routurDCw gencraal Ven Dieman in 1098 o0p tweode reia gemaakt neBIT het Ooaten dub Arobipol: In Fobruari Terbohuen Atbon MalT Mei ook LmbI auta D Hamdje Ternete bom Furded LEILB onderbandalingun gevoerd geachilpunten Feg rimed_ voor] ook oPsiahte Aanelonknenngerer het Ternata ! Kezag invloud in dio atrerun’ geachilpunted blijken uit onderataand belangrijk cou tract hetwelk gealoten werd boradalagingen 12-[8 Juni 1633 (Vgl Tiele-Hecrea Bouecatofen_ Koori bldz. LXI_

Renoratie ende confirmatie YBD alle

gemaeckte contracten eude verbintenissen tusscheu dcu Couinck Ternate jn Moluco ende zijne onderdanen iv de landen Pa 0 Ambojjna Ler eenre ezde de Nederlantecbe Oosst - indische Comp” ter audere zijden mitegadere nieu #e

Scbrijfont Roor Costor”’ couBle Zacland dan ook heaft exempli (Vgl Van Gear bldz . 87) Vgl hiervoor bldz. 809 Uit bet Contractboak:

ook bet alot OOST-INDIBOHT COUPAONI 1802 1800

versekeringe op het precies naercomen der gemelte accoorden rolldoeningh van dea Comp’ voorgestellde pretentien gedaen ende afigebandellt bij 8ijue Maij’ Bultav Adia Ameril Monenin Hamsia Nasaeron Min Alabicha coniuck Ternaten , ende den gouverneur generael Antbonio Van Diemen geassieteerdt met de extraordinerij reden Jodia Antou} Caen ende Joan Ottans alle penoon op Hittoe acD de reduijt _ Fier gcnerale houden vergadcringen _ adij 12_ *148 15* ende 18e Junij 49 1838.

Deu gouvern” gener’ eude Radcu vaz Jndia wegcn d Hoge Mogende Hn Staten (ener’ Zijne Hoogh’ ende voratelijcke genade Frederick Hendrick der gracie Godts prince Omogieu , gra%e Naaup _ etc” eqe d’M’ heeren Bewiuthcbbcren de Vercenighde Nederlandsche . Geoctroijeerde Oosstindische Comp” in Orienten tijd tijd met leed weesen vernomed ende gesien bebbende het verloop geken ende de geresene tronbelep in dese Amboinge quartieren principalijck met d ’onderdanen des conincx van Ternaten gaeke ve n heer gepleegde trouweloosheijt in vercoopen ende lereren hunner nagelen 8a0 Frccmde negotiantcn , die hicr jaarlijx Maccasear Jaea ende anderc leuderen in groot getall well Fepent zijn veracheenen mitsgaders bij desellve doorgaens tegcn Nederlandera beachermt aengehouden ganta contrarie de solem nele bearoren contracten verbinteniagen _ successive mct de Neder- lendtse Comp” eengegaen gemaekt , goodenigh det piet elleen gemelte Conincx onderdanen met asqiatentie der geseijde vreemde lingen OFCI eenige jaeren_ om hareu mijpeedighen boogen wille ende ruijl genin docu _ teged de Nederlendera in oorloge hebben derved uijtberateu endc mct veell bloetstortingh wederzijde noghtoe daerin gecontinueerdl, mer ook de Compagnies onderdanen door juductic cnde drijgementeu verre gebraght dat hun buijten gehooracmheijt begeved _ wapencn tegene deselve Op genomed ende bud oudcr quimelaba Leliatte gtadtbonder wegen Daze gcachiedenia Ambon bokend geworden embtonur dor 0.LC den 0. in d Anaducwattlerun gukomen Dere gouvernaur mbon (1637 1e)) _ varzoeningagezinde man opgevolgd Deutecom (vgl. hiervoor_ bldz. 2981 0YOI wiens ulunr do Honge Reguoring piet cotneden Over d0 Limelaba Leliatoe zie Tiele- Haerou, Boutcetone , [l paaaim , bldzXLII _ IVI LXI, LXUI; hicrreor bldz. 209. 818

@THERAuT HEDEELANnROHT GOCCEOYEEKDI

mellten Couinck Terne ten dese quartieren vervoegen gemeent hadden , js de eeke 9nlx Met ernat bij der handt genomen dat Zijne borengemelte Eelheijt, den Gouverneur Generael, persoonlijck met een aensieuelijcke maght van schepen ende volck gepasseerde esster monsson 1887 uijt Bata vie herwaerdts rerbrocken ende eerster Bencomen gtormeder bandt meeater geworden van gemelte quimelahas sterckte ende vreemdelingen accesplaets Luciella brengende voort alle des Casteclle oudcrdanen door ontaagh WBpencu eude minnelijcke aeusprake becr vorge gehooraemheijt eude schuldigen plight Eghter ten

principalen voor die tijt BCII de cugste Ceram daer bleef reggtcereu eode wijder verrichbtende ten aepoied vaudc verschijninge des Coniucx 4flgeant Quitchill Siborij _ capiteijn Yeoet _ uit Ternateu met commissie nevCmg Zijuc Edelheijt d ‘onlussten tot “recde te hcllped efbandelev ; dogh pict allccn doen mecr OOck vOOr dcscu doorgacug onderrondeu zijnde dat gemelte geganten Baptech weijuigh respect off ontsagh bij des Conincx onderdanen in dese quartiercu hebbcu gchadt _ wert den Gouverneur Genere) tn Radep van Judic bovengemelt volcomen bealeghtinge der geresen tronblcu eude verscetcringe det de Nederlanders in toecomende volgens Youde ende reruicuwde beswooren contractcn de nagelen alleen suden genieted gantsch nodigh geaght ende dienstigh geoordecllt _ Sijue Maij’ van Teruated bij den gouFer- ueur generael meer genocmt persoonclijck in dese quartieren verochecn cude dierhallve geseijden copinck met brieveu om hcrwacrta te comen vrundelijck versoght , mitsgaders daerop in autwoorde onl fangen hebbende _ aulr geresolveert KaTe waubcer hem geres- titueerdt Ferde sodanige plaetsen els ten tijde der veroreringh va0 Casateel Amboijna bijden admr’ Steren Verhagen 1805 onder de Portugesen niet subject geweest sedert de Neder- lenders toegevallen zijn , heefit den Gouverneur Generel sigh Op de belooffde conditien voor de tweedemeel] met een aensienlijcke mgght allbier zo0 tijdelijck laten vinden dat Siju Maij’ ontrent drie meeuden deEgCCOmCn: Eghter in der ijll heeft laten ontbieden alle deseelba

Luciela de ooatkuse Hoamohel Lan regidentie der Terne- tuunsche dhoudera (Tielo-Eeurog Boutostohen bldz- LVM _ boot Onderdenen Fed hut keateel Victorie_ due Compaguie: Bij Valentijn , blds. WJt coulrol efgadrult: -D0t wijdera verrichtende” juiat Over kaitjil Sibori zie Bouustoffen _ bldz.LXII Fen bekend twiatpuot tuerchen Teruete 0.1 C. OOST-EDISCHE COHPAGNIE 1602 1800 _

onderdanen dese querticren residerende welcke ncvens Nederlandtsche Chrieateu ende Moorze gubjecten , mitsgadera hnnne bon tgenooten uijtgesondert dep putralen Cep” Hittoe die sigh a bsenteerdt elltsamen veracheenen ende te deser generale vergaderingb gecompareerdt wegende _ 900 zijn den Gouvernenr Geuereel ente KonincElijcke Maij’ Fam Ternaten meergemellt_ met advijs haerder Raden _ beroorens aendaghtelijck gelet ende overleijdt hebbende, bij Fadt middelen onlugsten deser landen reghgenomen rreemde bandelaera eerdt_ de Nederlanders ven gcmt der coutracten ende alleen compareerende de nagelen voortaed Fersee_ert ende den couinck FAD Teruaten daerentusechen zijne toegeseijde pretentien iogewillight ende toegestaen moghte worden, jegen zoordigh ter weder- zijde Your Vesl_ bondigh eude onverbreeckelijck overeeugecomcu versproockeu ende geaccordeert in maniere ala volght _ weted_

Exratelijek verden dezeu rernieuwt_ Dogh Yoor cbreghtigh geconfimcerdt ende gecontinueerdt soodanige conbracten @CcOor den eude Ferbiuteniseeu als van tijt tot tijt bugecheu gemelted coninck ende zijne onderdanen met de Nederleuders Cowp’ in de Moluccos ende dese quertiercu gemaeckt mitagd tegenwoordigh nogh rell bewaerdt onder den Nederlandscheu gouvern’ Amboijue bernas - teude zijo , VOOI zooveell in degen te contrrieren. Teu twecde belooft Zijne Maij’ totvollcomen russte der Amboi- Decee leudeu crzekenngh det gemelte contracten snder eenige inbreuke voortaen precis eghtervolght zullen werden ells nameutlijch : Dat] [bij] Yan bier met hem @Be Molucco sll roered alle TernataDep _ groodt els cleijn , met FrOW Linderen Ble Fen ommeslagh_ gonder deer eenige createuren 78 0 te laten of ook naemaella buijten des Gouvern’ rennisse berwaerts zenden. Dat ecuige vreemde negotianten t zij Europiache ofl Indiacust vatie niemandt uijtgesondert in dese quartieren bij sijne overblij- rende landtsonderdauen bare stranden gullen werden geadmit tcerdt audera met goede pesscedull YAD deo Gouverneur-

Valoutijo bueft : de Nederlendache Chriatenen: Compaguie Toen wadat Kakicli contrect CXXT Valentijo: genieten’ Falentijo pIlaent corpeterande” Falontijo: duerenlcgon Faluutijo: ~Diet contrerieren” Yelentijo ; _geen” netwurlijk jwise 920

OENEEALL NEDEELASDSOHI OLOCTROYHRDL

Generael nijt Bate veraien comen welcke dan pergcna clldera sulled pogen #ncreren vier paervolgende plaetaen veten FOOr cassteell Vlctorle in Amboijne , Op Hlttoe sendc redoijt, Op Loehoo ende Combollo, sonder meer , om haren handel drijven mits dut geen nagelen 7erToetEn Item ellvooren [rij] Fertreckeu door de Nederlandera ende de hoofiden derelver plaetsen perlect gevisiteerdt ende dien aengeande bij ouderteekeningh van de Ficitatelr budde pescedells rerclanngh rerde gedaen gtcn giroffellnagelen , stelen oogh moernegells zijn jobebbende; pcne Fad te verlieeeu lijf goedt, ten profijte vaw den Koninck eude de Ncderleudeche Comp: Det mede juagelijcr getracteerdt zullen werden dic buijteu srij geleijde Zijne gam Edelheijt den Gouverneur Generecl in dese quartiercn of Op cenigc ougeoorloofide placteen verachijuen dat de Nederlandera 800 tot vecringh der gemclte onFrije ncgotianten ende alle endere met hullpe Fad des Conincx onderdanen nagelen ontfangeu aller #cged ende acce plaetsen Op de Coninga landt eoodanige forten rasstigheden offte minder gebouven sollen mogev maeken ende hare garnisoenen houden hem lieren ende rade verded zall_ Reerin des Conincr onderdanen ook verbonden blijven haer teagisterco: Dat des conincr julanteche gubjecten die heo tegen de Foor echrevcn contrecten off des couincr bcvcll ecnighainta moghten comen begrijpen dcn Nederlantachen gouvernenr in Amboijna_ als priucipaell gesagh hcbbende , cude den commies offstadt bouwar wclck ziju Meij’ vooruemen hier te laten oflte zenden naer bevindingh Fad eaeked zullen werden gestraft Dat

ook des Couing: onderdenen 9p0 Olisivas Olijlijmas ende de Nederlandera bare aubjecten onder den aoderen niet alleu Relijct vrunden Huclh ook broedera eenigheijt leren ende wederzijden gchouden gllen Mprem den gnderen in tijde noodt met goodabige

Aan d0 Oobtkust ruD Houamohel. Kambelou Weatkugt Houumohel Velentijn: .elle Andei? onderkrujpera Aendo? Hiertade eullen bedoeld eijn Ambonacbe _ Terne LR nacha ondardadau Valentijo: vergrijpen Yalentijn : prinoipaalale gerag” Valentiju; akoniug oatuurlijk foutief Valuntijn el 0”

tegenatelling 0o8T-INDISCEB COMPAGNTE 1802_1800_

321

meght clck bij bricven couueD prompelijck asaiateren ende hellpen defendeereu _ Dat desellve conincr onderdencn buijten eenige oorvalligheden mede gehouden zulled Rcaen met Nederlanders nevens hare onderdauen eens jaera [te] pangaijen om de ronde te doeu _ eenige quatwillige zijnde stra ffen of zodanige andere dicusten als den Nederlendechen gouverneur ende Conincr commis tot des landts russte ende verseekeringhe sal] bebben Foot dregen , mitegdr oor ontbieden Ren gemellten gouverneur eens jnt jaer bij den anderen comen , namentlijck eede jeer ent Cassteell cnde volgende Iochoe ter plaetse daer den voorgenoemden coninck stadt houder ziju residentie houdt_ omme alldaer een ijder te boorcn diferenten bij leggeu ende elck naer vermogcn reght te docu . Eude tcu derden _ accordeerde den Goavern’ Cenerl ecp de koninck Tervateu rolgens ziju versoeck onder dcsc expresse conditien dat de mcergemeltte contractent acn de Nederleudtse Oomp’ voortaen gepressteerdt ende de nagelen ten prijee 80 B’ couralidt beer 550 # Hollendts suijver cnde droogh haer alleen vercoght cnde geleverdt werden _ off’ in contrerie deaen Qull ende Fan geender weerden wesed zalLl , niet allcen soodanige volckeren ende placteen als 1805 wenneer het Cassteel] iu Amboijna door den admr Steved Verbagen 780 de Portugesen vermneeasterdt wierdt . buijten subjectie dersellver Portugesen ge weeet onde sedert de Nederlandera bij gecomeu siju WLAI ook el sullcke landev els pae die tijt met de Nedorleudteche Comp” verbintenissen hebben Gemaeckt _ namentlijck Bonrou Henipe Kelengh Bonoa Assehondij Llesebatu Liseldij cnz: eude zijn rerogte plaetsen _ die den Geucr’ daer cn bovcu oudcr conditic als VOOrCD den Coninck inrijmt cude ouder desselffa subjectie stellt volgende _ weten Ceram met alle de dorpen dacr op geleegen = gene nijtgesondert ; jtem op het eylandt Ulieaser de Mooren Jhe en Kauw met de cleijue negrijen die dacr ouder sorteercn nameutlijck Plsle , Nolot , Ouronw Attale ende Hatalette Valenbijn : bijbrangen; Falentijn voarthuun- OP de Ueosngt Hoamohel Op de Ncorotiat Cerm Op de Weatkust VRu Hoamohel: Bedoold wordt Seperoea (Honimoa . Velentijn heeft: _ Pihe Nollot , Oeboo Hatole Watilotto” , Yolgr: IL 322

BBNERALB NEDEELLNDECHE GEOCTROTEEE D}

Ende

eijlandt Omt Boranghbeeaij de vier Moorve dorpen Hatow CabonF , Queylolt ed Olisleuw mita dat eghter begtepen ende geboudeu blijven onder deeelve poincten die bier vooreD gespecifccerdt _ cude de Nederlandeche onderdauen Fyht rell gelij} #OOr dceen Ccrame Cursl gullen Doged eagou7 maeken mitagedere hacr geriefelijckhcden baled, oonder ccuige tegeustandt of missuoegen_ Soo mll Zijne Maij' off deaselffa atadthonder oock niet vermogen d afgcetaue onderdaucn op d Cerems cuate ende eldera meer kaaten beawareniesen lcggen Nederlander geauppor- teerdt bcbbez. Jnegelijcx cobfrmcerdt bem den Gcderacl ook mct d 'uijtspraeke gedacn bij vicr boofdeu Hittoe, pamentlijck Kaijoawan_ oreograij Teva Taunabittocmeosin Baros_ nosetape ; Bermcijll petij Touban eude boon Yap ded sicken Keylise toetehatij a beentic Kakij Alij , Cap" Hittoe _ ende Telonckabeasij rap Capaha gunte contrric hart roorleden jare geasmentlijcke vercla- ringhe acn Sijue gemclte Edclheijt det [zij] de Maij' van Terzaten copinc ende gebieder over de 30 Hittoese negereijen errennen ende aenuemen ; dogh sonder eenigh gesegh off pretentaie te bebben deselve dorpeu aCD d Zuijtzijde vau dat kndt geleegen met nemcn Urlon Aesellooloe Lerlcque Woccaalm _ Olsngh;" Lleelboij cnde Hatou; ten tijde der verovering va2 Casateell mede onder Portugesen hebben gesorteerdt eulx die als nogh zijn ende blijveu onderdanen van de Nederlandera, hoewcll non zedert Fier jaeren her waerdts tegen deselve onder die ran Hittoe geopposecrdt _ daer OTer zijner tijt strafe te rerwaghten hebben , dea dat gemelte dertigh dorpen _ subjectcn dcs Conincr, mede verbonden blijven VOOrcu Zoo verdt ter rederzijden belooft_ dat dea andereu onderdanen Chrisstenen Mooren S00 rcll dese de Molucce

Hoc oilaud Harvekoo Fordt oob genoem Ome Boe #angbui Vulentijo:*Hetouaha Cabauw* Kailolo Peleu% Over deze rolgende pUrUODGI Fuurdigheden zio bierroor bij vroegure contracten GliLm achrijfonten des efachrijveru ook duidolijk blijken: Vgl Tiole-Heereg Houtxtolnen bldz_ LXIV. Zie contca Or Juni 1887 (0" CXXII} Ooring , de Noord-Weatkue Htou Agilooloo Lariku, Wealkuat Wakaaihoe ean de Zuid-Weatkue. Alang Liliboi Hatoe de Zuidkust: OOST-DDISCHE COXPAONE 1802_1800_

828

qnartieren niet zullen rermogen Fad haer aengenomen geloove brengen _ ecboon daer Bel ffe om moghten versoeken , nogh ook lcenderen die andere wijse cenigb volck t0 Ontrecken _ maCr elck bij de zijne lated_ ouder conditic als vooreu verhaelldt Wijders accordeerdt den Generdel Zijne Maij' = dat ##IECT i0 de Moluccoe ecuige Tarnaten andere sijnc subjecten _ vrije per- buuheD allvooren bij deu vijaudt overgelopen wesende ,

gechrisgtent oft Moor wedcrcomcude_ gelijck het contract mcde brenght ende nogh toc i9 geschiet, deselve door de Nederlauders off Tarna unen niet cerst aengesprooken_ WAAT toegestacu sullen werdcn han vervoegen die datse willen: t’ zij onder de Nederlendcra tot hct Christengelore off den Coninck bij het Moorsdom sonder eenige persungie onder relcke conditie ook begrepen blijven alle 8pen- giaerden , Portngesen _ Tijdooresen , Panpangers Chinesen, Jepondera ende andere _ die TeD de vijandt comen lopen . Maer eenige slaven , jnsgelijcr overcomende gullen weder bij baer mreeroteta moeten gpep Mardijckere wesende willende ea)] Compe deer FOOI dev eijgenaer betalen de somme van 80 R” van 8%0 , helf gelt ende andere helit Fleeden . Voor lijcke prijs off in pagelen zullen de Teratanen ook vermogen Nederlendera te loueen soodanige Tijdoresen of bere elaven , de Nederlandcrs den vijandt in deu oorlogh bccomcn: Nogh belootft dcu Koninck het ernatigh begeeren ven Sijne Edelhcijt dcn Gonvernenr Generael . niet alleen promptelijck metter doot te strafen die het eijlandt Boule mede zijne onderdanen, wclcke muijm twee jaered geleden geekeren Nederlandtscheu coop- WAL Pieter Preuwellszoon genaemt ende pogh twee eolldalev _ aldacr met jonghen Keij voorbij Banda gedreveu comende, onder achijn van vrundtschep ende noodingh &en landt eeer schandelijck vernoordt hebben _ met den eeraten te restitaceren_ Moacr ook sodanige

Yalentijo: Tornetaanen’ Deze interpunctie ontbreekt: 1 beb de KOmg bier Kepluutet ; Veleutijn pleatat iaaLAr LouTAD Ir meen ho: nier geldt pereonon #elke vofr bot gluiten bet coutrac? (alvooren) ovorge loopen Mlgin= Veo d0 Philippijoen_ Valentijn_ Valeutijo ; Pioter Paalagz” . Zie bicrovor Tielo-Hccres Boutaalofen , II bldz. 285 , 817 ; Dagh-Register 1636 bldz. 287. Vaientijn beter jjonkje”. Valontijo: ook”. Deze beide roorden Mneted Fearcbijolijk atan T ronc don eeralen” 324

OENEEALLNEDERLAYDECHE OEOCTEOYXXE DE

burgers glaven als daer succeasive uijt Banda rerlopen gecomeu zijn _ 8oo autborieeerdt rocommandeert Zijue Maij’ mede bij deden dat Nederlandsen gouverncur Yad Amboijoa omziju compelernde gercghtigheden deser lauden t vordercu ende die jeerlijcr mct dcen d ander gelegentheijt _ ‘zij bij roscoutre 0f op dce Comp’ gchcped, Molucco toe tc sendcu_ Eude Zijne Maij’ hct voldoen deser en voorschreven accoorden meer doen bejveren werdt _ volgens het Mdvijs der Beered Scveuticnep ep de belolfte FOT dato ep hem Koninck gedacu _ desen door den Gouvcrueur Generael ende zijne Raedt tot een besluijt toegezcijt ende beloofft dat ajne auccesseurs van de Comp: boven deege] tfs ordinarij gereghtigheijt tot een vereerngh genieten sl] de somme van vier duijsent R” vem in comptant bodanige rriteijten begeerdt uijt B off Amboijne jaerlijcr promptelijck betaelt snllen verden_ wanneer de Nederlanderz seeker- beijat hebben dat alle nagelen inde Molucce ende Amboiuse quartieren onder zijn gouverno vallende ‘zij bij

groodt ofl cleiju gewaschh ._ alleen in banden becomen onder velcke exprease couditie roorechreven belollte volldacu of in contrarie aghter gchouden werden duer op de Nederlandtse gouvern’ in Ternaten off Amboijoa jtem des Conincr atadthonder aendaghtelijck snllen hebben te letten, mitegadlers den Gener ende Zijne Maij’ dien sengaende jaerlijcr pertinent adrijs moeten geven. Alldus gedaen geeijndight becloten , geachreren _ onderteijckent ende gescgellt int schip Fredrick Hendrick ter rbeede voor Hittoe _ desen %0r Junij IVXIXVIII

Valontijn : don” Valentijn vougt Worin ; oft Velentijn die hem codtedtan De vergulde Falen velke Werere’= toning Compagnie chana bond Valuntiju Folgen Dog dteekeningen Rurondur koniogun Tidorc = Gilolo” (Vgl: Boureto{cn bldz LXW OO8T-INDISOHE COYPAONE 1602-_1800

325

CXXTIII BENGALEN: 17 Jalf 1638. (Stilo Romano}: Itnolenaran dor 0. gingen roort bij den Grootmogol de Hoegl’acbo pangulogonhedon coor dragan wa [het verkyzjgen feriane op bet pepier bttruft_ HuGly Le ook KAAC blikt nit de ondertadde docnmanten

Trenalact _ pijt Persiaenecbe tale int Nederduijts overgeset _ F8n firman olfte mandaet door Zijo Maij’ Chijasijan aen de Vereenighde Nederlendtse Comp’ KUr- leent boudende nabeb Assalamchsn groodt gouverueur wegens d” maij’ ven Groot Beugele etc’ luijdende al volght

Iv den name Godts wie Fed Affcomaligh der allderbeijligheten gesleghte_ WICD ghij gelijck sijt alle eerbaerheijdt _ der wuijversten guijver ouderatcuneell pijlaer ganteche rijck boeckateeu der allderconizgen coningh Fcll sefere cude suijverc beraerder TB4 Coninghs ochattcn wacrdigh Fe0 dcd Coningh gecerdt FId barten gemint tc zijo door U amiable sengeboorene nature die soodanigh i8 det nicts in mijne gedaghten Lome off t kan door UE volvoerdt werden ende mijne lieffde met een nette omranght en t uwaerda zijt treckende Fieng rermitb ende retenschap de rerelt bekent zij alle rellcke eere liefide e gunate , afFomatigh der allderheijlighate bescbermera gesleghte_ door godtvraghtigheijdt sigh Faerdigh maeckt . wie Aesalaamchan bcbbeude de bope der coningen coningha gungte gullt reted dat togen oordigh door Hollanders kont gemaeckt BC@ de alldersuijverten coningh , Fieng glants hellderheijt FaW de bobDe boven Bact , naervolgende weteu boe Agecaron gemeghtigbde FBm Meijaer ryandtlijck e met

Dit het Contraotboak: VgL biervodr_ bldz. 289 noot Bcbrijfout FOTE Fetnfly Ia ? Of Oecaiun opperate pachtera” Hoegli (Dagh-Register 1687, bldz. % Miraie Majjoor” , gonrerucur (onder den ptedhoudor Dakke) van Hoegli (Dagh-Regioter 1887 blds: 96 _ 828

gewellt de waerde Fad 800 iv contant waren do () ontwell- dight cnde naer 9igh genomcn dacr en boven gemelltens bogh een gebeell jaer ontschalldigh bnijtcu recdcn in apprebentie gchouded beeft naderhandt uijt de heghtenisse ontslagen zijude _ veel ge wellts en uneere aengedaen Bij alldien Fan dese kleghteu cenige sekcrheijt Ugemoet sijt bevindende BOO mendere ick aen dcn pijlaer FBD dat rijcke dat bij wegen Foorengemelte Eeghtev Fcr - dagbt zij cnde Beene dat roornoemde Aescaron onreght buijten reeded met force de Bollauders soude mogen fgenomen hebbed _ de geckerheijdt ernomed hcbbeude sullt bem desellve rorderen ende Geren Beene die gereghtigh [wecoml treght dat 800- dauige Eleghteu orcrlagst OuS uacr desen niet meer ter ooren coomen ende bereelen U andcrmaclc gerieusselijcken te letten_ diergelijcke ongenenghten weleke in gcen deele gevallen_ maer contnne 9eer dissgussteren napt decsen Iiet muCr toorcOmED Faerdoor onaf liefide a ffoctie dagelijcke meer cude mcer tu wuerdts accesgeeren toeneemen zall.

Gegeven den 2u’ maendt Secr Soffer chodt mullchier wolleoffer 11’ jaer onser regeeringe 4” Mehbomet 1048 Hiverij sijnde in jaer onscs Hecren eude Salighmakere EJD Chrisstij 1 888 dcn degh Fa0 dc maendt Julio_ stilo Romano_ Boven aen int midden atondt segell van Sijue Maijt Chyaeegaeu int roude met swarten jnt gedruckt; onder ecpe hoek stondt - zegell van Sijue Maij” ontate aoone Bemt Pare Seoko met swartcn Jut gedruckt weijnigh ter zijden in Jettera met zijn eijgen handt geachreven : Jck devoote godtvrughtige zoone grooter lieffde Dera Secko_ Wat lager des Conings cancelier genaemt A fchellchan , met gju eijgen handt geschrevew gtondt: dit i verkreegen uijt henden den alldergeringhsteu ouder grootten_ wie js A fellcban_

Dezolfde varatied Knnrrnt Rormd Beptember 1636 (hier- voor CXFID) upreokt Befar 1048 begint 14 Jun 1898 Hidjrab Duru Beoku_ Do oudere brvedor dug Aurengzib: Ygl hiorrodr _ bld 288 noor 0o8T-INDIBCHE COYPAGNTI 1802_*1800*

827

Tusleedt , wijt Persiaense tale Nederlants overgeset fred ofte mandaet door d’ Coningh dep grooteu Mogoll geneomt Chija-Sijad aen de Neder- landera erleent _ den vrijen becommerde handel] Ouglij door gcheell Bengale tc IOgCD genieten met hare achepen jaghten Op aile plectsen poorten ende zeeha vens mogcn geCn endc icered souder eenige verhinderinge aengedaen te wordcn mita bctalende sodanige thollen e/9 aghter op ded doesc cn bier FOOI gejnsereedt beoogen welchera juhoudt ende luijt als volght :

Iu den name Godts _ wie een 18_ Ale gouverweur presente toecomende in de proFiutie Beugale _ bebbende de hoore van de Koninck verthoont hebben hoc voor desen een forman den Koningh hebben gekregen hoedanigh forman een forman Fan

grooter cxtime ende wacrdigheijdt boudende alle gouvern” ende regeerders de provincia PA] Beogalen Felcte haer vergunt #as det de Comp” Nederlaudt- sche coopluijden in Ouglij en alle Bengaellse plaetsen haren hendell vrij oubecommert euden Fermogen drijven met hare schepen jegbted uaer contentemeudt _ snder eenigh beletsell mogen gaen ende keered ledep ende lossen ueCr haer gelegen quam, jn relcke maniere zijlieden met baere schepen ala andere cooplnijden deden gecomcu zijn om de Coninghe jncomen te vermeerderen en d plaetsen in wegotie eccresgoren uogh beeft Aegcaron gemaghtichde Maijaer door inguuuatie Fan Portugesen do frman YBm groote valeur #aerde met een groot force haer ontwelldight oversulcr mandcert den Coniugh alleoo continuell tot heden toe vem de Hollaudtse Comp’ wortell erughten genooten hebbe ven Fie pogh deu Couingh niets voorgecomen weeraen eenige misepou-

Zio biareobter bldz: 880. Hier oatourlit uitgavallen _ wearid OYOr do Nodorlandero wordt geaprokon Zio hiorvofr: Vgl; hierrodr _ blde 825. Dagh-Regiator _ 1657 , bldr: 87. 328

GENFEALE NEDEELANDBCET GEOCTROTZEEDE

gnge genoomcn becit _ endc door comen cnde gaen ven gemellta Comp’ pchepen ale dc pcgotie de plactecn tocneemed Konings incomen Fermcerdcren ell , dat baer lieden op vadt plaata KoOr-nemens genecgcn ziju te comcn om} haren handell te drijven geen verhinderingc _ Fecll min cenigen ovcrkaaat tengedeen verde maer deaclve Frij libcr i0 alle plaetacu latcu genieten_ den haer gelegen COmt_ Decr baer contentement koopen ende ver-koopen lijwaten , zijde , judigo , Fes , suijker , rija ende tallpeter _ deerinne &hij haer roorucmed nict sult jmpedieeren , welcEe naercomende sullen zij [nijden met genegentheijdt en vergenoogunge alle Plaetsen ofite baFened hareb baudel paer hser wellgerallen connen vervollgen ; derhallreu belet haer geep poghte comer niet in eenige plaetsen poorten ofe geeha] enen_ deer genegen zijn traffiqpueeren noghte mede gedooght niet , haer vap ijmandt eenigen orerleeat hare hpijsen RCu here middelen Bengedaen werde mits zij luijden betalen soodanige thollen ende geregtigheden , al met de Comp: vrije Fille outs toegestaen geaccordecrt #BD uijtvoeren alls inbrengen B00 well ved joweeled _ comptauten eude coopmanschepped den dogso van coninga firman ampell gcepecifceerdt gtaet. En d’geene die d voornocmde firman Fad grooter raerde met ge wellt haer ontwelldight bebben soodanigh corrigceren dat strecke tot schrick exempell Fan bood80ig8 die ju toecomende onwaerdelijck ouae mendaet oitte frman souden onderataed vernietigen , alle welcke bovengtaende faveuren haer s0llt laten genieten , 800 lange Coning9 mandament niet contra - reeren en eenige sijner onderdenen beachadigen offte d’Mooree ne vigeerende scheepjena %p ecuige plaetsen , S00 verte sijne Maij’ rijck uijtspreijt , verhinderinge offte belettselen vegene heer negotie aen doen Eijudelijck sullt haer alle faveur en vrieudtscbep laten

g0-~ nieten ende onse mandget hier boven gementioneerdt ale naerkomen_ Gegeven den 218 ven de maendt Seereoffer chattmullcheir Foll zofler _ 14 jeer onser regeeringe = Mahomet 1048 Hieerij zijnde jnt jaer onges Heeren ende Salighmaker Jeau Cbristi 1838 ded 188 Julij Boven aen midden stondt zegell Sijue Meij’ Chijen ronde met gwarted jot gedruckt en onder Op den douwo aen d’eene houck zeegell Fn Sijue Maijt outate soone Fermoedelijk bet hierachter volgende document Feu uitiugon Compognies opereden in die atreken VgL hiervoOr_ bldz. 826 poot O08T-INDIBOHE CONPAQNIE 1802_1800_

329

Dero Boeto Fooren mot 8marted inct, weijnigh ter zijden met deeselfs eigen handt geschreren Jck deroate godtvrughtige ende soone grooter liefide : geteijckent Daro Secko Nogh lager van des Koninck cancelier met zijn eijgen handt geachreven : dit i verkregen uijt banden Faw den alldergeringeten onder de grooten wic Afbellcbem

Tranelaedt Va H de tollen ende wadt de Nederlanders alc Bengaellee quartleron , principaell Pipijlij Fan alle coopmanscheppen ende TeTev , z00 well POOI ,uijtgaen als jncomen. gehonden sullen ziju te betalen.

Aen zijde stondt in lettcrs geschreren : dit ondergeschreren waer. Jck gebiede , dat ghij sullt uaer FOOr deseu gebruijck ge- Fedepe thollen cosstomed vap de gaende ende keerende echcepcn haren ipgeladene goederen die aenbrengen ofte gad deer moghten oeren _ baer gullen doen betalen ende effnemen sonder daer in te rermeerderen noghte verminderen _

Daze uitdrokkelijke vermelding vun Pippli, welko plaata niot Ford gunoumd id den bovoustaandon forad heoft Iij eerat doon trijfelen _ dit taref van ourrechten beboort bij den lerma@: Maar irbon dncet twijfel ternggatomen: Orur UDtro vuatiging in Pippli vergelijk hiervodr bldz 236. &R achrren dntomtrunt 208 0na bruiaep in de booht Bengalo beeft do nitworking gahad Pippli do vrijo haudel toegeataan VgL oor bot rupport Mahuyean do Btatun-Generaal geptamber 1644 in de Brjdragdn Hut: Uen: blde: 84D 830

GENEEALE NEDEELAN DSOBE GEOCTEOYTEE DE

Ter zijden stondt: Boodanigh gullt ghij haudeled , wamdecr Nederlanders met bare schcpeu in cenige zeebavens comen , te reten Nict weCr offte tew uijterten 90 Nederlander aen landt gulled mogen comnen epde dat zouder eenigh geweer nogbte wede gepigh Tey baer te mogen bebben ende weddeer dc voornocmde 20 * 80 weder aeD boordt zijn gegaeu , iu dessolvene

plaelse audere gelijcke getell aeu landt gullen mogen comen_ Lol bevorderinge VAD hare negotie losscn laden haerder schepep ende coopmanscheppen_

Iager atoudt Dit Folgene coxtume dic den gerescu gouvemeur ven Suratte geneemt Miermosa schrifitelijckeu , allsmede de canegoum cnde drour Fed de Suratta onder haer siguature_ Ben den Coningh hebben overgegeven concernerende de thollen die de Nederlanders_ Engellsen Mooren alle coopluijdeu in Suratta jaerlijcks Fun hare pijtgaende incomende goederen betalen ; en zijn e/8 volght: Feratelijcken : gellt , gemunt oflte ongemundt , goudt ofte silver _ daervan betalen elle coopluijden weten Benjenen Hollanders _ Portugesen Malla baren Armeniers Engellsen etc", %} percento. Van allderhende lijwaten ed cleeden hoedanigh die souden Iogen ziju , mitagadera leken stoffen zijderaren per FoOT nijtgaen ende incomen noer bagaers prijs. Vap ellderhande maintemertos oite granen tarwe gerst erweten bonen boter olije etc , POOT Jncomen FOOr Dijt gue0 8} p cw Fam goudt FOOr]ncomen uijtroeren cedto- Van betell FojI nijtgaen ende incomen Fen 200 bladen peije Van jndigo bijane Agre geteellt Fo0r nijtgnan en jncomen r p' pack Fen men 58 € Nederlandts p' de man_ volgens den Agrecben packagie; FBD judigo sirchees voor oitgaeu jncomen pack , volgeng d" Ammodabetse packagie 98} € Nederlendts de mBp_ Van paerden oliphanteu _ ceucelcu muijlleeels bokcd ctca_ Foor uijt voeren eude iu brengen % p' c". Van glaven_ Turcken els Arbicrs 12 p ct voor jncomen. Van Habbaesijs olte Caflres YOOI jncomen _

Vgl hiervoor _ bldz 288.

Natunrlijk niet op TeTten togep Foordig gengbaron tin. Miaachien de Kaln Kedriatan io het N.O. Afghaniatan het oitarete Novrdon het tegonwoordigu Britacb-Indic Een doof dor bewonera heat nog Rabr: OO97-INDIBCHE OOKPAGNI 1802_1800.

881

Van provisie tot de Foijegie plunderegie tot kleedinge FaD sheepsvolck ende diergelijcke , daerinne sel[men discretelijck han - delen , zij dat men wadt neeme offte niet. Van mackelaerdije FoOr dese naerrolgende coopmanschappen pameutlijcken roodt korell peerlen armringen van oliphants- tandeb _ barusteen diergelijcke coopmanscheppen derelcke meeast gckoght wcrdcd door d Jogies Moorcu olfte ijmandt die daerin will bandelcn _ sullen betaleu per ende aQdere chiapers peijeen pcr WaeI andere coopmanschappeu geexcuseerdt ende Dict gchoudeu zijn daer eenige makclaerdije FOOI betalen vollgens jnhoudt des frmans_ Ven of hecll groff lijwacdt FOOr atack omtrcot 16 ges 15 gietell 25 gietell p' peijs. Van ran Cambaija , lengh omtront 16 Suratse ges , 10 sietel p' paija. Fap alle specerijen weted nagelen foelie campher _ quick silver bengewijn_ spiouter _ gcell coper, hartall solpher, olie mire_ barngteen ackerker packenbeedt betsinaeck +

asivan roogoot thooll rottecrnijt rampetter roijnas nacka offte deckseltjents van glckhuijaiens komen veell Fan Atchin peijacu ende diergelijcke drooguen_ Vap harle honigh _ becghbeuossa sallpcter , bramma gallnooten lack tscrijta capafustula atteens lange pepcr = aerongic anbijla aerde pepcr maghsicre mat- sieres bringie dacrvoorcn crt gecn tboll uijtgetrokkcn: Fan pijnangh cocuauoted drooge dadells _ cataent bingh_ curcuma corijander commiju maallkanginij wortell emandellboomen goamendij , tomallper timmerhondt, genaemdt deuwdeer , gougell apija _ helm katta offite catchia , allderhande groente , wa moes _ gengber . bananaasen ende diergelijcke etc” FOOI ben brtlaset van osse0 peijsen oagen 10 peijsen oudc ced lighte sitkar geladen zijnde met gemelte drooguen grounte Peijeen .

Makelarij makelearaloon_ Do Jogin of Yogie _ do bekendo Bjiwaiatiache RGcro Enucdhiet mout hier gelezen worded - endo nudd e sinPpere” (Vgl Wior- voor blde 286} Gaa (YgL Dagh-Begustor) 1648 -1844, blz. 300).

Korkuma-wortul Vel Encyclopaedit , Kar’g leat ?

bldz. 956

VOc 0 ~Eooujit ” 992

QENERALE XDEELANDECA% BEOOTROYEEEDE

Voor oesenlasst ofite pottij 1} peija ofte 80 eietell_ van booter ende vettemcrije peija per meb een bnffells huijt 15 sietell Ven CCd corgie offte 20 atx bockerellen Peije_ Fau Obled offte koehnijt Bietel. Fen lasst kar met houtwerck bamboesen sietell .

Ter zijden Fan dese voorengtaeude gespecificeerde thollen heefit den cancelier ran den Koninck , Asschelan , laten achrijven dit rollgende daer d’E Comp” niet veell goedta door kan geschieden

Waer seecker iet dat aen Ul,, elle gouverveura ende bevcll-hebbera van Ooreee schrijve_ dat gij lieded ullt vernemeu wae sceckerheijdt elle tbolleu ende gereghtigheijdt die lauge jaercu YOO descn tot heden in alle plaetsen onder gebiedt vau d” Oreeea bortecrende betaelt zijn geworden ende dcsellve met die Suratta derelcke wij oghter dit Conibgh” firmab stcllt hebben confronteeren derelcbe oversied hebbende ault ghijlieden profitabellate FOOI Conincke incomed zij die Suratta off well d’ Foor deseue coetume alldaer van dceelre Fordereu_

1. KUBT VAN KOROMANDEL: Noromber _ Decomber 1699. Dnze handel in het rjk Golkonde DATD Atoug yoot in d kleeden onuigegdorn bericem Indi 1633 worden ale belng- IIIo baodeleplantacu voorul genoomd Palicol Dacheron Petepouli (Vel: hierroor _ bldz 242 _ 282} Onderataando fermung zijn voor hiorom

Ieta dergelijta geachiedde Furma n Novembur 1838 (Ziu Dogh Regittr 1887 blds. 246} Het landuchap Oriesa behoordo i deee dagen niet tot het nabab-achep Bongalan (Dakka} Ovar dit landeobup Orieau wus guatold ton efronderlijke nabab {etarhouder) , onder wien Alondan ngonvernenn Pippli (Vgl. hierroor bldz 286; Degh-Registor 1640 1641 , blds. 218} Lo 1678 Orieen het rjk Grootmogol getrokken (Hunter , Qorttor FM _ 189}. Uit het Contractboek Zecland Do iboud Comt ovaren met ded Ferman afgadrukt bij Havart , Corhandd II , bldz 105 Misbobion i0 bij bono Anduco luzing bolzelfdo docament geral Deem i Fevarta atu 0v81. Vgl: biorroor , bldz 16 Zia ook bldz 164 231, Oo9T-IN DISCHI COXPAGNTR1802__1800.

938

beleng _ dat zij opnieu w theniz CeaE uitdrukkolijk gabeul Golkondu oor den handel der Compagnie openatallen onder in de atokken carnn FOorKiArdon; VOOr rroot deol nacuqrlijk elochts oon bunotie rueda feitelijk plaste rono

Firmeu Fad de Golcondase kouiug gulthan Abdulle Cotobsjah 1839 Bah Com peguie’ boofd Kesollpeteem rerleend.

Alle gourerncmcuts ctc’ gpllcu verdagt siju dat de Hollauders oP baar verzoek tocgestean bebben Yereerd dat alle buupe goedereu coopmanschappen met hear gcheepen aaukomende alamecde de kleeden die iv mijo land eouden mogen negotiereu (gelijk Faul ouda gebrnijckelijck) , sullen mogen cude afvoeren verkopen roopen RAAt epde wervaarta het hud Boed donken ende believen sonder det iemand onder mijn geheele gebied daerop iets e] hebben te pretendeeren; Alle Mooreche _ Benjaensche _ Jentiefse ende ander cooplaijden gonder uijtsondering FeD iemand gollen haere goederen vrij onbetommert Hollanders mogen verkopen ende wederom Fam deselve in Pleats negolieren al geene begeeren hun DJ0- btaed el _ jonder hun daarin hinderlijk te weceen IAar huijeinge der Hollanders ende haer negotie vrijeljck cndc ouverhinderd laten frequenteeren . Het gund ende zilver met haar scheepen in mijn rijk aanbrtu- gende _ sullen pan den meestbiedende ende Fien hap goed dcokcn mogen venten gonder dear van eenige jouken oite geregtig- beid te betaled_ Eude sullen gceuc gourerneurs ende ter wat plaatse het in miju rijt ook soude mOgen wegen vermogen Hollapders haaren handel ccuig belet te doen maat ter contrre gehoudeu ziju haar bcbulpzeam #cesEd

Ontracthoa] OaUrd Wotdar vermeld ci ict de volgende bevelechriften Golkonde’a Forri: er bevelachriften den Golcondaxchon koning du regunted r4n Huatefanager (Condepillij). mlor-UAALI “conoau doe) _ Dobohengeol (eep diatrict Elloor} en Daatoherom_ anOr A Mubamed 8je Negoer (Bagimandrie Terieane raar bij strict vorbodun werd ponigu K8ry 80 booije (vregtbeeaten oaaan ongeldon rorderon gugeren mBADO Bikada 1047 1856 den (Do ligging dier pleetaen hiervobr

_ bldz %04, eengegeven Dzoo”i-Kudah 1047 bogiut 17 Meurt 1638 niet 1636}. ~Bij tormen den doleandnann koping Abdulle Cotobgjab 1’ 1639 rerleend WBA0 vergund word dou headol het SuteoCt der coopmgnscheppen 384

GENBRALE NIDERLANDECHR LOCTEOTLERDI

Waar teegen de Hollendera jaarlijx eene (volgena oade costamen) tot een recognitie sullen betaaleu 8000 Masulipatnamsche pagooden bonder meer - Gelastende alle mijne gonverueurs etc” etcs waameede de Hol- leuders baar sullen gerogt ende vcracekerd houden sonder cenig verder uadenken mogende scheepen ende coopmanscheppen Haan relgevallen aanbrengen_ endc Reder afzendeu _ mitegadera ook hanne negotie selv8 ende door andere diedears onrerbinderd ende in der mipdc exerceeren sonder iemands teegen zcgen etc”_ Btc” Gegeeven maand Thieban jar V8 0 Mohamets g0- boorte 1040 _

Daar is ecn bevel-schrift orer dc wereld tc gehoorzamed, verbered de Zon VOOr bet boog eapzienlijk Hof overvloedig in heer-scheppije _ dc Regenten Oliciery bedienuara vap de quartieren omtrent de roning ven veyligheid, de stad Heyderabaed = en den oord Wildeuda_ an de volc?-rjte zecplaats Pan Aaznlpetam toe in dezer Foegen met een luyeter uytgegaan uemclijk dit: Alzo het puyk onder zijns Gelijken , den Capiteyn FaD de Hol: lendeche Natie volgens het beleyd Fan een verte-zlend oordeel zich

in de quurtieren tueechen Maanlipa:nam an Golconday met ordre aan de regunten delar bohulpgamo band biuduz ’ (Dit blijebuar d IIMAD door mij uit Hevart Cormirua beneded overgedomen}. Kormer door den RUIvOn rorleend Deoember Rar enr do vrijen handel Bicoaool @og? cuBt Olngeli duer bij d rozentan ordonncerende d’E Compagnie nare achulden des pooda te moaten balpad inworderen (Dere rarman trof ix niet in xiju gobeal Siccacol 4Ar bcbiolijk Chicacolc de Vegaveli-rivier Op 18” 16’ YB 8’ OL: = Loan Golkonde hehooro e Vgl Hunter Gaeatteer IL, P. 429 en de kaart Choromandd Anldaeua Singeljj kn ik niot terocbt brongor Beeds mingtune sudor: 828 handelde du 0.I C op Vizarapatam ZW. van Chicacole} Sic! maand Sjeban 1048 loope 27 Nov tot25 Dcoomber 1639 Overgunomen ut Havart CorenJmLA bldz. 149 Vgl; hiervodr bldz, 235 _ noot OOST-INDLBCHE COYPAANIE 1602 1800.

385

echado Re beschatting het dagelijks rermeerderende Hof begeven hebbende_ io de zee toop- ~plaatze Nazulipetam romen nonen bebben ` WJ ujt een Koninklijke gon8te beleeftheyd here rerzouken begeertep met van inwilliging te ThaI gevoegd_ en bij dit bevelechrift geboden. Det zij Hollanderen boven-geuoemde quartiereu allerley zoort Fen toopmanschep goederen mogen kopen Ferkopen aRi die Zee- koop-plaata vaat audere plaatzcn om verkopen, Yery OCrED hebbende zij [Rcgenten] baar bicr in be-

holpzame bepd bctoued zonder bagr ter oorzate Fen Pallery weeg? plaats geregtigheyd Moelewizael eu zommige andere ef-vorderingen moeylijk velled , zich daar tegen stellen , of jet eyechen tc vorderen noch in geene menieren Fets te begeeren_ of te verwegten asngezien alle hare goederen koopmanschappen _ die kopen al Ferkopen aa0 haar [Hollanders] rerklaard zyn , dierhalve moeten zy [Regenteu] zicb daar luyd ven dit Ferelds onderdanige beve]-8chrift ged ragen zicb bet zondigen daar tegenb #agten _ bouden dit van een hoognodige zaak FBD een sterken sandrng: Geschreven in de grote eerwasrdige made Sje baa n , Anno Mubammeds 1048, Ando Cbristi 1839 _

CxII, AABON:

16 Hel 1840.

Het bakend it ook Van Diemen’$ twoudun tocht (vgl: biorvoor bldz 816) Nuet Aetoboneche rwartieren niet borsteld; Eckiali gtedhoader Tertate toltan , kimelAlha oehoe bleren vijendelijke bouding soaron ~okcn do 0. C.en Lhana ook tegon Hamdja VCOTZOO Y UITU dezo ouuhoueu word WOt d0 oneon xjn rorbonden In die atrubbelingen vond ook @ed tocht Plaata QEAT Bonoa _ MAET deel der barolking de sijde onrer rijanden bad gekozen mr Moi1640 door de @oeun word onderworpon bcvredigd (Vgl, bouwstofen bldz. LXI 048.{ Dagh-Begiaster 16*-1641 bidz 40 240 _ 454}

den jare odzeg Heeren Jezus Christus Op den 18 de8 der magod Mejus 1840_ Pollery guacbrift wcged# de geregtigheyd Heer Foor bet weyden van Mug drentad_ belaald Tord Malla-Wizaal boteykend geregtighuy d re0 ydor O480 ~drugt good Gen Wire woik amtront drio duyton T OIEO rokoning boloopt. Overgenoman Velentijo, W= (Ambon) , bldz. 128 886

GENEEALL NXDERLANDSCEE GEOCTROTEERDE

Wy Pieter de Gojer _ Koopman Jan Ootgonszoon , Capitein den wame va @ Heer Gou verneur Jep Ottena _ ende alle Orng Kaja ‘8 _ Oelisiwa ’9 Oelilima 9 ._ van lend Ambon met den Seugadji Lessidi cude den Orang Kaje Sengadji Bonoe , Onng Xaja Hatib Labocro Tana-ele Meti _ cp Tama-cla Mariket bebbeu dit getekend cnde mct ecde bevcstigdt nearvolgende; Eeratclijk , Hetib Lauocroc cnde alle dic zyne zyde hebbcn “OUI Orang Kaje’$ Oeliaiwa ende Oelilama mitgadera de Hamba Radja Longr Birahi ende Kaitsjili Singarari beloofd , dat #y dcn Kimelaha Capitein Hitoe_ Cambello _ Oeli Anin Oeli Laala Hen - neteloe Agvahoedi Brang ende alle wie den Prins Holland_ ende Konink Ternate ryanden zpn niet #opemed nog cenig gehoor geren zullen Ten tweeden , zullen die van de Papoewe _ Hatoewe , Talemata . onze pegerye niet admitteren Dogte ictwat aan baar geven_ Mear zullen deu Sengadji YaD Bouoe helpcn gelyk getrou ve inwoonderen de? Eilends Bouoa al de Heer Gouvernenr ofte dea Koninks van Ternatens gezant _ 2 by dege z by nagte den Sengadji

Bonoa komt _ 0m curcorrcu ofte volk te eigschen Oelisina Oelilima volgen , #y zulled het nearkomen_ Fnde dear ne , indien Hatib Tanoeroe met de zijueu alle deze roorstanndle accoorden niet naorkomen zullew deu elle de volkeren met dood gestraft werded xonder meer pardon te geven , alle haere goederen zullen verbeurd zyn ga. de Oclisiwe a ende Oelilime $ ende alle haare thuinen ende lnderycu zullen voor den Sengadji ende de gene die bem volgt vervalled , aldus hebben”J dezen brief gesloten. Waa geteekeud Pieter Gojer = Jan Ootgerszoon , nan @ ved alle de Oraogkeje’ Joan Paj8.

De obutib (moakeu-dienear) Lanoerae Eep Wematazd Toot Hamdju bij xiju vertrak nil Ambal ta Lesidi plutal {onuitgescun Iiacitt Wlte Aultonie Cena 29 Octobar 16401 QILICO der vOornaamale centra 7erzar bexunde Chriutuu-iolander Anbonache maetachappij aariziculijke piaata bekleedde latero duged dedugen Vlamingh Onulshoom voora] zijn zou apelen (VgL Dagh-Regittr 16#- 16u1 bldz . 295 ; Bouwstoftn , III , bldz 32; Valentijn , bldz: 164 _ 187) . ooeT-INPIEOII_OOAOX 1802 *1800*

387

CXIXI KOST YAN KOROHANDEL October [640.

In donrolfden tijd , det de Nedorlandera siob voatigdon %p gtandoweg huone botrekkingan uitbruiddun Qut , vurachillendo atroken de Eust FeD Roromandel , deden Dor Engelecben Het niette wopdaran dat ook hier goed ala eldera in Azib bv; in den Maloiacheu Archipol , mododinging ateerie vriundelijk Larakter RrO MRITO Io 1838 bv. beklaegden gioh Engalachen bij de Nederlandacha antori- teilou Bauavia dat OLLUD Kaat van Koromaudol uamte rerhinderinge tagen Engelscben eta bilietie Armgon , bij alle mogelijoke middelen eengalajdt ando ondarateen hadden haer door gaechonokon edde nijtgomaokte poraoonon allo obetaouleu Falut TETDTDE ot ’Orpende Lont mogelijc KBBT , ua fr gointendearde ~eatidge eldaer Feerhonden Ooce ourerneur-genereal woordde dat nial ejaty II d’Eugelachen Armigon aireedo gabelod waron cudo dunr oock volck oude middelen hadden buorun handul drijven Lewene dat bij bevel geved d’onge ber minale Eaen empaachement aouden blddar ende aulok alreode mocht 4nand ondarutaad d’eulv0 toccom Qudo naollaou unOle ello mogulicko middelan Joudun Bleln Tuditiartud Wet dan ook gebeurde bi achriiven October 1828 (Fgl Dagh-Ragibler 1624 1639 blde 291 ; Honter Garttedr 188 _ VIL , P” 94; Birdwood _ Roport _ P B9 214; Foetor _ Madroa 8; onuitaeaeren mletida Carpantier IJabrandiur 28 October1626). Aruigon botor Armoguon (Amagon Armegbon) Noordan Polikat_ Ferd boofdreaticing (me = fort) der Eingolechen Kuat Koromandel gadurende ankolo jaron Wu oor Arageop #ilde bet niet slotten 1640 Ford bet FerLatan rerd Medrat bnone hoofdveatiging Kuet (Foater Hadtes P. 8; Birdwood Report_ 916 , Dagh-Reriota 1881-1631 , bldz: 10-I6u

bld. 87 _ 104 _ 431}. Terwjl dn in het begin 1640 Engelachen Armageon rarlietan verkiagad Needa Ontober jaar de Nederlendere onderetaanden Privilegebriof

Caul door Willegotij Wenketapenaijk heer 7an Arogen , rerleand October 1040 _ Gij moogt komen met UE gheepen in mijne harenen Dengere- ncoepatoem (det i8 Aroatsom) , Cottspetotm Pondicrecorii,

Uit het Contractboak Zrland. ~Daren epparout boriligingo des Koninga independent biod goroard elahen" (Cbntructboak Zadland} . Dere koning Moaran sijo 80768at Forat Karnatite (Vijayenagar Chandragiri_ Vellore} munt bot hoofd do nut Armaguon moobt tioh foitolijke onAlf- hakolijkhoid verheugen (VgL Dagh-Reqistor lt -164 blds 272 _ 274 , '538} Dorgereyapatnam Folgt- 388

OENEEA LB NEDEELANDYQEE GBOCTROYEERDR

Oetecoer Gangepetoem _ Tom melepeentu auderc havenen_ daar ontladen eode laden MYu coopmanscheppen gij zult #Og VaD het laden uog ontladen der coopmauschappen iets betalen_ Ende 5bBI dat ook ute acbeepen ouzc bavencu door ongeluk bomen te breeken . het scbip goed sa] UE weder ter hanu romen_ Dit cepl heb ik gegeven _ det het voor eltoos z00 blijre

CXXXI: JAPAN. Norember 1640. Do Chriaten vervo Igingen = Jepan (%gl. hjervoor , bldz 174 _ Tout L) hadden geleid tot dc vordrijving der Portugouzon rijk 1689 Frachtene dattaal Auguatub Nederlendera warun hiordoor bevrijd &e otan gevuarlijte mededingers hunned bandel dur die guande 1627 (vgl. hiorvoor bldz 218) grooto beteekenis had gekregen picttegenataende relurloi mooilijkheden: voorul rilver-export beleng (VgL Nacbod Japsn 221 anx) Maar de maatregel de Nederlenderg rreugdu begroue , blook uou tweosnidend Eraat eijo tegen onzeu zoude Kunnum wordod gokoord hen ~ouou Tunidot rondan rent hadde d'ervarentbejt ultyt gulourt , Uat Kameer Portugunen rogant _ Comp' gameenelyok mede druppen Bil" (Daghrerister 161 1641 _ blde 149}. En de onren cugon het WAAUL cor apoadig op bun geriobt , zooale blijet onderetan o geboth dog Koynere" dat Nederlandera dun Novorber 1640 Hirado verd eangcondigd (Vgl Heere? Tendh 42 f.; Nachod 189 [; Dagh-Rqisla 1644-IB41 , paaeim)

Keyeerlycke Meyt ia eecckerlyck gcinformeert dat ghj alle _ als de Portngesen Christencn syt; ghy onderbondet den Bondegh gbj shryft den datum FAIl Chriaty geboorte boven Op den top de gerels ower buyeen geaicbt ende oogen ved opees geheclo lanta natie bebt de 10 gehoden , bet Onsen Vader ende Gcloof den doop ende breeckinge des broots bibel, Moyees prophetcn ende epoetelen aomm 6en werck; principael , dat blyft

Wet 0era plaataou betroft, bon ik in het onrelera Het verloidolijk, daarin zien Kotlepatam zw. Huruim PLAmD Pondicheri , Odecoat _ Pulikat nar dit &llea kan Oyateencomel gebied #aaroter Daik FaD Arinigton hot bewind Fonrde zelfe bon rertoncolrigt den neit gebeel Nollor (Hunter , Qarttarr 185, FII, Orargenomen Dagh-Register1640_1641 blde156. FgL oor Valed- tijo , (Jopan} bldz-101. Valentiju blyke". OOBT-IYDISCHE ' OOMPAONI 1802 _1800.

939

rerschillen tusgchen beyden acbten kleyu; dat ghy Christeuen sjt _ i8 ladgb FOOr dceen geweten docb geicent ccnen auderen Cristum had . KECTOWDC gemelte Sijne Mayt U door my laet gelasten elle Uwe woningen (geene uytgesondert) , daer den datum vooran verbaelt opgestaen bceft af sullt brecckeu bcgiuuende Yan noortsyde , welck bet jonghste gebouwt_ endc voorts ten eynde toe Uwed Sondagh #ilicd Qiet gedogcn gby openbaer sult bouden , opdat de gedachtenisse died HECI eyude cont: De capiteyn oite hct opperhooft Ure natie roortacu Diet WcCr ecn jaer in Japan blyren ende jaerlyckx verwisselen die Macao gebruyckelyck gemeest i8 opdat , lenger aliap - met de natie houdende de Jeere niet werde "ytgebreyt Maut het contrarie geen gerustheyt geven volgende waer sult hebben reguleeren naer desen door de Firandige regenten werden aeng" cdient.

CKXXIL: KENQALEN: 10 Janperl 1641. Da Nodorlendache factorij Pippli UEr Dunen Engolechen Portugoceon handul drored mocbt sioh apoadig Zelkaca heteekenia varhauged Reede 1640 deer met den Bengaalecbon baode gedarende &tn jenr RLt gomantt CWDD 28000 = 0. 0 * R spraken dn ook in 1889 van den progreaeierau btand van dan handel Bengalen Bij hat optraden nadrad pabeb Tat chaf der faotorij dritan Helmont_ opvolgor (1839) Uacob Mahuyeen Muout bot Dndntatanoe ooou7el" uriad vorbriigen ~RBZAD den TIJAD aaoddai Pipeli Ad e Bangele_ mitagedera toeregging Jllan behulp ende farour;" (VgL Dagh-Rcgisler)16m0 -184. bldz 91 218; onuitgegcren Ichrtiten B, 1689 ; Bijdroaen Hit. Omn , III, blde: 7

Traneleet oijt firman door dep nabab 8* Adriaen Mellmont oppercoopmad rerleent:

OrIIa Pipelij

Onmiddelijk Rerd dit bevel voldaan (Nachod 8. 288 f: , Dagh-Begister 1640_1641 _ blds: 167} Lu dio dagen bukenda Francoie Caron (8 Fobr: 1039-10 Febr; 1841} 4 der Portugeezen Uit bat Contractboek. Bobrijfoot Toor; lelumont 940

eETALI VDRELAHDOOH OEOOTLOTEDE

Dit is miju irman velck begeeren dat alle gonverenra "ojon - tanier ende mordores die in de kanden ra0 Oriu reaideren gullen harte nemen ; epde daerbij reretaen , det 8r Adriaen Hellmont capteijn

der Hollandcra Fipijlij , on8 comende Rer- rellecommen ende begroeteu . dit frman tot rersterckinge haerluijder negotie YaD ongeu banden veraogbt beeit _ rennedn gerende wat vrijdommen FOOI desen geoten nebben mitsdien met de Hol- lauder? omme haerlaijden verder contenterent to docu ende onse laudcp donr beren bendell dorisenter mneked nieuw coutract getreden ben namentlijck Ter wadt plaetse havenen in Orixe baerluijder achepen sude mogen aopcomen Bijlieden haere goederen cnde volckgullen Yer mogen te Jogsen ende aen landt te breogen_ soudor ecuige de minste verbiud_ eringc oite ondersuek Fen jemandden ende 800 maddcer cenige goederen willen affacheepen ende decrmede vcrtrecken _ all haerluijden niet meerder met desellve gecontracteerdt bebbe afijgevordert werden Jngevalle hare aen brepgen coopman- schappen Pipelij niet cunnen vertieren , mitadien genood- eaeckt erden d’sellve nber andere plaetsen @pdtwecrdt Vervoeran omme aldaer beter vantagie aen treffen _ sullen met bctalen Fan percle ccn9 mogcn volletacu ende haer lieden als dad cen cedullc offte pasze vcrlecot werden vedt plaetsen sijliedeu peesceren dic gocdercn rcrvOdren viij liber elle verdere tollen e jonkannen rjn zullcn; ok op senconste Thu hun echcpeu offte jeghten van jdcr clecn groodt niet mocrder gehonden zijp bethalen 800 roplae cen8 sonder cenige andere coastumep offte nieuwigheden, hoedanigh die geuoompt mogatcn worded anbject te Gijn ; bere gocderen tzij naer Nurraije gerra vervoerende ofite daer brengende zullen deven gedeellten een gedeellte vrij hebben ende sulr uiet meerder al Fun bevende gedeellten gereggtigheijt betalen_ tan ware]epdcre cooplieden den gelargeerdt Fierden_ ranneerr mede d ’sellve rrijdom sullen genieten. Ven a lle cleeden , suijcreren elpeter; reech ende andere coopmanschappen , vellcke zijlieden land weerdt in eoaden mogen procureeren naer Pipelij begeeron reryoeren eullen piet meerder ten hondert betalen sonder dat ijmandt

Belaatingambtenaren Hot Port: moraddr” Inroner inguzetono? Narayangarh (bij Valentijn : Naroinger) , Noordan zijtak der Haldi.

Pippli _ 4n ean OOT-CIDLO OOMAOND]1802 _1800.

841

bare goederan vermagh t0 opebon ofite besightigon_ maer bullen op baer lieder bimpell sengeren volcomen geloolt meritocron _ 800 echter ednigh aodor rermoeden Mab gall maor pack cnde Diet meerder van jder epecie mogen gcopent rerdcp Hare goedoren gullen vermogen tjubarqueercn ende mct`alle cooplicden haren buijae handelen neer belicren bondcr Fap jmandtden deernne getouleerdt () oft rerbindert tc rerdCn . Ecnig goadt offte ” sillver aenbrengende Ferv oerende offte verbandelende, snllen daer van geen gereghtigheijt be- talen macr volcomen exempt ziju ; t’jnvorderen van here uijtstaende schullden gullen ok iut minate niet geobeteerdt maer dea noodigh

ende vereoght zijude achulldenaera bij reijgeringe ven betalen bere hapded gelevert Ferden mite dat desellve schulldenaers met hare echepan niet cp gullen vermogen te Fer Foeren aall mede Fen haren handell vercoop otite jncoop baren huijee geen dersoek noghte aentcijkeninge door cenige maeckelaers offte anderen gedaed mecr harcn opreghten handell volcomen geloof gegeven rerden. Van de goederen_ met hare gchepen Benbrengen ioasen ende bij invenditie ofite anders weder willen jmbarcqueeren enllen geen tholl betalen Haerlieders dienaer eenige miedaet Plegende uij geeondert dootslegh , diverije ende diergelijcke cpitale , el] den donveruear d sclve niet vermogen “pprebentie te nemen vccll min deer over te stmfen maer tot dien eijode sen de cepitteyn der Hollandera geintregeerdt werden , ommie bere Ferdiedde etrfle t’ontfangen dogh gulcr biet gcechiedende _ uall den Gouverneur Bigh ook eodanige seke mogen aentrecken_ 8oo geviell , Portugesen lende otite ved de gjeliaec cenige quetaie ende force tcgen d Hollendera attenteerded ende de Hollandera eigh daer over wildcn revengieren , eall den Goarermedr sigh dacrmede nict te bemocijen bebben , meer hacrliedcr gaCfc daer begceren latep henthaven Eijotelijck confirmere boghmaell d Hollandera egene plaetecn eenige thollen noghte ejonkannen andera ala in Pipelij ende Narreijn - Berr bulx hier Fooren gespecitceerdt afigevordert ell werdcw Soo ua eghter jete contrarie desen ende haerliedep deerover moleaste gecchiede eullen d overtredera tot exempell Pen andere ten hoogaten geatraIt werden_

Gelju? Golina oijodo alob oluunu smalle doch lange RbAr- toygen de bregatten njet ongelijck, doch worded met 16 20 ofte mear Temen Roort geroey = apal Rarrondarud ie” (Budragen Hit: 0n bldb: 847). VeL hierbij Dagh-Eristor_1840 _ 1841 blde: 316. 842

BINERALI NEDIRLANDSOHE BEOCTROTTIEDI

Zijnde dit miju frwap ende bevell _ relcte begecre geobdicert ende nacrgccomcu sll werden _ Gegeven ded 280 dagh der maendt Ramsan jo den jeere 1050 Dber Mechomets tijde zijnde Daer OLBC rcecqeninge 10’ Jeduari des jeera onbes Salighmaecker Jesu Chrstij 1641.

CXXXIY GO1.

26 Haart 1641, Duu [4 Jaquari 1641 werd Malaka door d Nedorlandoru voroverd dur door de politieke macht der Portugearen FoOr roorer den Archipel betreft _ Bolor: Timorkrartieron boporkl: Io bot Weaten Azie tene nok do Fruobt OMZUr mededingoru ditr Oou de hoofdstad Portugeeech Indie _ Levena cancrum dier kracht; Daarop TBreD dan ook roody geruiman ornstige an re Ilep 0. 1 C gericht (vgl luetrout bldz: 295); dag truiatto tbung ,do vlotu dofengie”_ Tloor ottenaie ondar bere Inominicue ontenie October 1640 Foor Ooa venacdeon Jniat hadden do Porugeeren yeratorkingud betoekonig outrangen (Fgk

Dagh-Reyisler16*0 1841 bldz: 190 191 . 218; Velentijn Kolabar bld_ 2 V.e) Zooala bekend geen aprake Cewpaest bet bemachtigen Van Qoa Ondorouuinde ovoroeakomst haeft diu ook nobit uitwerking gahad; E booget_ #utobijolijk rurCn du ouderbandelingen diroLtrunt do sijde Portugeeachen Fertdur gemeend (Fgl 04p bet Blot} Contract gemaect tusschen dcn bisechop vad Zellcedo dou Matthoo Castcro _ ccndcr ende den Ed Conmand’ Dominicus Bouweus cnde zijuen Racdt wegens d Oost-Indische Comp” ter ander zijde:

Eeretelijck dat bij bisschop , sll leveren in handen stellen bet fordt Op de Aguede liggende de Hollenders; mits dat hij

Ramadhan 1030 bogint 15 December 1640. Ui: bot conttucttolk Hot ellle no Se gurru Noorded Bomiy blocieudo Portu- geonche bezittipg tolonie (Hunter, Qartaet VI . 197 €, of do land- atruCf Balcette Zuided doe (Vgl do Map o the Portugutr tetritory Qos in Danvera Portuquese Schrijfloul Yonr ahij Agoada Lcatem Gon_ du Agouda baei_ op de Zuidweatapita de laodstreek Rard 88 Zie de Mop bij enyon Ygl; Yalentijn e kaart Ttan Koromundel on Malabaur (in Ie hior bot woordje eben nitgovallen ? O03T-INDLBOHI COHPAGNII 1802 1800

848

dan liberteijt van religie offte godedienst %ll mogen exerceeren ende [eten oeflenen daer boven alle incomeu der geestelijcke goe-peren TOOI hem propria genieten De mogadon Serdiseijt _ jegen woordigh overete Fan Foor - scbreven forten d’Aguade sall ell de goederen Fan de blancke Portugesen _ Op de Rardes woonende genieten _ maer tollen, imposten etc” TOor desen Maijesteijt YBD Spanjen is gedaen aullen betaelt opgebrght worden aen de Hollenders_ Tot beloouinge paer verighter eaeken deseg faicta sall den gecommitleerded van den Bischop , Babijsianeijk genieten djn- comse vun een der beste ende rijckate dorpen eijlandt van Goe liggende meer atadt Fan Goe aencleren van dien rordera ter eijgendom FOOr Compagnie. Eude Fermits gemelte bisschop eenige verhooleu gelt in Goa zijo seght oock te willen seu wijzen Fer aellve i9 _ saIL bij verovcringe daervan de gereghte hellit rooor hem en d’ander FoOT de Compagnie esen en gereparteerdt worden_

Adij Martij 1641. Int gcbip Amboijna ter rheede roor Wiugurla Was ouderteekent Dominicog Koowonb _ Jen Jebrenta z00n Jongh , Berritt raD Harn , Coroelle Clesed 8taets, Florla van]Ceseel _ Pleter ren de Cemer_ Arib Neijgb Zweer Homengzoon Jacob Nollpee , Dirck Jengzoon Bolleg , Reedt eu Secretaris:

Hoe @.0. ovur deze orereenkomat dachten, blijbt uit hunne ingtructie 11 Joli 1641 Yoor Matthije Hondrikaroon Qungt, Loan CLILI Gon Qeure Floot guzooden D’ouderbundolingh cnd contrecr (dou) Biaachop Sa cedo Tet Tenat auspect Tapr aelve Tuont_ DLLT dau Portugecs Jaor onwetond Yovcn ande dewijle dobun pemoon

ongemollestuert Lwp moelen over bulcx cruobtulyk beeluyten Onap vyandon deermede oordecl doen ande deae negotiatie allu det- RarduD cudu geleganthayt tnchton Louldocron dea oock WanhArahroamder Ceylon geracouracrt EIdG volok guhoel ontblout nubbcn dat deaep Bieuchop unde gijn voorgeven taat dient gemuokt hew looh ardem Dep credieta gevcn ODOI uiet badrogen worden KELIOP rertrouveu dede oudurbaudulingb van d'udcre syde oenelyck leggen ; echter diont ale DOCb gebeel Roor hooft geatootun wier met discrotiu eengehouden Deza inatructic fgodrukt deze Bijdragon Nien we volgreoke bldz. 920 , Op bldz: 929 gtaat VLAT komme gepluutat tuagohen montent Torar manuacrip bovindt zich dee COIm B niet- Het komt mij voor dat sij moet gepla atac Torer tueachun lnuion mootet" z1} loopt dan beter: Ik bub wij dan ook Frijheid oorloofd hear dulr te pleataen: 344

U

MDMLANDECH OLOOTROTTIED)

CXXXT. JAFAN:

Hel 1641 . RtucOT4 Caron (2ie hierveor bldz M0) werd #opperhootd Comp" comptoir in Jepan in Februari 1041 opgevolgd door Etmilard JLNI (tot Norember 1841} Bpoedig optreden vartrok bjj NLATI Yedo jearlijcra reverentia geachenckan peraoonelijck ten hoxo dorn (de -g hofroin} Wegen Kejjeerlijote Maij"“' verd hem dun Moi bot volgonde medegodeald (Dagh-Regietar 1641_ 1842 , blds 65, Nachod Jopon 290 -297):hat bet berel tot ovarbrenging der tactorij Hirdo DAAT Negasati; UE presenteu aen de Maij; die wij uijt eijnen name alenu seu - vaordcn njn aeugenaet. Deuse] Fen laet UE door ou8 BEDBCggOL alhocrel rijcke an Jepan deer weijuich met beholpen i8 _ ofte de rreemdelingen dacrinne negotieren olte niet dat cchter de Hollanders ten respecte vap de peege han lieden door dcu onden Kcijsor verlccnt daerinnc mogcp handelen blijven genieten it stuck beror commcrtie ak alle andere gaken voorjarige vrijbeded Inacr dat gchoudeu zullen ziju , here echepen voortaen ID Nengasacque docu bavcdcn mct hunnen gantecheu ommealacht uijt Flrando opbreccken cnde die aldaer te tranaportoron _ also Sijnc Maij' verataet _ cgcone Tebt delingen in siju rijck enders alb in voorachreven plaatee te gedoogen_ 800 UE. scheepen int reerwater vad Maccau ende Manilhe ber- #aerte ofte omtrent dege cuete eenige Portugiese olte Castiliaense galiotten _ die d' ooge mochten hebben 0m ben papengebroet alhicr pep lant te Betten _ cumen te achterhaleu mogen deselve wel vijan- delijck aentasten _ YCfU rered oude io Japad brcuged _ wacraan de Maijt grooten dienst geechieded ende dc Hollandera secr acngenaem mazen bijsouder s0 dc papen al audere gecstolijkc peraonen oprechtelijck door hun lieded aengemcsen conden worden . 0vargenomun oit Dagh-Regiater1641-1609 bldg: 86. de Japangoha @I btdpkruD uoor vio Lomuuiro t Yodo word ontvangen Vgl

Nacbod 293. Ovar- bade verpleataing onrer factorij nuL Nugaenbi reode vrOtor door ooien gedacht omdat Tad Jatt Eucutt voordodlon Thioattl c7e dna geed nadec] (Neahod _ 289 €. 988 ; Dogk-Rrygiatar 164- 1649 bldz: 67}. Oogwit, bedoeling: Watr Op 8 Maira orarlegh met da toloten $ naervolgende rere rontelijok geantroort hadde Det Keijaer ordre van njjt Firando op broeakon lande in Nangeaaoque Anllen Toaten cranaportearen promptolijct condan achtereo Igen; Inagelijer UIB6 schopen soodepich Portugie . ofte Ceatiliaens vaertuijcb i bandon Knicnut bortijt blevon d'ordro ran aijne koijeorlijoke Majj' dacrina naer to Eomen (Dogh-Begiater 16Ll_1e1? blda: 67}. OOsT-INDIECHI_OOUTAQND 1802 1800 _

345

CXXXVI ATJEL

8UXATRA '8 WESTETBT:; Februarl Haart]1641.

contreot Janoari 1807 (biervodr blds. bedden varbondingen cunicnar de 0.LC Atjeh w6l ellerlei Pnases door- loopen Manut bet dun Lu tohoupoozun hapdela- ataattondige betrekkingen aueaonud beide TatTaD gubleven Het bekend, Fooral drie eangelagenheden bij hel voortheataan diar relatiee atad bocrokkeu: OLEe beudel mot Atjeh eelf , die met Bumatru"e Weatkuat, Taai Atjeh earte halft der 17d0 ecuw zICb bad gerestigd ando- 7a8 nitgebreid Fteag wie jorloed goude uitoefenen orur Btruut Mabke_ ghultIDuOC #etouna op bet Maleicche nchierailend: Feo veratortta pluate in Atjeb _ AEn TTAeI contrlct 1607 uprak _ bad' Untnder Moeda_ de opvolger den eiltnm Privilogo geqobonken diet #ilen #OLDL oor orarigena Ien matta Noordkuat hoe langer hoa minder geueigd het gezng der OLC uitgebreid zien langer hoe @BBT Adb dbartegun vorzetted VooraL toen do kohtige [abander Moodi (in1807) den tOOn rwam bot rijb wtbreiddo buiton de TrCDICn oorapronkolijk gebied _ Sumetga a Weathat bet Malelgcbe achiurailend: Nocb hij noca sijn opvolger, bleken ton &lotta genegen met trekken teren Portugeaaobe Muluke _ dau door werd veroverd hulp Djohor ma BT conder ialRlen tle Atjeb (Tiele Europers FII , bldz. 120; VII, bldz. 184 bldz 248 B03 , Bouwstofen _ 1, bldz. I; & paaaim; Dagh- Begisters _ paraim): Zijn opvolger Aahoonzoon overie 0 deu 16 Februari 1641 na Iwam de tijd penar VTOIL renreguering, ingowijd door doobter Lkander Moede_ 7edurB diena oprolgar. Tn de eerate dagen har beatuur Aanear in hanr rijk cod LUZED der 0. Uot Felg Eozunton niuer Atjeh wt Betavia die dagen Jooat of Juatua Bohouten. Ig #iet Folgenden privilegebriet rertervan (Bouwutofen _ bldz II u> T: Degh-Registr 1640 164, bldz. 422 E) waurbij enkelo vroogere voorrochten murdom borestigd

Trnelact ujt Maleys vant @rwap ofte ebriftolycke acte der koningine vad Atchyn, nopende confrmeeren Fed des Comp" premincntien in-hare May Coninckrycb

By gratie randen Almachtigen Godt comt dit schriftelyck mau-

Overgunomen Dagh-Begister 1640_1641 bldz: 426. dabum moet geataid worden tuanclnan 29 Meart oD Mei (Vgl Dagh- Roite bldz. 428 426} Fgl: Bouwstohen blda 85 daam benaftien" hier niet op (ofschoon 2i mtaatal colttut vorden boachourd door andaro schrijvers), omdut "4 Dot gotoorend sijn geworden duor den Bultan moedeli zelfe niet offcieel shrift rijo gebraobt: 948

OENBEALI NEDEBLANDSCHT GEOCTROYEEZDE

dement Mabamoulie Bara Dely Halkrat Paducka Sirj Sultan Maalm Walcbeca Nul Mackerm Siate Bcrdouleth jang diatas tachta garadien Atche Darou Salem Jala Chalipha Tolle bliuckeude ale bobne_ Ick Coninginne van Godt upt- geleseu boven alle anderc gestcllt , Coningiuno door succerie rechterlyck uaevolgende vorige Conivgcu etc._ gaet [m mandament aenden OraDgcaya Paducca Siry ndje Penglima Randeer Callpha den OraDgcay# Siry radje orangcaya beser radja Indm Moeda radje Sittie Wadg" ~ rdja Indr Macotta _ rdje Lalapgh Toou Pete Sanglielie ende aen Siribidj d radje Panglima Priaman den Mardja Apanda orangceya Sry Amar Bangea deradja Mardja moeda redje Amat_ mardjn Srydema, rdja Indra Moeda _ Sirj rdje Sittia Leladeredja Maradju Iudm Maradje Iatja eude radja Iudre Waughsa Panglima Indr Popra ndja Mangeor radje Moedasar Perley de Wengks ende Ben Beodhar Segol Feelem Panglime Padangh ep dato Beaar , dato Moeda , Radje Pela wen_ nechode Cayt mitsgaders alle grooten vassalen ven Inync stcedeu aldecr. Ghyliedeu eult eltsamen wecten : det dew Cepiteju Gencracl genadelyck ontslagen hebben den achip _ handelende Ticou. Pria ,80 Indrepour Padangh gelijck Padocka Morbom Darou Salem dit geuadelijck aen den Capiteyn Generael heeft verlecut met Codes beliefte BOD Fergunpe ick nu Coninginne vav Godt gestelt , gelve aen den Cap" Generael. Item ala endere Hollantache scbeepen Ticou Priaman , Indra- pour Padang comen negotieercn _ zullev haeren met realen piddangh beteleu_

Dagh-Registar Tetcaie door: dc hoochgeachtc' ~Daelende TRde boogheyta Krtin " Syu buero Coninckl ycke DILTAD Dio Op DIoOm (tacbta raridjuln) Atchin 9idt,' Copinginne Godt in dit Eyck gestell " ~Ticou" (op Sumetra % Wosekuat) I beb niet de moeite gedomen LLEIDEN el deze grootheden tarccht bredgon; De titela zijn duidelijk ondurseheiden: Natuurlijk Bulme tra"8 WoatEwst. Haar voorgenger echtgenoot (Boutcstofen bldz nlot 1J, Lakan- der Tedi; VgL Boutustofen , I bldz. 355 _ auh 50. Rrordaeldera" OOBT-IHDIEOBL COLPAOME 1802 1800_

847

Itew geer baudel 8en Depemarcked Engelsen en Froten scbee _ pen deze vier genoemde steeden verguut ofte toegelaten #erden

CXXIVIL PALEHBANO. 21 Jupi 1641, oorule Anrkingen Nederlandera Palembung degteokonon Felncbijolijt 1616. tooumulige vortegeu woordigor der 0. Djembi _ Andfive gour} zono toen (In April} *een echenckagie dep Coninck Pelimben" door diana in Djembi varloevende gacanlad De PangOnt #ilde baudolabotrekkiugon tuce do Nedorlendere aankuoopen Ongalukkigerwijze Rac het onhebbelijk optreden Nederlendecho Fulrttlged tged Palembengers togun naer Djumbi gegondep Luten Imlu d bloed. Coon trcbt bierin voorzien en in 1817 ging Crijn Raemburch overleg mal Boury LLr Pelembang , waar vrieudelij wurT ontvangod HNLET ook Jantrof don Loning Banque {Benke)* achoonvader Pelembung 9 wotat Med hoopte Jenbang hinnen opkoopan benio drekenbloel , olifente- tEdun nopur bout De commercieole batrokkingen bioron roortduren in 1619 werd TTu@BChep onderhoudon eude notalyckhedeu becomam daer (ean) aaa1aLen gelacen Bedert dua Aene Yeder- lunducho factorij PalembaDg gevestigd. Wel werd sij reede in 1621 weder gelicht Coeoa plannen dan handel Tooreeil mogelijk unule centra trekkon IIALI botrokkingen KurdUD niet ufge- broked; De wijze #Barop de Nederlanduche zoogenaamdu VTYU lujden" wateren ten dortan Guinatrt onvoilig meaklen (vgl; ook hierrodr bldz 291), brecht de Hooge Rugouriug mocilijke rerhouding ook tot Palembang 1621 rerd een gazantechep gezondeu door Coud OM Iot rrieutycbal goede votuernte Coninck ende grooten Fetroatan endo UICuJOCTUD du grooto fuulto door de "rYC lieder haor volek begten wet dan oor geluete althana #at do achijo &anging: vorEucCD Loh #ord outrage" niot de onzon moeaten zelte Djembi hoedle rijn tageD Pelembeog bleof uiterlik de rcrhouding vriondelijk (Yel Meic Leod Sunintta Ind. Gidg 1903, bldz: 1250 onuitgegeren Ilde" Jouty Con 16 Juni , Ju; _ 1616 ; Coen 8oury , Apr + 23 Md 1617 ; ror Crtjn Rrembarcl Cori Sepl 1617 ; wan Corn Bowindhebber# 23 Jan: I620 Not. 1621 , Scpt: 1622 Juni 1633 ; Jm. Hoochlant Palembang Sept. 1821 : Kunt Djambi _ 24 Haart 1626 E Later Ewaman betrekkingen gedeeltelijk onder den invloed hot ie bokeud Djetbi Mntarem Intert pelo onderztaapde OrcrED bomet (Vgl Jotlicu0F6n1 bldz XXI IXIII; d, I bldr n ILII 7ar controct efdrukt; Dogh-Register Da yulL; onllgcrcucT misbite Picler Soury Palanbang Dichen Junc 1638 ;

Note d'originale acte eondot dietuti maer met der Coninginnen grooten ncgel bovestiobt' Dit hat Contractboek: 848

BLNERALB NEDERLAXDIOHI GBOOTTOYELDI

Gattrol nint 18 Der 1639 ; 0,0. * R 4an Rbr Bry , 1 M, 1ED Hec- Lood _ P, blda. 1816, Ta: Ten tijde alb ranneer den capitoyn Soerij was geaoudep vep wegena dep Cepiteiju Moor Anthonio FBD Diemen omme te overhandigen wee stucken geschut uefens 20 sx mngsquets heefit den pangeran Palimbangh geaccordeert omme eep Plaets in Palembangh riesen omme een gocdongh daer op maezen p allsalcke plaets ale zall begeeren dit i8 ackoordt dat den pangerpgh van Palem- bengh heedt gemaeckt met den capiteyn

Soerij int jaer Qingh in de maendt Radeap den degb van Jesemeij-Wijders heeft cepiteyn Soerij veraccordeert det i0 de gedongh #ll atellen aght groote stuckken geechut. Dooraek det bet geschut daor will gtellen i8offer eenige Portugeesen qumen 0m de gedongh willen a floopen offte 0ox Mattaram otite eedige dieflaghtige mepechen ijmeodt andera die heer laijden eenigh leedt willde seudoon went alle de roovers veu dic ven Palembengh mede T00Yurt Hollauders zju_ deser tijt geweest bandhaer Valeriu Gentill Daerom booft te decer tijt den Pen- BeraD dit schritft verseegelt verleendt: Bataria degen 21’ Jupij 40 1641. Pieter Boury had Jeatate jaren rarachillende malan Palembang herocht Tinilcen aedert 1887 . Norember 1640, Badjeb 1080 begint den 17 Ocl 1840. Imr- gegtu8n1} inetruct Uote 16*0 had de 0.0. Soury geleae dere nlet moeAL ingean bet verzoel den Peugera dUT - permanente raidentie honden tansjj wij varlof kregon , goodo stertlen boowan Vorat tgen diena rijanden verdodigeu ondor coorwaarda pepormonopolio: Jbj aldion deze of diergclijeko mCoWJODa VOur” Ratom UE. minc abdo doreelver antrooto n Rvad regrd ntOM Do Pangcran LOtD mot Baotam oorlog Matunm Djumbi T uAlne mouten rethD biot afkoorig dit donEboeld clono ooD FolDE iu zijo rir #iden bouwon vOrzoburub atukkon nKtod c4pon” (ouitgegaten Aecat miasito Jon 1641}. Eon bepaalde bindonde uroruon komet wiet geelotan Pelumbung (Zio ulo ET dont Bij rijno inatructlo 20 Juni 1640 8oury uitdrukkelijk gelest doeet Rtan d ondcu Blijkbaar Portuguea avodak troowene guzant vao Palembadg t Batavie_ euD Portogeaechun nBLD angt = Paequal Rodriguee d’ Andrude {Dagh-Ragister18*0- 1041 bldz: 378 R.v , 848). Dit achijnt do LlE UD sijo der roorloopige bekrohtiging van d0 ovor- entomiat JEatayia of dor oreraem diging ded 0,0. door den Reeant d’Andrade: Een roorloopIg karekter droeg het atur in elk geval Waot coomel Tueuei (onuitoegeean} Tetmuchte Soury %Jumi 184 eg* opvolger Adriaan Lianeld 19 Not: 1841 Fordl nitdroktelit door gecegd den Pangeran moet muda_ deelen,dat sijo begeeren Ial ingewiligd worded 00st-IYDIBOHE OOMPAONI 1802 1800 _

00

CXXXTITL: ALARL. Lugustu 1041. Mabk don 14 Jaquari 1641 voroverd _ inaluiting aclttel JATBD (uedart 1043) oigunlijk bulog bijoa balf jeer (VeL Bortcrtofan _ bldg. LXXXI _ deel blde. X, verdaro bekaudo bronnun litceretuur het Dagk-Begisler 0nz } Eon de velu corgen zulke ebrulCD Nederlandsobun Gonvornow dur veeting , Johan Twist , beeig bielden d6 vorbouding omliggende Maleiecho alammeljea ~Nca veraohayde conferantian ende ratalgun” Kord mot hoe uaburigo Naning onde omleggende dorpon” in Auguatoa 1641 ondorataand ,acoord Ketrofen” dat do Neder - dariandacha aoprematie orer die atreek reobte vaatigde ip pleete dur vroagcro Portugucsobo (Dagh-Regioter 1640 1641 bldz. 460 _ EATAIT pontot afgedrult; 1641-1849_ bldz. 78}

Artijkelen cudc conditien geaccordeert _ beelooteu ende geresollvocrdt tagschcn dcu E Joau YaD Trist _ extra - ordnarig Raedt vad Iudien cnde gourerucur over de atadt ende forlreuac Halecca mmpt gyn Ed” Raden ccurC ende Touielle Pala wep capiteijn , ende radia More , Perpatij _ Lowatan Varange , Mattamarre , ende Banse deraije ousted Fap Nanlngb met d’ onleg- gende dorpen terandere zijde:

dez eersten beloven ende gweeren voorschroren oupiteiju ende ousstene uijt ded oime ende regen de gebcelen menighte de doorlughtige Hoogh ende Mogende En Staten Geuerael YaD Vereenigbde Nederlenden _ Zijo Hoogheijt ende Voratelijcke Gebade Frederict Hendrick _ prnce Orangien etca Bewinthebbercn der Vereenighde Oostindiache Comp” jn dese landen dcu Ed” Hecr Gouverneur Genereel eude Raden YaD Jndien , mitegi hier ter stede den Heer Gouverneur ende gijue Raden_ jtem alle berellhebbcren die OFCI haer getellt olte qaermaely mogep gestellt werden gehoum getrouw te zijo ende ijder naer zijn nijterate rermogen in elle beboorlijcke onderdanigheijt den Ncderlandechen staet te drecgen ala gctrouwe vaasalen schulldigh ede gehouden %ijn _ gonder tegeu deselve ptaet jclu voor te uemen directelijck ofite jndirectelijct _

Uit hat Coutreolboek MTUD Atdute goapuld in bot Dagh-Regiter. Radja Mera wordt oor boofd vun Nuningh” gunocru (Dagk-Ragistar[16*0_1641 , blds 857). Palaran coker het bekenda pahalawan rijquoveretc; e05 Ligt Noordon Mabak thene @en der Negari Bambilen 350

GENEEALE NEDERLANDACHE QEOCTRO TEKRDE

derogerende ende niet doende alle contracten cnde verbauden met de regeerders den couinck Hispanien offte Portugesen TOOI desen gemaeckt:

Ende jngeralle ijmandt raut volck ven Naningh _ kindereu de Manicabers ende Malcijers tegen deu jnhoudt van dit contract qu8mien te verlopen oflie de hecren Gouverneur ende deseelffs offcieren ongehooreaem Waten sullen Foorschreven capiteijn ende on tsten gebouden weesen denselven tcr aenmadingh van dep tomagon [scaell Over levereu bij gemellte gouverneur ende Raedt naer verdieneteu gestraffte te werden

Comende een Mauicaber _ gijnde jowoouder van Neningh _ t’ over- lijden souder vIOU kiudcren ofte wettige erflgensemen naersaten sll de Compe als ten tijde der Portugesen gebruijckelijck is geweest Fad deesel ffs daer Jaten goederen genieten belft ende capiteijn Fan Naningh pen gclijcken tauder deell ende erflgenamed voorschreven hebbende_ het ticude decll cude erflgenaemen R4ervath de Capiteijn de helft geniet.

Wanneer cenige Manicabera _ juwooudere gemelte Naningh _ dcd anderen comen dodcu cnde dader bem de elught begeefit _ Comp” genietcu elle desalfe goederen , niete nijtge- sondcrt varc ded deliquant vrau oflte erflgenamen naer lieten die de helfft bcboudt _ FOrCU vaD overleden geseijt

D’ voorachreven capiteijn Naningh _ Mepicabera

uulslad _ mitgader d ’jnwoondera Maleijers blijven gehouden Gap

Doelt dit op den OOrpIONT der borolking Nading? Mot Hanioabare Maneogkabauera duidde Portuguzen ok do boronera van het Ma laiache ghiorvilad (bouiutoreti II, bldz 246 , noot 1) Maar wia worden biar dan badoeld de Meleier? Trouwan; Manadgkabeuora Tald8o Watn’e aattual worder de apolling der 0. _ C. tot Manicebera rarknoeid Dagh-Register = 1661 , bldz: 458}. Toemenggoeng (Vgl Vep den Dorg , Ranaan Tilh _ bldz 63), Degh-Ragisltrheaft neer laten” . Doze boide #oorien hooft hot Dagh-Registar niet. OOBT-LNDISCRE COMPAONIE 1802_1800_

851

rijesvelldeu ende elle endere vruchten ande Generale Oosst-indische Compe geved thiende derzellver. Item ve@ de betele endc peper thuijuen jaerlijcr sooda nige rente als naer groote dercllver voor desen gebruijckelijck arbritrege van den valiadoor des hortes ten overataen Fam} de gemeghtigdens de Compe Cude voorechreven juwooonderen ; thuijnen oudcr den audcren VCrCUO pende sullen gebouded ge wesev Comp’ ofite hare gemaghtigens te belalen ’ den 10” dergallver ip coulent gelijck voor dese costumclijck.

Mits dat ten tijde de versamelingh de voorachreven Neder-landsche Oosstindieche Compe deselvc gebouden blijven , Ben vOOr?chreved gaerders verstrockcn 200 gantangs melie of onge-stooten rija tot huu onderhoudt neficus een stuck lijnvaet ende C9 B30 tot erkenteuiese aen den capitciju Fem gemelte Naningh

voorachreven necllje gellt thuijnen ingesamellt werende den Copitcijn voorschreren jncomate genieten het thiende deel , 900 8en wafen als gelll , gelijc} VOur desen ge- bruijckelijck , mitsgadera den gchrijver 7BD d” capiteijn crusados cnde den prijseerder d? tuijuen ende vooruoemde neelljc gelijcke crueadoe , cens Voor haere gagie sonder meer.

Eonige vaertuijgen met betele ran Naning comende zijo gehonden blijven leggen aeD banckeaell eude YOUI gerechtigheijt bctacled vau duijeent, bondert bladen d9 betcled vep gelijcken voor ijder prauw crubado ten behoerc vaD mecrgcmellte Comp’_ Iem voor deo dieuaer ded ontiengor sabauder houdert

Valiador burtob bohattar der buuen Dagh-Begistar)heeft hier poot-zomma Minaobian moet rij ataen achter rjnroonderun Dagh-Regisler = amibegadur” Dagh-Regristar - neelie” _ Fen poort taloedanatof: Dogh- Raaker: Dagh-Bagister : al” Een aruaado ; Valentijue tija rual (Bataria , bldz. 057); gemooplijk leger: { 1.26 unEeTuur. 352

GANELAL}

DE

MDLOBL

OCIRO

bladen wjt elcke Becr beteele boenders_ toeback ende melct in hamboeten uijtgenomed die van eanige beaten eijo except gewerat

Mits dat voornoemde tomegon ofte outvanger verobligeerdt blijit _ geatadigh te houden eeu dienaer in de banckesell , die ook bet volck _ met voorschreven vaertuijgen afcomende moet vereorgen potteu _ schotclez endc waterpottcn_ ced paringh om houdt bppan eudc Eereecn off lampen ; jtem treemaell eten jder perwuon een echoupe det i 14 € rijo; ende voorts poutc ofite varche vis ende groente naer advepandt blijvende de Forderc moutcoastcn bij Langer FertTOQWCD aende bauckeaell ten laeste]Fan de gemellte peroonen.

1.

Eade wanbcer eenige prauwen ven de Comp’ in Pancalan voorhenden ziju ende d’ juwoondera Fap meergemellte Nepingh met baer eijgen vaertuijgen dat audera bow niet rerdt toegeataen _ affcomende sollen gehonden blijvende gemelte Comp offte ontfenger te betslen twee tepgana FOOI ijder preom behallven de gereghtigheden haerder goederen als Fooren gemellt

mede voorachreren jn woonderen toegcetaed , dat den gemellten ontfanger ofte sijne dicnaers diet gullen rermogen_ geroghtigheijt FBD betele Forderen FOOI det den prije Ya u voorachroved blaeden de banckaell gemaectt ende deselve rerkofit ziju , der loijden echade mita bederven Fen d0 bladerep voor te comen.

1. Eepige prnwen balnijna int Pacalain van Naningh Ben langhden sullen de eijgenaers der goederen gehouded blijven , de

Dagh-Registar = Yucoeyani Dagh-Regustar heter: gaenige”: De juiate ligging mij niet bekend Tungu’& of tangon muut Fodr-Iudie (VgL Hobeon-Jobdon , 882)_ De 0.1 C liet gelve in 1858 1880 enmaken: atudrjeng Gutivaken Doopar; (of tip) toriu de tangen cort Indib _ Beylon ende Cor- mandei” Vier tapgun ~8un guibono

stuyvor” (Yad der Chije Flakaalbatl bldz 811 895} Eeu roeivuartuig (VgL Encyclopaelie bldz 480} Aanlangbande OO8T-INDISOHR COMPAONI 1802 1800 .

858

roorechreved wared Idt hoijs van den jurou paicelaen ofte visitateur der voorschreven veerloijgen leggen tot dat dregers VaD Naningh becomen heeflt blijrende oorachreven jourou paccallaen zijode crusadug maendt_ ten lasste vau de Comp’_

De juwoonders FBD Naniugh ellders met der roouete #illende vertrecken blijveude geboudeu acn denbclven Ontfanger te verthoouen cCn schriftelijck a fecheijt YBD den Copitciju, met zgell va0 de Comp’ geteijckcnt vevcus ce hocu schenckagic VOOr ijder pcr- 80ou cew proffijte Fen dc Comp’ vooruoemt:

Van gelijcken eenige Mapicabera Fan audcrc plactsen om 10 voorechreren Naningh te regideren olte OP te reijsen aullen desellve a/8 FOOI desen rerobligeerdt zijo _ aen de Genereele Oosstindische Comp” voor ijder hoolit te betalen een Ra van eghten in epctie _ ende aondcr consent van den ontfenger oite tomegon ende te bctalen FoOr hoofitgellt poorop vertteczende bovcn dien vcrbeuren cu amende Ran 10 Re ten behoave Fad voorachreren Comp’ _

Eenige eleven ollte slevizned uijt Naningh naer Malacca Chrisgten Ferdeu verloopende eijgenaers van sodanige elaven ofte slaviunen genicten ende guedt gedaen rerded gereghte heliit den prije dersclIver sla %en offte slavinneu volgeda den taxt den tommagon fscaell balieu ofte ontvenger daerop te stelleu , souder mCcr. 10. Meer eenigc lijfcijgene Vh de Comp’ oftc de jngcsetene VBD Malacca Criaten oftc Moorcu_ naer Nabiugh omleggende plaetsen met vloght haer begevende aullen roorachrcvcn cepiteijna offite ondstcn gmpt deraellver juwoonderen niemaudt

Dagh-Register: sjuroupancalluen Dus: djoerve pontjelang , het hoofd wachtacbip die de vaartuigen hed te Fibiteeren (Vgl Eney-Elouardtn bldz. 485}. Dagh-Register . traotement Dagh-Register : ~comende ” Dagh-Register , onde #botaoleu hoofegell” Dogh-Reyister : sullen de: Dagh-Regisler . Capiteyn ” Voler. 354

AFHTTAL NEDERLANDICEE GIOOTEOTZEDI

nijtgesondert _ gehouden VCUCD desellve pcredoncn vasst houden ende OP stondt naer Malecca brepgen aCu bacre mcesteren geleverdt rerden _ mita genietende de voorachreven cijgenacrs crugadu8 snder meer .

Eude opdat den johoudt Fan bovenataeude artijkell onvcr - brecckelijck Qaergecomen werden , belooven ende gweerep de YOUI - bchreven boolliden , Foor haer gellven de nacm genteche menigte binnen den tijt macudt den E Gou- verneur offte Bijne

gemachtigens handt te stellen alle verlope Christenen_ slaven offte slerinnnen W7e die gednijrende de belegeringh der atadt naderhandt becomen voor lijfcijgene aen de Manicabers rercoft zijn , gnder eenige derelver te versteken ofte eghter houden_ onder wadt pretert oflte deckmantell sellve zoude mogen weged 18. Mits genietende rdtsoen voor did geene welke Btaende roorechreved belegeringh becomen zijn_ bupne raerde taxatie ende approbatic Gouverneur cnde dessel dfs Raedt_ Fieng willekeur sll sten de voorachreren lijffeijgenen door den - selleen prije vaerden ofite de eijgenaara laten behonden _

Met zodanigen veratande bij alldien eenige vrije Maleice Christenen in gemelthe Naningh beer onthouden eude met de laodbouw planten Fan betelen erneren Fillen , gellve hem al Ferden toe- gestaen _ mits betalende cogstume nevens auderc jowoonderen ende namentlijck det blijcke Bulx geschiet uijt vrije wille sonder rerleijding olite bedwank van jmandew

Zoo belooven de voorschreven oversten (nomine ala vooren) binnen den geprefigeerden tijt Malacca Ben de gemaghtigens ven Fell gemellten gouverneur oock leveren alle het geweer pieken mussquetten , degen8 houwers gwaerden jtem boosskruijdt_

Dagh-Register 1640_1642 bldz. 78: Die FuD Nanlngh comportberdeu haer gehoorseem OnseD ate eg Tapr LEHT4D Teutitueren Cariltnnsiasad Devomete traegh Foor:’ UOBT-IDIECHE CUAPAUGNE 1802 1800_

855

louten kogels ende emmonitie van oorlogh , piets gereserreerdt ofte uitgesouderdt_ sonder eenige dergellver te behoudeu ofltc Ver - stekeu _ veelmiv damaels vercoopcu kopcn offtc clldcra vCr - vocrED op verlies VAD lijf c goedt:

#ellcke penaliteijt mede gullen rervellen ende paratelijcken werden geerecuteerdt alle die eedige Cbristenen glaeff vrij pereoon Mooren olft Heijden naert gluijtev Yaw desc contrect vercoopt oilte desellve _ goedt #illens ofte met bed manck _ FaD becr idee sters traght onttrecken ofte verv OereD_ juvouderheijdt die sooduuige Christene glaven laet besnijden ofte met gemellt dacrtoc tracht be Fegen.

De voorchreveu juwoondercn vaw Naningh gullev uiet vermogeo _ mel eenige buijtenlautsche natie baudelen ofite trafticquceren _ directelijck ofte judirectelijck WECr blijvcu gehouden here goederen ecnclijcken brengen leng” de revier vau Malacce _ eoudcr cchige anderc passegie oflte frequentatie mct voorachrevu vremde heudelaera langa de reriere Panegle houden onder TBt pretext zellve mogen Kesen Ferbeurte Fem lijf goedt.

Ende opdat den jnhoude Van voorverheellde poiucten ende artijkolen alle hare leden on? erbreekelijck “ghtervolght eude nacrgecomen werden , met gemeen bewilligen hoofit ende capiteijn gemelte Naningh met regordt dien bij den H’ Gouvereor Raedt gestellt ende gesuthoriseerdt den voorgemelten Toulela Pala wan ; ende radia Mer Perpatij Sou wantan_ Marnge Mattamera eode Banaa de Raije als overstens ende mded neffene densellven Toulela Pale wan sonders welckers edvijs ende goedtvinden mit? bet gouvernt ende beleijt van Nanningh aengueude gll mogen gepitchiaerdt oftc besloten werden Pene nulliteijt ende verlies zijns ampta welcken eijnde blancke brieffken met merck de Comp” getekent

Vgl; biorvobr _ bldz. 364, noat Vgl Dagh-Regiyter 1641 -1643 bldz. 78 , 91 18L , 187. Is dt aumom Legedwoorpige Linggi? getal ligt :ij ,op dese gyde Cabo Rachado” (Dagh-Register 16* 1641 , blds. 226}. Dag-Register: Qieta Dagh-Register : nde blauoko brielkena. 858

GETTEALE NEDEELANDSCHE GBOCTROYEEEDE

door den gchrijver Jntse Vader omme eenige commandementen ofite peegen te echrijven niet gullen rermogen Ferden uijtgedeellt _ ten zij desellve blijken van voorschreven gemeed congent.

Alldus gedeen , geresollveerdt eude gearresteerdt bij dev H Gou- Tptdevt ende zijn E Raden _ smpt den voorgemellten Toule Palewan ende eraten (dempto radie Mera) ende meerder verscekeringh ten wederzijden onderteekent. Actum stadt onde fortrerse Melacce desed 15* Auguegtij 1841 _ Was oudertcckeut Joxn Id Tnlet, Anthonjj Hurdt, Ceruurdt Herbert8 Lamotlae Josn Verpoorten Pletor Back Lourong Florseenburgh Jan Janbzoon Menle, gabender; ende mij present : Adrlaen Hob- c8m1p , Sccretares.

CXXXIX JAPAN: Logustue 1641. Io Judi 1641 rond dun plate (zio hierFoor _ N’ CXXXV} de bekende gedwongen QEAT op zichzelve oneanEAQEDC verhuizing dor Neder- landera Firndo MIULI Nugueaki (Dusite). ontrangst dar viel niet mbe; onren wetded nmer vriendelijcke #COruuD onevnugen LAAC ouhousolijok getracleere” 20d werd Lemaire gedwongen nOm ue Comp” ataat Yoor n uruct 9 waoricboijt proderveran volgande ordonnantie Alepen zijn gemoot) ouderteijokened” turwijl bog 1ndart echadelijcko ordonnantion” (bieronder Igende] werden Faatgeateld (VgL Nachod Japarl 295 f; Dagh-Register 1641 1642, bl. 68 VR }:

Wij gebiedeu ende gelaaten den Hollaudschen capp” Fel atrickte- lijcken zijne onderdanen te ordounercn mowel te leude al9 op de schcpen verende det egene Chrialenee ornamentcn aCD den Japanderen Chinesen ofte eenige Bodere natien _ die hier moonen na Figeeren endc trfiqueren gullen rercuopen verruijlen pochte

vereeten mitsgeders tegenwvordicheijt deses lents patie ende vreemde- lingen ecnige oeficningeu met FoOr verhaelde geapuije bij der band demen, ofte ijmant hiertoe animered item dat den

Daqh-Begisler . ~Iutche Vadaer. Vermoedalijz beter: Haeck; ” SchrijFout VCOr : Foraenburgh: Overgenomen Dagh-Register 1841-[642 _ bldz. De bopalingcn dg tcetenen 1og”aLun (Nachod _ Jopar , 298. Vgl. Valentijo , Jopan bldz 84). 0O8T-INDIBCEE OOMPAONE]1602 _ 1800 ,

857

Sundegh oite Rustdegh vam gelijcken Heijlige dagen die gewoon %ijo Fieren wict obgerveren mogen mBer 500 lepge ip dit geweste zijp (om alle onbeijlen YOOr te comen) deselve geechart gllen moeteu rerden. Det men alle pealmboecken _ teetamenten olte eenige andera diergelijcke boucreu waermede de Christenen hun ordinarie te buijten gaan _ nijt d’oogen der Japeuderen houden ofte s00 contrarie docu bevonden _ gullck de Portugeesen gestreft werden maeD ge dach (onderstont} uijt den neem ven de twee regeerende gouvcrueurs YAD Nengaeacqne:

Dat dit borcustacndc alle de Holluders die reede geanriveert ziju cnde bicr nacr oock verachijuen gtaa@ hun door dcn Holleudeche capiteijn gerieuselijcken belast =erden ende gulcr met zijn cijgen onderteeckeninge bevesticht gullen wel latcu gevelled_ Wes ouderteeckent Le Aalre:

[tem tot mcerder beswacringe dat gelijck eertijta de Portugeesen Chineczcn . alle des Compe gchepen gelijckelijck prccijs dcn 20r degh Japanse maene (zijnde dit jaer 24* October) sullen mocten vertreckew onrercochtc coopmanschappeu terugge voeren ergunzende laetcomende schepen vijftich degen tjjt _ endo aeu opperhooft met d’eerte olte leetste te rertrecken_ Dat rouwe gijde al tcn tijde van de Porlugeesen de pancado onderworpen , ende acn de Keijecrlijcke steden uijtgedeelt moste werden _ Dat Been Japauae dieuaers mochten gebruijckcn maer YaD cijgen watic mogten lactep dicucn met bevel geen Jepanse dienaers noch Firendcscn eijland bij d onee mochten comed_ mita dcaclve voor bedeckte Christenen sijn gerespectcert: Dat ello geept Comp” huijzen in Flrando noch overigh

Lemaire vaerdigde teratond de noodige bekendmaking onoer 2iju gezng atund o Nederlauder uit_ welkc aldus eindigt = nNicttegonauaande iles TOoT Chriatulijck gomoot bort unoo HutaT Fel6 oteur- reren det echter elle aweericheijt mogelijck uoor comen hier ovar Comp’ rijoko cepitalen _ dobopon oude volcharen moobteu ComCW ontBtLUD langо bior nooh sijn naer aullon moelon voegen: Ondartueachen betracht ijder met innerlijcke heijlige gedachton zijn dodt diouou Do juarlijkecbe

prijuzetting door ZOuTUfQUWIB Naguaaki verechillende cijdeboorten. Yedo Mieko , Orake= Sakai Negasaki (Naohod 24} 858

@INERALINEDERLANDSOBE GEOOTEO YEBR DE

wa; most afigebroocken rerden mitagaders de coebaeij Tret-tuijgh dat in losaen laden onnodich Was vercoopen moblen_ Det geen gondt noch goudtwerck uijtrocren juerlijcr macr 50 attij Fortel nisien weijnich swavcl buecruijt_ gecn meer rijs _ terwe _ boontiena rictualie als tot de reijse poodich uijtvoeren mochten _ nocb geen leck werckcn achutecl &’ daer Jepanse = stceden forteu off personen , insopderheijt die repenen excerceren [%p algebeeld waren] , op sware atraffc_ Dat de Keijserlijcke Maij’ expreegelijck beroolen hadde, de Neder- lendera in alles couform de Portugecsen te tracteren souder daertegen ijets te mogen verzoecken en sulcx niet geaiut sijode gedoogen mochten g1en ven daer gecomen raren Japau aoude evepwel niet gebreecken maer Fan diepatige Faren werden veraied doch dewijle de Maij’ bericht , de Hollandera Christenen maer die relegie niet voortplauted deu Portugeesen vijanden Rarc stont hun lieden (hoerel dacr weinich staeta FBD meckte) den hendel sij0 landen toe_

CXL VENQURLA_BIJAPOER

Decem ber 1641. Het verurag Hart 1807 met Bijupoer (zie biervoor _ bldz. 236) piet tot Qitvoering gekomun weinig ataet maken Rocdo gorindheid den Bultan teganover de 0. I C, dat bij , die Htocue dobberdo burhuaad Portugoezon eijue handen hed sijne pogingen Tatdre uitbreiding sijn rijk in Ooatelijke richting Tn0ip8ie KeTdtika (Degh-F Regisler 160 164 , bldz: 1641- 1649 blde: 272), don Judi 1641 EIOb 000 verdreg mut Portugeeren liet overhalen ZOCC beskiat tegan de onzen garicht (Dagh - Regioter 1641 1643 bldz. 7) Toch ACAD in du 1837 vorloopen

Etfect dese nchedelijcke ordonnanten teratond punotueel worck geatell 10n Ilo wolaro onrodolijeke procaduuron an dore ItuoCC importo (vgl. Valentijn Japan bldz. 84 gentach claerlijck blijet Comp’ gelegentheijt int Japense rijok . ellenttena rorulimpt vorendert soodanich vulled dat Jelfa rool Jappanders oorqeulena JEUFIDDC gepn jo1EEJ noch vorbeturingh (ijmmory rueckendo FArnueui verbopan ataet _ welcke den alragerenden Godt tot Comp” buytud diouat ja licbst goliuven achioken Dit opachrift lezen pluate bot fontiove Koet Mala- hant blds. %04. Overgenomen nit Dagh-Register 1641 1642, bldz. 298 240. OOBT-INDIBOHI COMPAGNE 1802_1800_

859

juron de botrokkingen tusschon do Nederlaudore 00 hu: rijk van Bijopoer niet rarbrted ge wordod 2oo weri den October 1840 de opperkoop LE Hena hornellazoon Block TeU proper geacbenck” nr

Bultan guzondon Poctuguezun #io Hcnnmtd dat Bijapoer rilden onderhandelen dig erinny oor comed Blook gerocht nieuwe farmane tolerijheid 7ooi Comp goederen rorlof dewyle (vortoitd Portugeden booada dichoyt) Wingerle Comp" dienecred ondu middelen niut wel aeecker #arun logie eenicb gerqbut moohtan varrien Niettegenataande atelige boloftan waruod do formana - geconsipioert ende geucbroven maar MRTAn Doclo geteockond geacba pt" toun Block ne bonigun etaca Geder vertto (Vel Dagh-Eegister16*0-1641 _ bldz. 190 _ Niot ladg danroa IdOOLCD de onderbandelingen Portu geezen tot bet verdreg ren Juni 1641 bobben geleid zijo begonnon AL apodig ecble Iram eene nieure vijriging in de politieke rerhoudingen BaD Blocq _ uclober 1611 geder nar hal Bijepoeracbe bof rertrof Lamolijk forach optrad Folukte bete onurktulmoe IuriAnS tigen aijode albetentle partije Joboone Mhouthp buloften TnuuT baetatreckinge uije goede meaninge voortgecoman sijn" het bleek dat do Sulean dio dugen apdermeoi Fuch Fruntachap Portugesen comen" gaf bij voor det bij -met soudorlinghe rruneschap oulataren toor Blocq : - awij "preeoken met de Portugusen Tn Ont ILAT mOt OdFl bafte' (Dagh-Registar 164 ~ 1642 , bldz. 280 238 7.

Ficrmeu dca coniucr Fap Vielapour thol vrij ovcre] te negotiereu: Hierbovcn stont een zegel met inct gedruckt , dacrop sjn tijtel opt Parsisens geschreren stont:

Alle gou rerpvrs tonnedaers _ karokas _ thollenaers ende toe sienders Fam wegen als pachters ende anderen , hoe die oock gouden mogen zijn bevel hebbende orer eenige plaetsen onder 0n8 gebiet rerden desen verrittight_ dat d Hollanders on8 clachtig gevellen sijnde onge fermans haer over &l thol vrij te zijo VCI-leent niet geobedieert wert ij uijt onse authoriteijt hem descu eed ander tot renovatie ende becrachtinge deaselfs bebben vergunt_ gebieden ende belasten eeu ijder Fic het sij , decs ouge gebot obedicreu ende sodanigh te onderbouden det de gemelte Hollanders piet andermael clachtigh comed te)Fallcn op peue dic aulcx Cuu- traricert gnder genaeden_ ander tcn exempel , gestraft gulleu worded eonder det hun met d een off d'ander excuse gullen mogen behelpen, Toen begin 1642 de Portugeeren achip Bijepoer be_ machtigden, zorgde Block , dit 44o Hof - werd bokoud : uijt aoodapige vonckjee rout rertbckon" (Dagh-Btgislor 1641_161 _ blds. 351; 1641 [64, blde: 108 , 228) . Wenneer ie mij niot bekend 860

@ENEBALE NEDIELANDSOEE QIOCTROTIEE DL

Fierman door deo coninck Vibiapour sterckte Wingurle te mogen bouren:

Miermamet Rassa , gouverneur ende gecommitteerde over de landen ven Couckau Den Hollants coopmau Claes Corueliuscn Blocq heelt op ons Yet- bocht baor goedereu rergecckercu _ bacr huijs in Wiogurk met geschut willeu stercken , det wij wits hun

vijaodcn dacr dicht sijp , hebben vergunt Derbalven U. bij desen bclest wert baer neet heer welgeralleu sukx letcu docn souder haer ecnige verhinderinge int atelled vant geschut aep lant brenged amouitic, doen mber alle hulp ende vruntechep prezteren det U. scherpelijck bevolen blijft.

CXLL HAUKITIOS_MADAGAJKAR. Maart 1642_

Reada baralad tocht plrt Indiu berotbten Naderlenders (Joptombur 1595 Februari 1598) Madaguskar (Vgl Do Jongo Opkomtt bldz. [89_ LO8 802 _ K Op leteru reizen werd bet dilund meer dan Aene nangad &an verrerachingaplaata Foor onze achepen_ avenali ook Mauricijua. Don Hoi 1688 word @atatganoemd eilnd Roor 0. [C berit ganomeu ook ut Tuad Andert Europuuacbe natibo wr zioh zouden veatigen Van Uer Terdem ateneknig betrokkingen met Made- BLktr gezocnl vooral alacar trnchhare men toopen _ Yelk doal cenigo Nodorlandore dit oileod #orden goplaatat den gouverneut-gunereel Fan Diemen deed de cmmldenf Mauritius Adriean 9tel (1839_1645) , relf tocht nBar Medagasker UAILD ook andare Europeench Fnnachon betrokkingen gczocht baddon vorkrogen 1841. mocat dalr bandol tncheeu drijreo contrlctn bluiten. Dit gelukte hem met den Coninck" van Aolongil Noord Dohtrnat 158 RT eange Redetiandarp Yetden aobtorgelaton voOr onderbondeu dor botrokkingon (Vgl Houring" Maur itiut , Lodigche Oide 1895 bld: 1-6, 22 _ 80 _ 81)

Dodoold Wotoi natuurliik Koukuu de bunuming Tour do kuseatrook aohad Sntat Goe (Hunter Cautte t 488; vgi. biervodr bldz. 2851 alle diseatre die baer verleden jear de Portngenen gedreijcht bebben RootBcomer in Rudon gurudolvuert don 10" Maij (1642) Comp" huije in Wingurla LED liobte acucten geaohuta veraturckun" (Dapk- Begistor1641_1842 bldz: 261. Vgl: 1643_1644 bldz . 240). Uit bet Contractbook: OO9T-INDISCHE OOXPAOME 1802_1800_

881

Allsoo Sijn Maijesteijt Filu Bucou Coninck AntongilI , mitgd" hooghgeboorenl Princen , Sijne Maij' gebroeders ende groote subjecten tut diverse tijden justantelijck aen deu Adriacn YaD der Stell _ com- maudeur van #eged de Nederlandsche Oostindische Comp' hadden versoght = omme in buo boofftplaets Antongill op des Comp' eijlend Madegescar eeuige Nederlandera leten habiteeren J00 dat dev E commeudear voornoemt ler eeder ende Sijue boogh gemelte Maij' ter audere zijden hebben goedtgevonded _ Iel dc auderun tc accordeeren dese naer rolgeude artijkulen_ Ten eerutev 800 verclaerdt 'Liju Maijt den kouinck Filij Bukon mitgaders de hooghgebooren pruccD code Ziju Maijt broeders Afulij Bengeudik Fulij Larifov, Fulij Besieranga Fulij Behauu Filu Billes onde alle audere Sijue Maij" groote zubjecten hun weaen MaTe opreghte eude wettige ondersaten van

d’Md_ Hooghmogende Heeren Statcu Geuerael der Vrije ercevighde Nederlanden; Siju Hoogh’ den Prillce Oraugie , mitsgaders de Nederlentae Vereenighde Oosstindi- sche Comp; gelijet zij deu de hooghgemelte Heeren Staten Generael mitsgadera de Nederlandschbe Vereenighde Oosstindieche Comp” houden ende erkenuen oor hunne Fettige eenige ende soureraijue overhcijt: Zullen dienvolgende tot allen tijden gebouden wesen het landt vau Antongill uijt den nbem ende ran wegen Hoogmogende Heeren Staten Generael der Vrije Vereenighde Nederlanden ende Zijo Hoogh’ den prince Yad Orangie te bescbermen ende verdediged, s0 Fell tegen ingelande vijanden eude rebcllen uls alle audere uijtheemse juvasien: Eudc gulleu piet gedoogen, dat allbier cenige Frepecoijeed, Engeleen, Deened, Portugeeseu Spangiaerden ofte audcre Europiache natien pousegsio oitc beaettinge - ncmen maer desellve beacheijdelijck affwijeen den handell beletten ende bet lendt poor meergemellte Heeren Staten verseekeren. Dat roortaen gcen slaven slevinpen rijs ofite andere voorvallende coopmanachappeu en ijwaudt mogen vercoopen dan allecn aen de dienaera Fad de Nederlandtsche Compe die daertoe sulleu werden gecommitteerdt: Vgl ofer de titel Hecring”- bldz. Doze bowering det Medageekar eilend der 0. I C , ia in etrijd hot aluiten dit contraot Zelf Nederlandera NL de coningh” Antongil xijnon 382

UENLiLLE NEDKELANDSOBE GEOCTROTIEE DK

Eude 500 voortaen _ gelijck Foor desed is geschiet , niemant Fer - mogen cenige slaven oilte slu Fjunen naer d’ander zijde vent landt voeren Ol alldacr tegen toebeeseted offte Eleeded Om te zelten JLAOI sullen glfs gebouden Wesed quantiteijt see Ben teelen det gcen gebreck comeu te) vervallen ende dieghballven genoodt- druckt zouden ziju hun voedtsell elldera te boekeu_ Ende belooft den Commandeur allhier eenige Ncderlandere letep residecren endc bun met quantiteijt Boede sorteriuge aml cleeden ende audcre coopmanschappen tot opcoopcn vad slavcd nj9 andere profitable mineralen die bicr Damaclla ondeckt moghted werded _ veryien: Dies sall ded Couinck de residereude Nederlauders alle vriendt- schap ende behulp moeted beweijsen cnde hun tegen alle gewellt orerlesat jnwooud; beachermen _ opdat met het verschijuen der gcheepen geen reden hebben, hun quadt tractement te beclagen- Eode sullen alle alaFen ende alavinnen naer de? Comman - deurs rertreck aen Compe dienaers werden verhandellt , OP eijlendt Noaboo tol des Conincks risico ede Geraer moeten bc- wacrdt rerden tije een ofte ect Comp’ scheepen in de baij cDmed verscheijneu om desellve verFoercn_ Welcke bovengtaende ertijculen ondergeschreven belovcd alle deesen ende ten vollen te comen: wacraghtige verbiu- dingh eude teijken der waerheijt hebben partijen wedersijts onje eijged bandtteijkens hier onder geatellt: Gedaen int Nederlandt comptoir Antongill _ den #ghoten dagh Murtij duijsent ges bondert twee cu vecrtigh_ Was geteeckent : dit is bet merck vad fu Bokon . dit is

het merck vap flu Befenedlek , Adrlaen rn dor Stell _ dit i het merck flu Lerlboa , dit j het Wuerk vap flu Bellag_ Leger atoude : 0u8 present Joan tan Beijlen ende Jecob Jacobbzoon_

Opdat Ven hoopte gond, Noqai Be aan de Noord-Weetkuat of Noaai Ve 4un Ooalkal opvolger Yao der Stel ala cDn Tncour Mauritius _ Jaoob Moerach (1645 _ 1646) ecbtte dergelijko doncructum veinig KuUIUC omdat Jicdlen Dict Tlaten oddudckonol baddop" Dee ondut Sonaanmuen dienat Razen tegenover eudOIO Europoeacbe petito" (Beoringe bldz: 45} OOST-IDISCHE OOMPAONE 1802 800 _

CXLII: KOST VAN KOROMANDEL 13 April 1842.

Matthija Hondrikaeoon Quest _ berelhebber der Flool op de Wastkunl Voor-Indie (Fg1. hiur"OJr bldz. 848 Toot Otuticed dun 5-8 Ootober 1841 zijjn Toot den vijand beromer Fondmn Reto opge- volgd door Cornelia Leendereaan Blauw , den Janueri 1642 deel zijner VoOr Goua bbare" opbruk Daar Ccilu 0 nd- ut veruedigd Dominious Bouren: naar Voor-Indiz' Oostkuat ging 1n8t troepenmacht Nim 700 ILlID vloot achepen ijets voordurlijck dluorti do Cowp' op Negoputoui code St. Tbome ettepteeren" welke beide plaataen de Portugeezen FmFuD gerestigd Den April Kwamt men 44 voor Negepalam galegen hot gebied nuik Tadjore: Voordat de Eld werd aangetaal, begon Portugeeache bevolking onderbandelen den 13 April merd tuaacheu ndg nadcen preaont weaonde Portugeesen uijt TEEU Nogupetuatise borgorijo het ontthct gotrofien' bier- ondec afgedrobt (Dagh-Register I641 4648 bldz. 242 248 . 252 , 255 -267 275 284 290 2201 _ Thome Ferd Joor Odien ougumoeid gelaten bij deze golegouheid

Wij Coruelis Lccnderscn Blauw cude Domiuicus Bouwcds cum-mandeurs OFer de wlote ren offence , graaserende langhs de cost van Indie mitsgaders deselve secrete raetsperaonen beloven bij degen TBD regen Haer Ho_ Mo_ de Heren Staten Generael der Vereenigde Nederlenden Siju Hoogheijt den doorluchtige Here Fredrick Hendrick bij der gratie Gods prins FeD Orangien gruve van Nagsau R etc: mitegaders de E Heren berinthebberen ven de Oostindieche Comp uijt de naeme ven baer Fd. d' Heer Gouverneur Genereel Aothonio van Diemed ende de Hrr Raden vap Indie aen alle de Portugcsed inwoondera der stad Negapatam ten aeugien ons deseclfs residentie plaetse voornoemt demoedigh ende reverentelijck hebben opgedrgen _ gelve met Nederleutse guamizoen besetteu cude vacr OLS t nemen onder soodanige reserve dat sijlieden baere vrouwen kiuderen olte middelen minste door onse ofte d'onse niet beschadicht maer Fel contrare alle overlest der gwartun ende iubabi tanten desea lants bevrijt beschert gullen Rerded blijvende bijlieden verders onderworpen een behoorlijcke ende geregu leert cun- tract rolgens de buijt ven de overwiunaera ale apderuis met

Overgenomen Dagh-Regiater 1641-1642 _ bldz 256 , 298. Op bldz: orokud” 884

UEAA L JEDAEL

[DSCHB GEOCTROTIEEDI

gnen

Tot confrmatie vant gene roorgeechreven hebben bier ons gewoonlijck bantteijckeningh ouder gesct ende getekcnt Cornelle Leendertaen Blaeqw Dominlco8 Bon ” 008 , Pleter Sijbrantaen @roe8 Pieter Paets , Cornells de Potter , WIllem Qerritaon , Herten Gerritsen Vrles , Adriaen Alderteen_

CXLIIL MALAKA _

Il Joll 1642. verovering Maleke Joot 0.I C (FgL bierrddr _ bldx 845 _ 449) mat Alaln Djohor maakte dit rijb gobruil de tugached komat dor Nedurla udure eiudo makon don langdwrigen oorlogatoeatand ~uBAOben Atjeh Djohor: Dit denkboeld KOIC io Atjob gunatig Upanomen vrede Rerd gealoten indireot gevolg burvld trok Atjuh zich ierue hot Maleieche Schiereiland (vgl, hier- roor bldz 345) , behelve Perak (aan Wogtkuat). Hier antuouttan de Compa goie Atjeh okatt wodar. Perak toch vormde onder 8ie0g WCur Dominalo opporhoogheid AtBande rijtjes Kedah _

Kebeurde den April nadat den 1845 opze troopen waTeO geland crondom matuxl gologuert” Du Portugeoz0n rouden nl (rolgena do leting OneAt oommBn danre die niet overoenkwe n de lesing der Portu- geesed) TOom plunderiugbe” opbrengen 60000 ronlou nI, 10000 &ntond terwijl de rustorondo goudu blijvon Btaen doorvoor txo sufferdto personen banded te stollen” die weder in vrijheid zouden Forden geateld_ wEnnear blijten _ dnt vrede tuarcbera de Portugesen ende Nederlanders Orionleu’ gualoton (Portugal bad zich 1640 Spaujo nfge eobeiden) roor Jetum otereeniomat terrijl ei Andete in gijceliug COmqan blijvon reeteorendo 40000 ruan warun uitbotaald. De tien duizup Furdu betuald WILLI den 21” bebbou dio van de atat pour onbe echaemlijcke nelve FoOr deaen (trourane door ben end617 OpRevette) Ro- contracteerdo geuegoor+” HSLACTA de *Ontagiers” handan dor Mederlandar llsed (YgL n0g Dagh-Register 1643-164* bldz . 352). Kecinotror houding Portugaezan Fol grootondeela zijo Fijtan terletad (dep 403) do utad door ODEC LTUUpCD Do pulk ViD Tanjore had nl. O@UD le FODA vregun #BOTOI atuut #aTCO gudur siju wutu, EOLnEBU Licentie Qaaaelfa lend queman bet anexoord det rij slechts den Portngoesen tfbrouk trucbtten doou endera niet ala ; runnt ande fevanr nutd rricntuohep Jurld” rocrAn bad Naik blijkbanr uiot bevredigd Atheng OnkAD trokken dezelfdo maand uit Negepatam trug aangevallen door nejjcts volat/= vraRende roor meerder macht raut rijok” (Dedvore Roport _ gcont oou uodoro lesing vertrokkon VteB toor de Portugeeacbe Vloot_ Hij

atelt gebeel deze bonrtunis foutiof in 1648; vottOA OD nbulcr pegotie TrdoT legoutheijt iu dea nuijoz Junt gueobort bleel”. Dit het Contraotboak OOJT-IDISCHI COMPAGNK 1802_-1800_

865

Oodjong-Baleng Bapgeri de &g. tinquertiared” Bchierailend MAcT bulangrijk uitroerartikul Deur Vbor-Iodid Perzie Doot de 0. I. C hat balangriitata geheel bet Bobiareiland Hare beatunrder FonJobtI anarot dieu tinheade Enotap mogelijk Compugnio trekkon_ Hat turst Gulukten do planben althan” godocl- telk met Kedab (ŸgL Heeres_ Bouwolofen bldz VIXI_ 108 ULC bet coutraot Juor afgedrukt goworden)

Accoordt ende contract gelaaeckt bij Jan Hermangen_ oppercoopmen ende directcur deser qnartiersche comp- toiret regens den standt der Vereenighde Neder- lendsche Ooatindische Comp” int coninckrijck Qqeda _ oijt aothoriteijt Fad d’E Heer Anthonio Dieteu gouvenieur generael oFer Orienten mitsgaders bij Miarire E Heer Joau Triat_ gouverneur directeur Pen stadt ende fortresse Halecce zijn missive de Maij’ dalo 18 Junij 1842 daertoe geauthoriseerdt ever zijde ende deu doorlughtigen coninck Quede Poule Laea eude Meer eudere hecrlijckbeden ter uudere zijde , det VOOr eeuwigh onverbreekelijck_ egen [ ]* Julij 1842 ju Queda:

Fertelijck eall deu Koniuck toelatep [det ren] alle den Quede buijten comt_ vellt Vereenighde Neder- lentsche Oogstindiache Compe de dienaers deeselffs de gereghte helfft eode det tot taijll maes brae (P) , jder teijll} gereekent tegens d”masen + d”_ sude zijn gemellte taijlls masen #samen gerekent Ju8t 81+ eleghte Quedase munt p’ baer: Fdogh volck die den thin aen de Hollander te merct brengen Kcrt iu haer believen V9 R81 gestellt kledeu jegens redelijckc mArct * dep gemelte Quedase munt begeeren , zonder pudere uijtreged Fab Speense R” ofr eenige andere pretentie maeken gebouded ziju lereren. Vorder den Coninck B4 | niet vermogen _ eenigh mct ziju eijgen jaghten preuwen alb enderaints veell miu anderc paticug_ uijt voeren Voor ende elleer den Coopman ofte anderc Comp” dienaers_ daer toe gelaset _ met cen gecommitteerde van den Couinck aen boordt gecomen zijn jtez de quantiteijt gewoogen perfec- telijck pen de voorstadt Ponpou Opgenomen heeft ; welct verbandt gemclte Comp’ scbepen of jaghted elu audcrs eer cenigh tin Fen Vgl Dagh-Regisler 16*)-184L bld. 187. Poelau red dal? Noord-Wosten Kodab) ? 966

GENEEALR XEDEELANDSOHE QEOOTROTTEEDR

hier FerFoeren gelijcker wijs sullew onderworpen zijn Die hier toe voren genomineerde gecommitteerdeng sullen z00 haest ie jaghten , scheepen off pruwen affgedreven ende zijlieden boven gecomen zijn_ den Koninck Oringcaija Bagaer ter eerater gelegentheijt jder met hun brieflgen trangporteeren allvooren

besonder een contre - bouck Fen uijtgevoerde continueel emed well houden_ Jtem qualiteijt Vau uitgeroerde ean den Koninck off Orncaija vertoonen. Soo dan beronden werdt meer door den Koninck of ’Koninge bevell ale andereints dan de Hollandera uijtgevoerd offte toegewogen hebbeu_ sall den Koniuck geboudeu zijn , binen degen _ FOOr S0U veell packhuijeen oft allrcede wegh gesoudene minder bevindeu Foor dc prjs ende conditie bier vooren beraemdt te gullen leveren . Ded Coninck zalI Crmogcn wat schepeu uijt Bevgale , 8uratte audere plactseu paasen FA 0 de opperhoofiden der Neder- laudteche Comp” dienaers uit dic quartieren vertoonen maer anders vict . Quede tc handeled vergunt werded_ EAogh bun pasacn Op Malecca cerst aen doen houden ende deer uogh nict maer eerat uencomen sall iw dier gelegenthcijt den coopmen de Nederlanse Comp wet eep gecommitteerde Fan de Coninck uijt Jayt der gemelte coninck ende d’Ed Heer Qouverneur Geperael revier ontacght werden ende nae Malacca wijzen pas van de Qouver- deur aldacr Op huu wedercomste vcrtoond hebbeude dew bandel ook abder} diet , “crguppCn tot Felk visitcren der paescn deo P*al YAD meer aengetogeu Comp” gclooff zll gegcved werded_ Was onderteckent Joen Hermanged Ter zijdc stondt gedacue collatie jegens d origineele door den Koninck int Maleijts heefft laten schrijven ende met sijn gewoonlijcke merck bevestight , is dese deermede beronden accordeeren ,_ datum ut supr . Wes onderteekent Joan Hermanben.

1. AAKUN_ 20 Aogasta8 [642 Zooule Tecds gezegd (hiervoor bldz, 335)_ ook ne Van Diemnen e Lreede beznek Ihon heratold: Fakiali kimolaha Hier biijkbeer titel, bupenld nmur verbondon. hurne Dlanen_ inhouden dat 25i carse Maleka moeten Hendoun Orergenomen Dagh-Register 161-163. bldz 22. OO8T-ENDISOBE CUMAUNL 1802 _1800.

987

Loahoo Tornataanscho Grooton rengcbton zioh uiet iu do omatau: dighudun gohikkun: Vooral Limolaba Loehoe tred Op den voorgrond 10 bet 7AIzaC tegen de ozan gerteund door Makaaaaren: Nadet in 1641 de krig efwirraland geluk gavoard kneg Fabrri 1642 bok WRIO gou Aruur Molukken Aedtno C4D luiding: Kitolaha truoottn Oniruo seder Goeden Toet Todad vettodnt zjjne edberanten vrede nodepige Ruade condicien ende voorwlardon” uu Cacu sonde gelicvon pIuucnOuren undo wierd dezelvo dou 20” Augugti begloten ende dEBIRED indo Neder- duijtau 4l Malejitae tale contrcc getekent Inijdande int Nederduijte Roort Koor Folgt ” (Vgl: Tielo_Houres _ Boutnutofen bldz: LXIV duel I_ bldz. XXVI Dagh-Repiater 1641-1649 bldz. 1-22.)

De gecommitteerde aigcsauten der negrijen Combello Mag- 8olijo Erangh _ Noale ‘eijlant Qnelangh Hetteponti Asbahoudl _ eude Laton Tabakece binngen Casteel de be- vrediugh eude sliesivg van

oorlogh bij d’E H’ gouverneur Autouio Caen Feroocht hebbende_ siju alle hun alle vorige contracten IDSOu- derbeijt het laetste in deu jare 1098 tugscheu d ’Ed_ Heer Gouver- Mew Geueraal Antonio Fap Diemen ende d’E Hra Raden India ten eenre ende den Coninck van Tervate ter auderehi zijde besloten roorgehonden , weerop neer rerscheijde vriendelijcke discoursen (alsoo verclaren gemachtigt te siju om alles af te bendelen) gevolght ie _ det belooft hebbeu het voorgaende contract naEr te comen ende baer retbouck Massebaphi gcaForep 0nS metten aldereersten _ beest siju selfs ofte een commiesaris uijt sijo E name TUUI Combelle comt verschijneu bequame pleetse paer ouse gelieven tot huije ende sterck gebonm Fillen inruijmen remdelingen wegh schaffen den bandel verbieden _ deselve nimmer meer aquhouden, den Quimeleha ende sijnen aenhanck verwerpeu alle baer geschut cude oorlogsgereedschep; dat Qochb in de bovenste degrijen ie leggende beneden in onge bewA - ringe brengen ende wijders alle de girofeloagelen , die in toecomende tijdev Innen etaen in des Cump” megaeijuen _ mits betalende den bestelden Prija sullew gebracht rorden Faertegens gou perDeuI YoornOeDIt 19 belovende dat heuluijden voor allen Ort Lest , dien vijanden der Teruataensen ende Nederlanteen stael Maabili Ooatkuat Klain-Cerm; Noolu Weattwat Hatapoeteh Kelang: VgL leerer Bouwatoffen bldz: n @oc Vgl. hiervoor bldz . 916 Dic gabeurdo reeds den 25 Auguaen; (Dagh-Regieter _ bldz 22 _ Coun vortrouwdo den Kiwelabe volutrekt piot (Vgl Bouato{en , [M , bldz_ noot)- 388

GKNIEALE NIDIELANDSBOBE GEOCTRO YBER DE

eouden mogen int Ferck stellen #il beschutten cnde wijders Ret_ sorgen det in alle haer gerechticheijt voorgestaeu werden Gedaen int casteel Victorie den 208 Augusti 4” 1842 geboorte Jegu Christi ende we8 onderteijkent Hejjoede _ lebe Hatu - lesai sbander, orangcaijs Combello Tetualet orangcaij Leng : Bell patij van Quelangh , Cacijall passe () vao Hetta- pouti; Feflebu FaD Noule Tamaelle Omocn va u Assahoudi Latontahatoca

CXLV, FORMOSA . 26 Apguglue 1642. Aan Formoau’ Noordkust #arud nog atoeda de 8panjanrden goreatigd gebleven op Kelang_ KB@T zij zicb 1626 vermoedelijk hedden Dccr gazet (Vgl; hiervoor _ pldz . 290 noot 1) In 1642 werd een eratige anval dozo vijandelijko #talling in Ooae-Azie roorboreid door de Nederland - Ecne #utonteitun DGnt Yutchieno rerkenningatochten ha dden pluts gegtapen _ in 1641 onder leiding Johan Linet Tarwjjl de Hooge Regeering 26 Aogwatua 1642 *den sergeant mayor Jobannes Lamotjua’ najr pormoan* Eono raltoterale orer Complee chrijcha- macht”’ door Goder huipo de Caatilieenao forton van Quelang conquuatervn goruchto goutmijnen ondeckon Tebelle nocb ongehoorseame Inwoonderan Tuete dat eijlaudt onder aubjoctie reducarn bed toenmaligo gouForocw Formose Paulus Trauduniug (1640 1848) , reede OP UIgEDOE nutontult gehandeld Toen in bcgin 1uguatub 1642 geep acbepen troepen uit

Baeavie WelThd Verrchenen cond hij den kapitoio Hendrik Karouet dier IDbALDIO nuLT KelaDg TOUD redoutable TncnEI achupen acheepjea TollteTthD Den 414 Erbiten ongen het oiland Kelang: Het mijale fort” Weto dan 2FL de onron OYW gegeven KOTtuD strijd waerbij BOIU beet vud ded roogter’ ging: Acbl en-dertig atukkun geacbut TReTuUD buit gemankt (Vgl Dagk

Vuleutijo M (dmbor) _ bldz alaan gahoel derolfde Damen Tronwene beide Jeziogen bebelzon yurschilondo foucun_ debebl doidelijt HFhT eij mij niet Uit bet ontrattocot Deze Tnm toun gehbeel Anouri butoukonia dan Lorod Foordig: norgeant-majoor Topn boofdoffcier (Ygl deza Bijdragen_ Nieuwe rcura bldz: 97 jo annuin blijke_ 000 Eepitain wordt bovorderd tot mnajoor of 8ergeant-Iajoor) Lamiotiua had eich in 1841 bi de vurorering Malaka verdienatelijk gemaekt Deze Hagonaar wet Raortekoe) aigealijko Tn de rerovering (YgL Heerea, Boutatofen bldl oon-PILAQHE OOHPAOND1802 1800 .

869

Bointr 1841_1642 bldz . I41 162 _ 167 ; P. Leope dorn Bijdragen Nieuwe Volgreeke_ blde. TBIRIT o8k artikelen VBp opergeve sijn efgedrukl} Toen Lamotiua het begin Soptumbur Fortoua rwem word bij uoOr Traudeniua dudelik DaT Keleng gezonden QBAT Fero Fering had Teeda pleate gevonden (Fgl hierontar CXLVID)

Artijkulen . beslooten ende geeccordeert tusgcheu den Menbefltcn cepitein commandew Henrick Haronac ende zijneu Raedt, Fegens d’Edele Hte Staten Oenerael Zijn Priucelijcke Exti Fredrick Hendrick ende d’E Bewinthebbereu dcr Vereenighde Nederlendtsche Oostin dische Comp ecurc cude Gousalo Portillo , Bouver- dedt wegena zijn Coninckklijcke Maij’ van Spanjen UYFI fortresgep Quelengh eudere zijde_ op het orergaen epde oijtrecken derzellver desen 28” Augustos 4” 1642.

Eerstelijck dat den Couverneur met alle zijne solldaten uit het fordt gullev trecken rolle geweer tol Cloosater toe bouder verder en hel eellvige alldaer nederleggen . Ten treeden det zijlnijdeu niet mccr &ls ecn tree packen clecren aullen aentrecken sonder meer: Tcn derden dat geeastelijcke perjoonen ook gullen bijttrecken Met hare kleederen zonder jets meer; Ten ricrden det rijluijden int Cloosgtcr niet sullen logceren tot peerder Ordre: Ten vijfden ende ten laetsten dat zijluijden DAEI Taijoran gullen versonden rerden ende naerder ordre onae hooge overheden alldaer gulle blijren den det den H’ gourern’ generael Anthonio Diemen residerende Batavia heer will largeren sonder tnteoen oflte aiet Onderatondt. Hendrlot Heronge Joan

Tettan

geheel Op het fort 448 elolou , vrouRaDa maogutald _ Jhana_ ondor 116 Bpunjuarden Zij wordan QAAT Beta viu guconden Gingen deela naAT Europer deol near Manik Makaadar: Ie

gourerweur Portillo ging voorloopig DIlRT Yodr-Indid bedncht pijude in Manilhe comenod bijo boof terleedn*t ruruvcring Eelang Ford door onen EHai hoog guachet - anict door Godea genede mee4ler gebeel Formoee aijn Eet kloobter Bt. Domingo Op hot eiland Dera ontkenning Etaat Qlet In de lezing de Bijdregen , vermoudelijt Cacechu Ziu hiurFoor noot Folgt. II 37 0

QKNTBALE NEDEELANDBOHI orouoxDT

Tan Linge , Pieter Baeck , Dtrck Janszoon Roll , Pieter Boon Baatieen Kerdoell_ Joannes Burgera Thomas Pedell Raront Jenazoon Pteter Heijn , Secretaris

CXLFL PERZIE

October 1642. Ouderataande documeneol sijp slechte bukrachtigingen in 1623 Joot Hnudcrnocn Bjeb Abbay dep Groote verkregun voottodhten (vgl. hiervoor bldz 183_191) door zijne Fo1g0ra Dat niettagenataande bevestiging der privileges de rerhouding tuseoben do Perziache auto ritelten de vertegenwoordigure der 0.1 C niet eltijd rooaklourig geweert degen ajab Abbaa den Groote (vgl hierreor blds: 246 Aov” 254 C “), blijkt duidolijk uit de rpporten Qie Parzie Daan Batevie Opgezondon (Ygl Dagh-Register163 -1643 Pagaitn behandeling _ Oniad Preaident” in Perzia, Wollebrandt Geleijnson de Jongh don 10 Decombar [641 Oamron urgedand volgeng het medo gedeelde Dagh-Regiater 1641-1643 bldz. 198, Daur dit allcs echtar noodig Foor de Ferklaring ondarataando atukkon bet vol- doende dat hier alechta do canducht daarop wordt geveatigd, zonder mear. ded dood ujob 806 (1628 _ [842} hot opbadan dienr Doon Aibbae I rorkregen Nederlandera onout leiding OpDefICODmED Hendrik Fen Thuijnen hem rrbD komen begroeton pernieuwing FrOBRETC vrijheeden” (Dagh-Registar 1643 1644 bldx 174 ,

Tranlaet uit bet Persiaens. Versocckarticuled vaw d’E Huijberts Vianicht ge- #ugede opperhoofd cgens de Nederlentsche Compagnie OvCr deeselfs pegotie verderen ommeslagh ’t rijck Persied _ dcu Coninck Abbaas de groote den jeere 623 orergelevert pevens dier Mej” appostilled besluijten op ijder. door de couingen Safe d eerste Abbaas de tweede de jeren 1629 1642 Rcr - dicunt Inijdende uijt de Persiaense in onse tale aldus Dezelfde Barant Luletbumn (Bijdruged P-, bldz 81) ? (enoamde officioren worder den Raad dur vloot Uit Contriottad Amyterdam HIL Den Dcobur 1642 zijo stukked wearbi; ej4b Perzia de VrOOzOrE mandementen” verciouwde de onzen houd Reateld (Dagh - Regibler 1643– 16+= bldz. {761. Ziu hiervodr bldz 143 _ Onchoon hoofdinboud netuurlijk gelijk ia oeo atranglaet” opEU nomcn hiervaor _ hloz 188 , heb gemeend f8k om de ztootorO gebreidhoid nommige niet onbelengrijke verachilen ~urtouuD nor eng wuer onderereenden Vorm mogen opnemen UUSI-IDDdHL COMPAONT 1802_~1800_

871

ELT HOOFT:

Een pootaakelijck veraocckechrift veu dcn waren oprechten Huibert , Capiteijn der Hollenderen. De versoecken die dieneers Fa@ onse prnccn en Heeren den Hooguepsienlijcken prince begeren (bestaen in de volgende al ARTICOL Ferstelijck , det dien Hoogh aensienelijcke prince acngaende natie F8n Eollendt gebiedende licentiere deselve ter eller plectae daer begercD . gaen end’ (eldaer) coop Fcrcoop docn sonder dat iemandt a0n den staet Fan die natie eenige molcsticu toebrenge - sijo bevel hoogste.

COMINOX APOITIL Wij hebben , goodenigh ordonnerende berolen als sj versocht bebben. AHLTGUL

Oock s0 versoeckt eerbiedichlijck_ dat een mandement Fen recht-veerdicheijt gunstelijck gelieve te rerLeened dat de bewaerders der groote wegen vap het onderhorigh landt_ wegens de rahderije andere gerech tigheden piet een dienaer eu mogen nemen medc dat regenten deroegae YaD gesegende rijcken bacr stect 8645 mocilickbeden brenged , pochle here lading goederen openen voor dat in hare woonplaetsen aengenomen bijo : sijn bevcl hoogate_ CONINCI APOSTTL. Wij hebben ordonnerende bevolen, det de rebdaers Bc- scgende rijcken de mahdarije ven de goederen die de Hollantsche natie gesegende rijcken voerendc sij , conform

DOg

eudur onvolludig UIUMCIr Contractboek Anuterdam [II tomt volgende Aetut : Dit gende mandeer den Coninck Chie 4bbaa allo nijuo grootun : Alle deao volgeude vijftied utlioucg uijjo codeidernou notucoct Bijo Coninklijcke Mejeatelit veraiurt ; 4ult niut ver- FBTDEO bller Toorde Foorde naer comeT 4OrTe dien op uemen cfTuct doon sorteron” Hior wobter Folgde : Wic Iier dicht wen op de l4 gbt,& lettury pleeto ’bet aege] dea Diwaana den coninek Abbnea de Groote’ Hetzelfde gaplantst ILcucer Iden uItikolen. Diwan haur Corl Tuimnur IL6- hemct (Vgl biervodr bldz. 289 _ ncot Rooson- Jobaon_ 228 0) ? Kleine Perziache retentuan t Hierwede worden zeker ook bedoeld de oudorhoorigheden Porzie, ul Hormus Gemron Fgl biervoor bldz: 185}. 87 2

OENERALL_MIDELLANDACH GBOCTLOnRDE

het reglement Ybu bet hooge Hof Yad baer bemen ponder een dienaar deorbovcn vorderco of ojechcn errende dit FoOI becke FBu gehoudenisse _ biemaut Fan d omeraes regenten deroeges de rijckcn opeue bare packen kiaten buijten bacr belieren nochte bengele () daerom.

AETICCL

Voorta rersoeckt eerbiedichlijk det niemant de ladingh goe deren , die Hollantse natie uijt hacr eijgeu landt aenbrengende sijn het comptanten of coopmenschappen_ de wegh snder reden opene det de rehdeers daroegas op goedereu_ diese wederom terugh efvoeren geenige pretentie preteIt Foor nemen ende toeleten det met Frede baer (gedestineerde) woonplaetze g8en sijn berel is hoogste_ COMTYCX LFOSTIL. Wij hebben ordouuerende beroled dat uiemaudt de ladingh goe- deren_ die de Hollaudache natie iu de gesegende rijekeu acnbrengende siju sonder haer belicren opene niemandt van d omeres regenten , daroeges raabdar bengele om de goederen die sij (Hollauderen) nijt de geaegende rijcken voeren uijtgeseijt degene die gonder congent uijt de gesegende rijcken roeren verboden hebben ABTICUL Item 900 vergoeckt eerbiedelijck dat makeleere andere buijteu de makelaers omtreut de coopmanschappen. dewelke dese natie het hoogh aensieplijck landt aebbrengende zij _ geen onrecht plegen uocb (daerrau) mocrder vemed mogen baer toecomt elemede det den coop eude vercoop geed wigh en mate late, die te ewacr te groot ofte te licht en te keijo , doende baer handel mel soodanige kapobn gel () els den hoogh aenzienelijcke priuca geordouneert bocft_ gelijck oock dat het bataar gemecne voll geeu buijteuredenbeit en plegcu Bijn bevel i8 hoogete CoNINCr WrostT Wij bebben soodanigh ordonueereude bevolen alu sij versocht bebben.

Omrah booge amutenired (Hoouon-Jobbon 488). In Peria rolgena ubloakening Cbriractbaek Annarum III ,Principelijok de lodon Coninr Te edt dug bier arncura de g07eatan welte Tatana Gien Talaln Katan OdbT-DDLSOBE OYAANTL1802_1800_

873

AETIOOL 5

Nogh versoeckt eerbiedelijck , dat wanneer iemant vau de Hollantse Dalie iv bet ouderboorige landt overlijde _ de regenteu Vaz dat Jeot - shep duv barc goederen bewaringe uemen en bouden %P dat (daerven) nicts Ferloorcn g8 , totertijt cen crigenaem der over- ledene t voorochijn Komen cu ingeralle den overledene cenigh metgesel sijn cijgen laudt zich hebbe, dat dan die gocderen hem (metgesel) ter handtstellcn _ dogh soo dit een metgcsel van ccn ander (lend) ware dat die regenten alerooren die goederen in beweringh nemen houdeu eijo bevel is boogste. CONINCX APOBTIL_ Wij hebbeu sodenigh ordonnercude bevoolen als sij vereocht hebbeu

LETTCCL Ook s00 verzoeck eerbiedelijck, det gebiedende berele, dat 9o wanncer int reijaen Fad poorachreren detic door het onderhoorige landt Fen den hooghaensienelijcke prince here goederen door dieren gestoolen Ferden _ deselve dan (wederom) te roorschijn doen brengen off andera vergoeden hebben mede

dat het Folk Fan de opsienders der caffilachs (maer alleeu) baer gerechtigheijt volgens de costume ucmcu bebben , gouder duerboren ieta vordercu of t eischen siju bevel i8 boogete: CONINCr APOSTIL Zij effectnered in goodaniger Focgen ela sij (Hollandera) Fersocht hebben erkenuen dit voor saecke Fan gehoudeniese L2TTOCL Item veraoeckt eerbiedighlijck , dat Ranneet voorechreven netie camelen andere laatheesten begeren _ de vrachtiers dao FBD dat lendt deselve Foor heer OP goecken hebben els mede dat het noode mocht egen iemanE ven mansel maugel (om de cafilach geleiden) medegeven als oock dat de gecstelijcke regeuten wije eenige intentie en interebt aen baer geen moeijelijckheden tue en brengen sijn bevel hoogete: Coxnax FFELUUT Zij ofcctucren in boodanigen roegen als sij Hollanderen vereocht hebben _ suder tegens het gebodene eenige contrarentie te practiscron_

~Masel ofte ruatplaetac”t (Dagh-Requutor 1048_1844 bldz . 170). 87 4

GENERALI NEDERLANDSOHI @EOOTROIEIEDE

AETICUL Nogh 800 vergocck ccrbiedelijck det gebiedende bevele _ dat nie- mendt hct huije Foorschreven uatie sonder reden ingevalle ecnige bacr woningh vcrichecnen_ dldaer ecnich miaslagh quam FOOr tc vallcd det dep de regentcu acu bacr Hol-landeren (daerover) gcen travailles nochte moleatien brengen hebbeo alsmede det dic datie baer godedienst Dec bacr gebruijck heer huijeingh macb ocfcucn eondcr dat icmaut ACD hacr eenige moeiclijckheid dacr toebrenge sijo bevcl is boogste_ CONTNCX APOSTIL Wij hebben ordonnerende bevolen dat in soodanige voege ala sij (Hollauders) rersocht hebben effectoeren _ sonder decr tegens eenige contreventie te practiseren AETICUL Oock 800 versoeck eerbiedelijck _ dt g00 Fanneer iemandt ven de Hollaudse uatie gerangen geraeckt gereest gijnde , (daeruae) in benden YeD de Muslimaan8 a@dere mochten comen te vervalled dat dieselve (Hollandse) Datie dic begeerden te coopeu niemandt dn hecr (daerin} verhiudere ende S00 0g volk mochte begeren Mnelimaeu Ferden det sonder on8 believen geen Muslimaan moogen werden eude det B00 waaneer naer Feijgering va n ons8 licentie daartoe dengelve naer ons eijgen landt verenden willen 91j (ons hierinpe) den niet en verhinderen sijn bevel hoogate CONiNOX MroaIT Wij hebben ordonncrende bevooled , det soo wapnCer icmaudt Fan de Hollanders gerengen geraeckt gereest sijnde (daernac) in handen de Muslimaeus ofte vun iemandt (andera) in de gesegende rijcken mochte comen _ det een Hollander dien pereoou begeardo te kopep cude certifcatie FaD de gelve perboon eed Hollander reaen dede dan haer id copen YBD deo gelve niet te verhinderen hebben oock doe oiemant ven de Muslimaads #ed de Hollanderen eenige urgentie_ om Mugliweed werden dau 800jemant vande Hol: lendcren met siju

genegentheijt begcerde Muslimaan verded dat daerin 8iju vrije hebbe ARTICUL Item ersoeck eerbiedelijck , det 800 wandeer tugsched 0ns en

ieta andera dan utikel 11 op bldz: 188 hiervofr regt NL d Nedorlandache opperate ofte pruaident". Ook dit InlaLrde com niet 28o soor i urtikol 18 Op bldr, 189. UUSL WDIAOHE CONPAONE1602 _1800.

37 5

eenigh audere natie eenige questie mochte CUIICIC Foor te Fallen soodanigh dat ven die beide uatie ijemandt doodt blere regenten deermede sich niet moeijen hebben dat wij haer selfs verdiende atraffc doen erlangen ingevalle Folck gonder rede sich met een Muelimeanse "rOURe vermergde dat de deroeges dan dien peraoon opse henden leveren opdat wij bem (selfs) atraffen sijn gebodt is hooghste CONLyCX 4POSTIL Wij hebben ordonnerende berolen dat ingevalle tusschen een Muslimnan een Hollander eenige questie voorviel ende desen Hollander dien Muelimaan quem te dooden , desen dootsleger ded in handen van de Hollanderen lereren opdat eij dien pergoon selfa doodt brengen dogh dieromtrent oochluijcking bruijckende dieu perjoon ter doodt niet e brachteu det dau dev regent FA D die plaetse mct desen dootelager coIlorm bet geestelijck recht bandeleu beeft ende bij eldien dese mauslagh #ED died Hollanderen gebeurde dat dau deseu Muslimaan aew baer (Hollauderen) bendt te stellen hebben die dan in placts vaD hucr (gedoode) met desen peraoon _ soodanigh bcgeren . bandelen sullen moogen ende ingevalle tubechen een Hollauder een Muelimaanse Frowwe eenige rermenging voorviel _ det dan de daroegas van die plaetse descu persoon banden der Hollanderen te lereren hebben hem sijo strafe waef erdienste selver te doen erlangen ende 900 ramneet hem sijne strafle Waer verdienete niet en mochtcu doen erlangen ende daer omtrent ooghluikinck quamen te gebruijcken det dan den darocge conform het geeatelijcke recht ende juetitie mct hem handeleu heeft: ARTICCL 11_ Nogh B00 veraoeck eerbiedelijck det aengaende het overlijden ven Imant voorachreven natie in dit rijck residerende een gemeene plaets begraving van deselve magh aengewezen geordonneert Ferdcn _ dat dese overledene naer haer Fijse coatume mogen wordeu begraved souder da80 baer eenige moeijelijckheijt toe brepgcu siju gebodt ie hoogste; CONINCX APOSTIL- Wij bebben ordonnerende bevolcd det (ooodanige) plaetse omtrcnt gemeene grafplaetse van de Sjulfaee natie hebben _ Ook deze nader? uitworking komt niot HOOT op bldz 189 hiervoor: Vgl hiervaor , blz 180 boot 876

OENAAALI XIbraLAADBOEE TOOTOrIDR

omme 800 Rann ber jemand heer kome orerlijden densolren dan rolgen8 hecr constame rijee waden begrered gonder dat jmaodt de Muglimaana hear (daerin) rerhindere.

LRTOUL 12.

Oock 800 rersoeckt eerbiedelijck , dat voorachreven netie ter aller plaetae _ daere goude mogen wesen ende respect aen doed ende de tolcken oock ten aengien haer dienst volgens gebruijck in acbtinch houdeu: Eude wanneer iemant hetsij van eed Turcr of Iolanta gcslachte ofte Lrmenier Ofte Benjeen on8 begeerde te dienen_ det Diemandt bacr dacr in verbindere siju gebodt is booghste_ CoNINax AFOETIL Wij bebbcn ordounerende bevolev dat d ’omeraau regenten daroegas. Ecleapters eu andere diergclijcze van dc gesegende rijken Dict gebrcecke blijven ACD de Hollantse natic al9 mcde aen becre tolcken Cer ende reapect aen te doen , en aan baer de bohoorlijeke reputatie presentercn oud’ecp ijgelijek , 800 FA0 bet Turx of Inlaudsch geslachte als Armeuier of Benjaen , dio de Hol- lentee watic goude mOgCn begeeren te diened werde daeriuue nict rerhindert onder deze reservc dochtana det baer geen urgentic ingtantie tot de Messiaese religie doen en deselve in haer eijgen religie Jaten, ARTICCL 18. Item Fervoeckt cerbiedelijck , det ingeralle bed schip roorochreren natie op Hormoesz off eenigh ander plaatse_ dewelcke aeD den hoogh aenzienelijcke prinoe mochte onderhoorich werad door storm quam te verongelucken end io bandeu der ondardapen YaD sijn hoogaenzienlijcke prince verviele dit goet den io bewering Demen houden end ’aenden eijgedaer restitueren hebben sijo Rebodt ia hooghste: COMINOX APOSTTL _ Wij hebben ordonnerende bevolen , dat in sodaniger roegen al (Hollanderen) veraocht hebbe , effectueren eondar daertegens ecdigc contraFentie practiseren. ARTTOUL Oock SD0 rereoeckt aerbiedelijck _ det $00 wandetr voorachreren pabc eenige paerden camelen ende €) benodicht ijo deeelve dn Volgena aauteckening in Obntraclbotk Amusterdom III: ean hooft van ecp Femeonto”_ 0o8T-INbLBCAL]COMPLANIL1608_1Yu0 .

877

coopen met haer vervoaren mogen _ eondler dat imandt heer daerover molaatie doe ende det r0 goederen ende coop- mauschappen derelke in dege tijd met gebracht hebben in * weder terugh brengen va n deselve niemant iu Bjieraez, Bender Laer Kormoeb eenige madarije oi tol vordere Biju gebodt booghste CONNCX APOSTIL; Wij bebben ordonnerende boroolan dat buijten paerden die eonder coneent niet connen vervoert werden buijten gcene dat daer en boven noch rerboden alles wat sij begeereu koopen oeren [oged sonder dat jmandt baer deer in rerhiudere wet aedgact de raaderije _ so efectueren sodauigh &ly op het twcede articul ordouuercnde bovolcn bebben belaDgende het geen meu ’egcds dic gerechtigheijt) in Laer Bender Hermocz beemt _ alsoo de sacckcu Fau dic quarticrcd acu den toerlucht vau heerechappije dapperheijt, deu handtaeugreep respect luijater, den hoogh vcrbeveue stact _ dcu vorst der vortcn anoer heerachappije booge fortuiju imaap Cholie Cheau beglerbegie van Fer8; Laar en Koel Gieleejeb berelende opge- dregen hebben

dierbalve accordercn met bcm oorechreveu hicr OvCr sullende hetgeue met bem #oorad gcaccordt werden _ wacrde gehouden werden _ souder det dacrover cenige questie of verschil stact te vallou.

ARTIOUL 16. Nogh 500 meeckt eerbiedelijck bekent _ det met believen Fbn Godt naer desen een Hollendeche ambageadeur aen den Hemels ge- lijcke throon rerscbijned staet en 800 dese nogh cenige andere vergoecken buijten degeene die hier baer dienaer gedaen beeft Four drgen bebben deer Fau blijft bet bevel acn den prince alsoo mijnc prucen heereu dit el mij onderdanige begcert hebben_ is het oock pootsseckelijct het selve Sijn Maijt cerbie dighlijck bekent te maecken - siju bevel j hoogate- CONTNOX 4POATIL. 8oo wadneer eed ambagaadenr wegens deu staetverherene Hollaudeo coninck Yed 80n18 hooftdecksel aen het Hoge Hoff sl comcu ded Bander Abbea - Gamrom Bander Blorunudt

Fel: hiarvdor _ bldz. 184, noot ?, blde: 191

Doot 87 8

GENERALENEDERLANDEOHE GEOCTROYTEEDE

gere cerbiedelijck Lenne alle sijne redelijcke versoecken gecrCu dio a] moged hebben sullende op versoeken hem dan ordonuercude bevelen , hetgene volbracht staet werden.

Boven dit versocckschrift met gijne apostillen aen de slinker hoeck atont bet Benerale besluijt over roorschreven articulen in deser voegcn als Fan den Diwen #uurCm In sodadiger roeged op de 15 erticulcu ten dieustiger aut- Foordt Gepast is, effectucren ej sonder tegena dit bevolcue ecnige contrventie pnctiseren , erenne FOOI een secke VAI gehoudenisse: Geschreven (maend) Ziel- Hnzjah den Heilige des jaers 1032 naer de vlucht Muhammeds uit Mecca naer Medie- nech_ Overeencomende met maeut des jeers 1623 nacr Christi geboorte. Achter den dorso boven naer de slincker hoek stondt : bij de bouge boven verherene mondelijcke ordonnantie_ En bier onder L 8 van den Atimaad Dauleh iu die tijt: Ende leeger Hier V#D eeu verbindschrift in beweringh:

Voorts boven binnen sijde recht over het voorschreven generael bealoit den Coninck Abbaas de grote nae de slincker aijde toe atondt _ de confirmatie vernieuwingh de voorschreren arti- culen door dev coninck Safie d eerate gedaed in deser voegen aldus Daer de werelt gehoorsamede gebodt geschiedt _ nementlijck dit : Aleoo in desen tijt de Hollentse natie de voorachreven articulen in gesegende gesicht van mij, hoogh aensienelijeke prince, gebracbt hccft, 800 hebbc uijt oneindelijke guusten jegens voorychbreven balic aen d’inbouden van roorechreven articulcn Yad d eerstc aff tot dc lacate ceu hoogh aenienelijke coninoatic vernieuwingh gebie- deude gevocgt ; t is dau poodeackelijck dat niemant

daertegens practisere ende d innehoudcn Fam deselve Foor geconfirmeert en Ker- nieuwt erkenne achten dit FOOr een secke nooteaeckelijcke

Oningovild Dzoe’Ihiddjah 1032 loopt 28 Saptambar tot 24 Ootober 1828. Fgi hierbij hierrfor bldz: 188 Yav: bldz 185 nool bldz none Vertrouwdor des rijor” (Degh-Reyialer 1643_1644, blde, 189) Bjah Abbas’ opvolger. Hier volg hat handaohrift: De pleete bot cleiue sogel des Damnt 8efie Ecreto’ O0ST-MDIBCH} COKPAGNIE 1802 _ 1800 .

87 9

achtervolging Geschreven moend Fau de Heijlige Mubarrem des jaers 1040 (naer de vlucht Mubammeds uijt Mecca naer Medienach); orerecucomende met maendt April des jaers 1629 naer Christi geboorte Voorts achter Op de ruchsijde naer de slinckerhandt schuijne sijden FAn bet gegel des voorschreren Atemaad Dauleh Saroc Takic om oorschreven articulel coufrmeren verbieuwCn mel deze woorden aldus: In soudaniger voege ale het berelschrift FaD deu priuce Hakaan des vreuchden plaetse in de binnensijde uijtgegacu is aldus scbrijvcn volgens booghste gebodt desclve binneuzijde mede cen TAI dament vap cunfiriatie vernicuwingb_ Hierneveng dicht aew stoudt dc paraphure ondertekening dien Atemaad Dauleh aldus; Slave tHodl Muhammed Takie. Aen de rechtersijde naer de kant toc stondt bij de booge bovenal verherene mondelinge ordonnautie Eu ducr schuijus boven het ordi- naris devis Fan Atemaad Dauleh els : Ick heb Op Oodt vertrouwt: Hier onder het woordt Cholaseh _ En een weinigh leger het scgel van den Ahmaad Dauleh Saroe Takie

Eijudelijck in de biunensijde tuaechen het geuerael besluijt van ded coninck Abbees de Groote en het vernieuwde mandaweut Uen coninck Safie Ferate_ia het bevelschrift der confirmatie Fer- nieu wing van voorachreven erticulen door den coninck Abbas de Treede gedaen_ sijnde Fan een ende selve woorded al het mauda - ment coptirmatie vernieuwing des couinck Safe de Ferate voorschreven hebbende geen andere onderachcijt het zegcl den dato gijnde hetselve met het Lleine scgel den Coninck Abba8 Treade gecacheteert ende den dato voorgevallen maendt vam den respecterende Bezjeb des

Dit klopt niet Moeharrem 1010 loopt 1ug: Bept: 1830. Mar ook dero tijdrkening atrijdt barichten nit Pertia onze Furtogen- voordigers aldaar Foigenb uelte in [641 a0 begin 1632 de privilogue Abbua droolo Diet doar Iijnan oprolgar weron beveatigd (Zio biorvoor bldz: %54 un Dean- Retiotor 1631 1634 bldz. 83}. Dit cortijtol deu Couinck Bafio Berata” _ gegt ona handacbift: Sjah Bof overlecd deu 11 Mei 1642 en werd opgavolgd door zijnen oudaten Utrd Abbaa I (Vgl Dagh-Begisler1643 -1844 bldz. 174 Badjab 1062 loopt van 95 Boptembor tot 24 Ootobar 1042. bet het handacbrift rorde melding gemeakt regitrtie deze

bepelingen hut dit nlles hier Rar- Dat Aoguatue Nederlendaohe vertaling oujuiat Inoal rijo _ blibt ook mt Dagh-Regiater 1643 164 _ bldz. 176 _ 880

DINER AL NEDEELANDEHI @LOOTROTTEDE

jeera 1052 (naer dc Flucht Muhammeda uijt Mecca nacr Medicnach). Overeencomende met maendt Anguetua des jacrs 1642 naer Cbristi geboorte_

CXLFIL PALEMAANG. Oclober [642 0turcodttomyt 21 Juni 1641 (hiurvoor bldz. 847 7.5,) Rert 4] apoedig nadere rageling dar verhonding tuascben do 0. L C Pelembang belang narar stautkundo noodig: Matanm tooh _ met wolk rijkrij Rep 1nqu0 of vijendelijten Foet atond traohtte zijo iovloed veraohilende deelen Arahipel , Palembang _ vealigen uit te breiden Bij dio pogingen Kond bot d 0. tegunoror ziohb_ Jurumil Vliet , OP DGLC Malake AaE 7j4n- delijke ontmouting (dun Ootober 1642) oene eantel Jenae nache vearcuigan omerant Palembeng” . ging mot sijo vloot Rchepan deachoon bouft dou Coningh dio sich VICBIE haddu aongestele reuun gobraght bondigh contruct met hem gumaeokt, dat meer uyt ontzago alg liefde nacomen Van Viiet hed Fan de autorieaiten t Betavin gahed HIS miobivo aoda gcbobanck Pangoren ORET Jututud eddo Tucunu TaAt Bijn Hoocheijt inclinvert ofto Bich bij don Muttaram Foughod oftu yrutaut Qot d’’ Genereel varrolgben ande den handel ak woor degan toeotaan wilt” . De Pangeran kooa Alaran Rcor sijn gold FaTeA zul babbon mfo” geworkt J uLGEChC idot doar Vao VLot Op do vlucbt gedre GAD dlezu -loot bad den pEOEArEII Pelembang , den Fonae Mamtm zijn rijk hed bezocht, cedar LaTOO ngeoon

Lu Contractbaek Anturdam III vind ik nog : een , Barelachrift Ferene- hut contribuooren allo billioko redolijoko bulp aen de Hollenderen _ invorderen bare uijtataondu pohuldan mita Foorun Uarta beboorlijote notificatie volgena geeatelijoke rogten doende; verleont Op 48 daroegu rogonten allo pluotoun door don coninck Bafe d’carela , Futoluuut dour dun ooninok Abbeue Iguadie TDEadoi Raajob doa jeere 1062” RRATIIt blijkt aenige rdeljjoke eobulden onder Zjnlinera andere nijtutaendo” had: Dk mouD het stnk hier Tunnen woklatun Een Trenalee: Commandem’ door Bijn Mejjesteit Abbaaa Hear Diracteur Wollebrabt dJeloijuse _ dut de iulnndeyo diouuoro_ die nonder Cdnyumt oglloopun Uboat banden Ratedi gestelt , Wetr haot Uioente Ootlnetyn Teriaan 1642” welk atnc atenmin opneam Erenmin deal bior modo onkolo audero stuLkon borengencamd contruotbook, over den eankoop ven huizen_ 1629 0nr,, de van onguvoar denrelfden inhoad eijn IDootE doar mij rel medegedeelde _ die gban pioutb ovurigung Keven RoOt doel belang: Contrectboek OOST-INDIBOEE OOWPAANTZ 1802 _1800.

vojeert” Zoo sobijo Fearheid gekomen over Vuu Vlietle bavering Palembang; dat de Q&. Iniet To Bar Ferck (maecte) Faln dlein Hattarum ule don oliphant mugge ofte mien? mechh doen” (Vgl Heereg boutouroren bldz. XLM 108 Kaat conerct ook agedrukt Jong”, Opkonutt bldz 358 , Mao Luod in Iudiacbo Oide 1908, bldz. 1923- 1920; onuilgegcten 0.0. Juli 4ug . 1642 Ienit 0.0. Yan Liameld Palombanq 99 Macrt 1642 dn] Pangaron 29 &pt 1642 inalructix Pliet , 29 Scpembor)1649 Journaal Fan Lieuld op d Bradamna een der ecbopon de -loot onder Van Vliet) _ D0 Sopt. 2 Oct. 1642 dan eecrreten roudi dr slold”’ 32 Oct. 1642 J0a,)

Accoordt ende contract tuggchen Edelen Heer Authonio Yem Diemeu_ gourerneur generael over den staudt dcr Vereenighde Nederlanden jo Jndia Orieutalis ecuer ende Jebingh Palimbeng pa2garez OPCI Pellmbang ende eijlandt Bancka etc” gcmacckt met VOOrD oemden pangarm OnB Jeremias van Vlictt _ commissaria ende extraordinarib geunt e0 Sijn Hoogheijt, Ariaen Lieavellt _ oppercoopiad cude hoolft dc Nederlaudache EGnn mertien Palem bang beijde daer toe geauthoriscerdt sijn rellgcm” Ed’ ende dew oppercoopman Dricck Snoeck_ Fellck contract onverbreekelijck ebde VOOr eeuFigh resen gal].

Eeratelijck eall den Pangaran toelateu_ volgena dacte Va n den cep” Pieter Sourij Norember 1840 verleent det de Neder- landtche Comp’ Sijn Hoogh’ hoofistadt Palimbangh op de ver- gunde plaetse atreckende aen orercandt langhs de revlere FBD sulcken lenghte ende breete als noodigh hebbeu _ op hare consten latcu bouwen eude doen maken sallsoodanigen magaeiju Fan houdt oftc stced_ ek deu Capiteiju Geuerael ell goedt vinden cnde gelieven tc ordouneeren. Dep Pangeren eall pict vermogen eedige Portugeseu Javaned Chinceaen ofite Fat Detic zellve moghte Reaed Op vademb omtrent Comp” magasijn leted rooncn . waer tcr contrarie hacr zellve verbiedep tenzij met toelaten Fau Comp’ resident: Dea Comp’ dienaeren ende subjecten, t zij vep wat natie dic ziju otte rBer comcd zullen genieten vrijheijt iu de Christelijcke religie d’sellve onverbiudcrt eude zonder gpot exercered eude in

Fgl bervoor , bldz. 848_ noot Vgl. hiervobr _ blde. 848 en noot 382

GENERALL NEDERLANDJCHE GEOOTROTEEEDE

zoodanigen liberteijt als Batavia ofite eenige’ plactsen onder haer gebiedt crmogeu tc doen_ Nicmaudt van Comp’ ofte dee Pavgaraogbe subjecten sullen vermogcu ccnige questie ofte dissputatie FR@ religie t maeken odte vadgen Peue dat ijder den zijucn vell Zijo Hoogh’ ale Comp resident _ sed den lijve daer over strafed zall _ Zoo ijmandt P8 @ Comp’ dicnaeren oflte gubjecten _ dacr Godt FOOr zij , tegena Peugerau de gceatelijck buune religic ofte Grooten desea rijcx sigh sodanig vergrepen dat Icijt exemplare strffe meriteerde den Pangeran cghter zulcx uiet rermogen executeeren maer den delinquent met d ‘jnformatien leveren handen Comp’ resident opdat denselven wee exgigentie

Gant saeken gestreft offte Batavia gevoerdt ende aldaer in handen justitie orergelererdt wenle Ingeralle Comp’ resident offte cepiteiju oter negotie door infadementen ende vexetien s00 geterght wierdt_ welck #ij niet bopen , dot door gwackheidt ende menschelijcke bewegingen bem tegene den Pangeran geeetelijcken offte Grooten deses rijcr in eenigerleij wijee vergrepc_ se]l den Pangeran noghte Dicmaut sulx rermogen bier atraflen wicr alles gocde informatic nenou eude den Capiteijn Generael sulr aenschrij en in welcten geralle Ziju oock soodanige jusstitie adminiastrere naer rechten bevint te behooren ende Zijn Hoogh’ contentement strecken zall Zoo ijmondt Comp’ gubjecten ofite leijfeijgenen bij ded Pangeran overloopt _ ’ zij sulx uijt oorsaeke offte opgenomen haet tegen zijne overheeren geschiedt offte sigh ergens goeckt borgen sal] Zijn Hooght gehouden Kesen desellve Op te doeu geckeu ende over te leveren banden Comp” resident: Oit gebeurde _ welck Godt verhoede_ dat eenige jugeboorue offte jnwoonders Palimbaugh vat natie oflte qualiteijt dio zouden mogen Gerel huu veretouten Comp’ resident, sijne miuderen ollte eenige subjecten Yn den . Nederlandtschen staet hoou offte rmn el doen oflte schelltroorden tegeIig haer uijt apou wen zill ‘Lijn Hoogb’ allsulcke dadelijck naer meriteu doen str fen = S00 Mllet = deil Capiteiju jn handen leveren Om naer exigentie saccken glits te strafen ollte op Bat” voereu cude bij reij- geriuge Yau jusstitie sall dcu Resident soodanige mogeu in heghte nemeu ende handeleu daer met SOU behoort. Bouetatorenl bldz 109 : geeatelijcken hudocr religiu” . Incadementun voderrechtelijke bemociingen adderuu OO8T-INDIEOBE COMPAONE 1802 _1800.

383

Des Comp’ dienerep raesaled ende gubjecten ondcr gebiedt YAn den Capiteijn Generael _ die hier comen degotieren zullen talen rap alle cleeden_ die geopend werden jder sorteringc scuck zonder meer = eude van den peper die uijt Ziju Hoogh’ rijck WfI- voerdt zll rerden hondert riji VBD “petie jder bondert pijcoll Fctcn taghtigh R’ voor den Pangeran ende vijf twintigh du aeu ded Babauder die tot dat ambt geadmitteerdt ofte gebruijkt Ferdt Felcke gercghtigheijdt ende Pangorad ende 8abander bij mauquement pepuingen in cleden merckt- ganck sullen HDuC4ICL ende baer daer met laten contenteren Alle coopluijden borgelijck ende Bemeepe persoonen egede uitgesoudert snllen vermogen met Comp’ residenten te bandelen coopeu ende vercoopen alle coopmenschappen ende goederen _ aonder dat ijmandt gulcr wll beletten ofte verhinderen Den Pangeran zall zijne jngeboorued ende jngesetenen % zij Chineesen ofte endere patien daer pet Comp’ residenten bap- delen _ Ben doen condigen dat piemaudt cleeden noghte comptenten e | veretreckt werden , eer d gellve peper boordt bebbed gele- Ferdt principalijck piet aEH Grooten vaD rijck omdat men daer mede meeate moeijten hecflt weijgeren onluaten VCr - ooracckt _ ten Refc Pangeran dacr selffa #uut rillde ressponderen_ 8oo Comp’ resident noghtanb gocdt ront Chineesen ofite ijmandt cleden ende comptauten Toot

elleer dat peper lereren gertrouwen all voornoemde resident bij mauq nemendt tijde- lijke betalinge vermogen goodanige luijded scheep gevanckelijck setten ende Toor vertrek niet volldoeude Botavia voered sonder dat Ziju Hooght scboon jngeboorne zijn offite Chincescn die buo ouder Zijo Hoogh’ Coninginne ofte eeuige Grooted badden begeved, gellve eeniger mgnieren gall beletten macr contrarie alle deroir acn Feuded , d ‘ouse gatislectic geecbiede. Den Pangeran sl dict tocleten dat ceuige ostie peper uijt aijn lendt YCI YUCrc ale allecu Comp’ dicnarcn ende bere an bjecten offte ziju juroonders_ mits dat sij d ‘sellve op Ba brengen allwaer huv goedt ontbeel sepgedaen eode iu alles geaccommodeert Bullen rerden: Jogevall dcn wijtroer VB peper Comp’ residenten verwerckt rerdt suIlen vermogen allea te lighten allwaerdt binnen rivier oltte hier ter rheede _

Bouwatofen bldz: 110 heeft bier: nden In de peteakenia tijdige’ Batawit. 884

OENERALI YIDEELAHDIHI BBOCTAOYHRDL

Dea Comp’ resident all d authoriteijt ende gezagh hebben over alle BetaFiacbe Chiucecen Comp’ su bjoctcu_ met jonqued offite vaertnijgen hier veracheijpen s00 d eellve quelick doen , streffen ande ijmandt hun Ferongelijctt, voorstaen ende reght rorderen ende 800 eenige fugitieven Bat” offte andere plactsen gevlocht _ gewber werdt_ hun bonder eenige contradictie weder mogen verroeren Alle raertuijgen_ wedt natien die zijn maer dat comed 8ullen hunne pasceduls 7ad voornoemden reaideut vonderen. Eghter 800 gemelte reeident geen passceduls geren 8e0 die d Oost FBW Jeve ofte voorbij Malacca Fillev , Iaer s00 den Pan- gern aenbtaende Noordermouggon voorneemt_ drie vier sber- tuijgcn Oost Jeve seuded mll Sr Liessvelt passen verleeuen dogh lnt Beustaende sll Ziju Hoogh’ sulx Ben d’H Oeneracl moeten veraoeken: Jngevall eenige vuertuijgen bij Noorden Malacce willed rarch eulled rbecde tcrat aundoun endc eldaer cep peascedull don dourerueur versoccken ende %00 Cowp achepen otte here aubjecten ccuige vaertuijgen bij Noorden Malc ofite d Oost van Jeve sonder pasgen bejegenen gullen Four gocden buijt nengeslagen Ferden Des Pangerens jngebooraen unde subjecten zulleu Fermogen_ met pesop Fad Comp’ rebident hier nae Jobor, Pahengh Patanij- Siem cnde Cambodie varen met zoodanigt coopmanachappen die de Comp” niet prejudicabell zijn maer Bullen geep peper derwaerdte FOerCh ofte &0 contrarie bevonden werdt, gll Comp” reaident de vaertuijgen ju dese reriere zijnde den peper daeruijt mogen lighten; Zcc oDsc #cheepen bejegenende sengeslagen ende Foor goade boijt verclaerdt werden: Jogevalle Comp’ schepen oflte hare subjecten eenige vaertuijgen _ Fam wear dat COmOL; met mbintementos ollle geringe coopmanscheppen tueschen Lucenare Lug bejegeuen die #oorhOnlen Wac Palimbangh hebbon zijlieded sodenige vaertuijged rolgens cOn - trect _ met ded cept” Bourij voor desen

gemaeakt vrij ijber Mted pararuu _ dewijle Palimbangh sijo voetsell Yad Bul rije oude meOr beboefitigheded uijt auder landen hobben muet . maer

Bouratonan_ blda 141: neghter Tau Oouvorneur-Oenoraal, Van Huutu handelepolitiek dor d 0. L C wordt bier toegepeet Op veattoiged 7en Palembang: Luoiperepunt_ Fgl biervoor , bldz. 843

Malake gevoerd OOIr-DDIBOBR CO ABFD 1802 *1800*

386

deckre wae anderd plaataeu tenderen , sullen Comp’ scheepen olta bart bubjcoted _ alfie FOOI Pelimbanghee reviere , Bo8- beven ande plaeteen ouder gebiedt Yab dcp Pengoran mogcp Aenglecp cnde FOOr goede priucen bouden _ Des Comp ditearen ofite bare gubjecten gullen binnen de Pallm- bangu8e rerlere geen bendelacre bescbadigen meCr 900 binnen voomoemde reviere offte Pelombanghue 8tratu eenige oorloghgvaertnijguen dcp Mettarem bejegenen moge d eellve vrijelijck aentaseten sodanigen hostiliteijt thoonen ende beechedigen Aen schepen , rolckeren ende goederen aooalg ta rade werden sullen_ Den Pargeren Ball voortaen sdanige bontgenoot geallieerdt vrundt ven den Capiteijn Geuerael ende Nederlantsahen etaedt sijo , eeuwigh on veranderlijck blijveu , dat uiet vermogen sll _ bunnc rijanden in eeniger madleren abaiateeren , maer ook Foor vljauden bouden ende doon houded die hecr hoatijle posature tcgen g1j0 sjne dienacra hunne commertien oft gubjecten gtellen off doen #tellen pone Fap ook rijentecbep met den Ncdcrlendtachen staedt te vallen. Jntegendeell sall dep Cepteijn Genereel den Pangeran elle toerelled adeistccrcd ende tegen zijue rijandel soodanigh protegeeren den poodt rercijechen Comp’ magbt toelaten ende de gelegenbeijdt @edwI ijeen zall Tot beeluijt belooft den Pangereo mits desen det one binned zijo riviere alle enarigheden ende Foorvallen Be]] beechermen jegens alle gedughte offte openbare vijanden ende geveijnede vrinden _ dic Comp’ diengeren oflte hare gubjecten met gewellt offte practijcken cenige hinder souden willen mogen ofite couuen aendoen. Wclck contract ederzijden met onje handtteekeoe becreghtight Iot echip de Luijpeerdt in de reviere FOOr Palinbaogh deaeu 20* October 4” 1642

De Ajer Moesi, Stralp Banka Den Mectaram” mordt alerds gebruikt die degen Foor den vorat #aD Hnltin Dua ook Matarm; Het (onuitgedet joumnasl Rrrdrmme achepen Vep Pliat, ddot Aancan Lirnel geloudep 20gL det het contract werd onderteekend den October Kelkon dug cok plaala tpro angewezen loge restigen Pelou Comt AGar Werden opgeridnt: Do Palomnbangore drodgon bouwen Rprtia end Aorendien drongbed Atcroq doorgeena achip voor duuc eILDt mogen liggen hebbon’ (Pan Licrarld a4n 26 Oct. 1642). Dun Oct - #utd honlolad Van Lieaveld Lrbe Rcheren roorloopig !n Pelombang blij ven Folee- 886

OMATAUT NEDEELANDSOBE GLOOTROYEEEDE

Dit contract

net drie zcegells becrachtight _ namentlijck ad Sjeblugh Pllmbangh. pengerangb radingh tommegon , cerete ende keaij tmmagon Nezza Prt Radle derde Persoon int rijck ; cude ouderteekent bij Jeremtas ran Vliedt, Adrleen ran Llesrellt, DIrck Bnouck nefenu huone wepens in roodeu lack dacr Op gedruckt

CXL VIIL: FOBIOSA

1. Yobrdet den gouveruuur Fonuouu bokeud wurd det Bpaansohe vereterking Keleng , den % Auguntua 1642 in banden oncen , onder berel VAnHarouae ger Ilen (vgl. hiervoor _ N’ OXLW), had d RouY#rQUWr Truudoniug, don bergeuot-majoor Lamo tiue jnist met reraterkingun bit Batavia gekomen Daar Eetnt geronder_ jachten nquelpeert”_ GeeC opperleiding voaren_ Zijuo inetruotio door Traudeniue gatcokend Beptum bur 1642 Vooral de verR Eclite goutmijnen _ bet lengh gerengchte deesejjn” Louden aFntoeel0 rerovering Bpaanache fort het hoofddoel rijn mourt trlcbton uttcud n” Bij bij #Czu Min o ofo TBobt #@pedun Het laetate bet B054} eijo: . Fant but scbijot, dion brutalen boop de inlandera VaD Kelang Tumgojj, adie aJmede den beeat wpelen” niet met rruntachap DAr- force CdAA Hfhren reodclijckheijt moelan worden gobrache” Varder Iotuat bij bet lund Yoor d 0. i berit nemun_ Jrod_ gurwizoon MocuE bet pgentnea Torotero & Spaanaohe blijven (Vgl: deze Bijdragen , Nieowu volgreoks bld 92 Ke} Fon dor resultaten Lamotuer tocht onderateaud Ferdreg:

Artijrelev ende conditicn d’relcte door dev vellde overyte oauuey Lamotius cnde ded Raedt op Qneleng: inwooudery Formoea roorgeatellt zijn ende ook acngenomen ende beloofit hebben t’aghtervollgen _ ouder ousc bescherminge ende ona verbandt te mogen acdgedomed werden

Eade eeratelijct det

Ben

Nederlandera bon laudt

Uit hbot Contreotlooo r datum alaat nier gebeel RBAC QEAT moel ceuigen tijd ketor sijo d0n September de dag ILLIOR Juemoling uulruGLO door dou gouvuruur Formoge raatreateld (Vgl dezu Bijdregeu _ Mau*u Igreeke bldz: Vgl: hiervodr _ hlde 868_ 7 } In bet Contnctbosr arudt sioh stuk dan ook contrict mol Pelembang Wotonur 1642. Wie kent de edleiding dit Foord OC8T-INDIBOHT COMPAOND 1808_ 800 .

willighlijck ende bereijdt zijn OP t dregen , glcr metter daet zullen doon blijcken , nu ende eeuwige dege ende Foorta dceelve natie gebou eude getrouw blijven. Dat geen wepenen tegeng 0n8 ende niemandt vep on9e geallicerde rrieudcn ende bondtgenooten noghto tegens den geenen aliwacr wij ende tegen woordigh mede vereenight ziju en zullen aennemcn offce gebraijcken geenderleij oorzaeke _ mber ter contrarie elle bollpe faFcur bijetaudt mct Bocdt ende bloedt te betoonen eude specialijck conige van oec ofte Yen Onbc geellieerde met hon jeghten oltc a@dcr vacrtuijgh barc strant vervallen verongelucken det elydau desclve hunue lercn cnde vaertuijgen getrouwelijck sullew hellpeu bergen waeeater plaetee onee guarnisoen oite fortreaseu te bellpen brengen_ Dat reuhecr cen princerlagge met ech ciap ofte merck _ gelijck haer mede gegeren beer dorpep Fert verthoont bunpe outete ende overaten terstondt aent cassteell op eijlandt Quelangh sollen reracheijnen_ omIe te aenhooren dae comed sodanigc ordre en lagst ele hun bij de reeepective overheden aladaer wall rerden gegeved _ Det mede jogevalle de jegera oite ijwandt van OnSE Reallieerde bundtgenooten in eode ontreut bacr plaetse moghten comen ver- rallen desclve Kedcr bullco rcghte brengen , sonder eenige binder oftc jmpechemeut docu cndc contrrie alle #egbge- loopen gevlughtc swarten aendre vrije ofte lijicijgened, die souded mogcu FCrDCWCD, terstondt ende aouder vertocvcn . 500 der miune pet gevellt , ende groote opositic derzellver hoofden offte coppen voorachreven Quelangh ofte ellders allwaer die thoijs hooren sullen brengen RaCI Foor hun een redelijcke recompense gullen genieten _ Dat jnsgelijck gehouden zullen zijn , s0 wanneer wi mel eenige jnwoonders oorloge qumen geraeked , 0d8 met hnn groote meght t orser eerate requisitie comen a881gteeren_ welck wij jnegelijcr tegene bare vijenden tot hun bescherminge sllen doen _ behoudelijck dat den oorlogb rde bestaev _ ende met onge Lennisse bij der bandt genomen werde_ Eijntelijck dat alle de naesstgelegen dorpen eedg ter wecke ende de vcerate eene alle 1 degcu allhier met aerdt ende boomvrughtcu alsmede mct hocuderen eijeren viscb groot kleijn beesstiaell den pasucr venten sullen verscheijnen #elcke goederen Bohrijffont voor; 888

@INIRALI NEDEELANDOOHT_QTOOTZOTIIEDI

bun in redelijckbeijt affgekofft ende met gelldt, Lleeden ofte andere warcu geddunccken gwllen Folldeon ande betaallt rerden Eijodelijck ende ten eseten allboo dese artijkelen tot ende OP spprobatie vau onbe booge overigheijt geolooten ande beremt eijn , r0o sullcd djuwooudera obte boofden dien alle rerauderinge relcke uict audere ale io redelijckheijt beataen sall, mede gebouden siju acu pemen cnde . acccptccren gelijck deee bovenetaonde axtij- Lelen mede gedaeu bebbed_

1. BUBAT: Noromber *8 Decembor 1642. Bedort do rerkijging der Terinny 1888 Orootmogol Derotana baudol 8urut un vendear uit in Findoaten en verdere dullen maohtigen heeraaher (eie*

hiervodr bldr 978 5, atraton beron bandel blijvan roorttotcun - Toon ochtor 4uguatua 1634 4.0. Badeo bealoten Jacob der Oreef (vgL hiervoor , blds. 278) Yarvedian dDOt Barend Pictaraan (FgL bierroor, blda 276 . doot word Miuuaen vertegen Foordiger der gegaron de waardighaid Directeur, Hij 4nn govcatigd sijn iv qualitcu OPPOrcoop TIRD gonder meer tijtal Gobruijoken" _ Deze maatregel atono Londer twijfel in Feroano met hal oordeel Hooge Regearing Drarhel balang LOMAEA orcio Eeruton die gij to4d Voamdm onprofjtulijoken dostanaum handel _ HtOoteeet+ door Coniuar monopolie dan indigo And e dierte der cleden " (Dagh-Register 1631- 163, bldz Tocn Piotoren het oind 1839 aftrad (bij wurd vbrtangen door Panlua Croocq vgl, onuitgegeurn Oanerale miscive , 18 Dac 1639) , conter cureobaure tito ceedn goruitan tijd (mingteus eodert 1097 ; vgl Dogh-Reqister 4637 _ blde. 284) UAT heratoid Croocq wetg btentaur Onze betrekkingen atrelteni Iated den meat beter kuniu geworden dauk ok du leiding den bekwamcn Pioterson (v&L ontuitgegeten Gattroe tlrntz D Nop.I640, Dogh-Registar 1637_ bldz 6L, 103 _ 264 %"; 1640 16M4 , payaim} Tocb wordt atecda door Df rerte gon woordigora geki"gd Otar toy#D erking totuEIuN scriot lend & plaatselijke pntoriten 5oor ook opzichte der tollen_ coor darin verbetering brengen roorvominge Fad Yucic ouredelijcke fastidien" dut io 1642 opperkoopman Lo 4g1z

Hier du tckal pctorrem Overgadomen Dagh-Register 1643 1644. bldz, 103 _ 169, Ik heb Alde 278 het jar Veu dor Oruefa aftrcden (1634) geloemd misecbien ce@ige vorwettidg kuddOD wnleiding Guren MiL K lunrotn 441a gelegenheid gebruik_ aren Op deze na nge egenheid LeNm Foned OOST-INDIBOHI OOMPANT 1802 _ 1800.

888

Cornelia Weijland DBBI Hof pjah Joban (vgL hiorrodr _ blde 288 , Loen verbiijf hield Labore werd guzoudon, Dou 19 October Rerd Weiiluod Orootmogol toegelated geachhenked brief namend den onturdunit-Gunonia Vorvobillendo lnrtA #ITob hol roboltu Jorco tooht (Dagh-Register 1641- -16412 , bidg: 103; 1643- 1644, bldz. 188 S Ya.

Tranalaet conincx frman geschreren den dagh Maent Chaban _ van giju regerioge ende 1052 FBn Mabomet.

Alle groota ende cleijne gourerueura_ beijdenee rgies_ rdaers , thollenaera _ wachters revieren ende in den 7eg vad Agra tot Bourattt toe , gullen verstaen dit volgende gebot VBD den coninck die de Hollandera seer toegedaen Welcke door bolpe haere goetguustige (die staen onderen Foet aijnen throou _ Felcte 800 cleer ia als de sn , ende atreckt aen den hemel) bebben verciaert dat io pnde rondom Agr , Amadabelh Brodra ende andere plaetee siju Degotieerende, mits betalende beboorlijcke tboll ende

gedoleert dat iu gemelde pleetzeu, a] waer bij coopeu eude PCrCOOpCD_ in dc wech op ider magel ofte rustplaetse elc dorp veel geldt van bare ca files den WlE TaV tholl ende rachtgelt sfgerordert eode Feel tra vaillie aengedaeu wert , jae daer met hacr cafiiea opleggen _ jomtijta niet sebour ruated connen relck Bijn Maij’ ter oiren gecomen sijnde ordineert ende commandeert dat in Bourtta ende Brootcha tholl sulled bethalen ende nieuwers ander: Ooct ga] niemant Faw haer Ieta eijeschen , veel min pemen tsij heijmelijck ofte openbaer; relcke fauadaer Bebiet comed gehouded wesen bun te COp - voijceren een ander gijn gebiet opdat beer geeu scbade otettome Fan dit roorechrerene 18 Eev frmed bij baer _ ende ander- mael_ een pieuw gebiet coninck gulcx . Haer coopmanscheppen , indigo als andera mogon coopen han belieft oock meeckelaerg gebruijcken die sij willcu cbde Yere mach niement deervan participeren _ Datum ut supr ,

Bjaban 1052 begiut 26 Oot 1842. Fet atuk is dua gedagteakand Norem Joti- Feuj-du = foujaar phouadar: militaire gouverdaur IeBI ook bet boofd dor politie F4D oeu dintrict (Fobton Jobror 278) . Ofoohoon 4l d ’gobobroven couyenulr” Eloh aloorder dere TOIDEX Woijlund dan oor apoedig bealaot daarorar sicb woder den Grootmogol boblagen _ waran toah degelijl hier DLAI Fudatigu guvolken den TUTIDEI Norember 1843 morkbear (Vgl Dap- Eqgistar 184} 441644 bld. 171 , [78 _ 180 , 188 , 196)- 890

OENIRALA NIDTELNDSCH QEOCTROTHRDI

Translaet van conincr frwab nopende de tbollen Boaratten , geschreven dev 11” dagh Fap de maent Rammagan sijne regeringe cnde Rau Mohometh 1052 _

Hollanders siju gecomen Foor de poort Van conibx hoff ende door bulp haer fvoriten (ataende onderaen dc voet Bijned tbroon , welckers luijster i8 gelijck de su_ ende strectt tot BeD den hemel toe} gesichte den coninck , ende bebben door do [avorijte gedoleert dat sijn dienaer (iu 8ouratts regerende) bon verthollen der goederen die in Agre Amad bath incoopen ende Souratta brengen Feele trargillie aendoet ende vcryocht_ dat Sijne Maijt gelieve door sijuen divan daerop spodanige wijze btellen welck de tollenaera in8ouratte gullen moeten volgen ende eoodanigh aen 8iju Majjt veder in reeckeninge brengen_ Duerop beeft ded Coninck gemandeert dat de thollenaers haer goe - deren comende vaD 1gTA Diet booger els van 10 op 12 dittos YBD Amadabath vad 10 104 texered ofte cargeren gullen , ende mocted hacr [acture vertrouwen unde geen meer tholl ten bon- dert afnemed madicr goederen iu Brodera cude Boeratta ingecocht sullen volgena den incoop vertholt worden be- balve moet bacr geen traFbille aengedaen , noch iets buijten reden algevordert werded _

CL: BENCA LEN Norember 1642. Ook de bandobyregen Kut 4gra DBRIT Bengulun lidden werden door Weijland bij zijuc zonding naar Lahore niot Fergeten zCOELP ondutateended TucE d blijkt

Traoslact Yau ’9 coninCr frwad nopende de bevrijdinge 7BD de thollen op de regh in de Poerobe quartieren

“HAmadn nD 1053 bogint 28 November 1642 Deso [ArInan dagteakent ecambar bet Fortrok Weijland uit Lahora %4 No rembor (Vgl Dagh-Registar[6L5- 1644 bldz. 167). Overgenoman uit Dagh-Begistor 164}_ -1644. bldz. 170. Wal ~DRIL colet deze #quartiorun” To4t Kotdan warutild ju pit dan tekat den attdan maen (bel ongovour bet togonwoordige Ondb: VGL Hobaor . Jobton 647). Huntera Atlaa nbch iu tijn Garattedr vind ik uitdrubking: W8i > oP Valentijo’8 Luert Kominkryk Bapal (F_ bldu. 148) , ol Land Prurop” Dazo kunrt echeor seer onnen7tenng: OO8T-INDLSCBI OOMPAONIE 1802 _1800.

891

gescbreven den 14 degh mgent Chaban , 4” FI0 eijne regeeringe ende 1052 F8D Mahomel.

Alle groote ende cleijne gouverneurs_ heijdense radgies . radaera tholleneerg wochtera op de rerieren ende in de wegh ven Plpolij Beodaer tot Agra tae , gullen verataen dit neerrolgende gebodt TME den Coniuck die de Hollanders seer toegedeen Welcke door bere rrinden (steeude ouder eeu de voet vap gijued thIoon welcers luijster etreekt tot den hemel ende is de gQu gelijek) hebbeu vercleert _ dat iw Heuares Jaelaelpor Geijre- bath cnde apdere plaetsen negotiereude ende gedoleert _ det waudccr sommige goedered naer Agra , ende aommige uaer Pipelij brengen de wegh op alle pleetse dorpen ende revieren huu vecle trvaillie nengedaed wert , bun afvordereude veel Belt _ op de naem Pen thol ende wachtgelt , onder eenigh apder pretert jre godauige moeijte , det somtijts quaiijck baer masel geraecken conneu_ Daerover gebiet den coubinck dat alle tboll _ wachtgelt otte dierge- lijcke sijne juridictie heer beeft vrijgegeren dies s] niemant baer deerom eenige moleatie aendoen, oock niet van haer eijeschen onder Fet ecbijo het gude mogen 7eaen gelijck vorige irman det bij baer beruatende ooc vermelt: Det iu dep “cgh baer niemant verhinderen te gecp 900 verre al: t bub gal believen ende blijven daer sij willen_ Gebiede andermael det alle coopmau- echappen mogen coopen _ ende maeckelaera gebrnijcken die hun belieft ende B00 iemant dit contrrieert , boodat weder bij 8ijne Mejj’ comen doleren_ schuldige opt hoochate gestraft werden Idereen met alle elijt neercomen 800 haest als dit ea) gelesen bebben Datum uit 9upra

Agra

d0s de pleata TAlrun de bandelabeweging der 0. C. in Hin- doutan tiob oonooncrenrde Z.W,wlarta naar Borel, Z.O.waarte naar Bengalen: Vermoedalijk Jalalpoer NW vad Bonareg_ Khabrabad _ tan Ooaten 4gr”, ten N.W. Jalalpoer. 302

AEAL NIDIRLAIDEQUI BEOOLOIDAD [

CLL KU8T VAN MALABAAR Zuart 1641. O6t pa do voorloopige overeenkomst Exlikoet vun Janutri 1628 de bundel der 0. die stad tuomeng gebcel bet Zuidelijk deel der Weatkurt Voor-[ndia geen groote beteakenin geworden Tocb werd de Pepercommercie duir door unmDlai retinmd Behalve Kalitoet Utoon benclt Mungelore Cannemoro Fonani Porakad (Percetti Porca}, (FgL Dagh Revister1631_164_ paasim OnlaaCrra Utan Elinny 28 Dec. 1638 Dec. 16381- Ook Ewam annting Calo Couluo" Rurmudu Hayentokm sijn bedoeld Felbs beboerecher opperKoopman Pieter Bijbrenteed Groes ondertaandu overeentomst aloot (Daph-Rmislar 1643 164 , bidg- 203 213, 28 26}-

Accoordt ofte codlrct gemaeckt met den koniogh FaD Celt-Conleu etc" ter cedre ende den E oppercoopman Picter Zijbrantazoon Oroes wegens de E de doorlugb - tige Hooge Mogende H" 8teteu Oenerael. den Hr prince van Orangien etc" ende d'E d houorable Nederlandteche Oostindische Comp" onder"t beleijt vanden gou-rerneur generacl Lutbonio vap Diemen tcr andere sijde Eerstolijck bclooft eode vergundt Bijo Maij' mita deeen d40 jeerlijckx ofite 800 wanneer eenige onber shepen Op rijpe cneter comen verechijnen wij zijne porten ende hagenen mogen aendoen omme dlldaer 0n80 commercie met Zijn Meij" onderdanen vrij ende FIauck souder cenigb moleeat offte empesechemeot vad wegen dee Coningbe toll ofte jetwee anders a0n te doen: Ton treedcu B00 juerlijckx tijdelijck verchijuen det Zijo Majj" offlo zijn onderdanen gean peper vrttmde uatiun , #o0 Portij- gecep Engellsev _ Deneo alle buijtenlander _ eall vcrcoopcu poghte binneu Couchien offite cenige Portugecachc plaetscn leetcn

Btrikt RenomBn ligt Rayenkolam niet aen de Ruut Halebear DolAtaT Ttarancoral ML in do dagan Rnrin ondaretaande orereontomet werd gealoten rorondo de O.I C dit dool dor Iodicobe Cust" d'Hallobaart0 Cubt" (Vgl Dagh-Brgister 1648 blde: 205 312 ona. Vgl truuwune ook Hunter Qartlatr 248 €) Uit bet Contrantboek: 0r Kalikoolam Tutdet Zuidelijr De vergelijking dar teged - toordige TrattaD_ Felentijn Beld aua Halabar- ulramandl de pleatebepa _ ling in d0 mij baechikking aunde geg0ren8 uit Compagpie'& tijd bebbun mij Caliooulan of Cale Coulan Eayeotolam doon eroenrelvigen Coohin 70 ind10 dagen nog in bezlt dur Portugeuren _ duar in Jererata jran Baile aterkta hadden opgericht met toustamming den inlandgchen Yort 008T-DYDIBOH} OOUPAAXD1802 1800 .

898

rervoered meer alles aen d'onge leveren staende jaerlijckx Fabt Yout 1000 candij ende bij elldien sijne onderdanen gebrecke blijven a l] daertoe zijne eijgene contauten emploijeercn gevende eerat den peper in onbe handen ende daer uaer door Ob8 dc betalingh _ Ten derdeu sulled d'onse Sijue Maije' onderdancn

provideeren oflte verzorged trocque VaIl haren peper goedt rel] geconditioueerdt met ‘onderataende goederen te rckcncu paer marts ge0k pamentlijck parthije amphiou cattocn met aincr- ijser eaudelhoudt _ catvene gerev_ swart ende grocn leken_ roode #itte chiueese stick- naeijeijde Ten vierdeu alleoo Zijne Maij’ YBW ijmandcu sijner onderdanen_ bewuastgemaekt i_ Fij waerlijck sw de Zuijtzijde der linie comen dat z00 bet mogelijck is_ zijne baven voor die van Parcatlij gullen acudoen zijue coopluijded de voorprefereutie ouJe goede eren BCvCu _ Fbervooren als geseght voor 1000 caudij PA43t ataet: Ten vijfden _ dat 800 obe principalen ccnige tijden moghte geraden vinden Eeu huijo ofte fortresse In Sijn Maij” landen ofte domeijned werpen dat Zijne Maijt aldan daertoe bequame plaetae sll laten geuieten cnde desolve plaetee offte persoonen on8c gebiedende overigheden daertoc soudcn mogen gecommit- teerdt worded berrijdeu ve0 alle overleest , outragie eude gerelldt Ten gessded _ of het gebeurde_ dat Godt rerhoede eenigh ougeluck FaD dootslagh als andera bij d’onae door toorn oltc mioveratendt gecommitteerdt wierdt, zall 8ijo Maij’; den diliquandt in henden: crijgende gebouden Wpbed deselve lereren aE1 ouse presente: gebiedende opperhoofden, opdat naer forme jugsitie met deaclve: geprocedeerdt magh rerded_ Ten enaten en laesten dat Bijo Maij’ vaw de Portugesenu om dese nieuFe alliantie met de Nederlaudera gemolesteerd vierdt zall bem alle hullpe ran bijstandt die mogelijck gedued Rerden wordt ook bij desen Bijo Maijt op sijo ernatigh veraoeck toegestaen dat zijne vuertuijgen zce srij cude vrant mogen paaccren onde rcpansecren eonder molcoat ouee ; ten zij dat met onscC rijendeu gocderen geladen ziju. Alle relcke borengemelte artijkelcu conditico 520 beijde pertijen reciproquelijcken bclooren cnde gwceren bij slemnele eeden ijder zijne wijse aghtcrvollgen cnde tc doen onderhouden

Candyl % B0d (Vg Dagh-Regirter 1843_1844 , blz noot Hebton-Jobion 119}. Porked Poroa (Hontar _ Batetlarr VI , P. 987) Zie ook baneden CLV. 394

#EYEBALE FEDEELAADBOHL OEOOTROTEKRDX

YUOr

lange al zon cude Ia m6 op den aertbodem schijnen gullen welverstaende sulx bij d’E H’ Gouverneur Geperael _ residercnde Bat , geepprobeerdt ende Boct gevonden werdt , RBeIYRD dED-staende saijsoen belooven volcomen andtwoordt bredged. Alldus gecontracteerdt Iot Conings Palejjs Nerijbij Martius 4’ 1848_ Op “patiam dien eellve wet Conincr zegell met awarten int gedruckt becragtigt.

CLII KUST YAN KOROMANDEL: 47 Neart 1643. positio C. op Knat Kommandel Rerd stcods mant bateekenia den [oop jeren zoonls Reed, bloek Fer schillende avatuad OuEtAD vrOCgere jaren Fureclilende vorstan geslotun O8k het rjt Gingi (~gl; hierroor

bldz. 78). Muuw de bijna boudelik Foortdurande oorlogutocyland Wutin dit deul Vasr-[ndii Forkcerde bemooilijkto namerolg 3 d8l#zimg Foor Pogingun Dijepoer _ zich Oontulijke Tiobting breiden nedleele Carnatica Ratten Ging’ eun ouder- hoorigboid (vgl biervoor _ bldz. 83} braobten groote anrr atreren in de laatate jeran_ Larwil ook alnticed (rolkond diendeu geatuit: nlandbodor vera” onebrk hot niue Ook ronourtentile iutntulncn Engulachen diende rekening Totten aqudun (Vgl Dagk-Begister 18r -164 Peaaim Regiater? Op_ Golkonda Pori Novo _ Seuxier Teganapatnum Tirepoplier _ Fieiupoer ~onuilo69671 Generok miserlt 48 Dec: 166 onu1tor48deti 0B. 4 Sept. 1689} Inmiddels ontbrak Gingi do Iuaeate jeron evanmoid binnan landscbo verwikkoliogen nDou wottigen nojjok wiord oudurgohouden”

Vit bet Contractboek In Dagh-Begister 1643 1044 , bldz. 284 288, romt Toor Tranaleet bijt couta Kistapaneijok gouvurnour Gardenija gasonded Hoc bovat do toozogginged inlandache cijde aan de MTrun goduau nULr niot tuganpraeytatiuo dovr du ODAAT beloofd: niet artikol onderstele noi doomment Hot Obutruclboek Zealand hocft Caul door ’Topaki KiataPpanejjck valdorerate Bingie (deaen ooffonde W”g: UOvem bejjk vonal hield donaolven opgdaloted) dom- Paruia vurlevnd den 15 Murt 1648”. Dit atuk bebzelfdo (bohoudans apel- lingwijzigingen schrijfonten) &ls dat het Dagh-Bagister. Mu @ bot Antraceboek Zedand treft ILA ook Ceul oontrarie bjj Arend Gerdenija. Kepoemde KistuaPpanaijk verloond dcu 17 Naert 1848 geuocgeuum inhoude voranateande Blleen volgendo bijvoeging de artikole lering die ik bier OPABUTD omvat loazaggingen baide gijden e ook overigond uitvoeriger: OOST-IDISCHE COHPAQNIE 1802 1800_

395

dor

nFeldoverlo in de Rtukked der 0.IC #usloe dun DuLTD Kistepanoijck Rordt geboemd: Dezo mengdo zich tcor minder 1 QEenEme Fijze den hendel Joor horar inlandache makelaara Qingi gadreven Focral Tagonopatnam (Fgl hicry voor 55}1 ulke ombroilladus Comp” handel (duur) stil- atond” z0odbt Compagniey aucorIteltem 1640 over dachten kleedjexbandol Vandar to varleggen gebied Qaik Taujoro de oubobbolycko procuduyren Kiatepa- noijck Cenbiet optzomen Ofachoon betrekkingen mel Tanjore geande bleven Ward eu die met Oingi niot vorbroken In Februuri 1848 ging gourerouur Kubt van Koromandel zelf roorloopige onder- bandelingen eanknoopen , waLIDZ be: den predikent Carolua de le Doaaa (vel, Trooatenburg Bruije Fanorumbora bldz. 118) geluklu Kiatopa paik roordelige overvedkomyt t0 bluitov (Fgl: Dagh-Reqister 1840-1641, bldz. 88 184; 161_1642 bldz 306; 1613 164. bldz 248 280 , 268_ 292) .

Couwell

den gouverneur der Hollenders.

Jck , Areut Gerdenijs Raedt van Jndien gouverneur directeur Fegene de Nederlandsche geoctroijeerde Oostjndische Compeguies ommeslegh om Cusste Cormandell mitegnders andere comptoireu eude regidented dber onder eorterende bekenne ende bcleijde mits deced waerheijt te ziju oereen gecomed ev geaccordeert hebben met Kistepaueijk belengcnde de vrije uegotie ende commertie geutsc provintie Fent Slngle in wijee code forme hier onder volgende.

Dewijle sigh Pelllacatta , allwacr den gourerneur der Hollandera resideerdt _ eude het lendt Sinsier wijt den anderer gtreckt; weerdoor _ mita andere verhindernieaen meer bet dickwila ongelegen comt geduijrigh eenige peraoonen offte schepen dermaerdts stieren Felck de negotie geen cleijne obstaculen geeft _ zell Kistepaneijck a en Comp” iu Tegenepatusm triebeuren een trefelijck buijs ofte logie relcke oppercoopluijden adsisteuten of andere pergoonen meer sonder onderecheijt s00 veell den gemelten Heer oorbaerlijck duoct #esen, sullev mogen resideeren ende des Compe goederen eegour gebergbt moeten werden.

8edert 1836 opvolgor Carul Ronioru (Onuitgeacren res: & G.4 R Jul; 1638): Tribueren: toewijzen _ LnuInaI NL de Nederlandaohe gouFerneur (Vgl Dagh-Begister 1849 1844 bldz. 2641 890

GMRALI NIDEELANDYCHI OEOCTROTTEDI

Den Gouveruenr ofte zijnen residcut gall hct vrij gtacn tc ventilecrcu eude te vercoopen alle rarcd cnde cvopmanschappen sonder onderacheijdt aCn alle cnde Cev jder meesgtbiedende coopman gentsche landt Singier op dien staudt ende wijze als hij best gelegen ende bcm proffijtelijrt oordecllt te ziju.

Dogh de oliphanten peerden pepegaijen _ loerija civeth-catten ende honden die bij de Comp” in Tegenepatnam gesonden Ferden zijnde dingen schenkagie _ gullen acn Kisstapaneijk _ hem die gestaende alleen vercoght werden mita betalende sodauigen prijs als andere coopluijden daervoor bieden ende #illen geven _

Gecp thollen balaughsgellden ofte cenige jmpossten hocdanigh die gestelt off geuoent souded mogcd rcrdcu gullcu d’ Comp” goederen subject zijo , maer ’t sij haer vrij komcn ende Feder te keeren , coopen cude vercoopcd aCD brengcn cnde wegh voeren Fel wered het suden mogcn Reacn sondcr FBD cenigh triboijt in het mingte Bepgcaprooken werden

Geechiede

det dcn gouverueur der Hollanders ofite sijnen resident eenigc oppercoopluijden _ coopluijden asgistcotcu offte apdere peroonen te landewaerdt roudct in scnded- ter plaetse daer marckt ten beesten vinden cenigen tijt te verblijven hare Boe- deren

vercoopen ende andere haer nooden Op t8 coopen , relet hem tellcker uijre sonder eenige rerder licentie van Kietapaneijck offte de zijnc pro rto vrij 9taedt te ordonneeren gollen in toodanigen gelegentheijt eengebraghte ende reghgevoerde gecoghte ende vercoghte goederen. hoe vee] eode hoedanige jonckane gen ende wederkeeren moeten passeeren ongemollesteerdt blijven Fn deu alldermingten toll Fellcke den jonckannier tijdelijck dicnt Yer_ wittight _ opdat geen smarigheijt Op en rijse _

Een bijzondor aoort Pepoguion: ControetooekZeolond:nBunataande Omlraclhasl Zeland Dagh-Rayaler blde. 264 : weeggelden” nDit ~lus beb LaD aileed ondu diomand ndere nijt libera gunate gugchonken vougt Eiaaape paik hior 9oo nenige mijne jopotannera hier teged doan auk met mijne maobt Ferainecіy OOTT-IDIAOHI COMPAON 1002 1800_

897

Logevelle bet verbeurde dat eenige schepeu , jeghten , boots ofte cenigh ander dee Comp” ruortuijgh lauga de cuete Farendo door O0 weder _ atorm oite braudt welck Godt verhoede onder hot S jingicoe gouvero qua me stranden ofito brockon geew pretentie el deu ueijc vap Bingier ofte Kistepaneijek Op cenige goederen mogent maeczen maer alle coopmanecheppen goudt = offte aillver _ alle scbeepagereedtachep geschut apcEera touven zeijlen Folck eude alles wadt orerblijven moghte, zell den Gouverneur oite zijn reaident int geheell rerden gejntregeerdt. Ende opperbooit dier plaetso sll rerobligeerdt staan , sijo ondereaten te commanderon Om ioelle geene sij cunnen de behullpeame hendt te bieden onde de goederon vooran rederom te reatitueered_

Alle Eugelleeu Portogesen ende Deeuen eulled ven alle pegotic in bet gentsche Singise gonrerno Ferdeu onteeijt, nogh hare adherenten ende mede bollpera eenige COLD mertie EComp’ int sekreodt onderkruijpen diroctelijck nogh judirectelijck gedulldet _ maer &lle uegotie ea8] gantachelijck ende alleen de E Comp” OU - gedragen werden.

Eeb ijder coopman Yan bet geutee lendt Sineier eall door eed openbaor edict oftc placcaedt rergundt ende verwittight rerded , dat dic vollcomene authoritcijt ende rermogen in absoluijte efiecte genieten , om in alle eiguriteijt met elle waren cude coopmauscbeppen alle buijeen cude plactscn , gantse landt Singie met d E Comp’ mogen heudeled coopcn ende vercoope pouder ecnige molesstatie 800 hem dunct het mecsle proffjt tc zijn. Eude dit placcaedt all bem Wal beden binden dageu cen ijder werdeu cont gedaen _ opdet de on #etenheijdt gecd eghterstell bbare .

Alle ende ijder jnwoonder gall gehouden ende verbonden sijn , alle zijue waren ende goedereu tot redelijcken prijse aen d’ E Gomp” allecn lereren genietende betalinge 4 in coutant ende de

Gebeurde. theorio liet Kiseape Dalk de rogoermacht bij den wettigen balk nartetan- #En nieta gal ick U oijt daervep mogen eijecbon”. 998

GINTRALINEDELLANDSCEE OEOCTEOTLEDE

andere [Rll derde prteu coopmanechappen , die hacr tot boogcn marct els de coopluijden in Pallledatta gnllen acugercekent werded , wellcke sonder teegenspreeken moeten acceptecrcn beginueude deee betalinge eeret 7BD Montipa Chittij _ die de negotie ten deele Roor Kiotapaneijck gll drijven , met woodanige veretande dat bem dee premenentie uict verder en gtreckt als of die een ander vande minatc coopluijden tocgeslaen wierdi:

Ende opdat gemelte coopluijden ende jn woonderon tot]alle pegotie met d’ E [Comp”’] alleen mccrder geanimeerdt souden weruen gullen gandeeren vrijheijt ende hallved toll , wat hoe-danige jonckans Bij bouded mogen pasaceren _ wet wared ende coopmanschappen gij met haer soqden mogon breoged. 11. Het zall geen jnwoonder ofte coopman Fad het geseijde laude Singier , het heijmelijck of openbaer werden tocgeatacn sijpe goederen te landemaerdt uijt te roeren tot Engellsen , Portogeseu _ Deenen ofte andra natien maer ataen verobligeerdt het hare alleco a0D de E Comp” tcveutilccrcu ende vercoopeb_

1. Nicts eall [van] Kiatapaneijck offte zijnc worden bedoght = 8’ordondeerdt cude geata tueerdt _ Fclck ijmandt der jnroon-dereo boven gemellt minste cenige TbSl ofite nabedcnckcn Joude coluCD brengen_ Mer negotie der E Comp” terugge t blijven eude dat du9 onder tijtell gemcene vrijheijt de Comp” genootaaeckt sonde zijn met ecu persoon elleen hare negotie te drijved maCr contrrie alle favedr. gonate ende liberteijt, op del des Comp” negotie met ijder coopman dies mecrdercu forecre_

Mite trellcke alles Kistopaneijk forme boven onder- houdende_ s] mede den gourerneur der Hollanders tallen tijden verbonden ende rerplight blijren om alle sdanige sorteeringe cleeden ende elle andere coopmanscheppen niets uijtgesondert, biju expresse ordre bevell ende coulorm siju moustery aenbe_ aleel ende gcmaect aulleu Forden, t accepteeren eude te betalen mits geroerde clederen eude audere FarCD marctgenk ende OOBT-INDIBOEBL OOMPAOND 1802_1800.

990’

eren als die aen Chinnanna ende andere cooplnijden op Palliacatta betaellt werded pBer cour ende loop der negotie dat dierder beter coop bouden mogen rorden geboudeu zijn sen te nemen mita det betaliuge geechiede alb boven , artijcull 9 , breeder pijtgcleijdt Gegeren int Casteell Oelldria deseo 17* Mcerdt 1848.

Copic tradslact

sceckCr

of brief bij Kists - peneijck aeu den gourerneur Arcut Oardenijs geachreren

den jere Sittrebana den dezer mbent Pengorim heb _ Tepactij Kietepancijck den VoOrS] poedigen Ben Arent Gardeuijs Raet Ta n Indie gouvernenr ende directeur der custe Choromandel Veged deu Staet der rereenigde Nederlantae geoctroijeerdc Oost-Iudische Compie etc” Regeven desen tegen woordigen brief Pan Tet_ trouwed ende geeckerheijt: UE_ misgive heb reratuen _ Op die wijee als ghij den’ couwcl begeert hebl, heb ick bem verleent ende daerenboven uwer CCrCu heb ick gescboncken een dorp welck uwe eeuvich- blijven genaemt Tondemanatam opdat ghij Tegene patnam soude blijved heb ick vercert cenige huijeen ende thoijo , ghij ront eldaer bet volck geuden die best belieft ende aenetaet ala opperhooft resterande se [@wen padrc

Oncu #OOroumnbte makelaat voOr den bendel Tegenapatnam: Orergenoman nit Dagh-Reyioler1643 164 bldz 286. Over jot Chitrabbamu verdur Jeee tijdrebening cie Cun” ningbam Indian Erua , Buvel Induan Cddot 02 €, II 6 LXXXIV . NL hbac incomen” durp. Ontrent Tagunepatnam gelocgen (Dagh-Ragistor , blde_ 267). Op bldz. 281 Condemanantan vermoedelijt eahter foutief , waut ook Contractboek Zeeland: heeft ondernnuutLu De predikant Do la Idoeee 400

OMtThl NIDELLANDBOHI EKOOTROUTDI

eude Padmanabe verbalen. Ghij moet trechtou dat onse rruntschep ende negotie eduFich ende beatendich blijren Hieron eende ick mijuen baseedear Ramacudrie ; betgene ’poah onlbreett, sl Upa. Ferwittigen. Wat saecken in UE. plaetsen voorvellen eude hicr noode sijn , moet UF Obs toeschrijren. Onderstont : Birema

CLIII HALAKA.

Huart 1648.

Onder

unzenrlottd bot Maleiecho sobieruilaud beboordu oot ’Oedjong &ulang {Balengu Junk Ceylon) een de Wantkuat Op circa gruden N B (vgl hiervoor blde 886) , nt Aape vorbouding Fad 0n derhoorig: hoorigheid stond tpt Ligor daardoor giun wolk Ligor oudor sijue laatjoe rakonde De beheeracher _ gou varnenr van dit eilend ibud in 1642 eonder de minata redenen, Achelmacheigh”: volgena den gonrer- neur RAD’rlrc volgene sijnon oprolgert tuode ton gorolge veu het Ouhandig optredon don Nederlandecbon .oopman” dadr) Nederlandacben coldeut

Fertooto den onLa verschaijden onradeliicke raratian ’oturfuutud Inhare negotic all andarant pucceasiro eengedaen Hou #ilde do *chelmachtighe Pruotijcquon* Fad daren tijran”atraffanen ham doan contrear rotdan (dat bij) vrije Nederlandoron oudo goon Portugeadan g0- onodamtt had In Jaouari 1048 Teto opparkoopmun Jan Hermanedo door den gonrarneur Malaky Jeremiaa Vliar DaAr Oedjong Belang geronden_ etiafectio tnoutun verkrijgen On 60n contrect t eluiten; of bij niet-slagon het kantoor te lichten bet eilnd blokkoern Ved Vliot gaf hem en brief aan den Gouverneur mee_ Wnd Rordt geaegd : 7tIe waerlijck onlij delijek Tiln Hen anbetituijt electiji gouverneur van &enBTI eijlaut “ot golukte Earmanson utuady Gut #Ll sijn iodruk andertulude nvereentomkt 0 Ultan den oprolger inmiddela afgetredcncn gouverneum (Vgl Heore” _ Bouttontormn paaaim vgL Regiater; &it eyetn #lrbea Vliat R., 24 Dec: 1642 ; onlitgroen

nJentijfren coopman” die me noh JL [ELT Gingi 7ar gecondan (Dagh-Ragistcr blds 280; vgl biervoor bla 250 noot Gecommittefrdeme haddon mede ueijek Biuaier varaocht jaerlijcr B00 I0C0 atoch alaered (gelijck wel ROOI dogan) mogOD coorun 4IO Tertoeran #uldy ronduijt aEgealagen endU EDtwoorde getuent haddo Tnerachen YErooOpOD Diul allee Rchandelijck voor rerelt; mjaer ook groote aonde haere Foden garekane Wiutou_ (Degh-Register bldz: 278}. Vgl ecbtCr biurou CLXU: Uit het Contrectboek Hij volgde Tviu: in 1642 ala zoodenig word in [646 vertaugad door Emold de Vlumiug Oueunoorn OobT-INDISOHI OOMPAON 1802 _1800.

401

Anjentcllt

Harmantmn qoutotntur Makko , 10 Jan 1643 ; pnlitgegetrn miaaite gounrtncut Malaka aan den ngoutrrneur” Saldnge 1843 Harmaneen 0-1 19 Juni 1643’ .

Accoordt contract tuaschen d’E Heer Antbonio Diemen gouverneur generael Orer deu standt der Vereenigde Nederlanden Judie Orieutacll ter eenre eude Oboaogh Ingaghou Chirij Joan Pelowan gouver- nedr 780 eijlandt Oedlen Balengh ter auder zijde _ gemaectt Miet roorqocmden Palowan door ordre van den E Jeremias YBD Vliett _ gonrerneur der etadt eude fortresse Helacca met den resorte Fad dien OnB; Jan Hermenezoon . oppercoopman ende deger thinquer- tieren overhooft , welce contract onverbreekelijck ende bondigh Ke4ci sa@ , mits Teaerve der pretentie regen den enormen moordt aen Hollendta bloedt door den prede eccrscui Fep den Palowan Foomoemt begaen ende gecommitteerdt:

Eertelijct eall dep gouvernedr Yam Oudiangh Salangh gehouden zijp , de coopmanschepped ve0 wadt plaetsed of waer inne be-ataen _ die allhior door de Nederlaudera gebreght, d ‘scllve volcomcu liberteijt vercoght rerden toe laten , eonder det zijn E

de besate dacr nijt kiesen taxeeren verhinderen oft met monopolien gelijck MOOI deaen geschiedt, besweren , mitsgadera den thin ende ender inlandeche coopmanschappen te coopen ende rercoopen permitteeren = zall. De cooplnijden ende gemeene volckeren gullen niet door - publijcke of heijmelijcke middelen ende jndicten Comp” huijsingen mede roor desen gebeardt geweerdt Maer contrarie , Comp’ residenten ijete detr Godt Toor zij , oubeboorlijcx rcscontrerende de hullpende bandt pregerratie KA D Comp’ middeled door den douver’ ollte, bij absentie gijnes peraoous, de uaesstc ruden geboden rerdcu snder haerliedeu met baetsughtige cobtuijmen te beswarep maer alltijt beboorlijcke extime boudeu ende alle billijcke rersoeken spoedigh t aegistecren. Dep gourerueur meergemelt 9/[zijne jogcbooren ende jngese- tenen Fadt natie daer mnet Comp’ reaidentcu baudelen B00 doen condigen Fermits de formen der bitsen groote fruden ende geordonneerde niet geobgerveerdt det den thin Foortaen aen Bita tbin 4 # Hollente golde 17 btuijvere” (Hunts Fagrdije Indion in Dagh-Register 1644 1665 blde: Ioot Volgr; [IL, 402

GENZRALE NEDEELANDBOH GLOcTroITrrde

Comp’ allhicr rcaiderende dienaers mel de balauce ende grdesstineerde gcwighto uijt meudement deu gouverneur Toornoemt ted ovcrataen eude presentie TD den comolacdt cudc aoder onrepghkaijs mecr mct zijn e8P gemerckt paegecomen ende gerogen werded zall omC alle bedrogh oulugatew die auders soude mogen regulltered 200 veell mogelijck prerenieeren Jegen gene voorschreved den Capiteijn eude dese Nederlantache thincomptoiren overhooft op juatantelijck Fergoek FB@ den Gonveru” ende principale groten een diecreten prija op de cleeden geset heefft gelijck set mits desen _ weer neer hun den Gouvern’ en sijne onder- daned mitsgaders Comp” regident sigh reguleeren sullen , gelijet hier Op neervolgende te Bled is : uamenllijck een sarasse leijde @) Cvetchin KuOr deu Coninck de gcmeente bits ; een slempouris :9; Ouiuces liozew 12 : 16 ; p’ () blauwe bet_ hillies 6} Id WD boutijne 15 18 ; ecu p’ () ardiss 84 : 4} ; befltas ceu P’ () witte bethillies & : 10 ; ccd P’ €) mande - pbona 4 : 6 ; een ceiju goelengh 4 ; 6 ; een p’ () roode bethillie 8 : 1l ; p’Q) witte mouris 8} : 81 een p’ () zeijlldoek %} : 8; eeu P’ @) pegtoa cleden ende een Dnid malaijo 19 ; een bits gereekent tot 17 stnijver_ well verlaende gunt deu Coniuck genie- (zal] , niet meer emporteeren beer thin met ijder scheepscompste _ K4 er met ggh coutenteeren Jaten %ell. Soo ijmandt van Comp’ dieneeren offte subjecten dat Godt ver - boede_ tegen den den gourerneur [0f] grooten deses gouvernements bigh edauigh vergrepen det’ feijt exemplaijre strafe meriteerde all den Gouverneur eghter sulr niet vermogen erecutecren Maer den delinquant met d’ juforaticu leveren handen Comp’ resident ende densellven Sigh mede te buijten geende t’ sellve memorie ecrate onser schcepen compste acnteekezeu_ guli den den gouverzeur PaD Malacce adviseercu , opdat deselve exigeubie veD gaceu

geatraft offte de fortrease gevoerdt ende in bepded ugstitic overgelererdt rerden mogen _ Den Gouverleur @llook Ucn ogen geenige handelaers Queda _ Pergh_ Java Coromepdell , Bengala ofte andre dier

nDo Comolet sijnde A5a8d & peraoon in d’ gouvarno” {Onuit-929820 thistina cun Van Vliet pan 81 Dac JAi I6H}: Daarentegan balooft van %ijne gijde _ Onderetaande rersohillonde doeten Heeden Foora l RSSr-Lodie muen nelnourun verklaron: Afkorting oot bet Porl Pec& etuk? OOBT-LDIBOHT OOHPAONI 602 1800_

408

omleggende plaetsen comende_ eenige negotie toe te staan eonder ende allvooren desellve bunne pascedulla Ben Comp’ allhier resident ver- tboondt Malecca aengedaen eude alldaer verthollt ende vrije geleijde geprocureerdt hebben ende det rolgens oude Malere reghdt Tot beeluijt belooflt ded Gouverneur mits deben det boven BD- geroerde wee sijnen tneur perlectelijck decomen ende docb LAcumcl relcke provibioncoll coutract ter wederzijden tot oirconde der raerbeijt in presentie den colmolact Omonnth ende auderc orngkaijs meer met bacr gewoone oiguature bereatight ende bechreghtight Datom dezep 188 Mertij 1849. Wes geteekent Jee Harmanbrood nevens den Gouverneura gewoonlijck merck off chiep:

CLIY _ KOST YAN KORORANDEL: 29 Aprll 1648 Den Carnatioeb coningb” IBC zij0 boijrloeger” in veld lug mat bet 0o8 op de troabelen in ‘ijp rijt (rgL biervoor blda: 89A) becooht ook Fnlicat, Mar sijno coninqlijcko Maij’ den (April) Eopurusbuort undo Intrud daugu bij dun BouvurduUr Oardoniiju it for Geldria JL bem loubun CILDOD andera groote eunrudlun unde echanckagie f2900 overhandigt wiorde beoogen vercheenen Integendeel verlAandAn Bijne Mej” aan de Comple eun tour bondicb 0ul mot do voor darAn verkragen vrijbeden botenmen helft uncoruuoe uddi ultgaundo HLt - toijghen hieronder braeder gevinn zaleben Ratoiut (Dagh-Register 1643 164, bldz 270 _ KLI ook het Atnic aigedrokt)

Trnsleedt uijt bet origineell coull door den koninck Cernetice aen den gourernenr Arent Gardenije gegeren Palliecetta adij 29e0 Aprill 1648_ Godt segene den jaere Sobauno in dc maendt Wijckeakhan waer d nieuwe mane bebbe icr _ Serangemije den gelukkigen beere der

Dit den tijd der Portugeuzen (Zie Houres Boutstofon LII, bldz Vgl bannder CLVHI Dit beb Contraotbook: 44 dearentegen cijne zijde Het Dagh-Ragitter 1643_16H beoft _ In den jare Bittrebano Idere datuering foubief: Chitrabhanu cindigt Muurt 1643 (Sewoehl Indian Calandar_ LXXXIV Yajankba In Contractboek Zrclard : nBrio Rangraie” 404

OTNTRALI NDERLAMDSCHI ULUUMO MiDL

becrch Codt der hecren ende vermaerdt Voor scker cloeck-moedigh slldect Arcnt Oardenijs_ gouvcrueur de Holln- ders _ geschoncken dit naervolgcude cull_ Door het gebodt den Prince cnde Hr der Hollandera eijt ghij landt Palleacatta Becumcu Met oogmerck Uvc negotie ende eda mercie decr drijren gelijck ghij OP beden pock doet: Bierom lo te dese onderataende vrijheijt meniere ala volght. goede ered die ghij met uwe schepen hier aenbreught ende rederom die gbij uijt dese landen wegbvoerdt, schencke ik ROOI uijtschepen inschepen de vrijbeijt rau alle tollen ende gercghtig- heden ende dat meer Uwer cere sullt ghij genieten den bellven tholl YBD alle rbertuijgen die deser plaetae eenige gocderen dissbarq ueerd aude Juo ook van die gccne dic sij zullen jmbarcquecreu ; Joo dcn dued deerFOOr geniedt , sullt ghij de belfft ontfengen in diervoeged , det nre goederen _ die ghij bier lande brenght cnde wedCrom vcgh voerdt, POOI inschepen oijt schepen vrij gullen zijn allcv toll _ mecr van alle enderc vaer-taijgen sullt gbij de helfft van de gereghtigheijt uaer U pemen tot Uwen profiijte. Den jmposst, die de cooplnijden rande atadt bctalen gereghtigheijdt den rigiadoor _ eude eDdert tollen de lendty bovele ick dat sij gullen betalen forma roor desen geschiedt _ goodat weke ick dese stadt Palliectt Toor mij gellven boudeude oflte verpaghte ofite ter oorackc vad eenige dicnst offt uijt schenckagie een epder ate , bogbtans bet boveugeseijde aall ick elltamen vollvoercn Cved gelijek alg ict gescijt hebbe: Ick hebbe ook gemaeckt dat geen vigiedoor ictwes sll conzen afvorderen 800 onder de coopluijden vandc gladt offte vigiadores een zake gerighte voorvollt _ det sullt ghij mij Fell overschrijvcu dogh z00 bet dingeu zijn FeD weijoigh jmpor- tautie _ ghij moct niet mceaen det ghij verobligcerdt gijt_ mij elltijt daerven de wete te doen , mer ghij sullt gkx met het hooit stadt remedieren , opdst het niet meer geschiede: Het

Dagh-Begister : ~beor” Fergisaing heratellen; bldz 159 _ Mo heb ik d uiedrukking rinildoree” rnranderwijs trucheuu verklaron door het Porta- geeache visitudorea Beuer zijn de rurklariug door vigiadoroe” Rechtere opzichtera Controcrouat ZeLind wordt ateeds viaindoors &7 apruken bet Foord dus hetzelfde ulu vigiudorus Vgi hiervoor , blz 231. UUSI-DDISUHL OOMPAGNT 1802 _1800.

405

dcsc liberteijt dan vermooght ghij ncgotie tc drijren met cen ijder , die gbij elfs willdt ende gbij e moedt in gcenige skc het minate eghterdencken hebben. Dit caall moet ghij be Feren dat hij FooT alltooa zijn craght behoude _ waudt dat ghij mij trouvt geruaat moght Feagn hebbe ick den Bellvigen geschonken_ Stondt geteijckendt Cirame_

CLY KUST YAN HALABAAR, 12 Hel 1643. Ongevear dezolfde dagen dat d opparcOpmu Oroes cun Co.ErLOt sloot Knyonkok@ meaktu ltuduuns accoordt" met den Yort het nebigelegen Percattij of _Porcattij" (Porakad of Porke) noordan Keyankolam (Dagh-Regroter 1643 1644 bld . 228}-

Accoordt ofte contract gemaeckt met den grootmagb- tiged Loninck van Porcatti eepere ende den oppercoopman Pieter Sijbrantezoon Groes wegena d'Ede Hoogmogende Hrn Staten Generael _ den Hv prince VBD Orangien ende d'Td honorable Nederlandtscbe Oost- indische Compe onder % beleijdt den Edl" H Cou- rerneur Generael Anthonio Diewcn ter andere zijde

Ferstelijck vergunt zijn Maij'on9 _ jaerlijckx sijo porten olia havenen doen _ onap commercie mct zijnu onderdanen vrijelijcken drijven , waertoe ook bebnllpelijcke handt ea] bieden edde deselve belagsten det Foot Portugesen tijdelijck verschijucd, geprefereerdt gullen werden in de peperhsndeling: Ten treeded gulled [wij] Zijne Maij" onderdanen met zoodanige goederon vereorged _ hier te lande gangbaer zijn cnde becomen su llen Keyen mI3 det desellv martgangh beteelt werden mel goede ende well geconditioneerde peeper offte zooreell gember albij dc onge geeijscht ezbij Zijue Maij" onderdanen te becomen zall wsed Ten derden dat op beD eren allhier Percettij Beeu peper nae Coutchin] vervoerdt oflte aen eenige vreemde natie

Ygl Doo bldz 892. Uit bot Coutraotboek: Vel Hunter _ Qarattert , FII ,

987 on de kaarten bjj Baldacus 0n Valoutijo 406

OENEEALLX NEDERLANDBOHE GEOCTEOTKEEDE

Portugeesen Engellsen_ Frangen Dcenen rercoght werden effect te doen gorteeren belooflt, cat zijne onderdanen te dien tijde on8 ativement desen sall doen onderhouden ende naer- comeD ten eijude de onse ala Geseght 18 i0 Peperhendelinge de voorpreferentie wogen bebbed ende reijgeringe van dien det 8ij bij Siju Maij' arbitralijck gecorrigeerdt gullen werden _ Ten vierden Fordt bij Sijne Maijt de vrede ofte vruntechap, bij Siju Maij overleden broeder Siat Boaetchirij Nambiaes den r09 Maij 4' 1642 gemaeckt _ geconfirmeerdt_ velcke i dat b00 odaC principalen Ucenigen tijden moghten geradeu vinden _ een huijs offte fortrcsde Lijn Maije landen rerpen dat ous Ziju Maij' dan dacr toe bequame plaetec ofite persoonen die T# principalen daer toe aouden mogen geordouneerdt Ferden bevrijden Ttn alle ovcrlegt , outragic ende gewellt: Ten vijffden off het gebearde det Godt verboede eenigh ongeluck dootslegh andery donse gecommitteerdt wierdt door toorne oflte misrerstandt_ sll Zijn Maij', deo delinquant in banden crijgende gehonden Tezen desel]ve leveren aen onse gebiedende opperhooflden , opdat na er forme Yap juatitie met dese geprocedeerdt magb werden. Tcn acasden eude lacssten Zijo Meij' ten cenigen tijde @ct d

‘omleggende utien ofte Follckercn sijos londts ID oorloge qu8m vervallen ende Zijn Maij’ offte den noodt vereijachte _ Fan de opse met alle mogelijcke middelen die den tijt toelaten sll _ Be-aasisteerdt Ferden Alle welcke bovengemelte artijculen ende conditien beijde pertijen reciproquelijck belooven ende Jrketrn bij golemnele eden ijder op zijne Fijse oghterrollgen ende doen onderhouden Toor lange Smnnt ende mane op dep aerdtbodew bare echeijnselen Beved zullen vell verataende 800 gullcr d’E Oouverncpr Generae] ende d’E Hseo Raden vap Iodie residerende Op Bat” , gc- approbeerdt offte goedtgevonden werdt_ Wahtydm penstacndc zaijzoen belooven vollcomed endtroordt brengen;

Alldug gedaen ende gecontracteerdt Percattij in Siju Meij” pa lleije Ambellepallii , adij 12*n Maijus 4’ 1643. Was onder

Vgl Baldnana _ Halabat Choronindd , bldz Hier blijkbuur iote woggovallen Ambolopalj dootoud Porukad OO8T-INIDISOHE OOHPAOND 1802 - 1800.

407

met Zijo Meijt gegell _ rode lacke gedruckt _ becraghtight ende rederzijta iut Portugeesch geschreven; Dell reij de Porqus escrista Ambalepellij

CLVI; DJAXBI

Joll 1843.

Lukas de Vogel, Compagnie’9 vertagen woordigor in Djembi (VGL hier- Foor bldz 291 Fr) _ ovorleed April 1840. Kard opgevolgd door den opperkoopmgn Hondik Gent Eeralgenoomd embtonnar eich bij Graoten dea landa bemiud Mclad Fneked ook daardoor de Neder- lauddohe bulaogon uituomund KcleD buburtlgun. Van Gent toonda mindere geachiktheid Roor sinen Lrouwera niet gemakkelijken Ferkkring diir Allerleitwistpunton deden zidh OP _ #outondor Toofai onze oibch dut do Djembischu vaartuigen pLHB4D Otad Mopaten EUOTCTL ructooned wilden zij gaheal veilig rijn voor het enalnon hundor veertuigan door anzen {g1 hiervoor bldz. 891}, 8w do verbouding tuaschcn Mutarll Djizbi groota plaete]nem60 Toen Yan Gunt YCruEm den ‘Pengoran contrarie aijn protas? gereaoltuurd bleeE, gusnten lendem Mattaram achictan otmms opziohto peaaanayalaem hlem wilde dwiuged allu Djambiache aartuigen parBen voriconom nuIC quertieren” toan liobtte Jennar 1648 do zondar de Hoogo Regecriug Butarie in te kennen Hij kwam Fehruari Batavie tarug: G & E keurden sijne honding niet goed, do liohting van het kantoor volgena moer uit #ruvolmoedigbeijt” gebuurd dan in Compagniea beluog: Pangeran Djambi ook niet geroat Jon loop Tkon Zono baagt gezanten DAAr BalaFin, Jn April word door Hooge Regeering ’bealoten FoonacnrCvoD COmptuIr rtatebileren ondAr boodenige eraakoringh endo voorderlicke conditien elFbevonden rird dionato vaddl Cowp oudu dergalrer reapect

contenecran gewele #apunun on8 recht ta maintenaron Vuz Cent had volguna niet in belang der 0. [C gchandeld TOFALT agadune dingen geen Tapr pamondo” macut mlnT 300= ubl mogelijk voordeel crachian trakken gobuurd R hadden daarom Djambi in het ongelijk geutald Qent’ 8 handoling ngojuati fcuerd_ Pieter 8o15) verd Hinka Eloot ela commineafe LEAI Djumbi gezonden welke ,eanaiene lijcke maobt omtent Jambij geen kleijne Uroahc anutdon un wol mea zal hebben gewerkt eenigo dagen pitaiarena” beoken pa Liontia” moel hobbon , klaagt Van Gent) onderattand contract werd geslotun (Vgl Tiole- iueter Bouwatofen _ LXXV 880 _ 881 ; III _ bldz 148 _ [07 _ InAT cuntrct Ook efgedrukt; 4c Leod G. % Sumatra Iudische Gide 1803 bldz. 1912 1928 On1let Qedern miaite con dm Pangetang ~prr #irur dendt , Hasrt 1643 oruilgeyenn inotructic Soury , 29 Ma 1648 Joumnual Solry = HI

Wie bat Contruotboek 408

QENERALE NFDIELAN DSCHT #EOCTROYEEDE

Tractacdt epde accoort_ gemaeckt ende beslooten bij d’ Heer Commiaceris Pieter Sourij #eged den ataet der Vereenighde Ooatjndische Cvmp”’ in Orieuten uijt autho- nteijt van den Fd Heer gourerneur generael Anthopio van Diemen ende Hrp Raden India , bij ingtructie dato ggc Maij 1643 daertoe ‘ordonneerdt _ ter eender eude den pengorn Dupatij Anum ven landt Jembij tor anderen zijden, roor eeuwigh onverbreekelijck _ desep 8m Julij 4’ 1843 jo Jambij_

Teu eersten 500 contracteerdt den commiesaris Pieter Sourij det alle gene iu Jembij comen Om hun coophandell te drij ved , vermogen gcen Nederlanders desel ve te rerbieden alg Siammers Chineegen , Maccaggaren Borueers Javauen ofte eenige andere netie wadt conditie die mogen TeJEv met olfto sonder passeu waubcer Oost om de Bijer Hictan Noordtresst acD revier Tonkell ende voor Jambija rheede is gehouden gereesst ende eenige vaertnijgen biunen dese limiten gcnomed offte rerdestrueerdt s8/l den Pangerau daerover ae4_den Reer_Generael achrijven ende 800 billick sall reght gedaen_off betaelt_Ferden_ Teo andercu HaunCer ceuige Jambijse vaertuijgen bbassado oftc coophaudell daer d’ Oost ofte Mataramse lauden tardeeren Jullen allvooren Batavia moeten aendoen 0m passen van de Ede Heer Geuerael veroeren auder? als vijanden aengehaellt werden Qacr Daer ’Liam Combodia Petenij , Pahangh , Sangora Ligor , Johor hacr voijagie moghten dolel gullen pes ded Nederlaudschen resident Jambij mOgCn eijuschen ende Dacr de thin quartiercn teuderende _ gehouden wesen Malacce een doen: Ted derden zoo begeerdt den Pengeren Fier gabandaren welck bem toestaen allaoo hier niet i9 brengen ende segged outa cen gebruijck 18 ge wcesat rauccr deu gcprocureerden peper afladen cude versenden sullen #OU 100 picolls aen de Pangeren

Ajer Itam: Vel; hiervcar_ bldz 292. Lutoiluwuloe Bchrijfout Yoor ntendearan”_ natuurlijk koatan Doot Compaguie moobracht dnt deo inlandache abtonaren uquolumuntyn trokken den papurbindul iedero baven- meenter)’ vermoardering latan beteezende Soury had gevruugd, vooruutDE alechta twee Rabandera ip Djambi rouden sijn IAAT hij moest op dit pout Lougu”OL Jtroutun zijnu Inatrudtiu wordt bem guluse _ kleinig- heden Z0700 , principeelate TD 8AE 3 Ocotoratt Toco OOST-INDIBOEI COHPAQNIE 1602 *1800*

409

betaellt werden 80 ; de gbander ende R gen de OPpUsser?; daerenboreu aen de mbandaera vier gobera neffens rier teppe garasges mitsgder R” daegh: int laden ; ende wanneer de schepen vertrecken YOOI anckergie eght R”. Comende tot de rouba rouba der aeugelaughde aargesocnen sorteeringe wite roodt SweIL gal[Qaer ecu clcedt _ ellwxer schoon va0 thieuderhande couleured dogb Per - scheijded sijnde gullen els vooren rerrollgende betaicu cude wanbeer gtucx dleden rouba deu Pangeran sallen mede vijf diergelijcke den abendaren gegeren #erded welck comt te bedre - gen VaD jjder sorteeringe 1} cleedt: Teu vierde all _ #bleer peper a Dladeu _ VOOr tarre van ijdcr sck een cattij algetrokken werden_ Ten vijfden s0o ya]l uiemaudt #ic bij zij eenige pcper hier mogen uijtvoeren dan elleen de Nederlendery ende Engellsen Teu geaten wabdeer ecpgen Comp’ 8leven moghteu comen verloopen cnde buu onder gebiedt YBIL dcn Pangeran ollte andere grooten begeaved , bollcd Comp’ residenten Feder Ler handt gestelt; jusgelijckx , Soo ook ecdigh F8M Jambije volck moghten Ferloopen endc hu naCr Batt ofte ergens ellders_ maert gebiedt sijn hebbende vooren wederom den eijgenaar ter haudt gestcllt rerden: Ten aghsten eenige Chiueeeen den Pangeran rto Macs ofite endcrc groten toebeborende_ #eD de Comp” schulldigh Watcd ende faulltun mochtep begeen gulled Comp’ residenten Jambij pelve allvoreu aCD den Paugeran moeteu kcndeu geren_ Jng- gelijcx 80 ecnige Chiueescu buijten Comp’ logie schaldigh zijn en sl] den Pangern reght daerover mogen doen alsmede de Chineeze echolldenaren biunen Comp’ FOOuIDGCU rceideerende z00 onder Ijmant pen de Groten iv Jambij , jee tot den Pangeren in peraoon _ haer moghten Filled begeved sullen gebouden zijo , densellven rederom opperhoofit Fam comptoir behaudigen , well sullcke als andere die hun in de Comp’ logie begeven hebben , WUCr Rauneer haer moghteu veroordeelen bij juatitie haer neer - geleten goederen glaven ende slavinnen den Capiteiju bij inventaris overgelererdt Rerden_

Schrifout YOOr nbabandara” (Zio Bouwatorfen bldz. 164) coortam Eloodon FgL biorvoor _ bldr. 168 _ 77 , 174 , NL d Nodurlandery. Eon lpeus YoOr zcFenden IRniete uitgeleten- NL vrije Lalduuzed (Vel: Boutastoren _ blda 164 noot 410

GEBBALE NIDEELANDSCHE OEOCTRO YBERDP

Ten negenden 800 FaDneer ccnigh groot oit clecn echip Wn ckans ollte ander vaertuigh YB D de Compe op de Pangeran rheede bhaer offte in de revier moghten cowcu strapden cnde alleoo verliesen sa l1 ded Jambijuecs siju bandeu dacr Diet mogen aeusacd . geschut oltc ijets auder IdaCr all tot bct bergen der goedercn Cowp’ Folck beh ullpigh zijo_ Sou medc alle vacrtuijged Jambij oftc outrent Bet” gullx ovcrcomcnde sl] den Fde F’ Geuerael mede t’sellve onderworpen blijven Ten thiende 9ullen alle coopluijden VED boven _ bencden oflte buijten comende , vrij hud handell mogeu drijven peper met den geenen die haer beliefft eude njemandt wille onder_ worpen zijn Ten elfden dat Comp” residenten houtep pagger rontom de logie sullen mogen maken ontrent ijder houdt vijftien duijm dick , dacr Vn meat ter bendt gestellt_ dogh dicker bevindende eal] den Pangoran desellve wederom mogen uijtrecken als mede werdt gecongenteerdt den wegh MGL bamboesen 8flgeschut ende met twee poorten bij naght mggb gesloten blijven _ Teu traellfden Tanneer eenige peper bij de Nederlanders ten outijden sonder reten F8p de sabandera geladen ofite gesloken werdt sa][deselve peper; #aduCCr faict [uitcomt] voor prijs rerclaerdt zijn- Ten darthiende Fapneer den Nederlantsch reaident naer boven zall zenden te bandelen oflte schullden WEme[den Pan- geren zulcx niet rederbouden IICI bij elldien eenige onlussten tnaachen de Nederlenders ende het Folck Fen boven door den bendell moght comen te reanllteren den Pengern hem met gulcke questie niet moeijen noghte reght daerover pijtapreeken dogh p00 den Nederlendtechen reaident boven moghten genden om gchullden te }nnen all deu Pangoran zijn eijgen pas ende volck daertoe geven benerens Comp” dienaeren als geseijt desellve te vorderen Terwijle elle de cleene rivieren ende boven gelegen spruijten van Sijn Hoog- heijt deu Pangoran vergcheijden Grvoten ende gequalifccerde peraooued zijn verscbonken , sell _ wenneer den Nederlantscn resident descllve te bendelen moghte genden allvooren met ijder van

Wankang (Vgl: Encyclpedic bldz: 4691 Dit voota gericht tazen (uineered Ruiu poperbrenger dwongen handel te drijven (VgL Boutastoren ILI , bido 105 oo Omte daa-mode VOOr COmCD de onheijlon dieven ande dos Hat Larems elmoedige (Boutcatofen bldz 105 Dout Vgl Routoatolltn bldz. 185 , noot OO8T-INDISCETOOMPAQNIZ 1802–1800.

geseijde grooten _ wien de spruijt offte revier toecoml _ licentie veraoeken ende contractecren alleoo een oudt gebruijck is ende door deu Palimbahazgh iogcstolt zij: Tc recrticnde &ll den daetcbin _ waermede den peper ontfengen clccnder nogh grooter zijn deugcened _ die rooren Comp’ resident handt gestellt ende alltijt gebraijckt geweest Teu Fijffthienden weuneer Ouse acn te brengen cargasoenen Bchoon 10 packen ijder eorteringe _ ea]] Comp’ opperhooft jo Jambij golooff gcgeven ende maer pack

gcopent , jnegelijcx 10 packen alle F8 [diverae 9orteringe becomende gnllen alle 20 geopent merden: Ten zeatienden #enuCC eenige Jambijsche vrouwen in de logie met Nederlanders offte Comp’ lij ffeijgenen moghten comen rerlopen _ eel] daer over den Pangorau offte andere geen rcght mogen gedaen Ferden TnRer_ eenelijck ijder waerschou Fed dat hun volck verbieden mel Nederlandtsche oflte geseijde lijf- eijgenen geen ereatic houden ende met eenen belasstez binnen Comp’ pagger niet meer verschijnen. Teu gereutiendew de oude ende nieuwe schullden begcerdt den Hecr Gcuerael mct reght van den Paugoran dic iu gebreeke blijven oudc uiet conucu betalen , desullcke perroouen door laast des Coninga gedwongen sullen werden. Ten aghtienden Monneer eenige Nederlanders haer moghten comcn verloopen 800 gal] den Pengoran daer over geen reght offtc jutitie mogen doen Maer den Generael sulx Benschrijven_ Jns- gelijkx gullen de Jambineesen degellve vrijbeijat Bete genicten . Ten negenthienden uijtroeren den peper je mede ge- accordeerdt_ dat de Nederlanders ende Engellechen dewellke allccu desellve gudeeren ende genieten Dok gehouden blijven , gelijck in voorige tijden _ Zijn Hoogheijt den Pangoran revier VOOr ovcrlasst ven rijanden bevrijden Ten twintigheten medc toegestaen cude geaccordeert , bij 4lldiev Nederlandera hier in Jambij tegens djulaudera in questie nkende , deu Nederlanders den auderen moghte comen tc sleeu

Palembangcr De guak mij niet duidolijz Kan het alean Op de inmenging Pulembung Djumbi’a binnenlandaobo ungolegonheden orgeveer 1682 (YgL Rotatofin blde XXXII, LXXIV)?? Maar de uitdrukking noude gebruijok” minder hure plaat; zijn, overblij feel ougutl betruktingun Palombaug? Bohrijfout voor 30 (Vgl Bouttto{en bldz 168 _ Tlnot Vgi: Boutatolle blde XXVIL 412

GEEBALE NRDTRIMITOSCH GIOCTROYKEED}

offte quetsen jusgelijcr den jolander den Nederlander gukx moghte doen sondcr de vermengiuge des doodts sall dcu Pangoran met ded Nederlandtgcben resident jusstitic ende reght mct dc #nderu mogen edwinisstrercu Wacr eackcn tCu wederzijdcn , z00 well Yau Zijn Hoogbeijt volck iu Batn ala Comp’ dicnacro io Jambij Cbbt mortis conaernerende met den Hr Generel deer over per geschrif consuleercn cudc daer bevinding van gatkcn plactse daer het delickt gedacn zij jusstitie ter execntie atellen. Actum jnt Nederlandts Comptoir Jembij edij 87 Jolij 49 1848. Was geteekent Pleter Sonrij Ter zijde Fap naem atont een zegell op roode Jacke gedrucki ende bij het begin deses het zecgell Fen Zijo Hoogh’ gedrackt:

CL VIL ARAKAN. Aoguatn8 1643. Var 1808 (1607 ?) dugtookenon do uurtU aanrekingun der Nedorlandure met toun zelfatandige rijk AraZan Oostkuat der Golf Bengalen_ De vertegenwoordigera der 0.1 C Masulipatam (vgl hior: rdor bldz. Fildan dien handal beproaren omded de vort in Arukan siju #CLach dnurtoo hed

TOuDOD gegevan omdat joist degen nhet gewelt den (iulendschen) Oouvernuur tot Malisi- petan daegelyar toanamande” mAn hoopte _ det 0cp , pogingen Arikan gelukten Mooram Musilputau cnde Chorv- InaL oock fynder (zou) doun ginghun’ Pieter Willemsun Jan Gertytsen Tetred been gezondan door -den Eetaeenen Bad Maailpatnmrt Pot”polim Couiuck” ontving bervriondelijk: ooriog tuguD Pezu Qindor eadgedlme vurhoudingen tot do zip rjjk Pegu gereatigde Portugeezun zullen durtoe bubalve hoop winatger= Andem hendel _ habben mdegewerkt_ Van die commercie LI_ voorloopig Dlub dmot Aoun do Kuat Eoromaudel Hlodl tB cleyne middel” hadden teelve proflyt uyttevoaren” Lceler (1610) #erd bnocko Arrocav coopluyden op de Custe liggende cluyndur inportantio gehouden ovurmit d0 oloy ue proffyten dB &r FaleD concen ende de groote oncoaten die de Compio rooteebc Boude moelen doen comdcy wooder in Tyak bevealigbon duyelcg tgun#oordich heol troebul ie”. (VgL De Jongo_ Opkotnst bldz. bldz. 77 285 _ M2 _ Toch bleef Aitlkan hot progrm handol werd %p dat rijk gedreren Bong= CUZUD uudcrum door munacbonrvof dcd oorlog door ATALD bebeargcher verkregan) Njat oorul daar opgokoche

Vit het ConeraotboeE. OOT-INDIBOHT COMPAOHTR 1002_1800_

418

In 1826 werd de onderkoopman Pauwole Crumorboyn mot twoc IHULLOIEOI Jlr geplaatsb Deze faktorii Rero achter apoadig Taer opgebroken HAuAC alatenioenool niut Voct unt Ranacnan roept MlnrtE Jehrantrr Pulice [gohrijven De Cerpentier uit det_zoo negotie geexonaeert mocht worqOn: 0nne nacie Je ermede deru ligyundo pndCuD grooton gantach clcanachtige goraakt”_ Niet-terenataando duzuD tcgenbleg Ford ook thane bandd Foortgez0t _ Karomlrent TRRelando barichton Inzoman de vrijburgera Batavia nanod molo dor oommorcio doul Ook do alrenhandel bleaf voort ZBBD Oog peuplatio” Banda: Guzantuobappan Terdar onet Tapt nBT ArokaD Batevia gezonden Voor bloron Nederlandecha kooplioden ccuigon tijd in Arakau oror (0. dam Mandoro 1686 1887, ATubt YhD Holm [640 Fo gendu j”con). Mear B0m8 aon bet boofaobe courtonijen ende comDlementob daer Aear weijnige effeoten gen” rant Arkan sijne Grootan LeLrar mode niot &f koorig ,mobopoligon ofto bopaolden handol Yogon suttoren OtkAT pmengbeppen ende opgamelon Tatnurun > Omgekeerd Men Arakan TA tatraden Otar wijke RBTOP onzo Fortegen woordigore optraden AruQd Holm , opperhooft des comptoira eldaer” bleot beter dan eijo Foorgenger tegen moeilijkheden beatand Zijn fink , tegelik takteol _ optredcd Rord 10 Buturia gowaardourd Maar hij ook nbij dun Coninok goodon eengied ende genoot donge - TOOL? TNint sobep’ gelfa TblAT hij eijne meading Praktjjk brobt dAnuntae nntie aomljju mel utjjvo UDOrOD boreden dient ” Hem Fard ondurgtulllndo lermata Rarleand (Vel: Dagh Register1824-1642 _ PEBAIo onuitgegeuen cumAe betreffend knding Hane Har vintabaur-genorual 1614 tot 1615 onuilentran

documenten Fisnich Jer 1624 Yobrantss Bewidhebbore 48 April 1635 aan De Crpentier Dec: 1835 onuilgegtuen uekrol misside? Nou;] 1627 Jan. 1628, Febr . 1638 , Jan1638 Onuilgegutan R, 11 Magrt 1628; uilgegtaen Qucunetn 1619 ; Yaluntijo _ (Choromandel] bldz. 143).

Tranalaedt van frman door Ziju Maij' in coniuck- rijck Arrucam aen den oppercoopman Arent Fa0 den Hellm regeng bevordringe dea Comp" negotie alldaer verleent heeflt_ etc" _ welck lnijt als volght:

1005 jer daer de Moorche ouderdom_ 7an heer regeriuge deu 10* dagb int afgeen Fan mane maendt Aoguestij 1848 Heer Yad gouden hoije Heer Fan den rooden ende witten oliphant Heer ende gebieder deser wereUt , Narabidrij: Jck gebiede miju grote Ammato, Lajamrebreiju _ Nelanwemrebreijts, =

Deso fout 0tna & hauondunft Itoutena de deteering dolijkbeid menaohen D7er Narabadigyi (1638 -1645} bij Stokvie, Manuel , I, 888. Figonuamen

dul- 414

GLYERALE NIDLELAHDOOH OEOOMYEDE

gou verneur mijoder reghter slincker handt_ Coutu rael _ Mod aulis , Coptou wrdie () Aotwantous Saupo Sicques ende de mecr Figitateura dc schepen dat den cxpiteijn Arcnt den Helm waasch gommelack cnachombe _ judigo groff wit lijwaedt Fnj liber sullen laten coopen nclij cu rije _ in mijo laudt iu overv loet _ coopt ; ip echaersheijt zijude coopt #cijuigh ; nacr desen zel] ick mijn goedtduncken deorvan sCggF0 cude U ordre gtcllew _ waernaer ghij gullt hebben regualcercu Soo hij elij willt ooopen tot 500 catTed ataet hem epde geen uelij begeereude _ Jaet hem 250 carren rija coopell van dit jaer. Wadt aengaedt slaven B00 hij die willt coopen_ leet hem in Bengalerse coopen_ Die daer nieu 5 met de armade aengebroght worden gereserveerdt _ eenigh bandtwercr connen die ick niet will toestaen det bij coopt bier in mijo goutrijck lendt_ laedt bem daer niet ecn glacf coopen Dit ales gebiede ick begeer dat naergecomen a werden etc" Alldus gedacn getranglateerdt int Nederlants comptoir Arraceb; descn 25 Bber 1649_ Nacr gcdaue collatie bevouden +' scllve met principale brtoan . det io de Moorache tale is, accordeeren;

CLVIIL MALAKKA. October 1643 Do guldighuid der overeeukorat 18 Maart 1643 (hiervobr CLIT) wurd loor dep Biamachon gouverzour Sulangu piot vootstoots erkend Het atuk opgemeakt in het Siameesch IUAI bij het rortalun i0 bet Muloiech Hmtun fouten gemaakt goodat de Siemeneche tekat verachilde met alrachen Volgedu RariAnhan bedriegorij van don kaot van Selanga' regearing: Zelfe ontzende do Sumaobu gouvonour rehuel do geldigheid hot bluiten ~anthe oontract: hij toch kon ditnietdoon OP oigen gezeg mEI moubt daarvoor bobben LoealemminT

hoogera auln- teiten: De Fooge Rogeering wilde niet dadelijk foroh togen het atantje operadan Nog dan ’29 Sept. 1848 acbreef cij Van Vliot dou gouvurnowr Malake Voor Lutl (dieat) de wolverdionde atratte dad Selenger gesimuleert _ tijd buquamo gelegenthoije pncomuE nio: ~loco crecribele moort (zie hiervoor bldg 400,7) rechtvaerdigh etrefad,

titel : FBL Valentjn Choromande bldz. Vgl: Dagh-Regiatar 1636 bldz. 23 1687 blde 41, Bchrijfout TOnt Bengulen ooopon”? Ook de rolgende woorden sijn niet volkomen dudelijk Ororgonomen uit Heerar _ Bouwsto{en _ blde 170 OO9T-LIDISCHI OOMPAGN 1602_1800_

415

Mrar de Comp’ dat thinrijck ejjland voicomen verenckeren ” ontvadger Maleka Jan Jenazoon Mcdie, Ferd door Van Vliet naar de tinkwartioron guzoudun ouk nar Belengu. Dadr tred Monio zetr ODYOOr- sichtig onhabbelijk op: bij LELI pinr hooge embtanaren , die i Cowp bijainge’ nmun diucourirod runt contriut govngon Toen guwold gedroigd Kerd moegr hij hen netuurlijk vrijlaton Toch werd ondormand contrect door gaaloten. Ward dit nagekomen den z0U, volgeng Malaku & gouvurzeur Balengu pluotao rcedalijcke APPA - rantie FoOr 1’E Comp zijo” : niob dun zouden #ij io d ororton- omal grondelag hebben om latar daarop ona reobt te kunnen DABuBTUI (Vgl: Boutagtofan bldz. 170 , onuitgegatrn miutins Har- Ennmnan Juni 164} ; Fan Fliet 0. &., 14 Mc’ 19120 Juni 1648 _ 31 Dec. 1643/12 Jan 164 , 0-0. aan dtn qourrnouer Malako , 29 Sopt. 1645}.

Contract ende bespreck gemaekt tusschen den Omoeed Peth Tchinneti Cisoucran T cheu Moean Saleagh ende ded H Jeremias Fliet , Gourerneur ende directeur der stadt ende forterease Helacca ende dessel fta resaort mitsgaders bochte Biam , Pat- tanij Sengore , Brodelongh_ Ligoorne Tchaije ende hier over dese tinquartierse comptoirkens Fegen d’B Antonio Diemen Gouverneur over dew staet der erdenigde Nederlandet Orienten eender onde andere zijde getaeckt ende eraccor- deert Jan Japsz. Mepie ontfanger , tommogongh ende sabandaer der atadt ende fortrease Malacca _ relcker coutrct desen Salanghsen gouv Todt bon - dich gehouden werden . Belangeude den enormen moort deer OtcT niet besoigneeren maet moet aulcx Malkke eraoucken gealist verden. Welcke accoort bestaedt iu dese rolgende artijckelen, welen

Eertelijcy , dat de Hollendera haere aen te breugen waeren _ coop- manscheppen eude contautcd sullen mogen rercoopen die gccde die tbecr geraeded vit, gonder del d ’een of d’auder diemaut wijtgesondert , besto Jal uijtkicscu cude dBD naer zijoed eijghen eppetyt taxeerew_

zoqvernenr Balanga- Allen dolf van Sium Pecazi Rurd door koningiu bostuurd onder Siuy opperhooghoid; Bingor , Bordulong , Ligor, Tachajju door Biamaahe gouFernoura (VgL Dagh - Reryter 164I- [644 bldz: 120 Valentijoa Kacrt Dumalro (0n Malake) in 418

@ENTRALI NEDERLANDSQHF GROOTZO Lneeeartnle

Teo twcede _ det d ‘ous dcn ende audere inlabtse acreu aonder cenich beletsel mogeu coopcn off’ troquecren Pan} () het haer gereden Fint, det dcn Gouv die nict met gelecnen () sl besracren _ gelijck dagelijcr aende Moored ende endere hceft gedaen_ Ten derden_ dat nem Ant met drijgementen offte secretelijck verbieden, belastende niet met d onge te handelen ofte Comp” wooninge te verblijvan_ Ten vierden , dat de Nederlanders met geene nienwe baetsuch- tige lesten ofte costuijmen beswaren maer altijt de Hollander FCl getracleert ende gerespecteert Rerden ende det mel den ecrsten ela yets te rersoucken bebben innen Fap echulden spoedichste gehulpen Ferden ende d E Comp” FOOr anderc schul- denacry geprefereert giju eonder tegen8eggcn reu icmedt. Ted vijfden dat de bitscn cude gewichten al np tegcn woordich ziju , overel zijo lant gangbear ende aaugenomen werden edde wandeer deu Oour’ eenighe cleeden in Comp’ oouingh wil coopen _ s] selffde doed Comp’ schepen hier zijn ende daerdacr niet _ opdat prijs bij opperhooft mach gemaackt werden , dat als dan betercoop sal hebben als de gemene man mer daer uaer piet . Ten det Nederlandera altijt door goede ende oprechte tolcken gullen gedient werden , opdat door gced onbcquame P’soonen abuijeen wcrdcu begacn endc daer uijt moeijte twist endc oueenich’ uijt rijse _ rermits gelove, det d’oust niet manquueren zall_ Tou det gevelle zulcx geschiede (det Godt verhoede} tegen UE cde ouderdened Ra OnSC gemcene MAO overlast gcschiede , aulcx t’opperhooft to rennen geven opdat bij strafe ofte zaackcu e tc 8wacr naer Melacca scuden ende iudien t opperhooft zeliits yts wia decde w/dc clecbten deflens getuighuigse dacr Malecce acuden rersouckeude dat hicr VaD duen gelicht ende gestraft moogen werden Tez 8” _ contrarie 300 Jmant van Gouverneur onderdaucn oite dicnaera yets misdede, t’sij bij nacht met stee len , qqaedt doende ofte quetsende piet rlgegondert , det ROr quaed doen wert reeckent_ selve Wber exegentie saacken vo gens Sia msche rech ten mede brengende strf[en gonder iment te ver - scboonen Tep 9en Zijn E sal nict gedoogen . eenige handcleera

ML de Nederlaudoru gouverneur Salange OO8T-IDIBCHI OOMPAGMII 1802_1800 _

417

oocq wet natic sude wogen Kkaen geed verelt uytgeaondert _ ale eenelijck de Nederlanders gouder paagen van Malacca te thoonen laeten uegotieren (uijtgesondert de vaertuijgen met

mautimenteseu ende fruijten) ; doch B00 Rantekr Oouverucur die p’ force leted Incomen ziju tholle Vall boodanige clecdeu treczeude _ de reate Noderlanta opperhooft alhier gecocht werdcn cude 800 niet wileude vercoopcu aeu de Nedcrlndera aullen pertrecken _ ofte ten wacre den coopman die niet Ben atonden _ Ten 10” _ ende 900 eenighe paseen van Malacca rertooneu _ gullen sodanige raertuijgen volggens hacre passen laten negotieren relcke Pas gehonden sullen zijn aen opperhooft vertoonen deeellide niet goetvinden[de] _ den Gouver’ aengeren ende daermede han- delen int voorige ertijckel ende 800 wadneer den Couv’ geut 0m zijn tollen boodenige vaertuijgen tunen sa[gebouden Zyn den Nederlauta rsident mede to nemen om t0 zieu Fatded barck zi,u ladiuge Tcu 11”_ Ridueer ccnige vaertuijghen mct clecdeu ofte coopmanscheppeu crachijuev ende haere gerechte tollc betaclt zynde_ sullen verobligcert weaed de restcerende gocdereu aen opperbooft vercoopen snder simulatie cenige te ers#ygen ter contrarie dacr waer vernomed Fert eude bevindende dat eewge coopmad- achappen ecrwegen olte ercocht hadde sa[soodanige nachodas verbeuren zijn vacrtuijch Folcq, goederen ende coopmanecheppep als mede die znlcx Becocht hebbeu , pron =cm kinderen huije eude bof elle relcke confiscatic sulled betaalt rerden de hclit acude Gowvr d’ander helft een de Comp” Actum int Nedlerlants Comp’ Oedjough-Zalangh deseu %0 Octob’ 1648 ende geteeckent den 27e deer aeu volgende Wu geteeckent ende gezegelt aen wederzijde:

CLIX KI8T VAN KOBOMANDEL Norember 1643. Don 28 Ootober 1848 bad d opvolger Gurdouija (gotorvon 16 Juli 1648) , ArOM Heneern den opperooupmun Luurens Pit en don CDupIm Govert Creokouw goade gobenkagie Peraiaena paart , pertijo upboerjun ane ruritуijtun Fut4n 1441,16 bedragende_ DEAT

Uit bet Contructboek: Volet, 418

@ENTRALI NEDEELANDSCHE GEOCTEOXEER DI

Sinaier Kintepaneijok (el hicrvodr _ blds. 894 YJom jjota rordorlijcr du Tegonupetoamee bandol oor do Complo Oobineeren guaonden Waerop dit Folgende cauwel dan Norember canfrmaue Fin rorige (hiervodr bldz. 804, %v) gevolcbt ia. (Vgl: Dagh-Registor 1643 ~164 blde. 276 _ 277 282. 284 , LEleLT del ororlani-nmer oor ufgodrukt}

Iohoudt des tnccden caulls door Kistapaueijck adij 8” 9ner 1848 ten Yerjoeke d’ E Comp’ vcrlecndt en 1844 becomen:

Ick Topacole Kesstepaneijek deu gcluckigeu brloved bij descn aen den gouverneur der Hollead- deser cusste Chormandell regeds E Vereenighde Oosst-Indische Comp dat alle de coopmansche Ppeu, mijnentwege quentite wap elcken aoorte Pa lllecetu gullen rerden gceijet mijn volck sonder tegeuspreeken desellve sullen aednemen de Hollendtse balance gewight outfangen , eonder det oijt meer eenigc dersellver , gelijck Foor deaen schade Compe geschiedt

wederom met de schepeu haer Palliacatts sullen hoeven Jneren meer ick hebbe allreede mijne dienaera belasat det allvorena den eijsch coopmanschappen senden Fell overleggen gollen_ wadt tot dienate FBp Stnglerse landt noodigh hebbcn 8o0 baceast don desellve op Tegenepatnam aeucomeu hacr sooala geseijt sullen werdeu ontfangen . Ten treeden det bij miju volck auders geene cleeden , jndigo elc_ aullen worden gemaeckt dan haer bij deu coopman regens d ’E Compe in Tegenepatnam quautie- qualite volgens de Monaterr worden opgegeven wet buijten gemelte monstera oock quantite de mijne gemaeckt Fondt _ gel] d’E Compe niet gehouden zijn nemen mner rermogen Bulcr tot mijnen laeste te laten_ dogh ell Ick sodanige ordre stellen det alles conforn monaters se]] werden gemaeckt Teu derden geve ick U maght om mijue juwoouders _ residerende op Portono FO, Poleceere ende Tegenepatnam mitagaders de

Het eremplaar in hat Controcrooak Zland nbait evena a Koromder

aremplear,

JeLtolyiB,

Dagh Rrgiater heeft Topeco’ Contraclboek Zaland: Topacole” Io bet Controceooek Zeeland Dagh-Regiater volgt bier Dog bet Rooro Ra_peter; Het Contraciboek Zeeland bcofl Poedecherij” Hoogatwaarechijnlijk @ dit Uani oetere lezing Taina men hiur Ialtei uebount Poudioharti (Vgl: Dagh-Register 1643 164- bldz. 288 je biervoor bldz. 66 , nodt OOST-MDIBOHI COMPAONO 1802 1800_

419

dorpen coepana daer onder gehoorende_ tot UE dienet _ eenelijck betalende ordinaijre dugloon mogen gebraijcken onder allvooren ea bandaers dier pleetse eerat om licentie moeten rrgen_ Maer ijder geseijde jnwoonders anllen bij degh bij naght U bevell ten dienste gereedt moeten staen ende haer _ qu8t reder ale enders plet vermogen te excuseeren ed bij weijgeringe offt ouwilligheijt Beve ick UE meght _ de ellsolcke met slugeu t atrffen cudo #llsoo tot don dient dwingen _ Ten vierden eult gbijlicden rcrmogcb, Feell perooonen in owed dienat_ zij 10 ; 20 : 30 : 40 : tot 50 : te gebraijken ale eIl goedtdnncken sonder dat dacrtoe daer deeen mij heefit rorder licentie Fersocreu: Eijndelijk belove ick roorataende gaaat ende rerbreekelijck te onderhoaden gelijck oot contract d’artijkelen daer be- greped macndt Maerdt deaes jeers aeu d’E H’ goarereur Lrent Gardenija verleent ; berestinge dien 8reere op mijneq vader Wenctetapaneijck ende bebbe dit met miju eijgen bandt onderteeckent;

CLX JAPAN:

Decamber 1643. Maimiliuao Lomnire (vgl hiervoor blds. 858)]word ua Opperhoofd On28T fsotorij Jepad OPgorolgd door Jau Elsereck Nov. 1641 October [642), Pieter Atonizoon Overtmater (_ Nov. 1643} Jan Elbcruck 14 Novamber 1844). Tor gclegenheid dledd rok TUAT Yudo IdeoutDor 1848 weruud Wum otnutkuOdO ndiouwo Otoiran en de manoetent dun Keijeor Japena hant Keatelt relckerg corrECC LI7oalcat aijn navena tolokeu OP hocohe gerecommapdcnrt eunbevolen #ird, oijode sijnu Maijt’ bavalon altoog sonder du mnate faijle 8 obgerveert ecbtervolcht mochten Rarobn unde Ne-

Wet bierop volgen Renaien warokluijden dickmaala door godauo trsaillic vorloopen_ oook geschilderde cleeden voor den peubestodau prije uuloudO blijvon conun Icurt don cije. (Dagh-Regiater 164} I64 blde: 244) hiervoor bldz 384 _ Indin (wat piol cuor wureohiolijt i} dezo paik decelfde ela dia bld: 887 biervoor dan de ideutifcuering Pondicrerorij ot- dicberri eeniged meerderan Erodd brigen: Overgenomen Dagk-Regislrr 16H 1646 , blde . 185 _ 420

OINIEALI XIDELLANDBOHL Oromanarnt

derlendere #td HAAGOAAT rorulered badden” TetaDan Haatom Jere berelen uitgevaardigd vurded zjn deale da bakanda Froager medegedeelde (hiervoor, bldz. 848 844 , 858) = mcor Alguteonen Aard doolu obkele mcOr apeciale in do uotau wordon eangeroerd_ (Vgl Nechod _ Japun 810 f; Dagh-Bagiater 1644 155 . blda 177,5.}

Tnnslet Pad d ordre den Keijser Fen Jeped tot reglement Foor de Nederlsuderz bereemt.

Ecrtelijck _ bij vorige Keijeeren is de Hollandera toegeataen ende gelicentieert baren handel ende commercie Jepen t]mogen drijveu cude oock op plaetsen dat comen Boct Lractement sulled genicten _ det alsuu bij jegeu woordicbe Maij’ ende buoge orericheijt andermael wort rernieuGt. Doch indien comt te gebeurn_ cepige Hollantache scbepen Bed wbtplaetscn vad Jepan dat bet soude ’eacp) comcu anckartd sullen datelijck sggen det Hollandera zijn ende uamen mitagadera bocgecl Fold

Hienuedu wordt gedould den bokonden tocht de Caatricum Breakana onder berel Fan Maarted Gerritazoon Vriea (L648), ontdeaking onbekende Dontuua Tartariun, conincbyok Cethaije Weat- cuet Amurica mitagaders do goud: zilverTycko elunduu by Ooater Jepan’ (Vgl Leupo in do Werkeo [natitunt, efdealing _ 1858}, polked toobt Jeeo onkele de Koorilou (Iturup, toen genoarud Btaton-eilend Orup Compagnie’a lond; voor LC W] boxit rerd genomen) Sachalien (Patientio ~golf ~bocht, door hen daar gedoopt} aa ngodaRD of ontdok: woroud Op du terugreia dead de Breakena ndoor nocuasitcijt en arvordingh al aoder: ainta” onder pare rapHondnik Corneliaeoon Bcheep (de scbepen Eaam reedg yroeg door gtOru vau elkaar geslagon} op het eiud van Juli 1648 de baeij Nambo” op do Noord-Ooeckuat Nippon_ Het

onvoorxiobtig iu die dagen mentrouren der Japanner teren Ret rreemdoling Fus cn bij sohrijvan Novembor 1640 bud Caron G.0. K nildrukkelik FoOr Bawear- aohuead (Fgl aLeruy Maana 84 [) dut goouert deele, noch om geonigerlej Tedenen bet lendt Jepan ledige ucbepuu OLEUYODU plaoteen mnch Rerden nangedaap insonderheijt dere Btriote tijden TaOnet buijton elle dispujjt TOOr verspiodors vi ” lande sonden werden geaccosoert” Nodurlundurs murduD uLrut vrieudelir 0ntv” DgOD Eenige hou onder wie Scbeep gingen land mEET werden deAr Fortadorlijk gevangen genoman Inter naar Yado geroerd TAT goed rerden behandeld Vit oudorvrugiugud UllLrALLT wordon onderworpen bleken duidelijk her Kentrovredi de achterdoch: der Jupanuorg uuded Opsiohto vettert Joor dan in 1611 tuarched Portugal Nederland Gealoten vrede Elaerick Ruru uiT Yedo opoutboden inlichtingen gevon iu De cumbUr 1848 werden de guvuugODOD vrijgeluten (VgL Dagh-Regisler 16u I045 bldz 177 *[02; Nachod Jubin 805). De mededecliug Bohaop xijoon , dut sij Nederlenderze Karen, OOBT-INDIEOHI COHFAOFD 1802 1800*

421

echip den gouverneur ofte regenf dier plaetse perfect opgeren gelijck in Nangasacqui gebruijckelijck i Eude bijeldien door storm tempeeet ende ander ongerel ecnige meatep quamen te verliesen_ bet schip gebroocken ende ontramponeert vierde gullen degelve i0 diergelijete gelegentheden met apdere magten versicn ende met timmerluijden geaccomodeert Forden opdat alles nse eijech wederom rcparcren mogan ende vorders in alles helped_ geene tot nootren- dicheijt begeeren_ Ten tweeded bijaldien comt te gebeuren _ gelijck ale desen jero met tree schepol geschiet _ met af ende nae de wal te houded sonder auckered ofte beer bekent te maccked maer gelijck aleof eedich verreot dcu badden ende pepeu beijmelijck aen lant rilden setten mct geachat rocry gchietcnde gullen Be- npentlijck gouder acusied Va@ Perunen sijHollenders of rie bet goude moge #CsCn] wanbeer deselve becomen (uls de 10 Hol- landera in Nembo hebben gecregen) dacrorcr metter doot Bestraft rorden ende den Holluntschen cepiteiju Nangasacqui daer mede oret aenepreecken_ Ten derden bijeldien Batevie Teijouap Hollent ofte elders comt Uhtdem en eenige pepea oorbemeus sijo daer ’t lept Japan gaeu oite det de Portugeden en Cagtiliauen lentvan Jepan ijets rilden atteuteren _ Jut io aller oprech - ticheijt gulcx de Jepanse overicheijt tc keonen geren raermede den Keijser diengt ende d Hollandera voordeel geschieden &l.

Tot poorachreren poincteu Fird uadcrhant poch een artikel gevoecht descu teueur

atemde de Jupeuuore butLr mEAI wurd in de beginno niet eo dadolijk geloofd. ecret schijpen ejj ook niet geheol t0 zijn begrepen (Fgl Dagh - Begiter bldz. 184} Breszena hed gakozcd _ uadat do unablg boord bekend gewordou ontioette later

CautNcum Feder Taai 86 terugroie MLLT rorin pa Terd Ainda gebrobt Vgl: Dagh-Begieter 184. Fgl: DOg verclaringe” bet Dagh-Register 1644 1645 blde: 208 welk atuk i noodig Mno owet namar Hierop Folgt Doah-Register ntwoodo Ororoi (FED 17 Decem bar 1643) , endere Wjtroarigar beroordingen hetzalfde segt 7ond nictpoodig dit atuk nemen vanmin voorgabtclde -ordr hoa Iooftatan woderijl haudel haddun to gudragen (Daph-Regislar blde: 209} 422

GENEEALL NIDIELANDSOHX BLOUTEOYEIEDL

Bijaldien audermacl comt te gebeuren _ eenige Hollentache schepen bij noorden Jeped _ of waer bet soude mogen Fegen door gtorm ou weder andere noot quaeme te bavenen sullen teratont wct hacr boot 7aP lant vereu seggen dat Hollandera sijn ende wet noode hebben W#DCCI baerlieden in alles de hulpende bant geboden Ferden , *t sj dat haer schip outramponeert ende gebroocken victualie water of ijet enders ren nooded hebben _ bullen in alles naer behooren geholpen worden doch soodanigen schip diet mogen vertrecken YOUr aleer den Hollantsen cpitain van Nangasacquij in Jedo ontboden sijp hooge overicheijt rolcumed contcutement 92 gegeven bebben 7at Foot schip bet ende RBer beer tepderende Ra9_ Felck verichten wederom mogen Fertrecken _ Welcken tijt tardance alle mout oncosten , dewelcke bij bet volck wort gegegteert door sijn Keijeerlijcke Maij’ bclaelt Forden:

CLII KOLUKKEN- AMBON:

Aprul 1644. Onder de leiding Ambona nangolegenhedan door dan ,auparinten- dant” Drar Amood Molukken Eentno Caon (iervoor _ bldz. 387) tradhtt WatyLT 1042 de kimelebe Loehoe goudun Toat komen reretontde Caen hem rolatratt niet , IBA tradI Kakiali Rla Adie MuuT opoulijk togen one OP (YGL biervoor _ blds. 335) . Oot bij verd bedwongen rwam Om bet leren terwijl *gubeel Hittov (werd) gebrtohl ondor gehooraetheije ven den Noderlandachen ataet” en de Lmolaba Loobou dou dood Kurc GobtITfl coogeneamd op laat zijn FotEt catoatele M1tan onaungeeien set dubvoir godied Unall omine Gredit romon” (1648} Bulaan Hamea Termte drour deo Nudur landecben gouveruew Ambop do regeringh aijnar anbjecten eode Ja ndan EwertiAren Inmiddol 1642 Oarrd Dolmor banoamd gonvarnanr Ambon en in hem breog Caon* Lnchtigun Tn ucutorter

Enkele puntun rerdOD Dog bij oadere ordora geregeld (Dagh-Begister 164 -1645. bldz 198 , Bear hooch aejj den prusident Elsdracq virdd dece Dleueo Oruci Japandors datitcert weerbij sijne Maij’ volkoten gedeclareert hedd e Kudurenouci WLNE negotie in Japan vredich exeroeruny uijerijaens aijn voorrader retieandu pBLaUD Youdiud gotraoteert wordan Ovorgonomon uit Hoerer , Bouwstoren = III , blde. 209 . OOBT-INDIACHX COMPAGNIT 1002

800 _

428

Hot bekend tengevo-ge ve0 de verandaringen welke de Hooge Regeering BaLn vin hec inlindach boaluur over Hitoo mankte nfachhfidg ded kapitoin Hitoo Orangkeje ampat vgl: hior- Toor bldz. 81 , noot 4) , opnieow bet 7etzec nicbr~ (onder Toloekabeai 1644) . Ook werd ondordrukt 1646. Iuqiddula Ead Humza Deutor ondurateende commiaaio" rerieund {Vgl Bov atonen bldz XXIV , 5,7 }

Thnalact Commissie deu Coninck YB D Teruaten aen dcn Gouverueur Demmer gcgeven-

Ick Sulten Hadjel Amiril Mominina Hamea Nassaron Minelehj Cha Coninck van Ternaton , Geve bij degen volcomen macht , lost , euthuriteijt _ ende a bgo - luijt bevel _ bed d'E Heere Gouvernenr Gerard Demmer omme uijt mijneo uame beoooeten bewesten bezuijden benoorden de gapsche Ceramao cnste Boenoa Kelangh _ Maplpe Bonro _ Amblanw etc" OTEr Sengadjes Quipattis els Olisivas eode Olilines , mitegaders alle audere mijne s00 hooge laege onder- daued aldaer _ niemant uijtgesondert , bij mijne ebsentie in d' Am- bojjneo quartleren het Coninckl ijcke gebiet Foeren mandated wetten stelled_ oock Iccht ende juatitie Jn0 1 civiel ele crmineel 0'administreren geslachte der Tomogoleu cude alle andere Tarnetapep die mijue landed troubeleren , ofte oproerich maecken d' aenleijders daer Fan mitsgadera die mijne Coninckl ijcke beveleo contrrieren ende orertreden rersekeringe uemen _ eude uit crachte deges (el representerende mijn couincklijke persoou) sonder genade verdelgen ende tot den worte_ toe nijt roeijen , Qp dat eleoo dese mijne dus laogb getroubeleerde Janden eeng ved den bloedigen oirlogh ende desc quaetwillige roervincken_ beneijdera v8n lents welvarcu eude gcmcenc ruste mochten oullaat geauijvert ende een vreed 'aamen stant gebracbt wordeu. Gelastcn cnde bc- relen oreraulcr Fel atrictelijck ac. alle de voorgerocrde mijne onder- danen eude bijsonder alle Segadjes_ Quipattis _ Olisivaa Olilimos_ genoemden Hecre Oererd Demmer voor miju exprease gecommitteerde ende gemachtigde erkennen , respecteren ende gehoorsamen ick daer gelven in persone FutF mitsgaders den aelvcu volvoeren deden met red' eude daet te doen

Vgl MET aanzienlijk Jumetala nach a0ltanagealecht Bouwetofen _ blde: 280; II, bldz 88; II , bld. 164 , 160 _ 209 424

BmTAL FEDELLANEOOHIOLOOTROTLLLDL

slle mogelijcke bolp ende Arsistentic , aut ict salcr tot velrert . ende rte mijner lenden dervaerta Orer boochuoodich rinde behooren_ Qegeven mijp Coninckl ijcke Stadt Maleijen , eijlendt

Ternateu_ sj 20* April 1644_ Onderatout eenige Moorse charactcra beteeckenende des Coninck F8n Terateng name ende een zegel roodeu bcre_

CLXII KUBT YAN KOROXANDEL Junl ’_ Joli 1644. de gegeven bope bet gtabileren dee handok in Tezcoo _ petnam ende Porto ovo (veL hierroor bk. 396 400) adoor ded dorendo oorlogh rooverije 0p embrouilles wojjniah gerolght _ Akoowul deu orijgh in Binaierae rijok continueardo heddeu d’0p*8 bcbter eerlijck contac dep neijok &’obtincert jugems Comp” cantra IIDOUT dionan , lnijdendo bij truaaleio aldua:” (Dagh- Beqiator 1844 -1646 bldz. 328 TWAAT Oodettla Dol hut o8k ugodruke)

Copie tranelet uijt coull den neijk van Slnelor = aev den gouvereur Amolld Heuesen verleent:

Int jaer Terrena d’ maeut Aesadhem Op den degh der volle mede alltijta hebbende goedt avodtuur snder tegenspoet _ Weuc-katepaneijcke _ Wentapaueijx Boon heeft RED deu Holleuder Arnolldt Heussen gouvereur dese coull, jn de stadt ven Porto Noro ouder behoorende alldaer sitteu eude Ruunel ende hebbe bebtcllt buijaeb ende verdere sccomoditeijt umQC alldaer pegotioren vollgende waDler nameatlijck dat Fab alle gouderen, iu ende uijtgueude die met UL schepen brengen

benedan bldz. Uit Contreclboet rar bet onrechte gepleetst tusbchen %7 Beptambur 1845 1648. JeAC Jrarne (1644-1645}, Apuno ishedhe (VgL Serel Indian Oalandar, LXXXIV) Hut eromplaur L4W KOmt Wudort Lceing} voor in hot Oortract- boak Zaland: De detum i dii 10 Jeli 1644. Hot Dagk-Regirter heefl: Wericketepaneijoke_ Wencketepeueijar wou Tile [(onttectanal Zerlond #ontut uoln Wentotapunajjk’ vermoedelijk juist Dagh-Register)1543- 164 206 = biur?b6r bld. 419} Dagh-Reruuter ; ’Bubft”. Dagh-Begistar : +Omn ODAT-MDISOBI COMPAONTR 602_1800 _

425

eude Fan daer #eder ” ervOcrcu willt _ sullt tollerij wesem roorders Fen alle goederen , die t lant, onder onse gouvernegr behoorende _ begeerdt coopen otite gcrcopei sullt de helft van den ge OOM- lijcken betalen gouder meer val alle de goetleran _ die io de btadt Portonoro compt copen ofle vercopeu sulleu deu toll piet ve h1 maer van de coopluijden rolgens d’ coestuijme eude gelijck haer cou Fell rerleent bebben rorderen. Zoo huijo- dienst _ loesen en laded vBn Ul gchepen als anderz ecuige arbeijders YBD doen hebt vermooght die allew tijde mits d’ sellvc uacr cousstume betalende U te uemen ende gebruijcked sondcr den sabendaer dacr jode Lenzen_ Ju gemelte pleets Porto Novo sullen geeu consent geveu poghte telateu_ volgeus U veraocck; En- gellsen_ Portugesen Deuewarckers Erucen pogh audere comen baudeled _ DACI U gllt die plaeta alleed bcsitted_ Hocdanigh Togenepetpent Poulechera bij tijden YaIe Kistapaueijt gesetcu bebt ende

gehaudelt, weted niet, dogh iu voegen het al doon geweeast sail het nogh Baeti. Hier OP, omdat niet ah outbrecken acu gecue bcloove BeCIC den vocdt mijn vader. Alklus geve ick desen caull; #acIOp Ul gecn misrertrou Fep macr Folcomen gelooff moel atellen ende drijfft dien volgende negotie met ver - sekerheijt tot UL couteulement_

Canl door Siugija veldoverste Kistappaneijk rerleend. den jeare 1844 den 25 Jowij geeft Kisteppaneijk deese caul deo cepitaiu van Hollenders segd Foor eerst , dat

Wordt hier gedoeld op het kaul November 1648 (hiervodr , CLIX} of op bet Eatu 25 Jud 1844 dat ik bioronder volgen ? Uit bet Contraclbaek Zreland Ir trof hat Btuk niot E40 I0 bot Dagh-Ecgistor , pOC b het Contractboek AmaerdBm 426

UILNAALK NEDEELANDOCHI GEOOTROYEERDE

aul, Foor desen Um Compaguic bij mij verleend in warden boud. Verdera meg UE de negotie %p siju plaate Tegenepatnam_ Poodecherij 6” vreijelijk vervolgen nijtbrcijdcu in alle de lauden ondcr mij gehooreude _ sonder gchoudeu te ziju eeniged jonkav vad UE ofte dijt te schecpene gvederen te betaleu Walr sl UE: Compagnie eeuelijk geeven den helvcd tbol van dc Wa#TCI die landewaart sult komen pegotieeren_ Voor deto hebbe ik door mijn volk genoemde zeepleatsen meede coopmenscheppen dreeveu dog door verbindering vee] beaoignes met #Koning” dienst kan sul niet vervolgen eea pel Fe staken en UE die prolijten elleen Iaten _ nogende UE den handel den vrij drijven aldaer met elle coopluijden roortaan negotieeren naar wel- gevalleu beloovende UB_ rordero elle deselve gec ureeren beschermen oor overlaat vexatieu , elsoo UB_ geen buque- rotten die mij de gchuld te geeven gijn_ te verwegten heeft ; bcvonden #crdcude del UE coopluijden door miju rolk overlast gedaen bervoijt gemaakt Ferdeu waardovr d’ E Compaguie Rcgens heare deugdelijke schuld schade soude romcn a[ir eclfssulEeu ecbade vergoeded e Uve Compagoie daar van bevrijden. UB mag ook we] ala vcp mijn land kopen, bij 900 vere desclve vict mct bedrog ofte gemeld tegen bare deuk vervoerd rerkogt rerdeu , WaarOp UE_ volk te lctten becft: geloor van alle “t #elke geschreeven stast meg UE vrijelij} Tegenepetnam Poedicherij cn Portonovo mitagadera dc plaatscn eldear te lendereert in , Uw volk laten logeren handel drijven om pulx Fol voercn te agtervolged , desed caul op mijn Fader God begreere ondcrteekene_

CLXIIL RUST VAN ROBOMANDEL 13 8eptember 164+. untoigton do atad Policat_ voortat die niot atond ondet rardud dcor den heheerachher Catauca gewoonlijk pecht nnder gijner aengienlijken (vel hierrodr bldx 281 , 404 CUIU rozoling VOOr de Compaguie haro bac#ujen mdebrech5 omdet de pachter dkwijla allerlei fnancieele BBten barun baode

Vgl: hiervoor _ bldz. 447. Dit bet Contraotbook 08T-TADIROH OOXPAONTR 1802 _ 800_

427

treobttun loggun. Bij dc ganvellen Golkonda op het rjk ven Car nBtlCA (FgL bierrodr _ blds. 904) word ook Pulicat niot gespaard. In 1844 Ferd HellaRer voorgoateld 4EadI Coltondu ef 4lT ~orrut mine UaeTdel dreiigementen onder prerentatie regeringb de Compia mearder libartaijt oudor den coningh Carnaticn Haleo welcko prAOtjony oudu gereijusde CUmDIumCnton d'ona0 ver Yiorpon ruyolrerundo tegondeel rolt ~ederateun gwcr Mooren duer Reijnigh ondernemen eudA comenda canon begtoet afgereaon wirden' Dit foit grondan Tilarop Houcacu orwinderingh dor Iaston Ruroobt duorop gorolcht delweij Fertrovto DT dee rijur dat IolvAie Jnggt Racqui- Tapr and e Lutchamnneijck gatranaportcort denheiven bespruck gutredon auCck soodunigh afgebandelt rolgande contracc dictebrt wolok bij de Maij' &'epprobeert, gelijck varboopt; wird Roudt Compio jaarlijer 1000 pegaden proffitoron (Dagh-Regioter 184 1645 , aldn 825 329 . UliT ook da over- bunkomat iu efgedrukt}

Tmuslact uijt bet contract wedersijts gemacckt bij den Hcer go0 vCrueur Aruolldt Heussen met Letchiema- neijk tegeu woordigh gouverneur der stadt Palleacatte _ wegena deu ontfanck tollen reekende Compagnie adij 187 7bor 4' 1644-

Jnt jaer Terreus_ de [iaeut] Pbhadrapedem dcu [go der ecllver heedt Atchietappachittij Letchiemaneijck deu Hollaudtscheu gouver- uenr Amolld Henasen dese acle veD verbaudt accvordt gegeven Tegcu . woordigh heetft deu coniuck vav Ceruatlca gescboncken ae0 d'allweij Appaneijcke die aelve wij reder in paght gegeven becft _ de gtadt vn Palliaccatta_ Daeromme belove ell gene den Cot bij caull offte andersints Ul_ voor desen heeit gegeven ven #BCI den t bouden ende det Ul vredigh te laten besitteu Boved dicn verbinde en beloove , UE te doen genieten ved alle cleden; die bij UE gecoght worden [die] cattomedij jonckan betalen VaD ijder

Dele w4y , legerbevelbobber _ I4A0 ook rijksbugtuurder (Vgl Hobeen- Jobson; 794} ADoza werd nBoufardaur der Atadt Palleacatta" (Zie beneden). Hotjuar IMeraimiy Inuug no Bbudrupada (Ygl; Sewell _ Indinn Calndar LXXXIR} Zie hiorvddr noou Schrijfout voor mij" (Vel Doan- Regista _ blde. 228). Daidelijkahalve yoer Ikhet relecief roorneemwoord hier Luaadbem Loch mocl loopon HctDagh- Registor hearu plaeta njonokan" (cat hoott tol) hot Kcorol njopokun" onjuibt Wok: bopuulde Kcoc cattomedii jonckan" waet ik nioc; 428

OENEHALI NEDEELANDBOEX GEOCTROYELEDE

pack cen pegode ven alle coopmanechappen, die ghij metter wight rercoopt, vaw elcke baer offte 480 € ECD pagode_ Ende op dat dit roortacd eude tot alleu tijdcu volcomcu magh blijven eal] bier va0 mcttcn ccrytch verwekeriogh FBD den sll waij ED ter hant gtclled eude voordta beaorgen baeat scbenckegie ner den Kouiuck gaedt , ghij ced ceull voor elltijt daijrende van den sellven sallt trijgcd_ Tot darcomiuge YA@ dit ellee geve dcee acte met gocdt Bcnocgen:

[nt jeer Ae 1644 den 185 7 Eor geedft Amolld Heussen , gouFer-CU FaD de Hollanderd , desc acte va@ accuordt aen ActchietaPpa Chittij Letchiemaneijck Tegen woordigh hcefit den Caruatijce geschonckeu aeu d all- veij Appaneijck , die aellvc #eder ju paghte overgedacu stadt Palliacatta ende ghij bebt aeu de Holleuders ecuige jonckanuen gegeren ende beloofit daerran caull _ S00 bij dallveij Appaucijck al dev Couinck_ Tetmetted Hieromme gepe vrijheijt alle tollen die bij tijden van Maleije els uogh heeden sijn betaellt, te mogen innen outfangen belorende decriune mainteneeren eeai9tceren beloore voorts;, boven Pagode ijder Pack cattommedij joncken gelijcke Pagode ijder baer coopman-echeppew, bij mijn tegenataen pimmermeer den duen ijets meer pretendeeren offte begeeren IJtem Frijdom dep hallven toll die Chinnanna ghij Sesadre Padmanebe ouden tijt bebben genoteri , gullen ven onger %ijde ook toegestaen

Zie biervddr , bldz. 23 nooc 251. Scbrijfout rour toogestaen” (Dagh-Register , blds 329): Ovor Pedmaneba hiervodr _ bldz_ hoot 8) over Clneone_ hiarsddr _ bldz 499 noot Sesedre hernner ik mij niet , in d0 atukken antmoci bebbun. OO9T-INDIEOBL COYPAOND 1802-*1800*

werden_ elle sekcn rccden sullcn dc bandt bieden onderstandt docn onse eijgen_ Tot onderhou winge FA0 Beena voorechreven Beve desc actc:

CLXIV Q04_CEILON: 10 Norember [644. 1840 aobaidde Portugel siob 8penje gedwongen Oaniging 80 jnar: Den 19 Juni 1641 werd cuaachon Onze Repnbliet ou Portugul vredoa verdrg Dun Hue goaloten = dou 18 Novomber 164[door den roning Portogel den 22 Pebruuri 1842 door de Atiut Conanl geratibovord Bommigu bopalingon het Ferdreg haddon bolang Eoor de wedoreijdaoho rorboudingun in boc Ooatun_ Eot golden Foog den 10 jearen duerer alle LCan undo Iandon dogo budO #odere cijdo %en de linio” Ferting treden taratondt naer den tijt ven do onderteyckeuinge (Artt: Maer in OorLindien” Juidda ende in alle zeen ende lunded hol sollviga ende do juriuducticn vap dian_ Eegouvorneeral Fan Oogtiudigohu Cotp 8a]l dio uullrigu buginnon ten juur nuu de IuzuYoU ratifcatio elhier oftte langо ele dia sellvige BlL aangelendt den DemO den Yad Portugeell gall Gepabliceerdt werden : deerom Renneer_ het gebeurde _ dat de retiicatie roorbeijden trevia eeniga pleetaa ‘roegar quame te

rarechinen, ale hot vooraaijde jeor uijt soodanige Fulogontb’ &u jjdor deueo tduTO rijde zeud lender nem ondertugacned 0oc-onbhouder a Ile vijantlyoke daet”_ Ferder riu balang ertikcl 8 , laidendo= Ende ouder aollvige control nullen mede begrepen sijo alle coningen heeren nacien Ooaarjndien _ mot weloke de Stateu (tene otfte de Comp’ van Ooantindien onde djo Prorintien hoafft vricutoobap cerbodot bot baor goudtduncku (Art 8}. Kel Tvande ride cell vrij gijn hun contceolen ende verbondou: (Art: 8}. Op golijcke Yout call ijder beijde cjjden vrijateen varen el ook te besitten gijn pPleetaan ta oaffenen ajnen coopbandell , nonder

Tit bet Contraotboak cicoor bior mOr do Noderlandsaho vorteling (et traotaat 7e I0 bet Latijo geatold) EOOBLB die voorkomt Contreotboek: De Latijnahe Letat_hocft ; Et omprohonduntur pruediotie inducije caletone OME bostilitatia actnb omne3 bujoamod, Generia Reges Dijnasta8 Gentee Indiae Orientalia_ qoiboacnm Domini Ordinaa Genera _ Bocietaa Indiee Oriantali herun Proviutinrum GoruID homino amicitjan colut ant foadoro juncti auat jique Bibi oxpodire ubitrabuntw bea joduoiee 0u4ya Itionem omDE hoatilitacie AOLQB compleotj ” 480

GENERALENEDEBLALNDSOBL BOOTROTEEEDX

Bunige Ferhinderniaa8 aIlROO op den Voal Voor deso in Ooatindian de geaoijdo plaotaen besctun zijn ijdec tijde de publicatie trutie Kaende endie noderkeerenda cijnen coophandell dreaft. (Att Het bekend dat tongevolge dor geschillon omtrut de regeliug der wodorzijdecbc gronzon Ceilon spoedig (sedert April 1849) het beatand Iodie reder surd verbrczen Den November 1644 gelokte bot eChter Joban Maetauyker ondnruand verdreg Gou tu sluitun , betwelk dan April 1846 Butaviu Koro aigokoudigd (VgL De Jonge, Opkomrt bldz. CXIX Heorea Sartda Gundcn bldz. 180 *182; Geor Oilon* blde FVa Heerg Routontoden bkz: XII XIX _ LXVI; Dugk. Register 1641 - 1645 paraim 164 _ [645 bldr 280 _ 286 _ KAWI vurdng afgedrukt_ eij bet met enlzcle wijo gingod #EaTOTer in de noten banaden .

Provisionele caputaletieu rerdregh beraemdt ende gesloten tusschen den Heer Vicereij, condo de Aveijres eenre ende d’Heer Joau Maatsuijcker Ambas- sedeur d’Ed ereenighde Ooastindiscbe Compagqic ter andere zijde , in Gon op den 10 ghor 1644.

den Daeme des Heeren Amen Alle ende een ijder die het jegen woordige inbtrumendt oner_ ceucomingh verdmgb der difterenten dic nogb toe ecbortinge der Fepenen belett hebbeu zullen zen , zij kondt kennelijck hoe dat iut jeer geboorte Onses Heeren duijeent houdert [rier en veertich]; op den 8en dagh der maendt 9br Pangln Couinx hoija _ den Oever den revier Coa gelegen mei den Exelentsten Heer Joen Sillve Tello

Ecu uitrlocigel dit ertikel 40 OPInI king der Nauon FhD de plaatacn Orienten bij de Portugiesen Nederluudera wordun bedeled frequenteert daor mij gapublioeerd Boulcetoren bldz 51

Jolo Silva Tella Kaueza9 Ktef Avelna Portogoosch onderkoning 1640 tot 1846 (Duoterg Forluguase 488). onn Maetangker Raad Indie 10 4uguatua I64 gez#pt Bate rie Ia Ar Goa gexonden (Van Geer Orilon bldz. 124; Van Rhude Kloot Oourrrnsur8 Generaal, bldz. 66}. Deze FOCEiDG QEDI ik ov0r uit bet Dagh-Register . Hot Dagh-Register (bldz 288 Y) atolt dit op den 15*, YBt Omlat moet EIO m To U bldz. 269 het Dagh- Register wordt gemeld_ #eijndelijck nae Veele moejjteub uude gedano Lddtn bien cor axpeditio den Mhiodtr uuroiv? A5 Novetber volgeudu aldub geacoordeurt onoe wederzijds glotun" O8k Belda AME aiaha Gharomate bldz. 9 dese O elen - komat afgedrukt scelt nulr [0 Novembar Feneona Geat Oalot bldz. 18[. Vgl ook Dagh-Register bldz. 292 Weaten de Ataa Goe : Pangim of Panjim; ooat-IIDIROHE COXPAGNE 1802__1800,

491

Menesis _ gra Fe Avaijras recirij Yan Judie , Raedt ved Stato vah dcn doorlughtigen onver wiunelijcksten cot YBD Portngeell, Joan vierde_ overcengccomcn den E Hecr Joan Mectsuijker, ambageadeor der Hoge Mogende Heereu Statcu Ocueracl der Ver- eenighde Nedcrlandtsche Provintien gecommittocrdt Fan den door- lughtigaten Heer Anthoni Diemen gouverneur generael der Nederlaudtsche natie district in Jndie het beatant met de Portugesen sta bileeren Yan relcke commizaie dit van wvordt [tot woordt] de juhoude zij Antbouio van' Diemen gouverneur genereel Radep ven Jndia weged den staedt der Vereenigde Nederleuden in Orienten alle die dcsen sulleu zien olte hooren lesen salluijt / Allsoo tusschen qualite rooruoemt Zijn Eruo Qrave Vicereij en die Ran deu Racdt iu Goa wegen de crounC Portugael dese landen questie en different gereacu sij over de lemitscheijdinge der landen tuaechen DuAC resspective Hre Souveraijued iu Europa beelooten tot woghtoe in dese lendcu geeu voortganck heclft cunuen neTUCD ij, ingesicn goede vruntschap allieutic dic tusschen de croOuC vap Por - tugael Vereenighde Nederlauden iu Europa geobscr veert Fort; het voorsc hreven different geerne sagen geaccomodeert _ opdat geen meer Chrisatenbloedt daerom werde vergoten al rede tot o08 groot Jeetee REl d'ech dauder zijde op gewelt eijleudt gescbiedt sij_ iet dat omme deertoe te geraken goedt gevonden hebben , siju gemelte Ed' tot dieu cijude te committeren mits deseu deu E Joen Maetsuijter _ mede Racdt vYad Judia met last, @aght Fo - cnmen authoriteijt pijt ow8c uimC eude YB @ wCgCul Hoge Mogeude Heeren Stten Generael der voorchreved Nederlanden ziju gedughte Ex" jo conferentie CuMEd ende hct voorschreven different _ doenlijck _ gevocghelijckste rergelijcken , weten provigie ende tot det Ontra reespective gouveraijnen deer fiwalc desicic zall werdeu gedaen belovende voor goedt, vast va D wacrdcn bouden ende te doen houdeu bij alle ende jgelijck onder ouse gebooraemheijt etaende

alle gecnc den selven dese comwissie #CgCh het gene voorsehreven geduen Feraccordcerdt besloten zall Ferded_ met gelijcke verbintenis

Hier iota Ggevellen Het Dagh-Reginter beeft hier dnn ook ; CU”UI lijmjitaohey dinge der lendcn uadtcu OmLI rospuctive ujjttorete vagtigbeded eijlaudt Ceijlon golcgen rulte bet tienjarigb beatent tuaachhen Onae ruspective Eni? Op de Ceilonache Aazen kom ik neneden torug: 492

GANTEALI NEDIRLANDUOBX

IOUNJIEEADL

ellee bij on8 sellve in pereoon gedacn eraccordeerdt en bosloten Wibc sonder det gecue tegen docu ofte laten geechieden bij ijmandt ouder oube mrght ende gehooreaemheijdt stacude, directelijct nogh judirectelijck zouder ergh offte list. Gcgeven jnt Casteel BL tavia eijlandt Groodt Jeve , deeeu 9” Auguotua 4” [644. Onderatundt Anthonio a1 Iernen _ Uijt craght welcke commiegie tnsschen gemelte Heeren rerdragen els volght :

Beratelijck protesteereu partijen wedersijte over weder _ dat de jegeu- oordige vrundelijcke overeencomiugh die eenlijct geechiet tot accomodatie der roorecbreven quesetien difereuten opdat om desellve gccd mecr menscheubloedt vergoten werde in geenderleij wijse sll prejudicecreu het reght_ de domeijueu olte possessie der gemelte Hccrco princeu regpective _ 800 de Doorlughtigen Hcere covingh Va 0 Portngaell als der Hoge Mogeode Heercn Gtaten Generecl

Det in alle ateden cassteelen fortreasen Flecken_ volckeren plaetsen hevena zeen wederzijts gants Jndle bet bastandt eghterrolgeus het verdregh gecelebreerdt tugachen den Doorlagt - tigeu coniuck Portugaell ende dHoge Mogeude Hceren Staten Oeucrael dcr Verecuighde Provinticn zuij ver, vast cn ouverbrccke-lijckzall wcrden onderhouded _ 900 baeatbet gellve i0 dc stedt Uot audermacll publijek solemaeell zall gijn gcpromullgeerdt:

Voorte alleoo bet eijlandt Ceijlon trijfclingen sijo ont. btaen _ welcke voorchrcvcu beatant tot uogh toe gecn efed becTt gcsortecrdt _ goedt gevonden dersellver decisie bloodt gehecll reserveeten tot de uijtspreke der voorchreven Heercn oudertueschen alldaer te houden rolcumen achortinge wapenen alle acteu ved vijendschep blijvende de Baken fortressen atarcten dese staedt wellcke op den dagh der nieuwe publi: catie de stadt Goa zullen rerden gevonden zouder jete Op nienr

Duah-Register : nboudur daertegen” Dagh-Register bldz. 270: nbijeondor trijfelingen:” Zie boneden (LXYII Jonge Opkomst bldz CXXI , ECRL, dat dit gebeurd is dea 87 Haatt 1845 _ Vau Cbat

Calon . bldz.147 coont dat dit verdrug roods qealotad roordut Oyotoncomal 18 Norember hier lende berend OOsT-INDISOBT OOUPAONTT 602_1800 _

488

gcextrueerdt off iu beter forme gebraght geall tereerdt ofite gejn- noveerdt pogh eijndelijck jeta geattenteerdt mll worden , pertinerende tot offensiven off defensiven oorlogh_

De schortinge Fed rapenen . soodanigh vasst geatelt en de deijlingen Fen d ’eijgendom poazessie der landen ter decisaie der Princen gereserveerdt zijnde omdat om onsekerheijt der geschorte possesaie de ,middelerrijle Frughten piet comen rerloorew gaen , is rerdragen deselve twee gelijcke deelen erdeelen Felcker eene Portugesen gulled juded_ d’ander d Nederlanders dese 9[bij desellve Nederlanders ziju in deposito totdat de voorseijde decisie uijt Europa come _ met rerbantenis Saa reetitutie bij elldien boren gcmelte princcu zodanige comen te bereleu ouder gejteerde protestatie zijde des Ambassadcur_ dat met de titoll ven deposito dieu ter jnetantie 6an den Erelenteten Heer Vicerei een- lijck is iuwillgende accomodatie des geachilla_ opdat het zellve gceu Mcef Chriatenbloet vergoten werde geenderleij wijue 9a | wcrden geprejudiceerdt het reght olt de possessien der Heeren Stateu Genereel in Foorchreven lauden vrughten; opdat Om- trent bet inen der voorachreren vrughten geen contentie rijse goedt gevonden_ det Portugegen Frij veijligb zullev innen alle de gccue die sullen voort comen het ballve deell der Foor- schrevcu lauden det nae hecr fortresse is leggende eude de Neder- landory alle geened voordt sulleu comen in het deell _ del leggende nee d hare welcke decleralie van hallveringe der Frughten gelijckerwijse ook vergtaen sek Ferden plaetse te hebben edminigstratie van juastitie, opdat onsekerheijt juria- dictie migdeden nlel ongestrafft blijveu: Eo dese decleratie van hallveriuge sll geschieded op gemelte eijlendt door Feder- zijtsc capitains

Den coninck Fan Candle_ Raija Sing” sa]] onder dese tregens begrepen worden aghtervolgens den jnboude des darden artijculs Lonaa desellve , met lenden posseasicn sijus rijex

Ooitoroerde el Yau Oeor Oullon bldz: 66 der - Bijlagen”. VeL hiervoor _ bldz 308 , Porl : trogoilg (wapunatiltund) FeL hierveor _ bldz. 429 Ven Oeor , Ceilon _ bld . 182. Volgr. HIL 48+

GENERALI NEDIELANDECHL ROCTROTIEE DE

Dat bet d eijgenaera eripagters der dorpen plaetsen geoor- looft zall zijn te keeren tot haer eijgenacheppen erfpaghtcn cnde oude poaaesaien harer dorpen goederen hoedauigh die mogen wegen haere familien met haer in poeren mits dat binnen menden voorecbijn comem het relcke gullen vermogen te doen door haer eellve offt door haer lantpeghtera met conditie dat de schulldigen

gereghtigbeijt en jncomsste sullen betalen gelijck YOOI ebeu aen de zijde pen Fiens quartier zullen zijp geconen miels tegeo deselve moleijren Eude opdat edeuige in bare conscientjen Becp achade comcu tc lijden , wOrt prochien ook tocgcetaen vreijelijck tot hare kercken keeren den god tadienst adminiegtreren zielen te rerorgen gelijck voor deean _ te weten Fellde dorpen ende niet mede in de Nederlaudereu [Or - tressed cude tot del de rooruvemde dicieie uijt Europa comc_

werckliеden FaD eijlandt Ceijlon , die ct echellen dea caneells gebruijckt ed chelces gedaemt worded aullen onderlinge Ben beijde parthijen barcd dicnst doen mita bebbende noghtans allvoren consent der genen, relckers deell ziju toegerellen en tot de betcr nacominge de tregens shortinge der wepencn geen der partbijen chelcas , landtlieden jugesctenen offte cenige andere huijrluijden vaD anderc partijed sonder deaselfe tocstandt totsigh roepen , maer de fugitiven , overlopera gehonden zijn tot de baere Feilerom te zenden_

Alle de goederen die staende deae differenten ende ooruacke dersellvige aengehaellt zijn , znllen dese gene zijde geresti- tueerdt worded deselFe “petie _ dat het can geschiedeu of getellt gelt , weted de goederen die eflective in bet gewellt wederzijde parthijen ziju gecomen c gecu anderc. Tot vollbrenging FA p bet relcke d’E Heer ambageadeur belooft bier in Gos

Dagh-Regioter _ bldz. 271, hoeft : -molicron Miuuchieu but Lat molior , of niaachien oob bet Port Molher beteereni? deelneman Dagh-Regisler: purooken” Dagh-Register _ bldz 271: fortreago’ Dagh-Register : nchallaa’ Baldaous _ bldz. 98: nechalies” . Vgl Felontijo _ Ctylon _ bldz. Dagh-Regustar . Gilury Maetsuyker; UOBT-INDIBCEF COXPAGNIE 802 ` B0u.

485

olte Suratta te betalcu ten uijtterateu in maendt Januarij staende bomIe houdert duiizent Spaenee patacques nader- handt reduceren waer dc cgstimatie die in Bat” sijn hebbende wser de taxatic der goedereu geachiet_ ter welcker plaetse ook zall Ferded betecllt het gene betalinge der gezeijde sumnie tot de roll geuoegdoeninge beronden zal werden gebreken ende zall de restitutie gerekent Forden van ded 2202 der maendt Februari des jacro 1648 , Op welke vervuldt is cedJ8Cr dbe de ralifcatie dea Doorlaghtigen cot ven Portugaell in `$ Gra venbage overgebraght:

800 mogbte gebeuren dat ten tijde des voorchreven bestants eenige differentie tueschen partijen moghten reijeen gll hct zcllve deerom niet gedissol. reerdt Mact geheell riligiuee onderhouden Fordev blijvende ondertugechen zakcu ip deselvc btaet decisie van de resspective priucen Wijt Europe COmE ofte z00 zaked gcen uijtstcll lijt, door erbitera met couaent de bcijde partijen

eligeren _ gedeffnieerdt wcrden ende middelertijt , dat de questie henght , ze]| de zake F1m wellcke het geschill zall wegcn blijven int gewellt des genes wien het geschil gemoveerdt verdt.

Met de jegen woordige orerecncomiuge sall geen prejuditie gchieden aCu decisic offte defenitie die over voorzeijde differcntcu ofte maclla gedaen zall wend Heeren olsen pruceu aCr zall desellve allen gevalls staudt werden gedaeu desellve gene zijde niet tegenstaende de jegenwoordige caputilatien accomodatie der geschillen middelertijta tusschen gemaeckt; Welck verdmgh tot onderhoudinge dcs bestants iu gausch Jodia ende de schortingen der wepenen mitsgaders alle acte van hosstiliteijt cijlendt Ceijlon, gelijck boven verhaeldt d'een dyauder purtijen beloofft bebben YA @ bacr terstoudt solemneell gepremn Igccrdt onderboudcn cnde Daergccomen zel[worden ende te gullen doen de onderdeneu wederzijts onderbouden ende naergecomeu werden de Erue Heer Vicereij door hem scllved ende Hecren icerijs ende Gourermeura die naderhandt zullen zijn, dc Heer Ambassadeur egen

VgL Valentiju _ I , (Balapia) , bldz. 858 ; Habamtl- Jobdon Vel hiervoor bldz: 429. Degh-Rcgister _ A8OC dere elg gene zijde "

517 488

GENTRALE NEDEELANDSCHE GEOCTROTEEEDI

Verecnigbde Provintie ende de Nederlandsche Oostjndische Compe ende wijt chreghte der Folle commissie d' Heer Antonio Diepen gouverdeur generael _ dewelcke ick , Becretnris _ vcrclare gesicn tc bebbeu ende autenteijckt te beruasten eecretaric vap dese stadt nijt de nac Ya0 gemelte Heer deaselffa 4uc- ccanenr gantache jurisydictie cude bet district beijde parthijen hebbende eude opeterende het geene voorechreven haeest de publijcque mauefestatie in dese etadt Ooa &ll ziju geschiedt, sonder daer jegens te doen directelijck nogh judirectelijck nogh en sall eenigh der voorachreren poincten de subatantic _ omstaudigheded offte sin Ferden verandert oflte geallteereerdt _ maer zallalles cude elck gincere ende ter goeder tronwe vollen genoegh gedacn werden aghtervolgene het bestant van den Princen gemaeckt ende dese jegen Foordige overeencomete _ #illende die iu alles Faest ende crgtigh ziju sonder questie ofite trijfelinge geleijk geseijt is_ welcb onderlingh met eede Op de Heijlige Evangelien hebben 9 #OOIC tc overstaell ven eerwaerdighste bisschop primaedt , don freij Eranscissco der Martelared ende dou Allphonso Mendos _ patriargh Yap Antbiopia _ Raden vad Ziju Koninklijcke Maij' ende de vorderc Raden - deser stadt , dcrellcbe bct zellve cougenteerende #pproberende ende admiteerende, getuijgen daer over hebben gestaen; ende Wollebrnt Oeleijnszoon d'Jonge , pregideut van Pereia Ibrebam Fireus _ predicant , Joan Potteij fscaell _ Andries Frisiua secreteria Thomas Cuijck oppercoopmau met welcke d'Exbo Heer Grave icereij ende den Hcer

Ambausadeur dit met haer gewoonlijcke onder- teekeninge hebben onderteckeut: Eode ick , Joseph Chares Bottomajjoor gecretaris gescijde Couiucklijcke Maij’ iu de ataet Fen Judia hebbe bet doeu schrijven cude ouderteekeut. Ende onderteekent : de grave van Areijrae, Joen Neetsaijcter; Frene- clbco do8 Martlrle aertabisschop primaedt_ Allphoneos patriarch VaD Anthiopia _ Fradeci8eco Helo Cegetro , dom Manaell Parejjre , Aotonlo de Farla Machado , Anthonio Xonis rotto , Josepb Pluto Paijreijre , Wollbrant deleijnszoon Jonge , 4brehem Firens Joan Potteij dom Brar do Cagstro _ Lory8 Negollbeon Andrleg Frlsius , Andro Salemuau_

Dagh-Register bldz 272: obaerrarende” Dagh-Regiuter : Moudea” Aelhiopia’ Vel hiorvoor _ bldz. 970; Dagh-Register 1641-1646 _ bldz 284. Fgl Ven Icoos tenbung de Bniijn Woordenbock bldz 154. Dagh-Register bldz 278 ; Soloma” OObT-[NDIBCHT COYPAONIX1802_1800.

487

Allaoo Fah

verdregh meer exemplaren sijn geschreveu_ in de Lateijnse als Portugeese tale tueschen den Exelenten grave Vicereij ende den Lmbageadeur verdregeu dat bij elldien Over derellver verstant eenige twijfell come ontataed tot het Lateiju als bet autentijck , eall werden gerccureerdt ende het sellve gelijck ende eonder eenige dellutie werdeu stant gedacd tot wellcEcr bereastinge deee verclaringe gemackt: Eude hebbcu de voorechreven Hccren met de vordere dic andermacll onderteekent ter scllver plaetse degh; Jowoph de Chares Sottomaijoor beb het onder geschreven. Was ouderteckent : de grave FaIL Avaijras Joau Mactsuijcker _ Eroscisco dos Martyros aerdtbisschop primaedt Allphongua patriargh ,an Anthiopia Eransciaco de Melo de Caaatro dom Manuell Pareijra Anthouio Faria Maghado Antonio Monis Baretto Jogeph Pinto Pereijra Wollbrant Geleijngzoon Jonge , Abrabam Firens Joau Porteij dom Braa Cagstro Ionije Magillhaon Apdries Frisius Andre Salema.

CLXT_ AALAKA.

Jenuart 1646. Onder tinquartieren” (Fel, hierreor bldz 386} behoordo ook Bangeri op do Weatkubt hot Malcieohe eohiercilaud ondarhoorig Biam Furovuring Muleke Kfen ataetje betrukkingep aangeknoopt Devid Walraven , die in het leatet vap 1644 Linkrartieren baroche opdracht Vald ded goutorbour Vep Vliot , ontving dop ntouvuDUW Beugerij” hot ondoretuuud Donttaot bucwelk door Booge Rogcering Hace Tia Reuach voordeligh” Tero beachourd hehelee Jhetatebiliqnement dcR oomptoire (vgl: Bortn-stoftan _ bldz. 266_ 288 _ WHAI etuk roede door mij afgedrukt;

Dagh-Register1644 I646 bld. 8 #BBI het eveneBn voortomt; onuityeydedn misaint Van Vit dm G.Q. Jan 1646 _ 0.0. Pon Kliet 16 Juni 1645}.

Dagh-Reister : dodiotie”_ Doon-_ Eagiater: Wierde Mernoen F de publicatio prede reradheide plaetaen do ptadt guduon Uie bot Contrurbots Hotlg egenoter Balenge (Vgl Boutcstofen_ bldz. 105)- Fordt ook Copptoir op Oedjongh Sulengh iLDDOL Bangarij” g6. aproken (onuilgegertn) Memori Commissaris Flamingh rar Outahoorm cice gouterikur Ende directaur Malacca” Yor- 1646. Do Vlamingh Folgde Van Vliet (vgl. bierrour bldz. 401} 438

GENERALI NEDERLANDOCHE OBOCTROYEEE DB

Dese pacrvolgcude artijkelen bebbe ick , Omochangh Scheij Boerij Sij & Kou Schau Moelangh in Bangoriij _ tocgestaen BCD oppercovpmau Darid Wallravene door ordre deu Edelen Hcer gouvermeur generael Auth” val Dicten cnde d’ E Eccr eremias van Vliett_ gou Fereur stadt Malacca gesonden viste der tinquertieren ende de alldser lcggende comptoiren_ Reted

Eerstelijck belove ick , Omohangh Scheij Boerij Sij Sakon alle den tbin bier jaerlijcr vallende gegr0 Fen rordende , elleenc aen dc ellbier leggende resident wegeds VFereenighde Ooat-indieche Compauie te Iccveren Ten trcedc det elb hier eenige vaertuijgen vau Fremde plaetsen aculapden tsllve den Resident #eu te dienen ende miju jnroonders, hicr wouende coopluijdcu verbicded geen cleden deecllve mogen coopen cndo Zoo ccuige menlementus broghten cnde deeellve vercoghten daer thin Poor ontfangen hebbeu , sulled densellven tbin de Comp: moeten [evereu mita det men haer daer Yoor volgana pnjs Fe0 dit lendt &ll voolldoen met cleeden ofite gelldt _ geen dap d*bij Comp’ logie sude mogen weged . Teu derden sell gccu jnwoouderu ellbier eenige thin FaD bier mogen detsmetcm t’zij ouder wadt pretert het sellve zoude mogen Reben naerollgende peijuen eeratc reijse de helfit den tbin verbeurat ; tweede reija alle zijn thin ende pru ; de derde reijse prau thin eude alle zijue goederen_ mitegd” hy sellfis slacd gemacckt Feten dat deze conliacatie eall zijo de belftt voor den Co’ ende 8’ ander belft oor d’ E Comp: Tep vierden belooff ick _ de Conp’ volck Vzij in + goede ofle quade IUuJOI] bacr alles bebullpsecm tc zijn , Fo0r redelijct loou bacr volck tc beecbickcn om thin ofte cleeden OP offte af te brcngen _ Teu vijfiden beloove [in] mijn gouverno de groote thin voorm Oudiengh Salangh nee Follgen , het eerate curgusocn cleden hier ariveerdt Tep geegden zal] ick beleasten ende beveeleu , dat alle coopluijden

“mn bet Doqh > Registtr blde: 80, wordon doze naam titel eenigaring andora goapeld_ Asngoetold werd al9 soudanig Jan Herdemang (Dagh-= Register 164 -1615, bldz. 80). OOST-INDIBOHE COMPAONIE 1602-*1800*

ende juvoonders , dic ocnige clecden de resident allhier coopeu desellve preccijs Op den gecoghten tijt gullew betalen souder uijt - wegcn SOCIcu ende den Resident dacr over clagtigh viell aen miju zall desellve conetNngeeren met reght det de Comp’ volldaen Fordt. Ten gevenden gall ick de allhier leggende Comp” dienaera ende logie S0o veel beschuttcn ende bevrijden als miju eijged buijs YOOr alle dic gecne _ die aCD gellve eenige overlasgt souden trghten tc doen: Ten eghtaten_ 800 gebeurde det Godt Ferhoede eetige allhier leggende Nederlenders haer quemen verlopen met jmaudt dooden , questen vronwecraght ofite diverije Ball ick desellve niet mogen reghten maer rerweghten het opperhooft datter jaerlycr comC ende de misdadiger Ben hem in banden leveren Allc boveustacude artijkulen hebbe ick met mijue Raden toegestaen met Frij eijgcu #ille sonder dacrin cenigerleij wijee tot gedwongen ziju ende bclove eellve in elles poinct tot poiuct alleoo te aghtervolgen ende nbe comen. In teijcken 580 sellve bebbcu dit mct mijo eijgen merckteijckeu gemerckt deseu ceraten dagh Januarij 4’ 1645 , in de negerij Concloeij in Bangrij:

CLXYL FOBMOBL Januarl 1645. under produoten welze AL Formone hoopte te trekken , boboordo goud (~gL bieryOr bldz. 888) _ oo#d de Noord- Zuidhat. 2o6 Lonokjout’ Loncquiadw legon LbDL Zujjte ejjnde Fortnoua Taratorucad geefirmeert Tal tn goutmijno reacd” lroudor dorpeu uonded 1886 erded de20 dorpen ondor OuBL gehooreaombeijt gobrucht” tijdens barlonr Putmana Onder diena oprolger Joan Buroh (Dagh-

0,6. Tatan ingenoman het denkbeeld daar eene blijvende factory atichten (Vgl biervoor bldz. 487 Boutrtontr _ bldz 287 _ Doot 1} Orurgenomen Dagh-Begister 164-16b blde_ 164 De dutum moet geateld wordan Luaacdan Januari 16 Februari [645 (t bldz: 180 . 161) . Ann de Weatkuat de Zuidelijke landtong: 440

QENEEALL NRDERLANDACEE GBOCTROTEEE DB

Register 1636 bldz. 162), werden nadere becrekkingen aangokuoope den Forl vande provintie Loncquleuw ando uar dorpen do Zuijteijde urinou amtren mijlen Taijougn geleghen” Katd DOE 1686 Rrudc aabaolutelijck” bevealigd terrjjl de luitenant Jan Jeurieenean Februari 1687 Geot ondersocotinge van goulmijnan” uerd nitgezondan die nu gezagd wordon op Cenigen afstand Longkieu Liggen _ wlorheen ook later onderzoekinga tocbten Pleeta Tonden. Een ruatig element ganoemda rorat landtrooght” niet noab “oor gijno omgeving ndoh Foor dc Compegnio: nimpereinentivn onoc mootwilliobodon (#erden) d’Nederludera zijn eijgen ondetyetan pitigu Jert hinegen goplcocbt” bij moeat derbalven met ecnerde apooren bereden Tardane bet begin 1645 mlDDU rooltcurL KuD Cegtool OOLDCD billijeke couditien mct du Compia uen vangen of audura door maoht ven wapeden geconbtrngeert worden”. hect obedient

getoont en naer volgondo voorwnurdun guaccoptecrt (Vgl Dagh-Register 1636 , bldz. 26 _ 1637 bldz 162 , 169 -1641. bldz. 116 1641-161 bld. 146 , 1643 164 bldz. 44a _ 16+1_1646 _ bldz 164 _

Dat van ‘siju onderdanen der vijf dorpen Coranos , Tolesuecq Valnlgle , Dakj cude Yengheor O”Cr dewclcke booft geconfirmeert wird _ su blijven bchouden alle recht ofte incomsten_ dic tot noch Fen devclve geuoten docb det det recht bij gijne afdijvicheijt niet sou vervallen zijne zonem broederJ ofte ecnige audere bloctvrieuden ale met keunigge eude believen de Comp”o dat hij Diet Jou vermogen eenich halsrecht ofte dacr lil of lcvcu aCu bidgb af docu Waer gehouded ziju sodanige secken met kenuis vab Oueem politijcq nBeI Taijouad aCD dcn gouverucur te renvoijcren det alle audcrc ga eckeu minder gewichte bij hcm ende Beijden politijcq in Tapouliangh residcrende met raedt sijner oudaten ofte berelhebbera , souden mogen affgebandelt wordcn welcke oudsten in alle sijne dorpcu bamentlijck [in] ijder tree door O08 met gelijeke macht als op endere plaetsen va0 Formoss_ ouder Comp’ gebiedt wescude _ guden worden gestelt ; det Forat sijne bovengenoemde onderdanen goodanich 900

Tcke-gie (Shajo) ? (Zio de LIlltT Camp Formoro} Hiermede Fordt bedoeld de Aodureecdeoho Jeethut-M utumULT in tcgad” stelling dud anr gopiaaletan proponent” (Vgl: Dagk-Rarintar 164-1655 bldz:140 169). Een Zuijdelijcq geweet Formoue (Dagn-Ecguler 1644-166 _ bld 169 _ 163}. oOgT-EiDIECBE COMPAOYIE 1802 1800 .

441

tractereu dat hem costen verdragen ende niet geuootsaect wirdeu als voordeseu eijne regeeringe ontrijcken , audersints 200 degelve over hem mosten clegen eude bij 0n8 baer beochermers ingevolge #ierden Rengenomen eledan op bun YBIL recbtswegen niel meer gu hebbed preteudercu det de dorpeu _ VOOr deseu zijne eude alrede Comp’ ge hoorsaemheijt ouderworpcu _ decronder souded blijveu souder dat vorot dacr ecuige actie op behield Feel miu deselve deswegen eenigerhande moleste aendoen meer Foortaen als Frienden met den anderen leven - dat inwoonders FaH de vijff genoemde zijne dorpen jaerlijcx ela d’ andere Formesaenen d’ ordinaire recoguitie aen de Comp’ souden opbrengen doch det sijn persoon altoos ende d’ outsten “oor lange iu regeeringe ziju , daerran souden vrij wesen dat bij oocq alle jeer met gedachte outaten op deu zuijdelijcken lautsdach Seccam verchijnen Bu dat hij gecpe negolierende Chiueseu als met on8 expres consent siju dorpen Suu gedogeu Moret integeudeel gebouden weben coutra geuteurs vaD ouec ordre iu Ousc bauded leveren 0m daerovcr gccorrigecrt tc worden de7 hij alle de voorrerhaelde conditien promptelijcq Macdnma jouder eenige infractie , op verbeurte van het recht_ hem boven articulo 1 , bij olcomen loegestaeu_

CLXYIL CEILON: 10 Jenqari 1645. Tocn Adem Weatettolde den Mui 1638 verdrug blovt Kendy’9 maharadja (hiervodr _ bldz. B08 _ 7 7 pIOC4R Teedp connel betwelk eindigen miot de vernietiging bet Portugeeach

Vgl Dagh-Regieter 1644 1645 bldz. 125. Sakkam ligt in de uabijheid bot fort Zuelandiu Zuid-Weatkubt Fort0se (zio aart bjj Velentijo): adicet produceerende deelen bet eiland (Daph-Register1644 1615 , bldz. 187 178}. Bericbten uit Forniobu 28 October 1645 molddon, boo d0 quijdelijoko lanteducb April paguado rorigu wijae gehouden Way oocq gurCbunen Tackamaha eliea Quataongh overata Fed [6 dorpen 0m du poordt hebbende bem aiue outaten conditien 4la dou Lopokiouwer verbonden (Dagh-Begiuker1644 164 bldz 171}. Overgenomen Dagh-Register 164 1645 bldz. 292 . 442

QENRBALE XEDIELANDSCHE QEOCTEOYXER DE

Guz [E Ceilon do vostigiug diit bot Nedorlandecb IUAT riobt: bot Kerkte de jeren door (FgI: Gcor Cm bldc 56), #bl minetena ptantaer Ran het bachtig optreden Oner Compignie medererking Radja 8ing” overpanmeninina tubocben hot DD?UD dazkon Keroubl: Zoo vielou iu du terate maanden 1640 Negombo Point de Galle handen de 0. den Maheradje MafL F# Willem Me coberoon Coatar als gouvernour optrad Compagnie& bezittingeu CETILFIT bet fort Point de Gall (Gale) bet antTuTO die degen. verhouding Badje Bi0pa echiT niet gegtond op Faderzijdache aympethie Op wederzijdach TUITTOu#G0 DHLT digen bolang ; Portugoorou hcrovorden Norumber 1640 Negombo do Nederlaudcrs maukeeu siob ougeruet Otor Point de Galle: Onder duze onatandigheden naderde de mogelijkheid _ dte afacheiding Portugel Spanje de Nederlander Lugitanon in Azio vout “rhdi rondcn KomeT (FgL hicrrcor _ blax. 429): motieyt Boor Hooge Regeoring Bauawie , eoor dien kraohtig op Ceilon Op treden (midden 1841). ’Zoolang Lach do nitifcntie Frede gona artitaL not verdrg 12 Juni 1841 biot in Iudia bekond #0 do vredestoustand Iodia niet ingatreded Maer het voordeol vad dit optreden Cailon goboopt uitgebleven: Den October 1642 ward de rtifioatie te Batavie bekend JAAJLT rebda da delijk tamen de mooilijkbeden ; geachil moening omtrent Keneel produceorunde aplattu lenuen ouder Cruz do Galo” op Ceilon De Compeg ’roia Meande det de omatreten bet fort Point Oalle _ vooni Htur? Batrgam hehoorded den Aonterain fort elf (wet Tiobbar dan ook bet geve] getedst) tervil du Portugeozeu die lauducheppon volatrekt niet beachounden ala efhankelit fort odachouxued eigendom Hna bauohouring Reatmede de feitelijke copatend i2 overeenatolmidg dar de Portu- goer0n htrered LD EAAa begel he dden gehonden _ o8k nadat hel font Point de Galle door do O2UD Yurovord gowordon Nu wus bij artikol perdng Fep Den Heag Fan 12 Jubi 1641 bupaald dat bet ieder beide #trijdende pertijen Frijetaan te RATED Blg oo bebittun zijo plaeteod Defenou aijpen coonhandall ai4oo den 7opi oor daaa

Oostiudied d Keaoidu plueteou onutd ziju alcen jder tijde publicatie den trevie gaande ende rudorkoorundo cijnen coophandell dreati1 quaeatie aneale

Mature (Matam) ligt ten Dorcen Point de Galle, Baffrgam op de lantt Valentijo (Y 1} de lundutruek Ling roohterouvur der Celiturd river (Kallu Gange) , die uaachen Colornibo Point de Galle Ceilon 8 Wostkuet Jae Vel hiervoor _ bldz 428. Litijngobe tokat beelt: Libru WlD utrique parti nerigara _ parter loca poabidere _ eu0 cODmeran aine plo impedimonto Gorcura aeque tampore aub manifeatetione preedjourm Jnduolarm ceasationisque omnua hoatilitatie actua India Orientali loca poraadit areoute commes Kit Buu.4ue VID Turoiui Droruit Ton onrocheo brengt Oaar Catlon bldr: 82 bierbij #rt Haegacbe rerdreg apreke Gonoamd ertikel aleat (dunkt mj} op geachilpunten Weat-Iudio Vgl ook Bouwotofon _ Il , bldz XY_ TART OOST-INDISCEE COMPAGNIE 1602–1800_

Innden

buutt

Point Galle kwam het tapijt Het lid don Raad Indie_ Pietcr Boreol word neulr hct Weaten Azid gozondud noer Oou , de Portugeuzeu truchtuu to ovorreden _ het reoht erkennen ; bij reigering (hadden G.@. Raden dergelijke bedreiging het recht?) de oorlog in geheeL India worden Yoar gezet, “urilnol woigerden in April 1648 vertrok Borvol -btt do blood-lggo datelycke actan hoatiliteyt” = oorlog #htG voortgezut altbana ICT begonuen In Januar 1644 Retd Negombo door Frencoia Caron Zaler DoOt 0uce Tetovard Portugeezen verlieten omeerekan Point de (allo _ IiuLT Colatbo bicoL ook nog Foor hon bohouded_ Radje 8i061 duud niote Ook buiten Ceilon #urun de Nederlanders weder in bet voordeel onderroning Goe Kooa Lnemh eiuren Foor zijo geld trad Hooge Regearing te Batevia onderhandeling (4prii 1644} Jann Heot. quyker word daurop ULIT Gou gozondon Hooga Regeoriug LOu9i do ondorbandelingon ingaan oog Op de bevelan hleeten XRII zete rerbouding tot de Poreugeezan} aloot den Norembor 1644 rordneg (opgobomlen bierroor ols ne CLXIV_ blda. 428 _ Ua Alsy gevolg duarvan werd dow 10 Jaduari 1845 ouder- auaode ovuruenkomgt te Colombo gealoten (Vgl Fen Gevr Callon _ bldz: 68_184 reedr door hem gebruikte Dagh-Regisber Paaaim 164–1646 Wat hot vordrig Ligedrukt, bldz. 202 7}

Scheijdinge der Janden des eijlants Ceijlon , gedaen tusachen ded doorluchtigen hecr Vicoreij Don Philippo Mascarenhas eude den E. hcer Josn Meetsuijcker uijt cracht der capitulatien des beetants gemaeckt Goa door geuoemden heer Ambassadeur ende den grave Areira doen tijt vicereij desen Staet;

Aleoo tuegcben den excellensten Heerc Vicereij greFe Va [L Aveiras eude den Raet F8n Portugaels India ter eebre ende ded

doot

aangehaald Generele Tniaaite decetber [042 RNT G.G & R epreten cnior Incer (coucornereudo d ’Ooet India) dan aoFen artionlen [avorbul ondu Folatandt generulo Coup Artikol elgemeenen pard; bandelen over Oost-India== att 9-18 over Weat-Indie (Amerike) = art 19 orer Afriki, Niet Boreel bad ni gelijk in dere materie (Van Ooer _ bldz. 108 46 dor Bijhaged) _ Ei Portugoasche ondurkoning AiLotuA + Norembor 1644 iote e denkbueld dezan niet Farrotan (Fgl Dagh- Begister16H J6 bldz. 202} blde. 499 hiervoor vorgiaaing blijven Jtaau wolko Denvers Portuguaso _ 488 hoeft Gemuakt dour graaf de Foiras tot 1646 het oudorfoningeahep lten bekleaden Hij Teeda earder, 1645, efgutroden (Fgl nog Dagh Register 1644 1646 bldz 277 298 , 810; Danvera Portuquese _ 262; Vau Oler Crlon bldz 148}

44 444

OENERALR NEDERLA X DSCHE QEOCTBOYEREDC

Heer Joeu Maetenijcker Bezaut den doorluchtigen Heere Bouv erncur generel Authonio Fad Diemeu ende Raden Nederlauts Indie andere zijde _ den thienden dach Fan de maeut November jouget voorleded binnen Got trefves ofte bestant tusschen voorcnteren pertijen Gemaeckt zij ende in de capitulatien deerover gemaeckt _ ouder andere vierde articul besloted zij , det landen die op “t eijlant Ceijlon tusacheu wederzijdeche fortrease ge- legen ziju ce uge der vruchted die va D dezelve voortcomeu_ gedeelt sullen werden (ee gelijcke deeleu cude nodigh zij dat voorachicven deijlinge sekere lantpaleu geassigneert morden opdat ijder partije rcic wat bacr te cultivercu ende te beschermen suet , opdat alle gclegentheijt ven twccdracht Feel doenlijck afgesneden blijve die wijt de onseeckerheijt der limiten sude connen rijsen ende gecouditioneert det desefve scheijdioge geschieden door rederzijda capiteijna voornoemd eijlandt_ eude jegen woordigh dat zelve geschieden moet _ hier gevonden worden boven - genoemde heere Ambegeadent ende den doorl. Heere Vicereij Dom Philippo’ Mascarenhes _ die uijt last des conings YBD Portugeel den booghgemelten gr4Fe Indieche regeringe succedeert s00 heded Januarij dezes juers 1645 in de stadt Colombo tusschen dezelve omtrent voorseijde scheijdinge verdragen op volgende wijse Eertelijck belangeude de landen tusschen Colombo ende Negonbo gelegent det zelve verdeelt sulleu werden in gelijcke deijlinge bij geheele corleu ofte proviutieu daer geschieded Kad . opdat door de gijdiuge derselver de juriedictien niet en comen geconfun- deert werden ; ofte daer gulx niet CBu geschieden bij dorpen ende limiten_ weted #engesien alle de provinticn die tusschen voorschrevcu uijtlerste fortressen gescheijden moelcu werded seventieu iut Betal siju , dat de stadt Columbo ccrtelijck tocgcscijt sullen werden Gevcn deraelver _ uaweutlijck Hlna corle , Anapen dloa corla , Qulndigora corla , Bellgal corla , @elbara corl, Apitigan corla ende

Penacar corla , die alle aeQl diep cnt gelegen sijo ende fortrease Negombo echt , heteelve naest leggende pamentlijek : Pitigal corl , Dlomeda corle , Unlpale

Portugeeach hezi Nuderiandech bezie: Fgl Hobaoni- Jobson uub roCt Corlo” Men vergeliike voor daze diatrictenamen de kaart van Coilon bij Valentijo ’WION IehLe zijn aangegeren enkele eenigaing andert #pelling: Ook de tekat Valeutijn kan Roada Ucuated doen OO9TTYDISOHE COMPA GNTE 1802_1800_

445

corl , Cornagel corla , FII corlo , Nadure corl , Hlrtk corle , ende Mangul corle maer de twee provintien Catugambala corle ende Alicur corle , resteren ende snijdinge gelegen ziju gullen verdeelt rerden tree gelijcke deelen weten Allcur corla door de ririere Dandogan een gemeene . scheijd- pael , maniere dat Negombo gl rolgen &l det Jengeene zijde noort waerts ende Colombo dat &en dees zijde g] bevonden werden_ Eude Catugant bele corla die drie miudere districten heeft genacmt Udacahapato Mendapato code Jetigalapato door d’ zelve FOCgCu _ dat Negombo ten decle sal vallcn Jetigal ende Co- lombo Udacata maer Mendapato in gelijeke deijlinge tusechen partijen gedeelt dorpen _ met gelijck getal , vaD relcke Negom gullen Ferden g’assigneert die nae Jetigalapato siju leggende eude Colonbo die nee (dacaha meer Ben de 2iixc Hanor der Portugesen sijn Pntalan ende Calpatfn die onder beer lieden district werdlen beronden_ Maer tusscben Colombo ende Hale Ben d’ auder zijde s] de scheijdiuge geecbieden door riviere Fam Allcan blijvende het gedeelte del BCll gcuc zijde van de” zelffde “is bij de Nederlandera elde dat dees zijde mct de riviere self: ende desselfs heven bij Portugesen gelijck outs j9 geweest met die conditie pochtans dat de Nederlandera ende derselver onderdanen 800 hicr elders woonachtigh , het vrij gebruijck dessefia zullen hebben met recht hare coopmangcbappen daeruijt ende p oeren Belve visacheu wuder betalinge van eenige gerechticheijt ofte thol sen de Portugiese zijde Maer alsoo in de capitulatien biunen Goa gemaeckt, bij zevende articul derselvcr , erdragen zij dat Ferckluijden die tot het echillen ded canecla Rebruijckt cnde chalias geuaemt erdcu tijde den oeghst beijde partijeu haren dienst sullen presteren ende opdat daeruijt niet eenige treedracht rijse _ tuachen

Natunrlijk niet Macure (Mature} do Zuidkubt: Uit ligging dit district blijkt _ dut de betwigte atrer-en Eioh atteted benoorden Negombo. VgL Dagh- Brgister JeLL 6 _ oldy 24 Vgl Dagh-Register 10h 1646 bldz: 283 _ Mannbr Baf do Noord-Webtkuat: Puttelem Kelpitiye tegen woordige kearton Badngum corlo Kuid dub Portugeezon Itutt 0.LC.. TRnt Alican Ligt ton Zuiden der Rellu Qenge {Relutera Caliture): eij loopt bij Berberyn gee nit: Vgl nog Dagh-Regieter 1644 1615 _ bldz. 286 446

ORNRRA LR NEDERLANDSCHH GFOCTROYRFRDE

poordocmde heereu mede gestipuleert dat de Nederlanders jaerlijx ten geuoemded tijde uijt dorpen Belltot ende Coegure , die ach geue zijde Yam rivicre Nican gelegen sijn eude dienvolgens haer th dcele vallen, de helft der genoemde rercklieden die Pan onts aell die plaets bescheijden siju , de Portugesen tot het schillen des caneels 74n haer cant gullen bij getten mits conditie dat de oorseijde caneel die dor deselve 18 het district der Portugesen geechilt s) Forden in een gemeene plaets aen de riviere Dandegen werden gebracht ende aldaer bewaert _ milagadere alle jaren in twee gelijcke deelen tuaschen partijen gepartieert, betalende Yoor gcne geniet aen de rooroemde chaleas het loon Yen outs daertoe stacude ende essigueren der voorachreven werckluijden eagaliteijt wordcu gchouden niet alleeue int getal _ macr oocr In qualiteijt derselver. Ende dese acheijdinge goodanigh Plaets hebben ende geob- berveert werden dat Heereu Princen reapective wijt Europa ovet priucipale posgesgie ende eijgendom decisie comen met cautie nochtans van de zijde der Nederlanderen dat hper binnen een jaer 900 misgchieu _ aleoo berenuen provintien ende landen exaclen kequisse diet hebbed binnen voorschrereu tijt bij de voorseijde scheijdinge merckelijck bedrogen ofte gegraveert te siju bevonden mochteu werden hacr altijt srij staen de sclve te provocereu ende reparatie op hare grieven verzoecken , doch off het mochte gebeuren dat pertijen deerover niet conde verdregen decromt niet weder tot de wapeued werden gelopen maer het bestent dies niettegenstaende vast cude ongeschent ouderhoudeu Ferden_ achterrolgens den tedew veob uegeude urticul der voorscijde capitulatien. Welcke deijlinge cude scheijdipge der laudeu de tegen wourdige doorl. Heer Vicereij Dom Philippo Mascareuhas ende €) gijuen woonstede ende den E Hcer Ambaseadeur Joau Mactsuijcker beloon hebben terstont aolemneel publiceren , opdat tot ijder keupisse mach comeu ende alle d’ ingesetenen descs eijlants mogen seten welcke pertijen [2ij] tev deele gevallen sijn ende gehooraemheijt echuldigh sijn _ eude bovendien d’ zelve te onderhouden ende Fol- brengen ter goeder en sinceerder trouwen gelijck het is begtepeu. Waertoe haer wederzijds bebben rerbonden met baer #oort ende

Floeit iets Zuided Zio bunuden bldz. 449

Negombo OuIT-INDIBCHE COUXp AONTR 002_*1800*

447

publijcke trou we _ met cede bij Godea heijlige erargelium_ hetrelck met barc gewoonlijcke teijckeningen hebben onderteijkent 800 in Latijoe Portugese tale _ met de voorwaerde nochtane dat_ mocht gebearen det toecomende eenigh diferent queme ontateel orer interpretatie der #oorten _ altijt gerecurcert verden het latijug exempelaer als 8utentijcq- Eude ick _ Drogo Leltsm echrijrer van Ractamcr descr btede _ die uijt last FBD

doorluchtige Ecere Vicereij Dom Philippo Masceriubas dezt actc bct oftie Yau secretaris heb becleet _ heb het docp schrijven cude onderteijckent ctc;

CLX YIIL CELLON_ Meart , 25 Hel 1646_ De rarhouding taanhen 0.1C Bedje Singa Leatate tijden niet verbuturd: bot vptroden 0.IC had hem WAmrou#A0 ingeboezomd e0 de Nederlandsobu autoriteiton Lag0n evuueunB rood dat elleen eigenbelang (oorlog tegan den gemeeneohappelijken ijand) den Maharadja bijeen hield maar dat evantucalen Frede Portugal rerboudiug Lqua Foruudorvn Tar UT de 0.[C YOOC here handelapolitiok moer atuathuudig Gozag op Coilou noodig mooude ta bebbon en de bouding Radje 810k0 Bene alleabebalve vrieudelijke ward orereencomat 10 Jenuari 1845 CLXVH) romt de kentoring Loartanden dedolijk ded dag: overeena Amming vonruchninan Booge Begeuring Batuvju Voo Muotbuykor den Meart 1646 onderatennd verdrag de Portugeacen wearbij radereijdaahe Partijen elkaat grondgebied Ceilon garandeerden Dut dore oreonkOmRt e”gUu den bobeurschor Eandy goriaht Wuartevcng JuOr onderling 7a ntroumen tubBObum Nederlander e Portugued wa ingegeven , blijkt uit de volgende motiveering de gijde van Meut a07zer Ende opdat Radje ginge Footaun 800 one &Le dup Portugues Iege landen niec maa (galijok langen tijt gedaen beeft) = COmA

Diogo Loituo ? Men cie orar de rerdere meatregelen aanleiding dezer overeenkomnt ganomen Dagh”= Register 16H=16 45, bldz . 295 7-1 307 cng ; Ven Geer _ Crlon. bldz. 141 _ Hoo Eadja Singe Ur ducht, blijkt uit Dagh-Regiolor bldz Vgi ook de heclobtar volgunde ovuteentomab Ovorgenomen uit Dagh-Regiater 1844-1645 blde 4103 Ook bij Van Geer _ Calon Bijlegen bldz 87 Vgl: Ven Ooar bldz. 189 Hoe Radju 8ingu bet vordreg ODLRID blijkt Doon Regintor 1641 1615 , bldz. %4: Hij liet gich verluijden Foarnemanr ambecundcut don couingh Spangian ende den grooten Turck Iaaieecutie Kutsoeteuu Yutdud wilde ook bldz. 807 heneden 448

OENEEALE NEDERLARDACHE GEOCTZOTIEEDI

lugteren ondo [0m] invubied roor comcu bij dhear Maetsuykcr den padre Embeeaadeut meerder con: dentie den andaren hebben Freve wagh te nemed dat den Kenem rerterru don couingh tot padeel Androd Diete Cor onduruement volgendo rethnut RBpODBD coniogb bregjdolen (duer doob uijelopen al) gereemt (Vel; Van Gear Cilon _ ploz 136 - H4L Dagh-Rrgisler 164-_1645 bldz. 302 . 5n }

Verbant van wapenen gemaeckt tusechen de Portugeeen en de Nederlentse natie opt eijlant Ceijlon: Aleoo door ervarentheijt reele jaren geleert siju dat de volcken die het geberchte van dit cijlant Ceijlon bewooned gewentc maccken beueded ofte lege landen alwaer capeel valt mct geduijrige struijckrovcrijen C

depcupulatien te vasteren cnde woeet tc maccken verjageude de goede ingeeeteueu uijt haer dorpen ende plaetsen welcke FOuCD endc dat met geen ander insicht olte voornemeu dan opdat desclve geen Fruchted mogen Ferden gewonnen Fnlee_ jegens Inet alle macht genrbeijt dient ingeralle eenigh genut Fooroemde eijlandt willen trecken _ ende jegenwoordicb met hulpe Godes geschillen die turgchen Portugiesc ende Neder- lautse ua tie over de limeijtscheydinge derselver landen ontstaen omu Felcke het bestant _ tusschen sijn Maij' an Portugael ende Heeren Sealen Gederael der Vercen; igbde Nederleudev gemacckt tot hier toc Bcep effect gesorteert had verdregen ende ter neder geleijt sijn soodat jegenwoordigh alle acten hoatiliteijt ende vijentschap comen op te houden ende iu het tractaet des bestants tuaschen hooghgemelte princeu iu Hollant gemaeckt expres gestipu- leert ende overeeugecomen zij det de natien respective gedijrende bet Foorseijde beatant een den ander te hulpe bate sullen sijn nae ver mogen deer occasie ende de toeatant saecken sulx &] rereijechen_ 8oo ist op heden den gen Maart des jeera 1845 binuen de stadt Gale tugschen reepective Heeren Amba saadeur den pater Goncalo Veloso Joseph d ordre van 8t Francieco Feged croone Portugael eenre ende den E Joan Maetsuijcker _ Raet van Judia #eged Vereenighde Nederlaudeu ter audrtv zijde _ vijt cracht bare procuratiet hierachtcr geregistreert _ beaten VaD beijde natien overeengecomeu ende beslotcu volcht :

Dit Eegobiedde elthens ooglulking den Maharadje Fel: ertikel 38 Vgl Gcer _ Bijlegud , bidz. Tar niot voorkomt: ~(u" OOSTENDISOHX COHPAQNIE 1802 1800.

449

Ferstelijck dat Portugesen ende Nederlantse natien op det eijlendt gehoudeu sulled siju , d"een des enders lenden ende onder- dauen vaer vermogen ende na de noot gl vereijescheu te beschermen beschutten jegeds de invasieu_ struijekroverijen en depeupu- laticu der voorcbrevcu volckcn _ wie deselve oock mochte Keaen ofte "BD wicn gesonden veel in gcta] ofte reijnigh , sonder eenige exceptien Jie een der voorseijue natien hare lenden olte onderdanen toecomende sullen trechten te inquieterew ofte overlast doen. Van gelijcken sullen gehouden sijn , d'een d ander ne vermogen te adviseren ende te hwlpe te comen s00 menighmael eenige seditie ofte rebellie binnen de limiten dese ofte gene partije s cumed ontataen _ Meer bijeldien d eene veD pertijen mochten nodigh achteu voorseijde vijanden ofte struijckrovers t 'eenemeel uijt te roeijen deselve buijten limiten harer landen vervolgen ende den oorlogh ae4 te doen sulcken cas en gl d 'ander niet gebouden siju , dese]ve rolged oite met soldeten aa9isterel ofte ten wared eulx met gemeene berilliuge gegchieden_ Geen beijde uatien l ijetwea contrcteren ofte begluijten veel min attenteren oitc bijderbant demen met den coningh Candla om apder gchade ofte nadeel Beu te doen _ directelijck noch indirectelijck pochte onder eenighderhande

deckmanteL olte pretert: Alle welcke soodanigh staet grijpen eude geobserveert werden za[totdet #egen de limijtscheijdiuge der landen Op voorseijde eijlut fineel desieic der heeren princen uijt Europa comen. Eude opdat voornoemde bestant ende dege confederalien te bcter ende met des WCCr sorchruldigheijt ondernomen wach _ sullen gou- erneury VBD wederzijde die op eijlant gesouden rorden oftc comen sullen , haer mct cctsweringe observatie Fan dicn verbinden: Welcke overcencomate ende confederatic voornocmde ambassadeurs OVOI endc #eder met eede inde gelve der beeren hare principalen bevestight ende met haer cijgen hant onderteijckent hebben_ Prescnt getnijgen Andries Frisius secretaris der mbessade eude Iguatio Sarmeuto edelmen Coigs huijse Va D Portugeel.

Europa Rerd 27 Meart 1645 verdrog doromtrenc gealoten (Vgl Vap Geer bldz [47 _ hiervcor blaz 4H2 nool 446) MaArn Zie echter Yan Wcar Bijlugen bldz. 88. Folgr: I 450

QRNERALI MEDEELANDscuLOLOOTROYEERDE

Eude onderteijckent : fr: Oongalo de 8t Jonepb , Joen Lcot anjjckor , Igpatlo Sarmento de Carrlho , Andrier Priaina . RecreLetia _

De rouvurnour Ceilon Tloild Thijebcu Lat , Kattonr der Portu- goezan tegen bedoelingen der Hooge Regeering te Bateviu don 25 Moi 1646 boreralo nno vordrag eftondigan dit in FoT Felke gulijk stond oorlogerorklaring don Maharadje (Van Geer , Oeilon , bldz 148 _ Bijlagen _ bldz. 89 _ Dagk-Regirter 161_1615 uldc 811 , 0, Falke beide pleataen onderstaand atuk ook afgedrukt}

Copie promulgatie regen verbant wapenen tueacheu de Compie Portugesen jegens Raija 8ing op Ceijlon. Jau Thijesen , gouverneur oFer de conquesten ende Comp” rerderen ommeslach %p Ceijlon_ alle dje deseu sulled sien oite hooren Iescu saluijt _ doen welcu alsoo bct benwejed vaw de Eeer superintendent Joau Maetsuijcker bier stede tuascheu giju ge- melte ter eenre cude den ecrw padre Gonsalo Veloso dc &’ Josepb _ uijt cracht sijuer speciale commiegie door den E. Vicereij Don Tbilippo Mascareubay siju Ferw’ gepaaseert ende uijt Colombo toegesonden ter aodere zijde aecckcr contract vau verbaut der wepencu Ccijlon tugacbc ouse eude Portugese natic jegens Raije Sivg” bcraemt cnde doenmaela bij gedachte pedic

440 Tbijeaan 8en Henuei 1645 du vice-gouverneura-titol tocgeluijt ’ (Dagh-Register 1644 1646, bldz. 297). Yice-gouvernour ie de eigenlijte titel gouvernuur mALI Irultatu bouaming Koruc mbdatal Rebraitl Tbijeeon bud rcor dien tijd de Compegnie Op Ceilon gediend onder den titel aprtaidant Vgl; hierdored OOBT- INDIBOHE OOUPAQNIE 1602_1800 .

45]

stantelijck ersocht met de publicatie dien noch eedigen tijt te willen supercedeeren opdat ondertusschen haren Ambaeaadenr onder een of ander pretext uijt Candie soude mogen becamen ende nietjegenstaende gementioneerde legaat daer noch niet geretourneert _ on8 door den Colembosew generael Manuel Maecaranhas Ome cchtcr wert aengeschreveu roorechreren confederatie niet langer willen verduijsteren _ mber 8Cu cen ijder bekent te maeckeu ende docd divulgored: 8oo dat goet bebbeu gedacht deerY80 publijcque promulgatie ende notificatie doeu , gelijck siju docude midta desen opdat bij niement dacrvan ignorantie werdc gepretcn- dccrt _ lestende eude berelende dicnvolgens uijt de uaem Heer Gouvereur Generael ende Raden ven Indie alle hooge cnde lage ofiicieren soldaten matrozen mitsgaders alle andere wat queliteijt soude mogen weben onder de gehooraemheijt Frn Vereenighde Nederlantee Oostindige Comp sorterende_= roortaen ende toecomeude omtrent onderdanen FB [L den coningh FII Candia ende hare goederen alle vijantschep , oflentie ende hostiliteijt pleged _ mitegadera allen afbreuk FACr immers connen ofte mogen doen rijders Portugese natie des uoot gijnde tegene deselve ae91sterud eude bij sta@n achtervolgene het voornoemde contrect tuegchen meergemelte Heeren beraemt pene contrarie doende als pertarbateure F80 de gemeene ruale Bestraft werden_ Aldue gedaen eude gearresteert in de stadt Oale mitsgadera gepronuntieert ende geafigeert degen 250 Meij #DWO 1845 _ Ende onderteijckent Jan Thijeaen

De Hoogo Rageoriug Batuvia lloa bobu/v0 tovredon vor houding Thijason; Maetaurkor word wader nOULI Ceilon gezondon Radja Singa rarzobnen Tbijyben te onta Toen hij in April 1646 Gale Kuam ooriog echtar reedn begonnen_ Malr Meelsuyker begon zijuo roTzoCningapogiugen , ecater ELAn? Toruilatan groole beteekenie heddun toeatand Ceilon Koco Editet spoedig Taat gubeel andare nmdet gurulgu de gebenrteniasen Brazilie _ 1646 opnieuw tuaachen Nederlandere Portuguezun in het Oostcu eun vjjandolijke #tutwing OnLhtant welke &dk p de Ceilonache #ange egenheden terugwerkte dBaTa D “noet Kunlrler f (Ygl Van Lber pldz. 168 : Bouteatofm, III blde RX 278 319 452

@ENEBALR NEDIELANDBOHE GEOOTROTEIEDE

CLXIX: KUST YAN KOROMANDEL 19-20 Heart 1646. me relaat Chinanna Tegenapalnem had *nedert eunigun tijt borwaerta door alle practiquablo middelen gutracht Comp: pcgotie Zuijdt Tanejou oldore Infructueub te mancken alle hanD trecken hebbende daerenboven aijne crealnran* 8500 P* cladan Fonac goroof 4uct den rouvurQuUT gonoodteaucht gowordon atuttiogb nadeligh deasein reaolveren aijne unde deerelfte middelen varaeeckeringh nemen Comp’ naect oonearvanan trectende elvoorany onau rcsidonte ondo oapitael uijt Togonopatuem bobottando do edeplaetaon vTEemde trafbcanted mitagadera de Geimagineerde inoomaten Chinanne Reeran Krer mede aijndelijak roul hed LOsU

gobracht dat Chinanoe quado #ccdutd ondu [achinatien boter DoOP guroado voorderlijck contraot 3oot de Complo met Rijn E hed Bengenen lujjdende de wedur- ejjdae rerleende Aoar tranellntie ele volcha" (Dagh-Register 164 1645 bldz. 397 _ KIKI dezo documunten ook siju Rigedrukt}

Tranalaedt vem versekerde acte van verdragh door d' E gouverneur Amolld Heuesen gegoven ae0 Chinnaune Maleije den 1 ge Meerdt 4' 1845.

Jut jaer Tarene macodt Phallgcnum deu 17e degh Daer Polle Idacm een Chinuauna Chitlij gere ick _ Aoolld Hcuncu gou Ferucur dese acte besworen beloffte ende rerdragh _ geepe ghij tot dese tijt toc #CU de Comp" schalldigh gewecst sijt ende dat door Connerij Chittij int lendt Bineler geroofi ib , p" 9500 samen p" 10523 daervan hebt ghij tot borge geatelt Letchemaneijcke om dat on8 te betalen _ 800 dt U gchullt daermede rereffent js. Ende omdet ghij anbe vruntschep ende hullp niet en willdt KEf-

Uit hot Contraotboak, Vel biorvoor bldz. 899 428; Dagh-Registor 184 1645 , blda 898 , 5 ; Foater Hadras 1 Ofacboon duze ororueukomuten dus niut gealoteo zijn officieele antoritait Ala eoodanig Iqeen toch moeted OpQemDen dun grvotun invlood #oluduinenn o6k niot officiecl uatonenie Pagoden Atnold Kenaren Bjj bad VIUOEUI in Pulicat gowoond- Dagh-Regiater bldz. beeft : Pbagomit Ze] zijo do maund Pbalguut (Bewell Indian Cuknddr , LXXXIV) Vgl hiervbfr de toelichting: onnotl Chittij oroodOttL Lroon" Uhinenna (Dagh-Regisler 1641 _ 1645 , bldz. 889). Vel: hiorvdor , bldz. 417 , OOBT-INDISCEL COMEAOND 1802_1800_

453

laleu eudc dacrom Kesuachittij cnde Werdepaneijck bij doet blijren , 8u0 belovc alle geene sij met baer vermogen in dit landt ende daer boijten cunnen ende zullen baodelen alle hullpe t] bewijeen ook alle gchullden quedt echade ende verbiuderinge die Connerij Chittij Segadre enda andere v80 Uwe vruuded on8 aendoen piet te laeate te leggen_ Jot landt van Tanejonwer _ daer wij uu beodelcu ende gbij acte belooft elle beb ulleaembeijdt te bewijeeu vermooght ook tot onecd dieusta ende wet Onse bijataudt t hendelen_ De goederen die ghij om ouecut wille int land van den Tanejou wCr rerlorcn bebt_ sollen _ LabuCCr deertoc ordre cude maght van onsen Oenerac crijgen Op d'cen off d'ander maniere bier te becomcn cnde die U weder geven_ Commera de reije U de echullt 595 p* piet en beteelt _ beloren U den sellven _ int Jerena ia in benden te lereren ende hij eenigh gellt Jen andere overachiet sullen begtellen , det gbij dacr pijt 0eret betaellt wendt Ende roortaen gnllen alle goedt vertrouwen U gtellen ende U meer TOOI deaen ondertntten _ Alldus met goedt genoegen ende rolcomen gelofte gere debe scte VED verdragh- Jot Casteell Gelldria Adij 20* Macrdt 1845_ Wag onderteekent Arolldt Heubaena:

Vgl biurvoor bldz 498 _ hoot 8; Foster macran Het Dagh- Raginter blde. 839 HOAmL ’Lelcheme Cbittjj: In 1644 hed Heuseen Noderlandache kooplieden gezoude bILUr do princi- Puolete controiic Tanajoux (Dagh-Register 164-1635 bldz_ 828)_ Dagh-Ragisla , bld. B99 CbO0 6chO roije” Wat dazo voorgeaudo alinee Fordt bedoeld niet gebeel duidelijk geworden Dagh-Reqitls , bldz. 838 = ororobict 454

GERERALR NEDERLA DAOH B GBOCTEOYEERDE

Tranglaedt uijt een acte ven accoordt ofite verdragh bij 8’ Chinanna alias Maleije , dalo 20 Maerdt 4” 1644 aen den E Heer gouverenr Arnolld Heuseen verleendt:

Iu den jacr Terrena wacudt Phallgemun den degh nACI volle maet , acn Arbolldo Heugycu gouverbeur Hollau- dera geeh Chinuanna Chittij dese actc vau be9FOOICI accoordt cude sckcr verdragh #clcu : Dat Ya2 de schulldt die acp de Comp’ ten aghlerev ben eude deerbij gedeen p” 3500 door odecn Couuerij Chittij iut laudt Fan Sinsier geroofft endc samed bedragende p” 10528 hebbe tot betaelder gestelt Lettchemeneijcke _ so det dacrmede miju aghter- Fesen betaellt is_ Hiernae gegge ende beloove_ hoe het toecomende tuescbed OlI? sal] gaen_ Op de belofte_ die UE doet ven dat wij alle tijt onder U scherminge ende gchaduwe gullen wegeu gelijck snlcx aelver poucke late onder UE bewaringe Kueenachittij ende onsen War- dapaneijck OmmC daer vermogen ende hullpe coopmanschap int kaudt eude ter zce te drijven_ Over Uwen bandell in Tangwouer sullen egene tegen-verpinge offte verhiuderinghen doen_ mer contrarie soucken ende thooucd alle hollpe _ die in U bandell daer poode i8_ Den handell van Sineier door Connerij Chittij becommert gedeen te reghte Gebraght ende in onaen handen comende. gullen een contract maeken dat bijde gullen geconteuteerd wegen ende wadt hoestiliteijt Commerij Chittij wijle pleetse niet hebben _ toonen moedt Op mij niet wijlen naer U beljeflten int remedieren duen maer wannleer die landen in mijn Gouvernement uijn sall deo caul] die glij van den grooten Neijck bebt , niet gebrooken rerded maer een accoordt met U maeczen dat tevreden eollt zijn. In all den tijt , dat onder de Grooten van landt hebiteere eude

Mout eijo: 1645_ Dsgh- > Register 16H4_1645 _ bldz. 847. Zie hiervedr blde 452. Dagh-Register _ bldz. 339: -gelijok ick Ygl Dagh-Register JRlL 1845, blda: 039. Dagh-Regioter = bldz. 938 pochniet ” Ygl Dagh- Begister 1u 1645, bldz: 339 _ 355 Dagh-Registar bldz. 888 waar ” OOBT-INDISCHHR COKPAQNIR 1802_1800.

UE seken ende dienst voorvallt _ e/[voortaen alle bullpe bonder bedrogh 800 veell mogelijck U bewijaen _ Dua eude hier Op met volcomen genongen geve ick dese acte van rerdregh ende begweri”ge_ Wes onderteijkent met het teijckeu Hsloije: alldos En verders Op Mallahaers Cblonanna Chlttij

CLXI: KUBT VAN KOROMANDEL Jonl 1646. Atoold Heunean bealoot in 1644, ook Onan handel veatigen het rij” Madnr. Zijne wenaohen kwamen areen met doz Daik dit lund #olko tot dit doul geraub Huuaeun bad gezonden Men hoopte dBET krijgon afzetmarlt Yoor veracbillande ertikelen Larwijl , [R0o geruaht wird” dinr nok groote quantiteijten lijwaten a4lpotar pluvon tot oivilor prijao ule Bhtiyiut ucoomud Titan Juni 1646 Terd ondetal8ano Laul vertregen de opperkoopman Adrican der Meyden veatigde Keyalpetnam (8o %0 N,B), d4t COUI tt bet gebiod don nalk Madu boboordo Noder- laodacb KBOLOOT onder leiding ven dun Ed3tunt Pieter Bart (Dagh- Bagistor [160 1645 _ bldz: 828 , 899 851- 854 _ RB @T ook dit keul i af- gedrutt 857 _

Troeleadt roorde Foorde aijt ccd caull scbreren in Mellabacreche tale , verlecnt bij den neijk Hadre sen de Holleuders in Junij 1845 ; outlengen deu 10* Julij in Pelliacatte_

Wiguaulatba ncijcke _ Tiromala Deijcke , jut jaer Perthiba de maent

Hier volgt in bet Contreothoek het woordje: ngbij _ Geuu ziu beeft Vgl Dagh-Registor bldz %88 Lud goudt RUOuY duruc Eilasa #ird vrijelijok gatwijffell” (door da Nederlandeohe autontelten de Ruat (Dagh-Begiater1644- 1645 bldz. 380 851 855 Uit het Conbractbouk Hel toannia lige riik Madura had eana deel uitgameatt hot Hindoe rijk Vijujuo”gir word butuurd door malkr, Weiku 0ngevoer midden dor e8um Taat onafhbankolijke etolling gibgun ntutad De nuik Tirumale (162 1659) Klen Faneren onderateanden vooroobtabriof outving , Dichi zijne nominale hankelijkheid ontalpad de boheurbobore der overblijfuclon guuoOmG Hindoe rijk: Hij breidde zijn gebied uit_ Znidwearta orur Tinnevolli _ relke KUal Kayalpalua m 0f Koilpatam gelegon (Hunter Qastbeer 176; 67 ; 418}. Purtbi v Jyuabthu (Vel Bowel _ Indian Calndar, LXXXIV, f} 458

HINEEALE NEDEELAXDBOHI EHOATnOTreany

Jestheut nact volle Fiee Wissuanathe weijke Tiromala ueijke Bcve dese ceull deu Hollentschen gouveru’ Arnolld Heusseu. alle plaetsen ende havens onder mijne geboorsaemheije hoorende mooght huijsen [naeken ende dacr stcllen coopluijdev _ factoors schrijvers _ Piong goldaten ende dicnaera: Jtem alle waren die daer brenght moogt daer ercoopeu waer ende ac0 wien dat willt. goederen dic buijteu brenght _ gullt Fad de ordiuarige toll bclaleu de belfft cnde va coopmanachaPpen die uijtvoert dric quart oudcr verJtanl dat de goederen die aeu landt brenght ende snder te kuunen vercoopeu weder efigescheept geen toll sullt betsleu: Jnt

leudt orerall daer mch gewoon toll te betaleu , sullt iu plaeta 58M1 geheelen maer hallven toll betaleu_ Overall deer comt handelen sullen geen sebandaers , gou- veruenrs visiadoors_ tollenaers noghte andere U moeijeu offte nue negotie becommeren_ Op alle plaetaen daer i# mijo landt sllt handelen cn mll geen vrijdom Ben Portugeesen Engellaen noghte Deenen geven HOgh toe- staen, dat U gullen echaden oflte cunnen binderen, welck sll verhoeden: Van gelijcken hebben gelicentieerdt sep alle oudlersatan coop lieden in mijop [lendt], det die #illeu vrij met mogen handelen_ Alle goederen ven cleden , peper , jndigo, sallpeter ende wadt begeerdt ende waer die crijgen cunt ende de coopluijden die vercopen het zij cuntant offte in trocque vermooght vrijelijck te coopen ende hendelen Alle coopluijden die met U handelen ende acn U ten aghtercu zijn daer gullt reght preferentie hebben ende U gellt berat Jnnen _ jue all waerdt die selff: aen mijn schulldigh TeICIl: Alle goederen die int landt brenget ende Diet cunnende vercoupen rederom willt uijt voeren sult dot mogen doeu gonder vau gaed oll comen eenigen toll te geven. Tallen tijde Fapneer jets begeerdt af te schepen vermought det doen lot U belieren sonder saba udaer ollte Ijmaudt vrgen_ Vad goudt_ sillver , ` gesteenten sijde stofen oude va D ander sackeu scbeuckagic sullt gcen toll betaled _ elle mijne bavenev eude strauden met uijt oflte jucomcn cenige Uwes echepen cbampaus tbonijs ofite ecuigh nder

Pions pcung nier aan lacne aoldaten belterenen mlr” ook be diendon . boodscheppere (Hobwon Jobao 628 [} Troco {Port) = ril S (upaup klein inlantnch vaircuig {Eucyclogedi bldz. 487}. Tjoenia’% (platboomde lueedl Prauw)? (bldts 488). Onar_NITLAAT COHPAONIB 1802 1800;

457

raertnijgh eeuige comeude blijven verongelucken , del gullt alles hetzij goudt _ sillver. gesteenten . geschut; ruers, anckers, tou FCI, jae de planken naer nemen ende wij gullen U hellpen det het crijgt. Op alle plaeteet daer gullt handelen sall geen andercu gjoncken &le outs gebruijkelijck gerekeut werdeu souder ceuigen Dieuwen OP brengen- Indien [ik] eenige queteie oflte oorlogh tcgen dev Portngecs _ Engell- Jcu_ Deeded oltu auderc daticu hedde en eall U tot geen hullpe dwingen ofite die afvorderen, maer vermoogt U belietfte te doen ende vrijelijck handelen. Dit alleg _ dat hier geschreven mooght gelooven det gehouden Jl worden del 96BEI ick bij mijn leven_ Daerom geloofft det het vasst ende hendellt vrijelijck . Ende tot meerder gelooff drucke mijo handt met sandell eeu pacherij dat seude_ Mooght het ontfangen. Was onderteeckeut Tijromaleijo

CLXXI BANTAM_ 13 September 1645. Zouale bukond i , blouf do Furbouding arcdem de 0.1. C. 0 RauAT gebourLunaatu 1819 (vgl. hiorvoor bldz 14 R,n weinig uLabieL culu vijandelijk Meor aunB eed stilatuud “Lpouad ingetreded (bet leatat 1639) , maat

bliivendo dctec.umb #EruD tezn rapengchorringen niot gamebat Vooral Ranteme ejrch vsilen hndoc Molukkon i d0 OogOD der Hoogo Rogeering Hausiu et 008 UaTE commorcieti ateelerundl biut voor io willigiog Letheor Bewindhebber ear dan Gtouverneu Cenere ? Raden _ GrAT vrode gedogon mel net Oog op bandolabelangen der 0.1 C Lc0liR weondeu zien o0 uit zucbt naur Tedt Juva , OD bet lagt , det de Hoogo Regeering dep ook raeda tuygoben 1630 e0 1640 LoAn ering hed gozoehe 1645 werd nien”r vordreg tienjarig Trodar rriuudacbupsbustand guslotun waacbi Kantim dal TTocg rurlangde zine vroegere Jachen va len (Vgl De Jouge _ Opkomst VaRRID

Vgl hiervodr _ bldz 85. Dit KIW beveatigd gerorden den % Gep tember 1646. rono niet noodig dezt be Fealicing hier op nqmen Zij koit in hot Contractbock Zeelard deke ockoning : De origiueule logged in kibje for- T44B 28”. Overgenomen Jong” _ Opkomet = bldz 280. Het eiganlijke rerdrag heb ik mogotrofon : ik moegl wij dug ccncocn scellen met bet urtniol, DPZUDOMUD Tuholutie Hooge Begeering 18 Septozber 1645 waarbij deze bere emde poiucten beveatingh der ReLrofan uniet’ bekraobtigde: 458

GBNALALE FEDEELAXDOOHE GROOTEOTEER DI

Svo ged nrande de gecontracteerde vrede gebeuren mogt dt yment der onderdanen va n Bantam naer Batavis ofte wel der ouderhorige bubjecten YeW de etadt Batavia Qaer Bantam fogitijf qua@e te worden van alle de weghgelopcue prompte reetitatie gescbieden: Dat ondcr voor _ restitutic begrepen sullen eJu *lle fugitijve debitcurs* Jaraueu oftc Cbiucacu die schuldigh op Bantam snde, hou nacr BataFia rice veroe Op Betaria etacude hnu neer Rentam onder Gat pretert het 85 sullen coman Fervoeged. Dat mcn walcendereu iu alle awericheden dic Vau beyde lenden mochto rercomed oprechto vruuden behoorlycke byelandt ende hulpe bew Nemende het gemaect bestant gyn eenvancq Op den 5den dugh de maent Radjap , des jaers Nebve Mehometb daerjegena by sa[werden gecomputeert primo Beplomber des jaer onees Heeren Heylants ende Saligiaecker Jesu Chribby 4’ 1845_

CLXXII_ CEILON: 27 Beptember 1645. Onder de atreken Ralze da 0.LC. ten govolgo der verdregen met d0 Fortugetche “uloritoiton Indib (hierrdor _ blda439_ 4I) had Lregen Ceilon hubonrols ook Biligam (Woligama) tnaechen Point de dalle Matare. voutypoor do Lugitanun warden het bestuur ovcr mnLOmALDI die pleata door onion Callongoben ropraraur rerpecht (YgL Dagh-Regislcr 1644 -1645 , bldz. 286 _ 807 _ B10}

Contract van de verpagtingh der grvote poorte Fad Billgem deto 27e 7her 1845_

Jck ondergeschreren bekenne mitadesen

den E Heer gonver

Radjab 1055 bogint 28 A”guatu5 1045 (Wuatenfeld, Tabelkan _ 41 Nebvo ” voor nabi (profool}? Uit het Contractboek Niot den gamonen maer io d0 beteekenis Portugeeaobe pOIto haren havenatioe baa = Weligama Boodo Bui op Valentijng Laart Ceilon (Vgl Valontiju Coylon bldz TFALI pacbter bet auk Formeld, OO8T-INDISCHL OOMPAONT 1802 1800 .

459

neut Joab Thijecn de port ofte dorp Billigam YOur dell tijt v8t jecr op nacrvolgende conditien ende voor waerden gepaght ende huijr gcnomcn te hebben pameutlijck : Jn deu eeraten hetgeene gemelte port dependeert mij uaer ouder cogstuijme gelijck ten tijde der Portugeseu geschiet zij , zell joge-illight en toegestaen werden_ duer over ale capiteiju opper- booft gebiedt te hebben wijder de vrughten 800 d’jnwoouderen die gewent zijn contribueeren Fan hun te} mogen vorderen el8 mijuen prooffjte te beuifceeren mits verobligeerdt zel| resed Foor ded tijt als boveu gementioneerdt dat gemelte plaets besitte d’E Cump”’ te voldoen de bomme 800 Bvn 48 auijvers etuch betalen Iwee termijueu ecrate drie meenden naBr gbor aenataende wauneer geroerde Rilligam ponjessie gall ucmCD ; tweede puij zel] gedaen werded Jeb maeuden uaer dato , dat de leverantie genchiet met vordere verclariugh _ dat ae0 gercghtigheden dat uije gevoerde goederen odto coopmauschappen die gemelte port verbandellt werden , gcen pretentie gall bebbed Waer desellve , Keheell in Foorige tijdeu acn dcu co* ve0 Portugaell _ voortac aC. dE Comnp”_ sullen be- hooren onder vordero verbintenis_ volgende poincta _ mede bij gcobecr- reerdt ende naergecomen zullen werden Feten 800 Voht de forbresse Oale , relcke tijt bet zij _ eenige coolijs diensto Yan Cumpagnie mogten podigh werdeu bevonden det de sellvige eouder ecnig treplijc sa |L volgen letev mils dat dan wegena dep dicust , die buq door ded degsavc zoude mogen opgelegt worden zullen bevrijt WchCI Ten tweede zail rerobligeerdt blijven mita betaling Faw arbeijts- loou ner Landts wijse jaerlijcr drie calckovena ijder voeten breet ende levgh Foor d’E Compegnie Op te zetlen claer meked wijders brandt in te steeken_ 8all Qok bet houdtwerck namentlijck planked bwellped el8 diergelijcke ijtem ded viBch die iu gemelte port geva ugen Fordt_ gebouded EBUH uen d’B_ Compegnie te leveren , jugevalle deu Gouverneur bared wege bulx begeerdt mits behoorlijcke voll- doeningh dacr VOUrCD genieten_

Der ? Replijo? douvcruuur vad gorebt ; beatuurshoofd van Hobson Jooron 246 aub woce dineave Oningovuld

diutrict (Vgl ook 480

GENERALE NEDIRLANDEOHI OEOTTorTrrne

d’Morales offte gerechtigheden der overledenen pullen mede ouder uraMCle aen de Compagnie verblijved_ Wijdera zl] ook niet rermogeu eenige nieuwe cosstuijmen P te brengen noghte de jnwoonderen ijets aff te vordere 78d enige in voorige tijden in geen gebruijck zij gewecet. Jnegelijcx eall mede gebouden Rcbul tot allen tijden als deo Gouveru” Billigam mogbt comeu te rerachijncn bem door jnwuonderen derzelver plaetso naer slaudta wijse beboorlicke bomasie tvecome_ 8oo deueu sengeeude lendta coostuijmcn ijeta moght Ver - geten ziju specifccorou dat tot prcjuditie rau perlijeu streckende wber zell den erongelijckten sulx rermogen ben te geren ende binuen dew tijt vau true maonden na8r dato dat bet traneport de gemelten dorps geachiet reparatie verjockcn Alldub geconditioneerdt gecontracteert ju dc atadt Gale desen 2780 7 var 1645 ter preseutie F8m den E Juesideut Nicolees Urorachlo ende Joanneb Croon Secretaria

CLXXIII SOLOR-

TIMOR GROEP 22 Jendari1646. Met Solor- ImMot-atroken Trcan de betrekkingen (vgL biurvobr, bldr. 192) gaunde goblevon zobder rosedtaten bolcetenis zondor moulU Moormelou word fort Hcnrioua (Op Bolor} door vorleton_ dan vorder hendel gedroven mot Gaando romende Rbebcn termijl vene de Portugees werd beatookt 0n dez0 Op omgokcerd dio atratan bot leven lantig maakte N het bazond rordan RBpODJ tilaland Portugul 1641 (vgl: hierroor _ blds. 429) tad ook kortu Poozu opacborting dor rijandolijkheden in Tlul _ horvatcing 1648 Vaor-India (FgL hiervoor _ blde. 448) werkte ook Op ulecriu Zuidooaten den ArohipaBx terug baddan de Poru- GeLzun dere Rlroken gutue vrodeatoustand bohoudon- In de digen hot bokend Fordun den wapenatilatand 1641, tOCm bet gold _ ovara rechten Vilal atellen daadwerkolijt uit

Vgl Valentijn_ Crybn _ bldz. Scbrijfout uot 44eu”” Uit bet Contrnthoel (OATTXDISOHI OOMPAGNIE 1802_ 1800

461

oufunun

ook bot fort Honrioue WBLI io buzit gouomon oerat nominea), later _ Loam mcd vreeade det du Portugouzen op Bolor Gaarne aen Lrende Maleocr’ Rondan atichtan althana dear Inrar_ invloed Eoldud TAD Oudud Gmlocurtont dor guruicoertju plnatuon (1646) Fooref beddon onderhandalingen vorbchilleude hoofden plaata gevon- don ntan Aolorneache Eere ntan Batevie Deltachhener (Mei 1645) _ wulko onderataand coutriot matdo Hooge Rogeering ioton (Hceren Relna atonm bldz XXIII LXX dL II_ blde. Xv_ XL 916 _ Heerea Sorda-eilandcn bldz. 140=181. Het conlract ook fgedrukt in Boutostoflm bldz: 814 2 7u}

Gerenoveerde poincten ende artijkelen tusachen Raden Indie ende de gemaghtigde Solorache ge- snten tot continuatie (ende] bevestingh d’oude allesuce beriemt:

Dat de residerende superioriteijt op Bat” [tol] actuele bescberminge der Soloreche jngeseteucn ala andere die deer sedem sullcv Ycsicnl rcu] peratoire pobscssie VBD vervelleu fort Henrlcas metten allder- cerstcu nemcn cude sellve met Nederlentscbe magbt huer Buedt- riodeu besettou gau_

Mita det die Bolor , die omtrent het fordt voor deseu gewoont hebben weder haer dominicilium gllen nemen ende volgens ondt gebruijck d’ fortreese bij reparatie opmaeken ende deertoe de gerequi: reerde materialen als calck _ steed _ bam boesed: A@P aperred voorts 200]veell houdtwerck tot spanten ende opbouw van de gelldereij nodigh zij, nevens den arbeijt van dien contribueeren gullen_

Dat de Bolorache siugadijs geene veertuijgen , ’ zij Macagaaren Javaeneche Meleijsche YB 0 #bt natie bet ollte FBer daen comcn sullen gedoogen det voor baer plaatse comen anckeren Yoor cutle alleer deeelve aen fort reracbenen zijn ende d auaghodes alldaer nere jnhebbende wared acnt Nederlauts opperbooflt gepresenteerdt hebben die vaw dacr op bacr vertreck MBCI gebouden zullen buijten veruijo wt prerentie schade aen fordt pascedull te procureren , OP peve YAD OuSU rencontrercude schepen aengerandt te werden

Woonplaata (Lat; 9eda6) Hier do butetkoniu YIdA opnieum (io beait nemen 462

OENBEALE NEDKELANDSOHE QBOOTROYEERDE

Dat de gemelte singadijs %p de receptie eenige brieven wegen den Maccaaacrsche co” missive tclckena aCD Nederleudts opperhoofit vertoonell sullen tot jpcorporatie van dev jnhouden van dien

Gevollgelijck det die Solor bij optenue pas jacrlijcr ge: houdeu zullen zijn met haer eijgen vaertuijge na de buijten als binnen cust endere omleggende eijlanden te ngrigeeren maghtingh vew slered waech cicier als endere gerequireerde uoodt wendigheden met geen ander intendith deu dezelve nac gedane opsamelingh aen de E: Comp’ te renten gocdtmakingh Fah haer erogeereude gasstos.

Dat dc passer FBII Larantoncque bij .OD comparitie dor Boloresen va u daer gedivertcert wll rerded ende dic ven Lamhale ende Lamaquera expres verbonded aulleu zijn, out gebruijk eflect Iaten sortecren dat om den anderen dagh precije met hunne prau Ten ouder onse forten coman om aldaer onder d’ ‘onenghelijckb’ Fa @ Nederlante opperhooft beboorlijcker wijse pascer houden;

Dat thien vol waegchen ofte belfwaesen hoendcrs Voor eed mitsgaders 20 oude clappussen offte eed pote towack YOOr waerde FBD ECu tepgh offte twee dubbellde stuijvera endibell es]] wejen

Dut djugeseteuen int generael 20 dubbellde stuijvera off 10 tangb VOOr een betalingh sullen moeten ontvangen ende sulx rekeningh buijten alle exceptie gedogen _

Dat alle fugutive perzooneu te wederzijden prompt gerestitueerdt gullen worden_ ted wafe den ges]ughten Solorees hem neijght thoonde om Christcudom te namen _ die dan exceptive

Dia

dio dugon sijn inzloed Op die atreKum tntobteu vobtigon 3urInucrdnren (YeL Hueres Socnda clandan blde_ 130, 182} 0utos (Port _ onzortan Eroguerondu" orogit = nitgeren _ Toerot ~od pulmn wijn (vg1. Encyclopaedi bld. I84 Vgl biervoor _ blz. 052 doat OOSTINDIICHB OXPAQNI 1802. 1800

403

geliceuticerdt sll sijn ondert Nederlantsch gegagh remoreeren _ mits een gleeff eijnde &en den eijgenanr betaellt sll werden souder deer jegena cousideratie te trecken, ofischoon een gevlughte Neder- lander sigh tot het Mooradom wilde begeven.

Eijotelijck dat Soloreche singadija onderataeude cleeden bij [orne Yad benilcic Benieten aulleu prijee ala Folght = nementlijck otuck guineed linned voor 8 R' ; ijder pete maleije cnde drgen FOOI R; gemeijn wittc Ca8mh Foor ende roode d" FOOr IJder dacrmcdc haer contentccren sullen gonder meer: Aldug gedaon ende beslooten jnt casteell Betavie desen 82en Januarij 4' 1646. Wes onderteekeut Cornelle ran der Lijn _ Joan Maet- auijcker , Carell Reijniergzoon Sitjmon Tan Allphen , mits- Beders de Bolorsche geeanten de namen op haer wijse geteeent en spatinm met Compagnies zgel] beveestight:

CLXXIF` BANDA. 2 Februart [646. Eaeda ip de Ackre jarun der 174* auu huoft do 0 L C 3aiNi3 kingen gezoobt Inuidooalet- Anome met de Zuidweater-eilanden: Sodort wurdun aij piet verlUrou de vorovering vun Bauda zijn varchilleude pogingun uuugorund nader buxoners ervan 10 nnraking romen (Fgl, hiervoor _ bldz: 1804 met bet optraden van de Compaquie dezan efkeerig gomukt nezaeken van do Bandu GroLP 30n8 4 ECXOOD Harei doet leefcoobt danr Eoop brengen_ De autoritaiten Bande deden het bunnu bezoaton RouT doun pleata habben eD hnnne baurt deden Neder- lunuuru vorkouuinrutocbton DAT atrokun 2od io 1628 , 1689 londcr Adriaan Doretman) Fan der moailijkheden _ waermae de 0. C. da4r rekeuing had t houden, bet optroduu dur Makiagareu wolko dio oilunden a8tark" vourvn

Dus con Nedurlandscho clnchtoling zou toruggobracbt moeten Koruun ook indian hij tot den alem willen ovargead Uit hel Contraclhouc plaeta dnculmant ondor Banda, omidut i0 Cotipagnioa tijd de botrekkingon met de Kunidoohtor uavantar- ulanden ondit bet boleid stondun van don rouvemBOC Banda 464

ABNEEALENrDEELANDSCHF QEOCTROYKEEDE

bet Moorsdom” bruobtun bewouera tegen Op trachtten Tulen Toch d0 ontvacgat over gehee Friendelijk men hoopte _ gaandeweg (aadart ongeveer 1640) ded nende van de bawonora dier cilin- dcn Waei; donn herlevem sij maar tot Banduy gericff but aengeloctt Kerdoti Den Norembcr 1644 werd in Rade van Ludij bealoten , opnieut tocht luten ouduruumun DFLIT nd’eijlanden Timorleut ende verder bochaunerta pae1 onderataen “at proffitabele negotie of rijckd Olmen Ju vuor de Comp doen te troifed sijn ’ De leiding dicr expeditie TGro opgodrugUD dcn fgeual Adriean Duratmam duurde Janueri tot Mei 1645 In het volgunde jaer word npnjeow corut L ILTIGCMC onderomen onder leiding ven Doratman a0 den kapltoin TbOtar Podel: Op Turt oxpeditie werd onderaAind coulOLL gesloten (Fgl Onuitaenaren Ilynin Con Sonck , 38 Juni 1621 J J Pieachr Sept. 1628 Eaad Banda 4an 0. 0.* R,38p 16m Donie Hudlk Rawindhrbber ? 8tpt. 1640, 0. 0 & R Quuu. Baril 2 Maart [64 Gouu tan Rando Baod aan 0.4R Sapt. 1644 April 1645 0. & R Noo. 16H en 26 Sept . 16 4 Jenctot Dociymin Dugh-Begiater 1640_-1641 , bldz, 203 1641 ~1642 , bldz. 48, Je 16445 bldz. 94 36 Boututofen _ I, blda XLIX LXXI 1C0 389; d1. ITI bldz. XXXIX 224 _ 246 , 260 _ 10B Loanr oux dit controb door nfgedrukt).

Contract ende alltijt duijrent verbont gemaeckt bij den oppercoopman Adriaen Dortmau als last ende vollmaght hebbende van d’E Hereo Raden ende hooghate gebiedera over Nederlanta Jndie in Orienten , uijt den QAAm eude wegen d ’Hoge Mogende Heeren Staten Genereel der Vrije Geuuieerde Proviuticu Zijn Hoogheijt den Heer prince VaD Orangied grave Yap Nassouw_ etc” gouverueur deraellver landen ende d’E Heeren Pewint- hebbered der ereenighde Oostjodische Compegnie eener ende de ratou cepiteijucu laouta el8 de Toor_ naemste orangkeiju van de respective eijlanden Tenimber Leradt Sere , Salarou# ende groot = cijlendt Tijmor Laut generalijek ende partijculierlijck in der beste forme

Na den dund Antonio Diaman (19 April 1646) , trad niut dadelijk ncutl 0. Op: Cornelis Lijo Lrocr de leiding _ Juryt Mi pICai- dent den Raad vew Indio (Vgl Ven Rhode der Kloot OoretTeun Lenerud bldz 497 51 ; De Jonge Opkomnst _ bldz. 283 5,5) Een cndoro luzing contricl hoeft heeft : ntos” (Bouwetofen bldz. 303 uool 1} Vel ook Heerea Dortaman blz . Mot Icenidoet worde bier padoeld het eiland Vordate_ gelijt blijkt nit de plaataneman ortamnns journaal (Yel: Heares Dordsman, bldz 637, noot 1): Volgenx

Onuitgeueun Iia ntt qouetIcut Hansa Atoky = ’ijncn Kjd aan d Hooge Regeerin Betaviz fapbmber 1639 OOSTINDIEOHL COMPAONIE 1802 1800 ,

485

vaD minder orangkaije ende gemeen volck expres dacrtoe gecommitteerdt en gequelifceerdt zijnde _ gelijck ter plaetse alldaer gebruijckelijck ten Buderen zijde. Eertelijcl det de Nederlauders om den langhduijrigen , vredigen _ discreten eude minnelijcken ommegaug ende commercie die met dege juhabitsnten gchadt ede gedzeren hebben door vrese vbn huune uijt ende jolanteche vijeuden aterck . gelijck voor dcben schict _ uijt hun lenden Ime Bauda niet derved uavigecren eude logie ofite woningh sullen mogen bedencked op allsullcken eijlaudt endc negerije gemelte Nederlenders te logieercn aly met hecr negotieeren besst ende bequamet duucken zell. Alle Felcke logie oflte huijsinge _ deer gemelte Nederlandtse Comp: volck aude mogen moquen ende aengebraghte als geuegotieerde goederen geberght zijn voorachreren jnwoonderen op hecr wijse met lenelen eede belooven _ gelijck zij doen mila desen _ Feell in haer nijtterete vermogen voor allderheude senslagen ende ongerallen, die men zonde mogen bedeuckev gveder trouwe raedt eude daet _ lijf ende goedt , t’zij tegeng openbare ofte heimelijcke vijanden ende geveijnede Friuden talleu tijden te hellpeu verdedigeu , useis- teeren ende beachernen offt huw cijgeu vollcq huije ende goederen Taecam Ende bij vette de Maccagseren ende verloopen Bandauee- zen die jaerlijcr int laesste v8n maent Maert jngonderheijt opt Zuijteijnde van eijleut Tinimbcr omtrent de plaetsen , deer 7dot= gchreven Nederlandsche logic goude mogau gastellt vordeu _ ellsoo deeellve 0m aldaer vallende coopmanschePped negotiered well de bequamete met twce joncquen gewoon zijn te verschijuen Reder comeD S00 scggcu voorachreven Tenimberesen ende ellc audere

Loen juiet TBeI erkenningalocht QABf Unidonaterelindan D188 [2 Yodduo coclt Hur Mei 1639 oudor Dortsmap) waarbij het lungh gedochto eijlundt Timorlaut opgedaen ende bosejjlt” geworden Do onzen RARen toan 26er vriendelijk ontvengen door de inlendera volgens Nederlandera Vntad baral? blancke natie dio oyt haor leven gusion onde 4dmt aweaal hnddo” . inboorlingen Hnddon oLOr ugoden den degen jaer Rurerrutm LHA novenoedi (VgL Bowwgtofen bldz . 989}. ItgutL lezing heoft : 7Uem andek leziog beeft: ,ofte wooningh aulan mogan meackan; Er werd besioten loge op richten Zujjdeijade Teimber” Fordute (Zio Hecres Dortanan bldz. 883 Do inatructic voor hot -pro riaioneel opperhooft Comp’ log1e eijlendt Tenimber” jg deor vinden op blz 674 _ V.V} Op verzoak dar TTonim bereazen zelven werden Denige musquotton bijde logio” gulaten ltr Tuodg begin April Wader noeroAt orotu golicht” Geruum (Hcered uortauna n bldz. 679 640}. Volgr; LII 468

eijlendara _ dat d ‘sellvc hiet en gullen uogh willen accepteeren aepnemeu Ioghtc gedogeu off nogbte aeu landen offto gtranden veell miD ecuige negotie te latcn ; gerende voor redlen om dat gemelte Macagearcn voorleden tijden vcell haerder YrOUwCD hcbben &e deboucheerdt, ven hon getrocken eude dacrmcde gebouleerdt_ rellcte edormc grouwelijcke deet sijlicden seer haten , gelijek gebleeken det voorlecden jaer met bewilliuge van mCCr gceeijde Msccas saren ende dier patie op Tcnimber ter doodt geerccuteerdt ende onthoofft hebhen. Belooven wijders mapieren rooren _ s00 generelijck sls pertijculier _ dat wie het zij deser jubabitanten van alle de cijlandcu aen niemant erelt ecuige slaven . amber_ schillpatshoorn _ roghevellen roodt, gcell reru# poghte bwant cbbehout oikc eenige andere coopmauechappCD die alldecr sude mogeu vallen _ gulled vcrcoped vcrhandelen _ rerruijlen zoghte veralinccren direc Ielijck noghto judirectelijck onder wadt schijn offte deckecll wude cuunCD geschieden dan alleene a0n1 dcn oppercoopman onder- cooplieden ofte istenten . die prtaent elldaer expres gcatellt cude geqnalificeerdt ziju ofite neermaells de Nederlantee overig- heijt soude mogen gesouden ende gecommitteerdt rorden_ Des en gullen Nederlauders niwaodt dese jubabitanten geenaints mogen beachadigen aleoo tegcns desellvc geringh Fbn maght aghten te ziju , gelijk zij ook beloven de Nederlauders niet gulled doed dogh van ijmaudt met will offte wclch te laten geschieded Dat partijculiere quctstien tuaachen cenigh Nederlander met ijmandt ven de hare geen tumullte poghte oprocr comen veell min verbreeringe F8] vrede geschicden zall , UaCr opt gevocghlijckste bij voornuemste resident ende d orangkaije alldaer gemoderecrdt ende algehandellt sll werden_ Dat de Nederlandera gehoudeu sullen weeen met hare scheepen _ jaghten oiite cbalocpen alldaer juerlijcx suden moged Yer- schijnen het negotieerde deen te halen en endersiuds d’ jowoon- deren jegens hunze gemelte Nederlanders vijanden van alle juvasien overlast _ craght ende gewelldt te hellpen beschermen ende bevrijden jnsonderheijd de Maccagsarese lorrendraijera gijnde mceat verloopen Bandeueezen die sonder Pasge oflte vrijgeleij FBI] den Koninck eude

Andere lezing : nen” Bmokkelaara. OOSTIN DISOHF COMPAGNIR 1802

800_

467

Nederkantaan coopman alldaer coinen , reden roorell Ver- haellt nijt die quartieren weren, Mct allsulcken verytandc dat Nederlandera jegeng desse] ff: boulgenvoten daormede zij in cruntschap verbout alliantic eudle eenigheijt ziju , schoon deaclve deae cijlanders Fijenden waren uict gehouden zullen rezen

degulcke te bellpen beveghten noghte bestrijdeu _ Iacr well haer uijtterate devoir te doen amTe hun met dese jnwoon deren vereenigen vassten Freede ende eendrght brengen , mogelijck ende buijten prejuditie der E gemeltte Comp” ge- achieden CBu - Maer bijalldien ijmant ter werrelldt dese jnhabitanten waermede de Nederlenders genoegheaem iu eeuwigh verbont zijn Op orgefon- deerde gloesen sonder reghtveerdige Dorsake RB offensive oorloge gegeven bebben oflta andersibts_ welck gtrecken moght tat schade eude uadeell vad d’E Comp; Op ofite omtrent haer reedeu stranden oflte lauden tzij wber het ook sude mogen #ESen vijant- lijck qua(ed acntassten gullen Nederlandera gelijck sch ulldigh zijo hare geallieerde jegens onbehoorlijckeu overlasst moeten protegeeren. Dat niemandt wll geconstringeeren Ferden _ ee ander gelooff oflte religic nemen Maat Jnwoondors tccn ofte ander eijlandt offte negerije genegen zijo Christen te werden , 9a/l haer ECD predicant , eereer offte kranckhesoeker _ hun het Chrissten gelove beneffens zedige ende godtvruchtige mapieren in te preutcn toegevoeght werden

Ende gemerct cenige deser eijlauderen als d” jnwoonders negerijen Laocute eude Souvenaune olfte lantslreeke Maet wijck ende Killemuase gelegen op Tijmorlaudt , egeng alle de inhabitanten eijlandt Sere ende negerije Edou wde acnt noordteijude ’Cenimber veeltijda ende jegen woordigh nog oorloge ziju cnde leveu _ wacrdoor cnde Qijt 7reeze andere vijandeu den Jeuct - boum ende vieacherije ofte vanghts der rogged ende schillpatshooru qeest atill eteet _ sullex gemelte rolekeren dagelijcx mter Eldlc Meer tot groote ermoetle comen rervallen ende Nederlant lange dese oneenigheijt voorschrerell landen coer: houdt , gewenate Frughten Miet soude connen erlangen 900 iat dat de

Audore lozing : Luoutc Tavore oude Bou vonenne” (Befuanat} Adodo ? Andere leeing : de Nederlantae Comp: 488

QENKEALE NEDEELAN DBOHE @KOOTROrEDI

voornaemste oranghkaijs genoemde negerijen tep versoeke ende erstaen Nederlenders resaterende orangkaijs der resapective eijlanden int gemeen met den anderen jo der mione sijn geaccordeert ende Orerchd gedregen manieren als volgbt

Det FBD dceor uijre acn elle actcu van vijandecbeppon over ell in deee eijlanden scacrCrCn ende ophouden _ oD endc t’ allen tijden opverbreetelijcke vreede cendraght leven ende ncgotieren zullen. Dat ijder een zijo doden . den krijg gebleren ziju vergeetbouck Btellen sa [L eude clck hun gequetsten op heer eijgen coesten die Loeconlen sll laten cureren ende genesen. Dat alle gerengcd Wcra zijn , veder vrij gegeren ende ijder de zijne eonder ruteocu daer Yoorle betalen oflte Benieten _ thuija gesoudeu zullen wcrdcn. Dat alle Boederen die gedaijreude den oorlogh 900 Voor desen _ Vau} rederzijden ziju verovert _ sullen blijven endc boudeu verden bij

de gene daerse jegenwoordigh zijn_ Det nicmandt wie het gij aall vcrmogon ccuige oude roejjen uijt de greght halen , het voorledeu quadt wederom voor ded degh brengen , veell min ellek anderen verwijtten bespotten ollte schimpen Allc gecne Foorachrered stact _ hebben wij , rtos , @p’ boubs ende orangraija mitagd” Araed Doratman oppercoopmau iu dieadte van d’B Comp” voornocmt ampt die ved zijneu rade , allhier %p eijlendt Tenimber vergadert goet gevonden , brslootcn ende &e arreesteerdt_ om met dede jnwonnderen onder deu enderen rooraez honded goede eenigheijt _ rueste ende vrede jder zijn neeringe ende beroep wber demen _ Frij ende vranck vegotieeren copen eude Fercopen bandelen ende wandelen_ gelijck vrunden ende bondtgenooten ende schulldigh zijn, zwterende eode beloreride teelve ijder op zijn wijue met cetlen ouverbreckelijck onderhouden eude doen naer comen pene dat wie desen vrede ende vast verbont ceniger mapiercp traght te breeken muijtijo , oproermaker ende perturbateur de gemeene ruste all gemullctecrdt gcstrafit worden_ Alles sonder argh ofite list oolrcondeu der waerbeijt sijo hier gemaectt FICT #leens

gohrijffout HMm #cubbor Du audut lezing: wi” OUBT = INDIBCET COMPAGNIE 1802 1800.

+89

luijdende eude bij 08 voorechrerell onderteekent, jnt jecr onees hecrov Jesu Chriatij 1846 _ den gep dagh der meand Februarij_ Actum eijlaudt Tenimber _ datum s0pr _ Wes ondler- teckent Arlaen Dortsman_ Iager gtonden uogh mercken orangtaijs der reaspective eijlanden geatellt _ met namen deer bij geachreven

CLXXT: BOLOR EN TIAOR GBOEP. 22 Februerl 1646 slniting overecnotut 22 Janueri 1848 (cio biorvofr blde: 4801 werd qajoor Willem Lotarnercon dar Beek DatAT Bolor- Timor-uibodon gezonden door Hooge Ragaering Bata Fie den Februari het fort Henioua gernicoentje roorrien bevolking den ved rouw doon adeggen rgulda rohillondo uugolegonbodon mot de hoofden Banigu dorpen , in ondur: sennnde artijoulen” beliohasmd (Hearea_ Soonda-rilandtn , bldr. 184; Bout stofa blds 916 _ Raar dit atnk ook i6 afgodrukt)

Desc onderataende artijculen hebben [uij] de Bingajce iut generael preseutie vad opperhooffden Yam jeght Ackeraloot roorgehonden eude hebben ijder artijkell entwoordt gegeven ele hier gespecifceerd wordt nementlijck

Andere lering: Wp rooruuMete orangtujju dor bovongemelte- Deuped tive ejlanden: Andoru leting: Don % Februari 1648 werd aan dit controt nog het volgende toegevourd: Qemerct roorahrvor orngeije ende Erooco Tenimber neer teijote- ant cuntolut Tunodutum Mniwier #ed#rf Wlr vhortuiigen ond0 gooderun Bande vatachenad tbiende d’E. Cotp TovUD mooaten “7j bijn, Filden Taai ande mear hunne oommergien TAHI Banda doren voegeude dacrbij , dt drp Ono reaidenten Tan gene alducr bio

daled mede geen tbiende betalen Bouden bet weloke hau uijt goodu oonuideretien Rioudo de oompeto MuiknuITom heor lieden Foor jear bij provieio”pprobatio OLU gubiodundo Ed: Hoeren toegedojjt hebbou _ ando dat wij VOOT langо de Nederlandaoho logie bier gtaut, buet Jcan aullan barntwegon bij d’hooge orarbeiit nonunue tie auloty FerraIYAIL andt 04t Fooraoumpt bij den ganachan onderteiitont Wolk Fooruchruvan oontrant Int Maleijta orergetranslatoert uDdu buor #llo oook duijdelijok rootgeachraved cracht deabelfa wul diatinotolijok bekent gemaatt i4” Uit bet Controtbook 470

GERERALE NEDERLANLACHE #EUNROTEERDE

Deu 22tr Februarij amllo 1846 oijlandt Solor: Vour ccrt ziju alle de singagies vau Solor iut geuerel voorge- hvudet Wot cuutract dat bij d’E Heercu Radeu va/1 [ndie cude de geyanteu Solor besluten is off zijliedeu t zellve niet cu beloven Hatf cumeM Qeven hier Op tot antwoordt, alle tgeene dat bij d’ Hceren Radcn Judie de gesanten Solor geresolveerdt sijlieden dacr medle well te vreden warell elde aghtervolght zuude rerdcn Ten tweede veroghten Iede Bet de Singadies dat de matcrialei lol bet opmnaeken Fabt fordt z0u haest beschicken ala eenighsints doeuelijck soutle mugeu wesed Om Comp’ goederen daer &en Iaudt krijgen OIIS0 rcijec uaer Tijmor vervordereI cude te sien uflte cenighsiuts te dieuste der ,E Comp” aldaer te verrighten zonde mogeu #pacu- Hiervp seijden d Singajes _ dat geene @enl fordt soude mencquee- rell, suodm doenelijck sijnde souden a89iateerell ende traghted_ TTen derden is de Siugrje voorgehouden wie Four eerst vam daer- Iwijden Ren fordt soud= comen rQoneu Gaveu lot antwoort det de huijsvrou van deI overleden Chitcill ccrstgoude “rgen ende Mer drie vier dagen one soude beacheijt seggen. Teu vierden hebben [wij] de Singaiea int generel belasst 800 gebcurde dat niemeudt Fa0 de here cenige overlast gedaen Fierden hetzij Portugesen oltte audere natie_ sullen t’sellve Ben Fesi- deereud opperhuollt te kejnen geven _ orndat daer met raedt cu dact verien wagh werdell_ Antwoorden hier op Soo cer eenige overlaet guam geschiedeu Vzij wedt Detic dat zuude [nogen CJC [L aC1 residercude opperhoofit zoudc keunen Bevod _ Ten vijffdco is mede belaat int generael haer uijtterate devoir dvent Iiber d’buijten binden Cuaat Tijmor els verdere omleggeude eijlendeu , 900 vecll gla veu ende chijser detl auderen versa melet ally mogelijck wesen cau cude slve #ClI opperhoofit fordt te laleu Yetell omdat d’ oucosstcn vel dc fortresseu ulldaer gedaeu lighter mogeu valleu: Hier Op dienden OD8 geene zijliedeu aen den hunden

Hut conitad 22 Januari 1646. Kaitjil Partaar (vgl. hiarrdor _ hlz. 189_ nool Schrijfout VOOr: Jiemaodt” Cicer: Sebrijtfoue Roor; binnen OOSTINDIBCHE COUPAGNII 1602_1800_

buijtew cus8l Yau Zolor audere otleggende lauden 4uaweu bandelen 8CH Ov8 residerent opperhooit vau “t fort suden presen - (coreh vcrcopen offte te verruijlen B00 dan best met den audcren wunncn accordearan_ Teu Beeden mede voorgehouden 800 eenige cleedeu ofte ijets end0r8 Y8n noode bondu mogen hebben om op Tijmor te verhan- delen sullon opperhuofit fordt acusprteken eude wet bem cOop macEcn . Ook aullen gehouden xiju met opperhoollt te cuu- tracteeren alven chijeer 4l , Fadt daer voor sulleu geven; neemaelle te mijden , geen verdere onheijlen den anderen Font te comen . Ga ven tot andtroordt zijliedeu hier mede well te vreden Farev eu bber acugeneem MaA Ten scvonden Singejea belasst _ allsvo sij lieden deer vaer vraegden , wegen d’ drie stuck die door de siugajes Lametera giju rolck opgeduijckt ziju egens blijveu Fan zeekere Portugees vucrtuijgh omtrent den bergh Carmen te mogen houden alsullcke stuckal [els] bij d’ E Heeren Raden van India ziju vergunt Geren tot antwoordt_ 800 VEeI van Lamekera eenige overlaget quam t geschieden ‘tzij vau wat natic zoude mogcn zijn, d’ audere singejea int gcneracC hacr do bchullpzame bandt zouden bicdon_ Teu aghsten bebbeu mede goedt gevonden_ den Juijtelendt (V) Hen- drick Hendrickezoon vaD Olldenburgb opperbooflt van ‘t fordt Henrleua euthoribceren eude daer Yodr te kenucn ende t ge- boorzamen _ gelijck alle onderdauen schulldigh 21ju doeu ende dat in prescntie opperhooffden ven ’t jaght Ackersloot solldateu matroozen als de singajes welck zijn opperhootiden onderetaende dorpen wetem Lawaijen Lamaae Cerbijten Tron Lamo_ Lere Addenarren Alle dege bovengtaende giugajes hebben in presentie Fa Oug be- loofit, den voornoemden Feudrick Hendrickszoon dacrrour te kcuocu erde gebooramen ook in elle voorvellende diensteu d’ bchullp- Bme bandt te bieden. Wae geteekent WIllom Td der Kueck _

Katzt ? VgL burvoor bldz. I02 _ poOC Boutstofen , ILI_ blde 816 , 819 Lurejong op Bolor: Latalu ? VgL biorvoor , blz 189 ; Boumstoffen

bldz. 816, 472

QENEEALE NEDERLANDSCHR GEOCTRO YEER DR

CLXXYL Kust’ VaN KOROMANDEL Xuart o ^prii 24 Mel 1646. overlunaotAttn 13 Septumbor 1644 (zie hiervoor , no CLXHI) herretonde Foen Pulicat bleven oneangeuu Jnueri 1645 erd Pache Paliaoatta Lotchomanejjck’ outrocken eude ondcr cobinEu Vulck geatelt e JUot die wiasoliogh mitg veruudoriugh hooft grooto diaputun hedt verooraa ect Dit gegohil verbleoff (du): dispoditie” vau Cernatice’8 heheercher wien Arpold Heuaren Len plan in corta gecheuak begroeten Do onderkuopmau Aredd dan ook April AT Yolloro - gezonden Emat geaobondk” Dit laatute bad de Wnrst aanrberd T BBI Terder alloen tpegeggingh verhoopte C donder effecl gedaen”_ Later nood de pachtingb lencate VOOr jered aon” wuLI door WOLD daurvopr gestelde vour*iltuon mcunde Houeged

mOOtUm ingun (Vgl Dagh-Ragila 1644 [645 , bldz. 846 _ 36 856 lomiddela geraakte Chincnna uit Koninga gunat Hij bad de 0.L C tegengoworkl bij dieu rorrl hare rorhoudinged tot don Koning wared vijaudoiijken aurd gowordon NuD zijnu ougeadu; Furden onderutaunnde #k’agpireerde ande Tetrocote preaminentien ApTe3 mu leont ende toegeataen Reico FIEOUI negotio min ele 1200 paguded jeerlijox COMOD bodragub bobdCr deerecorn gcboudon ujju _ bumige recognitie zijn Mejj” doa . (Onuitacerr Tlega1t Hetdean Caatrel Odria aar & Hooga Regeering t Batatis Apn 1616; cunlcekenigon Contracebosk pan Zecard Euu ; Foater Madras 81_05). De strijd me: Golkonda bloof intuaauhon Foortduron het vijendelijt loger rram woder bjj Pulicnt: Huusaon wiet hot logur, buijten renige hostiliteijt plogon’ bowugu torug trelkon alud, Fuodal niet hebben cunnon Ylnnen ’Tot belooning ontving de 0.L C Pulicat bjj nchrijven 24 Mei rorrt Caraticn peoht (Onuitgegcron ntranelast-ob” noret Ornticn Heuuuon , Jx [645, itgegetah Ottul Taast Jatiu - 1847 ; aanteakeningen Contrgctbodk Zeelund

Ceul door den Leijser koning Cernatlce gent Srie Wiere 8wieringa Reje 8an1 deu hecr guuver- neur Amold Heusgen verleend April 1646. Alsoo UE mij hebt ter kenuiese gebragt det in dea Duana nalI - sieuelijcke atadt Pelliacetta door Cbittij 10 pagt genomen

Uit Contractboek 7 ni predleze datnm niol aangegcven allccn mnanu Mnur roods oenUchrijveu Fal HouReu Hoogo Reguoring Batavia April 1646 wordt gueprokon; Forocdolijk deg” teekent bet Beuk dua “eed3x #oor April: hier v66r bldz. 427 Vgl hiervoor bldz. Sri Rang? Reje of Rayel: OOSTINDISCUE COMPAONIE 1602 _1800.

473

tholleu

tijd tot tijd verhoogd siju gewordeu dierhel ven UN hare negotie niel wcl konde drijven hebbe O Uweuthelven dearomlreul geeu verndering latcv geschieden goedgevonden boveu betgecn UE FUUI dceecu dor den Duan verguut loegestaan het volgende guustiglijk verlccuen YeGCue thol der coopwanschaPpcw dic UE verkoopcn deu Duan gewoon daar va trecken vehl elken baer UE voortaap CCH pagood tockomcu. VaD ieder pak lijFeat die van UF sl werden iDgesameld_ ulcede Cch pagood. Ook werd UE tegestaan egens mantsgeregtigheid _ wadneer dear door UB gvud tot wuuten YRD pagoodeu werd gegceven pagood P’ cle te mogen genicten UE rond verjckerd Resed dat dit altijd soodauig ellect gorteeren etc” .

Pagt brief rakende Palleacatta dour den Ceruaticnscu kouing Srie Rangereijl rerleend den 245 Meij 1046.

Onse plaate stad Palliacatta gelijk wij Voor deesen die Malaije hadden rerpagt met sijn coepangs ende alle thollen geregtigheeden ofte coltemoedij daar toc behoorende a9mnen be - dragende 8000 pardau we In) groote fanumg sjeare gere die alsoo vootaan #8 [Uw pegt OP conditie det alle het gene gij kort (als TAnucur Maleije Um YOOr mij valechelijk becchuldigde

Ygl hiervdor bldz: 281 nool Pardao (pertab) : gonden munb rerdoold Aanutt Muln mat Vgl. Hobson- Jobeon 497 Falentijn bldz, 858 = Pardeu doet 10 In nWte of 48} atuijvers" Negepalsm; To Pulicae mordt Folgena hem onderacbeld gomunkt tuaachen gruolo kleine MWD8 corale dOBI de tread stuivere, Vgl Dagh-Begister 1604 1616 bldz. 866 biervoor , bld. 472 47 4

QENERALR NEDERLANDSQHI GEOOTROYEERDI

hetn geloveude hulpe bewees) , rel gij ele Une coopluijden_ hebt verlooren outrvofd kleeden coopmanecheppro eliphanten al suders deer vau quart , bedrageude 2000 pardauFs VBn deese pagt ejearlijke sult inhoaded tertijd toe dtvolgcns de reekening bolt betaald eesen en de andere { wult gehouden sijn elle maanden u8 beloop van de reateerende 8000 pardadvs 4n mij belalen _ Ook ig verateen det alle groote oorloogen , die op Pal- liacetla mogten vellen ofte ook dat wmmige jaaren gean Teegen valleude dudrev Lijd wb8 , 8ulx allea blijft tot ousen Iaste dcoelve Pagt ie dat Beval rato de schade voor dat mijoocu mindert werdeu Eude met dit coutract loopt beijde winat en verlie Uved lesteu bate: En hierop moogt OP miju oetruaten eude doet grootere ende mcerdere coopmauacbap" tot UE profiji _ alsoo dit caul verackering vau pagt De dorpen Brlkaa cudc anejewake mitegader: rerderc verlcende vrij regtigheed blijven voor UE: geheel gelijk Toot deesen recognitie voor de tree dorpcu [geweest mite mij jaarlijkse schenckage paarden met andere rriteijten doende. Ende omdat gij deese stadt gepagt hebt bolt gij dorpen Arboer , Anlmoer Ajonacadoer Wareloer, Terreparmbaly Weumbabe ende Oponelenaaij bebben eude ibkomeu gepieted _ gelijk Malaije gchad beeft mits ejaerlijke oliphant eeh pard andere schenkagie mij doonde_ -Dit ia MAnieri rerscukoring vont sqp mindnru (Cankractboek Zaaland). Vgl: hierrobr blda. 252 Eukulo dozu dorpan zijo op de tegenroordiko EuLrLOD Vinder mot behulp Faleotijns kaart vap Choromandel ende Malabar" torocht t brengan Vgl. ook hierrddr bldz. 251. Contraetcont Zacland volgou Op dit Eaal de nerolgunde sinanaden: GN.B Juae pegt seiter tijd door diu eerate Miniatera boveatigd. bijodo origineal rinden kiatje formana tnelee hundel diverue tranaleot Ulue 1612 tot [856". Ondor Koromandcbycbe stukked ven 1648 kotot ouk beu trenaleot" dozen peobtbrioL VOOI. boo de copiB bet Cbntractboek zaland bier opgenomen omdat ik ook roore gaande kau(Wit diad bundel blechta raodo dien daaroit IU-AAC doen nfdrukken; DuLTUD dor dorpon eijo Uhad Kuzing uTdun Arjocr Adwout Ajanabadoor OOST-INDISCHE COuPAGNII 1602 _ 800 .

muodauAD ? todit

1646 Retdoi ook do Damar-eilanden bezocht; dod 19 Aprl kwem men bij poelo De me Een der resullatep wnv ondor - atannd cant (LGL (Vgl biervoor bldz. 488, Bouscetoffen , III blde 408 CMmUE dit cntruct door mij eigedrurt geworden)

Cuntract ende eeu wigh vcrboudt gemaeckt bij den oppercoopmau Adriaen Doratmen ela last cude vollcomen maght hebbende d'E Heeren Raden eude hooghste gebieders over Nederlaudts Jndia in Orientcu uijt den u8em ende Fam wegen d 'Hoge Mogeude Hceren 8taton Generael der Vrije Gfennieerde Provintien Siju Houg" heijt den Doorluchtigen booggebooren vorat ende Hecre priuce van Orngie grave Nassou etc" al3 gouver- ncuT des sellver landen ende d'E Heeren Rerinthebheren der Vereenigde Nederleudtse Oosstindigche Compagnie ter ccnder en d opperate orangkaije vsp de ses negerijen beresten rovier Comber eijlandt Demme daer de specerije vallt vamentlijck Comher Cleijo Com bor Coovr , Keloen Vijatoe ende Watonmere, inder beste [ormic vaude minder orangkaijs ende ge - mcUm volck expresselijk daertoe gecommitteerdt eu ge- qualificcerdt zijnde gelijck alldaer ter plaetee gebroijc relijck i8_ ter andercn zijde.

Eeratelijct PCrguupCD cousenleeren voornoemde orugh kaija ende jurooudereu gemelten oppercvopmau Doretman vrijwilligh eude onbedwongen uijt puijre goed efectic , die zij de Nederluuders zijo toedmgende oorsekeu sijlicden roorledeu jaer 4" 1645 seved Manoei Fan dit Folck metCen tertarre gevouden haer Fell getracteert hier lande gebraght gonder eenige Over- lest quatt tractement oflte Ndl9oen vrij gegeven ende cell ijder bij de sijue laten gaen hebben dnt deselve Nederlanders Toor eude

Uit het Contrectboek. nOm alleen mafatar (die} Hulndod qudle costolijoko apecerjen blijvan" (Vgl; Routetorsn bldz. XXXLX} Boustostofen bldz. 908 _ beeft Melvun' Vurgcbillendo Vunduze plnats Talmun cijn DOg terecht brongen. Watoemere (Beeoemere) wordt genoetd ade grootste pegrije" (Hoerus = Dontbuan bidz. 651}. Vel: ook daze Bijdregon , Nieawe Volgruebe VI bldz. 191 Totur: Llein veertnig (FgL Encyelopaedio _ bldz.498) ? 478

QENERALI NEDERLANDSCHL OEOCTROYEEEDL

behoeve van Ooustindische Coupaguie voorechreven hieruae t'alleu tijde zoovecll huijeen logies roudouten forted lortreasen eude stercEtenl gullen mogeu Lateu meoreu op dit bndt Damme cnde d'andere eijlanden hier onder recorteerende Peetsen daert hun echepen vaertuijgen goederen bergen al met 'jnhabitanten

ende nabuijrige eijlanden te negolieren , beat en be- Wa @at doncken zell _ zonder dat djuwoonders voor de grondt _ die daer toe nooden zouden mogen hobben ijets aullen houdeu zijn te betalen.

Dat gemelte Nederlandera iu heer logement ollto fordt vecll volck achut audere ammonitic vap oorloge sullen mogeu baten remoreren ala zij luijden tot defentic bud perooooueu ende goe- deren gullen bevinden te behooren.

Met allsulcken vertande det het Nederlendte hoofit met eijn volck, vaertaijgh ende wapened die hare vrunden eude boudtgenooten jegene alle jnvabien overlaest , creght eude gewellt det hun herc vijanden snde mogen sengedecn rorden Ball gchouden sijo rermogen te hellpev beschermed ende berrijden:

Derhallven voorechreren oranghkaijs ende inwoonderen bun Bc- eameutlijck onder de eubjectie ende geboorsemheid vad voorboomde Nederlandse hooge overigbeijt siju stellende ende elg uu allen tijde FOOT hacr rettige bcacherwgheereu ziju acuuecmeude , erken- pcude ende ceuwighlijck siju houdoude:

Teu dieu jusighlo belooveu ende Bweeren roorechreven orng: kaijo dat zijlieden niemandt hare noghte cgcne deser ingesetenen eenige spocerije , potenmosschaet foelie , eleved scbillpatshoom parribgha offte ijets wat OP dit landt eude deer omtrent snde moged vallen offte bicr voorchiju cumed de Caatilianen , Portagesen Francoisen Engelleed_ Deenon , Duijtsen Walen Javanen Maleijers _ Manicabere verloupe Baodaneercu unde Maccaeaera_ die Voot desen hier veell ge= eesstgiju eude “Pparent

Radouten: Anduru lezing: dese”_ Parang: hakmo _ houwer; Onrtr- TydtachI OOXPAGNTI 1802–1800_

haeaat weder comen gullen , nogh Beu niemandt weerellt wie het ook zij directelijck noghte jndirectelijk door #ie ollte onder Fadt schijn bet zoude mogen Fesed oflte conuen gescbieden te] vercopen verruijlen , verachenckeu dogte veralieneran dan allene nen den COOpQuan. die wegena de voorechrereu Nederlantse Oostindiache Compe alldaer zall resideeren oflte nacrmaolls sude mogen gesouden worden:

Tot rellcken eijnde ende gerijff deser jngesetenon de Nederlanders bun packhuijs offte logie zullen rersien met allaoodanige noodt _ rendigheden alg de Meccaesaranen ende verlope Baudauesen MOUr hare specerije slaren eude andere wafeU jaerlijcr hun hebben gebraght

Ala TRdCET

vorechreven jnwoonder nict sullen gedogen dat eenige andere natie wie het ook gij met bun scbepen jeghten chaloepen joucquen corcorttn otfte eenige sudere vaertuijgen boe deaellve soude mogen genoemt ziju aen dit lendt golleu auckeren , reell min gelijck de jnlentse natien gebruijckelijk siju , buu Yht - tuijgen de well tc laten halen _

Maer ijoaodt ontrent dese atrinden verachijnende , sullen djn- roonderen deselre wegh va @ de wall affwijsen _

Eude bij B00 PCITC de affgeweacue mot zivile bejegeningen ende goede woordeu van hun voorllemcu 0m te lauden niet eu willden desistcren ende djnwoonderen geradcu vouden desclve als vijanden fcijtolijck eent tasatcn 800 gullen bij de Nederlaudera tot hullpc mogen roepen , dewelcke haer aledan gehonden ziju , met haer rolck Fepenen naer rermogen behullpeame haudt bieden reeringe allerleij natien van dege cusaten bescherminge der goede jngesetenen water te laude YOI haer vijeuden _ volgen9 den jnhoudt vant artijcull hier Yuren geetellt

Buo gulleu Nederlaudery uijt bun eijgen motijff authoriteijt souder ijmants voorweten oflte communicalie allerleij raertuijgen , die hier Ontrent veracbijneu , water op het landt

Andare lacing : ,ajj” 478

OENEEALE NEDEEL

DSCEE QXOCTEOTERB DZ

t doen , t visiteren geraden vonden vermeesteren VOOr goede priuce verclaren 800]9/5 tharan dieueste besst 0Or - declen sonder dat d’ jowoouderen jnt allderminste haer daer sullen mogen tegen stellen macr vecll eer Wecr geboudeu zijn _ hun daer te hellpen gelijck trouwo bontgenooten jegens hunne gemeene vijandeu den anderen schulldigh zijn. 11. Dat de boveugenocmde jurooouderen den oorlogh verachill ende d’ questie _ die de Nedorlanders hebben met de vijff negrijen deweleke geenderleij specerija uijuleveren _ genaemt Sade , Beter _ IJle Coloretan Klllenon gclegen aen de Oostzijde VAI voorichrcven rerier Comber terooruackc dat s drie mau van baer volk cndc slaeff den capiteiju Pedell door justigatic der Maccassara Bandeneescn sijlieden voorgeven tot bun ontschulldinge inbrengen verradelijck ende moordtdadigh lereu gebraght hebben _ haer ook geensints sullen hebben trecken noghte daermede bemoeijen . maer de Nederlanders dbermede laten omspringed _ g00 ale volgens hun reghtvacrdigh rcgbt rde #erdcu gullen_ Elogh alle miunelijcke tusscheuspreekiuge_ die tol een gewenste salige ruste vrede etrecken , blijift niemandt verboden_ 12. Aengaende den coop ende prijs Fan de specerije en conpen 6ns- lijck niet contracleeren _ alleo hier jegenwoordigh nogh geen wetten_ politic noghte statelijcke republijcke oflte S0ut craijune regeeriuge ijder bijne sijo eijgen mecster 18 _ mitsgaders de leveringe desselfls onder

veelc persooucu bestact cnde Nederlandera Feijnigh WBrUD hebben - die Maccassaren gewoon ziju , jaerlijcr hier breuged _ derballven se [] WCm sulx uijtstellen tot het naeeate jeer den Coopman _ met d’ jnwoouderen ouderwijlen laten handelen uegotieren sodanigh tot rellstandt gemeeue besste contentement overzijden goedt vinden zullen_

Ende gullen

Nederlentse Comp” degotianteu voorschreven

Andere lezing: Badur Flij Coolewutau onde Killevou. De plantanamun zijn goed herkeonen Thouias Podel maakto Hezen Lochi mede ela ntreade porgoon”. Fgl Heerea Dorteman bldu 650 859, 009T-INDISCBB COMPAONIL 1602_1800

47 9

allhier landc uu ende *allen tijden Fau alle onkougten , thienden, jmposaten ende cijnsen _ hoe deselvc hier uac eoude mogen ollte couuen genacmt vordcu FNij cxemt 9ijn _ mecr booder iu toccomeude ijets moghte gebeven werden dat d’ E Comp” als zijnde hare beechermsheer _ FoOT deraeI]ver oucosten Fan fortificatie als ander? sll ontfangen ende genieten.

Zoo sullen ook mcorgeuoemde Nederlanden thuijnen , planten _ saijen maijen oognetcn rI] vrank of deeellve haer vader- leudt warcu _ suder ijmaudt ijets daer vooren te geven _ well: Fatalacndc soodanige plaetoen _ die de juwoouderen niet beplant noghte gebont worded d’welcke hier gcuoegh te vinden zijn.

Dea gollen de Ncderlendcra niemaudt dege jubabitanten _ ermede een 59aat eude onverbrekclijck verbondt ziju , hun negerijen hnijsen _ thuijneu boomvrughtcu offte audcrs Becn - ginta vermogen beschadigen gelijck sij ook bcloven de Neder- lander niet spllen doen noghte ijmandt met will weten te Iaten gcschieden _

1.

Dat partijculiere quesstien tusschen eeuige Nederlander , met ijmaut vande johabitanten geen tumullte ofte oproer comen vecll miu verbreekinge Freede gehouden zall, nder geroeghe lijckste bij rooruaemgle residenten Tan de Nederlanders ende orangkaija alldecr gemodereerdt efgehandellt zall worden

Dat

alldien eeige Nederlanders oflte hunne slaven landt quamen wegh loopcu deselve ac bacr meesters weder ter haudt stellen gnllen gelijck ook cenige d ’juhobitanten ofite haer lijfcijgencn bij de Nederlenders aleoo orercomende _ aen d juwoonders rcatituceren moeten

Dat eenige derer jolautse bontdgenooten die haer gelegentheijt daer best toa strekt uijt huw ncgerijen Fau geberghte op het

Andere lering: nkuachieden 480

GENBEALI NEDEELAN DYOHY GEUHTROILRRDk

pleijn vad Nederlants fort beneden langhg den voedt Fan den berh Comber, streckeude zeekaut oflte strandt off tot acn de 0rao rerler, mct ded ceratcn hau woningeu sulleu comen Iacken_ haer residentie Anaeo Ccu ordelijke negorije formeereu , mitegaders remorerende Nederlandera alldeer degelijcx mct ververainge van s ’landta vrughten redlelijcken prijed versien ende accomoderen_

Sou belvoven dc Oranghkaijs jusgelijckx dat, ala Fanteer Neder-landts hooft ergens cenige van dc hier omtreut gelegen eijlanden gencgen is t Faren ofite ijmandt will senden det ech} Lrce Yau haerliedeu redelijck loon ala tollcken ten dienatc v8u d’E Compie ju aller getrou wigheijdt , aullen mede gaeu offte ten Raerc als dan ijels nootaakelijck verrighten hadden Fanneet hun vold dacr ordonneerev offte bewegen gulled,

Dat biemandt sall gecoustringeerdt werden , cen ander gelooff ofIle religie aen nemen mer 900 eenige jnwoondercu geuegen zijn Chrestenen Ferded ofte hare kinderen tot die heijlighe be-traghtinge te laten brcugen sullen vermogen deselve degelijcx bij den Eranckbegoeker int [ordt te comen olf te zendeu , die hun VOOI ecrat door eem tolck Bendaneesc tale well sall ollderwijecn ende leeren _ relck de Nederlaudtse overigheijt bebacghlijck aengenaem zal] zijn.

Ale de voorverheellde artijkeleu hebben wij , Adriaen Dortsmau, oppercoopmau eude commanderent hooft ovet de presente navale ende chrijuueght _ met die van Bijne Rade ende d ornghkaija van de respective ucgerijen eijlandt Damme vooroemt _ namenllijck Mau orugkaij ende opperhoofft negerije Wutoumera Maleeckij ende Maijou vap Comber Melillij Meloen , Robij Cleiju Comber _ Sabonan van Vijuto ende Labijbij Fau Coeve , vergadert zijnde goedt gevonden ende besloten, tot werioghe alle disorre cude oulneten underbouden Faertoe zij hacr mite desen verbinden cearige vruntschap conVeratie_ handelibge commercie

Tot ~opperhooft vant fort Wilhelmna Op bijlandt Demme” Ford Bestald de onderkoopiau Evore Licfde Een garnicoen bliiekc roppen unrd onder sijne bevelun gesteld {Hecres Woritan bldr. 862 , TW) OOT-TDIYORT COMPAONIB 1802 1800_

dat elckandercu Vallen tijde sullen gercn doen alle fayeur _ hullpe ende bijetaudt welck AIL nederzijden ijder hun wijec awceren in allen decled als FoorCn verbaeildt, s0o veell iw haer verinogen i8 effcct doen soortecrell ouder verbinteninse van getronwigheijt. eere ende woordt die beijde_ GFodt eude Ollsen evenndessten schulldigh zijn , souder argb offte list: In ooircunde der waerbeijt sijn hier va0 gemaeckt vier alleens luijdende ende bij ondergeachreren onderteakent; Alld o8 gedaen omtret bet straudt op het voorlandt Bcn Noortzijde vant oijlandt Damme, be westen revier ende onder den bergh Comber _ jot jaer onses Heerep ende Salighmaker Jusu () Christij 1846 dcu 289 dagh der maent Meij_ Was oulderteekent Arlaen Dorenian; mitagaeders d opperste oraugkaijs hier voren geuoent medle op hner wijae gctekent.

CLXXTIII: MALAKL ’ 17 Beptember 1646. FerovArne Malake in 1841 hed Omu C: allorlei mocitu omliggende Maleinche atammetjes stuetje (Fgl biervodr bldz. 899 Bouwstoren , III , Regiatar Done Naning Rombow De zaken OELUDA guude eg OUp crnatigOD kcor YOuTI sedert 1644 , Lorrijl 1845 Gen expeditie betsekanie plaat vond tugen uCzu cobellie” , evonale Meart 1646. De vroager gealoten overeunkomsten Kurd UIR in Soptember heruiouwd (Routostoler bldz. 827 noa

Vernied wing FBn de voorige coutracten met die vaD Roubonw

Wij ondergeechreven orangcaije Lella Maradia ende elle oude YBD Rombou , belooveu code BWBETCI

sa banldaer desen

aprorigioneele compoaicie” Drar 6oot Portugeezen betaleri tollou Maleka April 1846 (vgi: Bouurtofen bldz. 979_ vond ik niot uoodig hier QCIBD Uit bet Contraotboek: Bembau Noorden Melake Nening) , der Neguri Sambilan (~gL hier voor_ bldz. 849 nnal3i ~Hooft in Rombouw’ (vel: hiorvoor _ bldz: 264 Doot Volgr - 482

@ENRRALR NEDEREA

adn

GBOOTROYRIRDr

den gabandaer Abreham Stcen ‘cbcna d’ E Hcer preaident Amolldt Vlemmingh vau Outshooru dat oua in alle rorige vrundtechap broeders roortaen zullen honden mitagadera revier Penagte openen ende bequam tot gebruijk der op afigaende prau Cen meken eude endera niet gebrijken als iu voortijden gebruijkelijck i8 gereest . teeken ven opreghte ware vrundtschap leven hebben dege mel eede bevestight ende met ona eijgen handt onderteetent cude hier gemaeckt twce alleeue luijdende, Alld p8 gedaen dorp Rombou w ten huijsc Yaw Chillij Mo- louq desen

geventienden 79F seatien hondert % Feortigh_ Wus onderteekent Lalle Heradie, orangcaeij bCsaCr Herrt Bangha Radle , oelabelangh Zolltan Coije Megatt Mantijeijje_ Panjajj Boerop , Pocamo8 _ Patantbo ende Jnche Saperhadl Ter zijdeu stoudt uijt den naem epprobatie van d’ E Heer President _ gebeeckent Abraham Ntean_

Vernieu wingh van de Forige coutrecten mel die Nanoiogh: Reed# dadalijk verovering Malaka vindt Iat duar Ook Nederluuducbun nmhtudular died UlJET nuabaodeer voorspracok der vrcmdelingen” (Vgl hiervodr bldz . 856; Boueoetofen _ blda: oru Dedttn mlnu Douureur Van Trut IFII, 25 Noo: 1641; Veloutijn _ Malaka bldz_ 018 cuZ, Deze 1645 voorloopig don gonFernent Ven Vliet opgevolgd ondur tiecl .prugideut” bleetela zoodanig Mnlaka ltl 1646 (vgL Boutstofen bldz. 244 , 8201. Vgl: hiervdsr _ bldz 855 noot Over dozo Wnrdigheid vgl Encyclotaedie bldz: 64. dorf hier gueno verboleringen voortellen ander stukkeu EOOICH namer andar m30 ook foutief . Soor. Vgl hiorvoor bldz. M49_ oogt-TDIBOHE CompaANIR 1602 1800.

483

Wij ondergeschraren ndia Mera ende alle ouden Nanningh ende elle onderhoorige plecken ven Malacca belo ven a*epren den sabendacr Abraham Steen _ wegens d’ E Heer president Arnolldt Vlawingb van Oudtaboorz goede vrede getronwe vruudschap eude eenigheijt soortaed oudert gebiedt VBn Malacca cude Ziju vuornoert leven gelijck iu voortijdeu bij d’ E Hcer Joan YeD Trist saliger hebben gedaen ende naer tc coincI elle d’artijcnlen ende contracten bij geseijden gouverneur zaliger ende d’ E goaverneur Van Vliet gemaeckt Ende iu teekeu der Ker- heijt hebben desen met ouSe gewouelijcke hendt onderteekent ende met eede bevesstight cude bier Yan gemaeckt twec alleeus [uijdende Alldus gedeen jut dorp Romboij tcu huijse vau Chittij Melouck, desen gereuticnded Scpterber sestien hondert Feertigh_ Waa onderteekent radie Mera , ndiu ‘Zlttla waug” - Merri banibr Amoudt redla , ndia @aga ende rdia Slttla _ oelabalangh Ter zijdcu stont “ppruhatic Fen d’ Hecr President, geteekent Abraham Jteen_

CLXXIX MATARAX. 24 Beptember 1646. Met Hanaam het rijk Midden-Jeve Metaram uooto reroFerng Djatatr de daarmde Rcpnard gninde veatiging der politieke macht C op Javn (sgl. hierveor _ bldz. 151 _ groota Legenatauuer an den Nederlundschcu iprloed duir: De toenmelige baneeradher JRTBTAID BOEDEI Ageng (1818_1846) , welke zijn Gebied uitbreidde over het grootate deel Middan- Ooat-Jave over Madoera zells daarbuiten bond atrijd tegan den Weaterling aan do bolege_ rioged Bataria 1628 1629 zijn bekeud rocd hute mialulking gevolgen CelrTnd : vurtneddcto prestigo Maaram grooter Onezer RoOT de 0.LC amindlxbhera wilden voor elles vredclievande verhonding mct Vorcl Jave terwjjl de Hoore

Rogcering Batuviu inzag _ dat dit nls zwakheid zoude wordon Pgevat_ terwijl kruobt on machtarertcon noodig Aeb4 _ Hendrik Brouwer #erd tcget_2mo door Heeror XVI[gelaat tognadering

Een Obligutie HLUT io die Romto EtG Nanniogh Ailct verbinded geroofde alp For enot goedoren in thin Pcper Vo_ oa [7 9eplember 1616_ naem ik niet Uit bet Contranthoet 484

GESEBALK MEDKELA” DSOHE QEOCTZOYEERDE

tl_Meturutu Lo_coukun (1682}. Dure pogingen atutten ef op de hooge Lecbed Akudg , wolko rilde banliale erkanning Mata TED9 opperhoogbeid oprlogatoeataud bloef voortduran Ae gaandeweg ward niot officioel _ TOAaT toch feitelije Frede 1641 rerovorden d onzon Malake goworden RAa ean hoofdmurkt VOUI den Iijatuitvour Jeve: atatto TOf OnyOm vrunt wordum gunrent Antonio Diotuon Deee ogerlead i0 1646 bogin 1848 rolgdo bouID Lgong: Dions opvolger Amangtoeret (1046 1677) , devd apoadig pogingen toonadering Vau Liju _ n Yeo Diemen de teugela announ kruog , ging ZA4TD8 dit donkbeeld niet zwakboid Tenoue Jonge meent mratat omdel gobeol etroneto do politiek der 0.[C calort jeren s0 omdal , ucrato stap door Matatm_“ag_gadaae de 0.1 C Hore hendeldetuataindo pertizbr , wilde g68n bokngrike concanaiea harerzijda daartegenover Rtondon d0 vrudo met_Hataro cen root 0.1 voordealigo gabourtenie_ macht worden_Benoemd (Vgl Jongo , Opkomut _ V, paqaim; Dogh-Begisters 1612_ -1846 peasim; Routontofftn bldz. XLII_ enz }

descr vergaderinge COID parecrende den gesnnten Fa deu susouhounangh Aattaram ende gchrifltelijck overlcrereude poiucten cude conditicn van vredehande lingh oudcr dewelcke Dacr alle menschclijckcu schiju eegiventie vrede met Sijo Meij’ eude getrouffcu Fonlcd, luijdeude in substantie als volght:

Feratclijok dat men den JuJuW bouan Mataram wll jnsiuueeren ende bekeut_maken radt kleedeu ende rariteijten jaerlijcx uijt andere lauden bier Batavia aengebraght erded ende decr beucvcds cen besendinge Siju Meij’ te doen Ten tweeden , jngevalle Zijn Meij’ eenige persoonen tzij prieestera ollte wadt qualiteijt die mogbten zijn_ e verre lauden willde_Fer- sendep deselve gebouden zulleu zijn met ouJe scbepen_Qver_*te voeren* Teu derden det mep elle Mataramee Javanen, OP Batavje YADgeu sittende pll moeten lergcereu.

de Hooge Regeering turia Eun uxumplaar bet eigenlijke verdreg jngotrolou uit de bjj De Jongo Ophmot blds. 884 201 , gepubliceerde atukken velt mako dat do vrodo ook niot in der-guliikon MC opgemaakt geworden dorlingo gchrijfout oceuwigheu” De grond voor botrhizen Batarie DAT Matarum: schijo uoort huldobotoon Voorel bedoeld bot cog Mekkagungers (Vgl Jonga _ Opkonst , bldz, CXXVII jo CXXIII 0oSr-DDISCBL COMPAONIE 1802- 1800 .

Teu vierden dut mcv alle perwvouen dic shult off om ccuige #udere oorsakc geene uijtgesoudert _ weghlopehde wederzijden Wau gedaue eijech sullen reatituceren: Ten vijfden , bij alldien den sousoubounan Mataram tegen ijmandt zijne vijenden in oorlogh quame det men hun gehouden zullen zijn adsiateeren Zijn Maij' soude jnsgelijcr zijne zijde doell: Ten sebted ende Ieeestell , dat alle coopluijden onder 'Ziju Meij' sorteereude @P alle plaetseu vrij liber mel hunne COop- manschappeu pouden laten Knren ele van gelijcke mede de Maleijcra . dic De des Maijt loudt teudcereu: Wclckc boveustaeude poincten int generael eude ijder int bijwonder well geexamineerdt ende overwogen zijude hebbcu rijpe deliberatic cudc sericube reaumtie gocdt geronden ecrsto vicr artijculon sondcr ceuige limutatic Ziju Meijt Lue t gtacn gelijck mede het vijfide poiuct _ dogh oudcr rcserve cude couditie dat wij Bijn Maij' eenelijck gchouden zullen ziju adsistecren tegens de gene . daer eelfs mede openbare vijandtechep Jeven ende geen beepreck vreede mede hebben bengcgaen. Jn welcker voegen Zijo Meij' YBp zijner gijde ook niet rerder gehouden zel] zijn te doen_ Jot Beeste ende Laeeate artijkell werd mede geconsenteerdt , dogh met lititttatic det wict Dec cljlauden Ybb Amboijna _ Bauda uogh 'Ternaten mogen FArCd , al mcdc niet noghte voorbij Malacca e/8 met OliBe expresse peesen . relcke hier %p Bat". gehonden gullen zijn coman halen. Welcke conditien ende limitatien bij de Heeren am beseadeurg Dok Bengenomen ende geamplecteerdt zijn , met euechbiuge van beijder zijden dat bovenstaende poincten heijlighlijck mogon verden geobserreerdt ende eghtervolgha Jut casteell Hatarie 24* 7ber 1846_ Was geteekent Cornelle Tan der Lijn , Cerell Reijnierazoon ende 8ijoon Ya Allpben_

Hier Aaan manueoript de overtollige onjuibto muoruen : ~Koud# sudere oorzako" (Vgl De Jonge Opkorut blde 986} Hom 1a6

QERBEA LF NEDERLANDICHE BLOCTROYERR DB

CLXXX_ KUST YAN KOROMANIEL: Decam ber 1646 , Januar] 1647- un 16 Octobor 1646 bevastigde do Vocst Caroatice Dog conmnn alle voorige CbN gifton". Imart de degen zijner hearachappij Drer Pulidat oogeving KRgan geteld_ Immera Deccinber Pord de ntad Pulicul vermadelerd don- het Golcondische logor. Heuenen dluul ontursuano overounkomisten IUC Kommudduot dere DIOUDOD Zie beneden aanteukeninged Contractboek Zacland ; anuuueutun Oenerale Mianta 31 Decanibrt 1617}.

Transleedt uijt d' ouderstaeude couvell dat 3[e Ibe: Auno 16846 verleendt _ iugaeude p"o Jeuuarij Auno 1647 _

[enl ua bab Meraumela

dienaer van deu

vau Qolconda geeflt dese cvuwell aen den Nederleutsen gouverueur op Pallincatla Arnolldt Heussen in mawiere als volght:

Vaut alle Compagnies goedereu egeeue uijtgesondert, die gedic bareq uverdt offte Bejubarcyueerdt, zall als in vorigen tijdeu niels

Vit het Contractboek Contractbork Zesland romt gewijrigde lezing kau voor hct Contractboek Zeeland wordt kaul gundomd niet urtanso mcdegedeeld Deorbij wero ook de 0.KC dorp Booroooorij vertArI desaelfe Inxomreer vourdcoien' TLIT deze sohoukiug bed ou FUEL rcgutiult gevolge dor gebeurtcniagon Kucdoor Colcondu den Vorat Curatc dezl 4itoken verdruef Mot Socrecoorij bedoeld het Sicerionerde Velentijng Faart Sriherikata der tegen oordige kaurtcn?), bat Sicker: KoCr} Rear Palda eMe Dczo (Halabar Choromand ! blda. 169) Kogt dut uttr "L het Brunthout uok Timmorhbout Bulkon . Plankon i#uyten gebeult rerdt Contractboek Zeelam verklaert niet: Nabab duijta veldorerate sijndc duhem geweeat gencraa ovemte orar Logar donkoning Golvandu exemplaar Dantroclucdt Zalard woroit bij kenocmd Klcrmuanud Sahij HLILI cijgentlijken gcsogd Mior Mabumed Saijd ; Biju eertitol koning Golcondu vcrkruegon Lnoryulielp pijodo Jegktu VattTumdor rijka dog nednt (oiconde afgavellan ottrkt Onne gcdeclte Cermaticn don Mogot golaverd hecfl, Vierd vureerd don titul Mogemelp in Bongulu oorloogendu Cban Cbeuoe SudUr Selaar" Het de io geschiedenia Voor-Indie bekende Mir Jumle_ Jjuri IfROIiAL #MtR Colenndna voral lalerdar Ervot mogol Aurengsib qande (Vgl: uoier Harlles 618; Launo-Poole _ Kelinteal Indis; 817 _ fj Gribble Deccan 270 #) OOBTINDISCHE COMPAONIK R02

1.

487

belaell rerdev _ Mrki elle andere perlijculiere cout luijden sullcu sellve couform gewooute Moel#n betalcu _ cude dacrvan d'cen helit YOOI ded duwan d'ander voor d' E Comp" g junet werden:

Alle pijtgaende eude jucomeude goedereu_ bonte $'joncan gubject zijnde zullen deselve bij vorige tijden int gehee moetet taleu _ wbervbm mnede d' heldt voor den duwan eude verdere voor d' E Comp" blijveu zall

Van elle coopmauscheppen Castecll uijtge UOgchi werdende specerijen loot thin etc" welcke # pgode per bhaer 78[) tholl geven _ ell d' E Comp' in plaetse vam pagode YOur dato genoteu voortaen]4 pagode Yen die minderen tholl _ geveude d 'een helft den doweu en d andere d' E Comp ; en die YBD ICCI deren tbol]

den dnwan } ende d’ E Comp” $ genieten _ well YCI- staetide _ de gereghtigheijt ven den Couteweel ende stadtsofficicren vollgcns ouder gewooute:

Vaz alle cleden , die per pek 4} pegode tboll geveu sll d’ E Compe plaetse van eeq pagode per pak YUor dalv genotou voortaei 14 pegood_ vah de mindere den dumeu eude d’ E Compe ijder d’ heldt eude KxM dc mcerdere deu duwad ende d’ E Cump” genieten _ daer ff getrocken vorem de gereghtigheijt FA[I den Cvutewaell ende atadteofficiereu_

Vazl alle mautementos ende eetbere WajCI ten dieuate ven d’ E Cump” oiie YOOI dersel ver dienaer behoettte gene in becr

Canttachnat

Zedlard: bomme-Rjonkan”. Sunku Enntam voarteohted (Vgl ook Fobeon-Jobbor 38[8ub Yocl Juokoou) Geldric Contractboak Zaaland: thin , ood nolen Peeper Catwal_ qutwaui: imotenanr nelnal tnel do politio Bangelegenheden (Hobaon- Jobton “05 [}

trel 488

QENERALE NBDERLS MDEOHE GEOCTROYEERDE

huijehouden nodigh gecught werdende_ daer van voormaell: hallvcn toll hebbeu betaelll , zullen alle niets betalen.

Vaz guinecs lijwaedt , dat FoOr d’E. Compe gecoght wemt_ sall per ijderpek [vau] 20 vuor dcsen pagode betaellt werdet #a Eryiv d een helft ten proflijte den duvau ende d’ender KUUI d”’ E Comps bulx ook van alle verdere lijwaten voor d”E, Comp’ ingecoght werdeude wacrvaU don toll mede Qaer ouder gewoonte aall blijveu. Maar Van guinees etc” dvor de voorcopera oflitc coopluijden allhier te vercopen marckt gebreght deule sall den duwaw eude d’ E Compe ordinaijre reghtigheijt genieten.

Van alle goude dat d’ E Compe Iaet munten welck vour dato pagode per ceuto heeft betaellt ende waeruijt d’ E Comp’ geuoteu. sall p” eude Kall alle andere bij de coopluijden muule Bebrght werdeude duer YLn mela VOOI dato geuoten hebt aedperte genieten.

Val alle rubijuell , die d’ B Comp” vercuopt , daervau niet uijt: gesudert det tholl geuoot = als pu d’ belft genieted.

Eenige pmanschappeu met Compaguies echepeu elhier aeuge-brught ende merckganck rercoght werdende daervad Bullt mber den hellven toll betaleu.

Contraclboek 7ee heeft hier rolgende eantaekening : Deso balve tolvrijheid d’E. Compagnie vorgund bij den ouden Haleije of A8tieppa Chittij (vgl hiervoor bldz: 2J1 Quot enz;), pegeer de etud

an dour gou Ferneura aodert gemainotinourd niot jugenationde enige Compeg- dienear nulx hadden willen bec riaten FeaI door baveaugd Far_ del EC#OMU andor demaur lundird bijne Ergtig bente firman de opperhoofdcu eig daur Yuneno Head bedionen' Conractharl DEAtC vervolgt: Dog soodanige Taala Ttn RndurD plaatdeu alhier koop brengende balven jonkan betalen" Hebaon- Douon brongt vorband den afcet deze kleodjea op Kuat Guinea. Beuk: Niet i0 Contracthesk Zoland: OobT-INDISCHE COMPAGNIE 1602 *1800*

480

Ende

degeu deu bealpijten _ gall z00 langa Fegens ded Gollcondaeteen Maij' gouvemno int Carnatische rijck wt vp Detta- Ruur onder mijo gorteerdt ende beboude _ bicta WCCI buijteu tvoorverbacllde gevordert Waer bij mij allen volgcne oudcr geloofi waerdigheijt_ vollcomcn rOuTC gchouden t' gellve sinceerlijck necrgecomeu eude aghtervolght werden. blijvende de dorpen Jrrekan, Haneju wako cnde Loworka roorige tijden aen d' E Compe Alldua gedeeu int jeer naert overlijden Mahomet 1056 iu de maendt Sjelecaedt den 24e dngh, zijude naer vueen gewoonlijcken stijl Puo Januarij 4' 1847 _ Jnt Oolcondase leger Palliacatts_ Was ouderteecent Miermamet Sahij ende gesegelldt met siju gewoov- lijcke zegcu:

Ick Arolldt Heusscn _ Etraordiueris Racdt vice gouvern' ende directeur cged dcu btact der Ocueracle Vereenigde Nederlentache Ooatindieche Compagnie %p de Cuet Cormandell_ belove bij deseu roor lengeu tijt ofite vele jacren ala den (tolcondaetsen Meij' d' oppermaght ende gebiadt in t' Carwatleche rijck tot OP 8etta- wodI sigh behoudt _ det wij gedeghten Maij' mede erkennen ende in gouverno alhicr all gecne voorataeude couwell tocgeataen eude belooft waerde houden , zellve uaEr KCI- mogen doen mainteneren cnde aghtcrvolgeu ende buijten dicn ecuige echepen ofte goederen egen Ziju mecrgedeghte Maijt albier comende ae0 lenden tegen alle uverlasten rijanden Weer rcridogen scgourured bevrijden zullen_ In kenniese trouwe cude waorheijt bebbcu desen met mijn eijgen = geroonlijcke hand schriit ende Comp' zegell bevesstight: Jnt casteell Gelldria adij Primo Januerij 1647 _ Wes oudertccEent Aruolld Houegen cude geacgellt met Comp' gemoonlijcke zegel

Cbittur Nortb-Aroot ? Zie biervoor bldz. 262 _ Contracruodt Zteland heeft AumrewILKu" Loccent Ko 1641 door Koning8 #wegur E. Compagnic bicrroor bldl 898 un Inalor enz } Keachonken" Droe |-ka'deh.

EAD` ^iuwre- Chinne (vgl: 400

OISERALE NEDEELANDSCHI OEOGTROIEERDB

CLXXXI PEBZIE Haert 1647 . De zijdebandel Perzio rerd your EOOFUUI betearenls del Bewindhebbere haar in het middon der 47L 38ur beachourden cal importuntate LAc de gonerala Comp Maar “ard Ouder nict goring tellen mouilijkhodon godrurou (Vgl: hiervobr bldz 870 Eun bozrertn dat de Nedorlanderg FCOER EADGBKEUD etden cotMercie den Sjeh door middel diens 4mbteneren terwjjl de Onean gaarne daarnevone #ilden vrijen _ onbelemmerden handol particuliorun” duardoor don hoogen Prtje der sijde” DEmunz Bjwh gaeteld en de rerplichte quantiteit namens den Bjah opgedrongen tunnen ontguan Maar hierbij atuitte An den tegengtand Voratun Itnbtudarug TaetDAr ouk d de vortogun woordigara commercia perticuliere ooopliedun” trachtten denr Letlen bleek niet doonde eijn_ Tent Crcuhu coopluijdeu YOOr ’ougonado Achtutaols Douleth ” #earhield hen dikwijla _ onzan dien hondel boginnen voort Letlen “Zoowel door once vertegen woordirer Perzia als door Hooge Regcoring Bata vin Rotc gundeweg oter Eedacht indardend achandelijcke gulodone Hhtrontun angioreo” meer den Paraieen generaliter VOor onaa maoIn t beduaht Raen Gmid 1645 Forden Garto? voorbereidend mntrege genomen hetgeen laler bleuk _ niet OFUTUCUAUCI ping 2i0 mot mouning dor Berindhcbbers dit punt. toeatand rard z00r gaxpadnan in Juni begonnen de rjundelijbheden TILLT Turdy docolfde Mauoo Lraded Parziecba autoritelteld onderbandeling: pecieent urploict” 4oaalan gunstige K0voigen Eulan hebben voordeeliger capiluletien” Root zullon meebrengen, Zoo achokton do gaaked RADITQU 310 Rat henen” (Vgl hiervoor, bldz. 870 _ Valontiju _ Pereioa , blde. 234 _ Dagh Register 1843 H44 bldz. 177 10 , 164- 10e5, bldz. 288 247 5; Mijer _ Into-ctim- bldz. 87_ 89). Io 1647 rerden Comminaariaaen” Dlr Porzio goconden trcde lijcke vorocringon ruijm 18000gle” Nicoluua Vorburgb Willoni Bantinok valka onoutitorg Doiu putitie”- inlererden RBATOP eij d bij- guvocgde nniecorden detraten Deze Taen voldoande oogen dcr Nederleudsche eutoriteiten; De Commiasariseun vortrotkon onvet ricuter AB€OIU Bpahap 0.0,&R. mucudun mootan willigen bealoten deb Persiaan eunftaende andermaol dou logh doen ende gevoeghlijckate redres aLAOIgn verbucckuringh unde Ecorltaununt Comndh bomtuArcie tnedtud dcernen Tinat dubiteren odutur Eoudad ej ,bij Wrontchilo nrhCO ten” Nioh mede gevoegelijck leeten Bindlon Buwiudbebbors [oeJtun echter WincmiluLracalen niet hebben: Valgena hen heddan Guon reoht Porcio dwingon_ handel IntAn op de wijse ela wij dien begeerden Bij vrije natieo ~/veer wutun Vindud niol brongen moetan” mochten wj

Overgenomen uit Orergekonen Driaeon Over dnto vgl ook bldz: 491 ncot

popicren ran Balavis , [717, &44 II OO9T-INDLAOJHE OXKPAONIE 1802 1800 .

don handel one oigCD CODCUDtuD tobuigonun zoodanige natien magt daartoe conatnngeren gelijk Comp. ok QlOt vetblald zonde runnen plaataan onder har gebied orterende andere uution Tnnur nndolan HAC rouden willen aeellon Gulijk Gody regtvaardigbeid geonazing gotwijfeld meg mardan Fnt ook Iuicut degenen onrogtraardige #Lgo inglaan atra fen dr ATter reropiet Milen Taa regtan 7eg hunnanhendel rolgende Gode zcgon duarop vorwachtan hehhent (Vel, onuitgraru Genarale Miabire Decanber 1647 ; Qanerak Intructi Apnl [660 . Xijor _ Inytructrant bldz: Petitie , olte verjoek Miet ordre va n d’ Edle Heereu Dirccteur ende Raadeu Oyer den Vereenigde Neder- leotecben btant Orienten gedaau ende overgegeven den 21 Meart 4e 1847 door de commiasarigsed Nicoleas Verburg ende Willen Beatiuk don grootmagtigeu _ doorlngtigeu eude ZCCI rijdbcroemden Abbas, coniuk ven Perela nerewa geschapte tranelaat aute oorde door dito Meijesteijt op ijder artikel daerop verleent;

Exrstelijt vervoekende dat Zijne Maij’ d’ E Compaguie den vrijen onbecommerden handel Foor altoos ziju gantsche rijk Vol- komentlijk gelieve willigen ende open te gtellen _ “pdet heare dienereu d’ zelve ellerwegen , zonder daeriune door eeuige van 8iju Maij” subaltarne minbte gemolesteert werden naer hun relgevallen exerceereu eude dienvolgende alle haare brengen coopmanschappen KtBT bup goetduncken gl, verhaudeld mogel_ Ook daarentegen Zijn Maijt gebied veel sijde ende audere Keateii hoedenig die geneamt mogte enuet particuliere mogen coopen ofte voomeat comptracteeren als benodigt ziju _ ende d’ selvige vervoered dear bun goet duncken sl, Dies beloven ende zijn tevreeden , 100 125 cirge zijde legia

Abbaa M. Gotjepeo = gezegeldo dezu Autxoordani zijo piot gedatuord zulen raohijnlijk Toor Moi dagteekenen Onuilgegteen Oeneral Misniv _ Decenhe 16.17} , Dit our ouernenkomen 4atcoring Rabealwwel ded jaer 1057” op het CIUIPlT Contracthoek Ambrerum III Vgl: hiorondor bldz 493 498. Cergu woogt 408 ponden” 288 manajeeg” (Valentijn , Dalavia blde. 382). VgL Over 4oorlen sijde Valentijn _ Pervicn , bldz. 236 _ 492

QENERAAR GEDEAAAEDIT @EOGTROTEIRDI

(buu Sijuc Maijeeteijt gelieft) jaarlijks 38 ofte uijterlijk 40 thoman d’ carge 96 manchie bem bemell mibs dat levering io Bpahan end’ (B00 mogelijk i) betalinge aanlangen 7841 de zijde in Oamron geechiede

Nopende den prijs der zijde ie FOOr desen ongelijk ge weest: Teu tijde Chac Sofpbij hebt gij die altijt 50 tboman betaalt , ende gij hebl gcen commandement lnijdende _ dat _ gij van anderen tijde mogte kopon_ zonder thol betalen eude % dit dit jaear niet audera konueb geau YOOr tboma0 mct deu Coving 1 coninc- tereu ofte soude tot Siju Maij” gchadc streckeu: Maar 10 gij dit Jel} 800

cerge F8 den Conink thoman aanneemt , gult daarvoor geen thol betalen , ende sullen den toestaan ure natie iu genteche rijk handelen ende wandelen zonder dat hun jemaud zulex beletten rerkopende nwe a8n te brengen guederen , aan wie ende dear Uw goetdunken kopen ende vervoeren _ FAD wie ende rervaaftb goetvindeu zult; De tholled 80 Op ijder 100 carge zijde die gij met den Coning cntracteert zijo U (die kopende YED die Uw gelieft) geschoucked eude Pau rat gult gij geregtigheijt betalen-

Dat vab alle voorechreveu aa0 brenged vocred coopmenschappcn (cgecue uijtgesondert) voor altijt exemt galleu blijved eenige impositien ofte thollen te betalen well die Sijne Maij' Raudhar Gamron ep andere zijne zeehaveng als ook Op de wegen ende in de steden binnen sijn rijt van deszelfa eijgen vaealen ende andere buijtenlandache traffiquanten jegen woordig predendeert , als de gene nameals nog soude mogen rorderen _ zonder dat ook gebouden snllen meded voorachreven goederen door Sijne Maijesteijta tholhuijeen te laten paaseeren nogte ook te mueten godogen die 0m tc risiteeren geopent. getelt ofte Opgeschreeven werden spdera als iu rerkopau ofte uijtleveren simpelijk de quantiteijt van dien tc uotccren ende dan voorts zullen mogen bestaan met het overlevcren Yaw CCD baudscbrift ofto corte iacture FaD Ouecu Ed" H' gouvercnr generael, om daar door te doeu blijkeu goedercn jaarlijka Metonce acheepen in Uwe Maijeeteits rijk aangebragt eude weder daar uijt rervoert zijn _ milegatlers san elle Comp' dienaara Op pceuc IL de swearate strafe

Thopan 1828 1648

doot.

424 gl

(Vel ook Hobson-Jobeor , 707). 0087-INDISCHE COnFAOSIE 1802__1800.

493

gebiedeu _ det gcen vreemde coopluijden goederen Op onse uaam ower Fo#reu Dogtc #ap lant gulleu brengen om daardoor alle frauden Coniux geregtegheijt FOO5 komen_

Op dit punct antroorde gelijk

eerate articul:

Dat Zijue Meijesteijt ong gelieven te restitueeren de reaterende 1420 thomeuueh RCBCt? de overthollen door Miraia Tackij onregt afgedwongene 4906 thomaz _ #hhT van Zijne Maijt = ona reede 3+80 thoman heeft goet gedeen _ stellende de pretenbio ofte schaede YbI) 12800 thoman (die #ij iu vcel jeren die sijde door geseijde Tachije thoman d 'carge zijude tbomau d carge hooger

wij die wetlen roorigen covingh Abber lofielijker momorie gccon tracteert haddew geledcn hebben) in Uve Maijesteijts discretic _ tct Yaat vertrouRCD _ daar in Cem coninklijke liberaliteijt gebruijcken dat ong geheel ofte teu deele contentement . geschiede ende occasic lnogeD hebbeu om FBD nu voortaan met Sijn Coninklijke Maij' Boede eliautie continueren

Geen den vorigen rertrouwder Uw afgeuoten heeft _ spruijt YBD regtvaardige tollen waarev die gij IdCer ingebragt _ ende opgekogt met deu Conink verhaudelt hebt ; zulx Diet met geweld mear geregtig Uw gevordert zijn . Ende naderhaud hebt gij nog veele goede erell uijtgevoert ende ingebregt, dat dic tollen (teu aeugien Iet dez Couinck niet gecontracteerd hebt) bij 5000 tboman bedragen , zonder te reekenen tgeue gij de voorige jaaren maer ingebregt_ vernegotieerd bebt , Felk wij Lot nog niet afgevorderd hebbez, eude Oer de 8000 thomad die gij nog per Teolo zijde schuldig gebleved zijt. Hoc cout gij dau 00g "cggc0 det vad dcn Couink zijt cijecheude_ Secr wel zoo gij dit jeer met deu Kouink sodanigb coutraclcerl dat bem daar proffijt FBn toekomt _ jetwea Fan gene 'Zijue Maijest Fav U wog i3 competerende steat near rereiech gemodereert ende Uw quijtgeschol- den te rerden_

Vgl DyuT udzu rangolegouhoid Dagh-Regioter 1644-1645 _ Duro toonmaligu rijkabeatuurder seder FuaotFen (Vgl oxk Valontijn Fatnan _ 37- 248} Vortrouuder dea rijki" of rijkebeatourder (Vgl hiervoor bldz 878 noot % 494

GENEEALE NEDEELANDSCEE GROOTROYBEE DE

Dat ou3e cooplieden ofte dienaara 'Tjne Meija" landen tot uijtvoc - ringe F8n1 onse desseijuen frequenteereude betcr ale iu vourtijden geachiet is mogen getracteerd werden - ende door Uwe Maijt houge olte lange oficieren bunne persoonen snder expres bevel van Sijue Maijesteijt piet oubehoorlijk te atlenteeren nogte ook hare huijeen _ bentcn ofte andere reaidcutieplaatseu t mogen errompelen maar baar (ingevalle daar Op jets praetendeereu hebben) bij regen ven rechten sprceken _ op det door alsulcke violente proceduuren geen nieuwe oulusteu , in pracjuditie Faw de onderlinge vruntechep die met Uve Maijesteijt Wa[T ou af gcnegen zijn onderhouden_ ende koomen resulteeren:

Hebbe geardonncert , Folgens commandement dearvan verleent.

Ende alsoo wij op de licentie els Ferleende commandement 'Lijn Maijesteijt aan de guuts ter sarde gevallene logie in Gamron (nleer dezelve tot beq daamheijt vau onsed hende ronded opraken) over de 600 thomanuen hebbea gegaateert J00 veraoeken dat ZZijne: Maijest' ons een commanlement verleene , ofte in desen gelieven aroijeeren, dat gemelte rooninge _ mitegadera den gront ende dom- geralleue materialeu , loudamenten doer op getimmert is eijgen ziju , cude d selve daer voor mogen blijvea besittcu ala medc det niemant wie soude

mogen veret] daer OP couige pre tentic verinag te maken sij bij verkoop ofte hoedeuig vij met de zelve mogten komen te handelen_

Wegeu Been hier eijecht= vergunt volgens de zulthan Bandasr gegeven_

com mandement op

Pl hieronder _ bldz. Door eardbeving 14 Jenunri 1646 (Dagh-Register 164 -[646. blz. 251} Contracebor} Hmeterdat III vond ik Tranalaet commundu- ment door Siju Majjeateije Athhnno Hr Directeur Wollebrent Geleijoge (toon opnieuv oDcu vortegen oordiger Portina hicrvoor _ blde. 970) wogena wederom opbou wingc Corp. logio in (amron op Hiare_ TLL culan 1646 verlqent Ik vond niet noodig, dit atuk op numcn Dteniin Berobschrift_ wcgona Comp:’ logie jo Gemron jn de macnd Kabea |n uwd des jaars Iu5 Lontrocutar Amolerdam III Uigreoven Porl geatar. Vgl biervcor _ noat OORTCDIACHE COMPAGNIF 602 1800 _

495

Det onder andere articulen , bij ouae anteceeaeura Zijuc Maijest’ voiroud-ren beelooten_ ale divere commandementen ong bij de vorige coningen Abbas Suphij loffelijcker memorie mitsgaders dour Ure Maijeateijt OJuISE walic verleeud alle de soodauige dienatig ende nodig te ziju aghton , moogen rcrden vernicuwl, blijvende forme van huuuc volle kregt ew vigcur , gelijk of dic onder maken comptract met ‘Zijne Coninklijke Maij’ mede begrepen waren_ Hcbbe gelast te vemieuven:

Dat commandementeu _ dewelke Ziju Majjt OuS van elle voorchreved verwoeken verlecneu stont , dienen te luijden _ niet de tegen woordige hartoogen . sulthans gouverdeurs oite bevel-hebbers clly- HahT wij dselve 2801 genootsaakt mogten werden vertoonel uogte op de presento opperhoolden van de Nederlantsche uatie na op alle tegen woordige tockomeude ; ende gelijk het dcn Coninck Frij staat oter zijn rijk eude onderdaucu uijt souvereijue authoriteijt sodanige commandamenten ofte publicatien gebod ende verbot laten uijtganu , als bem wel gevelt dat dezclve geen verhindering comptrect bestaut cude geobtiueerde pre- wineutjen bij Zijue Maijeeteijt sulleu ca useren nogte wij desriune begrepen zulled mogen werden teu aare ‘Lijuc Moij’ onse naxW daarinie expresgelijk gelielde insereeren _

8oo gij verzoekt sl ” geechieded

Alle welcke voorstaande poincten ingewilligt _ ende daarvan vigooreuse commandamcuten sunder eenige exceptie Inet Ume Mnij” couincklijke giguatur bovestight verlecut werdende_ ziju bereijt, met ‘Lijn Majjt dear OP Ccu pa9t Ferbout ende onverbrcekelijke elleance tDakcu met ibclinatic ende mnuemiuge_ ousE uegotie Uwe Maijt rijk alomme naar uijterlijke verwogen

rergrooten gelijk wij uijt cregte onsc commiasic ook belooven zulleu Uwe Maij” zechavens_ scheepen eude volkereu VoOt d’ invasie ende geweld der Portageesen audere Uwe Maijesl’ tegen woordige vijanden beschermeu mitegadera allerregen daar d’ onge preseut mogten weseu deselve Yoor overlast te bevrijden , mita dlat Uwe Maij’ zig onder het tractant vali bestant tusscheu Portugal ouac landen Vgl, hiervoor blde. 428. 496

GENEKA LE NLDEBLINDSCHE GEOUTBOYEER DE

gemaakt , gclieve te laten begrijpen winneer uijt cragte van zelve tracteat die natie nict YCITOgeu croone FeD Persie meer ala [zij] ona doen , Vuut rijauden te houden _ Og cenige af brcuk laten toekomen , ofte wij zulleu ende konnen zulx mct gewclt #apcnen tegenstaan Danr coutrene Uwe Maij’ dit 0n? versoek comprebentie aisloer = niet rermogen zouden Uwe Maij’ tegen haar te diffcndccren.

Geen gij dan in Uwe petitie zijt vorjocEcude daaT beboren gelijt hier Yooren geinserecrt hebbe tegeetaau. Gijlicden nu tot weeratant Fa4 onse lenden voordeel Coninx becchermiuge dicven olte rovers ter zce gelijk gij ous belooft bebt _ gull ODS bandechrift rerleenen _ walinecr Couinxs gunsle Uwaarty jir Op juar ende dag op deg gtant te Fermecrderen_

Bevelscbrift regens meerder Hhren respecteereu Yall de Hollaudtse natie Yoor deen elsmcde van haer wooniugh Dict dan mct erpres couacut van baer te moogcu comov gelijck oock gecn actic tegens hacr te jnstitueren voordat here practensie gererificert Hieronder volgt Orargekomen brinon popieren Balapia [717 III nok eun: ‘Trenaleet notitie regeda Tebumotie geordonneert door dun Vertron Tke Coninor Racrecarie _ mitrgadora antrtnto bij den Soeretarie da#rvp gediont_ Gun op den doe VanOdt petitien geingertert Btonore Ik vond noodig dit op Dammm dur het rguleut onderoelt eede nfergelegd in de antroorden Sjeh op uDzu apoticio’ hct exeruplur deze petitie mot antroorden betwelk opgenomen Contrctooer Anoletoam komt derc notitie” e YeneonR Yout Int cuaanhen rerachillende artikolen Forapruid uitgebreidor , 2ounlg FIOUXCuR gohool lezing nilgebreider zonuor echter bijeonder- heden Beven Root het dool mijuer uitguve belang: Trtueluet uijt het Perriaene” overgnomen uit On-raclbork Amaterdam III OO9TINDIACHR OOMPAGNTE 1802_1800.

497

hebben eijudelijck VBD uict gubject WesCd schattingen en quotieatien , dewelke Fau Hoff opgeleijt rerden _ verleent alle de rcgenteu F8 het ganecbe njck door den coninck Abbaa? de Treede iu-de maendt Rabeala #=c] des jaers 1057 _ overeencomelde met de maent des jeera naer Christi geboorte_ vap den coninck Abbaas de Twecde

Daer een gebodt van de werelt te gehoorsamen geachiet , mentlijck dit : De behlerbegies en de groote omerane de generense regenten wabiery eude de rerdere bovengestelden de gesegende rijckeu waodeer aen den inhoudt van dit hoogh Bengienelijck berel- scbriftsullen kenuiese hebbeu_ dat dan op alle plaetsen ven de ge _ segende rijcken_ alwaer de Europiaense nalie van de Hollanderen soude WOgCu #CSED ofte handeldrijven_ deselve meerder respect_ voorgange jaren betoncnde gceu overlest togh ge #elt en doen mede dat gonder verlodl 78n #doroemde Datie in haer wouirgen niet en verechijnen bijaldien ijwandt tegens haer eenige aclie heeft, 800 lengh sij deselve niet sullen geveri- feert hebben 900 hebben haer (Hollanderen) niet moeijelijck te valleu Eude dese seecke uootsaeckelijcke achtervolgingh erkennende 800 achten sich hier ae01 verplicht: Geachreren iu de maendt Kabea - lew wel des jeera 1057 Hier onder aen stont = Daer is geordonueert dat Yin de schattingen quotisatien de- relcke 7801 het hooge Hoff op de gesegende rijckeu gullen geordon- neert hebben geen deeL een de natie ren voorschreren capiteijn opgeleijt werden_ hier onder ; L 8_- den cobinck Abbere de Taeede Acbter Op de rughuijde bovenaen stont Achtervolgens IIL cobformitc FBI d’entwoort op d’ccn articulen der voorchre”CD Europianed_ dewclcke met het boog aen- sienclijck heijlige zegel Fab son8 efeteccksel verciert sijude ouder voorachrcven Datic berust, L. 8. van dcp abtcwaad dauleh Cbaliefah Sultaan.

Rabi’el-ewwul 1057 loopt April Viziera: de vortegen#oordiger auzer Volet-

Mei 1647. 408

GENEEALE NEDERLANDICHE QROCTROYEER DB

Bevelachrift wegens dat geene regeuteu en Bjechbentlera Osmron goederen en d’E Comp en andere COOP luijden_ tensij met huer vrj bewilliugh , mogen copen verleant regenten ajachbander ve@ Qamrod door den coniuck Gefie d ’Eerate Op deu %97 van de maeudt Safar der jsera 1048 , orerccucomcnde mctdc [aendt dcs jaers paer Chriati geboorte = verbicurt dour Abbaes dc Treede iu de maend Kabes- lewrel des jeers 1057 ,_ orerecucomende met de maendt des juerb naer Christi geboorto. Yaw dev conink Abbaes de Treede

Daer eeu gebodt FBD Ferelt gehoorza en Beachiet _ Ig €- mentlijck dit ; Den regent ende reeckevinghbouder en ontlanger Fa0 dc tbicnden uijtgeuck der gesegende zeecoopplaetse 1bbeas weteb dat de natic van de Europiaense Hollendera een berelacbrift Fa0 deu prince Chehaan der pleetee van vreugde (den coniuk Safe Ferate) dato vab den 29 der maent Gafar des Jaera 1048 op de naem ren Zaliger Safe Coelij auItead Mehammed Sallch Beeck_ aleve het aensienelijcke Hoff , gewesene ontfanger ende reeckeninghonder ren thienden uijtganck der roormelte

gegegende zeecoopplactse, oijtgegaen eijnde. geerhibeert verthoont hebben Bijnde dcsn jnhoudt pementlijck dat sij beijde voOrschreven weled _ dst , requestreert Bij boe dat de gchepew van de coopluijden c de Euro- Pianen de zeecoopplaetse beucomed sij de beate oijtgelesenste

“Trauslaet nijt Iet Perainens” oyergupOmUL uit Contractboek Amustardsm IIL Sefar 1046 oopc Juli_ Ang: 1636. OO9T-INDIAOEE OOMPAGNZ 1802-*1800*

499

coopmanachappon ccn lego prijs sigh eijgenen connende de coop-loijden aldus de slechte coopmanechappeu piet verkoopen sijode dit gedoente een ooreaeck verlegentheijt der cooplieden YBD ver-mindcringh int comen geen Vad de negotiantcn totecbaede zeecoopplaetsen. Hierom dat ordonnerende bevolen hebben , dat Fan de coopmanecheppen derelcke die zeecoopplaetaen Beubrengen helgeen daervan begeren de meester deraelver deermede vreden sullen sijn _ FOOI courante prijs coopen_ bebbende sigh buijten de wille belie ven F80 de meestera der goederen met here coopmanecheppen niet te mengen ende met gewelt overlast sigh omtrent goederen ijmant der Muslimaanse Enropiaense coopluijden voeged ende bijeldien hier nae kennelijck rerden dat contrarie (dit) ven de werelt te gehooramen bevelgchrift doende, ovcrlast aew ijmant va0 de cooplnijden pegotiapten toebrengen Soo selve oorsaek 85ae cagtige #ezen roorta op alle middelen VRD tranquilliteijt geruatheijt e Op de onmagtige erme acbt gade blaeode _ So0 bouden 8igh biet vrij vaD ccn Goedc wcuecb gebedt roor Ous dcn gesegende priuce_ procureren Ende (voorelte natie) de confratie verulieuwingh (bierran) dep gesegende prince vereocht hebbende s00 hebben #ij dearom ordounerende bevolen det voorechreven bevelecbrift VoOI geconfirmcert vernieu #t houdeude , boijten wille believen ijmant der coopluijded omtrent bare goederen niet bwerveu nogte sigb daerwede vermepgen agten sigh hier verplicht Reycn Geschrercn mucndt Rabeala wwel dcs jaeru 1057 _ Boveuacl aghter Op dcu dorso stout: AchterecnFolgens couformitc vaD het antwoordt articuleu Pan vooruclten cepiteijo , wclcke Ioet het zegel Fati sonsafateekecl rergicrt

Castigo (Port) atraf, Dese titul rert elle Europiaense princen voraten Loegeaohre Yen, ’ gij nijt vergelijking fgleur erer nocden mel do dee de toningon Wdner goude ncoonan Tnot hooen drugen IUTOOIL sijn of wel dat de Feijligen Europiuunse gchilderijen ner hoott heateelt beglanat wesende #Oo conineem a unEe4len dien opaiohta voor coniugun aongesiun dico opaichee toorachreven EnI pringeD Foruren ucrat reutefibuuert ende #OOrt ouh boudeu bebben_ bldz.256 moet raagteeken achter du niel onyur- kelijke drukfout 6rou;” rerveMen 500

GENERALE MEDRRLANDICEE GEOCTEOYEERDE

hier beneden Sulthaen.

deu attemaad daulcb Cballfah

Bavelachrift regena orerleveren van dienaren schuldeneers in banden dergeenen dewelcke daerom ofte waer gegonden werden , verleent op de regenten het gansche rijck door ded conink Abbeae de Treede in maaudt Rabealauwwel des jaera duijbent seven ende vijftigh overcencomende mct de macadt des jaers acr Crieti geboorte: L &. deu couinck Abbaas dc Tweede. Daer gchudt werelt te gehoorzamen geschiet _ nementlijck dit ; De beglerbegies_ omeraa? regented wesicry en verdere overgestelde YaD gesegede rijcken #euineer van ded inhoudt deesee hoogh aeneicuclijcke bevelschrift keuvisse gullen bebben ingevalle de die- Darou partijen schulden reeckening dea Hollantse cap” landen onder bacr atacudo sigh bevinden voorachreren capiteijn ijment hear orderen gcuden _ suu ez hebben Foorechreren Folk in de Jandeu onder baer ataonde wiet te bouded, Wnae met hare dienaren bij voornocmdeu cspiteijn seuded om haer rekeninghe effen maecken_ Debe gaecke den wooteakelijcke achtervolging houdende ach ten deercn verplicbt Kegeu- Geschreven maendt Rabealeuwel des jaera 1057 Achter %P de rugsijde boren stont Bij hooge boven al verherene mondelijcke ordonnentie: daer onder : L & vaD deu ehtumaad dauleh Challfach Bultaed Cotttrocthaet Amaterdam III volgt Dog atuk bet wolk opquCm Bevelachrift #egena uytroeren ijdor 8obip [van] vier atudt paarden Tita onder deselve Lwen merrien #qaehat tenalael “ijt het Perviaena overgenomen uit Oorytracebcrk Amsterdam [I Niet Hcer ik op het in Cortracthoel AIlurum III volgend Borulscbrin wegenla Frij buled Feryoerad door Nederlanders”ueudt cDTndi acrdd eiluud Larek betwelk de Mual HMATN niot cude doen nunDco Het eilana Larek Lteru Necorteorue DOA onder dud sulep (Eoutorucuf Hormua. OO9TINDISCHE COMPAONIE 1802 1800.

501

CLXXXIL KUST YAN KOROAANDEL: 19 September 1647 . Terwijl krije bleef Zoed An Groot gedeelte der landatroken lange deKust ven Koromandal, WaAT de Nederlendscho hande labetrokkioged Pulicat wurdob geruguld torwijl ovoral utreken troublen ende oorloghe noch al contlnuceren bleren zijude bet Carnatisuhe rijek dheraoor Leer rartoeat ende meeate arerciten Golcon- dugcho leger uroterl Ault geschaepon #eel, Mooren geneche Catoationse rijck Cottu Tcaater Loeoui Kotdud had Dog ECns verzoening plaota tuaanhhen de 0.[u Chinnana verdrok Lnmoer 1647 Pulicet gealoten beteekenis Yoot onken handel Cingi opLU vestiging Togonapatnam (Vgt onuilacotrn General Hianue DecGihi8t 1647 do bunocgradon voor ondergtaando vereeniombe Foster Madraa 36}- Translaet contract door d’ E Heer gouverneur Ar- nolldt Heusssen eude Chiuuacittij alias Malaije prori- sioncell #pprobatie FB(L d’ M_ Heer Gouverneur Generacl cnde d* Ed. Heereu Radeu Fan Jndia gemaeckt cude begloten forme als volgt:

huijden ded 7 b6r 4’ 1847 verclafe ick Chinnenpe_ cbittij alies Malije met d’ Heer Arnolldt Heuggen Raedt Fxtr - ordineris Ybn Jndie gouverneur directeut deser cueate Coro- maudell dep aencleven dien _ provisioneel contrct maect bebben volgende forme_ welcke ick belore ip zijo gebeell alle respecten obgerFeeren ende Foldoen namentlijck Dat allhoewell tusecben UE eude diverse onlusten ontataen ende vermits wijvougden ende vermits tot staetsught de Maijt en andere groodtvoraten dienen guIlx veelvulldige Tautrouwen

Uit het Contractboek. Vgl hiorvoor bldz 899 _ 428 _ 452, Voot deze eenge- legonheid belang , o8k omdat Engelschen trokken Kerden in d uirlem ~uyscnud do 0_ Chiunana; VgL hiervodr _ bldz. 452 . 472 hier bedorren Wlot volkomen deidelijk Chinna n 8 xienlijk kooptan dtr grootsto wakulauru der 0. do lualelo jurtn (ongoreer edert 1643) pergoon groote beteekenix geworden politieka bateakania het rijek Carmabica In die hoedenigheid voora [hed onlon ghedon gckrugun C., die tot vijundelijk- heden overguslegon Hnln Ongeveur 1646 Jeroor hij zijns Vorsten gudat da Fomt gaendeweg 7Afm toenadering cub0h0d hem (Ygl ook de lezing der Engelache Rutortelten Kust ven Koromandel bi Foeter Madras _ 28 0) Mel _groolvoratcn” telal Tlem bedoeld sijn _naike’ du Mejj”” do vonyt ernniicn 502

OENERALE NEDEBLANDACHT 0ROCTROYKERD

verooraaectt heefft mits door mijo absentie mijne dienaers mij gcabnseert hebben eijntelijck ontrent d’ 24 jaer vcrleden geheelijk Fan hier begeven meerder onlusten door d’ maghi- natien hosstiliteijten ver Feckt eghter door UE goede genegent- heijt beweeght zijude 800 I9t det bespeurdt bebbeude mijne groote feuted dacr in vervallon ben eude gedenckende den gteet _ aem waermede allesints door des E Conp’ faveur genegotieerdt hebbe mede teonemaell Leer gcuomen hceft _ Ha €r mijne diverse seusoekinge door miagiven alg vorderc Frundeu UE, mede t’eenemaell beweeght gijt gemordeu. dien rolgende Hacr E E tot Batavia daerover 4mpel] bebt geadviseerdt _ ten deele entwoordt becomed eijutelijek onder UE vrijen geleijde weder allhier Mer aller eeryl bewijsingh outfaugede gonsstc verechenen ben _ umme zooreell miju vermogen habiliteijt middeleu lijdeu connen alles in vorigeu stant te berstellen, allboe well UE voorgehouden aeugemaedt hebt . d’uijterste geledcn scbeden en jnteresteu Van d’ E Compe moetcn Fergoeden welck oock bij eijgen overlegh nict min billijck reghtmaetigh oordelende mij tardeerende houden heefit totdat mijne presentatie deg vergoedinge vant Cen- jewarong gerooffde pijterste miju zobere jegenszoordigh vermogen UE_ beweeght heefft mij a/9 0W toe te laten bij UE rerschijuen wesbellvcu ouder UE faveur geresollveerdt beo , mij dicuw ondcr desscliu scbaduwc endc bescherminge tc be- gaven #ghtervolgena mijne gedane [belotften_ t” geroofide allvorens tgene FOOI mij allhier uijt diverae goederen bij vercoop geproce- deerdt effective Comp’ handen gecomen i8 , daertegeng

Rereacontreerdt affgetrocken zijnde per resste te volldoen en deerFAD obligatie passeeren om wanneer deen bij Haer Ed’ zall werden genpprobeerdt mij geheelijck onder UE protextie e faveur begeven hebbe d’ selve te betalen , met vertrouwen Here Ede daermede vollcomen contentement nemed gullen_ Wadt belanght de negotie gell_ z00 veell UEE mij daerin geliefft toe tc lessteu ende ertrouwen alle devoir aen wenden ep niets vordera dau UE 8ellfs te rade werdt mij aenmanende zijt bij der handt ueWCD wellcke , bij alldien rap Haer Fde tot Bat” over UE advije mij toucherende d ’gewenste andwoordt bequemt Heer

Vgl hiervodr _ bldz. 452 nOOl mcatad ziju ,oorbewjjeingh” (Vgl Foater , Madros Conjoveram {hencniratom) Madraa. De Hooge Regeering Betavie

1. OOSTTNDIEOBI OOKPAONII1802 1800_

508

Edeu tot Betevie Oyer UE advijs deertoe geuegen zijnde sal] ick UE fordt Togonepetnem beecberminge overlevereu tocblBed;, dat alldaer 80 blancque perdonen in guarnisoen gullt bonden wacrYav UBE: gcepe d’minate betalioge offtc ouderhoud der gemelte pereoouen betalcd sll atacu uoghte gecne rcparatied d’wellen , punctcp huijsingen ofite pacthuijscn drageu hebben maer in zijp geheel] tmijnen lasate zijn. Eude wecrdt zake det UE de gemelte peraoonen allhier in Palliacatta geliefde te trecken ofite ellders daeromme benodight zijnde zullt d sellve tot allen tijden nijt Tegenepatuam mogen ontbieden weder derwaerdta zijnden 900 alg best rade moght werden als mede d’sellve veratercken met secoar, 800 den noodt vereijschte; middelerwijle dat d ’sellve abaent moghten zijn sall tmij Frij staen _ gemelte fordt onder eijgen bescherminge te segoureeren bonder dat diesswegen eenige wantrouwen ofte misnongingh veroorzaeckt werde: Alle coopmanuchappen die naer d”Zuijt voerdt offto ved de Zuijt brengcude c alldber gelierende te diebarcqueeren tot eegure leggen ofle overlendt alldaer brengende sullt van dit cn juberc-queeren egene de minste gercghtigheijt , den duan belangende tc he- talen hebben , maer t ’Ioijnen leasto stacd d sllve te bevrijden Zoo ijwbudt van U@ guernisoen sigh alldser quame te misgaen cnde brcukc vervalled_ 800 gall ’officier _ die UE deertoe stellen moght_ sellve vrijutaen rolgena zijn ordre UE wetten te corrigcereu etraffcn bonder dat ven miju iot midato gll gecon-trarieerdt werdcd maar buune vrijheijt behouden aly sclfs io Pellis- catie besitb- Wadt belanght mijn pereoon sll mij met eenige vrouwen onder voorechreven effect int fordt Tegenepatuam FOOp begeven eenige KrouTeD ende kinders hier op Palliacatta wdon laten comnen

Do uitatakonde plOcr e8nB1 reraterking Vgl _ opeiohto Toguun-patem Hetat Cormandd blda Boven (de Logie Compegnio} sijn vier un OD door Hollauducho coldnten wordep ~akt (VgL ook

Valeutijo _ Choronatier blds_ Togonapatoam Qi0g1 der oudete Compagnie’s veatigingen B40 40 Kuet Eoromande (vgl: hiorvoor bldz IC0_ 005 7. 418 , 424 _ govolge dor vijaudolijkhodon Chinanne Joar de ongen verleten gemordon (Zie biertodr _ bldz: 452}. Du nu gtaloten avereanko.at Cbiuana bed Bevoi5e ceratertik Nederlandache loge doze rustplaate Zij beot thadu Fort St Durid (Hunter , Garallee= P. 63; H 616}. 504

BENERALR NEDRRLANDSCHR BROCTRO ITEEDE

Ende opdat ick dese groote cogsteu te beter soude te drgcd hebben, sell UEE mij= vecll niet CITOgcu bcu mijne middelen niet toerijcken souden mogen mcr Feell MCCD cpilael alg ick alldaer gll connen rerhandelen ende den haudell eijschen moghte , gebouden ziju te seconderen toe te zenden met zoodanige ordre regulemeut wadt soorten coopmanechappen begcerdt opdat geenige andere aldaer int merck gestellt werden. Diea all ick gehonded blijved elle maenden precijs leverantie Follcomen liquida Feut ontfangeue te doen elltijd met rereffende recckc-ninge ded auderet tegcmnoeteu mits ook dc coopmsnschappen , dje ick Ferticrtu ew cijschew zalI prijse leverantie als Op Falliacatts mij toegesondel en d’cleedeu aghtervolgeus den tijt en Palliacatsche prijs in billickheijt bij UE ofte d uwoD ontlanged eengenomen gullen werden. Alle coopmenschepped die uijt fordt Tegevepatnam t lendewaerdt vervoerdt uijt t landt derwacrta gebraght werden gullen bij eenigh rencontre aenhouden offte andere hindernissen_ tot mijnen laggte ep risico staen_ Met de negotie Slngler gll mij eenelijck Feruouged hebben sonder dat ijtvea int lundt ven TansjonFer oftc Madure prejuditie van d’E Comp” sal] vermogen te onder- handelen maer In contre RaCI poodt _ dE Comp” alle bebnllp gaemheijt FOOI eijgen bewijsen tzij bij wied tsellec ook zude moeten veraoght geremedieerdt werden Voorts beloore begecre ick FouT mij _ mijo gealaghte en erf: geuamlen. det noijt , 800 lange daer ijmaudt leefift , ick oflte sij ijetwes met ecuige andere natien negotiereu ofte verhandeleu sullen, dan ceuighlijck met d’E, Compe en haer E. dienaers, daertoe gelicen tieerdt: Wes ellsoo sulx elles mijo selfls niet vell vermogena beu vollbrengen z00 gall mijnen ucel Counerijchbittij coutract verbinden wevebb miju uomen omme ’negotie beter te bervatten ende alle doeuelijcke middcleu POOI enden _ dep neijck Fe0 Singier contoutccred voorige gcnegentheijt te brengen op mijue cossten ouder UEE: faveur. Sullx niet connende erkngen_ sall mij geen uijtcomst met den Neijck can beapeuren met miju persoon eghte Wnoure d principaellate mijn geslaght allbier onder UB beacherminge comen begeren blijveu Foonen

Vurentwoordiug: Vgl niervoor bldz. 452 Vel; hierve8r bldz 462

“,455 OOST-INDIBOHE COHPAGNT 1802 _1800.

wijlen peroon dan een keer derwaerts doen ; ondertusschen mijoe dienaera nerens 5 UE Folck tot mijn meerder segu - rnce bebullp alldner tot mijnen cosate capitaell negotie lated vervolgen gulx ook d uegotie tot mijnen cosate ende eijgeu capitael gebouded zell zijn vervolgeu , ingevalle haer Fdo Batavia lot d bicr VOr gemeutioncerde besettinge vant fordt Tegene- patnam methacr eijgeu rolck vict geliedde rerstecn _ roor chrcvCD contract sullen Hacr Ed’ edvijs approbetie V#L Batasia gemoet SleD middeler#ijle omme geen vrught- offte bodelos cossteu door d’contrmines “#D andercn omWC cau l onaed voordcell te rergoucken , tc doeu, alles secretelijck onder ons behouden_ Eghter indien UE ijtwes, al roorachrevcu stet, derwaerdts quam te gcijuden , z0o zall ick caull voor UE veranucken ende goederen alldaer in Tegevampatam in obeer bcweringe nemed ende d#Cr? OOr borge blijven en eenigh senister onderhandelinge rernemende UE tijdigh bekent maken, opdat mij tijdigh seconderen moget en bet fordt well gesegoureerd blijve_ Dit helore geve ick UE van gantscher herten sonder argh offte list daer 8igb geliefft te verlaten vertrouwen: Deb tcr virconde bebbe desen met eijgen gewoonelijcke handteijkeuinge onder- tcekent ten dare jere voorschrecven Jnt caateell Gelldzia op d custe Coromandell. Onder stondt Chinnanna_

CLXIXIII KENGALEN, 10 Febraarl 1648_ De huudol in Bongalen bad steede ailorlei moeilijkheden tampen dagelijckee ervaradtheijt” wol geloord boe religioua’ verechillende Terleende fermau (vsl biorroor CXI , CXVI_ CXVI , CXIX) noch onderhouden %ijn geweent endu boo VTN ducr op mOGUD surinton Toch werd door de 0. caug proufd door middul acbriftolijko verklaringen do zijde Groot-Mogola hunmc Dhonau Buogalud ~bero erorurum prCro gatiren anoe rrijheden heter Remgintineert, den bandel ellomme Rawenachte poature herateil ande wooh venat- groULO qucn- titeijt COOpIUDUCu ppCD odor ‘opont” kriigun. Io 1848 mocht dou oddUCIoODmED Willet olgor gelukken DBUI lnrntiun overlengh toegereijde bTmD eijndelijck’ machtig wordad (Onuitgegeter 1167D4n Jon Elinck Prpli noutotncut

Uit hot Contrctboek: 506

@EHEEALE NEDEELANDACHR GLOCTROTREED}

Amnold Haussan Pulicat w Mci 1648 ; woordiyer? Fvnli , Juni 1649}

Heleaah

Translaedt uijt bet frman, door den nabab Etcatchan Decka dato 10 Februarij 1648 aen d’E Comp” rerleendt:

Aen alle opperhoofden , ofiecieren , scholiten, sbolltetten, tollenaera ctc” die onder mijo gebiedt gouverno gehooren va D Decka Ougelij totPatna incloijs doen weten hoe det d’ boog- heijt dcse frmed pcrlecnt ecn d’ &’ der Hollanders , optlatsigh

nicmandt _ wic dce mijucd gebiede verthoont werdt onder opse gchooracmheijt sortcerdt FBH eegene coopmanachaPpen offte mantcmcutoy ccnigc tollcn _ gcreghtigheden oflte endersiuts zullen vermogen vordcreu cijuscheu ofite begeren maer ter contrarie Frij ongemollesatcerdt laten Paaseeren ende repasaeurcb . als zijnde het hooghste verdougen des Maijt on9 vaD gelijckcn elleoo goedt dunckt ; generaliter berelen wij , det mewadt Fic het deselve hinderlijck noghte opboudende zij maef deselvc Jaten gen dier soodaniger pleetec el: het bun besst gerden 9ll werden: Deertegena elle degeene die desen nict obedieeren offte anderints sude mogen opogeeren det eladen hooghste o”genade eude strfe des Meij” verwaghten hecffl: Willed dep mede vertrouwen tacllve alleoo effect aorteron sel]_ Gegeren in Decke etc”.

Onze baudol Bongaled ressorteerde DOg ateoda oudur Obzen gouvorbuur Euat Koromundel (vgl. hierroor bldz. 287) . mBAI DLDO ook met de Hooge Regearing ta Betarie werd redhtetreaka door onze er- tegen Koordigors in Bongulon gecorreupondcurd #otd (ILCO uabar Zeen onoet hoofd Koromandel numAD Aiekad (1847 -1649} volgen: Btokvin Hanuel 279. Hunter _ Hd_ Ledt . Bultan Shuje het rulvernoumachun Dakka beEleaden onatgubroren 1888 1880. Btokrie’ lijet Kooft Mohaumod Bbushah 1699 1647 A1red 1647-1649 Mohummed Bbuahab 1849 1800. Boido verdedigen: Ooz Nederlendache bronnen blijkt, dat den OILCG B4y uaUn tijdelijk bet nebobuohup= bad poergelegd. Roede in Juni 1048 7a8 Puliout nbeeokerbeijt” bakond Bungalon terngkoeren Deze Bhuje broedet Aurengzeb die ook hom (FgL biurveor bldz . 289 _ DOOC Iater onachadelik maatto door hem “it het rijk ta vardrijved (Huutor Qauttar 352 {; I, 1I7; Beale , Dictionary , 392, 48 &; Btanley Poole Mediasal Indio 849 , 73867 L} Hij we8 doz Nodurlandera Gerind Tou K.W. Caloutta Begeren’ Grootmogol

elaen UUST-DDISCBL OOnP4uNE 1802 1800 .

507

CLXXXIF XOLUKKEN:

Mel 1648. Dun Mei 1649 oruriued Eutg Hamdje (zie hiervbor _ bldz. 235} Ternete Terd opgevolgd Joor Tahoebo, gaataund door bet pleit zijne mododingors Mandarajeb don trood Turbato heeft bezet Bij eijne verbetiug aultan bekrach- tigde hij Froegere prereenkomaten ongen (Boutoatoren , II blaz XXXVI Gear dil contrace reda door mij i afge: drukt gerordun}.

Nademaell nge overlijden FaD dcu gewesen cot van Teruaten _ golltan Famsia Neserhon Menillc Cha bij goedtvinded vaD d’ @ Heer Antbonio Caen Ord” Raedt vsn Jndie de soasivos _ sengadies, quimelabas ende d orerigheijt Fa@} dit eijlandt Teratc _ ela ook quimelabae Macqulan en d orercusst van Helamahere dcp outaten ZOOD van den kot Motipber , Quitschill Tahoebo _

jegen Foordigen pieetsc YBu deo voorgaended hebben gecoren ende desellve in rollcomentlijcke met alle zolemniteijten daertoe rereijaset Op de Molucco #ijse gecroont eude ingebulldt zijnde met zijne gantsche overighcijt int fordt Maleijen verschcucd 19 z00 beeft ‘Zijve Meij’ vooruoemt nevens de principaellate rijrrden eentc d’ E Hcer Antbonio Cuen Ordinaris Raedt van Jndia geassisteerdt met den Heer Couverneur Wouter Seroreijn ende Sijo E medtsperooncn wijt den numc eude regen de Generaele Oost-indische Comp’ ter andere zijde inpresentie van alle Ternataense ende Mecquiause overigbeden als ook dic vsn de overcuget , overluijt en openbser doen voorleacd in Ternataeusc tale dc renoratie vau de contracten _ den jare 1638 redoutt Hittou lusachen Heer gou- vern’ generael Authonio ven Dicteu ende deu overledeu cok Hatsia geschiedt ende desellee promptelijck vcrataed zijude_ z0o hebbeu den jegcnwoordigen coniuck Tervate Maudoroha met zijo

Vit bal Contractbook. Duzo etMe mnotunont dor 0.I C_ jnint io die dagen op Ternato_ op verechillende Molukeche aangelegenheded orde atellen (Bourutoftn bldz. XXXYI) Bchrijfout vour Sorvijon’ Dezo werd door Cuen rervungen ou- YerOCW Molukken dOOr Jeaper den Bogaerde onder den tital #president” (Boutastoffen _ bldz_ XXXVIII} Halmcborz Zie bierroor. bldz. 816 508

GENEEALB VADBEL EISOHP BEOCTROYEKEDE

baudt opt mocsaphij ofte moorse vetboek eude d’ E Hcer Anth? Cacn Op den Nederlantsche wijse ges ooren beloolt niet allcenlijck coutract Amboijoa tusschen dcu overledcn cot en d’ Heer gcacracl Veu Diencp beslooted _ DAI ook alle cuutracted ende gchrifitelijke vcrbintcbisecu dic tueechen dc Ternatancn ende d Hol- lautsche natie oijt roor deacu giju gemaeckt altijt voor goedt eudle raerden te sullen houden mitagaders promptelijck nee tc comen ende door herc ouderdancu “cI redlerzijde docu obscrveren at = geene deer ine pont tot punt vermellt staedt _ sonder eenigen Lijt iets tot verbreecken descllve ecu gacn ofte practieseeren: Alles gedaep souder argb ofite list habben well ded Ternataense co* nereng zijue prineipacllste rijcxradeu sls dF_ Heer Authonio Ceen Ordinaeris Raedt Jndia met den Heer gouverneur Fouter Beroijen ende zijn Ede medtspersoonen dese acte van renovalie in Duijtse Teruateenge tale geschreven met bare siguature onderteijckent ende verzegellt; Actum Maleijen int Casteell edij 15m Maij 4” 1648. Was onderteekent : Sulltban Headarbehe , Anthonlo Caeu co* vep Teruetcu Quitcbill Noaeo _ gocgoe Wouter Buroijen Quitchill Jappod , c#pteijo laut , Jasper Fau den Bogeerde , Hoeckum Lalatto_ Jecob Hoeteordt , Quimclaba Diace_ Joan Googong.

CLXXXY KUST VAN KOROMANDEL CELLON_ 12_18 Februerl 1649. 1645 had 0. I C rorlof gekregen nait Hadura gijo rijk vrijen baudal to drijven zicb” dir t0 roetiged _ 7o[rebeurd , Keyalpatnam (Vgl hiervoor bldz. 456) Volgene Vederlandeche autoriteiton

hadden do roorul Tuticorin Rered tigde Portugeezen dEr t#runbuwerKt Wut rtbulte Neik 1648 Reer uit Kezalpetnem vardreef rijantlijo and8 jgnominie” groote hnuneno ecbudo dor LC De Hooge Regee rDE bud dearop Haatguzker tuti Ceilou yurtocedin (rgl

Nederlandeche: Uit bet Contractboel. OOXT-MYDTACH COMPA BNTE 1802_*1800*

509

hiervoor bldz: 464) gelasl den Madureeachen Fort atre fet Een dinko krijgamaobt leodde deu Februri bij Kayalpatnam; zij _ die tegen vijendeliik 1E RTer opgetredan Fonttud Aar door da verbieveb Foondora Cailpatnam omleggende plaotson Rurocd Dm tIOUCOD Dut alle eurbiet epde aubruiAcie ontfangen” op hep konden zij onae revenge betonad bezetten hact Tetuit ende rorroockeringo de pagod Tritaonadour rerQuorde Hujjdenuo sijude” Toarcluuroun tocd do ganeche Madureae owat lenga Ocere Jatd edi buijten Futmocdem Krotu Lara ende rrncachap Inrenomen ende getrcteert’ ook Tuticorin (tun tooroem Kayal-Vn”pl Duze otad ofte wlocke’ behoorde tot het rijk Madura hoofdpleetse” du 25. Perrued” (Perevare) De onzen hesloted ~eenige aatiafactie weged geleden etrout Foor_ schrotam rolcked ondo vleckon aeackeran ROAtE gelts brund- 4aailtemt betrelt Hoijdenen’ Parnuan; de Mooren eIcuserende hen altijt genegen OdG comnmerale bebben gatoont endd nock d’onaa doorwandelen Yootichrlyhu curt alie mogelijke bulpu ondo “aaiglentie huddon bowenen Zoo Tuto Tuticorin nbenlell” 40.000 realen , of dat bij gobruecko van died noolalec Roude rorden hare Teapecutito reroken ende plaetsun i0 den Wrnal Aitcaron Mnd C ruineren Dic hot Cbriaten- of benedun INutucurin Ocl wel de guostulijckou daer rogidorunde bij a baentie hoofdpetengating (cie baneden bldg, nool , heer schult reuueude gevluoht ETCD nimen voorgeatelde couditio Gc0r

Trorandoor Baldaeug’ KUt Choromandel) , Tricheudoor Miri chundur (FgL Hunter Ldrtttet- 92; Danvera Portugeae 293} Volgens Devoner Kaynlpatnam #aa *hel ganaohe Jandt Jear orur bodrouft” pagoda hadded bezut eudo nquich€ TAnachen dan dacb dat wijjnde uulve ger aatut Iaten nict ge Retd nochte gudroncked buddan Madx det de Portugese Lareen hondert MeAT jeren Tochten Reaen In At dat de P”godo hior geataen hadde aonoijt den UCrCOOdUm hudde bogchenon verronduren gijodo costolijcke CUI- 6ug0n conatigen Tak donker sonde gemaect zijn* Wij pereluccerued echter (QHNM eijach Your alle #erkan valdoen moate wordun weIc le”ot mocutod doc JLGIT ujjded weder EcuD mnonten cnman ande ontalagen yorden De duur Dnanoe Heijdenen” gerden bre dechatting betalen de -wijt erma erde pagodo” dulr onde d0 onderhorigo stad” Kuyulputuam oudorging de atrif #cigoring geetold_ nudet Kuyalpatuum den oorlogh godouurc tieert hedde. wurden verbrend Lrge grute efgoden

wad8ne RCAr coatelific ende niftnomende achcon geunodon #ton Iuje huijaon ondo conatige pugodun goruijovor Udo acheode gemaect” (niet ecntet pegode Tiruchondur) Deae onaaobte opweokingen gelove don rijene beugen end e millen Rertroneon_ be Jube woijuich VBrEILAD Jijn Yodorlundache wadoQUD TICUr moedich te COmCDa turguD Ded grotun #god Tritaonudour’ werd 1854 weder nAA T Hedoore gebrecht _ dengelzun de blinde mengchen Foor goede EDME Dferen maer Imen; heeft daer toe guen oooplieden govonden ecraten ijver _ hot #chijoe = verlaeuL sijnde” . 510

BENLEALI NEDERLANDSCEE GLOOTROTELED}

goero Up bet *Heijdena ofte boven Tutucorin’ betwelk reigerde, Furd de boran bedoelde badreiging toagepaat* nadel dur vijandelijk - beden REran bagonnen (Onwitgeger Oenerak Muarce 19 Deceubor1661 _ onuilseoeren Ertroct utjtten Dachregister gedutirende ferpalitie Shatgtt 7g4. Denvera Portugueta 998 f)

Truslaedt oijt het Portugees zijode contruct bij die van Tutucurijn gemaeckt den 12m Februerij 1849.

Het is te deser plaetee van Tutucorijn hoofftplaetae der kercken die geronden wordcu Ya @ Cacp Comorijn tot Pariatau rcgen d ’Hollandtse Comp” sengelendt de Here Joed Maetsuijker, gouverneut onde spcrintendent YeD geseijde Comp” in de quartieren hem gubject Fav cijlendt Ceijlon comp Fau 10 vaerluijgen met Feell volcz Fau wapeded ende nadat in eenige plaetsen van genocmde cusst aengelandt euder ijwandt beochadigen , gijude gemelte Here de plectscu van Tutucorijo. zijn #ij ondergeechrerene reli geussen hooffdcn cdde Fordere jn wooudercn va @ geseijde Tutucoriju _ zijude een plaeta ren de naijt veu Madure overeengecomen bem biunen drie dagen_ een vapck nemende heden avondt te & uijred _ brengen veertigh duisent van 8t1 en dat in volldocuinge Fan echedcn ende verliegen die gemelte Here seght , gemelte Comp” op dcze cus9t geleden hcedft dacr ouder gerekent de oncosten in dege sloto ziju gedacn _ relcke vecrtigh dnijsen R” 800 baest aen gemelte Herc zullen ziju ter bandt gestellt off aen die hij zall ordonneren z00 zall bij gehouded webcn te largeeren de voorechreren pleeta Fin Tutncoriju cude vordere kerken ende plaetaen der Paruas Fad voornocmde cugst sonder eenige acten van hostiliteijt

benaden blz. 511 nont De ligeing hiervan durfik niet bepalen. Miagchien Velentijn’g Peritpatnam Ooatud Eilakarui? Omtrent do Parruea Pere vaa of PereFaIS gekeratende perel-Fisachars- Folk deze etreken (vgl Hunter Gantter 162 _ 70) , deelt GenTul miarict 1661 hul volgonde Tede : Aut Maduru Korot Weroong ~bij drie-derbundo voloken , #elcd -Heijdeben’ (Hindoen} _ Hooren (Mohemmedanen} ondo Cbristenen _ aijnde genaemt Parruas Rpor ande Gerchi Folct onder Dlticn #olcke do #udure gecd gomoeuacbap willen hebben ende aijn dene IPILTTIIE Feelc oude

jerun Chriatenen gewecst ver d Portugnseh ojit Indin berron hebben , doch demaelFer nomate eldaer door haor toudocu IPnvudoin gelormteert cuAr yooron vecle andera ceramanien hebbonde Gehut Deae Patia 2 onen langa gemulie Gur verapreije _ delc bijaonder dele Londcr Voorer ende Heijdenen vermenght end e HALIF booftplaelse OO8T-INDISCHE OOMPAOND 1802 1800.

511

jcgena de sellve bij der bandt nemen mits Fan hare zijde geen picawe oorsaek werdende gegeren ende verklaren wij dat bijeldien de voorachreven betalinge niet rolght onae persoonen niet aenc sprekelijk gnllen blijven , meer zall gemelte Here hei betalen van de voorachreven plaetsen ende goederen in deselve gevonden. In kenniese der waerheijt hebben met onge bandtekens onderteekent: Tutucorin 2o2 Febrqarij 1648_ Was geteekendt Francleco Wall- hejijro , Anthonlo Cerrallbo Xosqulte , padre Dedeco Cardaso , fr: Joau de Sdo_ Joaeph _ etc".

Vermita dabaente bovongonoem den Carm

jnwoonderen" het onmogelijk makte binned sollve gelt breogon" doze

utndofto vlocru IMntuabtin duor du booft patiugetins TDonudutidh 8ij0 , Mno oamu Waur Oruthedod ajjnde al6 burgermeeatere Oniae lenden Deae PatNins bebben l0ge dubu g"badbo cuat haro publijcke kerckon Jode obaron godydionet , wordondo bediont door Portugesen Joguiton _ Frunciacapun unde andoru sijnde ecbter immediute onderdanun ende pubjecten rooracbrever naiok" 'Fan Madura) ende het alderminate croone Portugal niot doponderende De kerken zijo uijt baer oijgen boure gefundeort umo geaticbt, Yonouc dat do cniogh Por_ tugul ofo lament RoGet dart het ellerminate beeft gecontribueert " Det de bevonera dero Viaachortkual Coata peroarie] Teede so8r kotst dor Portuzuezun de Cbriatolijke loor haddeu konniu g0- maart ZOGIIU zukgud _ boure niet wbarachijolijk de #& Bt Tbomas-Cbriatenen Ayriache Chriatenen waren blijkbaer meer weatrearis goveatigd het Legen woordige IrevuntotL Tutout Doordolijk op Euat Malbuar: vgL Ialu *uT Ganttest 470 &; 408 tonh mogelijk Upat eohler acaat dat van de cijde der Portogeazen reode apoedig n4 hunne komar hel Oobtan onder d0 Puruvuls hel bekec-r0guwork begondob dat voorl Frunoibcus Xavoriug ook hier (1542 -1544, enz-) beaft gewerkt (Ygl Baldeens; dlbur Erdl Cnormindrl bldz 146 Runter #orilent Van Nnnuwernun Xaoariua bldz. 90 297 576 _ enz } 512

QRNRRALB NEDEEL AXDSOHE GROCTROYBERDI

longd bij ondurstaando overudcomt ber dou 4" nde stad half Laren half ooohluickinge (Maatauyker) cndo den Rant - Foort ujtgepluudort_ 4eo vermGrCren op de boloofdo brandeuchat nioe Feol mBET rolgen (LvdC Jom 6463 ruA ICD butenld}, oudo den

Cap” . ende geestelucke a4ns toagastaen allea bjj halon endo On betalinge tnut uije TAKCI doch sordije vonden a0 daten endu elcenny dact ICO g lieten OT_ epriogen (Onuitgegeacn Ertract uijlern Dachrerieler aedujjnnde 0 Brped4i utucurn_

Trauslaedt uijt het Latin zijnde peder contract met die de stadt Tulocorin gemaeckt deto 187 Februarij 4’ 1649. Wij ondergeschreven Franscisco Mellhore Capiteijn deser btadt Tutucorin cude der rordere plaetgen daer onder borende ende Antbouina Carvallho Messquita Ficarub der stadt Tutucorijn eude der vordere plaetsen _ mitegedera Didacus Cardosa der Societeijt Jesu rector F8n Collegie vad Tutucoriju cnde der aunere residenten Fored met deu Heere Josu Maeteuijker gourer’ TBD eijlandt Ceijlon wegcd d Hoge Mogende Heeren Staten Oenerel der Verecuighde Nederlanden ende generel der prescute vlote cudc crijgaraght, overecu gecomeude Ferdregen _ det wij rege gouden troghten te brengen , vee docnelijck zoude ziju_ dat brandtechadt FOOI dege btadt ende plaetse ende kercken daeronder behorende biunen drie dagen betaellt soude rorden somme van 40.000 R” tot reparticn de jujuric endc schaden VBD regenten jnwoonderen dersellver plactseu z00 gemelte Heere beghl ontfangen Ende allsoo biunen voorechreven corten tijd vermits absentie der jnwoonderen Oug oumogelijck zij geweesl die zake te rerrigbten ende bctsellve gellt breugen hebben wij verder VRD gewelten Herc ootmoedigh ede met gebedeu crjoght ende vercregen dat bij den genoemden tijt geliefide uijt te rccken tot ulltijmo Maij ccratcomende met beedighde toesegginge _

Vel, peneden HOUl Inlandache #oldaten (Fgl: Hobgon- Jobaon _ 488, Siluo ineo Jlutucutin doorguony uedige Portugasu cvoplieden plgen gevonden Rorded ein ner hered handel drijvendo YUSCD coroot Portugal letinge dep najcz (van Madure) doorgaena 0”CI deael oe0 4gcot conaul otte Bij hum uocmem cnpitoin geatalt Geworden aonder Foareohrered ubt oftu zlecke Tutucurio Fconahrerer Hecre coningh verder aangeet Unuitgegeeen Csrb antwoordinge Toe Portugestr unuamrourur Her oeargegrtrn het]gepanseerda Mnten Mtucurin OO9TINDISCHE COMPAONIE 1802 _ 800.

518

dat wij van onse zijde alle vlijtt cude diligentie dic moraliter mooghlijck zll Wued sulled ECM 7 eudcd , det de voorchreven somme biuuen genoeuden tijt werde betaellt_ alsmede dat mettcu eeratcu Fan desc beloften ech obligatic werde gemaeckt ende voomaemc peraoonen der voorachreven plaetsen onderteekent _ raerbij haer gullen verbinden Foorachreven gom me binnen de genoemde tijt betalen ende bijalldien oorecbreven betalinge niet volgt verclaert gemelten Heer gouverneur det zijn toevlught weder zall nemen tottel reght 780 oorlogh tueachen Folckeren gebruijckelijck _ met reciproque belollten 7ad de aijde van den Heer Gouverueur dat binuen den genoerden tijt de voorschreren

plaetsen , deraclver jugeecteuen raortuijgen goederen z00 te zee lende gcen molestic olte hostiliteijt sll geschieded , mitagaders dat de voorechrovCn betaliuge gevolght zijude, FoorechrFen volckeu om de geroerde injurien ende gchadep nogb zcC nogh te iande Ineer zullen worden beschadight door hem pogute ijmandt der ouderdanen van de Nederlantse Compe, iu pergoonen noghte gederen Jtem belooft de Foorechreven gouvernenr det z00 haest hem dit vooruchreven obligetie bandt gestellt sell wesen met een decllte het bedongen gelt_ Federom gended ende doen sended Ball de 10 vaertuijgen die om zijn volck over te voeren genoodtsaekt is geweest van hier mede te nemen_ mitsgdera de drie clocken die Fegh voerende_ Allee ter goeder troure ende sonder bedrogb Actum Tutucorin. Febraarij 1849_ Wag ouderteekedt Joan Haetsuijkor Francleco Hallhero _ Antonio Cerrellbo de Heaqoltta, pater Didacua Cardozo:

~Het welck hara aijde gebreecke gebleven aijnde_ sijn roorachrevon voertuijgun THUL Coijlon govoort ende do Singeleso eoldatun principale buijt gebloren” Otle eranteovurdinge Uit ,de Kuto Pieter”. pedre. Gebeel dez0 gebanrteni; heeft *waad bloed gezot bij de Portugcozco InoL wij offioicel in vrode WTCD auoleiding gegeven protugt (1849) Portugecacheu gezent bij de Staton-Generacl De Luailannache lozing dut de Portugoezen in Tuticorin pan yLA utonco OucT O = ~protezie ende gehooraambeijt” Portugal: De Hoogo . Rugueriog Bateri ontrende beweerde dal onderdanun TWO oaik JdlduTZ (Vel; de genootda onuitgege- bronnan Danvera Parl - 94ase 250 ; 298 Tiene luzio { izezina afwijkt Roder- lendacne hronnen achter ook hecft gobruikt Danvors’ #crmouduD dee Patlengm betzolfde ala Kuyalpatuam juist: Patedam bij 0na naclnt Cuilputuam

Volgr. III 514

GENERALE NEDERLANDACHR QTOCTROYEFRD}

CLXXXYL KUST YAN KOROAANDEL_ 27 April 1649. Terwijl Mir Jumla _ veldoverate kroon dolconda” _ dru xtrijd in Curnaties met Gord gorolg vuurizulc wisten do Fortugentoor- digera onzor I C hem, dis dagen nor ganeron FTDE Fundt Compe” bewegen tot hel verleener allerlei oorTechten 268 bg onderataand kanl ,_ belwelt OnkerL golegenheid gaf, hel 4antu hate n udolatillione lunga Koat Farmmude Ruuar vergTooten , guschiod (Aanteokaningen hel Oontructboak Zerland ; onit- VedurtI Uiiao7tr Lourtu Pit ,ir Cusleel GeUlria” Hetmr XFII _ 21 Jan: 1632 Qrneral Midonuee 18 Janwri 1649 [652)

Caul door de Heer nabab Micrumela Mierhametsahij ea0 d’E Comp Ferleend den April 1640_

Ten gapgien UE segd verneemd Alet brue Uwe Compegnies uegotie rillen drijven eeng beproeven_ ofte aldear iets goeds in den haudel FOOI uwe meestera te verrigten gecve deese vrijheid daarom 44n d’E Compagnie weted det UE gullen vrij sijn ven alle

thollen eldaar ende pleatsen rondom_ 9u0 Fel veu de coopmangcheppen dic gijlieden Eoopt als verhandeld_ geene uijtgesonderd det Vour ceu jear dato dat UE de uegotie op die pleetsen begind _ sulleude , RBuuCCr den heudel UE aldaxr relgeralt genegeu zijt , deselve aldeer te vervolgen verloop deggel ven jaar? nader vaster contrect _ dat eltijd duuren sal met UE maken deef veD nienw caul verleeneu_

Uit Contractbock Zerlnd. Zoo spreekt Contractboek Zeeland cuU veriound don 27 April 1649 daarbij Jerd e dan der kleeden Armogem (zio hiervodr bldz 337} snllen werdcn genegotieerd g4lergeerd werd" Hut Obntractboek Zelar} teekent biorbij lumporwo" (Allemberve in Gencrol Histpd 1652}. Bedoald sijn bet tugonwoordigo Allap parya Alampara) Noordan Pondicherri _ aan de ruat #aBr Bal- daeua' KIat Coramande ded ouk plnatA Alloabrue heeft (VeL JentAT Fortlat 152) Nog noun het Contractbock DedlamC Caul of eijgentlijk Pereing 74 briefje Jedrr Ivon Hnen Meij 1649 duarbij d'E Compagnie hEET dicnaeron_ liberucrd elve thol , dio volgens 8jn jongate mocate betaald wardAI Taintemanob handel opgekogt" (Vgl herrdt bldz. 468 mool Vccer 282L Contradbae != Reelatln DOg , det cmut len rogcut ovor Curiugocln &" Op %4 4pril [050 een part contrnci (i9) aangegean eeniglijk den insaan OO9T-INDISCHE COXPAONE 1802 1800_

515

CLXXXTIL CEILON: Apgnatns 1649. gevolge der onzezate rerhouding IenaTiD de Braziliaanache g8 beurteniraen LAgenover Portugeezen hadden gebracht Thijesene grove bottichoij" zoullR Heeren XVII diune optredon tegen- oycr mabaradje Kaudy (zie hiervoor_ bldz. 450 , noeITe don , trachtte Haeteuyker wed &r" met dezer Forat Fan de oorlog reede Teer begonnan goeden Coln ROted Ondorhundelingea wurden 4edert 1646 govoerd #dku bet kriigubedrijf echte dedun sthzen de onderbaudolingen Lrm verdtAg [638 (hiervoor bldz. 308 herhaaldelik apreke Ia [647 atelde Radja Jiog" "jjzigingen akele ertikolen dere ovcrocnkorat TOur Mot Groote handigheid groot geduld #udCm de onderbandelingen door Maatauyker geleid in het midden 1649 werd verdreg [633 aCI- mnige opzichten gewijzigd _ weder bekrachtigd (Vgl, Valeteija _ Ccylon bldz . 121 V; Berigten Hiytoriuch . Osrootochap VIL , bldz 377 - Accoort contract gemaekt door Adar Westerwolt . Extraordinair Raed Indie commandeur tegen woordige vloot dienst Ven de Door-

lijwaten aangannde Inderdand xomt Contractboek Amatardam F@@I ~unlnsinat 4L (den) groodt erneuryon 06 enden CoringoulipaIij Ponnemuelij onder gou; 4rnalr {ondergouv TmtuT den Heer Mier Sumelo nende Hecr Kourernou Aroolld Meubsen Icent eude gegeven deo- Aprill 1630," Hot vereenkomat wanrbij deze groodt gouverncur" zicb rerbindt Nederleaders bunneu hundell benuiPzaam eijn"_ maT niet publiekrechteljjked uurd De

plaets Eelud broU udhaordn Onder Ceringoulij” = Faaronder ook Tragortcert Cheour” TAr Nuderlezdurs Tnctar bedden: Kuranguli ligt M_ Madrab Cheous bekend mudue Flnier Mauttect 420 een rivier Cheyair bunrt Uit Contructbcek Zrcland . Mee oog mededeelingen bij Valentija Bcrigte flrorycn Qenootachop ie niet twijfelen 4 juist - beid den dawum het eremplear in Urergekomtn orern papieten Calon 1703 , beefe Anguatus, De Maharadja teekende eenige maanden later {vgl, Valentijn _ Ceylon , bldz 127 ; Berigten Hintoriach Qenootschop; VI _ bldz. 889} . Zj sij” (conder datum} opgenomen het Contractboek (tuaachen atukken Juni Soptomber 1647} onder den titci ; Copic ertijeulen wneringe den ol Ruije Singe Yerauourt veruduriogh magl gedacn #crdun Voorzoover poodig wija enkele dbOFven In de noten bij dit contrct: Iduu eruiulan Koten Yoor in Onergekonen bnntT popicren 1647 Med Yaar iel opEenomcne lezing hel verdrag 1638 (hiervoor. bldz. 3u8 _ V nBem Ieen #ijzigingen bucekea niet spelling bewoordingen 516

GLAMIALL NIDERLANDECHT GEOCTROYEERDE

luchtige Hecren de Oustindinche Compagnie_ die ’ Fel gerondeu hebben, door approbaetsie de Heer Gouverucur Genera] Raeden India 8am cene zijde ; eude deu Berenissime Zeer Mogende Raje Bipge Rajie, keiser 78 0 Cellon etct, met vasalev ziju Rijk onderdanel Ziju Loniklijke kroon

Ende ingeralle dat ccnigo Fa0 dic voornoemde fortreasen , trenchementen eude andere defensive plaatsen _ Ter die zud ep mogen wezev door onS Ziju Keijserlijke Majeateit wierden ingenomen 8 ’eischt ende [iugevalle] det Zijn Mejesteit [zulks] begeerde dat dic [deu] Onzt krijgwofficieren soldaten , geschut nodige ammonitie Fierden verzied bewaert tegens de magt van den rijand ende [ingevalle] det dao oordeelden , dal uict gczeide fortreasen sufiicaut nog defensief gcnotg waren , baer tegen aln dan zal Zijn Keijserlijke Majesteit gehouden wcczcu die doen verzien verglerken Op zijueu kostc tot dat die gefortificeert ziju.

laug det de gchuld F8 0 de oukostcu gedacn bij de Compegnie ten dienste TRU Zijn Mejesteit nict zel voldaen worden zal aen geen ander palie canneel mOgen gegeven worden els pen de gemelte Compegnie alleen 20g Foldoeuing gezeijde schult zulx omdat Hollaudeche uatie AAD Zijp K. Mejeateit hceft altijds gedaen goede cd getrouFe dieusten. Zo lapgh als deze vrecde gemaekt in eeuwigheit a00 do zijde F#p de Hollendeche natie onder- houden Ford #eD geep ander natie canneel gegeven worded Dogh auderc verboode goederen in deeze capitulatie begreepen_ maar bct Beviel dat cenige dingen van de andere rijken zouden Fan noode zijn tot dicpat dit hof _ Zijo K. Majesteit de Fooruoemde goederen zenden geren aen die landen die onze Fijanden niet toekomen

Vcl deo aanhet oorapronkuliik verdreg (hiervddr blda 808) Yel hiersoor blda. 309 noot Wat cueydnud staa! , doar duidelijkheidehalve iugevoogd_ Dit artirel luidt Energ hut oorapronkolijk artikel veel minder Atrikl; Voigens de vorgeatelde *Arttjculen' 1647 wilde Radja Singa OOJN DISCEL COMPAGNIE 1802 -1800*

517

1. Dat ook Ziju Majeeteit za] zijn gehouded be0 de oukosten schcepen die zijnen diensten van zijn landen zullcu nodigh pzed dat wij ten minste alle jaeren konneu wegreuden Een twee bcheepen_ geladen met kostelijke gocdereu gelijk ziju caneel, peper, cardemon iudigo FLsch bet overige (volgene den tijd de conbtitatie FbD de lnded) de echcepen die Balaria of Agatatera (?) geen

Zijn K Majesteit zeltocslaen , dat Onze kommiaearis e kooplieden zalled vrij guen ende waudelen routom in de lenden Tad Zijo Majesteit VAD Ceilou zonder eenige quellivgen of schaden , hud negotie ed baudel te docu met dc ingesetenen de genoemde landen: Eude Dadat conige gocdereu binpenslands zullen gekogt Kezed YOOI die prija_ det dic #eerd zijo in d0 hevenen den zullen gezijde ingesetenen gehouden Feezen die gekogte goederen koopmanschappen met dreegbeesten brengen tot Op dc strand logie acheepen_ Maer die gekoft ziju VOOI prijs Fau bionenslends dan zullen de gezijde ingezetenen dewelke die goedereu ziju gekoft niet gebouden wezen die te brangen eenig van die plaeteeu zonder daervoor betaelt te wordeo. Ingeralle dat een Hollender of iemand zijo volk een mibdacd begaet in deze etadt _ dorp beren of eenige van de lauded 'Zijn Majeeteit _ zullen oliciaron 7a 0 de justitie sldaar gehouden wezun die in verzekeringh to nemen , zcuden pa de oficieren Joatitie YaD Hollantse patic dic naeate zullen zijn daer geatrlt worden Folgeus de beguene miedset Op dezelve

het rerbod uitroerhundel zijue ondurdauon Wleen beportt zien tot' onae vyenden ReeroD volgde: ndie d Hollunders vrundun rijenden zijn d'Mejj' Gaolvo ook ` xijo: Mapleuyker remarqueerde eenlijk det bet 10" untikel opzichtu ded Cilnoo niet dvintentio overeoukwam 4uetnnuredo P dem relcdelat FOnT du Nodorlzduru niet balf coo Rlaro sijo Tannea andere natied daerdua Mmede duel kregan _ behalve det het 70ng0 contrict exprejaniijk bedongen dat wij dio elleon moealen bobbon iu wolko hoop Ziju Ed godachto vooryurduu dan ook Op "PprO- batio de Hooga Indiasche Regeering oudortookando Op de tuggoben_ beatjos Kepleatato touvO ging Mebaredje geateld {Arttjculan 1647) Bchrijftout Foor Jakatra ? Ook dozu toovoeging werd toor den Meharadja gowengcbt: 518

OENEBALE NEDEELANDSCHE OBOCTROYEEEDE

manier _ ela icwaud de ouderdaeueu Ziju Mejesteit _ Yap Ral netie hij zoudc mogen %ijn cen miedect kozt begaen eenigen de plaetscu wacr Hollauders vooued z00 zullen haer ofticiereu ministerd gchouded WCCZCu die zouder wijtstel te zeudeu pe de oficieret Fab Zijo Majeateit _ die de nestc zullen leggen daer gestraft wordeu volgens dc misdact die bij of zij begaen heeft Maer als de onderdanen z00 Fan d'eeu als ven 'aander zijde _ breugen saufconduit z00 zullen Fergeven rordel vall de miadaet _ die dat zij begaen hebben behalven vau crimen lnese [nejeetati9_

Dat mede ieder een niemgud uitgezoudert _ FBD die gecle die met ons bandelen gccu megt ze [hebben achter t houden eonige van de goederell over Felke wij met hear zullen gecontraclcert hebben cer dacrover satislactic coutentemeut docu. ingevalle dacriune jmand in gebrecke gevondeu rerd hij datelijk regens oaze overheedeu in hcchtenisse genomen Forden orergegeveu Acu ecp de oficiereu justitic Zijn Mejesteit , die het naeste leggeu hem satisfactie dvingeu ende het zelve za] vcrtaen worded schuldenaer die iets za] schuldig hlijven. Eude ingevalle ded schnldenaer niet heeft om te belalen zal denzelven dcu crediteur orergelevert worden:

Dut Ziju K M, Dog zijue ouderdaned wie die zouden mogen eezen nict zulled criogcu dit gemaekte contrakt eenige heijmelijke opeobaere correspondeutic wet de Portugeesen houden die onze haer vijauden zijn daervoor altijds gehoudeu; 10g zullen dezelve niet konnen maeken met de gezeijde Portugeezen cenig accoord of contract coopmanschap of andere , Maht contrarie die te houdeu Foor haer openbaere rijanden. Eude [gevalle iemand de onderdaenen Zijn KM_ quam ccuige goederen Ferkopen Portugeesen die moeten getraft worden tot een erempel de anderen. Hier woru verklaert , dat dezen erticul punctuelijk onderhouden worden , zoo lapgb als de Por-

Ecne padero uitwerking ertikel [2. Ook omtrent de wijziging

begiusel , neergelegd in het oorsprontelik

dit artikel sprokun do Artiiculon 16n7 O0gT-IYDISCEE OOKPAGSIR 1802 1800

519

togeesen vijenden zullen zijn maer ingevalle det deezen Zijn Mejesteit q08m Freede bebben met Portugeesen den zullen die als Frindep getracteert werden.

Dit coutract is gemaebt gesloote bij Ziju K. Majesteit vB D Ccilou endc den hcer Adem Westerwolt, Raed Extraordinaris Iudie , COIIL ndenr de tegenwoordige Floot ende den hccr Willem Jacobsen Coster_ admircl de Gczijde wloot _ land Jad Batticaloa binnen palijs van Zijn K Mejeateit, den 28 Mei 1898. Zijnde tueschen den Zeer vermogende Heer Reja Singe Rajic _ keijeer

eilend Ceilon ende doorluchtige Hollandse Com- penie eedige differenten opgeresen o=er onderhouding Wan boganstaande contract: Heeden den 4ug’ 1640 % zelve; door Godg genade gerenoreert tugschen Zijn Majesteit ende den Gourerneur Raed pa D gezijde natie _ bewijs reerheit beijde zijden geteekent de fortregse Zijo Mejesteit: Gale deo Aug: 1649. Ondcratoud ende 589 getekent met gewoonelijke handteckeniug Van Kegle 8ings Rejle _ vaerdevena atond Zijn K_ Majesteits zegel roden lekke gedrukt Iager : getekent Jan eatsujjker Albert Hoogelandt , Burgaert CocI , Joeu Croon Pblllppus Aogel ende Vogel gecretaris. Daernevens Btont sCom - penies zegel iu rooden lacke gedrukt:

lele bete

dit artikez ie natuurlijk in 1649

nienr du overeonkomst toegovocgd Hot woinig Maetaujkur Op do duurzuambeid boruiouwdu rurdreg aleunde blijkt oit wet hjj scbreef de Hooge Regeering Batevie uD Iich nicetogenatundo bel heruieuwou cqubitct vrede Bagia’ = opregta meoningen roinig Rueda onoi bulosud dowijl hij zijoe Frade gengen nonic zoude hunnen onttandad Feahalver Ed. Comp” hem door middol guwold rudun roudcu IOUUUL breogen” (Berigten Hi- torisch Ornootachap bldz. 889) De Noderlandere metam eijo boogmoada 1an : Foninck Radje Singe eijndelijak tot Broote dweeaheijt roryiet dat Horu God genoeme rurduun wilde dut de Nederlendere sijne ondetdeded Eoudud volgou In UezL ngodtloouhojju” Kord boob Tero geweigerd (Onuitgegeton Getol Missiae Janan 1662). 520

OBNEEALE NBDLELANDSOHE OROOTROYTEEDE

1. SURAT: September 1649. Het dourzottun Onzer monodoliexmtkulude tuT opricbto bet Haloiacbo achieraileod ~onreietad 7rnrlen bot tiu (vgL o8k hiorroor; blda 884 =v_ 414 _ 487 _ EW) Tutaththttadde gevolgen Veor de inalui- lde Malaka (vgk biervodr blda 88t) door de omen had eterie YWIL plaats gevonded rooplui Voor-Indid _ welko het datr gewilde opfochtum bunoo menUICturCm bet Maleieche achiereilend WBD brachten. De Portugeazan hedden Fear Loegelulan IAT baar onder hun controle gealeld Leranb met de tin- rijkju bopalingen gotroffuu Oin trun doul der cinleverantio (edurande insluiting Melakka Joor de 0. I Valatt blijveu DUS LAD zonder bot hundbavun dier controlo dier beparkonde bopalingen do kooplieden Burat RurOD du6 Gedurunde cobigo jarep dien nleuren botand_ gewoon gereakt: touatend hoo voordeelig. roobtan Atjah (Perak Atjebeche valeltat geblevon} door tjehucbe udolared uit do rijkjes gebaald aleten Atjab hndl kluedje welke dallT D4[Aumantale Weatkuat kmbMAn nadeele Compagnie’s hundol alwucI. Tod opzichlo Lioquartiaren Icer bad Fan Diemen reeda uoorgutuat. Terenovur Europuuauhe sobopuD Yurd eontolpolitiok tobgepaat (vgL ook hlefFoGr bldz. huoc 1). Mot Atjoh werd in 1645 roguling getrofon

MlAeQUAUD Helne bovredigoude oploaalng behben gege indiep zij ip practijk gobracbt geworden: IiaT Moorau” Voor-India bleren Op Atjeh Maleieche kchierenano hudul drijven do 0. 1 C Kroce plaelsa tbin Toa 8 acnoone #uorden b4qe een Friondelijck geluet” boeatend ward {0o , dat !n 16016 goed geun tin Maluischo chionilnd dor 0. I C xutu gukreged dal mon Meleke TAD dulr Daperarpon nlet gebed nGewoont aouon bubben Diut #uders dan ofT men triequei coop badde geaelen De gouverneur Malake Thijasen, 01-gouveruur Ceilon onhandiger gedeohtaniage rrf reede het denkbuold E4D de hand dFung &8k tegenovar nandalaren Voor-Indie (Buret Mocht volcq Iituento4D conidJI vertoden blijeen , bondan Maleciev c”cntom Vert rucht guglpat’0c #urdum unoe nt andcryinty Terten hendel tijt tot tijt noch DBeT Tersbman Den Joli 1647 Rerd Rade Indid batlotan , dan Mooren Jorette Choromuudol Bongule , Poguw buzoo#oore deu bandol a00 Atchiu tiuquertieren t inturdicuren poano dt wodor coecowande veraobiinan dat Foor goede pringen Bangealegen gulon Rerden En de Hooge Regeering Loonde haar dazo Taaointic Otnat I” det “llevu do Linquartioren werucd Voor

Uie bet Contreotboek: Fgl Boutcalolen blde . VI Ecn geneeainiddel: OOBTLY DIBOHI TOlB QHF 1802 _ 180.

521

Fraemde haudolareu afgebloton cok roudo Atjah Kcru door onzo pobopon bekruiel Inmiddole kwam Weder pAna (vgl biervodr , bldz 8AS ontatemming tonnohhen de 0. [& do Sumtaoho autoritcitun 0YOr aangologenhodcn muor bizouder de toauta ndan Burat zelf betreffende: In don wlont vao 19 op %0 April 1646 onze loge deer FBn omtrant 150 we gewapende Toower beaprongob oudo Inut Rorole goupolieart = bondor dat d’onee oonigo LaRAtuntu Jdgun Gouverzour ofto des gtedte wacht i8 gudeon in woloko furie den porticr ande tmea 8 daiatenter deerlijok gequetat mletdym UE BlAT portior ande udsiatant o#urledCD sjjn; po Gouver- nent dood Wutr tootora atrafon e bot geatolono loruR dern geved : uclofton ma 0T goen effecten ” De Hooge Rogeering beeloot don Juli . anacke door Kipeten reaaercn” sond in AuguBLus Diko Eloot diyriueti onout bovol vao den Oud-dunmtAt Sunit Lroud atenteud Mon FTAET Gotd ende boudigh UCoord (zien) geobtineert” Taarin onder Iaat ook diende Fordan bepaald Mnorn VOOruom Von mot farU JChupon Burette Beagalon oudu aodoru pIBUtHuD Dior Atcbin Pere Quoda Oedjong Balangh Halecce pullen mobton rerlaten hot middon Baptember bracht de wlool Barendeen Suret twoe voroverde scheper Foopraron den Grootmogol ter #rue “oderhalf millioan guldon: Dazou Odrarwncnecn ahgb hooft judou oaden Bou rernaur MnutiOBM enoe allo Lnordlno ooopliedeu boodanigon_ Fraokoiud aturetie ande nedarige pubmiaaie reroorasekt datae {van) debe schriftolijjoke voorgeatelde 28 articulen (pad dee)} daLelijck aonden dinc- TAM Van Teijlingen (opyolger Burcndaed} bobbun

boogestuvu endo juguwiligbt_ oook OP haren aloaral aolamme lijck bes wooroo Dnarnb werdem lounen goudy #odoc do Surutacho autoritoitod torug: Eeg0Fed oiet ontedote Faninuatt Tud YWIL touzuggingon ontrijkende antwoorden Op vele Oncp elacher ziut) praemetuor poru leelden cnde rellioht eenigh obatacul moche erooraz Acter hoewel de vrioden contrario verouckaron Vel Heerea Bouwutormn bldz. VIN XWII XLII_LYI Dooumenton”}

Dunderstaende artijcolen zjn de gecommitteerdeus d gouverueur Miermos die BCEI gaerue eagh , [t] dilorent spoedigh moghte afgedaen eude alle questie ter neder geleght werden op 18e 7bw 1849 roorgedragen ende hebben daerop d vollgende sudtroordt becomen.

Eeretelijk vereveken dat cn eijgcn packhuija neer on8 wellgevallen pleiju FAu Caaatcell DogCp timmeren deerinbo onse

Karendaen Teylingen. Touvurocur

1848 nle roodnnig afgetredou

opgarolgd door Johan

Burat nameng den Orootmogol. Vgl: biernodr , blde 288 280 . 522

QEXERALR NRDRRLAXDSCHE GEOCTROTEEEDI

cargegoenen ip plaets [int] Moors tollhuijs decr desellve jaer- lijex veell Fermindert rerden merckelijck ouderwicbt sub- ject zijn , ter eerater jnatanfie te brengeu mily dat dcu ordinarij toll opreghtigheijt sullen volldoen; eude det voorts den onbccommcr - den baudell gantsche rijck ponder eenige moleatie ofte aff - persinge o@gewooue gereghtigheden mogen gauderen_

Ecn placts offtc huijs buijten dogh dight bij d’allphandigo tot t’Compe cijgen gebruijck ziju OD8 toeglaeude_

Det on3eu haudell Bengele ende d omleggende quartieren liber mogcp vervollgen met exclusie vad alle tbollen_ eIcept i0 Pipelii , daer dc goederen Fcrden aflgeschccpt _ gelijck t vorn firmiu vad Sijn Majj’ geobtincerdt hebben_ dogh bij de schrapeude gonverucurs piet aghtervolght nogh onderhoudcn derwegen daer- oFer _ endere onlijdelijke Fexatied _ ACb den gouverneur Bellesoor Melckbecq hebben gedoleerdt _ door 85er ncijnigh goulaes erlanght ook voorgenomeu hebben , wij _ s00 Fette gewellden niet ceageeren ende geen bondigh couwell Yau Zijn Maij’ OOI gercpeteerde Pleetsed en Fergunt werdt, opec reght- matige saeke met de: #apcnen voor te btaen:

Dit point niet gesdvoijeerdt _ maer pall door dew Com- mapdedr omtrent den Koninck vergoght moeten werdeu: Onder- wijlen gullen de gecommitteerden veel trghten uijt t wercken dat d’E. Comp” tot haer gewenst oogh Fit gall reken.

Tolhuis Maakle Loric deel het rijk Grootmogols: Vgl biervoor , bldz. 267 . Maar hier wocdt blijkbune Koni bedoold Oriasn KimtIn rooral Pippli IBalaso TaTeD gelegen (Vgi biervobr _ bldz 832 , TLr Boytastoden bldz Vgl; hiereodr bldz. 283 Vgl hiervodr bldz: 288_ Bulaaor Webtkuut der Golf Beugulen 210 B0’ N: B Noorden Oribee sedert 1578 tot het rijk vad Grootmogol be oorde (Hunter , Qustterr YII , 199} VgL Dogh-Registar 1643–1644 ,_ bldz 287 _ 292 ; Doutcetoffen , II , bldz. 439. Bcbrijfont DoHuT dooh “? Contraceboak Zaland Fordt genoemd Caul den Berlaekeur vab Orira duo 1648 KIlRT bij tbolvrijen haudol bijn rabied ergund” I hab atuk niet Bangetroffen De Grootmogol: OOST-NYDIBCHR COXPAGNIE 1602 1800_

523

Restitutic penuinged die ong neest eenige jaerep in 8uratta [ende] Amedebath onder ongefondeerde protesten ziju efgedrongen aly medc vergoedingh vap de tollen die onse caffilas den Rcgh vad Lgra eude Amadabath hebben moeteu betalen nietjegenateende t Conings frma D9 t’contrarij mandeeren_ Lf: geperete dau , gelijck 9ulx val tijt tot tijt perfect geenuotcerdt mouteerdt 41479_ relke penuingen veraockeu reder toegestellt mogen werden Dit zall ala vooren mede Sijn Maij’ veraght moetcu ncrden:.

Dat ops geroofde penuingen Comp’ logie bedragende 59.000. mct dcn ccreted mogen goedt’ gedaen werden eude det Fegen? spolieren dc logie, mitagadera miasa . creerel 0na volct _ #ijders voort afront, dat daerbij geleden hebben 20.000 R? gulled mocted [oecomcu_ De geroofide peuningen bed ragende 66.000 guldens , beloovcu 0n3 metten allderecroten [naer] 0us eijgen begceren te restituceren aenguende d’ 20. 00o R%, die Fegens spolieeren F8 0 Comps logie ende vergoten bloct ziju begerende busteneren onredelijk te ziju gemerckt de dieven uiet Op te speuren siju ed racrdl zake desellve te attrpeerep Ratem rillde ons descllve gairnc om dacrmcde pac ong gelieven te haudelen , overlevered.

Dat

Mooren roortaen hare schepeu Surtta Bengale eude andere plaetsen Ip Aetchln, Pora , Quede , Oejdljangb Balangh Malacca , etc” sullen moeten naelaten of dat debellve Voor goede princen gullen aenslaen ende Foor rerbeurdt verclareu ter oorsake dE Compe met de lautaregenten van Actchin in contentie ziju gecomen cnde desellve vacrwaler beget houdev om de entrancc ven dc Mooren edde a0derc belctten - deervab oock piet zullen dosistercu YOOr cude alleer alles coutentemcnt zij gedaeu _

Vgl hiervoor _ bldz 188 Ropin doet (in Surkttu J0 utuirere” (Yalentijo Batavis blde . 959}. 1 9D00 ? Duidelijk geachre eetate cijfer niet: Geroofde bedreeght omtrent p0000 uldona meandon 2o8 , toen Generale miesive van 18 Junouri 1640 scurUvOI (Bouwstolen _ b[dz. 872 ; vgl: buzeden} Het Inatate ogter niet gehee dnidelijk 524

QEREEALE SEDERLAN DBCHE @TOCTROYEERDE

Dit beloren naer te comen ende geen achepen derweerts tc largecren Yoor ende alleer staende different tusachen slandts regenten Aetcbiu en d ’E Comp” vollen gall afgehandellt wesen ende dacr nader ordre vaD ded Gouverneur Genereel aen ded Com mandeur gegeven zell werden.

Dat on8

cortcn soudcr cenigh tegenatreven besneden Nederlenders sullen mocteu overgcleverdt wcrdcn dogh bijelldien Fat Rerte handt mogbte zijn , det in zodanige gevel 4000 R” onderpendt ter handt zullen atellen onder reserve del gemelte somme z00 haest genoemde Nederlandera sullen orergelererdt ziju , Feder uitkeeren zollen Op artijkell brengen del d eerte beanedene all Over Fele jeeren uijt dit DBCr Perviaense rijck vertrockcn %zij ende det deu laestcn fugitijff OrOr macudcu dese werellt afigcstorren Foegen geen remedic wcted_ deaellee weder ter bandt stellen z00 vetro doode gebeente begeerten gullen t’on8 beschicken

Dat geen Compeguiea dienaers die descu futitijtf moghten rerden_ zullen mog0n aeuhouden veell min besnijden ende ccnigc g0bellterne gouverneurs buijten tenois den Kot haere snbberatitic vegh daer willde nacomen eghter rerbouden #illen zijo dengellven ae0 weder over leveren.

Dit rersekert _ Fa0 d’Col zall jugerillight rerden , bijalldien uiet in Resepoetae offte andere pleetsen , buijtan juriesdictie Fau Zijo Maij’ zijode , gevlught moghte esen _

Det d oncogsten zullen vergoeden die tacdert beclimmeu Faode logie voordt wackon de Nedcrlandacha ende Mooracbe solldaten gedaon zijn . Acngeeien ollreede geroofide promitteren te vergoeden B00 connen met Geen goedt fetsoen dit 8* artijkell toestaen _

Jaatate oijfer nict gobeol daidolije Rejputane bet N.W het tagonFoordigu Britech-Iudib) grootendeela reroverd door de Orootmogola maat Rajpoetache hoofden LTAT tanelijk ounfhankelijke atelling (Ygl Honter Gartltet VD , 511 Laoc-Poole Mediceral India pusuim 258 6. D0ST-INDISCEE COXPAGNIE 1802_ 1800_

Dat voortacn zoodanige #aght gallcn moetcn bouden dat Comp’ dienaere etde middeled diergelijcke aanval] berrijdt blijven cude rederom geschiedende , dat de schade zall moeten boeten. Werdt BD de gecommitteerde gead roijeerdt ende beloven Z0- danige KB er naer ilesen te sulled bouden det dE Comp” buijten alle schade sall blijecn.

Oftt gebeurde t ceniger tijt dat God verhoedc uuse caffilas iD den Fegh eenige atroijkroovera ’Berndt ende door haer Eae mige goederen te rove Fegh geroerdt wierden dat den gouverneur dier plaets zal] gehouden wesen desellve op zoeken ende beco - mende d’onge reatitueeren ende offle bij palatigheijt va0 dien verbonden zijn , selffs de geatolene goederen t vergoeden. Hierover moet Fan ded Cok een irmaw versoght werdende die ongetwijdellt t gellve toestaen zall_

Dat in alle steden , vlecken ende #cbcu onder deu Co* staende_ tbolleu , rederijen ende gereghtigheden offte wadt nacm bet moghte gered werden _ zulled vrij blijven exccpt den toll Broodtchla Suratta_ Eude bij verTc coudcu belhonen det “Coninghs aubjecten ende nderijen offte onder dien schijn jetwes endera Comp caftilas ofie here dieuaers afigedFongen gij dat de penningen door Zijn Meij” duwen in Suratta zullen mocten geresstitueerdt ende dienrolgende een frman “pardt- p den prceonten eode pemaell? comen rerleent werden die den t’aellve in rekcdingh can pascereu door Kopinge cancelier violateur van Zijn Maij’ frman dobbel ofte meerder gelijck 700 - danige well meriteered afigehaellt te werdcn: Ditzall mede zender twijffell on8 Ferboet Zijo Maij’ Tet- gunt werden gelijck gecommitteerdens ons zijn vcryckureude. 12. Dat d cargatie dcr uijtgaende goederen in de Souratssche tholl zall blijven dien Foedt_ gelijck bij jongbate irman gestellt Hierinne %all noijt eenige veranderinge geschicden maer belooven zellve Op de oude oedt voordtganck ze] nemen _

Wacbt? 528

GENEEALE NEDRRLANDAOHK GROCTROYEEADB

1. Dat den tholl d incomende Farcn , gelijek i. eenige jeeren nee den enderen geschiedt soorte mct soorte zullen volldoen ende betalen.

Alavooren_

Dat O0S sengebraghte cargesoenen mogen rerzenden ende vercoopen aCD #icd ede wer Faerdt het ow8 gall gevalleu sonder dat den Sourata gou Ferdeur Ons offte ecnige coopluijden daerin zal] nhaterten mogep Dit zall o18 inagelijer noijt belett werden

Dat gccnige gouverncur_ mecrder ollte minder officieren int copen elle Tate die ons zoude mogeu dieustigh ziju ende int OP-bereijden der sllver zullen hiuderlijck Fesed doghtc oor beletten zoodanige kelecrs ofte anderc dicnaers tzij Moors ofte Benjaense gebruijcken , die wij oordeelen ona dc besgte dienst doeu counen zouder desellve eenige schattiuge offte lesaten ten dicu: rcgarde te] leggen . Ongetwijffelt zel| 0n9 mede conform de aendieningh van gecommitteerdeng Fa]] de Coningh ingewillight verden_ Oudertusschen beloven Zuratta Comp’ negotie te geenige dage te znllen becommeren.

Dat ok niemandt _ zij groot offte cleijn ze/| onderncmen ong int verzenden onzer goederen obateren offte onse cafilas bouden nogh beletten daertoe cbfred olfte camelen aeunemen veell min desellve efhaudigh te maken wepneer on8e vraght aengenomen hebben: Op ons versoek sall va 0 ded Co* nict gcweijgert werden.

Bij elidien tuxsen beijde de natien eenige quetsic ontstout oude decrdoor een dootslagh geachieden moghte _ dat de Gourcrucury haer daerin niet verder zullen mocijen ela den delinqnent Moordt zijude_ bac bchoren tc strafcu eude cen Nederlender offte Companies dicdaer over levercp door hem volgens onac #ctten nee

Schrijtlont

Moor:” OOsT-NDISCKE COHPAON 1802

800_

527

exigentie Ken gepunieerdt te werden eude ijmant met Moorse vrouRen sigh rermengende , mede onseu handed te stelled 0m zijn behoorlijke stradle daervoor te ontlanged. Dit mocten mede ded Kol vergoeken , dogh in Suratta gullen deeriuue mede coutentement gevco_

Jndien gebeurde_ det Godt rerhoede , bij ongeluck Fen BtorM on weder , gronden offte clippen eenigh schip qu8m te Ferongelucken en de goederen strandende door Zijn Maij” onderdanen geberght gerist oflle gevonden moghten werden dat degellve sullen conser - veren cude nen de eijgedaers restituteeren moelen_ Dit werdt ten volled toegeataan dogh Federzijts.

Dat wij Foortacn de procure den rouwen sallpeter mitagaders nfineeren dlersellven vredigh mogen bevorderen cude det ons zubellterne gouvericura noijt iut rcrzeuden dien obstccrdcu veell min eenige tholl olte gereghtigheijt (gelijcr over twee jerep den hertogh Geetchin Jegena elle reden gedaen ende d’E Conpt onreghtmatigh 600 Ra &fgeperst heefft) opleggen gullen. Moet bij deu Couiuck gesolliciteerdt werden: 20. Dat den Commandeur

desen geen licentie Seemede atrandt ollte eenige andere plaetsen will vertrecken Surattscben gouverneur gall behoeven _ ellsoo aulcr grote zervituijt eghten #EJCd .

Dit zall deu Commendenr noijt belet ofte geweijgert werden.

Dat degene die toecomentle de Hollanders sll blasphemereu oftc WCOr schellt woorden injurie 780 Goureroeur ollte reghter presentie den gejnjureerden oflite zwaerate gestralt zall rerdeu gemerckt geensints willden gedongen det onge uatie Daer desen Fen Moorcu geaffrouteerdt oflte geschollded sll rordeu. Dit zll mede gtent grijpen.

Alweur geen techtacreB140x entroord de Frang. Hier onibreken blijkbaar enkele oorden_ Schrijfout rouT: opt, 528

GINLEALE NRDKRLAN DAOH GLOOTEOTKERDR

1. Det de vaentjena die roor dato omtrent d ’Nederlantae tent voor Sonhalij tot grote bmaet 780 onBe nalie opt moor diouaer god ge58ijt hebben zullen moeten aghtecwege blijven of auders Yeo ’onse die podauigh afront Dlel meer gedoogen rilleu afgeructt ende geschourdt sullen werden.

Dit zell mede staut gripen:

Dat Hollanta vaertuijgh _ twelck PoOr desen de rivier Soratta gehadt hebben ende geene nee d_ wenneer onde moghte vergaen otte veraleten wesen pogh moghten timmeren niet afigeschafft offte verboden zall werden maer integendeell det Bellve op sijn oude plaetee zall blijven legged ende wij deermede piet elleep onec alaijren verrighten meer nae gewoonte ook 009 vermeek in de rivier metheen ende reder gijlen mogen nemed_

Dit laetste artijkell ell jnsgelijcr niet Ferboden rerden.

CLXXXLX_ LTJEH -BUMATRA’8 W ESTK UST: Norember 1649. Toon tungevolge YOOTEL de handelspolitiek der 0.I C ton opsiobte het Maleigob Sohiereiland (sie hiervoor bldz. 520) , de rerbouding tueconon hanr Atjeh zier KUNPRnHOL gowordeu Imam Buptombor 1849 elg gezent der Hoogo Rugeoring , Joban Trujjtmun

ankurgliut Wdt Gurlt (Sowali) Noordun Tepti; tegenwoordige Kaatten Ba vali (Vgl Hunter Ganatttt VIII 478). Bchrijfont TonT moordemben Date Dito: De Bewiudhebbera #ared alleabebalvu tevreded de Hoogo Regecring Laan bar de plennen veramema tot het optreden tegen Burat ioseracie Batnddan; UCOt voorioopig-gunatigo uilslag van diana optrudun nurunoi wurd _ Kutd toon tugunovor Reded pndnd Mat xj vreeaden LeI men Snm t niet Ran verdieg houden Zou ducr eTon (wel) niot cneinnoreu” (Onuitgegaekn 7n1402a IVII E. 49 Maart 1649 , 10

Sopt. 1650 ; Hourue Bouwelol = DII , bldz. LFID , 7; Fgl, Mijer ULtructicn bldz. 86 Ui: hot Contruolbouk: OOST-INDIACHK COHPA GNIE 1802_1800_

529

Sumnatru’8 Noordkust. #ibt 1ouvul diplomatiok boloid COOn apreiden det hij de Sultan Ateeda meerder toegeven braobt: *Ick Want nlel* Hollender Foortan al meer geven riep zij Wld de onderbandcliuged 2os wiet bij MLT boregun OA privilegiee Op Sumatrote Weatkuat (gl. bierroor _ bldz 315 7) in Meeat healate Tarten boveatigcn: Dit had ten gerolge onderataande ovareenkomaten mel verachillende Cireken dia kuat (Vgl Heores Boutstofer _ bldz. LIY Documunten Ddr. 481- 508 _ vaur de orereenkomaten November zijn efgedrukt)

Contract ende overcencominge tugscheu de Nederland- schc Geoctroijeerde Oostindiache Comp’ ter eenrc cnde d’Aetchijnae onderaatep Jomatra8e Weatkuet jn de plaetsen Tijco Prlaman en Indrapourt ender ander zijden gemaect ende rerhandellt door de respective gecommitteerden rederzijts nementlijck gesanten Aetchince Meij’ ende dien Fen wegeds Ede Heer gourerneur generaal Batavja bier ouder genomineerdt _ alles tan overstacn van de respective papglitas cude oPpergebiederen va 0 die plactsen _ mitsgaders van Comp’ presente couplicded thans voorachreren plactsen in handell zijnde.

Voorts eerat opt voordragen egens d’E Comp” onder de regeringe d’Ed. Heer gouverneur generael Cornelis van der Lijn e Heereu Raden van Iudia desed jare de Maij’ de conin- gi0ne Mamoalia Paducca 8irij gulltaz iu Aetchin geobtiueerdt ende dienvolgende ouk per scbrifftelijke esstemia tocgestaen eude gelast_ de Plactscu Vev Tijco , Prieman ende Iudrapoera Fneat bondigh ende jmmer dwijrent contract te maeken door Ona de Nederlaudtache Compe mtt heure onderzaten respective over geker ende Jrt blij Fende prijs de verbandelende cleeden vaD

Deco drio peperhavons worden conerucl [644genoemd {Zio hierroor bldz: 845). Ven Padang , #el dio overcunkomst gewold ttl n geen adtEIe Vel echter Boutstolen I, bldz 470 169 , waaruit biijkt dat d0 niou privilcger @eng” geheel Woatkust golden , rnorzootur dlzu onder Atjeh tond ook Fant Padang: Truijtman Atjeh lng Sumatra’ Weatkuse MOAI Hatavia temg gekeerd, Ter Joor Atjehache Zezanen vergezeld Oni veriangcns Lrcll ZutUn Wgonovor hoofdeu bevolkiog KuAiDA(#UI (Zie Truijtmant Dagh Regiuter” mijue Bouwstoffen bldz. 497 Zie hervaor bldz. 345. Jtaut woonlijk ouknd onder naam Tadjoe’[Alam (Sapiatodin} Vgl. Van Langen Atjchacha Staalabeatuur bldz. Snouck Hurgrnje Acnine#a 190. Volgr. III 580

OENBEALE NKDARLANdeok OTOOTrorred?

reracheijden sorteringen tegen8 aenneminge of in trocque Fan henreu peper; Ten treeden zoo bekenncu cude verclareu wij onder- ende ter zijdcu geschreven dat zulcr der besster forma ende roegen &la doenlijct g aghtervolght cnde qetten audercn de volgende Fijse ook Oterkem ziju BCcomen vetcu_ dat Yan voortaen ende teu eeu wigeu dage . 800 lange den hendoll tusechen onbe beijde natien Ferdt duijron , jaerlijcka des Comp' cleden cude lijwaten Op deo hieronder gespecificeerde prijee ven dic dc Nederleuteche natie wegens 'Compa sullen geleverdt rerdeu deerjegens ook de quantiteijt peper v8n die ren de Aetchijnce natie Op de Westcusst eude plaetsen voornoemt uijtgekeerdt Ferden namentlijck

de gwerte brede bufftay swallc d* sonder hooffden C2dgew9 rode chelas niquenias kannekijng guiuees lijwaet _ #itte zalempoerie bleu we sitte bethilles RDU ritte percallen

ider Koor bser pep' van picolls.

Audere bijcomeude sorteer)DGc veu cleden lijwaeten naer edvenant ven de boreuataeude_ Ten derden dat dit contract zall valeeren op ijder der voorachreven handellpleetsen sonder onderacheijt ofte eenige nadler tegenspreetiugh maer vasot ende ongerioleerdt gebouded ende gecoutinueerdt rorden_ Ten vierden Folgens 'ordere ven de Aetchince Maij' gullen ook secludereu ende ontseggen Foortaen ende toecomende alle vreemde ucgotianteu bicr hundelen %p de voorschreven plaotoen tzij wie die ook ziju_ Europiaueu of Iudiaucu except dic de Aethijnce crooue ende die de Nederlauteche Comp Verclereu oversulx alles bier bovenstaende jnder minne ende beseter roegen g accordeert ende Ferhendellt te zijn belorende

Manede dezer kleodjo: vindt gcnoouid bij Hobeon- Jobeon ntele verklaard op eiged [laam Andere lazing heeft:

585 003T-INDISOHE COHPAQMIE 1802 _1800.

581

ook contrectantcd wederzijts t zellve ongebrooken ende onFer - vallscht ndet te comcu ende t aghlervolgen_ Gecontracteerdt in Tijco dcu 85 9her 4" 1849 door de amnbassad" YaII d' Aetchijnce crone d'orangcaijs Bijbldij Jndra ende rdin Moedelljaer ende den oppercoopman Joan Trvijtman iu die commissie gebruijckt wegens Nederlendsche Coip ten overstaen oude gevellen den gourerneur Paducee Birij Heradla ende d orangcaijs Sonradla ende Keradle Hadla sempt do vorderc jngcboorcu grooten ende coopluijden deger plaets _ mitsgaders deu OppercoopIeu Hendk Creijerszoon ende ondercoopmau Joannee Weghter ded dienst gemelte Comps ju dien haudell Tico leggcude-

Alles geconfirmeerdt in Priamian deu 9ce Qur voorsc hreven maents ende gegubsigneerdt FBI de jegenwoordige regeerdera_ weten Yan Aetchince gesanten den panglita regeerders Priama D eude deeronder geteeckent Joan Truijtman Henrlck Creijerszoon Joannes Waghter.

Coutrect endc orereencomingc tusschew de Nederlantse Gteoc - troijcerde Oostindiae Comp eenrc. onde d ’Aetchijnse onderaatcu

~Naar Kle Fillecien ando diapujjten” (Bouestoffen bdz 498) . Yen Tikoe gingud Truijtmin Atjehgobo gezauten ocar Jend bur Priamnan oiinde mijlon reijgene dock gebaende Goede Pneaagie” (Boutcatofen bldz. 499). Grootun #ilden peral Beune 10Arp priizen weteD manr door gean oleijnen bijatunt Atchijnaen gesandt Sibidi Iudra cbbun (zij sich tot teeraning Coucraet PAEQI [neten uvergenomon Ouergekomgn Lrie TnLT(7 1850. In het Contrnetboek ontbreekt dit gtuk (Vel Rouu #i oleh bldz noul 582

GEIEEAU NADEALAAnacHI GEOCTEOYEKEDE

op de Sumetrase Westkust iu de plaatsen Ticco Priaman ende Iodrapoure auderc sijdcu gemaeckt ende verhendelt door de rcspective gecommitteerden wedersijts pamentlijck de gesanten Fan1 Actchijnse Maij’ ende die van FCgCu d ‘Ed’ H’ gouverueur generaal Rattavia , hier onder genomiueert _ ailes ten oerstaan ven den regeerenden coninck radie Masonr8e , iu Iudrapoura mitegaders de respective panglimas ende oppergebiederen VaD dic pleelzen “resp pective:

decoutracteert Indrapoura deu 18e November 1840 door d’ambassudeurs Actcbijnse cruoue d’oranceib Slbidi ende radie Hoedeller ende den oppercoopman Jen Truijtmane iu die commiaele gebruijckt regenb d ’Nederlantse Comp” teu overstaen ende belieren den regecrende conincq radia 4804888 mits- Bade deu ouden rdia Koedefer dessclfa rettigen vader _ die dese Deveua respective gesan ten tot meerder bevestinge geteijckeut hebben.

CXC KUST YAN KOROMANDEL: Doceju ber 1649. Reeds gedert eenige jeren onze gouverdanr Kuat Koronindel deel benoodigde [lDEaLMGAI botrokkon

Yan Prieman waren Truijlmen WiLI Indripouce gegaan (T.a. bldz 499 GAen Indrapoere Len LyoC koniogen den rogoereaden”’ - oudE[L conipck” Het Yurdcru contrct DCCI ik niet op 0mdat gelijkluidend dat met Tikoe Priewen gcaloten geringe wijzigingen in de Prije- bepulingen” (RouwRtoffen bldz 500 _ noot 21 sund ik niet het contnot uitgudrukb Het gemnkkelijk 1032 0 Tikoe Friamao dnor dior danen aallen coniogh VCo onderdenicheijt 48n crana Alchin niet aubjedr achijjot rilled #eguI wul d’undero genorineerde piaeeren hCBO peoglitas gereguert worded mut lodn pvcri coCm niet hot gevel qude koning Tied de Meij’ Atchin aende Hollandere Yorcopel wilde_ hebbed wij den our luqn enue

respect nubbum Mcr dNlgen ; doch regcereodun jongen cuninci Uaeoutan bielt bem deat tegene btil _ obedient ende Delde Den gerant Sibidi Judre begon 4ONI beratan ande heolt soudurlingo we gequottd Conltracibaek Zeeland. 0o87-TDIAOHE OOMPAGNTE 1802 1800_

533

Caliture Calitoere_ plaetaje _ gelegen in de nabijbeid ATa BLQn (Vel hiervodr, bidz.887}. Nu blijkbaar de nalk Fan Calitoere de woellogen #ose dio atrokon goduronde jurun eeradhtod (vgl: biervoor peesim door den naik ran Armegaon zijn gebied rerdreven; IuT voortdringen doleondasche Icger wusrbij hij sich bovond bud kana gozien zioh (1841 1642} wudur zijn gebied heratellen Vep hem verkreeg Amold Heuaaen onderateand Privilege (Vgl, Dogh-Regioter 1638 _ bldz 242; 1641–1642 bldz 274; 16H-_1645 bldr . 334}

Caul

ole_ verleend aa2 TE Heer gouYerneur Arnold Heussen in dato Deceinber 1849 door Rauwela Maddoire (?) Kistappeunijk heer Yau Calltoere_

Daarbij vergunueude vrije excertie (U) Yal pegotie sijn gouveruement _ mile betalende deu balven thol: Jtem dat waubecr eedige cooplnijdeu andcrc oudcr siju gebied nortecren metd ’E: Compignie negotieereude komen verlopen behulpsame hand sal gebodeu werden tot Com - pagnies guarnd geraken , Nog dat bij aldicn Compagnies coopluijden d’B Compagnie slva door sijue regenten dienaars olte anlere onder Bijne gehoorsnamheid atannde dloor stroperijen_ roov of afpersingen etc” schaade kome te lijden gulx duor hem selve behoorlijk werden vergoed_

CXCL AABON_ 6 *9 Aogustus 1660. Oerard Dommur 1846 nog Yunut Tolockabusi bad ouderdrukt (zio hiervodr bldz 423) werd het rolgend jeer gouvermenr Amhon opgerolgd “oor Arnold d0 Vlaming Dltdx hoar (RouecRtofen bldz.XXXII vgL hiervoor* bldz 482). Onder De Vleming bleef de Tuer door Wemmer heretelo eerte

Waar preqlay ’reet ik niet Kear. Fermced echter dut het ligt 2w. Niloer (Nellore) , Valeotijoe lAT Choromundel plutesn ILFIL Ji Hculoar bueit: Over Nellore je Armegeon hiervoor _ bldz 898 noot Het Dagh-Regiatar 1641 161 16H 1645 Ferwart do Regiaterk peruouen UIILILLRMITICL DUL dcd golijk zoapelde pluatunaam Zuidweetkuat Ceilon (Kalutere}. Vel Dagh-Register 1641_1842 bldz. 274. Vit het Coutructboek. 584

@ENBRALE ~EDEELANDSCHE GEOCTEOYEERDE

tijdon Vrddutun_ Toch meonot bior duar [aban opurodun JCtG Eitocht October 1049 (d0 Ourate hongie Cerama Qa4uet ging beraren” be-loten thel oudt bufuemt Rabrahkit begturmed oude zien “UNOGCAtUTCIC dobt Godea gonndigen zeged betate geachiut (15 Octobor 1649)”. Met daze negerij _ gelegen de Zuidooatkugt Ceram had O.LC aude nieuxF 4chuldcn roretenon alerlei afrontan ende ongelijck” had zij diT moltan onnutyinden In 1054 (vgl nettte Weran HETUD dRuT eenige Modurlanderi Fttadzamen ontdukkings Locut verraderlijck zetnaanoreert ende haem roaderen berooft” verder de stroek cen epevluchisoord POur gorlucbto glaron tot grooto schade “Amboinge dogh roornamentliick de Bandese burgerije’ dan Frijbeven Foor Papoeeache zearoorera nroofzuchtige Poupou wen euache roverijen” undera lorrandraijers’ rantooot Jlr TAC TnSiT 4Ardon guapimcerd WUr iullse aced prcjuditie Complo ende haerk Wiere onderzetert eindelijk had Rerakit hulp verleend den koning Tidore ejje strijd togun Tornato Compaynie3 bondgenoot Toen Rarakit _ Efet roofneat” refoverd bleken [tlet dewoners gevlucht: Minnelijke pogicgen ben onderyerping brengen mialukton dep beginue Tar Augustua 1650 werd onder- 4tlILGa contrilot gesloten (Onuitgegenmn tilnt Plmtnt Rnud Apra 1660 , Dnuitgeaeen Tasollien Ambon Saptembar October 1650 ; Valentijo Amhonech Zah bldz: Kant ook dit coutraeb ufgudrukt):

Artijculeu ende vonrraerden d’welke dHeer Aruolldt de Vlamingh Yen Outshoorn Extraordinaris Raedt Fan India mitsgadera gouverneur eude directeur ovcp de provintie Yan Amboijue mette lauden ende volken dacrouder sorterende #egens cudc iu deu MEm(- van Siju Hoogheijt Princc Orngicn voor Generele Cvmp” verdragen ende overeengecomen met orengkaije Tou# _ Wi den oorngkeije Bekela ende Foetet _ zoon don orangkaija Ousson nonEc- tive hooffdeu Van de gerebeleerde negrije Rabrehbitt dersellver expregge ende speciale gemaghtigden daertoe zijnde_

Kaaru Amboina bij Valentijo ligging eangegeven Noorden het bij Stemfoort e Ten Biethoff gonoamde Anger; YOrEU ouoe omdutoAd dee Lowiuga Tidoru” atun (Yalentijo_ Anbon bldz. 67). Hier eigennaam Vaientijn hier onjuiat ook bijkt nit Aana andere lezingr van dit contract Orcrgekoman briaran papicren 1650. MOYTADISCHE COUPAGNIE

002- 1800_

535

Eerstelijck bekennen bijlijden ende verklaren wij gemaghtigh_ dcn reghtvaerdige redenen door de bladt van de Comp strecden cdde oFerwonQeil mitsgaders iugevolge door reght FAD oorloge te giju geworden reghte vaualcn cnde ouderdanch vap Haar atact daer FOrCo , op ouderdanighate beede _ bcpeveds andereu here snbjecten rcde door deu Hccr Gouvcrocur mede gunstelijck aengenomeu ziju_

Jngevollge hetwelcke beloven den ook dat mede alle dc geene Kaer 4 Comp’ mede vrede heefft _ ook vrintschap zullen houden ende der minne om_egeen haudelcu cude Fandelen _ z00 dat Lusechen geconfeclereerde ende goede bouigcuoten beboordt.

Gelijch daerenteged dan vok weder rerclered WIJC vijanded #Ctld alle de gccne wie met de Compe onminne ziju leven[de] ende det daerouder specielijck beloveu hoetilijck e/8 onse eijgen vijanden zijude_ te verrollgen eude beleedigen weer det kunben, dic Tijdore ende roofisoghtige Poupourers eude voordt alle andere als voorechreven _ die het met de Comp niet zijn houdeude_

Dat eegede vreemdelingen _ wadt natien _ qualiteijten oflte couditien dic ZijIL _ O[Je struden haved olte handell gullen verleetcu _ als dewelke met een vrije geleijde vau deu Nederlantschen ateet zijn Beprovid ecrt : ende decr aff nict voorticu zijo det die elle els vijanden sullen acutaaateu ende metten eeraten aen den Heer Gouverueur comed overlereren

Dat waCr gecdige plactsen be westcu dit ceesteell gelegen sullcn Tarau offte zullen deertoe Forema zpeciale licentie ende achriftelijck ’ bescheijt van den Heer Gonverneur comen jmpreteeren maer de geene daer beooaten leggen als Banda Uliassera Nogsaloom ende voorta Jangs geheele cust van Groodt Cerem blijven ons gelicentieerdt zouder passe tot on8 beliereu te mogen bevaren daer babdcleu cude wandelcu _ det bchoort:

Belijden Valentijn beter necr20_ Wotonm 536

QINERALE NEDEBLANDSOHE OROCTROYRRRDE

Dat Fe ted minste alle jareu eens gecommitteerden aen deu Hcer Gouverneur noer het Castcell sulleu zendeu Siju E bomagie [te doen] mita zOO daer off in gebrecke blijven dat #c decrvorcu telckens zulleu erbcurcn ccn bocte 200 RJon 8t2 _

Dat t’alleu tijden als door den Heer Gourervedr ontbooden werden hetzij Zijn E mette hongie tc Folgen ofiite eenige endere hooffdiengtigheden Pleegen sonder vertoeren naer het Casteell gnllen opcomen

Det alle slaFen die vap clders uijt het gebiedt van de Comp” offte den Taruatacnschen couingb hetzij uijt Banda offtc hier uijt de - quartieren van Anboijua oflte Faer bet anders zoude Wogew wCcCu zijn tot gerlught ende tot heden uogh verbleren gelijek verclaren datter nogh eenige ziju met alle ucerstigheijt ende mogelijcke deroireu zullen zoekeu in henden crijgen ende aeu den Hecr Gouverneur herwaerts brepgen _

Dat alle slaven oflte hoedanige andere persoonen als hct zoudc mogen weben die ons uijt het gebiedt Rad de Compt ofite de Ternataenschen Coniugh naer legen gelopen romen gtrecr naer haer ercomete gonder eenige redenen F40 haer tot excuse nemen

zullen aentassten eude melte eerste gelegeutheijt totten Heere Gouverzeur het Caeteell brengeu mits Voor ijder &ls tot bergl loou genietende gelijck det d Heer Gonverneur ced liberale gifto toegeleijt heefft ccn zoiumB vaw 15 R van &tn contant:

Dat onse fortrease , die boven Op den bergh gehadt hebben door den Heer Gouverueur geraseerdt i8 , noijt weder zullen herbouwen Waer desellve ver woest _ alge nu leijt sonder eenige gtcen deer moveeren een geduijrigh teijken Fan de ouge ellverdieude strfe sullen leggen laten maer dat we in plaetae van desellve vermogen zulleu, gelijck ons Ziju E geaccordeerdt hcefft, weder op ouge oude woonplaetse ijets anders t'onser defencie werpen wBer wC un8 zumed buijten beletsell ran onse vijandeu weder gecombiueerdt zullen mOgcn ter neder getten ende rerhouden blijvcn _ UUSNDJOHE CUAPAGN

602_ 1800_

537

Dat OTsc vcrvallcu policie onder de beschuttingh van den Neder-lendtached stact metten eeraten #eder znlleu opreghten ende dsertoe epprobatic van den Heer Gouverneur in plaetse van de geeneuvellde hooffdeu weder andere bij provisie eligeren. 12. Dat tcu gedocgen Ka @i dez Hecre Gouverueur ende iI Fer-seekeriugh van OLSC gedane belofiten metten eersten aen het Casteell gullen brengen Vau Oube roornacmstc zoonen bij Zijo E tot z00 lange het hem goedt ende raetsaem dencken zall els oosstagicrs gehouden Ferden , mits det hen hare religie gecu overlast zall aeugedaen werdell.

Dat

ook gccp Yad alle oijt ouse religie sullen Ferden geturbeerdt _ maer daerbij; ongemollesteerdt _ zoo Fcdit reghte- voordt belijden overblijveu mogon:

Alle welcke bovenstaende artijcnlen hebben wij bij descu in opge roorschreven qualiteijt moxahefftij onae radera wijsc becreghtight, spreekende z00 waeriijek hcllpe Godt Allmaghtig_ Aldus gedaen verdmgende eodc overcengecomen biunen het cassteel Victorie Amboijna dep 6en Augustij 1' 1850 mita- gaders bcaworcn ende met onge handttekeuingh bechreghtight desen 90 urerenvolgende: Onderstont Arnolld Vlamlngh Outshooru _ teude derij oreugcoij Toua, tande derij 'ornceija Futat: Ter zijdeu stoudt: 019 prescnt : Jan Yal den Brtell , Cornellc Danen Claee Rlmbagh tauda rdie Nowgsanlve_ tnda derij radio Kelaogh _ randa derij radja Boije , tanda derij orngcija Manona, derij Heleralou, tenda derij orangkaije Kabor derij Kebin tande derij Moluccols derij Kasovgatt: Onderstont iz keunisse "aD mij Cornella Hapw secretaris ende Harcu8 de Roij

Beatuursinrichting: Gijzelaera. Valentijo hocft hier onjuiat: nnegrii: Meloiech : mork Luden plaatavorvangedde loden don Ambouachen Politieken Kead Mel oot Valonitijo _ Ambonsche Zaaken bldz. 7} Merk don radje Valontijo , bldz- 588

QENERALENRDERLANDACHE GLOOTROYEKBDE

CXCII; MLAKKA -ATJEH 16 Angustaa 16i0. rcuolutie Juli 1647 (hiervdor , bldz: 520) brache meder gevolg slniting dcr rivier Perak _ Dog ateeds tjobscbe VLUL[SUILC- Tevens #eco gedreigd met het ophefen 0me loge Atjeb zelf , maer Yoratln det rik wilde denrran nlets Telem beloofde (1648 ~goode qunutiteijt thin #t Pera Toen vctder Truijtmuo 1649 Kezant Atjeb sarocheed 7ibt bij hot ZCrtT brepgen dat ook regeling omtrent pereke cerd getrotten Sulan voogde hem Corn maudew ! Wij willen wel PIA Lic Peraok io Degotie muttun anderen alb FTnJEDa TOOI beijde &lleen houder voortanm daBr uijt ontseggen alle vreemdelingen milr Hollandera dAT Aalen unde mado uten Glen aonder gulet #uot deur houden; Truijtwon Entronrot dut op bet gercbiede blaoo belieffde Hecf Majj’_ oock de Rach oor eenire dioren die aluijpende gaerne med e tun der ge#eert CIdO cust Yoor bvjjde alleed bewauckt t blijrun. Het Kin due alleed blijFen YOO1 Atjeb de 0.LC mita de ontsluijunge der- 4elvur riFlerzu auilad Atjeh geze0l Landen IAAT BaLa YHe gecomtiteeerded” LC Puruk om d,r ,du Rnucke tu redmsseeren Andl vereij -chendo ordre atellun: Truijtman Ulto Tdet den Atjebechen Eezan bata KlR Malaiache achietele nos gazonden Perak werdun Atjehsohe bevelen door den Sulten de Grooten -Bantacb eerbiedelijck geaccapleert” den [6 A”gua*u8 Ford onderaLinndn var Anttamat gotroffed (Vgl: Hoerus Boumstofen _ blde. LLI onuitgegcrcn Genaal niuntn= 1651).

Contract ende ereencomiugh tuaschen dc hcerechepije va n Peragh dependerende hooge Hoff Aetcbbla eenre ende Vereeuighde Nederlandtache Gteoc- troijeerde Generaele Ooetindieche Comp’ andere xijde gemaeckt code verhandellt door den gecanten nijtten nem ende wegen dep Edelen Heer Cornelie der Lijn , gourerneur generael Butavie met Siju Hoogheijt Jangh de Pertuan gullthau in Peragh ende deeselfs uaebte radev prescntie cude overstaen vad d Aetchinge gesauten bicr ouder gcuomincerdt

Wegens dc onderlinge aleancc _ dic de ” Nederlentsche netie dic Aetchin getrouwelijck ouderhondt heefft Here Maij’ Ma -

Uit beat Coriracdhoet Anderu lezing (in Onergakomon bricekn Jank putneraD

popioren 16E0) bet juiste: -gesant ’ 00BT-INDISCHB COHPAGNI 1802 1800.

moclia Paducca Sirij Zulltau regerende coninginne #EI- macrde rijck Aetchin_ pijt expreese genegeutheijt ebde zonderlinge courtosie de Nederlandteche Compa Fergunt _ ccu oubepaellde premi- nentie Kin ded Frijen tinhandell int Persche gebiedt _ iv Bullcker roegen dat RBD roortaen ende in toecomende dien baudell alleen edde Bencen zall , blijven voor d’ Aetchinge natic ende rellgemellte Comp” Inet uijtsluijtingh van alle audere petionco . well Europiaden als Judianen _ van wadt geslegte die ook zoude mogen Rczen, uijtgenomed de twee matien over welcke begifftingh hoogtgedaghte Maij’ cen schriffelijck mandaet heefft gesonden nerens bare a mbaasadeura den 9olltan cnde Groten i. Perah, Hier Op rerclaren wij Jangh de pertuad cude die vAn onsen Rade dat (‘zellre maudeet door Here Maij’ eastemie publicquelijck hier Voor den volcke geleseu ende ook met rererentie acugcnomen bebbed tzellve vollcomen efect laten sorteren uijt creghte YBG aclvc zullen jnsiuueeren dven vertreckel ende nijtseggen niet Ileenlijck alle die Mooreu eude vrcemdelingen YBp wadt ge_ slaghte die zijn welke jegeu woordigh hier in Peragh uogh zitten of iu handell leggeu , maer generalijck ook [int] toecomende geenige derjellver van wadt gewest of zoorte van volckeren die zoude mogcn wesen mecr permittecron ende toelateu iu dit on8 gewesst tre@i- queeren noghte docu handelen dau allecne dic beijde patien nament- lijck die FBU croone 4etchin ende die FBH de Gcueraele Neder- laudeche Comp” FOOr welcke twee natien den gantsghen thin- bandell nu 4f ende t allen tijden navollgende zall valeercu ende gemeen blijven zonder cenige veranderingh off de mingle bepalingh prejudutie elkander negotie of padeell wel iut #at = coopen copeu _ Zoo gullen ook die GaW Nederlaudtsche Comp” bcvens ende gelijck Aetchin vermagena ziju te handelcn_ z00 well in de quantiteijt queliteijt, zonder datse nogh d Act- chinge patie daerom vercordt gehindert zullen werdeu , mits bctalende ded oirdinaijren toll 7e@ tegen 140 Orer den FCrvoe - renden thin id couformiteijt toude hercomeu Foot de coninck- lijcke gereghtigheijt _ gelijck VaI Aetchin mede onderworpen zijn_ Wijdera hecift Jaogh de Pertuen ende die zijnen Rade Fersoek Fe0 dcp Bata viaschen gesant toegestaen ende verdrgen_ dat den ouden ordioairen prijs FaD de Perse gengbare tiomunt onver-

Andera ering: ,duerin 540

OENEALI UEDERL HDHCHR GROCTROYEERDE

anderlijck zall ralereu cnde jmmerdureudc blijvcn cag]van de Comp” handell alhier wctcn bedoor thin FOOr $ R” geapecifccerde munt_ FOOT welczen prija die als FOOI P4rt ende onvcranderlijck bij heor gestelt ende VOOr goedt gekent zijnde _ PCICOperz beuren thin aen die van de Nederlansche Comp” gullen moeten aEstaan ende leveren _ sonder eenige allteratie tzij jegens cleden off- contanten nacr ijders bclieren_ Endc dit “erataen ende geaccordeerdt op approbatie Pai de Aetchiusc Mejj:. Zoo wordt oor geleijcke versoek Zijn Hoogh’ den well-

genoemden zullthen ende die zijue Rade gegunt ende toe geetaen ten respecte rande voorgebraghte claghten over het different gewight. welck Peragh door menighvulldige deetchea in den swangh gaedt, dat voortaen tot preventie FaW bedrogh een daetche oflte schaell, geteekent met Zijn Hoogheijts eude des Comp’ merck Nederlaudtecne logie gebouden _ dacr met deu tbin gerogen ende ontfangeu zall werden bouder det vercopers voortacn pogh toecomende Fermogcn zullcu . haren cijgen gewicht te gebraijcked nogh eenighsints dese coutra veniecren , Voordta lgeene meer door den Batariachen gesant in den Perasen bandell hier contracteeren Feraoght zij refereerdt 8ijn Hoogheijt Jangh de Pertuan ende die Fau zijnen Rade aen de dissposition #BD Zijne Maij’ in Aetchin als daerinbe ermogeng gijnde wenneer Hare Maijt wellgerallen sigh &ullen onderwerpen ende dienaergaende nader ordre verwaghten Verclarcu overaullx contractanten wederzijts _ dat all het ge- accepteerde eude rerbandellde in desen biervoren verbaclldt io der minne ende basstervougen geschiet te zijn met belofte ell zellvige ook vasstende onverbrekelijck naer tc comen cude te doen onderhouden_ Gecontractecrdt beslooten ende toegestaen in Pergh ten overatsen Aetchince gesauten oradghcaije Slbldij Iudra rdia Mvedelljaer op dc baleij ende Eeu~Caull den sulltan Jang

Bidoor Wecgt ponded” (Valontiju Aatanio bldz. 860 } Ander exemplas hecft: atc Taran bidoor tbin Root Sp1on s eode bur picol jegena 135 gelijoke hidoun bedragend 0l4 ~ der gc_ apecifceerde IuuDt Zic d nonc hct alot Detjing: Chincuach weegtoeatel unaler Vel. Bouwstofen bldz. 497 . Belai (Maleiech) nudhuis 009T-INDTICFT

CUMPAGND 1802 _1800 .

541

de Pertuangh mitagadery_zijut Raden_ dato bendara bandara mocda orargceije besacr dato tommegon cnde de vordere d8e qualiteijt i0 rpgh _ ded 16” Augustij 4’ 1650.

Verachillunde weardigbedou Nocr varrichten 482CKbD Perack” ging Trujjtman Geder nBLT Atjeh retifcatie der Sultan t verkrijgen oontrant Peri Hij Ivem dnr Soplambor. Voratin boknchtigdo callo ende ijgulijcko poincton Trujjtmun rurtrok Rldcr DAULC Puruk UKAIT bijne Madd Atjeb DaRIC Perak} 0anember Geder terogkwam: Near rerscheijde tegenatrevelin ’8en” Terd hec contraot nguatwa ~iet waderzijdes alrdatran andormanl becrachtight ded Docombur 1850. Ous kuutoor Porak #erd (OUD ateratont goreatebileort” Trulitmep rwem 18 Jenuari 1651 te Betavie terug (Onuitgegeutn (renlrule mniaticy 20 Januari 1661) AANHANG SEL. IIY AMBON:

Febroar} 1806 _ bldz dient achter #Tiele , Europedrt , VI, bldz, 86 89 # nog gevoegd rorden ” Bovatoffen bldz. 208 210 _ 212 ” bldz 32 achter noot bldz. moet worden gelezen Vgi, Tiele Bouwsboffen bldz _ 202 mcat ook bldz 211 en deze Bijdragen _ III_ bldz. 94 j” 105 bcnevens Velentijn _ Ambon . I0 , bldz. 98.2

XXE BANTAA.

Febroarl1609. men hier heeft te doen met slechts een door de

Tiele Van Deventer twijfelen , mct cen iuderdaad geloten contract Nederlauders opgesteld outwerp:

XXXT_ KUBT YAN KOBORANDEL 29 Maart 1610. Dat deze DrUrcem Lomst gesloten is niet alleen Demeds Warr Ouk door den naik Yen Gingi blijkt andere lezing waarbet luidt : #Alle welke vooraz Chrletapa Neik; Gravo over den Landep 780 Ton de Madalom Heer over de Stad Slogler eudc ecr uodere Heerlykheeden ik Aya Clre WIngelaye _ douverneur deu ROOrz-Landen beloven nog pimmermeer brceken

Europadr? _ VII bldz. M47. Nederlandare Jam bldz: DoOt E Luzac Hollonda Rikdom Byluagen bldz. Hoofdpleats Conjevaram Moet zijn ’Cire of Tiuru (Tirou ongUYO”D: Zijno Doorluchtigheid;. 544

4ANHANOAEL:

XXXTII: KOST TAN KORONANDEL: 24 Aprll [610. Bij nool bldz dient noch govoegd _ dnt Pcrumal een woord dat zoowel het Tamil het Malezakm voorkomt, beteckent ; cen Groote _ een Foret. Dearmee wordt echter ook bedoeld Wisjnoe cp deze bcteckeuie is natuwlijk bier here plaats_ Ovcr den vorst Perumal zic uog Hunter 408_ In pleata beheerschte” lezc mell VzOM bebbed bebeerscht:.

XXX”IL KUST YAN HALABAAB_

[610. Toen Arend Mertenazoon APril 1610 langs de Knat rab Koromandel Toer (vgl. hierrdbr , blaz 78 , TOto hij vnodaar UCb twcuta e pumoueng Cornel Jlobutoan (yaz} Breukrelt Dg Bullerd_ nBlat Kalikoee (vel: ettuot lldz Zijne Majeateit bendelen coninicteere rerhond makent Dit geschiedda bevel eutoritoiten het moederland : duu one Prince rolbrebgun” 30onib ook Murtengzoon Samudri gchreef. Pieter Willemazoon Verhoelf die het contrect 1X October 1608 had gusloten had Rcbrijton ded Foral mdockCEUYCD (Ygl: INurLt Follands rukdom_ bldz. 1* _ bierroor bldz. %u5).

Accoordt gemaakt bij Cornelis Jacobszeu Breekrclt Hans Bollerd gecom mittecrd Kepiteinen Arent’ Martenazeu ende Willem anazen weeged ende uit krgte de Edele Mogende Heeren Staten der Vereenigde Nederlanden Zijne Princelyke cellentie _ Maurits

van Nasgg u &C. , &c. teu eenre ende den Doorlugtigen Hooggeboren Keizer van Malebar Kouing VaD Kallkoot , ter &udere zijde

Het Malayularo Word gesproken Jungi Kust Malebaer; Tamil EUT Oostueuitty angr Zuidkuat RJsr-Iadia, de Kuat Koromand el Orergenoten Luzac _ Hollanda rjkdom blda. 71 _ Vgl de nuot hat alot leze orereenkoinat Of Kroetvelt? (Vgl, ook hiervoor_ bldz . 125}. Vgi De Jonge _ Opkomet _ bldz 899. Auk HOYEL

545

Fertelyk zal zyne Princelyke Excellentie voor zyue Onderzaten hebben ju Kalikoet een plaatze tiwmeren ecn steenen huis elle a/ nupitie oorlog _ Lruit_ loot Logels lonlen , ankers kabels_ louwen . zcilcd cude elle anderc Loopmanscheppen mogeu beweICD YOOr brend_ TOvcrJ dieven eodc Inccr anderc ’ongelo) kkcn _ Voorta zuilen “y Hollandera Zeeleudera ende aile die van weegen generale Compegnie hier trafiicqueereu gehonden Keezen betalen vam alle goederen ende koopmanschappen die hier geiost gelaaden zullen worden , tree ten hondert ; verstaande geen dla t een beteald heeft niet meer en za] betalen ook geld ryst ende andere behoeften voor hetmuis zullen niet betalen_ Den Samoryn eu zal niet vermogen eenige Portugeezen te Jaten Fowen olte handelen Kalikoet _ ofte zijn land daer ouZC Hollanders zijn reeideereude wear contrafie huw zelve te verbieded_ Niemend #AIL beideu zeidel zal vermogeu eenige questic_ ofte arguatic _ eude disputatie Yan de Rcligie te maken_ Loo daar iemand hem begave door ecnige kwaatheid over lopen by dew Samoryu ofte in ’ziju lend z00 z4 / ten Samoryt ge- houden CCZEn dezelve over te leevereu in handen F8n onze nalie_ Voorts zullen alle perzoonen_ koopluiden , vermogen met on19 haudelen _ Lopen verkopen elle koopmanschappen eude goedereu zouder dnt iemaud zulks zvude mogen verbieden_ Ook deu Samoryn uiet vermogen hier te lateu handelen eeuige Europische Netien den elleen die bescheid zyne Priu_ celyke Excellentie brengen _ Ook zOo belooven Feegen de generale Compagnie _ deu Samoryn eenige goederen geschut , aIuuitie van oorlog , ofte andere fryigheedeu uit onzc lunden begeert ont- bietlen zulled dezelve gehoudea cezch _ hier met de eerste gelegentheid breugeu VONI den #elked den Samoryn gchouden za[weezen [t betalen gelyk het in OlS [and kost Ook zullen Hollandery ’Zcelanders Fermogen bout houwen eude dat water haled in deg Keizera land zonder dat den Keizer ofte jemand het zelve zel mogen verbieden_ Alle het welke contractauten weegen de gereraale Oost

contrictun

XIXV

XXXVII (Koromandel) Malbear zijn blijkbaar opgcmaakt nanr model Folgr: IIL

dit contact met 5+6

LNB4q9r]

Iudischho Compaguic pog nimmermocr waarlyk moet God Almegtig belpen.

zullen brcekod _ Loo

XLIII: KOBT’ YAN KOROHANDEL: December 1612 Vap dezc orcrecukumgt komt ook cen afschrift poor in Conbracl boek Zeeland. Carwatica wordt dearin omschrercu als volgt : “Dit wil ecBgen aller Heijdenen landed , dog atrekte in dien tijd Petapoelij gelecgen reFier Criatna , tot Alemperiwe rever Marcane lendeweart tot Maisoer Jkeri Felker overheeren s00 wel die Madure Tangjonr Sinsij , den Carneticesc koning tribut verachuldigt RaTen” Bij Obagama (Obayame) wordt 49 DI geteekend ~Hier velt merken dut dese Obagate de stad Pelliacatta ouder bear gebied inkomen dien tot deseclis staatvoering hadde_ stellende selfs gebieders 4n , die allecu Bap baef Rurim C voording deeden = Sen waseenapatti (Sinruas-sijna , Patij) wordt atze end verklaard : #Dit schijut te keonen te geeven kroons heerlijkheden ” Prof. Kern dacht #Bv ~Sivbuseua LIOon.=

Het ahii niet gedegteekend ik becrijfol , of duzo oyorGCD komgt inderdaod gesl loten Mixachien bcbben biur #lleen tu doan cuncOrL Ik word iu wijoun twijfel veraterkt door oune nitleting Piater ded Broecke {Korta Hitorigel 1634 bldz. 54) _ October 1616 te Kalikoet Komende da Ar onderhoud K W dos Bamudri _ catcr Ferwondurt (#ax , Yan den Broacke) OTEr bet aLuck dun 4umniniu Pieter Lediyz, DLAT 4UILITR datr luugb ROCM tydingbe geboort badde Nizumpatam de Kiatna: Vel: hiervoor bldz 504. Dat Myaore toen nog scbatplicbtig we8 Wlld Curnutioa met wuerecbijolijb 1609 of 46IO wordt guwoonlijk gangenomen het jear waarin Myaore als fhbkolijk Hindoe-rijk optreedt (Hunter Quutleat= 508 5241. Ikkeri Bhimoga (ruim NR 76o O.L:} Vel Ftnaair Oaatlet IV , 126. AANIANGARL

547

BOLOR EN TIMORQROEP . 15 Maart 1646_ noot bldz 120 beb ik #zijrij pinaogh cuz_ rerklaard met #benamingen FOOI tollen of Foor docleinden WaarFOOI de tollcn door den Radje werden geheren”_ GebeeL juist dezc verklering niet mabr In praltijk kont het toch daarop wel neer. Vgl Bovw- soffen_ bldz: 101 (en niet bldz: zooale het foutief loidt P }

LIe. KUST VAN KOROANDEL 8 Aogestas 1616_ Witgeende rcChtun door de Nederlandera te Magulipatam betalen_ RBCen Augatua 1605 bepaald pol Lilor werd hiervoor VaRL bedrag bepaald 3000 pagodeu Wktoi ongovocr 25000 (vgi bier#Oor bldz. 154) , #Relijk gulke duydelijk Kotiud gelezen uyt de drie achter-

een rolgende hevelen gonatiglijk door Koningen (van Golconda) verleend (Harart bldz. 101) Kourvud hioroudor dut vun % Radjub 1025 Folgt

Rovenaan gtond. 0 Mubammcd 0 Aly , e #at leger_ het zegel van ded Kouing Sultaan Muhammed _

Daar

een gebod van de wereld te gehoorzame nood - gakelijke achtervolging uyt het gezegende hof vol van Gods stede-houderachep , Hollandsche Kapiteyns zodanig metglans te roorchijn gekomen voor dezen is met liedeu Over-CCD gekomen dat gij YOOI de geregtigbeyd der Bangazaar (of’ de plasts daaralle aankomende koopmanschapped worden Fertolt} die Fan ticu

Overgenomen Herart Lotmatla bldz I0L_ Stokyia Hunud 321 _ Mohammod Kuli (1580 1611) als JUmo Golconda opvoigen door Abdallah (1611_-1672}. Dit ia nie; juiut. Gribble [eccan “oug’ tueect DOR aute m Mahummud gonder jaartal Het blijkt atuk 1617 (1649) bij Havart bldz (vgl, beneden bldz 540- nool dat deze TuCIL Dog hot buatuur handun nad_ 1829 aaFenteeem bdullah Kutb Sjah reeds opRetre den (Vgi: hiervdor bldz. 238 neul Dazo overeenkomst dc Persjuenschc talo orergezet” zegt Hevart Het blijkt reedu uit dezen aJnbez djc *00 dik wijle de Parzische gtukkun rordt anogelroffen Vel; hiervodr verachillende dooumnuntud 548

INAAYUJEL:

een zijn _ jaerlijks cgene bet in uytkopen mFer goederen_ mat des WCer zij drie-duyzend oude Pagoded zoud beta len , mAAT dit jaar hcbbe mijncu diedaar Aitemlaadchan Keen persoon wicd mCD alles vertrouwt) zijn wille geleten_ en legeetaan ofhy het roortgang Lated WeWCV dan of hij het verbond Fil brekeu bestieren els by tcu bestcn des Kouinks oordeeld behoren dit janr weder geneged zijt tc handelen_ den moet bet met Aitemaadchan geschieden Gedreg U na dit Koninklijk bevel geschreren der Mane Radejeb Annt Mubem- medana 1025 juer Christi 1614. Ter zijde stond , met toestemming Chodsja Aagel (der voortreflijken) opziender Yan des Koniuks uytgiften:

LXTIL DJAMBL

24 Jolt1620. betrekkingeu met Djembi zijn misschien rceds Fo6r 1615 aapgckuoopl: Men plaatee dus het woord #minateng - Poor rin 1615.~

LXXIX: SOLOR EN ’TIMORG ROFP _ 22 Jenueri 1624. Lekat dit coutruc zecr bedorvcu_ delijx gcbcel het deel het Contractboek seatuit hct orergenomcu het ergesch reven door iemand die blijk bner niet steeds begrcep , wat copieerde Misschien ie Maleische

tekst opgemaakt door cen Portugees ten minste Portngeesche witspraak van sommige medeklinkers maakt enkele woorden duidelijker. Maar boe bedorven tekstook %ij hoofdlatrekking is toch eenigermale gCPOI _ Zij is ale volgt

Vgl hierroor bldz 15 _ Oomt Dit klopt niet_ Ik neb d0u Mohammedeanachon datum ul den jniston Ean- runomen Hierop volgt bj Hnvart ced TuLedu bovel” gadegteekend den [8 van eerwenrdige IaDU Sjebaan Anno 102i onzen atijl Anno [617”. komt MomLE Gdninanne dacum overeeu AugubLur 1619. Dc inhoud kont dan Dcerut Marttild 25 Juli 1618 doot Iij #gedrukt bldz. 154. vind noodig het atuk hier nOg Beme HCaT men ANAUNCGRI

549

Contrct eed welke #ij FBD Karma hebben ge- sloten met (afgelegd 89u} deu commandeur der Neder- landache vereterkivg _ met den raitjil Partani 4IZ. (volgens verschillende sengadji & van Fcrachillende kam- Poug? enz.) alle sengadji $ van het strand FBD bergen ouderdancn Fan den Koning van Holleod Fen dil leud Solor.

Ten eerate _ wij Fan Karma en het bergvolk , wij alled volgen hel contract Eane ndear Schotte gelijk elle mcuschen VALL Solor dit Folgen . Voorts Karme mel kaitjil Partani cn allc sengadji s het strnd Solor_ welke volgden dew vijend deu Portugees hebben blechts doen met Hollaud c4 deu vorat der Molukken beneden winde: Verder _ icmaod gchuld hecft: uf iets dergelijks Fan de eene negerie ba u de audere_ allen onderdanen den heer mogcu geen beeleg leggen markt zonder te vragen 89 nl bed die markt behcert _ opdat geen opachudding komt op martt. Als icmand atcelt, of loabandig of iemsud doodt ’4 Fij berelen allen ook deu comwaudeur der Nederlandache vesting , hem Geva ngen te nemen. Lodicu CCu vrecmd mepsch het doet mogen daarenboven is bet ook dat Fooraf geen bericht gegeven het hoofd der markt _ alle menachen en het hoofd bet strand bem doodev “oorde sleg den rorst

Rujet: Ikocb Bagai Voor Det berangh” wordt 40 conjuctilur : ankarang roorEeRIBZADL Woct paecard giangie” pekerdjeennja’ Wel Joopt Hin nog niet mear bedooliug ouduidolijk. Djika Hoeteng: Demikijjenuju. Touwunuja Tentepnje Bijepa Pugerumoje Hjcruobter diont Op blde 193 &cn laesleekOr ateeM_ Mentjoeri: Perlanteh; Bounoub Achter deeamgue (dijenje) diout eon loogtoekou JAAD; Hedepen toenggoel; 550

LANBAroau_

va0 Hollaud _ indien zelfa ook cc Frtcmde rechter _ laat stasu Alle menechen en de heer dic bestuurt het strand ed dic markt. Voorts indien wellicht gezamenlijk of Fan Larajong (enz) een Nederlander zelf dit contract dezcn eed schendt_ Jeet den

geschieden bealuiten die geen achuld het bedrog hebben _ het fort Henricus het land Solor in bet jear der Hidschrjah , in de Maand Rabi-al-achir: Dit ziju de named waartam ouze handteekeniug: Het jear 1624 (enz)

Cv. PERZIE_ Norember__ December [632. Oujuist wat toelichting meedeelde , dat Smit ls gezant DaBr Perzie Rend gezonden den nieuwen sjah te be- grocten_ Het fcrtan , voorkomende Doghk-Ragister1643-1644 bldr. 189 rind niet noodig nemen het zegt in andere bc - Foordiugen hetzelfde vertaliug , die ik af liet drukken bldz. 255

CxT: PERZIE Febraerl Haart 1636_ Yikolans Jucobzon Ovorgchie die in 1883 de leidiug onzer uangelegcu heuen in Perzia hud gekregen (rgi. Dagh-Register1631 -16”_ bldz. 191), Kat vurrchillendu cutnmadem Anenn ejah Soti t0 verkrijgen begiu 1636 (Dagh-Register1636 _ bldz. 16 Ook hot ondor Btaandi term BM Geen naoero verklering hahoefc

Firmam door Overachie dow obtineert:

Jeddarij 1635

Meroesakken, Perdaje. HlorLohtur dieut Ucontuekoni #oruud gepiuutal. Diuiui nemgnje tjiri kica OTEnS Ik zelf zou het -quirjj” in don tekat (bldz habbon willed Uran ` kire” daa ongaredr ooteerenen” IULAT Chriatelijke tijdrekeding het juer 1824 Mar du dagkuudigen wilden dergeljke oonjectuur nieta roter Overgenomen Dagh Rcgioter1643 1644 bldz. 189 _ Vgl hieracbtur AANHANGSEL.

551

Sijne Maij’ van Perelen belast bij desen alle sijne oficieren ende licentmeesters ijne thollen ende radarijen op allerwegen tugschen Cemron endc bier (ale Spebeo bragoe , Jeso eldero} Bacru eem C ofte invoirdercu dat 70 alle opconeude ende afigaende goedereu (toebehoorcude den capiteijo van de Hollentse uefie ofte sijn gecommittcerde hoedenich digelve soudc mogen Feben) geen thollen ofte raderijen en ulicn afvemen _ mita det provenu van ditto goederen ofte d’ goederen selffa met den coninck Ferhandelt aullen werden- Deg anllen alle afgeende cnffilas door dew atadthouder_ vigier _ seechaslam ende casij gevisiteert werden sij iw Spahan ofte van Rber d’ selve soute mogen COWCI VCI = treckeu ende haer handtschrift verleeuen datter gcene audere als ditto Aollantse paties goederen onder sorteren _ Aldus vergunt ende toe gestaen bij sijue Maijt voirseijt Gegeren in 8paban _ der mnaeut Rammason 1645 pacr den Moorsed stijl: Wes boren gesegelt Chia Beffj ende oudcr commendemeut atont : Desen bevonden met het originecl _ door Achtimael Doulett vertronder des rijcr) verleent te accordeeren _ Iager stont : geacegelt Achtemael Douleth_

CXXXTL. ATJEH-JUMATEA’8 WESTKUST: 1641 De tijdsaan wijzing Februari Maert moet wcgvallen.

Druk- of echrijfout Yoor Jod Ygl: hiervodr _ bldz: 48U. Cazi Edi reobter (?) Vigl Hobson Jooron Fg1. ook P 130. Bemadhan 1015 loopt Fabr 1836 tot Maert; Dece detum kiope niet Jenulri 1636. Ik hob het stuk gepleatat volgena den Mobammo: dnRCnOT ttum In Orrgekoman brirrrn popitrsn Ratam Il7 , desl III omt Tranglect mandamunt vorleunt in May 49 1836” ran dengelfden umono Do Mohammeduansche Jatum (nin T RlAT O Bjumedie elawe op don 92- dag derselve dea jaara 1044”) klopt Roer nuel dion H4Ar Cbristij guboorte” REGISTERS: REGISTER VAN GERAADPLEEGDE WERKEN

Arehief Fuor kerkeljjke wereldsche geschiedenissed uitgegeven door Dodt YLD Flenaburg deei IV (1844). Baldacn; (Ph:) Naanwkeurige Beschryvinge Malabar Choro- mandel derzelver aangrenzende Ryken het machtiga Eylund Ceylon _ (Amsterdam 1672,) Healo (Tb; An Oriental Biographical Dictionary_ New edition (London 1894). Begip ende Voortgangh vaw de Vereenighde Nederlantsche Geoctroyeerde Oost-Indiache Compagnie ervatende Fouruaetste Reygen edz . (A msterdam _ 1646}. Borb don). De Inlandsche raugeu titely Java Madoera_ 20 Druk: (9 Gravenhuge 1902.) Blrdwood Report on Old Kecords of the Indin Olfice_ Second reprint, (London_Caleatta _ 1891}. Blok Gegchiedenis het Nederlandsche volk_ (Groningen 1892 enz}; Boulger short History of China, New edition. (London New-York 1000.) Bijdragen Mededeelingen (ook Berigten Kronjjk) Yn het Hiatorisch Gedootscbap te Utrechc: (&-Gravenhage _ Amsterdam) Bidragen Teal- Land- Volkeokuude van Nederl-Indie (a-Gravenhage)- Catpbell W.} Formnosa under the Dutch_ (London 1903.) Chda der), De vestiging bet Nederlaudache gezag over Banda-eilauden (1599_1021). (Batavia Hnge 1888). Gescbiedenis der stichting ereenigde 0. Compagnie _ GDT Tweede Yermeer derde druk: (Leyden 1857) . De Nederlanders Jakatra. Wit browned uitgegerene ala niet uitgegevene _ bewerkt (Amaterdam 1860). Nederlandsch-Indiach Plakaatboek 1802 1811. (Batavia , Hage 1885 1900}.

De in tijdechrifleu of varzamelwerken opGenoman veraaude lingon hob ik piet o8kLfzouderlik bier genoem indien ik die tijdochriften ank- 30lvo duzu lijel beb ^augegevon: Even min nobmde ik hier orur algemeen dio gtudioa walke ik Alechts Jedtaa nocan beb gebrikc 554

RENI9TEI YAN GERAADPLREQ DR KERETI

Clcrcq: 4. d6)- Het Maleisch der Molukken Enz (Batavia, 1878)_ Bijdrage tot de kenbis der residenlie Ternate: (Leided 1800). Connlngham Book of Indian Acade with tables for calculating Indian dates_ (Calcutta , 1883). Dagh-Register gehouden Casteem Batavia vant paagerende daer plaetae al: Mecn geheel

Nederlandte-India. Vitgegeven door der Chbye_ Hocres T: Colenbrander. (Dafavia , Hage , 1887 enz) Danvore Cb,) : The Portuguese in India being history of the rise and decline o tbeir Fastern Enpire (London 1894). Wavldaon The island Formosa past and present: Higtory pcople; rejuurce commercial prospecta: (London_ New York: 1903) Davanter Yad). Gegchiedenis der Nederlauders op Java. (Eaarlem, 1886 1887}: Dvk van): Neerland # vroegste hetrekkingen Borneo; Solo-Archipel_ Cambodja Siam Cocbiu-China_ (Amsterdai 1862). Twee togten nalr golf Carpentaria. Carstenaz_ 1623_ Gouzal 1756_ Beuevens iets Uatr ded togt Pool Pieter Pietergz: (Amsterdam , 1858). Zes jaren leven van Wemmer Berchem gevolgd door iets UveI unte vroegate betrekkingen met Japan _ Amsterdem _ 1058_ Encyclopaedie van Nederlandseh-Indie camned gesteld door der Lltb , Job: Buelleman (’s-Grarenhage Leided 1898 _ 1900). Foater (W.} The loundiug of Fort St. George, Madras. (London, 1902). Gacr Yan}. opkomst het Nederlaudsch gezag over Ceilon- Eerste gedeelte: (Leiden 1895}: Gids (De) (Amgterdam): Gida (De Indiache}: (Amsterdam): Arlbble B.}. history of the Deccan Vol. I (London 1806). Orotbe Arcbief Aa geschiedenis der Oude Hollandscbe ’Lending: (Utrecht 1884-1891). Havart (0) Op ondergang Cormandel iu ziju binnenste geheel open en tentoongesteld_ War Wen keurig verhandeld word Aumaterdam 893)- Heeree Het aandeel der Nederlanderg de ontdekking Australit (Leiden Londed 1899}. Abel Ja0g7. Tagmnan _ Journal discovery Van Diemens Laand New Zeeland in 1642 To which added Life labours Abel Janszoou Tugtnan bjj J E Heerea cmater dam Frederik Moller 1898). Hobson Jobson eie Yule Foovell (4 van) . Vocabularium van vreende woorden Toor- komende in het Ambongch-Maleiach (Dordrecht _ 1878} RRQ1ATTR VAN GERAADPLEEODE WERKRN

555

Hanler history of Britisch India. [Edited by P E Roberts] (London 1800 1900}. The Imperial Gazetteer of India (London 1881}. Jonge d0). Dcvcntcr De opkomst vad bet Nederlandach gezag Oost-[ndie_ Verzameling onuitgegeven stukken ult bet Oud-Koloniaal Archief: (s-Oravenhage - Amgterdam; 1882 enz). Kacmpler Bexhrijving Japan behelycnde een verbaal Van deu ouden en legenwoordigen gtaat en regeering van dat Rijk: (s-Graven- hage_ materdam 1720) Lane Poole (84)- Mediaeval [ndia under Mohaminedan rule (4. 712-1784) (London- New York, 1903}. Laote (6.). Jepan ziine gtaatkundige burgerliike_inrigtingen verkeer met Europesehe natien (Amaterdam , 1847} Lorac , Hollaudy Rjjkdor (Leyded , 1780 _ enz,} Monlandr (4_ Gedenk waerdige esantschappen der Oost-Iudiache Maat schappi Kaisaren Japan enz. (Amsterdam _ 880) Mier Verzameling Instructien Ordonnancien Reglementen VOOr Regering vap Nederlaudsch Indie _ 4d7 , (Batavia , 1848}: Nachod 0) Dic Beziehungen der: Niederlindiachen Ogtindiachen Com - pagnie Japan im siebzehoten Jahrhundert: (Leipzig _ 1807). Nleuwenboi vad) . Leven brieven van den Franeiscug Xa- verius

Nieuwe uitgaaf: (Amsterdam_ 1897). Pontanua Rerum et urbis Austelodamengium hbigtoria (Amgtero- dami 1611) en de Nederlandsche uitgave Rhede der Kloot Gonverneurs-Generaa Commiagariagen-Generaal van 1010_1888 higtorisch-genealogiscb schreven_ (’3-Gravenhage 1891}. Dagverbaal Jad Alebertk _ Com mnandeur Kap} Qoede Hoop. (Utrecbt _ 1884 enz } Alomedik (Tb_ van) . De Griffie van Hare Hoogmogenden. (s Gravenhage, 1885). Bletr Gegchichte der Ingeb Formoga. (Mittheilungen der Deutachen Gegelschalt tir Natur und Vilkerkunde Ostasiens LIX) Rogre cerste Nederlandache handelgonderneming op Oost - Indie en Cornelis de Houtman. (Tijdschr: Kon: Ned. Aardr: Gen. 896): Aowell Balkrkaboa Dikeblt: Tbe Indiau calendar with tables for tbe convergion of Hindu aud Mubammedan into D datea and Yice Vera (London_ 1606) Ynouck Hurgrone Tbe Achedese trauglated by W.8. 0. Solllvan (Leyden 1908}. Btem(oort glolbol Ion}: Atlas der Nederlandache Bezittiogen in Oost-Iudie 2 uitgave: 556

REOISTER VAN GERAADPLEFODE WEEKER.

9lokvle (4. M.E./) Manuel dhistoire de genealogie et de chronvlogie detous etats du glob:: (Leide 1888 enz } Talboys Wheeler Wheeler. Tbeal George M’Call) - Ristory of South Africa under the admninistration of the Duteb East India Corpany. (London 1897)_ Tlele Heores_ Bouwstoffen VoOt geschiedenis der Nederlanders in den Maleiachen Archipel. Gravenhage, 1886 enz) Trooetenhurz Brulo van) : Biographisch woordenboek van Oost-Indische predikanten_ (Nijmegen 1803). Verhandelingen het Rataviazscb Genoorschap van Kunsten e Weten- gcbappen (Butavia Hige) . Valentyn (Fr) Oud Nieuw Oost-Indien vervattende nanenzen rige uitvoerige Verhandeliuge Nederlands Mogentheyd in die Gewesten (Dordrecht A mgterdam 1724 28). Wbeeler Talboye} Farly recorda o British India : history ot the English gettlements [n India (London _ 1878}. Wilken Handleiding VOur vergelijkende volkenkunde rad Nederlandach-Indiz Nar dieng dictaat aanteekeningen uitgegcren 4our M: Pleyte Wzn. (Leiden , 1898}. Wuatenfeld (Dr. Vergleichungs-Tabellen der Muhammedanigchen und Christlichen Zeitrechnung- nach dem ECt Tare jedes Mubam- medanischen Monats berecbnet (Leipzig 1854) met Fortsetzung door Mabler (Leipzig , 1887)- Zlnadlm Historia dos Portugueses Malabar. Manuscripto arabe gecalo XVI publicado tranurinn por D_ Lopca (Lisboa 1898)- Yole and Burnell. Hobson-Jobyon : belng Gloysary o Aoglu-[ndian colloquial words and phrages and of kindred terms; (London 1890}: Ublanbeck c G) Verglagen aangaande onderzoek in de arcbieven Rusland bate der Nederlundsche geschiedenis (’9-Gra: venhage 1801}.
REGISTER VAN PERSOONSNAMEN .

Antoni: 193. Antoni (hoofd van Tawiri) 178, 225_ Abbas 188 187, 100_191, 248, Appaneijek_ 427 428. 25 256, 370, 371, 378,370, 408 . Aria (Panguran) 201 . Abbas 217, 870 , 379–380, 401 , Aggalinchan; zie Ialam khan. 494, 497- 498 , 5u0. Aaaaron: 325

327 _ Abdola Godop Chia Abdullab: Aggtapachitej: 194 -195, 231, 488 Abdullih Kotab (Sultan}: 233, 235_ Aurengzib (Groot-Mogol) 289, 320, 245, 290, 383, 547. 486, 500 . Aco_ 182_ Av4, Aria Acoley (Corvelis) 308 307 , 461. Aveiras (Joro Silva Tella Adres: 185_ Menezes,graal de) 430_431, 488, Afchellchan_ 289, 287 , 320, 329, 332. 435-437 443. Ageng Soenad): 483, 484_ Aya zie Trinvingelaya: Aghabanr, Akbar: Ayternaad (Hawalduer), Aite-Aitemaedcham_ 15+, 548. maedcham_ Aikad 506. Azim Kbap. 287 269. Akbar de Groote: 207- 2288 , 276 277, 205_ Aldertued (Adriaen}. 30+. Babijsianeiik_ 343 , Ali (kaitjil, kapitein laoet} 108, 200, 217, 218, 210, 220, 223_ 224, Back zie Baeck. 227 _ 240. Baeck (Pieter}: 358, 870_ Ali Adil Sjah. 295. Baguwala (Simon): 210. Allpben (Sijton van} 468, 485_ Bak (Gerrit Gerritaz) 172. Amangkoerat 484- Bal (Orangkaja Sitnon}: 201_ Amoedt de Radia _ 483_ Bali van Kelemala . 208. Ananda (Maradja). 346_ Ballas zie Billas. Andrade (Pasqual Rodrigues d). 348. Banga deriije 340, 356 . Andrea. 210, 226 . Baran_ 182_ Angel (Philippua . 519. Bardoell (Bastiaen). 370.

Kleine vernhillen eFelling beb niet OpEODOMCD Indien TAn blechta cenwani atcods dezelfde “pelling FoOraMAI heb moegt8. GB@TV4D apelling uunougun die ik unntrun 9oua onderacbeiden , men QuOD hed peracond plaatanaam cuD eol heb dan nant omatnadighodeu gehandeld 558

RROISTT Van PEBAOOXBSAHEH

Barentscn (Arend) 521, 528 Botb (Pieter) 88 ,80, Barentszoou (Steven): 271. 05, 99_101_ 104, 108, 108 *140, 112_118, 115, ’J17, 146, Barmajjlle: 800, 308, 322. 226* 903, Bourgouje (Pieter Gerritsz:) 78, Baros (Orangkaja) 800, 302 322. Bouwens (Domiuicus). 342 848, 883 Bart (Pieter van). 456_ 364. Baesi , Bassl Frangi. 71, 72, 142. Bojjida- Hastinck (Willem): 400, 491_ Brcekvelt (Cornelis Jacobyzen van): 544. Bataliog zie Batalima: Breetvellt (Jacob): 125_ Beaulieu (Augustin de) 150. Briel (Tan den): 537 Beck (Willem Adriaanszoou van der): 489, 171. Broecke (Pictcr den}: 105, 186, 146 *147, 151 , 183* 188_ 277_ Behanu (Fulij) 981 _ 278, 646. Bencon 270. Broeck (Abraham der} Benefrdik_ zie Bensendik. Brou wcr (Hendrik) 123, 15, 259, Bensendik (Afuli) 381_ 882. 282, 2287 , 271-272, 278, 209 483_ Berchem (Wemmer- van}: 100-.101, Bruin (Iganc de}: 179. 03 104- Brune (Izaak de} 200. Rcrg (Cornelis van den): 172_ Bruus (Louiy d) 224. Bergell (Hendrik van} 37, 39, Bruwel (Jan}: 181_ Bermetl zie Karmajille. Rucon (Filo). 36[, 382. Besieranga (Fulij) 302_ Buquoy (DauieL du) 172_ Beijlen (oan van). 882. Bullard (Hans}. 544’ Bilius Bur Belle: 182. Billas (Filu}: 381 _ 802. Burgerg (Toannes): 870. Birahi, 336_ Burgh (Jan van der) 271. Bitter (Jacob de). Blauw (Cornelis Lcendertsen). 303 364. Block (Klaas Korzeliszoon) 359 300. Caen (Anthonio) 302 , 308 , 317, 386, Block Maertsen (4 driaan). 112 -J8 387 , 422 , 507- 508. 115, 128 _ 127, 180-182 142 . Cacrden (Paulus vac} 19, 20, 63, 108_ Bloemaert (Samuel) 78, Camer (Pieter de}: 343, Boelangb

(Orangkaja}. 290- Carpbuys (Gouv_ Ged.) . 89. Boerop 482 _ Candidius_ 272 Bogaerde (Jasper v20 ded): 507- Cardao (Dedaco): 511-518_ 508. Caron (Francois). 339, 344, 443. Boll (Dirck Janazoon) 370_ Carpentier (Pieter de): 174, 206, Bolles (Dirck anszoon) 343. 2m, 337, 413. Bongsoe (Radja)_ Carstengzoon (Jan). 180, 181,182,183. Hoon (Pieter) 370. Carvallbo Messquita (Autbonio}. Boreet (Pieter}. 443 51] *613. Boshouwer (Marvellus de} 95* CasseL (Floris van). 343.

Remad

T Un hier

ee0trett , EOCEC WCu EEGISTBR FAN PERSOOYBNAKEN.

55 9

Casatro (Braa de): 430_ Coteels (Steren): 127_ Castanho (Manuel): 179, 210, Court (Antonio del} 254. Castanja (Manuel), Cagtanho Coi? (Zolltan}. 482. Castero (Mattheo de) 842. Crackel Cornelis Lcendertszoon) 85 Cauwera (Orangkaja). 203_ Crackouw (Govert): 417. Caija (Nachoda). 346. Cramerheijn (Pauwels) 418_ Caijou waD (Orangkaja}. 209, 300, Creijerszoon (Hendrik) 531, 302, 306 , 808, 322. Croocq (Paulus) 388 Cenurieraat dascijn Croon (Joanneg) 480, 519. Chajean_ zie Jehan Culeuburcb (Barent) 370. Chaliefah Sultaan: 497, 500_ Cuijck (Thomas}. 486. Chan Chanua Super Selaar, sieJunla Chbaves Sottomaijoor (Jogeph de}. 486 , 437. Cheng Chi-| -lung, zie Iquan_ Dabulie (Aga Riza} 281 Chinuaza Chittij_ 281, 251 ~-252, 308, Daja: 170, 176 (zie ok Hidajat) 308, 399_ 428, 452_ 464- 456, Dale (Thomas): 146, 147, 149. 472_474 , 480, 501 _ 503 _ 605_ Danen (Cornelis) 537. Chittij (Ragie) 159. Dara Secko. 289 326_ 320_ Chodaja Assel. 548- Daijan Assianden (Sultan). 115. Cholie Chaan_ 877 _ Daiiman (Jan Thomaszoon): 192_193_ Chrigatoppen Aja (Natjk). Decker (Hana): 543_ Demmer (Gerard}: 422 423, 538_ CbrigtofTell: 193. Derus vad Deuwon 203_ Chijasijat, zie Jeban Deutecom (Jochem Roelofszoon): 298 _ Cocr (Burgaert} . 519. 302, #1’ Coed (Jan Pietergzoon). 124, Deijnseo _ (David van}: 277 _ 142, 146, 152, 156, I6V, 102, 186, 170–172, 176, 180- 181, 183, Diaca (Kimelaba) 508_ 195, 216, 217 223_ 220, 233, 237, Diego (Pati Balong): 179_ 239, 277- -278- 284, 147, 46L Diemen van}. 237 239, 243, Coetelij (J.}: 158 271_272, 206, 298, 302- 303 , 306, 172. 808, 816 317 336 Coliu (Simon) 347-*348, 360 383, 305 387, 309, 381 , 392, 401 , Collster zie Caster: 405, 408 , 415 , 431- 432, 430, 438, Comboret. 308 , 308. 44, 404, 481, 507_508, 520* Connerjj Chittij 452, 453, 454, 501. Dorstman Adriaan} 468 485, 488 Coopcll (Thyion L) 224- 460 475_ 480 481 _ Coper (Jacob): 294. Dossa (Carolus de Ia). 305, 304, 400. Cordes (Simon de): Douwis (Lieve) 267 _ Corueliszoon (Gregorius}: 142, %05. Drent (Cornelis Theunisged). 257, Cornelij gie Corueliszoon: Dussen (Adriaan van der}: 124, 128_ Cororij_ 282, 283. Corggen

(Adriaen). 64 , 92, Cossta (Anthonij da): 225_ Coster (Willem Jacobsz) . 310, 442, Exkanbergie_ 105 . 519. Eemgkerck (Cornelis van). 13, 560

EEOISTKE FAN PEESOOrBR4 YIN;

Elbinck (Jan van); 505_ Graed (Jacob van det). 278 , 388_ Flserack (Jan van) 419 420, 422. Graswinkel (Jau): 172. Eslimchan, zie Islat Khan. Groa (Agslt Patclitt). 159. Etcatchan (Nabab): 500. Groes (Pieter Sijbrantsen) 364 , 302 Etmachan; Aitemacdeham: 405. Gjjyely (Aert}: 127, 178, 252, 254, 258. 282 203 , 208.

Fariu Macbado (Antonio de) 438, 437. A Fatimah_ 288_ Fidetata, zie Hidetada Haga (Cornelis) 136_ Fireny (Abraham): 438, 437 _ Haghen (Steven van der). 12, 80_31= Florssenburgb zie Forsenburgh_ 39, 41, 45, 53, 58, 126, Foetat (Orangkaja): 534, 537_ 142_143 Forrowaro, zie Brouwer (H,) Hakaan Soi. Forgenburgh (Lourens). 358, Hamdja (Sultan). 218, 225 226 , 2244, Frederik Hendrik (Prins) 226 , 230_ 240, 310_318, 821, 335-336 , 230, 241 253, 250 200, 300_ 422 428, 507 _ 307 308, 317, 336 , 340, 381, 303, Hamnel (Frederik} 128. 300, 302 , 405_ 464-475_ Hamnz4 zie Hamdja Frcitz (Gaspar de). 225- Harderang (Jan): 40 , 401 , 403 , Frisius (A ndries). 436, 437, 449, 450. 414, 416. Funchsin_ 273 _ Harmansen (Jan} 40U, 401, 403, 414, 415_ Harn (Cornelis van): 848. Harouae (Hendrik): 388, 389 386. Gaetchin: 527_ Hasamchap _ zie Azim Kban; Gafar (Limko Abdull} 152_ Hagie Sjamaell (Miereamaftdi): 267 _ Gaga (Radia): 483. Hassel (Jan van): 233 247 . Gardenijs (Arend) 394, 309, 403 _ Hagselt (Jan Luczggen}. 240, 247 _ 404, 417 410. Hatib (Pati) 209_ Gent (Hendrik ran) 407_ Hatalima 307_ Gentill (Vaicrius) 948. Hatuleaal (Lebeh): 388_ errityen (Jan). 412. Hauw (Cornelis} 537. erritsen (Willem}. 361. Hazel (. van}. 255, 278. erritszuon (Pieter). Haze (Hang de) 413. (Jodia Bihonw , zie Retna Dij Ratja. Herberts (Gerard): 358_ Gocla_ 203. Hcemskerck (Jacob van) 11,12 24, GFumey (Paulo} 179, 210. voging Samma; zie Ougissamma; Heltn (Areut van den) 413, 414. Goosens (Toan): 508. Helmont (Adriuan) 330, 340. Gorcum (Jan van}: 153, 209 210. Hermansen (Jan}: 385, 308. Gornejj; zie Hornejj: Hermanszoon (W’olphert) Goijer (Pieter de). 886. Hermite (Jacques /) 66, 83, 86, 89. Gracht (Christoffel van der} 172. Hermsen (Heodrik): 153, RIQI8TTR FAX PIRBOONBNANEN ,

501

Heugsen (Aruold} 417, 424, 421– Istja (Maradja) . 340_ 428, 452-456, 472, 486, 480 , lyeyasoe (Shogoen). 70, 04, 95, 133, 50] 508_ 533_ 178 *174. Heuten (Wouter) 278 Heuvel Anthonie den} 259 262- 204, 297 208. Heijn (Pieter) 870 Jacobszoon (Jacob} 882. Hidajat. 170,[75, 209. (Zie ook Daja) Jacobszwvn Willem}: 124, 142. Hidetada (Shogoen Minamato}: 183* Jager (Herbert de) 80, 94, 118,119. Hingilano- 800, 802, 308 Jageragie (Radja). 108. Hisia_ 210_ ’Jancongh. 271_ Hoen (Simon Janazoon): 08, 89,70,

71, Janszoon (Barent): 870. 72, 75_ 77, 78, %0, Jangz (Hans): 172. Hoffcamp (Adriaan): 856 Jauszoon (Heudrik} 153, Holstejjo (Nicolaas} 810_ Janszoon (Jad). 142, 181 _ Hongd Lammii zie Hingilano- Jansz_ (Willein). 124 170. 544. Houchiant Jzn.} 847. Jappon (Kitehil) 508_ Hogelandt (Albert) 619. Jehan (Sjah) 208, 209, 280. 281 _ Horneti (Jan de) 193. 280 , 205 , 325 928, 889 . Houtian (Cornelis de): 8 Jeuriaensen (Jan). 440. Houtinal (Frederik de) 19, 35-_ 38, Johan de Vierde 431 _ 08, 70 72. 155 158, Jongh (Jan Isbrantszoon) 343. 171 *172 212, 278. Jongh (Wollebrandt Gelejjngen de} Houw (Charles). 172, 370, 380* 486-437 , 104 Hudde (Daniel) 464. Jmaan Coelie Chaan. 261 Hulft (Fvert) 254. Jtteragie, zie Interagie: 159_ Hallyebos (A_ G.} 153_ Jumnla (Mir) 488, 489 , 614. Hurdt (Anthonij) 356. Juniug (Robertus) 273. Hustaerdt (Jacob). 508_ K.

Kaartekoe: 888. Kabor (Orangkaja) 537 _ Kakiali. 258- 260, 208, 205, 207 302, 322, 335 -3r6. 388 , 422. Kelbalie Chaan. 281_ Kesuachittii: 453, 454. Kejjlise_ 922_ Kistapa nalk. 3044_390, 418, 425. Klerk (Mathieu de). 172. Koeroenheike (Tjsaks} 70_ Koli (Lato). 143, 145, 178, Koxinga. 21h. Kunst (B.} 847.

Ibrahim Adil Sjah. 295 , 297 _ Ijejas zie Iyeasoe: Indri Maycorta_ 348_ Indra (Maradja) 348. Indra Moeda_ 346_ India anghsa. 946. Interagie Itreragie: 150 . Iquan. 214 215_ 287 230_ “248. Iyalamchan; zie Islam Khan. Iskander Mvedi (Sultan): 20, 345. Iakander Taani: 348_ Ialam Khan. 208 , 280 282, 325.

Zie ook Op Volgt 502

RRATATRT Vd PERBOONBNAHEN .

Lucassen (Philip): 217, 219, 223 224, 227 _ 240 , 252, 256 Labaeuda 308, 308. Locasz _ (Philipg). Lucassen_ Labi. 308, 308. Lin (Cornelis Yin der). 403 464. Lafer: 277 _ 484-485, 629, 538. Lalangh Tooi Pate 816. M: Lalatto (Hoekoem) 108_ Lam (TanDirkszoon): 122, 124, 128, Maarschalk (Laurens de): 172, 179_ 163, 212. Magatt Mantjjaja _ 482- Lamherts (Dirk) 158 Magullhaon (Lovys) 436 437. Lamotius (J,) 350, 368 880, 880. Mahieusen Mabuysen: Lannoye (Curolus de) 81_ Mahaysen (Jacob) 282, 285, 288,339_ Laribuu, zie Larilon. Mahu (Jaequc) Larifon (Fuli)_ 381 302. Maetsuyker (Johan}: 430_481_ # Lee (Dirk Yau der): 241, 278. 436 437 , 48_444, H0_448 450- 451 463 , 508, 510,512,513, Leeu w (Arent Martsen de): 182. 55, 517_ 519. Lefebvre (Jacques): 198, 200, 204 , 211-212 Mahummud_ 647. 447_ Malaije zie Chinanna_ Leitain (Drogo) Leliato (Kimelitha}: 209 , 218, 224, Mallheijro (Franeisco). 541_542,513 240, 317 _ Malouck (Chittij} Molouq Lella Maradia_ 181 , 482. Mamet Tackii, zie Mollamemet Tacki Lemuire (Maximiliaan) 341, 356, Mameth [dahra_ Mohammed Adil: 357_ 419_ Mamoelia Paducca Sity. 529, 539_ Lessebekgi ((Jrangkaja): 176, Mandargjah_ 507 _ 508 _ Letchema naik 427 , 428, 452, 454, Mandere (Adam van). 413. 472 Mandorsoha, Mandurajah: Leuhete Chittij 453_ Mangsor:

340. Levarga: 182_ Maniki 806, 808. Liefde (Erert de): 480. Manona (Orangkaja) 537 . Liesreld (Adriaao van}. 348, 881_ Maquel (Radje Kilang). 178, 226 384-_388. Maradia de Radia: 581- Lieverisz (Heudrik} 172. Maraoga. 848, 355. Limetan (Sengadji}: 21]- Marra Bangha Radia. 482. Linga (Johan van): 368, 370 _ Marra hama? 483_ Lintgeny (Pieter). 184, 182, 183_ Martenazoon (Arend): 78, 81, 83 *85 Loxlenstejju (Gjjsbert van): 225, 226 181* 183, {44, 220, 210. Martirig ranyciyco d0y)- 430, 437. Loehoc (Kimelaha). 224 Mawarenhas (Manuel} 451_ Loekoli (Orangkaja): 170. ENnunrenha? (Pbilippo) 448-44, Loelun (Imam) 448 447, 450_ Loenitoeni (Radja) 208_ Masell Moluch Mejjnt Mirinoaa 209_ Longa (Hatnba Radja) . 336_ Masouraa_ 532. Louding | Landi] 76. Hatelief de Jonge (Cornelis}. 41,45, Lowatan. 310. 355. 47_448, 50_51_ 58, 62, 09, 86,228. Luberou#. [82. Mattamirra. 849, 355_ BLAIBTTR YAX PEREOONBNAHEI .

Mau (Orangkaja) 480 . Moessa (Sengadji)_ “203. Mauw Suwej: 102. Mogol (Groot:} 621, 522, 524. Maurits (Prins} Molimmed Adil: 295 207_ 58-54, 64, 87_*00, 72 Mobammed Kuli. 647* 73 , 76_ 80 , 92, 95, 97- Mohammed Salleh Beeck. 498_ 104 108_I0, 118, 116, 122 [23, 134 , 139 , 161- 162, Mohammad Shusbah_ 506_ 104 , 188, 172 [78 Mollamemet ’ackii: 283. 178, 180_181, 183_ 191, 198, Molouq (Chirtij:. 482, 483_ 201, 208 , 218_219, 228. Moluecois 537. Majjaer, zie Mirsia Majoor: Homengzoon (Zweert 343_ Majjnen (Lebe Later) 185 Monis Karetto (Anthonio). 436, 437_ Majjnene: 388. Montipa Cbittii_ 398_ Meersch (Jacob ran der} 302. Muzemehan, zie Jumla _ Melck becq _ 522 _ Mos-o (Kitchil} 508 Meliar . Dirkh 181 _ Moataard (Tozephus!. 172. Mellhore; zie Mallheijro- Motiphar; zie Modalar . Mellmout, Helmont. Moucheron (Balthazar de). Melo de Cagstro (Franselyyeo). 438 Mouca Hegh_ 247. 437 _ Moulafat , zie Modafar: Mendez (A Iphonsul. 438, 437 _ Muhamed Sja Naguer- 838_ Menie (an Jansz . 350. 415_ Musschamp (Georgius} 172 Mera (Radia). 349, 356 358, 483_ Merou_ Mersman Nicolias). 22+. Mersumnela Nababi, Juwa_ Nambizes (Siam Boxetchirij) 408_ Meatdagh (Pieter) 805. Narabadigiji 418. Metholt William ! 270. Narabidrij; zie Narabadigii Mejiden Adrinn det/ 456. Naripiraguaridiij 104_195. Mejjer (an de}: 224. Naro (Kipari} 148, 145 . Meijer (Cornelis de} 172. Nazza Prat Radie: 386. Mierhosijn (Chagle}. 215. Nebe (Kiahi} 152. Jier Mabumed Saijd, zie Jumla: Nebe Lacmoij (Kiahi} [52. Miermamned Sahij; ze Jumla. Neck (Jacob Corneliszoon van} Miermhamed Sabj, zie Jumla: 195_ Miersa Rusbaham_ 235_ Nets Charles de). 150. Miersemaal (Sultan)_ 404. Neijenrode (Cornelis van} 218_ Miersumela_ zie Jumla. Neigh (Aris}. 343_ Mirmosa _ 280, 287 _ 340, 521. Noer Salat _ 40, 205_ Mirsia Majjoor _ 325, 827_ Nollpee (Jacob): 843_ Modalar (Sultan kaitjil} 108 , Nouroe Solaert (Sultan ,, Noer H10, 140, [08, 200, 225 226, 507 _ Salat. Moean (Petb chinnati

Cisoneran Nuyrs (Pieter}. 213, 215, 217, 237, Tehau) 416. 272. Moedalar (”an [uxaliapoet y}. 532 Moedeljaer” (Rulja) . 531, 532, 540. 564

EEOISTEE VaK PERBOOHINA MEN :

Picoe (Orangkaje Toeha} 170. Pietergen (Karend): 278, 279 280, Obajjaua (Koningin): 101 _ 150, 640_ 288, 280, 388_ Oetgenszoon (Tan}. 336. Picteraz . (Meijnert} 127, Pinto Pajjreijra (Toseph) . 486, 487 _ Olang Tyuijt Rajjmontrii: 285. (Hendrik Hendrikazoon Pith (Laurens} 417, 514 Olldenburgh Fan). 471: Pocamos: 482. Omonrath: 408_ Portillo Gonsalvo} 9859 . Ongiogalima (Keizer: 2 173. Potter (Corelis de} 864 . Oogterwijek (, 203_ Potteif (Toen). 436, 437_ Ogcaron_ zie A#scaron_ Pouckapilla_ 194, 196 . Osman Chap (Sultan). 136 Puijck (Nicolaas) 70. Utteng (oau): 224, 254,302, 317, 336 Potmang (Hans} 217_ 237 288, 248. Ouayan Orangkaja) 534 272, 275, 439_ Outhvor Fan). 288. Overgchie (Nicolaa;) 480 , 550. Orertwater (Pieter ntoniszoon} 419_ Quaeckernaeck (acob Janszoon) . 69 Quast (Matthijs Hendrikszoon) . 843. 368. Queiflabo. 182. Paducca Sirij Maradia 581 Quitsiqq 237_ 238_ PAdmxngna 260 , 400, 428. Paets (Pieter) 297, 364. Palowan Oboangh Juaaghon Chiri Radja Saberang. 44, Joan) 401 _ Raemburch (Crijn van): 119_120. Panjajj: 482. 142, 347, Para Secko zie Dara Secko_ Raejj (Pieter van): 447, 158. Pareijra (Manuell) 436, 437 , Ramacudria_ 400. Partani (Kaitjil): 188_*141, 193, 470* Rana di Menzgala (Pangeran Aria) 649_ 158_ Patatbo_ 482. Rouwela Maddoire Kistappanaiik 633 Pati Toeban (Orangkaja) 1568. Raresteijn (Pieter Gilliszoon van}: Patnamswanij: 104_ 277 278, Paulusz (Piefer): 328. Reael (Liureny) 128, 183-*135, 212 Paija (Joan} 338. Reniers (Carel). 285- 286, 895, 463. Pedderegijn (Fchickitakora) 159, 180, 485. 191 Retna Dij Ratja: 270, 271* Pedell (Thoxas) 870, 464, 478_ Reijersen (Cornelis). 195, 196. Pedro (Don). 174, 225_ Reijnierazo0n zie Reniers: Perinatta (Orangkaja}. 221- Rejjnst ((;erard); [17 119, 125, 135 Perieij de Wangkea 846. -136, 138, 146_ Perpacij- 340 , 36 Rimbagh (Klaas}. 637 Peruinal, 5L Rodenburch (Emanuel) Pesstert (Div.) - 230_ Roeloffsen Deutecom (ran} Philips I: Rombouts (H.} 254- EJOIOTTE

PERBUO) NBNAMAN .

505

Komein (Vinc) 239. Rojj (Marcu; de} 537 Ruma Lissj: 182.

Silva (Thome de): 226. gimnsou#. 216. Singu (Radja) 808 -810, 816, 483 , 42 443 , 47 , 450_46] 516, 518, 510. Sabadijn (Kirelaba): 142, 148, 170. Slngasari (Kaitjil) 386 . Sabtoe (Lebe): 179_ Siogua (Radja) zie Singa: Sade (Sultan} zi Sofie Siong (Combon) 198. Sadle Coclie Chaau _ 281 _ 488. Sirama. 400_ Salema (Andre) . 488, 487 _ Siribidj: 346. Samoriu, Sammoriin, zie Samudri. Sirii radja_ 346. Sande (Dirck Pieterszoon van de}: 124 Sisia 216_ Sanglielic: 848 Sittia (Radie} 483_ Santvoort (Melcbior

van): 89, Sittia Leladeradja_ 346. Sao Joseph (Joan de} 641_ Sittia Wangsa. 346. Saperhadt (Incbe): 482. Sjebingh Plimbangb: 386_ Sapiatodin _ Matuoelia _ Sluijs (Jan): 181 188_ Sarinento de Carvalbu (Ignatio) 440, Snit (Jan Janazoop) 264. 450. Snueek (Drieck) 881_ 388. Saroe Takie. 379. Sobo (Orangkaja}: 201 _ Savali. 279. Soeba Tajina. 208. Sajjsousa. 508. Soery (Andries), xie Soury - Sebaep (Hendrik Corveliszoon): 420. Sofi (Sjah) 247, 254 258, 281, 370, Schorer (Antonio). 101_ 878 380 , 492, 496, 408, 660, 551_ Schouten (Joost) 284 285, 345_ Suldt (Paulus van). 45 Scotte (Apolloniug} 104, 108 107, Sonek (Martinus). 198, 198, 216, 464 116, 119, 188_139, 142, 192, 649. ’ Songia 248_244, Sedang [Sideng] (Pring}: 110. Sophi (Sopbie), gie Sofi (Sjah). Sefi (Sjah) zie Sofl Sou (Toutock): 106_ Sekela (Orangkaja) 634. Soulisa 808. Seli _ 368_ Souradia. 531. Seneratadazio_ Soury (Andries) 347, 348. Serangarije (Srie Ruograit) 403, 406 Soury (Pieter) 381, 384 , 407_4408, Serdiseijt 348. 42_ Seri Wenkatesa_ 251_ Souwantan_ sie Lowatan_ Seroijen (Wouter} 607, 508. Specx (Coruelis) . 281, Serumall; Perumal. Specr (Jaques). 183_ Sesadre: 428, 468. 172 178, 220 , 289 , “’241, 256_ 267, 203. Sbamerdine_ 116. Speult (Hermun ven): 127, 142_148, Sbaja (Sultan}: 508. 165 -166, 170_172, 176_179, Sibidi [ndra 531, 632, 540. 200 201 _ 205 2208, 208- 209. Sibori (Kaitjil) 818 Spilbergh (Joris van} 81. Sicandar, zie]Ibrahim Adil Sri Ranga Raja of Rayal. 472, 478. Silve (De): 112. Srie Wiera Swieringa Raja, zie Sri Silva (Laureng de} 179 Ranga Raje 586

RRQIBTRR VaR PERSOONINAVEN.

Sry Amar Bangsa. 346. Toetahatoe: 156, 210. Sry Rama (vorst van Caruatica). 20, Tokoegawa-dynastie 250 251_ Tol (Arend van} 472 Staets (Cornelis Clasen). 848, Toloekabesi (Toebanbesi . 300, 803_ Steen (Abraham} 481 483. 322, 423, 533. Stel (Adriaan vau der) 380 902. Toua (Orangkaja). 634. 637 . Steur (Jan) 127. Toulella (Palawan} 349, 355 %58- Stejjny (Jan): 132_ Tousajjlaeq: 238 , 243. St. Jogeph ((fongalvo de) 448, 450. Traudenius (Paulus). 308, 369, 3A6. Stricken (Abrain): 163_ Tresel (D.) 293 Sulacke: 182 Trinvingelaya 78 _ 80, 543, Sumobel Ragoe: 230. Truitinan (Johan} 528, 520, 531 _ Sweerius (Phillips ; 124 538, 541_ Tuncksujj_ zie ‘Tunchin Twish (van) zie Twiat. Twist (Johan vank 203 2207 _ 340, Tackamaha alias Quataongh. 441. 358 , 385, 400, 482 483. Tackij (Mirsia} 102_ Tijdaros_ 273_ Tadjoe’| Alam 2ie Mamoelia. Tijromalejjo. Tirumala Tahoebo (Sultan) zie Mandarajah: Talouki, zie Celouca. Taqaella. 888_ Uffelen (Abraham van): 231 , 232. (Orangkaja} 168, Tazzhitoe59e,i286 _ 224, 259 822_ Ufelen (Ivert Hermanszoon van} 153. Tansouijn Cenchon}. 108. Tatahatoe (Orangkaja). 156. Tatollo: 306, 308. Vadaer (Intche} 956. Tatualat . 868_ Vailehu: 308. Taroris_ 273. Vavorejj: 182. Telouckabegai (van Kapaho zie To- Vajj Lieuw _ 182 . Joekabesi . Velde (Fr: of Adriaan Yan de) 142 Teontii: 216. Verburg (Nicolaas}. 400, 491_ Terra Terra. 182 Verhigen (Steren) zie Haghen Tergera Ticera (Steven . 210 , 225. Verhoeff (Pieter Willemgzoon). 53 _ Thainerdijne, Shamerdine 06_87 Thomaszoon

{Adoll} 101. Vermeer (Lambert): 205. Thujjnen {Hendrik van). 370. Verpoorten (Joap): 366. Tbijesen (Toan). 450, 451 , 459, 516, Viaden (Gijsbertszoon van) 124. 52. Vineata Patij Rajja Alau- Tibo. 308_ 308. I0l, [08. Tierewiugelaya_ Visnich (Hubert). 88 -185, 191,194, Timmera Francois) 208_ 233, 246 247, 254, 870 _ 87] _ Tirumala (Nalk ,. 456, 456, 457. 413_ Titulogh: 273, Viggcher (J_ Jz} 464. Toeban (Pati}. 208, 210 , 300, 803. Vivere (Olivier de} 48. KEUIAII ViN PERJOONAYA MBM .

587

Vlamingh: Wericketapanejjeke, zie Wenketapa Tlamingh (Judtahoorn (Arnold najjk 305_ 330, 400, 437, 482 _ 488, Westerman (Gerardt} 132 224_ 533_ 534, 637 _ Weaterwolt (Adam) 308- 809, 315, Vliet (Teremia? van}. 284 285, 380 816, 41, 515, 619. 381, 385 886, 400 402,414 Weijland (Cornelis}. 389-390 . 415, 437 438, 482-483 Widjaja Krama 146, 140 Volger Willem) 505_ Wilcken; {Jacob}: 13. ogel de} 510. Willegotjj Wenketapenajjk_ 837 , ogel (Lukas de) 201, 201, 407 , Willetngen (Pieter) 412, 546. Voggele (Jaw van): 257. Wingelaije(Tiere - zie Tierewingelajja_ Tries (Maarteo Gerritazoon). 304, 420. Wisnjoe 544 Witaen (Willem van): 171, 172. W Wiguanatha neijeke; 455, 456_ Witt (Jacob de): 232, 284, 285 Wittert (Frantois). 61 228. Wael (Saloinon de): 224- Wizid Waerwijck Garama zie Widjaja Ktnma_ (Wijhiand ran) 11_12 284_ Woli (Han: de) 277 _ Wagensveld (P_ Pietersz:) 172. Woolmau (Henri) 172. Waghter (Joannes}. 581_ Wouterazoou (Adriaan) 65- Walkoeko (Orangkaja). 176. X Walraren (Darid) _ 487 _ 488_ Wangyan: 106_ Xaverius (Franciscus). 511 Wardapa 250. Wardapanejick _ 453, 454. IJ. Warga (Kiahi Inas} 152 Hsbrantez: (Maarten) 198–104,230_ Wattingh (Nachoda) 18. 232 233_ 285, 245, 250, 337 , 4138 Weert (Sebald de}: %0, Wencketa Pete Rajja. 25]_ 252_ Wenketapanajik-410, 424_ Zittiawanga (Radia). 488_ REGISTER VAN PLAATSNAMEN

Alfoerev_ 181 _ Alican 4S, 446. Aberkoeh: 253, 5s. Alicor corl 143_ Abessyniers hessies: Alldij de Oupelon. 242 Abessies_ 288. Aloer: 242 boebue 171, Amabao z Amauoebang: Aboro. 171. Amadabath: J89. Ji0. Ada_ 18}. Amuhei_ 1J0 , 181, 171 _ 20[. Addenarren zie Adopare: Amanoebang; 149, 120 . Adev_ 188, 137. Amautello. 127 _ Adodo zie Eou#rde: Ambalepellij zie Ambulupali: Adonare_ 139, 192, 474_ Amhellapallij_ zie Ambulupali: Afghanistan. 330. Amblaoe: 171; 423 Afrika_ 448. Amboina (Ambop}: I, 12 34, 35, % % Agoada 42 , 348_ Agra. 288, 280, 278, 280 286_ 288, 10_72 330, 388, 389 391, 321 . 75, 144 4J8, 125 137,430 131_ 143 148 , 155 170_172, Abmadabad: 278, 529_ 173,177 179, 182, 196, 201, 203_ Ahmednagar. 276, 295. 205 , 208, 209,210, 212 217 _ Pocloe 319 “220 , 221 _ 28- 225, Aineckor_ Ju6 , 307. 219, 240,”41 , 283, 253, 0 [3o_ 181 _ 202- “265_ 204, 297 Aiesoulij- 208 _ Juu, 302 , 308, 805_ 316, Ajanabadoer zie Ajonacadoer _ 310 321_ 924 J95, 338, 306_ Ajer: Ttn 202, 408_ 428_ 303 , 533, 5J4, 136 , Ajer Moesi: 885_ 537 , 543. Ajoetbja_ 285_ Ambulupali 408, 407 _

Ajonacadoer: 474. Amerika_ 420, 443. Akoon_ 171_ Atet: 171_ Alamparai (Allamparwa} 64, 616. AMmier. J06, 307 _ Alang: 171, 226, Jrz_ Amoy: 198, 215_217, 287 2239 . Alembrue _ zie Alamparai. 241- 244- Aleppo: 254. Amrapoer. 278.

Devatgedrukte cijfora vorwijjson Lr pleetan HeMlD Heguaani Ven PLAALanam4p welke slechts GuDDALI 7 oOIIwimen bob ppielling rarindord gehoudad:

grdnut Foall @LQLBTZE FAH PLAATONAHEN.

589

Amaterdam: 246 . Bali (Bengalen) 201 . Anapandina crla _ HI, Ralsaar, zie Bulsar; Andonare_ donare Banda Il 12, 23- -26, 85_44, 02, Angar: 534. 06_67 08 *7u, 107* H18, 122 _ 123, 124, 176 129, 13- 185 Animoer: 474. 14I-142, 146 -146 _ Antongil: 380, 361, 882. 179, 182, 105 _ 200, 201_ 202, 252, Apitigau corl 444. 258, 258 3u6 ~808 , 328 8 Arabie_ 135, [83, 277_278. 413 , 403 405 480 _ 400 880. 478_ Arableren. 485_ 584 535_ 696_ Arabisehe 276. Banda Neira: J6_37 , 86_67 1224, 425_120, 134 Arakan: 282 , 288, 412 *414. 185* 161, 168 , 167, 308 , Arehipel (Maleizche) Baudaar , gie (amron: 145 _ 148, 166, [50, 280, 277, 278, 387 842, 348_ Bandaer Xulipha; zie Xalipha_ Arcut district (North) Zie North Kandjerinasin_ 270 274. Arcot: Bangeri: 386 _ 437 434. Arejour: 2315 Bangkok. 295_ Aretour; 251. Bangka 3847_ 384 , 385_ Armagaon. JJ] _ 389_ 514, 533_ Bantam: 13, 10, 29- 3g_57, 61 Arinenie: 100 , 288, 380 , 376. 68 , 83, 85, 88, 1UO, 115, 128–124, Armnigon , Arwageon, 136 145 -.146, 149_153 168, Arot-eilanden: 170, 180-182, 202 848, 457- 458, 488, {43. Asiloeloe: 171, 322. Barberyn. 446- Arsoer. 474. Bardes: 842 M3 Asgahoedi 142 145 , 321 , 310. Barneveld Fort). 75, 367 968_ Baroda 278. Aggelloeloe_ zie Asiloelve Baros. 250, 286. Assetn (Soengei)- 291. Dasix . Atjeb: 19, 2}, 46, 48, [18, 212, 232 , Bataealo_ zie Battikalvu- 278, 331 _ 345, 520, 621 _ 528, 524, Batang Hari: 175 202. 528, 529,530 592, 538 541, 651, Batavia _ 145, Atjeberg: 629, 530. 58, 174, 183, [05 96, 207 217 Attala_ J24_ 282, 244, 254 258, Auwerka 489. 282, 270 272 284 291 204, Auwoer, Animuer: 208 280, 301_ 313, 318_ 320, 837 , 346_ 348, 380 880_ Auwrewake, Auwerka_ 382 388, 886 , 407 418 , Azie. 183, 205, 278 , 246 , 808 , 421 428 440, 432, 135. 437 , 337, 342, 422_443. 48, 450 458, 401 , 468- 464, 480_ 483- 485, 400,406, 502 608,505 506_ 517, 520, 532, 538 041 Bagambel: I80. Batecalo_ zie Rattikaloa Bagoeala. 171 _ 210. Batjan_ 78, 90_[UO, Hakaloang: 275. 208, z04, “206 _ 212. Balasor. 286, 622. Batue Sawar: Bali: Batoemera, zie Watoumera 57 0

RFQISTER V: PLAATANAMIY

Batogauwer, Batoe Sawar: Burhampoer . 278. Battikaloa J09 318, 519_ Bijapoer . 298 _ 296, 297 , Jsa , 359 Bavalla; zie Poeloe Berhala 301 Beber, Beter. C Beligal ork 44 Belitot: 446. Cabo de Comorijn; zie Comuriju Kaapt Benarea. 300. Cabo de flores HI_

Bender; Gamron- Cabo Rone Spej: 183. Bender bbis, Gaairon: Callres zie Kalirs Bengalen 266- 268_ 280, 276, 277 Calcutta_ 283, 5R 280- -282, 285 287, 280, Calicoulan zie Fayenkolatn; 127 , 329 332 334, 339, 330 , Calitoere 531. J90 391_ 402_ 412, 414 468, Caliture-rivier. 442, 445. 533. 505-*58} , 520 522, 623* Calpatin zie Kalpitiya_ Benjanen . 190, 830, 376. 528. Cambay . 209, 278, 270, 331 . Kerar: 276. Calubello: 14, 72, 145, Berhala_ zie Poeloe Kerhala_ 178 177, 209_ 219. 221 , 240. Beter. {74_ 205_ J20 , 306_ 368 Bhartpoer: 288. Camerie_ zie Kamarian: Bizna. 288_ Candia, zie Kandy. Bidar: 295. Canjewarons, Conjevaram_ Biligam: 458, 469_ 480. Cannanorc 302. Bisnagar. Caringoulipaljj; 616 oano 42 143, 144, 145, 171, 324, Carjera 242. 336_ 336, 423. Caruien; zie Karma_ Bocan, zie Wokald Caruatica. 101 Zw-Boeroe; 68, 171 , 321 , 421. 231, 260 -26[_ 337 , 358 , 394, 403, Boeton_ 104-106_ 115, 1[7, 303. 420 , 427, 428, 472, 480 , 489 , Bpetoneezen: 128_ 501,614, 646 (zie ok Chandragiri) Boewangbesi, 322 (zie ook Haroekoe}. . Carongoer. 254. Boi. 171_ Carrera. 242. Bombay. 205, 342 . Casike; zie Sikka. Bordelong: 415 Castilianen. 62 _ 88, Borneo’ $ Weatkust: 90_91_ 103 , 111, 421 _ 470 (zie Bornevtrs 408, ok Spaujaarden} Catelove J06 , 807_ Bovanghbesgij, zie Boewangbesi. 615. Cathay. 267 , 420. Brazilie: 451 _ Britsch-Iudie 330 524_ Catugambala corla 445. 278 Cauwera: 203. Broach: 289 279, 380, 525. Ceilon. 8I_ J08 Brodelongh Bordelong: 809 , 314 816, 33, 352, 388 Brodra J89, JIu. 479- 432 , 434, 435 _ MI Broeck (Fort ten): 278. 441–48, 460 , 451, 458, Mor_ Brvotchil; zie Broach: 540, 5142, 513, 616, 546, 517, Bolgar. 209 , 278 519, 620, 533

Men

ok op d RRC1STER YAS PLAATSNAMKN

571

Celammon; zie Slaman: Comnoriju (Kaap} 31, 510. Celebes: Compagnie’g land zie Urup Cenatica, zie Carnatica_ Coneloeji: 439. Ccram_ 52, 80, 130 131, 142 Condawdoc: 331. 143, 171, 182, 200 , 202- -203 , Cunda wierre; zie Koodarin 218, 223, 224, 221, 140 , 232 Condemnananfan; Tonileinanatani. 253_ 304, 318,321 322, 413.634 Conjevaram: 302, 543_ Ceralu (Klein-) 64, 71,142, 170, 177, Constantinopel. 138. 2}4, 225, 259, 318, 320. 321, 387 , Coranos. Haan Ceram-Laoet . {01- Coringa: 232. Cerbiten, Serbette: Cornagal corla: 045 . Chandragiri. 65, 83, 101 _ 251_ 837 Coxgure. 446. ook Carmatica) Chaul: Coata da Pesearia. 5. 298. Cotinruin, zie Koddirarap’ Cheour: 515. Cottapatualn. JJ) _ Chetvai; 208. Cottaroewa_ 308_ Cheyair. 615_ Cbicacole 334. Cottiaer; zie Koddiyirnp. China: 5], 192_ 1Ps_ 197,214-216, , Couckan zie Konkan 207, Coulongo, zie Kalongan. Chinchien: 216 , 217, 288, 241,244. Coura_ zie Coera: Chineezen: J5] , 271, Cru% de Gale zie Point de Galle_ 274. 270, 292 , 302 , 328, 350 857 , 881 , 383 - 384 , 408- 410, 440 41, 458. Chittivaiaza. 84 Dabhol: 206 _ 248. Dacheron. 232 , 332. JJJ . Chittur, Settawour .

Christenen_ Dajaks 74 76_77 _ 107 , 100. MJ, 148 , Dakka. 282 , 325, 332, 308. 155, 188, 190, 219, 22] 228_ 227, Dakj: 440_ 280, 280_ 301 , 303, 319, 322 Daman_ 278_ 323, 338 330, 353- 357 , 487 , Damnal . 415, 476, 40) , 481 . 480, 610-h1_ Dandugan: 445, 446. Chriatendot: 122 , 140, 402 . Pangararasoepatnau}, Durgaray- Christenvervolgingen. 174 . patnam. Chycholaly, zie Tihoelale Day_ Ju6 307 _ Coie, ie Koewakoc. Decca _ Eie Dakka. Cocanada 232. Dekkan. 40, 278, 278, 285_ Cuchin_ 205, 207, 802, 405_ Delhi: 208, Cueva _ 475, 480_ Delft. 249_ Collour, zie Vellore_ Demak: Colombo. 42 44, 445, 4541 , Demmer _ zie Dender: Collongwouw zie Kolong-soe Dender; 134, 102. (Zie ook Colowetan. 478. Oudender} Comber . 17 128, 129, 102, 186, Deuen. 201. 207 304-805_ 312- 475, 478, 339, 347, 38L, 392, 307 898, 408, Combello, zie Cambello: 425 , 450- 457, 476. 67 2

AROIBTFR YAY PLaATONLYEN .

Deschenguel. J83. Flores: 139 , 141_ Desima _ 89, 214. Foekien 108_ Dieppe: 150. Foocho#. 196. [Jiomeda corla 44. Fortnosu. 195- 197. 198, 243-213, Djakatra 5, 85_94 IIJ_18, [28 217, 1J1 230, 2*, 173 “273, 124, 126, 188, 14 145- 130- 168 389, 380,/421 , 430. ((Zia ook 154_182, 163_ 57_158, 170, Tajowan). 188, 196, 483, 617. Francigcauen: 514_ Djambi: 130_158, 174-176, 394 _ Frangcben: 128 , 201, 27, 812 248 , 847 _ 348, 407-406, 400 347 , 300 301 , 408, 425, 470. 412, 548. Friesland. #7, Djilolo_ 112 211, 212 324, 507_ Djindji Gingi Djoelfa. I0, 874 380 . Galbarz corla 44 Djohor. 44-4, 47, 80, 78, Gale. Point de Galle 118, 345, 301 , 384,4U8. Gamoekanora (Gauc onorre): 52, 08. Dowari: Gainde Lainoe. Drie Gebroedera Gauron. 185 28- 258,* 281_ 870, [Yajalalpoer. 278 371, 811_ 402 , 444 404 , J31. DuitscherJ 812, 476. Gandivi 278. Durgarayaputnam 887_ Ganeh. Gangepalnain. 388_ Ganges 287, 208, 282, “280. Edouwde: Gelderland. 67, Ellore 233,+234,+388, Geldria (Furt} 101; 160, 261, 399, Elpapoetib_ 201 , 403, 453, 487 , 480, 505, 514. Emu. 126 , T74. Gelgel Emoy = Amoy_ Gengier zie Gingi. Endeh_ 141_ Geijrebath _ zie Khirabad_ Engelscheu: 122 *128, 128, 133, Gigel* zie Gelgel. 150, 162 *[58 Gilgil* zie Gilgil 170, 173, 175, 184, %0_ 27, 213, Gilole zie Djilolo. 232 , 257 , 288 , 279, 287 , Gingi. 844-395 #H 305, 312, 330, 337, 330, 847, 396 398, 400, 418 , 424, 451 381, 392 . 304, 807- 398, 406, 4um), 4554_455,501, 603- 504, 548,646. 4I1, 426, 456 457, 476. 601 _ Goeli Goeli: zu1_ Erang: 336, 367 _ 368. Gox J4l_ 205_ 204-207, 342 Frikan. 252, 414, 469. 141, 380, 308 , 429 4J0, 432 , Europa 249, 2014, 360, 481, 484 436 , 48-446 133- 435, 446 , 40. Godaweri. 232, 284, 276. Europeanen. 278, 380, 804, 407 408, Goentoer, 278. 520, 630, 539, 646_ Gufa (Poeloe}, zie Coac Goleonda 154, 155, 230- -282, 238 235, 245,278, 200, 246, 33r- 384 Fary. 871. 394, 427, 472, 486, 489, 501, Firaudo. 70, 95, 214, 41, 358 357. 504, 53| _ 547 IEGISTEI FaX PLLATSNAMEN _

Goram: 201_ 306 . Gorontalo 204. G0uz 140, 303. aalla Tomqual, zie Tongkal: Guamar; Wainur; Guinea (Kust van) 488 Gujerat. 190. 289 270. 278. Gujerarten 27 _

Hiudoes. 510. Hindostan. 270-277 388 , 39] _ Hirado_ 70, 94.138, 174, 213,338,344. Hirila corla. 445 . Hitoe: M “, 92, 33, 50. 61, 71-72, 126, 143, 158_I30_ 170 -164 177, 201_ 203. 210. 219, 225_ 258”281 , 261- -265. 296 299. J00 - 802, 317_ 810- 320 , 322, 324, 336 , 422_423, 507. Hitoelamni. 299. H Haamnohel, zie Ceruin (Klein- ! Rockseo zie Hok-gide: Haag (den): 246, 250, 420. 435, 442. Hoegli 267 269 , 282 283. Habbasgjjis, 830. 286, 324, J27 , 506_ Hadramaut: 130_ Foelalioe: Haewoeri: 17] _ Hoetuemocri: 174 , 225 Haidarabad. 2385- 278, 334. Hoe = waloi: 430 Halalioe zie Hoelalioe: Hok-tsioe: 106 _ 216 Haldi: 340. Hokkien: 196, 238 Halmaheira_ zie Djilolo Hokuko. 214 Halong. 171, 179. 225. Holooy , Hoewaloi: Harderwiik (Fort). 201. Honituoa, zie Saparoca Haria_ 1Ml_ Hormus_ 184, 165 _ 144, 236 . 37]_ Haroekoe. 130, 171, 322, 870 317_ 50. 2e OOk Boewangbest Oma}. Hatapoetih: 142, 145, 367 - 308. Hatela zie Attala. Hatesyly. 130, 131 [brahimpatam; 278. Hatiweh: 171, 179, 210. Ihamaoe: 430, 148 , 171. 203_ Hatoe: 322_ Ikkeri. 546. Hatoeaha: 1J0. Indianen_ 530. 639. Hatoewa_ 336. Iudie 86. 95. 0H_101, Hatou_ 122. 103 , H8, 13,. 137,156, [83, 230, Hatuw_ 322_ 204. 298, 342_ 380, 401_ 430 Hattapouti; zie Hatapoeteh. 4J2 495_436 , 142_443, 458 , Hattuwa_ zie Hatoeaha_ 464. 610. Heidenen. 78, 227, 355- Indrapoera: 340 , 329 , 532. Helewalou: 537 . [rrekan_ zie Erikan: Heneteloe. 330. Islaun. 122, 17, 217, 303, 403. Renricu? (Fort) 119, 102, 400_*461 , Ispahan. 184. JY0. 104, 255 261* 400, 471 ,_ 550. 490, 492. 554, Heraliau: 20 |_ Itamn (Ajer . zie Ajer Itam. Hiettesen; Hitoe: [rurup: 42. Hilz 12 302_ Hina corla: 444. 57 +

BEGIBTEE VAN PLAATYNAMEN_

Kandy. 05_*96 , 308- 309, 312, 316, 433, 441, 47. Jalalpoer. J91. 449, 451, 515. Japan: 123, 1J}, 172 Kan_ra 173 , 174 15* 213, 214, 243 , Karanguli_ 251, 514, 515. 284 285, 338 J89. 344, J58, Karera 242. 358 , Jle 420, 421, 42, Karioe. Iil. Japauuery; 148, 150, 216, 823. Karia 102, 471, 549. Jara_ 145 147,212 _ 271 284 3]7 , 384, 402, 482, 457, 488 484_ Kasongatt. 537. Taranen 24 *25 98,91 123 , Kusteel Verre: 12, 13. 125, 47_16l, 981, 408 , 458 Kayalpatnam 455, 68 In, 513 401 , 478. Karenkolam 303, 405. Jesd. 255 , 3si- Kedah: 384, 363, 388, 402. Jesdicbast. 255. Keffing: 201 , 537 , Jesu. 420, Kei-eilanden: 179, Ihu; 182, 18. Jetigalaparo. 4s* 208 , 323. Jezuieten: 51. Kelacker zie Kailakat: Jba_ 320 . Kelang: 126, 142, 14, 145, I7]_ 170_ 239_ 124 , 363_ 368, 423. Judia, zie Ajoethja. Jokobama: 94 Kelang (op Formosa) 368 , 369, 386_ 387, 537_ Junk Ceylon; Oedjong Salang: Kelemiala 203. Kelessiter: Juo- Ju7. Kelimaroe: 203. Kabaoe: 58_ 322 Khandesh: 278. Kafiriatun _ 380. Khairalbad; 391 _ Kafr :. J30. Kilakurai, 610. Kailikat. J08 , 307 . Kilang, zie Kelang: Kailolo: 322. Killemasse: 487 _ Kaitetoe. Kille won 478. Kajoa 76. Kioeshioe: Kakntuer, 533, Kioto. zie Miako Kalatura_ zie Caliture

Kistni [O}; 234, 242 , 546. Kalioga Klvar (Poeloe) zie Poeloe Kivar: Kalikoet . 30, 53-5_ 205 206, Klein-Ceram, zie Ceram (Klein-; 207 _ 302, 544, 545_ Kleine Soenda-eil , zie Soenda eil: Kallu G4ngt, zie Calitore; Klingaleezen; Kalongun 196. Kluenkoeng. 15 Kalpicira: 045, Ko-lollg-sue: 244. Kamarian: Ju , 280, Koddiyarap. 42_ Kambelde, rie Cambello_ Koel Gieleejeh: 377. Kamhodja 284, 384, 408_ Koewakoe: z2ui Kampong Java Kuerilen: 420. Kampong Kling. 43_44 Koilpatam Kayalpattam: Kanchivarem, zie Conjevaram: Kondnpalli: 234, 333. Men op Dj: BEOISTER VaA PLAATSNANEN,

Kondavir: 234. Lesidi. 72, 178 -[78 219, 221, Konkan_ 880, 224. 240, 321, 338. Koromandel (Kugt van) 48, 41_46 , Leijuepilli, zie Neijnepiile _ 18 , 83, I00, 118, 148 -149, Ligor:, 40, 408, 415. 159, 192- 193, 210- 281, , Liliboi, 171 422. 434- 281,241 *242, 245, 280* Limatahoe 108, 21. 252, 267, 276, 285 , 280, 332, 387 , 342, 352 , 363, 395, 309, Linga: J84. 402_ 403, 412 417-418, Linggi 355 426, 452, 455_ 472 474, 486, Lisabata. 171, 321 . 439, sJ01_ 508, 505_508, 508. Liggiboij, zie Lilibvi. 514, 520 , 532, 543 *5147. Loehoe: 04, 34, 72, 148, Kota Waerwijek* 145_ 176, 200_ 219, 221, 224 Kottapatuatn. 242, 838, 2401, 265 , 320, 321, 385 _ 387 , 422. Kust Kororandel _ Koro- Luemekay, zie Roemakai: mante . Loente. 467. Kus Fan Malabaar; zie Malabaar: Lulodlo. Lolola: Lungkiau: 439 , 40, 441. Lontor 128_124, Labetacke(Labetaka} 23,24, 36, 124. 133 , 135_ Luejela. 204 , 318. Laboea (Laboeha;. 78, I0Q, 205_ Lucipara 184. Lackoejj: Laddas {Poeloe), zie Poeloe Ladilas Lucitello, zie Agiloeloe . Lahore: 389, 390. Lusitanen; zie Portugeezen Lamnahule 139, 193, 462 . Zie ook M: ULemay; Lalnala, zie Lan;Lyi; M;lelo. 178, 195 339, 344 Lamakera_ 130, 192, 193, 462, 471. Madagaskar 360 , 364 . Lamasa _ 474 Madoera (Eiland). 483. Laumakere Lamakera: Madra: 10I _ 251, 502, 515 Lampongs 10 Madre, zie Madura- Landak. 73 , Madura (Briteeh Iodie }. 455, 504, Lanoero: 338. 508_510, 511_ 512, 613, 546. Laonte; zie Loente: Madure corla- 445, Lar: 183, 184, 185, 191, 264 , 377. Maetwijck 467 . Larantoeka: 462_ Maikor. 480. Larek: Suu: Majoe. 321 _ Luiki. 171, 322. Makariki: 130, 131, 171, Laristan. 184. Makassor 106, 116, 140-142 Latoe: I90, 17. 27 220, 263 _ 303, 304, J05 306_ 317 , 369. Latou Tahakeca 367, 368, Makassaren: 123, 201_ 303-*304, 367, Lautakka 23* 408 , 461 , 463, 465_ 466, 469 _ Lawajong: 4J4, 350. 470 478 Lei-Timor: 81, 82, 174, 170, 210, 225. Makian. 108_M, 203, 210, Lenitoe: 171_ 223 507. 57 8

Makianeezeu: 204. Matalette: 326 . Malabxar (Kust Yau} #, 31, 53,56, Matara, zie Mature: 205 , 208. 276, 294, 311, 342, 358, Mataram , 270 _ 384,347_ 348,380 392 405, 474, 611, 514, {45. 981 _ 986_ 483 484, 486. Malabiren: 288, 330_ Mattamir zie Mattau: Malake: 12, 41 - 42, 47 _ 48, 295, 304, Mattan. 272- 273

276. 342, 346, J40,353- 358, 264, 305, 367, 380 , 384 . Matore 442, 445, 458. 366, I00, 401, 402, 403, 4u8: 415, 416, 417, 437 Mau Lbammoe: 418, 401 _ 482_ 483 486, Mawitiug 44_ 108, 380, 362, 520, 521, 528, 538, (zie ook Mauw, zie Majue: Maleisch gchiereiland) Meaco, zie Kioto. Malajoe 109, 201, 220,’ Meau, zie Majoe. 424, 507_508 Mediua 265_ 378 380. Malayalem_ 544. Meghna. 282. Maleiera 123, 302 , 330, 461,476, 485. Mekka 255, 378 381. Maleigche “chlereiland. 626, 5281 Mekkagungera 44. 345, 304. 366, 4, 437 , (zie vok Malaka} Meliapoer . zie Maliapuer. Maleye zie Malajoe: Meloen. 475. Maliapour. JOI_ Melven, zie Meloen: Malwa. 281. Mempawa Mamala_ 126. Menado. Mandugarh; zie Mandu: Menam: 295 Mandu:. 28] . Henangkabauer? 350, 353, 3044, 476, Mangalre 302. Mendapato 445. Mangul”orla 445 . Meti: 338. Maniel: 13. Miako 70_ 204. 357. Manicabery, Menangkabauers: Mleren. Juo 307_ Manila 51 195. 230, 34+, 380. Minda _Ju 307. Manipa MTl_ 175 177, Mindanao 324 , 423. Moiha 136, 137 , 183, 205 20, Mannar: 232 , 278. Manner: 242. Muelato 203. Mansjewake: 252, 414, 430. Moesi; zie Ajer Moeai, Maur. 171. Mohatinedanen: 59, 71,76, 156, 189, 210, 221_ 223, 374-378, 510, Marcane: 546. (zie ok Mooren} Mardika (K;pong|. 170, 226. Mohure. Mautljjkcra 323. Mariket. 336 , Molukken: H;, 13, 50, 61_ 65 104, 107 -[08 Marloe Pueloe , zie Poeloe Marloe IIO 12, 115, 17 -118. 126, Martaipert 270, 271_ 130, 148, ’164, 179, 193, 490, 200, Masxili: 367. 208 “204 212, 225- Mazulipatam: 45 46, 101. 654,1904, 224, 219, 241_ 253, 258, 204, 231-233, 234 St6_ 319, 322_324, 367 , 422 -235, 236 237 , 242. 245 246, 278 289 290, 457 , 507, 549. 33} J14, 335, 338, 412, 47_ Montipillij 242 BRGISTEE VAN PLAATSYAHEN

Mooren: 76–77_ 105, 1A, 412,123, Nollot . 143, 208_ 320 . 190_ 204, 227, North-Areot . 484 232 , 235, 2001, 26,5, 264 281 , 30| _ Noshee, zie Nossi 310. 323, 328, 330_331 353_ 365_ 412 416, 2, 463, Nossi 362. 464, 601 50 , 520, 121_ 522 524 , 526, 627, 739, (zie ook Mo- hammedaneni Moro_ Odecoet . 888_ Morruganugor; zie Conslwdoe: Oedljoeng Salang 305, 400-401, 414 Mori: 214_ -415, 416 117_ 437 430 , 521, Motupalli 242. 523- Mustafunager, zie Kondupalli Oedjir (Pveloe) , zie Poeloe Oedjir: Mysore. 546. Oehoe, zie Ourouw Oelat: 17), Qeli Amin_ 336. Ocli Laala: 336. Viugiyaki: 138, 173. 344, 83M6;- 357 , Qeliassers 130 , 181 , 258 , 324, 535. 421- 422. Oeloe- Djumbi: 175_ Nagavali_ 331 Oering: 17] 322. Nailaka, Poeloe Nailaka_ Oerong: 201 . Naimpilli: 242. Oetecoer: 778. Nalahia. 171. Olangb; Alang: Nambo (Haai) 420 , 421_ Olisieutm. J22. Naneet. 242_ (ma 58, 171,, 322, (zie ak Naning. *40 -855- 481, 482 408_ Haroekoe) Narayangarh: 340, 341, Oman (Oma ?) IJ0, Nareinger Narayangarh. Oudei, Oudor. Naqaulu Fort Kasteel) Ondor: 306 _ 807 , 128- 124, 130 , 135, 308_ Oost-Azie 16, 173, 214, 295, 308. Negapatam_J0} - 364, 473_ Oost-Indie. 48, 58_657, 73* Negari Sambilan 36, 48I 62, 110, 135, I48, 420 430 , Negombo: 442 44, 46_448. 442- 448. Negros 150. Opeleer. 242. Nellore: 242, 838, 533 . Oponelewaaji- 474.

Nejjnepille 142 Urangdatang: Ngolakiaha_ 108_ Oranje (Fort) 85_ 112, 214 Nieu#-Guinoa 179_ Orissa . 276 , 392, 339 340, 622. Nioer, Soengei Niorr. Ormus zie Hormus: Yippon, zie Japan Orontatte zie Ortatan. Nizampatam: 10), *42. 16. (zie ook Ortatan. 37-40, 424 , [35_ Petapoeli): Osaka 357_ Nocla _ 367 , 368_ Ottemorie_ Hoetoemoerie: Noegalaoet. 114, {85 . (Judender: 2, 24, 124, 1665 Noenaniwe: 171_ 210, {37 . (Judh: 890. Noesa Teloe QJuglij, zie Hoegli, Volgr 578

REOI9TKR VAN PLAATANAKRN.

Oundinner, zie Oudender: Ouratt. 28, 20, 404. Qurien: Ouroux 121_ Ourpaar: 200. Overijsel 57 _

Pemubenaer. Penae;H” eorla: 444. Perak: 304 412, 520, 621. 523. 518_541 Peratinbur. 262. Percatti Porakal: Permalti: 224. Peritpatnan. 510 Perolabeur: 254. Packen. 214. Per-ten. 150, 647_ Padang: *46 , 520 Perzie [63-194,* 206-*207. 246 P4ga 141 _ 141. 248- 240 , 234, 284_ 204- 387_ 370- -872, 379, Pahang: 384, 4U8_ 490 _ 490 _ 404.2408, 524 , 580. Pakkang: 214 Pesc-tuores. 195_ 196, 197_ 214. Palakollu 232. Petapneli. 10V [0L. 242 , 289. 832, Palar: 251_ 412, 546. (zievk Nizapatam). Palemnbang: 291, H1-140, 380- 381 , 382, 884 386 , Philippijnen: 62, 126 323. Pilua , zie Piwia . Paler. 242 Paliacatta , zie Pulicat . Pinangangen, 242 Palicol: 232 , 332. Pippli. 280, 329. 332, 329_341, J94 , 506, 506. 522. Panagie_ 35s, 482 Pisia . 121_ Pancalan _ 352 Pirigal corla 444. Pangisr zie ‘Tagoelandang. Plimhangh , zie Palembang Pangim_ 430. Pvedetheri_ zie Pondicherri. Panpangers_ 323 , Poele Lie, zie Poeloc Latduile Paperoe _ [7] . Pvelue Ai. 87. 122, 124. Papoen’ 836. 534. 586_ 128 120, 164, 16} I70. Paruva 8 508 610. 518. Poele Bvrlmlic: 242. Parcattjj zie Porakad Poeloe Kivar: z0}. Pariatan: 5[0. Pveloe Laduis. 865. Parruas zie Parava 9 F’oeloe Macloe. 208. IPaeum 1S_16, 18, 212, 239, Paelue Nailak;_ 133_ 284 , 291, 884. 4418, 415. Poefoe (Jedjir. 180 -182. Patientie-golf , zie Sachalien. Poeloe Ruen: [22, 124, Patna_ 50u. 124, 138, 162 4163, 164 - Fatoda 278. 170. Pattanam_ 518_ Poeloc Toeakira Pattikonda Poeloe Wamar: 180_ Ptj 86, 10l_ 108 _ 546 . Poerohs quartieren: 394. Pedde Godajan: 242 Poefeh: 225 . Peru 232 208 , 412, 520_ Point de Galle 442, 443, 45,448 Pehoe (Pong-hoe): 196, 107. 46| _ 158_400 , 519, Felaoe. zie Hatoenha. Polaveere ze Pondicherri: Peliuw_ 822. Ponani; 207, 392. REQISTER “A PLAATSNA HEN-

Fondicherti: 55, 80, 338, 418-410, 425 426, 614. Pondicrerorii: 387, 419_ Ragimandre 234. Ponnemaelii: 516. Ragourij: 243. Ponpon_ 385_ Rajamahendri 234 Porekad_ 292- 293, 405 401. Rajpoetana. 288, 624. Porea, Porakad: Rahrahkit 534. Porcattii, zie Porakad Ragimandrie: 333. Porto Noro Bu, 304, 418, Kato 180_ 420. Reinbau_ 481_483. Portugal Portugeezen Roemakai: 60, 430 , 17]_ 14 24 Roen, zio Poeloe Kocu: Rogouron. 242 . 96, L0l-

108_ 108, Robomoni: 120 184_ 138, Rombow (Romboji) zi Rembau: 172,178 179, 184, Koode zee: 138_ 205, 207_ 220, 247 _ 250, 268, Roubouw, zie Reinbau; 287- “89, 277 279 280, 2283, Rosengain_ 24, 37, 30, 122, 124, 287, 298_ 304 305_ 308- 128-120, 133– 134, 80, 102, 314]_ 315, 318, 321 323_ 106. 327, 430, 338 330, Rusland: 183_ 348, 350 , 367- 381, 363- 384 381, 392 393, 397- 308, 400, 103, 406 420 426 , 420_ 436, 154, 450 170, 481 _ Saboegoe 0I_4l, 112 405, 508 , 640 518, 615, 618, I43, [5. 640, 520, 646 548, 640. Saboewe, zie Saboegoe Poulecbera , zie Poudicherri: Sachalien: 420 Priaman_ 340 , 529 , 581 _ Sade 478. Proviutie: 214. Sadoe (Koewala) 20+ Frurop: 390. 103, Saffragam 442, 445. Paliuat: 85, 100, 101 158_459_ 194, 210 231_ 251 Sahoelau: I7]_ 252, 278, 387- 338_J95 , J98- Sakai: 357 . 399, 403- 404- 413, 418, 420, Sakkam: 4I_ 428, 452, 455 412 474’ ! Salama, zie Slaman: 486, 489, 501, 503- -504, 308, 546. Salanga zie Oedjoeng Salang: Puttalam. 446. Salarouw 464 Salcedo, zie Salsette. Q Salemme, zie Slaman_ Quala [njuor; zie Soengei Niver: Salguadingh_ 16. Quala Sadou_ Sudoe: Salsette: 32-*313. Quedah 521, 523, zie ook Kedah* Sambas: Qaeijlola, zic Kailolo_ Samber: Qaiudigora cora 444. Sambilan_ Negri Sambilan_ Zio ook Op Kr. JS0

REAIAT’EP VAN PLAATANAMEN.

Saniel. 171_ Sint-Helena 350, 251 . Sapa. 136. Sintang; Sinkan Sangi eilanden: 52, 125, 198 Siu wasyen:t 5446. Sangur, Singora: Sirisori. 131_ 171. Stoucou, zie Sooehoekoe Sjiraxg 184, 491_ 261, 877 . Suparvea. [JO, 134, 143, 434, 28, Sjulta, zie Ijoelfa 32| . Slamzu: 24 J0. 38, 41, 123 Swrangani-eil. 72, 124, 134 - 135, 160, 182, 166. Sataliouw 276_ Svahsio. 211_ Savali: 270 277, %h0, 528_ Svekadana 73 *74. Savoucou, zie Suoeluekoe: Soelu* 128. Scheberii; zie Shihir. Soemait . 171. Schetua zie Chetvai: Soeuda-eil. (Klelne) 303. Schiereiland Soenda (Mal, } Maleisch Kalapa 106 , 197_ Schiereiland Soengei Nloer. 202, 294, Sebou zie Saboegoe Sooehoekue: 130, 131_ I74. Scerecoerjj: 480. Soerabaja_ 16 ~Sefnanat, zie Souvedanne_ Soeroega. Selammne; Slaman. Soja. 120 127, 174, 179,210, 537. Solor . 104, 108, 118-149, Sensier , zie Gingi: 126, 141 , 192 103, 295 , 342, Sepa 17] 4-461 _ 470 , 471, 5 462, 469 Sera; 464, 487_ 549, 550. Serbette 139, 411, Sorresurrij; zie Sirisori Seroeawan_ 171_ Souvepanne 467 _ Servetlij, zic Serbette. Spahan_ zi8 Igpaban: Settaw our; 489. Spanje Spanjaarden_ 13 49-51, Shajo. 440. Shidzuoka_ 93 , 95, 99. 103, HI4_114 I16_417, 128, 195, 201,211-13 Shihir: 136, 137 . 228 227 230, 247, 204, 304, 923, Shimoga 646 343, 350 , 36] 304, 368 389,424, Siam. 16, 239, 244 285, 201, 304, 442, 447_ 384, 400, 408 , 416, 187 _ Sriharikata , Secreeveri: Siauw. 125, 126. Staten-eiland Iturup: Siecacol, Chieacole David (Fort) 503. Sicericoerde; Secrecoerjj: S1 Domingo (Klooster} 389. Sikka_ 144. Thome: 101, I03_ 383. Sila 171, Subarnareka 286. Sim water. Suhalij: 270, 528. Singaleezen. 518. Samatra 158, 347. Singier, zie Ging1 Sumatra 9 Noordkust, 345, 840, 528. Singelij_ 334 . Sumatra’9 Oostkuse 408, 415.

Sumatra’ Singora_ Westkugt. 345, %46, 520, 528, 529, 530, 561_ Sibkan 214 273. 275. Suratte. 183 184, 206, 233, 246 Sinruagina. 101 , 103. 247, 255 260, 270 , 277_278,278 Singier, Gingi. 287, 204 200, 330 332, 380, 388, EEOISTER Fan

ATINAMEN .

581

JBr 390, 391, 435, 520, 521 _ Tidore: 112 211-212, 220, 324- 523, 525- 628. 5381, 586 _ Sijnndiigotji 286. Cidoreezen. 64, 201, 21, 23, 323. ‘Cifore_ Tihoeale: 4J0, Tagoelandang. 03, T04. ’Timor 010, 120, 138, 192, 205,342, Tajowan_ 197= 243_244, 272, 275 460, 469 470, 647 4549, 650. 285_ 869 , 440, (zie ok Formosa}: Timorlaoet. 464- 465_ Takarejan _ 275 ’Tindemandalam. Takone: 64. ’Cinnevelli: 455. Talemata. 346. ’Tiow. 171. Talikot. 46 , 205_ Tiretoplier : JOO; 394. Talo. Tiruchendur zie’[ritsenadour: Tauil 544. ‘Tirupati zie ’Tripati. ’Familaoe_ 171 Tita wai. Tamsujj 275, 386. Titoelale: 471_ Tanasserij- 232_ Tobo. 252. 253, 254_ Tandjong boeng L 141. Toeakara zie Poeloe ’Tveakara: Tanjore. 313, 363- 364 , 397, 452, Toeban: 24, 177 203, 210, 266, 322 . 45 454, 304 , 546. Toegoeai: 211 Tanajon zie’[enjore. ’Tochaha_ I7l_ ’Capoeliangh 275, 440. Tokio. Tapti = zie Savali: Toelang: 275. Tartarije: 420. Toeloeti: Mil_ Tavore, Tawiri: Toetra. Tawiri 179, 225, 467_ Tolasualq: 440. Tajjouan _ ze ’Tajowan. Tolo 92. Tcka-sia , Dakj: Tommalapeenta. 118. ’Texel 13, Tonda Madalam: 548. TTegenapatnam: 78 79, 8U, [00, Tondemanatam 399 304- 393, 300 , J99 , 418, 424 | Tongkal (Koewala) 202 , 408_ 420 , 452, 501, M0}- 506. Touchwane: 92 Tellicotta Falikot. Tougonare 211_ Ternate: 5_51- 72, 75 Tourron; 193. 106 106, 108 J00, Trangan. 180. 13,138, 130 140.142-*143,470, Travacau. 274. 176, 178, 198, 200, 209* Travancore 392. 212_213, 217- 210 , 221- 223, Tresandoer , zie Tritsenadour. 226, 228 , 220, 240- 241, 258 259 , 263, 263, 300. J10 Trichendoor; zie Tritsen odour. 810, 324- 385, 336, 367_ Trincomalee. 422 423, 424 507, 508, 531, 586. Tripati; 261. Terraparmbaka. 474. Tritgenadour; {_ Tenimber: 180, 484, 465 469. Trong 139, 470_ Thaiwan , zie ’Tajowan Formosa Tychajja 415. Ticon. 340, 529 582 . Turken; 190. 330, 376. 582

BEOISTER PAX PLAATBNAXIN

Turkije: 136, Wamar; zie Poeloe Wamar: Tutewanangh: 180. Wenckan: 274. ’Tuticorin. 1u8 310, 511-842518. Wasia. 17I Tyrekonnelnale, zie Trineomalee: Watilette Matalette: Watoumnera_ 175, 480, Waweloer. 474. Udacahapato_ 445. Wayer. 23-24, 134, 162, 166, Uliasser , zie Oeliagers: Unipala corla_ 444. Weligama zie Biligai_ Urup: 420. Wenkata 251. Utrecht: 57, Wet-Indio: 442 , 443 Weumbaka. 474. Wildenda: 334- Valginie 440. Wilhelmua (Fort} 480. anghsor. 440_ Willemstad, eere: 249. Windhya-geh. 276. Vellore: 101, 337, 472. Woccasiva Wakasihoe. Vengurla 208, 343, 358, 358, J60. Woclel: 192. Verse revier. 480. Wodgier; Oedjir: ictorja (Kasteel} Wokal: 180. 170, 172, 178. 273,

20V, 301 302 , “8, J20- 322, 368, 535 687. Vili corla. 445. Xalipha {Bandaer}: 340. Visiapoer. 205, 359-380, 304_ Xula_ Visgcherskust, zie Coyta de Pescaria Vizag patam; 334- Vizianagar: 56 Yedo. 70, 214, 344, 377, 419, 420, Vizienagram. 36. 422_ Oor_ Indiz 100, 195, Yemen _ 136_137. 205, 247, 276-277, 296, 352, Yle 478. 363, 305, 369 , 392, 394, 460, 486, 520. 2. Vordate: 464, 465. Zeelaud: 57, 62, 74 , 139, 154 Vijatoe: 475, 480_ Zeeland (Factorij) 277. Viayanagar: 83, |01, 295, 337_ Zeelanders 66, 79 B0, & 87, 455. 102, 545_ Vijayapar, zie Bijapuer. Zeelaudia (Fort) 214-216, 274 _ 275, 441. W Zentuwa, zie Chetvai; Wai, 171. Ziakarata zie Djakatra Wai Poctch, zie Poetcb. ’Zjullt, zie Djuelfa, Wakil 126, Zuidooster-eilanden: 463, 465_ Wakasihoe: 322. Zuidwester*eilanden: 462. Walen: 476 Zweden. 246.

Schrijfout voor Celipbe. Zio onk LIJST VAN EENIGE VREEMDE WOORDEN EN UITDRUKKINGEN .

Heglerbeii: 136. Beli-belian. Ackerkera (akarakara ?) 331 een Benjewijn. 288_ geneesmiddel (Rad_ Pyrethri} Bethille 530_ Afuli: 36] 362 . Bidoor. 640 Alphandigo: 287_ Bonue “joncad: 487 , Atarauwed: 280. Bitchiaringe: 178, 1B? Anachoda acbipper: Bits. 401 _ Areccq 280. Braulina: 331 Armosijnen. 121_ Bringie (bringal?} 331, ee groente Asivan (ajuvan?). 331 (anbergine) Agsta 580, Atimaad Dguleh: 378. Attecus (atee?). 331 _ cen genees- middel (Acouitum beteropbyIlum): Caffilaeb: 373 _ karavaan Canbiila 331 , eed geneeskrachtige plant (Mallotus philippinensis Candi: 206, 393. Baar. 540. Cangan. 580. Baffta 530_ Cannagon: 287 . Balaijer. 14_ Canneell de matte: 31], wilde kaneel. Bandar: 15 Capiteijn laout: 198_ Bangazaar_ 547. Capitaen mavor (eapitwo mor) 6, 7, Bantell tyckelL 120 119. Barra 204. Carabaen baagi. 188_ Batutalo dialandt (djalan ?) . 120. Cardamnou: 314, 517. Hersinaeck. 331 _ Carge: 491_ Bas_ 130. Cartouw. 79. Beeghbenossa (begbanopshu) 331_ een Cavges (uayeiet 105. reukwerk, edz. (Iris Horentina). Cassa_ 351

Hot gutal aGhte Wooto geplaatat duidt bladzijde_ RBT #oord rurtlaard Bldbena eengacroffen rardl_ Nieat alle woorden beb ik kunnen Yutinn Bommige diegene _ Telte Alechta Jenmala roorkomen beb ik niet JULU lijet opgenomen- Ik Folgda hiarbij natuurlijt in de Berute plaata spolling , die ik den Geicai eantrof spelliog _ coceile moad xijn, Xen ook Op 584 LIST VAY EESBF Trrrhnt #OURDEN

UITDBUKEINGEN

Cassta. 314 Castige: 490 Egomitii 242, een suort belasting: Catho olte cattie_ 288. Cathooll. 331. Calacur (Katsureya ? 331_ Eelcey- middel. Fanui; 473. Caull. Fausaer. 488. Cazi 65]_ Ferde: 100. 456. Ferman. Champan 580. Fregat de Temoz 310. Chelas: Fuli, 301, 382. Cheleas: 434 156 Fust, Chereeyll Choppadellalla tjap adiloellah: Choron (Sultan} 268. Galaeven: 416. Chjjyer. 470.

Gantangh: 221_ Citehil, zie Knitjil Gasto. 462. Clxppu - 134. Gentif: [59 Coebnleii: 458. Gey 33 . Cojang: 305. Gilem: 216. Comhon _ 196. Gnadjo. J44 Comulaedt . 402. Gobar. 108. Colltervo: 284. Goteling: Corgie. I30. Guugell (gingili ?) 331_ se3j m- Corle: 444_ (;ougou: 211. Coupan: 40 Gousij: 185. Couterrael 487_ (iuinees lijvaet: 530. Crusado. “6 uFcuIiL. 331- H Halu_ 331. 202. 54u. Harle (harala ? %) 331 _ Duetehin: Cynodon dat lunl hondstand- Dalwej 427_ Vartall (atal ?) 331, auripigment; Darug# InA Kleuiatof: Dati: Hatib: 336. Derbam; Hinge: 289. Dessave: 479. Dewa-agueng. 16 Dienaer: 371. Iman. Dieradore:. 26. Indigo bijana: 288. Digomiti 242, ~OOTI belusting: Indigo chirchees: 288. Diwaan: 371_ Djoellallijn; [Su. Duan, zie diwaan. Jogie: 331, Duiwan: 269. Joncan: 230. Duwan; hoek. 236. Jurou pancallaen: 373. LIJBT YAF LENOI YRUIHDI YOOEDEN

UITDRIKKINGER_

585

Kadi: 551 _ Nachodi: 118. Kaltjil: 75. Nafk Kannekjjn_ 580) . Negari Katjang: 119. Nengo Katta (kath) 331_ Aunia catechu: Ngofatanjirah Keitsjo (kecho) 70. Niquanla 630. Kelaanter; 376. Nivieu- 358. Kerisjoo. 70 Nosetape 322, eed inlandsche titel Kimalaha. Ambon Koerakoert

Lk. 271. Lobe: 135. Laegia 491 , Loerij: 304. Luuge batte 120.

Uelllitna: Oelisiva. 24. Oellfallijnen. 1UU. Oeloeba laugh- 482. Ojah Berckelangh_ 285. Omerze. 372. M_ Oole: 261 _ Maallkangini: 331, boolumuorder Orangkaja ampat; 31_ (Celastrng toutabus . Orangkaja 50. Macg 20, 216, Uraue Kling: Macs TC 385. Orang mardaheka: 77. Maghyiera . 331 Ostagier . 587_ Mamoedi: 288, Man 288_ Mandoriin; 121. Mangkoeboemi, 3. Packenbeadt: 331. Mangel. 373. Pagode: 452. Mangjeag 401_ Pancado: 357 . Mantimentos: 313. Pangayen Mardijcker. Panglima 629_ Marinjo. 284, Pardauw. 473_ Matacau 266. Parrang: 121. Mateieres. 331_ Patangatin 541. Melavisall : 242, Boort belasting: Patih . Mes: Patool: 127_ Meadjid_ Percallen. 530. Moela wizael. 335. Pejs- 288. Mogadon. 349_ Phra-khlang: 285. Morador. 340. Pilear pilearmat. Moseaphij: 300. Pion: 466. Mucker. 188. Pitjene. 271_ 586 LIJBT VaN EENLOE YREEKDE WOODN

VITDRUKKINQIN .

Pitajaringe , zie bitchiaringe 402. Pullerij: 335

Sioncan_ ziejoncan: Sirih pinang: 120. Sjahbaudar: Sjeliase (gelias . galjiy). 311_ Sjoogoen. Soamendjj 331. Spaangche mat 20.

Kadarii: 185. Ragien. 231. Rampetter (ramputrie) 331, valsche Inacis Reaal: 19 Tacco. 288_ Reaal eghten: 16. Tael: 19, 216. Realen piddangh_ 346_ Tafta-gijde 90, Rejal Tanette: 107 _ Roeba

roeba_ Tanga. 352. Ropia. 282 , 523. Tangh 362, 462 , Roosuor 331_ berberiz. Tappe sar*4a9e 4(19. Rosenobel %3 Taqarijf: 236. Rubba-rubba Roeba-roebi: ’Tercunado_ 190. Rujjuas. 289. Tertarre: 475. Thoman: 402. Thonj 456. ’Tjarik pati: Tomagon 350. Sadaer . [88 Tomallper. 331 Salahakan: Touchedaer. 282. Salerpoeri: 530 . Toutock: 196. Samorijo Touwack_ 140 , 462 . Samudri: 104 Triaquel 520. Sandel (Aand van} Trocque: 456 S: 7”se . 402, 404. Tyeriita. 331_ Srasse de Cvetehin: 402, een kleed Mlan bet voorschrift (allooi; Tjap 59. lei, Portugeesch= van Cochiu: Sarsaniel: 2200. Saijet (sujjid} 268. Valindoor des hortes 351. Schaal (echelle) 137. Vigiadoor, visiadoor . 150, 4L. Sengadji Serlaskeer . 522. W Serongie: 331, Siap ((jup) siappeo. 288. Wanckan. 410. Siomping: 197. Wasier. 407_

Op bldz. 80

du pchrijfout Semuntlri t1eemmn bLijvon ALAAI

4’ (